

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.23

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.23

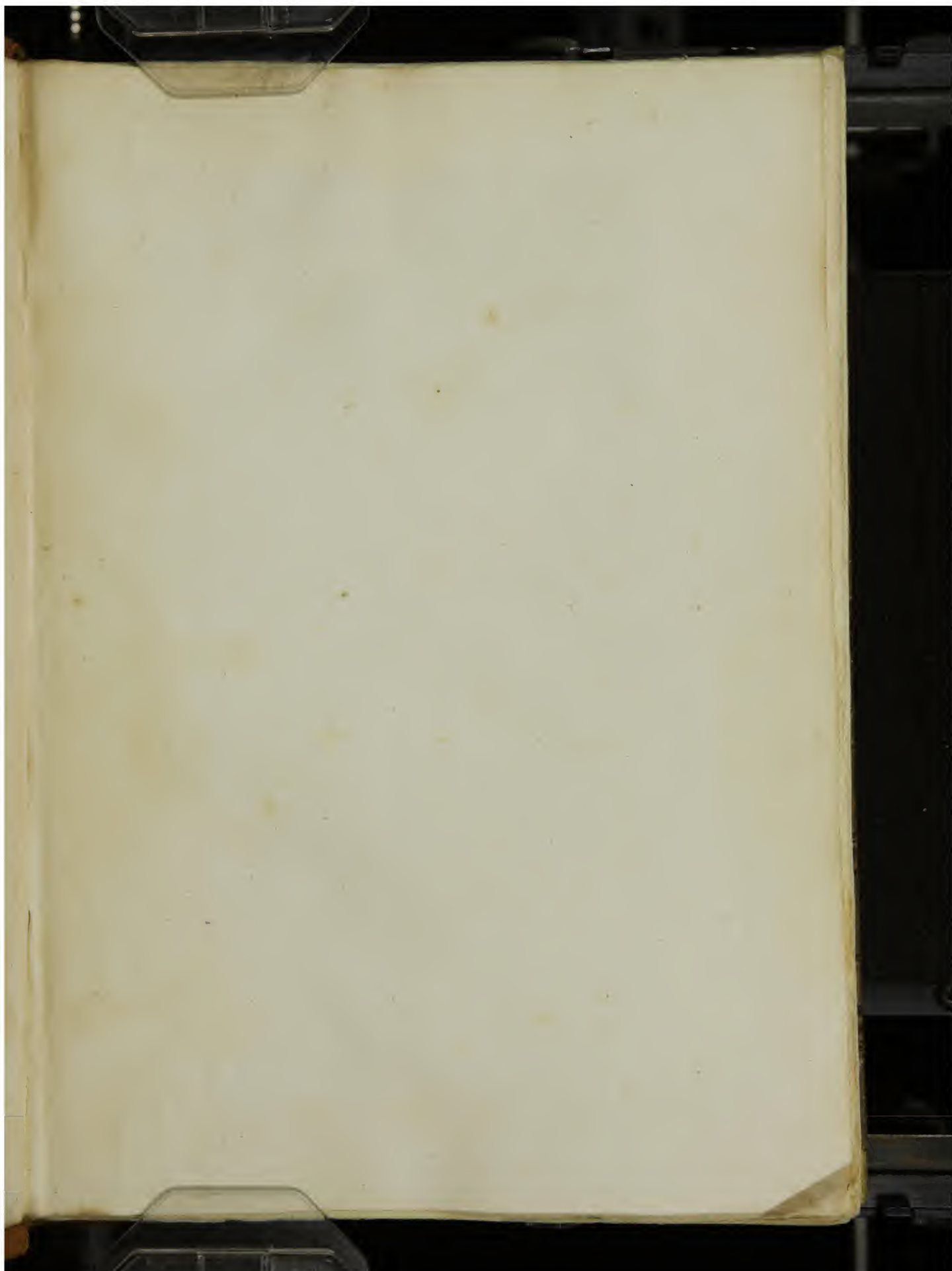

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.23

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.23

K 5. 23

Incipit tractatus notabilis de ex-
cōicationibus suspensionibus inter-
dictis irregularitatib⁹ ⁊ pēis Fratris
Antonini archiepi Florentini de or-
dine predicatorum.

Excommunicatio
dicitur exclusio a cō-
muniōe. Sicut
autē triplex ē cōiō
fidelium. scilicet in pūsa
tiōe loquela cibo

⁊ huiusmodi: in sacramētorū susce-
ptiōe: in bonorum spiritualium par-
ticipatiōe que fiunt in ecclesia iuxta
illud: Particeps ego sum omnium tū
mentium te: ⁊ custo. man. tua. Sic tri-
plex potest dici excōicatio alijs omis-
sis. Prima ē excōicatio maior que
etiā dicitur anathema: ⁊ excludit a
predicā triplī cōiōne: de hac. 3. q. 4.
engeltrudam. ⁊. 2. q. 3. sicut apostoli. ⁊
c. nihil. Secunda excōicatio est mi-
nor que excludit a participatiōe ⁊
cōiōne sacramētorum: passiva tamē
s⁹ Jo. de ligna. de cle. ex. depo. si cele-
brat. ⁊ hoc. ii. q. 3. cum excōicato. ⁊. 3. q.
4. engeltrudam. Tertia est excōi-
catio data a deo: scilicet inflicta p quolq
mortalit⁹ de hac. ii. q. 3. audi. Ista g
de cēsuris ecclesiasticis quarta pars
sex titulos habet. In primo tractabit
d excōicatione maiori. In secundo d
minori. In 3. de interdicto. In 4. de
suspensione. In 5. de irregularitate
In 6. de penis in genere. Quan-
tum ad primū sciendū q excōicatio
maior qñq isert⁹ ab hoīe siue a indi-
ce: ⁊ q ista potest inferri pro varijs ⁊
innumeris casib⁹ etiā iniusticiō n pnt
poni casus ipsi. Quñq isert⁹ a iure

particulari per cōstitutōes v⁹ syno-
dales alicuius diocesis: vel prouincia-
les factas in concilio prouinciali: vel
per legatum alicuius prouincie q nō
extenduntur ad alia loca scilicet extra p-
uincia vel diocesim: ⁊ quia hec vari-
antur etiā multis modis: quia quot
dioceses tot quodāmodo constitutio-
nes: ideo etiā ipse omittuntur. Quñ
q isert⁹ a iure cōi excōicatio: seu p
cōstitutōes factas i cōcilijs vniuersali-
bus vel a sūmis pōtificib⁹ q astrigūt
⁊ ligāt vbiq terraz fideles: quaz q
dā habentur in corpore iuris. vñ Do-
sti. de sen. ex. in prin. enumerat. 30. ex-
cōicationes collectas ex decretis ⁊ de
cretalib⁹. Jo. vero an. de sen. ex. c. eos
li. 6. in glo. enumerat trigintaduas:
que habentur in ipso libro. 6. Et idē
in cle. de sen. ex. enumerat quinquā-
gintaduas: que habentur in clemen.
Quedam alie sunt per extranagātes
diuersorū sūmorū pontificū. Et itē
quedaz alie sunt que annuatim fiūt a
sūmo pōtifice i curia ⁊ qsdā pēsoas
seu cōmittētes quedā vicia: vt. j. pate-
bit. Igitur circa istā materiā excōi-
catiōis maioris sic procedit. Priō
ponēt casus ipsi ppter quos icurrit
ipsa excōicatio maior: quorū quedā
sunt apostolice sedi reseruati qñtū ad
absolutōz. 2. tractabit d ipsa excōi-
municatiōe. 3. d ipsius absolutione. in
ponēdo autē ipsos casus excōicatiōis
iuris: prius agēt de illis in qbus fre-
quēt⁹ icurrit cū aliquali declaratiōe
s⁹ nōta p doctores. Et exinde d alijs
breuissime expediet. Demū ponēt d
vbo ad vbu qdā extranagantes ⁊ ipe p-
cessus q fit annuatim i curia p papam
cōtines plures excōicationes.

De iniectione manuū in clericum
vel religiosum violenta.

Cap. primum.

Iquis suadete diabolo huius
sacrilegij viciū vel crimen in
currerit: q̄ in clericū v̄l mo
nachū manus violētās iniecerit: ana
thematis vinculo subiciat: et nullus
epoz illū p̄sumat absolue: nisi mōtis
v̄gēte periculo: donec apostolico cō
spectui presentetur: et eius mandatus
suscipiat. Inn. 2. 17. q. 4. Super hoc
decreto sunt quinq; notāda. Primus
est q̄ nomine si quis cōprehendit et
femina: vt dicit ibi gl. et archi. et vt pa
tet extra de sen. ex. mulieres. 2. est
notandum quis clericus vel religio
sus gaudeat isto priuilegio: et quis nō
super quo Jo. de ligna. in tractatu d̄
censura ecclesiastica dicit q̄ religio
sus monachus non clericus gaudet
isto priuilegio: scilicet q̄ iniiciens ma
nus violentas in ipsum est excoīcat.
Item canonicus regularis non cleri
cus. Item nouitius religiosus gau
det hoc priuilegio: vt in. c. si religio
so. co. ti. li. 6. Item moniales et cōuer
se earum: extra de sen. ex. de moniali
bus. Item cōuersi religionū: s; d̄ cō
uēsis seculariū remanet dubiū. Hos.
aūtm. c. nō dubium. de sen. ex. dicit q̄
conuersus qui remanet in domo sua
viuens vt laicus nō gaudet hac imu
nitate. 27. q. 1. vt lex cōtineat. Si v̄o
sit cōuersus tradens se et sua: p̄secrat.
incedēs: horas audies: honeste viues
talīs gaudet hac immunitate. 17. q. 4.
si quis. Probat hec solutio in. c. vt p̄
uilegia. d̄ priuile. v̄si. hoc autē. Et hanc
credo verā. Jo. de ligna. clericus con
iugat nō bigamus incedēs in habitu

clericali et tōsura gaudet hac imūita
te: vt in. c. vno. d̄ clericis p̄iug. li. 6. Et
hoc quo ad duo: q̄ s; percussus eū
incidit in canonē. 2. q̄ nō h̄z respon
dē i iudicio seculari p̄ percussione cle
ricū n̄ bigamū dimittētē habitū et tō
surā: et postea reassumētē v̄t tal. i. ci.
dat i canonē sūt op̄iones: et qdā dicūt
q̄ nō. nā satis est q̄ elegit sibi semel
vitā clericalē p̄fessionē v̄l regulā qd
semel. de re. iur. li. 6. Et alij dicūt con
trariū q̄ iusta p̄nā nemini est aufe
renda. 4. q. 1. si quis libellū. p̄ hoc faci
unt notā p̄ Inn. 1. c. si. d̄ vita et ho. cle.
Qui dicit clericos priuilegiō:
q̄ se imiscēt negociationib; illud reas
sumere dimittendo. Jo. Inn. et arch.
tenēt hāc partem: hanc etiam probat
clemen. de vi. et ho. cle. Si littera itel
ligat s; m̄ cōtinuū et rectū intellectum
nā ibi dicit textus q̄ diu in p̄missis
existant vel insistant eo ipso amittāt. et
ille versus s; verū intellectus refertur
ad omnia p̄cedētia: vt i. c. 2. regis.
de appel. 2. confirmat hoc q̄ illa p̄stitu
tio est penalit: ideo i dubio d̄z recipe
interpretationē i parte mitiore. Jo. de
ligna. de p̄cussione depositū dicit Jo.
et Hug. 50. di. accedens. q̄ incidit i ca
nonē. Et idē Ber. Sed Bar. Bri. et
Hūm: qd̄ videt approbari p. c. de gra
datio. de pe. li. 6. Jo. an. in. d. c. de gra
datio. dicit p̄mā opinionē eē verā in
verbalit̄ deposito: s; i actualit̄ depo
sito est vera p̄mā opinio. Jo. de ligna.
Percussus clericū p̄ saltū p̄motū inci
dit i canonē: q̄ talis recipit characte
rē. Clericus p̄cussus seipm̄ irato aīo
incidit in canonē. qd̄ pbat. 23. q. 5. si
licet. Preterea tale priuilegium est in
dultū toti ordini clericali: cui f̄miciā

nō pōt Jo. de lig. Idem archi. & Jo.
an. Percuties clericū excoīcatū: vñ
incidat in canonē. Dicit aliq q non
per. c. excoīcatōrū. 23. q. 5. 2. ii. q. i. mul
ti. Sed in cōtrariū est comunis opi
nio. Nam excoīmunicatus retinet or
dinem ratione cuius indulta est im
munitas: ergo durat durante causa.
Hac opi. tenet Jo. Vin. & Hoff. In
no. Jo. an. Spe. Percutiens clericū
icēdēt sine habitu clericali: si moni
tus fuerit & nō assūperit nō incidit in
canonē. Si autē nō fuerit monitus &
ipsū percusserit nō i actu belli vñ ag
gressure: tūc incidit etiā si cleric⁹ ha
bitu deposito se alias imiscuerat: sed
si ipsū pcusserit i actu belli & aggres
sure: tūc nō incidit sñm Inn. Dic tñ pu
tarē pōderādū qd dedit causaz bello
& aggressure. Nam si clericus iuste
causa dedit: tūc indubitātū ē: q illi cō
tra quos venit clericus nō incidunt ex
capite defensione permissē: vt in. c. si ve
ro. de sen. ex. & ceteri fauentes īgresso
nō incidūt. Itē si terti⁹ & tertiū: & clericus
temē se imisceat habitu deposito: & tē
credere pcutiētes i limib⁹ aggressure
nō fore excoīcatos: & sic itelligo opi.
Inno. & Jo. d. lig. Percutiens ordina
tū nō baptizatū nō incidit q: non ha
bet characterē. Percuties ordiatum
inuitū coactione absoluta nō incidit i
canonē: q: talis nō recipit characterē
ex d. hap. maiores. in glo. s. inuitum
coactiōe cōditiōali: nisi postea ratifi
cet exp̄sse vel tacite talē pcutiēs nō i
cidit in canonē. Jo. de ligna. Detinens
clericū asportātem res suas: vñ alie
nas apud se depositas p violētā: vel
auferēs eo inuito nō incidit i canonē si
ei auferat: dñz ē i asportādo. i. ante q̄

se recipiat ad locū destinātū. Si autē
h facēt ex īteruallo postq̄ puenit ad
locum destinātū & adept⁹ fuerit pos
sessionem rez illaz perfecte icidit f. 3.
pe. de cenf. ecclēsiasti. 3. notandū
est q in quibūsdam casibus q̄nis nō
actualiter īnīciat quis manūz violen
tam in clericum incidit in canonē p
pter quosdam actus iniuriōsos per
sonales factos cōtra tales: sicut cum
quis percutit clericum subijciētes se
verberibus eius pro emenda offense
cōmissē: extra d. sen. ex. contingit. Cle
ricus vero subijciēs se verberibus vñ
etiā q ē excoīcat⁹. Dicit Jo. an. i no
uella qz participat i erie dānato ex. e
nuper. & c. si cōcubine. Nisi dicas q
participiū in erie tūc inducit excoīca
tiōnē i participāte qñ participat cuz
excoīcato nō in illo actu tñ pro quo
pncipalis excoīcationē incurrit: ad h
j. c. si concubine. Ibi post latā sñiam
decr. nup. ponit etiā illū excoīcatum
tēpore cōionis. nec obstat si dicas q
mādās l. cooperās pcutiēti sit excoī
catus: qñ ex vi participij: sed ex ppo
facto: q etiā qñq excoīcatus ē n. pbi
bēs. j. e. quāte. Vel nisi dicas q sūmit
tere nō est participare crimini: qz p
babilit credē poterat illuz remissuz.
P̄ior: tñ solutio non videt̄ sufficiens
vbi ic̄terant: cū ex pmo sit excoīca
tus. Hoc Jo. an. Idē Pan. in de. eos.
d. p̄san. & affi. & sic videt̄ dicere q non
sit excoīcatus. De. vero d. perusio di
cit q talis cleric⁹ si pmittit se percuti
vna pcussiōe tñ: tūc nō ligat maiori
qz anq̄ seq̄ lesio pcutiēs nō ē excoīca
tus: & sic se subijciēdo nō participat ex
coīcato: s. excoīcādo. Si autē si b̄ḡcit
se plurib⁹ pcussiōib⁹: tūc ligat maiori

q̄ participat excoicatio i cric. Et ista
 prima solutio facit ad questionē quā
 faciunt predicti doc. de eo qui recipit
 cōionem a religioso sine līia eius a q̄
 debet habere vtrum. s. sit excoicat? iu-
 cut et ipse religiosus remittunt ad no-
 tata circa istam decretalem configit
 Item reputatur quasi manus violenta
 cū q̄ retinet clericū icarceratū v̄l
 in custodia vel vinculatum: vt i. c. nu-
 per. Includens clericum violentē ne
 ab inimicis ipsum querentibus occi-
 datur non incidit in canonem: quia li-
 cet ad sit violentia: nō tñ dolus: immo
 ad salutē ei? ut nō ad iniuriā. Hoc t3
 Inn. in. c. nup. Duo ad hoc regrunt
 vt q̄ incidat in canonez illum. si quis
 suadēte. i. 7. q. 4. s. anim? dolosus: et fa-
 cti ppetratio: vt p3 ex ipso tex. et Jo.
 an. t3 ē q̄ penā late sine nullus icidat
 p solā attetatioz: nisi pueniat ad act?
 cōsumationē: p. c. perpetue. d. elec. li. 6.
 vñ vibrās gladiuz vt pcuteret clericū
 quē tñ ille nō percussit: q̄ ille ictuz vi-
 tauit n̄ incidit in canonē. Jo. de lign.
 si alig inimici clerici obsidēt ipsū in
 castro vel domo forte alie? mulieris
 claudūt ipz: et nō eū custodiūt: s3 vt il-
 li verecūdiā faciāt n̄ dicerēt illū deti-
 nere i custodia vel carcerē: q̄ neq3 h̄
 itēdūt. Itē nec violentiā iserūt psone
 nec reb? adherētib?. hec sūt vba Inn.
 Nescio tñ si p hec vba intēdat Inn.
 dicē hos nō fore excoicatos: s3 h̄ videā-
 tur p vba illa: nec violentiā. zc. qd̄ f̄q
 rat canon. Credo tñ in obsidente pō-
 derādū: ppter qd̄ fiat obseffio. An p
 p̄t castz habēdū: et n̄ psonā violādaz
 et tūc credo q̄ n̄ incideret. Si autē fie-
 ret obseffio p̄t psonā vt violet: tūc i-
 cidēt. De claudēte vō domū mulier?

ad verecūdiā clerici detegēdā crede-
 re ipm includētē excoicatu: nā sit iū-
 ria persone clerici iclusi. Jo. de lign.
 Itē reputat q̄ si manus violēta: vt cū
 q̄s mādāt capi v̄l verberari talē: et se
 q̄ effectus: vt i. c. per pēdīm. Itē per-
 cutere reputat clericū cū q̄s ratz h3
 pcussione clerici factā noie suo: vt. c.
 cū q̄s. ti. li. 6. Itē reputat cū n̄ defē-
 dit clericuz cū ledit p̄salit: et defen-
 dē p̄t sine piculo sui: et. c. quāte. Itē
 q̄ circa hūc casū varie sūt opinionēs.
 Quidā. n. vt Jo. et Ber. in glo. sup. c.
 quāte. et Huil. dicunt q̄ istud. s. nō de-
 f. dere clericū ab iniurijs psonalib? cū
 fieri possit iducit excoicationē q̄sum
 ad officiales: ad quoz offm̄ pertinet
 eos defēdē. z3. q. 5. administratores. et
 i4. q. 5. forte. Hosti. vero dicit in sū. h̄
 eē intelligēdum gñaliter de quocūq3
 ē si nō teneret ad h̄ ex officio dūmō
 nudo v̄bo tñ phibē possit: vt si dice-
 ret illi q̄ vellet iniuriari: Laueas tibi
 vel nō facias: et ille abstineret: ar. ad
 hoc et. c. dilecto. li. 6. Idem vñ scire
 Jo. d. lig. sup. c. q̄te. Anno. vero reci-
 tat vtrāq3 opionē: et dicit q̄ si alig
 verberaret noie meo: et ex negligētia
 n̄ phibere sine dolo: nō uidere3 i ca-
 nonē: cū necessari? sit dolus: sec? si ex
 pposito n̄ phibeo. Jo. an. i nouella in
 d. c. q̄te. dicit qd̄ Un. abb. et Hostie.
 Similiter dicit q̄ siue q̄s habeat v̄be-
 ratē i p̄tate: siue n̄: siue ille v̄bēt noie
 illius: siue n̄ incidit in canonē qñ p̄t p-
 hibē: et n̄ phibz: dūmō dolose dimittit
 talē n̄. Et addit vñ multuz nōbile
 dicēs: In h̄. n. vel in alium canonē n̄
 lus incidit sine dolo: ar. ff. de adul. l.
 pe. ff. d. fical. l. i. Idēz Jo. d. ligna. Spu-
 ens i faciem clerici est excoicatus fm̄

Hosti. et ledens eum pede vel alia parte corporis similiter. Et animo iniuriā dī q̄tum ad utrūq. Idem si effūdāt aquam super eum. Desinens clericū per vestem vlt per frenū equi: ne clericus liber transeat: tenet Inno. q̄ sit excoīcatus in. d. c. nuper. Mouet q̄ violat persona: l3 mediantibus reb⁹ adherentibus persone. Idē d̄ auferē tibus res d̄ manibus clericū: et si forte auferat oīs vel possessor qui como / clauerat clerico vsq; ad certū temp⁹ et huiusmodi: quia ante finitū vsū non debet tolli. Et d̄ d̄ equum cui infedit clericus: vel lacerās vestes q̄s habet indutas: dicunt quidā q̄ sit excoīcatus: si hoc fiat in iniuriā clerici. nā videt iniuriā fieri persone q̄ sit vestibus qbus induta est: et equo cui i sedit. Secus si vestes fuerūt separte a psona et equo: allegat. c. contingit. d̄ sen. ex. hāc opinione credo veram: l3 alij cōtrariū dicāt. nam licet canon sit penalis ppter qd̄ videt restringend⁹ n̄ ampliā d̄s: ē tñ fauorabilis attēto ordine clericorū cui indulget: et ideo ampliā d̄s: et d̄ re. iur. li. 6. odia. Jo. d̄ lig. Surātē corrigiā cū q̄ cinctus est cleric⁹: vel vestes q̄b⁹ est indut⁹ dicit Inno. nō esse excoīcatū: q̄ nullam infert violētā persone q̄ non sentit. In h̄ casu credere cōtrariū: et credo q̄ sit d̄ mēte canonis: q̄ q̄litercūq; q̄s tangat psonā clericū iniuriōse etiā icidat in canonē: vt nōt Archi. in dicto cāone. Jo. d̄ lign. Fugiens inimicos et vt facilius euaderet eijctēs clericū d̄ eq̄: et ipm ascendens vt fugiat: an sit excoīcatus: p et cōtra pōt argui. Credo tut⁹ tenēdū ipm excoīcatū. Nā hec est iniectio et violentia: nec iure fit: g

insurgant verba canonis et mens: nec obstat q̄ licitū sit sibi defendere. Nec verū sine lesione tertij. Putarē nū in ipositiōe p̄iē pōderā dūz q̄litate ne cessitatis: an iēuitabilis: q̄ alr euadē n̄ poterat: an cōmoditas: vt nōt cle. i. d̄ homi. Jo. d̄ lig. hāc opinione tenz Bar. Bū. et Tan. S3 De. d̄ censuris ecclesiasticis et cōtrariū: et iter ceteras rōnes hāc iducit q̄ nōnda ē ēt i alijs casibus. Dicit. n. non credo aliquē sapientē dictūz talē peccare mortalit̄: ḡ necesse habebit dicē illū n̄ ē excoīcatū. Nā cū excoīcatio sit etne mortis dānatio: vt. ii. q. 3. nemo. n̄ infligit nisi p mortali. Cōpellēt clericūz vt exeat d̄ fundo per metum: vt sibi aliqd̄ det: vel vt postea ipse igrediat̄ fūdūz dicit Inno. nō ē excoīcatum: q̄ n̄ sit manus iniectio in clericū: nec in res adherētes ei: qd̄ credo ver⁹ si sit met⁹ vbalis: sec⁹ si realis p tractū persone ēt sine violētā p̄cāsa. Jo. d̄ lig. De illo vero q̄ plegit clericū fugientē vt pcutiat: et clericus sine p̄cussioe cadit et ledit. Guil. dicit q̄ n̄ credit q̄ icidat in canonē: secus si ipse clericus fugiens q̄i coact⁹ precipitat se i aquam: vlt ad aliud periculū se ingerat vt euadat: quia tunc incidit.

Quindecim casus in quibus nō incidit in canonem iniiciens manus i psonas ecclesiasticas.

4. nōndū ē q̄ in qbusdā casib⁹ pcutiēs clericū vlt religiosū n̄ icidit in canonē: et h̄ iō: q̄ n̄ sit suadēte diabolo: vt dicit rex. decreti. vel q̄ n̄ est manus violētā: et h̄ i. 5. casus sunt. Prim⁹ ē cū q̄s pcutit clericū icedētē in habitu laicali quez ignorat clericū: vt. c. si vo. et. et. et fm Inno. et Jo. an. etiam

si occideret non incidit in canonem: quia ad hoc requiritur dolus ut quis incurrat. Item probabilis ignorantia excusat. si autem percussus vidit toturam: et tamen non credit ipsum clericum: tunc incidit ut non. glo. in predicto. c. et hoc item nisi probabilis ignorantia excuset: et exurgat ex more patrie quod dicitur attendi: nam alicubi laici tempore caloris deferunt tonsuram. Si autem quis intendens percutit clericum percutiat laicum. glo. in. c. si vero. t. q. i. c. dat: sed contrarium videtur: nam non dicitur indicare quod quis facere intendit: sed quod sit: et hac parte credo verum. Sed si intendens percutit clericum: erras in persona percussit gaudium clericum. Alla. dixit quod incidit quod iniuriari voluit. ff. de fur. l. vi. Lan. t. 3. sum per textum. c. si vero. Credo opinionem veriorē Lan. moneor. quod ut videtur sibi pena canonis dicitur precedere persuasio diabolica quod hic non precessit clericum. Jo. d. lig. 2. est cum quis percutit clericum incedente in habitu laicali: nec aliquid clericum ostendit: 3. monitum non correctus: ut i. c. contingit. Idem in clerico qui recepto habitu fert arma: et 3. monitus non corrigit: ut in. c. in audientia. Quinimo et si non sit monitus et i. misceat se tyrannidi: ut i. c. cum non ab hoste. e. ti. Jo. d. lig. 3. est in clerico gerente administrationem reipublice secularium ut in. c. sacerdotibus. ne ele. vel mo. quod quidam indistincte sumunt quod non est verum: sed requiritur prius monitio: ut in. c. i. audientia. Sic tenet Guil. et Inn. et Hos. et h. verum nisi episcopus in synodo mandasset sub pena privilegii clericali illud: quod habere locum trine admonitionis. Jo. d. lig. 4. in eo quod iocose iecit manum in clericos ut in. c. i. e. ti. ut tamen ponderari qualitas ioci. R. d. fallendum est: quod in pena canonis

requiritur persuasio diabolica: quae excludit iocus ipse qualitate ponderata: ar. notatoz. c. i. d. presum. Jo. de lig. 5. in magistro qui causa discipline percutit scholarem. c. i. e. ti. Debet tamen ponderari modus percussione: quod lenis permittitur percussio magistro ut i. c. cum voluntate. e. ti. et dicitur Guil. quod si magister cum ira percutiat: ex quo causa correctionis habet facit: non incidit in canonem. Addit et quod si principalis magister prohibeat submagistro: vel alii cui committit aliquos pueros docendos quod non percutiat: et tamen percutit eos exiit clericos sed causa discipline credit quod sic prohibet percuties non incidit in canonem: quod per h. prohibet: non potest ei auferre beneficium iurisdictionis quod est corrigere posse quos quis docet. 6. in repugnante clerico impulsante cum moderamine inculpate tutele: in. c. si vero. e. ti. R. d. fallendum est quod est licitum se defendere iure naturali. Item si quis a clerico laudate secum graviter percussus: et per h. motus sine deliberatione repercutit eum graviter incontinenter iratus a iudicio non factum: rus si deliberasset. Dicit ff. de. q. non potest dici sine deliberatione fecisse: ex quo ex libidine videtur fecisse. unde incidit in canonem. Si autem esset tantaurrectio quod nec se vindicare nec iniuriari intendit non incidit. P. d. c. c. eccl. Idem dicunt quidam quod magister assensit Inno. super dicta decretali. cum quis verberat vel ledit clericum ob tuitionem patris vel matris: vel uxoris: vel filie vel familie sue: vel et ceterorum: quod si talis non est excoicatus: nam et socii iniuria perpulla da est. q. 3. non in ferenda. et c. fortitudo. Alii dicunt quod est verum de defensione illarum personarum tamen per quod fieri iniuria nobis intelligitur: sicut sunt uxores filii sui et h. in. dicitur quod et si quis occideret clericum

defendendo alius. sine clericus illum
 occideret: et non incideret in canone
 sed esset irregularis. p. defensione au
 tez suaz. rez. occidendo nō vitaretur
 excoicatio. Et dicit Jo. an. in nouella
 super. d. c. si vero. q. si clericus pcul
 sit laicum nō intendens plus percu
 tere: et h. cōstat laico nō d. percutere
 clericuz. Si vero clericus venit ad p
 cutienduz: vel de hoc laicus p. bilit
 dubitat: tunc l. laico percutere cleri
 cuz ad iminentē violentiam repellen
 dam. Dicit etiam Jo. d. lig. an. tracta
 tu d. bello particulari q. si laicus pro
 rebus suis defendendis injiciat in anū
 in clericuz: si alias non potest vim vi
 repellē: et h. facit cū moderamine icul
 pate tutele q. credit n. eē excoicatum
 Allegat Jo. h. dicēte i. c. olī cāz d. f. f.
 spo. nō. n. ubi ē manus violēta: vt dic
 canon sigs suadēte. f. violētia repul
 soria. Idē dicit eē: si iūciat manu i
 clericuz sic violētia p. pulsado p. rebu
 p. ximi. f. q. talis n. ē excoicatus. Itaz
 licituz est obuiare errozi: vbi obuiare
 p. t alias p. sentire v. d. i. 83. error. 7. i
 reperiēte clericū i adulterio vel stu
 pro cū vxore mīre sorore v. l. filia: vt in
 c. si v. p. Cū ea ē q. putat vxor: et n. ē
 idē dicēdū. Et h. t. 3. Um. 7. Hoffre. in
 d. c. Noie ē vxoris itelligit sponsa d.
 p. nti: vt t. 3. gl. Noie v. mīris vtrum in
 telligant oēs ascēdentes: et noie filie
 descēdentes: t. 3. gl. q. n. hoc casu: q. nō
 debēt extēdi lineae. Ho. dicāt hoc tuti
 Jo. d. lig. Et h. f. 3. Huil. non soluz ad
 coitū ē restringēdū: s. ad amplexus
 et osculationes: et q. n. q. s. preparat se
 ad opus carnis: si tū n. i loco suspēo
 sed i publico h. faciat: sicut fit q. n. q. lu
 dēdo: tunc verberans h. i. incideret i

canonē. Itē cū per signa aperta et p
 pinqua negocō p. statia clerico turpi
 tudinē coitus ibi ante expletā statim
 eē cū p. dictis: vberās h. i. n. o. incideret
 si h. facit i continēti anq. diuertat ad
 alia. Itā postea verberās incideret. et
 intellige de attinētibz p. dictis. Item
 si clericus tangat mulierē inuitā p. p.
 turpitudinē: si illa se defendens cum
 moderamine inculpate tutele reum
 pcutiat: n. incidit in canonē f. 3. Huil.
 8. i. eo q. auctoritate sue p. latōia: v. l. o.
 mādato p. lati injicit manū i clericuz.
 e. ti. ex tenore. et. c. vniuersitat. et itelli
 gas i p. lato corrigēte n. tū modū exce
 dēte: alias foret loc. appellatōi: et pu
 niret sic excedēs. Lewis. n. correctio
 ē p. missa. Si aut p. lat. mādāt clericuz
 verberari: v. l. ad tormētū p. i laicū
 vterq. ē excoicatus: vt i. c. vniuersitat.
 Et h. nisi talis clericus esset incorrigi
 bilis p. clericos. S. f. 3. Pe. de perusio
 siue clericus sit corrigibilis siue n. bñ
 pōt capi p. laicuz d. mādato suū p. lati
 Itē dicit Archi. di. 45. q. n. est tutum
 nec honestuz monachū vberari p. cō
 uersū laicū. 9. in senioribus ecclie q.
 pueros corrigē p. nti. c. cuz voluntate. e.
 ti. h. intellr modum non excedendo.
 Decim. i. dñs corrigētibz: et. e. cum
 voluntate. Idē dicit gl. q. dñs dom.
 p. t corrigē clericos i ferioz. ordinum
 siue p. ca excois. Quilibet. n. familiā
 suā corrigere debet. 23. q. 4. duo ista.
 Undecim. in p. pings: et. eo. cum vo
 luntate. vbi dicit gl. q. nō soluz pater
 sed etiam p. pinqui domesticos suos
 corrigere debent. C. de emendatione
 p. pinquoz. l. vna. Duodecimus i pa
 tribz corrigētibz filios: hoc itelli
 gendo: dūmō n. sint p. tituti in sacris.

Ita sacer ordo liberata p̄ia ptate: et
 et seruii quo ad manuū iniectionez.
 54. di. ex antiq̄s. z. c. frequens. si aut̄
 tales excedāt modū: tenet glo. q̄ sunt
 excoīcatū in. c. cuz voluntate. Mouet
 q̄ canon exigit doli sine quo violen
 tia nō p̄mittit: sed he manus s̄ chari
 tatiue: l. z. modus excedatur. Ego non
 credo gl. verā. Ita limitata correctio
 p̄missa ē patribus erga filios: et dñis
 erga seruos: sicut prelati erga subdi
 tos p̄. s̄. allegata. excessus igitur iduc
 penā. Jo. de lign. Pet. d̄ perusio t̄z q̄
 etiā i sacris existēte p̄ p̄t verberare
 cā correctionis. p̄ma opinio tutior est
 et scda rōnabilior: vt. s̄. possint parētes
 verberare filios et in sacris cā corre
 ctionis. quā etiā t̄z Pa. et Da. Terti⁹
 decim⁹ in eo q̄ inicit manus i clericū
 depositū traditū curie seculari: d̄ in
 di. cū nō ab hoīe. hic p̄nt. s̄. c̄ tactus
 Quartus decimus i eo q̄ inicit manu
 i clericū se ad vitā p̄ia clericatui dā
 tē: vt cū bigamiā p̄bit. di. 84. quisquis
 Et nō q̄ bigam⁹ exutus ē oī p̄uilegio
 clericali. vt de biga. c. i. li. 6. Ibi tamē
 i gl. dicit Jo. an. q̄ h̄ ē verum d̄ his q̄
 sic i minorib⁹ p̄xerūt. s̄. cū duabus: vt
 cuz corrupta: secus si in sacris q̄ tūc
 n̄ p̄dit p̄uilegiū clericale. Idēz archi.
 Huil. Bar. Jo. mo. Itē intrans reli
 gionē bigamus gaudet tali p̄uilegio
 f̄z Jo. an. i q̄stione mercuriali. Quin
 tus decimus v̄o f̄z Ricar. or. m̄ioz. in
 4. s̄. i. di. 18. q̄ non incurrit maior
 excoīcatio q̄n aliq̄s n̄ ex deliberatōe
 sociū suū clericū leniter ipellit: q̄uis
 sit turbat⁹. Mortale. n. peccatū nō cō
 mittit nisi ex deliberatōe vel post tē
 pus humani fragilitati sufficiens ad
 deliberādum: cum factum est tale q̄

homo nō obstante humana infirmi
 tate tenetur de necessitate deliberare
 vt p̄ deliberatōe ab illo opere licito
 retrahat. Null⁹ aut̄ excoīcat⁹ a iure:
 nisi p̄pter peccatū mortale. Quz. n. iura
 p̄cipiat vt a iudice n̄ infligat: nisi p̄pter
 peccatū mortale. vñ videt⁹ q̄ cōditō
 canonis non valuerit vt excoīmunica
 tio a iure incurreretur: nisi p̄pter pec
 catum mortale.

In. 18. casib⁹ excoīcatus p̄ iectiōez
 manuū violētā in p̄sonas ecclesiasticas
 potest absolui citra papam.

Quinto notandū est q̄ in q̄busdā
 casibus et sigs incidit in canonez p̄pter
 iniectionē manuū violentā in p̄di
 ctos potest tñ absolui citra sedē apo
 stolicā. Primus ē de periculo mortis
 vbi nō. q̄ intelligitur tale periculum
 nō soluz p̄pter infirmitatē: sed et si sit
 i quocunq̄ periculo vicino morti: pu
 ta sitimeat hostē vel predonē: vt cru
 delitatē potētis: vel si navigatur⁹ sit:
 vel per loca insidiosa trāsiturus. s̄. d̄
 dona. cā mort. l. 3. r. 4. Idē Hostiē. et
 addit q̄ idē est si obsessus sit: vel ob
 fideatur vbi iaciunt machine vt bali
 ste. Et tñ iniungendus ei q̄ si euaserit
 p̄ntet se sedē apostolice: vel ei q̄ possit
 euz absoluerē mādatur⁹ ei⁹ sup h̄ re
 cepturus: et d̄ sen. exco. a nobis. 2. Et
 idē icaib⁹ sequētib⁹ remoto. s̄. i. p̄dīm
 to. p̄tq̄ i puero: vt et de sen. ex. de ce
 tero. in fi. z. c. ea nōscitur. i. fi. Et si ces
 sante impedimento non se presentent
 incidunt in eandem s̄iam excoīs. et
 de sen. ex. eos. li. 6. 2. est cū quis habz
 inimiciās capitales: vel alias iustas
 excusatiōes p̄pter q̄d n̄ p̄t se sedē apo
 stolice p̄ntare: et de sen. ex. de cetero
 de ista excusatiōe stabit arbitrio bōi

viri. ff. de verb. ob. continuis. §. cū ita.
 et extra de voto qđ super his. Terti-
 us in ostiarijs qui pretextu beneficij
 clericum non grauitur lesit: extra de
 sen. ex. si vero. Et nō qđ si talis non ī
 casu futuro sed ex deliberatione per-
 cussit clericum grauitur a papa debz
 absolui: ex de sen. ex. si vero. Idem dō
 officiali. 4. in officiali qui in arcendo
 turbam non ex pposito: sed non sine
 culpa aliquem clericum percussit: ut
 in. d. c. si vero. qđ si clericus arma /
 tus venit ad bellum: et facit insultū: et is
 quem venit ipsum rapit fm Inno. /
 si scienter hoc facit: excoicatus est: sed
 ad papā nō mittit. Si tñ h sit ad de- /
 fensionē nō ē excoicatus: dñ tñ cessāte
 cā defensiōis ipm libe ire pmittat: ut
 hos. dicit. Si etiā officialis publicus
 talē capiat auctoritate ppa: qđ alit nō
 poterat pferci ab iniuria alteri? nō ē ex-
 coicatus: imo meret. 23. q. 3. fortitudo.
 et c. sequētibz. Et h dico si platus non
 ē ibi qđ faciat et ipe eū prelato qđciūq
 pōt restituat: aliogñ h: ex de sen. ex.
 ut fame. §. laici. Et nō. et de. de perni-
 sio super. d. c. ut fame. qđ nō solum iu-
 dici seculari licitū ē capere clericū de-
 liquētē ne fugiat: s; et pntet epō: s; et
 leso cuiusq; alij h; Inno. qđ et dicit qđ
 si laicus h; clericū fūictē quē h; suspe-
 ctū d; furto: qđ pōt illū capere et detinē
 Quintus si sit mulier: nec distingui d; /
 vtrum sit fortis vel debilis. Et nō fm
 Guil. qđ in ptate epī est mittere: vlt nō
 quia non distinguitur circa eas inter
 atrocē et nō atrocē iniuriā. Sextus si
 sit senex et valitudinarius. Septim⁹
 si sit mēbris destitutus: ita. f. qđ ad se-
 dē apostolicā accedere nō possit. Tres
 casus pprime dicti habēt ex d; sen. ex.

mulieres. et c. ea nōcūt. et c. qñis.
 Octauus de infirmo qui scz ppetuū
 h; infirmitatis īpedimentū: vel etiā
 tpale: si tūmet qđ acceleraret mors:
 ex d; sen. ex. qđ de his. Nonus ī pau-
 pere quem oportet mendicare: ut in
 dicto. c. qđ de his. Et de his quatuor
 casibus habes etiā. j. e. l. Decim⁹ si
 regularis verberat regularē: ex d; sc.
 ex. monachi. et c. cum illoz. et etiā si
 percussit secularē: ut ex de sen. ex.
 religioso. li. 6. Undecimus in his qui
 non sunt sui iuris: sicut filijfamilias
 et serui: extra d; sen. excom. mulieres.
 De filiofamilias et seruo nota qđ ītel-
 ligendum est qđ non debent mitti qñ
 hoc esset ī preiudiciū patris: vel dñi
 nisi fuisset causa enormis excessus qđ
 ppter vitandum scandalum ad sedē
 apostolicā essent mittendi: extra de
 sen. exco. relatum. Et intelligendū ē
 de seruis qui scilicet sunt seruilis con-
 ditionis: non de famulis seruientibz.
 Sed et de filijfamilias intelligit In-
 no. si sūt impuberes: alias si sūt adul-
 ti: licet sint ī patria potestate mitten-
 di sunt ad curiam: quia ī hoc sui iu-
 ris sunt: quia possunt ire quo volunt
 Duodecim⁹ ī pubē: ex d; sen. ex. c. i. et
 h; et si post pubertatē postulāt se ab-
 solui: ut. eo. ti. c. fi. Et nō qđ si nō essēt
 doli capaces nō inciderēt. Si sunt do-
 li capaces tunc incidunt si aīo iniuriā
 di vel vīdicandī percutiūt: sed postqđ
 venerunt ad pubertatem: ut in. is. vel
 sextodecimo anno: si adhuc tales sūt qđ
 sine periculo ad sedē aplicā ire nō pnt
 ppter imbecillitatē corpis: vlt defectū
 discretōis ab epō pnt absolui recepto
 iuramēto qđ īpedimēto sēlato ad sedē
 aplicā se pntabāt: ut nō. d; sen. ex. c. fi.

Dicit *De. de pal. i. 2.* sententiarum q
pueri et mulieres qui probabiliter igno
rant iura positiua: percutientes cleri
cum scientes esse clericum: et nescien
tes penam canonis: nec scire debentes
non enim peccant quia nesciunt ca
nonem. Siquis suadente etc. Nihilominus
quia contra legem nature fa
ciunt: cum pena legis nature incur
runt etiam penam legis positue: quod
uis excusabiliter ignorent. Tertius
decimus de clericis qui coeter viuunt
et sub vno tecto dormiunt: et in eadem
domo resunt: etc. d. vi. et ho. cle. qm.
quod coeter expoit qm filii viuunt in aliq
collegio. Quartus decimus in moniali
bus: etc. d. sen. ex. de monialib. Quintus
decimus in hospitalariis sancti Iohannis
hierosolymitani: etc. d. sc. ex. can.

Que dicatur enormis iniuria cir
ca huiusmodi iniunctionem manuum
et quis possit ab ea absoluer.

Sextus decimus et ultimus casus est de
iheremite clericis leui iniuria: etc. e. pncit
Et lz qda dixerint decretale hac pti
nere privilegii non ius coe. Dic. Jo. an.
in none. sup. d. c. q. consuetudo q. e. optia
legum interpretat: interpretat q. ius coe pti
neat: et q. epi in leuib. pnt absolue. Et
h. credo. Et ad priorum solutionem disti
guo iter leui mediocrem et grauem siue
enormem offensam: ut in leui ocs indiffe
reter absoluant. In mediocri certas
personas privilegatas: ut ostiarios
officiales seruos clericos coiter vimen
tes et pfectos. In enormibus nullos
nisi in casibus in quibus papa non pot
adire. Nec Jo. an. Idem Jo. de lign.
Et de enormi iniuria exemplificat Jo.
an. super. c. cum illorum. eo. ti. dicens
Enormis est si effodiat oculos: si vul

neretur: si in theatro vel in foro: vel in co
spectu iudicis percutiat. Multo for
tius si in cimiterio: vel dormitorio ver
beretur: si quocumque membro mutiletur
si ad effusione sanguinis grauem ex
grau ictu peruenientem pueniat: si in
epm abbatem: vel clericum secularem
per religiosum manus iniiciatur: si ex
manus iniunctione scandalum oriatur
Ita si in priore suum abbatis locum
tenentem manus iniecerit. Et dicit Bo
stius idem intelligendum quotiens inferi
or et subditus in superiorem manus in
iecit. Et per hoc videtur solui questio de
monacho q. absente abbate percussit
vicarium quem abbas dimiserat in clau
stro: alium tamen claustralem. Nec ibi
De. etiam de perusio sup. d. c. predicta
pnt: et specialiter hoc: q. si abbas se ab
sentando loco sui dimittat vicarium
aliquem iniiciens in eum manu reputat
enormem iniuriam commississe: ut absolui
non possit citra sedem apostolicam. Et in
directorio iur. dicit q. predicatorum et mi
norum in huiusmodi enormibus iniuriis: seu p
cussionibus incidentes: vigore suorum
privilegiorum pnt absolui a superioribus
ordinis sui. Et in eodem libro dicitur
q. idem est. i. enormis iniuria quicunque
inferior in suum superiorem manu iniecit.
Sed Jo. de lig. sup. d. c. cum illorum.
dicit q. cum religiosus percutit clericum
secularem: hodie potest absolui p. epm
in casu quo posset absoluer alium cle
ricum. e. ti. religioso. li. 6. duz. f. percussu
ra est leuis. Hostiensis dicit q. iudicium
de leui iniuria vel enormi est totum ar
bitrio epi committendum: allegat ex uaga
te plect. Et addit caueat tamen sibi de ar
bitrio temperato. q. q. p. epos si pnt absol
ui vel p. suos prelatos sedis apostolice fruct

Sz vtz legati d latere iure legationis
valeat quolibz per huiusmodi absol-
uere sunt varie opiniones. Huil. i spe. 3.
q non possint absolui p atrocit: in
telligit atrocit: homicidii vlt mutilatō
nē mēbri nō simplicē sanguinis effu-
sionē: z cū offiū fractione. Idē hōs.
in. c. qd tūlatōz. d offi. leg. Abbas te-
net q quolibz z p qlibz pūssioe: vt i
c. ad eminētia. z. c. ea nōcūt. eo. ti. Jo.
an. z Jo. de lig. dicunt q hec opinio
vī vera si pōderēt text: pōis qui lo-
quūt gūalit. z ēt qz pcessū ē legat: z
sic vt bñficiū latissime itēptādū: vt. l.
si bñficiū. d. pñci. ēt qz hoc fauorā
bile aīabus z sic nō sūmū pōūficez vel
regula q per solū sūmū pōūficez vel
legatū d latē absoluantur tales. Qui
legati d latē pape missi: z si sint extra
terminos sue legationis: dūmō sint i
via tales pñt absolue: ēt si tales excōi-
cati aliūde veniāt: ex d offi. le. excōica-
tis. Sz legati q nō mittūt d latē pape
dū sūt ex terminos sue legatōis: nemi-
nē tales absolue pñt. Sz dū sūt ex ter-
minos pūncie sibi pmissa: tū exītes
d pūncia sibi pmissa: nō aliūde venie-
tes. Et f3 Jo. an. dicunt legati d latē
soli cardinales: alij vñcunqz missi sint
nō dicunt d latere. Maiores ēt penitē-
tiarij in curia: ac minores pñt absolue-
re d omni enormi lesiōe scā in pōas
clericoz ēt si mutilassent vel occidif-
sēt: dūmō nō pzelatos occiderint vlt mu-
tilauerint. pñt autē hec si sūt pñtes ipi
q debēt absolui: z pñlio pñs habito:
z cōfesu cū cardinali. s. sūmo pñtario
Et multo magis pōt hoc ipse sūmū
pñtarius: nō tū occisores vel mutila-
tores pzelatoz pñt absolui sine pñfēn
pape: sic repi i li. casuū ipoz pñtarij

oz: z hō dico qñtū ad istud d pñtarij

Excōicatio d īsecutores cardinali
um pape reservata.

La. 2.

Ips deinceps in hoc sacrile-
gij gen? irreplevit q facte ec-
clesie romane cardinales ho-
stilit fuerit īsecut? vel pūsserit vlt ce-
perit: vel soci? fūit faciēt: aut fici mā-
dauit: vlt factū habuēt ratū: aut cō-
siliū dederit: vel fauorē vel postea re-
ceptauit: vlt defēsuēit sciēter eūde
sicut cris lese maiestat? re? ppetuo sit
īfamis. 3c. 2. j. Ex īsecutōe pdicta sic
ex īiectiōe manū violēta: ipō facto
sūam excōis icurrat: tā ipē īsecutor
q alij supradicti tāti mali participes
nec ab alio q romāo pōūfice possūt
bñficiū absolōis obtinē nisi dūtaxat
i articulo mort. Bonifaci? ex d peni-
felici. li. 6. 2. j. Si pñceps senator cō-
sul ptās: vel ali? dñs: siue rector cōtra
pūptores pdictos pñt pñtōis tenorē
nō fecerit obseruari: tā ipē q officialē
ei? j. mēse postqz res ad noticiā eoꝝ
venerit: eoipō sūaz excōis incurrant
bonifaci? vbi. s. īsecutionez. De per-
cussioe z captiōe nō erat dubiū: f3 de
īsecutōe hic spēalit statuit hec pena
Jo. Hostiliter. i. sicut hostis z inimi-
cus capitalis: vel publice: z manifeste
sicut etiam sumitur. ii. q. 3. Quicunqz
archidiaconum percusserit: hoc intel-
ligo de illo qui nō iuste fecit hoc: pu-
ta se non defendendo tunc enim cel-
saret pena: quia vim vi repellere licet
cuilibet. Jo. an. Lepit. capere. hoc in-
tellico cū effectu: vñ si nō capiat sed
fiat ei ad domū īsulcus vt ei fiat īu-
ria: vel obsidēt eū in domo vlt castro

vel etiam claudant eum in domo: nō
ut ibi eum custodiant: sed ut inferant
ei verecundiam: non credo tunc habe
re locum: quia hic dicitur fm id qd nō.
Inno. super. c. nuper. ex de sen. excō.
Ratū habuerit h̄ intelligo cū ei cōtē
platiōe vel noīe sit factū: ut de re. iu.
ratum. li. 6. Jo. an. Idez archi. Fauo
rem. Non nudum vel simplicem. Et
nudum consiliū vel simplex fauor
intelligitur illius qui ad maleficiū
faciendū nihil adiicit. Jo. an. et ta
les hanc sententiā non incurrūt: ut
dicitur in tex. ipsius ostōis. Recepta
uerit. Pari. n. pena sunt puniēdi rece
ptatores sine qbus diu nō pōt delin
quētes latere. ff. de recep. l. i. nisi essent
cōsanguinei vel affines. ff. eo. l. 2. Jo.
an. Hō ē q sic delinquētes incurrunt
alias penas multas tēporales: et nō so
lū ipsi s̄ et filij et nepotes eorū: q̄s po
tes vidē in tex. Dicit tñ archi. q q̄tū
ad ifamiā et bonorū cōfiscatōz effectua
lē et penā corpālē infligēdā necessaria
ē s̄ia saltē ḡialis: ut. f. p̄nūciat eum
criminosū ēē crimine lese maiestatis
alias q̄uis dñiūz bonorūz suorūz ipo
iure vel ipso facto ē p̄s amittat ex
die cōmissi criminis: n̄ tñ ei auferent
nec fiet executio ablatiōis bonorū
suorū: vel alterius penē: nisi p̄ s̄iam
saltē ḡialē. Postq̄ res ad notiā
deuenerit. pōt hoc intelligi tripliciter
vno mō sic: quasi velit dicere q si ali
qs accusator existat debeat instantiūz
h̄ cause criminālis: ex quo fuit conte
stata infra spaciū mēsis per sententiā
terminari: et executiōi mādari: aliogn
isti incurrunt penas hic insertas. 2.
modo potest intelligi q dicat de noti
cia: ut abiq̄ accusatore aliq̄ denuncia

uit sibi q tale facinus perpetrātū fu
it: et hoc siue aliqs d̄ officialibus suis
hoc nunciauerit ipsi iudici: siue qui
cūq̄ alius q̄uis p̄uatus. Debit ergo
iudex statim ut audiat tali nūciatōe
recepta pcedē ad inq̄sitōez et testium
receptiōē in vicinia in qua tale faci
nus dicebat p̄petratū: quos testes
indicabit sibi denunciās: et si non oēs
saltem aliquos: et si iudex neglexerit
q n̄ inq̄sierit: et veritatē nō inuestigaue
rit: et s̄iam cōdēnatoriāz tulēit: et exe
cutus eā fuerit a tpe denūciationis
p̄dicte sibi facte mēsis lapsus sibi fue
rit ita q omnia expedita nō fuerint:
isti pene subijcit hic inserte: tā ipe q̄
eius officiales. Hoc tñ sane intellige.
Hā qñ res ignorat debet plenius ad
noticiā iudicis deuenerit: et tunc diui
nina et humana lex resoluat: et fm q
ibi cōstitutū ē remota acceptōe p̄sona
rū diffinitina sententiā p̄ferat. ai. q. 3.
sumo ope. 3. mō pōt intelligi qd hic
dicitur per notiā per famam: ut
iste mēsis incipiat currere ex die ex
qua ista fama auribus iudicis inotu
it q̄uis nō sit: tunc enim statiz debet
iudex pcedere ex officio suo ad inq̄
sitiōē. Archi. Et ibi pōt plures in
stātiās ad p̄dicta: et eas soluit: et mltā
ibi dicit.

Excōicatio s̄ bāniētes ep̄os: et ad
h̄ operā dātes pape referuat.

Cap. tertium.

Quis suadente diabolo: q̄
f̄ uis iniuriōse pontificem vel
temere percusserit: acceperit
seu banniuerit: vel hoc mandauerit
fieri: aut facta ab alijs rata habue
rit: vel socius in his fuerit facientis:
aut consiliū in his dederit.

aut fauorem seu scienter defenſauit
eundē in illis caſibus de predictis in
quibus excoicationē p iam dictos ca
nonēs nō ſubiret. Si h^o i nre cōſidōis
aut anathemat^o mucrone percuffus
ac nō queat niſi per ſūmū pōtiſicē
p^oter q^o in articulo mortis abſolui: r. j.
P^oas v^oo p^oſiliarij: balium: ſcabinū: ad
uocati: rectores: conſules r officiales
cunitatis qui i ep^om ſuum cōmiſerint
aliquod p^omiſſorum: quocunq^o no
mine cenſeantur in p^omiſſis culpabi
les exiſtentes: ſimiliter excois ſenten
tia: qua niſi vt p^omiſſit valeat ab
ſolutiōis b^onificium obtinere ſint ſubie
cti. Clemens. extra. d^o pen. ſiquis. i. de.
Diabolo: q^o ſi nō fieret ſuaſione dia
bolica: puta ignoranter nō eſſet loc^o
penis iſcriptis: d^o ſen. ex. m^op. i. z. glo.
Quēuis pontificē. Illos ergo qui re
nūciauerūt loco nō ordini: v^o icludē q^o
ad excoicationem incurrendam. Ele
ctos vero nōdum cōſecratos qui pō
tiſices. i. ep^oi nō ſt nō videt^o includere
Jo. an. Idē Pau. q^otu^o ad electos nō
ſecratos. Temere. Ille igit^o q^o p^oute
ret ſe defendēdo nō ligat^o his penis.
Jo. an. Bāniuit. Ad q^o plus h^oz iſta
decretalis q^o illa ſelic^o. e. ti. li. 6. i eo q^o
punit bānientē q^o illa nō facit. Jo. an.
r iſtud bānire p^ocedit p^oſuetudine ciui
tatū. v^o periculū q^o iminet bannit^o ē
diuerſū ſm varietatē bānoz. q^obusdā
n. ſi capiātur iminet mortis periculū
q^obusdā ſolutiōis pecunie: r q^odā p^ont
ip^one offēdi. Pau. Mādauerit. Hic
v^o ſolum mādatum punire: c^ot ſi mā
datū nō ſeq^o effect^o. ſed ſatis durum
eſt hoc tenere: ideo poſſet exponi l^ora
vt. ſ. p^ocuſſiōes: captiōes: vel bāna ſint
ſcā: vt ſic reg^orat^o factū p^ofectū. Pau.

Idē Jo. an. Rata. oporteret q^o h^oz
facta fuerint ipſius p^oteplatiōe: alias
ratū habē nō poſſet: de re. iū. ratum.
li. 6. Jo. an. Idē Pau. r Archi. ſeli
cis. e. ti. li. 6. i quodam ſimili. Socius
Hic puto ſtrictē ſumū ſociū p^o agente
q^o aliqd coopat^o ad actum p^ocuſſiōis
captiōis v^o bāni. Et i^oz in delinquēdo
ſint q^oq^o plures ſocy: quoz nullus ē
p^oncipalior: r tales includunt^o ſub agē
tib^o d^o q^obus p^omiſſit: q^oq^o t^o vnus ē
p^oncipalis: al^o coopans: r ſic ſumitur
h^o ſoci^o: q^o p^oz: q^o d^o faciēte p^omiſerat
Jo. an. Cōſiliū. fraudulētū nō nudū
Et dicitur nudum q^o nihil adi^ocit ad
peccādū: vt nō. d^o ſen. ex. m^op. i. z. glo.
Cōſiliū aut^o p^oſtat^o ſua^odēdo: rogādo
r ipellēdo: i^oſtruēdo: vel v^oilitatē inde
ſecuturā oſtēdēdo: vt nōt. Innocē. d^o
homī. ad audiētīā. De nudo vero cō
ſilio hic nō p^ouidet^o. Pau. Fauorem.
Sciendū q^o eſt ſimplex fauor q^o nihil
adducit ad peccādū: d^o tali nō videtur
hic intelligendum: r q^o littera dicit in
his: ſc^oz p^ocuſſiōe captiōe v^o bāno: pat^oz
q^o faues huic delinquētī p^o delictūz p^o
ter defenſorē: d^o q^o ſeq^otur nō incurrit
hanc penā. S^oz in materia hereticoz
latius recipiunt^o fautores: vt habebit^o
j. Jo. an. Defenſauit. Puto q^o c^ot defē
ſorē poſt maleficiū punire intendit.
Eſt q^o quidā defenſor. i. auctorizator
delictū: r talis grauius punitur q^o agē
tes. ii. q. 3. qui conſentit. Eſt alius de
fenſor q^o etiā poſt delictū defendit: pu
ta impediendo ne delinquens ad ma
i^ore iudicis veniat examinandus vel
puniendus. z. q. i. ſi cuſtos. vel impe
diēdo ne fiat executio. hunc etiā intē
dit icludē: r p^obat^o. e. ti. ſelic^o. li. 6. Ad
puto q^o his qui talem defenderet ne

edat a puato: medum tertio: s3 illo of
fensio: puta epo vl' eius p'saguncis vi
dicare volentibus includat hac pena.
De illo q' defedit i iudicio p'nuiciado
vide qd dixi post hostie. d' cl. exco.
proposuit. sup vbo fautoze. Pau. au
te h' p'segit r declarat p' distinctioz: qz. s.
aut aduocatus vel pcurator talis de
fedit iuste: qz s3 putabat eu inculpa
bile iura p' eo allegado r ostendedo
eu inocete: r sic no ligat aliq' pena: et
si postea appareat eu culpabile. Ro
est qz in talibus iusta defesio refuat
de excep. cu inter. Aut s3 iusticia r co
sciencia defedit: r tuc ligat hac pena d'
hereti. si aduersus. Tales. n. defenso
res appellant. is. q. i. d' p'ntiu. Pau.

Excoicatio s3 ocs heticos r pape
referuatur absolutio.

Ca. 4.

Uicūq; semel in heresim dā
q natā labitur ei dānatione se
ipsū innoluit. Belasius papa
z. 4. q. i. c. i. In glo. sumaria dicitur q'
siue veterē siue nouā segtur heresim
excoicatus ē l3 sit occultus. Itō q' oc
cultus h' intelligēd' ē respectu pluriū
r n' respectu act' exterioris. Itā s3 p'e.
d' pal. in 4. p' solo actu interiori: quo
tū solo hō ē perfect' hereticus: nō in
currit excoicationē: s3 si aliquo actu
exteriori manifestat delictū suū q'
tūcūq; occultū: tūc incurrit. Uniuers
os qui sentire aliter de sacramentis
aut docere nō metuit q' sacrosancta
romana ecclesia predicat r obseruat
r gñaliter quoscūq; eadē romana ec
clesia: vel singuli episcopi per dioce
ses suas cū cōsilio clericorū: vel cleri
ci ipsi sede vacante cū cōsilio si oportu

erit epoz vicinorū heticos iudicare
rit viculo ppetui anathematis inno
dam'. Lucius 3. in. c. ad abolendaz.
et de hereticis dicit in quadam glo.
sup illo vbo Iudicauerit. i. i heresim
iam dānatā r indubitātā incidisse.
als. n. si d' articulis fidei dubitatō ori
ret: r dubiū sit q' bene vel male dice
ret: sola romana ecclesia habet deter
minare. z. 4. q. i. quociens. Et dicit p'e.
de ancha. Itō epōs cum consilio de
ricorū posse d' heresi cognoscē r puni
re: ergo episcopi ubi etia3 de fide agi
tur sunt ordinarij: r d' officio tenentur
ingrere. j. c. excoicamus. Dubia tū si
dei nō poterūt decidere s3 referuāda
sunt pape. Et qz cā heresis est dubia
patet qz i s'ia pferenda epōs requireret
consensū capituli: s3 cōsensum n' expe
ctet de his que fides aplica nouit. ho
die nō pōt epōs ferre s'iam in cā hē
sis sine ingitore heretice prauitatis.
j. c. cle. i. Itō q' p'iuilegiū excoionis
n' eximit exēptū a iurisdictione dioce
sani cōmittēte crimē hēsis. p'e. d' an.
dubitat an q'cūq; t3 vbiq; s3 articu
los parisiens dānatos sit excoicatus.
r v' q' sic. Et si nō s'ia epī que nō li
gat subditos: nec ex territorij: saltez
s'ia h' decretalis ad abolendam. que
dicit viculo ppetui anathematis oblī
gam' ocs q' p' singulos epōs tanq' he
retici sūt dānati. Dicēd'. q' epōs n' intē
dit ocs articulos dānare sicut hereti
cos: s3 sicut dubios r periculosos: tū
qz multi catholici eos tenēt: tū qz non
excoicauerunt: sed denunciauērunt
excoicatos: tū qz nō solū dogmatizā
tes: s3 et alit' credētes essēt excoicati:
tū qz ad solū papā ptingit determina
re gñaliter: qd ē heticū: r qd catholicū

nō ē est excoīcat^a a iure q tenet illud
qđ vna ecclesia particularis iudicat
ē hēticū: s; q firmit adheret ei quod
ecclā vniuersalis vel romana: diffini
uit ē hereticū: ad quā pertinet h^o q;
qđm adheret hō fidei ecclesie roma
ne: quēcūq; alia ecclesia tenet opposi
tū nūq; ē heretic^o: d sū. tri. c. dānam^o
i si. quia illa nō pōt errare: s; oīs alia
sic: sicut tota ecclesia grecorū: vñ de
minās contra tales hereticos nō incur
rit sūiāz iuris. Si vō queratur vtrūz
sententiā epī incurrat contra ei^o pbi
bitiōne faciēs: certum est q sic: si ē sū
dit^o in loco subdito. Et idē est si exem
ptus ē in loco exēpto: et mltō magi
si nō exēpt^o i loco exēpto: q; in talibus
que sunt fidei nō prodest exēptio. Si
autē nō sit subdit^o iure cōi: vel sūditus
in loco exēptiōnū nō incurrit: si ve
ro extrane^o in loco diocesis: aut ē ta
lis q nō forit^o forū rōne delicti: sicut
forte archiep^o: sic si nō iūdit^o: aut talis
q forit^o: et tūc si est d articulis per ec
clesiā romanā dānat^o: tūc incidit. si
autē nō est de illis non incidit: q; nō
peccat p inobediētiā: q; tē nō ē sūdit^o
Et nō q ex corpore iuris nō videtur
haberi q absolutio ab excoīcatione
ppter heresim dētā papā sibi rfer
uauerit: ex quo argui possz q ab epīs
possent absolui per decre. nup. d sen.
ex. Sz p pcessū pape q fit annuatiz in
curia sibi referuat eoz absolutionez:
vt patebit. j. i. ipso pcessū.

Excoīcatio contra fautores rece
ptatores hereticorū et absolutio pape
referuatur.

Ca. quintum.

Uot modis dicatur quis hē
tic^o: et qsppe sit hēticos: et qđ

sunt hereses iāz conficte: et qđ modis
puniātur et qualiter: qđ ad mīāz recipi
ant vide. j. in. z. p. i. c. d heresi. Excoī
camus omnes hereticos vtriusq; sex^o
quocūq; noīe cēleāt. et fautores et re
ceptatores et defensores eoz. Dno. 3°
extra de sentē. exco. nouit. dicit. Pet.
d pal. in. 4. q credentes hereticorū sū
q lz nlli heresi expresse adherēat: cre
dūt tū hēticos ē bonos hoīes et ha
bere bonā fidē: sicut sūt apđ nos sim
plices nō habētes explicitā: sicut qdaz
hēticaliscapt^o cū vno heretico pfecto
interrogatus dicebat volo mori i fi
de dñi Huilemi. la. sic enīz vocabat
ille perfectus: iste erat credens pprie.
Defensores autē sū q psonā defendunt:
vt aduocati prestādo patrocinū: vel
tabelliōes faciēdo iūra: vt innūdo in
cā. Qui autē nō psonā s; hēsis defendit
hēsiarcha ē. Receptatores vō sū q in
domo vlt i terra sua eos recipiūt se
mel vlt pluries publice vlt puate. Fau
tores sū q aliqui fauēt sēo mittēdo ali
moniā: vel h^o i. aliqui vbo: vt dicendo
isti sū bōi hoīes et iuste ager^o eos: et
igfiores iponūt eis maligne cōficta.
Itē omisiōe qđ q prāte fūgit i capi
endo et al^o nō fauēt igfitorib^o sic debēt
oēs isti sū excoīcati ipo sēo sic hētic^o:
qd. itelligēdū: dū tū viciū suū aliquo
actu pdāt exteriori publice vlt occulte
Itē q i prāte expis omittit facē qđ d;
lz nihil exteri^o agat iurrit: q; ad idēz
iudiciū ptinet habit^o et puatio. hec ille
di. iz. Quō exponāt dēa vocabula. i.
fautores receptatores: vide in. c. se.

Excoīcatio ē sepelientes hēticos et
fautōes credētes et receptatōes eoz.

Cap. sextum.

Uicūq; hereticos credentes
q receptatōes vlt fautores eoz
scient pūpserit ecclesiastice
tradere sepulture vsq; ad satisfactōz
idoneā excōis sūie se nouerint subia-
cere: nec absolutiōis bñficiū merean-
tur nisi pūpīs manib; extumulent pu-
blice 7 pūciāt huiusmōi corpa dāna-
torū: 7 locus ille perpetuo careat se-
pultura: extra de hereti. li. 6. Quicum-
q; laici vel clerici cum vniuersalit̃ oi-
cat quicumq; 7 ita nullum excipiat.
Credentes. illi dicuntur credētes he-
reticorū qui ore proprio dicunt se cre-
dere erroribus eozum: de pe. di. i. sic
potest. Et hoc indubitatum est: 7 pro-
batione nō indiget. Itē qui adorane-
rint 7 reuerētiā suo modo exhibuerit
consolationem vel cōionem ab here-
ticis acceperint: vel similia perpetrāt
q ad ritū eoz pūnet credētes mēto
pūit factis quibus error eozū expmīt
vt posui exēpla. Itē q sermones eoz
7 predicationes audierūt: si semel tantū
audierūt: 7 nūq; ampl; redierint nō
debent iudicari hereticorū credentes
nec ei videt̃ approbasse qd̃ postea vi-
tare: ar. ad hoc efficax. i. q. i. stat. Itē
figs eos visitauit: alimonā dedit: di-
catū prestitit: vel similia fecit i qd̃ nil
d̃ ritu eoz oīdit: n̄ credo q possint
credentes iudicari. nā hec fiunt qñq;
iternū pecunie: sec; si pū erāt lapsi
7 postea ita facerēt: de here. li. 6. accu-
satus. Qēs n̄ predictos quos dixi nō
debere iudicari credētes fateor suspi-
cione maxima n̄ carere: 7 iō posse eis
idici purgationē canonicā iux̃ cano-
nicas sactiōes. Itē q libros hēticorū
susceperūt si statim eos destruxerint in
cēdio vel alio mō innoxios iudicādos

credo. s. discredētes. 5. q. i. c. i. Alias si
suspecti sunt 7 nō destruxerūt eis ē indi-
cenda purgatio canonica. Arch. Re-
ceptatores. gl. Archi. Illi dicuntur ta-
les q scienter recipiūt: 7 si n̄ frequent
ar. efficax. de pe. felix. li. 6. Itā vñq;
frequentatiū in iure p simplici vbo
ponit. i. receptare p recipere. hoz au-
tē q scienter receptat: qdā sē i culpa: q
dā n̄. h̄ sane notadū videt̃ q iura ci-
uilia illū vidēt intelligē eē receptato-
rē: q latent recipit 7 celat vt pseruet 7
manus iudicis euadat vt innuit. ff. o
recep. li. i. Deseriores. glo. archi. Si de-
fenderit qs errorē ipsi dānabilior est
eo q errat: 7 nō solū hēticus: s; hētiar-
cha dī. 24. q. 3. qui aliorū. Si vero de-
fendit personā resistēs virib; vel po-
tētia ne ad manus iudicis veniat pu-
niēdus vel excōicā dus: pōt h̄ i desē-
tores pcedi ad excōicationē: 7 p h̄ i p-
sumptiōe posset ei indici purgatio ca-
nonica. Sautores. glo. Archi. qui pu-
blica ptate fungunt̃: vt prelati 7 pñci-
pes ex sola omīssioe pūit dici fautores
puta si ab ecclesia cōdēnatos n̄ fugāt
7 puniūt sicut debent. 23. q. 3. qui pōt.
Pruate vō persone in hoc casu si nō
capiunt: si pterēntes nō desinēt: tanto
res dici nō possūt. Itā hoc pūnet ad
eos q ptate fungunt̃: 7 hē verū: nisi
sint psone puate tales q i iuramento
se astrinxerint. Si ei iurauerint indi-
care 7 celāt n̄ nego eos fautores. Itē
figs excusat hereticū: nō ex lingue lu-
bico: nec p iocū: s; in conuenticulis:
vel inter laicos: sicut multi sepe di-
cētēs: Illi n̄ sūt tales qles dicuntur: nec
negāt ista vel illa: vel forte qz aduoca-
ti sūt aliq; 7 desēdēdo eos excusāt eo-
rū pcess; pūit dici fautores pūdeatōe

habita personarum loci et temporis. Item si quis facto faueat probatione non eget puta in eo qui tali alimonia procurat qui liberat: qui ea per que liberat subministrat: et si qua sunt similia. Item in eo qui precibus liberat. i. q. 4. c. 1. Sciēter ergo si hoc nesciebat ipse tumulans: non ligatur hac pena: quia facti ignorantia unūquodque excusat. Ecclesiastice sepulture. vult dicere littera ista: quia talium cadauera non debent in cimiterio ecclesie tumulari neque alibi ad modum christianorum: sed foras iactari ab ecclesiastica sepultura in signum perpetue damnationis. Archi. Proprijs manibus. id non alienis. imponitur predictis et alie pene quas potes vide in textu.

Excoicatio contra rectores impediētes vel non iuuantes episcopos et inquisitores in inquisitione hereticorum et fautorum et receptatorum.

Ca. 7.

Inquisitionis negocium contra hereticorum prauitatem ad dei gloriam: et augmentum fidei: nostris temporibus prosperet. etc. in qua constitutio sunt plures excoicationes constitute. Primo omnes patres et omnes temporales et rectores quibuscumque officiis vel dignitatibus: vel nominibus censeantur: et eorum officiales vel balni: quod diocesanis vel episcopis: vel inquisitoribus heretice prauitatis non obediunt in hereticorum vel ipsorum creditum: vel defensorum: vel receptatorum fautorum inuestigatione captioe et custodia diligenti: cum ab eis fuerint requisiti sunt excoicati. 2. omnes predicti rectores si predictas personas pestiferas non duxerint: vel duci fecerint sine mora postquam fuerint requisiti in prelatum siue carcere

episcoporum seu inquisitorum: vel ad locum alium de quo ipsi vel alii ex ipsis mandauerint. 3. eorum omnium: vel omnium et rectorum districtum: ubi per viros catholicos a prefatis episcopis vel inquisitoribus: vel eorum de aliquos deputatos: sub arta et diligenti custodia teneantur: donec eorum negotium per iudicium ecclesie terminetur sunt excoicati. 3. omnes supradicti rectores: et eorum officiales et nuncij si de heresi ab episcopis: vel inquisitoribus condemnatos: vel eorum brachio derelictos non statim ceperint et in dilatione ad aduersum debita punitionem non obstantibus appellacionibus quibuscunque predictorum sunt excoicati. 4. omnes supradicti rectores et officiales si captos per crimine heresis: absque victorum episcoporum siue inquisitorum: aut saltem alterius eorum littera vel mandato a captione vel carcere liberauerint sunt excoicati. 5. omnes supradicti eorumque officiales: si de crimine heresis cum mere sit ecclesiasticum cognouerint quomodo vel iudicauerint sunt excoicati. 6. omnes superscripti quod sciēter in predictis vel aliquo predictorum inquisitionis officium dederint auxilium consilium vel fauorem sunt excoicati. 7. omnes supradicti si executionem sibi pro heretico crimine a diocesano vel inquisitore iniunctam prompte prout ad suum spectat officium facere detraxerint: vel diocesanorum siue inquisitorum iudicium vel sententiam seu processum directe vel indirecte impedire presumant sunt excoicati. Omnes supradicti si sententiam predictam excoicacionis in quacumque iurisdictione oino per annum sustinuerint extunc velut heretici condemnantur. Nec omnia in predicta constitutio: que incipit: ut inquisitionis. extra de heretico. li. 6. ut inquisitionis. ubi dicitur heretici admixti fidelibus: de hoc est facienda est inquisitio

ut a fidelibus discernentur: et inuenti
corrigant. *Archi.* Duniēdos: q̄ si in-
q̄sitor z ordinarius discordāt in mā-
dato: q̄ vnus mādat puniri p se p̄dē
natū: alter mādat relaxari p se abso-
lutū: satis videt̄ super sedēdū: donec
consulat̄ papa. s. c. pxi. *Jo. an.* Ea n̄
est late s̄iue: z q̄ non reſeruat̄ abso-
lutio pape ordinarius poterit absol-
uere. s. d. sen. ex. nuper. *Jo. an.*

Excoīcatio cōtra inq̄sitores male
z contra cōscientiam exercentes tale
officiū contra quosdam: z pape re-
ſeruatur absolutio.

Capitulū octauum.

In quilibet z alij ad dicti of-
ficii executione constituti: si
odij gratie vel amoris lucri:
z cōmodi ipalis obtentu d̄ iusticiā z
cōscientiā suā omiserūt: q̄cūq̄ proce-
dere ut fuerit p̄cedēdū sup̄ huiusmo-
di prauitate. s. heretica aū obtētū eo-
dē prauitate ipsā: aut impedimētū offi-
cij sui alicui iponēdo: eū sup̄ h̄ p̄sūpse-
rit q̄q̄ mō vexāe: p̄t alias p̄eas excoīs
sūiāz coīpso icurrāta: q̄ nisi p roma-
nū pōtifice nequeāt p̄terq̄s in mortis
articulo: z tūc satisfactio p̄missa ab-
solui: nullo ī hac parte p̄uilegio sus-
fragāte: cle. in. c. multoz. ex de hētic
in cle. Obtentu. vbi ḡ n̄ p̄pter alteruz
p̄dictoz: s̄ forte timore: v̄l p̄pter vitan-
dū scādālū hoc omitterēt non ē loc⁹
pene. *Jo. an.* Et cōtra cōscientiā. *Idē*
q̄ copulat cōtra iusticiā z cōscientiāz
Eodē. s. odij gr̄e. zc. vt. s. d̄ quo patet
aperte q̄ cōstitutio ecclesie militātis
ligat crimē oīno occultū ad penā su-
spēctōis z excoīs: inducit ad h̄ multa
iura: z s̄dit. Ex his v̄r̄ indubitātū q̄
Archi. habebat p̄ dubio z disputatōi

dereliquebat. *An* hētic⁹ oīno occult⁹
sit excoīnicat⁹. *Jo.* tenet q̄ sic. z 4.
q. i. in summa. Et in glo. s̄z. placet etiā
Doct. z *Rai.* ī summis. Exinde īduē
multa iura que videntur facere con-
trarium. di. 3z. erubescant. zc. Tandē
Jo. an. concludit sic: de plano fatea-
mur q̄ constitutio militantis ecclesie
ligat omnino occulta: non tamen no-
minatim d̄ illis iudicat tribunal eccle-
sie: immo ipsa ecclesia inq̄stū p hoīez
notatim iudicat hoīem. Et inq̄stū est
collectio fidelū ligatos sic occultos
h̄z p solut⁹: ex de sen. ex. a nobis. z sic
loquuntur contraria. *Idē* s̄m *Pe. de*
ancha. super cle. d̄ vsur. ex graui. q̄d
aeris fenerādi non sapit heresiz: nec
p̄tinet ad inq̄sitorē: z tū pertinacit̄
asserere hoc n̄ esse peccatū ē hereticū
Rōnē collige ex glo. non solū cū qua
cōcor. *Pau.* ex quo collige decisiōez
eius q̄d dubitat. Quidam ei de istis
p̄sycholis in publicis p̄dicatōibus p̄-
dicant cōcitando turbā z seditionē d̄
cleruz vt fertur asseruit exortādo q̄
laici n̄ tenebāt solū decimas: nec eis
confiteri: nec oblatiōes dare: z q̄ pec-
cabant contrariū faciēdo: cum essēt
oēs clerici mali: z de ecclesijs remo-
uendi. Querebat̄ an ista z alia q̄ plu-
ra essēt heretica: z p̄cedi posset d̄ euz
tanq̄ cōtra hereticū. Et firmatū fuit
p omnes sacre theologie doctores: z
doctores vtriusq̄ iuris ibi ex̄ntes q̄
sic: z bñ p doctrinā hui⁹ gl. Sapiebat
n. p̄tinacit̄ z tenebat diuersas z falsas
opiniones reprobatas p sacros cano-
nes z canonicas sanctiōes. ḡ zc. vt ī ca-
p. 3. Et *Pau.* clarius loquens dicit̄ he-
reticus est nō solū q̄ male sentit z do-
cet de articulis fidei z sacramentis.

ecclē: sed ēt qui p falsā z extortā ex-
positionē in scripturis diuinis pnt ē
id qd dicit ecclesia: di. 50. sigs diaco-
nus. z. c. si ille. in fi. Ob hec verba. Lū
āt preceptozie loquit: vt de ce. mis. do
lentes. z. eta. z. quali. cū ecclesie. in cle.
Et hec transgrediēs peccat mortalit
qz impedit finē quē legislator intēdit
alias trāsgressor canonū ex rōnabili
cā nō peccat mortlī fm Tho. Pau.
in cle. Et intellige istuz tex. de. ex gra
ui. qū silr pccit quis asserit non eē
pccm fenerari. Sed qz sunt nonnulli
casus in qbus pbabiliter dubitatur:
vtrū in isto vel in illo casu sit vsura: nō
eēt hēticus qui tenet opinione etiā
forte non veram: vt. s. e. nauiganti. de
vsu. Pe. z. nota fm Pau. in cle. q. diē
ptinaciter. Pertinax dī qui valde et
impudenter iz z affirmat. vñ si p io
cum vel lubricū lingue hoc diceret nō
esset hēticus. z. 4. q. i. ait. Et sic pūna-
cia in malo dī: pseuerantia aut in bo
no. Iudei aut qūis affirmant vsurā
non eē pccz: non pnt dici heretici nec
taliter ē eos pcedere. Rō ē qz in eis
nō cadit heresis que ē idē qd diuisio
vel electio. z. 4. q. 3. heresis. Cum. n. nō
sint de gremio ecclesie diuisione: ab
ea facere non pnt. Si tñ talē errorez
dogmatizarent: z si non vt ē hereti-
cos: tñ per alios modos pnt p ecclāz
puniri: sicut z in alijs casibz qū offen-
dunt fidē. Pau. Nota ēt sz Pau. vbi
s. in cle. ex graui. d. vsu. q. dicē pīaci
ter vsurā esse pccm sed facta restōne
non esse confitendū: sicut q ē obliga-
tus ex actu licito ē hereticū. Et in
actu obligat qz tñ boī. In vsura offē-
dit z obligat deo z boī. Et iō p re-
stitutionē tenet adhuc penitere. Itēz

fm eundē qui male credit: sed para-
tus est corrigi z sequi certioratus si-
dem ecclesie non est hereticus. z. z. q.
z. beatus Paulus.

Excōicatio ē inq̄sitores z cōmissa-
rios eoz illicite extorquentes pecuniā
ib p̄textu inq̄sitiōis.

La. 9.

Inq̄sitores z ipsoz vel epoz
i seu capituloz sede vacāte su
per hoc deputati cōmissarij
si p̄textu officij inq̄sitiōis qbusuis
modis illicitis ab aliquibz pecuniam
extorquent: nec sciētē attentent eccle-
siaz bōa ob elicoz delictū p̄dicti oc-
casiōe beneficij fisco ecclē applica-
ri sunt excōicati: z absolui non pnt p
ter qz in mortis articulo: donec illis a
qbus extorserint: plene satisfecerint d
pecunia sic extorta: z nullis p̄uilegijs
pactis aut remissionibus sup hoc va-
litis: cle. in. c. nolentes. ex de hē. In
cle. commissarij. Dicunt g inq̄sitores
commissarios quos vocamz vicari-
os vel substitutos. s. c. pxi. Jo. an. Lō
missarij. de epis loqui non videt: ēt
lz ab his non obeant abstinē: pena tñ
que seqtur non hz locū in ipsis. Joh.
an. P̄textu. si g non eo p̄textu illi-
cite exigit: lz faciat male non tñ locus
ē pene. Jo. an. Pecuniā. intelligo lar-
ge. i. q. 3. totum. Ecclesiaz. De bonis
g clericoz p̄p̄ijs non phibet ecclia.
Multo minus sibiipsis vel officiali-
bus: vel fisco seculari cui applicati sūt
ipso iure bona laicoz damnatoz de
heresi. Jo. an. Absolui. Per ordinari-
os cū sibi non reseruet. Jo. an. Satis-
fecerint. si habent: vñ alias i hoc pau-
pertas excusat: ex de vsur. cū tu. Jo.
an. Q per p̄latos ecclesiaz cogi nō
possumus ad officium inq̄sitionis

b

exercēdū. Bonifa. v̄tute p̄spicuos q̄
magr̄ ordinis p̄dicatoz in toto ordi-
ne: r̄ gl̄z p̄ior. puincialis r̄ eius vica-
rius in sua puincia p̄nt̄ fratres suos
p̄ se. apo. deputatos ad p̄dicandū cru-
cē: vel ad ingrendū h̄ hēticā prauita-
tem reuocare remouere transferre:
vel q̄ sup̄sedeāt in iūgē aliosq̄ ib̄stitu-
ere si eis visū fuerit expedire: r̄ i eos
si p̄uenerit censurā eccl̄asticā exerce-
re: non obstantib̄ l̄is apostolicis ipe-
tratis vel ipetrandis: que de indulto
bi^o expressa non fecerint mētionem.
Bonifacius v̄tute.

Excoīcatio h̄ alienatōes r̄ ordina-
tiōes factas a sc̄ismaticis de reb̄ ec-
clesiasticis. La. io.

o R̄dinatiōes ab Octauiano et
Guidone hētiarchis factas
r̄ ab ordinatis ab eis irritas
ēē censem^{us}: adiiciētes vt q̄ dignitates
eccl̄asticas seu b̄nficia p̄ p̄dēos sc̄is-
maticos acceperunt careant ipetratis.
Alienatōes q̄z q̄ p̄ ipsos sc̄ismaticos:
siue p̄ laicos sc̄e sunt de reb̄ eccl̄esi-
asticis oīo careant firmitate: r̄ ad ec-
clesias sine oī onē reuertāt. Sigs aī
h̄ire p̄sūperit excoīs siue se nonerit
sb̄iacē: ex̄ o sc̄is. c. i. A Guidōe. cū sc̄ide-
rit eccl̄esiā q̄ non dicunt sc̄ismatici: i-
mo potius dicunt tales q̄ diuertūt
ab eis hētiarchis r̄ sc̄ismaticis. Inno.
Ordinatis ab eis. de ordinatis p̄ ordi-
natos ab eis videt̄ idē: cum sit eadez
rō defectus. s. executionis qm̄ dare n̄
pōt qui non h̄z. Jo. an. Laicos auctē
ipsoz sc̄ismaticoz: alias emens non
ēēt excoīcat^{us}: sed excoīcādus s̄z Do.
Firmitate. Quia eccl̄esia q̄diu h̄z pa-
stōrē hereticū vel sc̄ismaticū vacare i-
relligūtur. vñ non valent q̄ a tali pre-

lato sūt in p̄iudiciū eccl̄esie. Si tñ
acgrit talis platus eccl̄esie tenet nec
cassabitur: r̄ hoc in fauorem eccl̄esie.
Ber. Reuertant^{ur}. ḡ reuertunt talia
ad eccl̄esiam nullo precio dato. De.
de anch. sed emptoz h̄z recursū ad vē-
ditorem p̄ precio fm̄ Vin. Sigs h̄i-
re. i. ordines exequendo: b̄nficia reti-
nendo vel bona alienata. Hosti. Sub
iacere. illi sc̄ismatici qui ab vnitāte ec-
clesie recedunt: vt greci excoīcati sūt
i9. di. nulli. Dicebat Hosti. illos sc̄is-
maticos tñ qui se extollunt h̄ roma-
nam eccl̄esiam: r̄ ab illa se sepant ēē
excoīcatos cum adherentibus: r̄ di-
cunt tales heretici. Alij. s. qui volunt
contra ep̄m aliquem insurgere r̄ ep̄a-
tum tenere: r̄ clericos suos facere ex-
coīcādi sunt. De. de anch. Nota q̄ q̄
ordines v̄l beneficia receperunt a sc̄is-
maticis ipso iure sunt excoīcati: r̄ sic
est canon late siue: qd̄ quidam vt Do-
sti. intelligunt de adherentibus r̄ fa-
uentibus ipsis sc̄ismaticis. Dicat er-
go eos qui alias non adherēt nec fa-
uent sc̄ismaticis illis. s. qui recedūt ab
vnitate eccl̄esie: nec extollentes se cō-
tra romanam eccl̄esiam: r̄ si contra
alias non excoīcatos ipso iure: sed s̄
excoīcandi. De. de ancha. Item nota
q̄ excoīcati sunt oēs sequaces adhe-
rentes r̄ fauentes publice: vel occulte
sc̄ismatici damnato in concilio cōstā-
tensi Petri de luna. Absolutio pa-
pe referuatur: vt patet in processu an-
nuali.

Excoīcatio contra eos qui non te-
nent romanam eccl̄esiam esse caput
aliarum eccl̄esiarum: vel non posse con-
dere canones vel non esse ei obediē-
dum. Cap. ii

q. **U**i afferit contumaciter roma
 nam eccliaz non eē caput ali
 az eccliaz: et non posse cōde
 re canones et decreta: et etiam ei tan
 q̃ capiti obediendū: excoīcatus ē. 19.
 di. nulli fas. Ad q̃ illud capitulū lo
 quitur de p̃ceptozib⁹ canonū et trāsgres
 soribus. Sed fm̃ hu. ibidē et Pau. in
 cle. dupliciter dī q̃s p̃ceptoz canonū.
 Uno modo q̃ apo. se. contumaciter
 negat esse caput eccliaz: et hīc p̃t. tez
 p̃dendi canones: et decreta et statuta
 eius non eē seruanda. Et talis est he
 reticus et scismaticus et excoīcat⁹. Et
 sic intelligendo dictum capitulum ē
 canon late sententis: et ad idem facit
 dī. 22. omnes. et 25. q. i. violatores. Et
 idem dicunt Jo. an. Inno. et Hostiē.
 2º modo dicitur quis p̃ceptoz et trāsgres
 sor canonum: qui ipsa mandata
 canonum non seruat: q̃uis credat et
 dicat eē seruanda. Hic non ē scismaticus
 pprie nec excoīcatus: et sic de hī
 intelligendo capitulum ē canon ferē
 de hīc. Et vt dicit Pau. in cle. Sigs
 transgreditur canones et statuta con
 tinentia p̃cepta siue affirmatiua si
 ue negatiua peccat mortaliter. 24. q.
 i. quod precipitur. Secus si esset cau
 sa p̃siliū: intelligo tunc canonē loq̃ de
 p̃silio: q̃n hoc ibi exp̃mit: vel alia rō
 suadet sic intelligi. non. n. g. sic exhor
 tat⁹ iē. ff. de his qui no. isa. ob hec ver
 ba. cum aut p̃ceptorie loquūt: vt de
 cele. mīl. dolentes. et de eta. et quali. in
 cle. cum ecclie. Hic transgrediens
 peccat mort. liter quia impedit finez
 quem legīslator intendit: alias trans
 gressor canonum ex rationabili cau
 sa n̄ peccat mort. liter fm̃ Tho. hec
 Pau. in cle.

Excoīcatio 3 incendiarios ecclie
 arā vel locoz piozum: et si fuerint de
 nunciati pape reseruatur absolutio.

Cap. 12.

Incendiarij ex quo sunt p
 sūam ecclie publicati p ab
 solutiois bñficio ad sedē apo
 stolicā sunt mittēdi. Cle. 3º ex de sen.
 ex. tua nos. Glo. sup verbo. publica
 ti. in si. sic dicit. Non credo q̃ oēs in
 cendiarij generaliter sint excoīcati ni
 si de incendiarijs eccliesiarum: cū de
 alijs non inueniā: et p hanc decre. nō
 pbat⁹ q̃ ipso iure sint excoīcati: s̃ ill
 pmo excoīcati ab epis subsecuta pu
 blicatione et denunciatione p hanc d
 creta. papa sibi reseruatur eoz absolōz
 ad terroz: alī epī p̃nt absoluere oēs
 incendiarios: ex. c. nup. Ray. Hoff. et
 Hosti. in sum. suis et Jo. de lign. dicūt
 q̃ incendiarij eccliesiarū vel locozum
 religiosoz: vel cimiterij vel spaciū p
 uilegiati in circuitu eccliesie: vel loco
 contiguo priuilegiato sunt ipso iure
 excoīcati: vt in dicta decretali. 12. q. 4.
 sicut antiquitus. Est autem spaciū
 priuilegiatum in circuitu eccliesie. 30
 passus vel. 40. quo ad matricem ec
 clesiam: sed ante q̃ denuncientur p̃nt
 absolui per ordinarios: post q̃s vero
 fuerint denunciati non nisi a papa.
 Et fm̃ Jo. an. tales absolui non p̃nt
 a legatis ex iure legationis. Itē mul
 er incendiaria sic denunciata ab epō
 absolui non pōt: et si absolui possit ab
 iniectioe manuum violenta in cleri
 cum fm̃ Huil. Jo. an. hic dicit de in
 cendiarijs eccliesiarū. Huil. etiā dīc
 q̃ incendiarij alioz locoz post q̃s eti
 am fuerint denunciati p̃nt absolui ab
 epō: vt cōiter dicunt doc. Pe. d. anch.

b z

dicit simpliciter de incendiariis excōicat
 et denunciatis q̄ sūt mittēdi ad papā
 Rōior p̄ma op̄io 2^a tūtor. Incendia
 rij vō alioz locoz non sūt ipso fco ex
 cōicati s̄z excōicandi d̄ iure cōi. 23. q.
 vlt. pessimā. R. ay. de iure aut̄ p̄cula
 ri seu synodali in q̄busdā locis tales
 ēt sunt excōicati: i p̄busdā alijs ex cō
 suetudie h̄ntur p̄ excōicatis q̄suis re
 uera non ferat̄ excōicatio absq̄ s̄nia
 s̄m Huil. Et hī incendiarij ēt postq̄ su
 erint denunciati p̄nt absolui ab epis
 suis s̄m quosdā: vt Huil. et alios: et s̄z
 alios non nisi a papa. Et hoc d̄r in s̄u
 ma p̄isana. Job. an. dicit t̄m de incendi
 riy eccl̄az. S̄z q̄liter intelligendū sūt
 ista denunciatio. dicit Huil. q̄ s̄m q̄s
 dā itell̄r si fuerit denunciatus noīatūm
 i. exp̄ssō noīe: sec̄ vt dicunt si i ḡniali
 vt cū d̄r sub hac forma excōicam̄ il
 los q̄ fecerunt tale incendiū. Et subdit
 credo q̄ siue in ḡniali siue in sp̄ali de
 nunciet̄ incendiarij a solo papa ē ab
 soluēdus: p̄serti cū dicat hu. et iur̄ pi
 ti q̄ q̄n infer̄ s̄nia sub hac forma: ex
 cōicamus oēs q̄ fecerunt hoc vel illō
 oēs itelligunt noīatūm excōicati. Cre
 do ēt q̄ pape ē reseruanda hec ab̄lo
 a quocūq̄ iudice fiat ista denunciatio
 Et d̄r incendiarij s̄m R. ay. q̄ aucto
 ritate p̄p̄ia ciuitatē vel villā vel mā
 sum vel segetē vel rē silēm malo stu
 dio incendiāt: et exponit glo. ei⁹. Incen
 dit vel incendi fac̄ aut̄ incendiarij an
 xiliū vel p̄siliū sciēter i pendit auctē p̄
p̄ia. i. cū non h̄eat ius mouēdi bellū
 vel indicēdi. Mā s̄u vel segetē alienā
 fec̄ si p̄p̄ia: q̄ tunc non tenet̄ pena
 incendiarij: nisi dolo malo hoc facerz
 vt. s. p̄ incendiū rei sue aliea incēderēt.
 Mālo studio: q̄ si facit hoc ex negli

gētia: s̄z peccaret n̄ tū incendiarij voca
 ret. Guil. Itē q̄ i bello iusto ignē ipo
 nit absq̄ p̄cepto idictoris belli incendi
 ri⁹ vocat̄: s̄z dānū n̄ teneat̄ refarcire
 Qui vō i bello iniusto ēt ex p̄cepto in
 cendiarij ē: et dānū tenet̄ refarcire. Et
 nota q̄ q̄ i bello iusto villā incendiāt: si
 ibi incaute eccl̄a cōburat̄ et ē mole
 stū ei n̄ ē excōicat⁹ s̄z dānuz refarcire
 tenet̄. Itē q̄ pōit ignē i loco religio
 so ē excōicat⁹: q̄ vō in alia domo h̄ita
 bili vel grano ē excōicat⁹. Alij vō in
 cendiarij paleaz feni lignoz et hī: nō
 dicunt̄ incendiarij. Lap. sup. 6. de emu
 ni. ec. q̄ nōnulli. dicit h̄ dicēdū videt̄
 q̄ appellōe eccl̄az icludant̄ nedum
 mōasteria: sed ēt oīa pia loca. nā ista
 egpant̄. s̄. d̄ testa. regit̄is. fa. q̄ scrip
 sit di. 3. p̄ archi. sup. c. li. 6. de resti. in
 inte. c. vlt. Vidi dubitari an incendi
 riy vel fractores domoz sitaz infra
 ābitū eccl̄iaz p̄uilegiatū: de q̄. s̄. h̄es
 i. 7. q̄. 4. sic antiq̄. s̄int ipso iure excōi
 cati: sic incendiarij et effractoires eccl̄e
 siaz: q̄ ēt postq̄ fuerint denunciati. s̄
 ipsi incendiarij et effractoires eccl̄e
 siarū non p̄nt absolui nisi p̄ papā. et vid
 tur q̄ sic. p. d. c. sicut antiq̄. et de s̄e.
 ex. conquesti. Sup hoc p̄sult⁹ cuz q̄bus
 dā iuristis p̄sultū q̄ talis. s̄. frāgēs vel
 p̄burēs domū sitā intra ābitū et p̄si
 nes. d. c. sicut antiq̄. s̄z talis sit viola
 tor emunitatis eccl̄e: et vt sacrileg⁹
 puniēdus non tū ē excōicat⁹: et hoc p̄
 illud. c. s̄. nōnulli. et p. d. c. conquesti.
 hec ille.

Excōicatio ē effractoires locoz sa
 croz pape reseruāt̄ absolō p̄ denū
 ciationē eoz. Lapi. i. 3.

m Emoratos sacrilegos qui. s̄.
 p̄fegerant violēt̄ quasdā

ecclesias: et expoliantur ant excoīcatos p
nuncietis et faciatis sicut excoīcatos
arti⁹ euitari: donec passis iniuriā cō/
grue satisfaciant: et dāna data resarci/
ant: et cū lris vris rei vītate p̄tinentib⁹
apostolico aspectui se rep̄ntent: ex o
se. ex. p̄questi. glo. Excoīcatos. q̄ vide/
tur ex hoc q̄ ipso iure sunt excoīcati
h⁹ i sacrilegi: q̄d vez ē de effractorib⁹
ecclesiay et incendiarijs. Rep̄ntent.
Ex quo. n. incendiarij et effracto: es ec/
clesiay denunciatū sunt: non p̄nt ab/
solui nisi a papa: s; anteq̄ denūciē/
bū p̄nt absolui si satisfacē volunt: et
e. nup. Ber. Idē Archi. et Hof. Joh.
aut an. et Pe. de anch. sic sūmāt. Qui/
cum effractione expoliant ecclesias ex/
coīcati sunt: et postq̄ sunt denunciatū
p papā sunt absolucndi. Quidā extē/
debant istū casū ad facientes in ecclesia
multū enormia: vt frangendo crucez
vel diripiendo corp⁹ ch̄risti: vel rapiē/
do bona ipsarū. Sed Hof. et Hosti.
in sum. suis: et Jo. de lig. in tractatu o
censura ecclesiastica: dicit q̄ tales nō
sunt ipso iure excoīcati s; excoīcandi
Et nō q̄d dicit Huil. credo q̄ effra/
ctor ecclesie iudicand⁹ ē: qui dolo ma/
lo: aut p iuriā violēt p̄ctē fodit: aut
sfodit: aut vitreā fenestrā fregit: aut
seraturam: aut ostia aut cardines aut
vectes: dum tenent ostia firmata: aut
ipsū tectū ecclesie. Et notandum fm
Huil. q̄ q vadunt aīo frangendi ec/
clesiā et furandū: tū non frāgūt: q; i/
ueniūt alias fractā vel aptā: et sic in/
trant et asportant bona: ipsi nō icidunt
in istū canonem.

Excoīcatio 3 falsarios litteray pa/
paliū: et pape reseruatur absolutio
Cap. i4.

¶ Os. n. oēs falsarios līraz nra
rum q p se vel alios vicium
falsitatis exercent cū defeso/
ribus et fautorib⁹ suis anathematis vi/
culo decernim⁹ innodatos zc. Inno.
3° ex de crimi. falsi. ad falsarios. In/
nodatos. Et sic ē canon late sūte fm
Inno. et Hosti. In sup et clerici sūt of/
ficijs et beneficijs puati et degradādi
sunt: et curie seculari tradendi fm cō/
stōes legitime puniendi: p quā et lai/
ci legitime p̄uicti puniunt: vt dī i tex/
tu. Et cōit dī q̄ absolō a tali excoīca/
tione pape reseruatur: et e. dura. in fi.
Nō fm Pe. de ancha. in. d. c. q̄ ille q
scient ipetrat Bp̄tū frepticiū et illo/
vītatur: non incidit in hanc penā: s; so/
lū punit vt careat p̄modo Bp̄ti: et in/
expensis p̄dēnetur: de Bp. super lit/
teris. S; falsans rescriptum: vel p̄tes
falso ex certa scia v̄l ex ignorantia p/
cedente ex negligentia incidit. Et nō
fm Ricar. sup. 4. di. 18. q̄ ipetrans lit/
teras a dño papa tacita veritate vel
suggesta falsitate: siue faciat ipetrās
sciēter siue ignorāter: si talis veritas
taceat: vel talis falsitas suggerat: q̄
vītate manifesta vel falsitate nō sug/
gesta dñs papa non p̄cederet: non ē
excoīcat⁹ iure cōi: nec ē illi q litteris
aplicis vtuntur sub alio noīe ipetra/
tis: q; q̄uis tā isti q̄ illi digni sint ma/
gna pena et confusione: non tū opoz/
tuit ius p̄dere: q̄ tales essent excoīcati
q; talis fraus a pte aduersa: vel a iu/
dice p̄ra vtentes talibus lris faciliē
et certitudinaliter pōt p̄cipi. q̄uis. n.
sic ipetrans falsari⁹ sit: extendēdo fal/
sarij nomē: vt sumit. 25. q. 2. dicenti.
Nō nī falsari⁹ ē līraz dñi pape: q; ve/
ras lras ipetrat: q̄uis falsa suggestiōe

et sic non est excōicatio.

Excōicatio 3 viētes sciēter lris pa-
palibus falsis. **Cap. 15.**

U lris nris vti voluerint: eas
q p diligēter examinēt: qm si
falsis lris se vfos dixerit ig-
rāter eoz sera prauia euitare neqbit
penas iferi? a notatas. Inno. 3° i ead
decre. ad falsarioz. Ibi dī de illis pe-
nis. Et sic q sciēter vti lris aplicis:
et ab alio falsificatis est excōicatio. Et
nō qd dīc Ho. ibidē q si simplr ig-
ranter vti talib lris falsis: non excu-
sat: qz p alios debuit ingrē h: ar. di.
37. c. vlt. Idēz. Ber. et si falsitas erat
ita latēs q d facili pāpi non poterat
in apto: si p se et alios adhibuit dilige-
tiā quā potuit: et nihil pcepit excusa-
t^o ē: aliogn non: ex de hōi. iohes. Tē
enī fm De. de anch. ibidē censet iu-
sta ignorātia q bz excusare si adhibu-
it diligentia quā potuit et debuit: qz h
indagauit a pūtorib^o. 43. di. ephesius.
Non. n. potat diuinare falsitatē: Rp
ti: sz si ignorauit ex negligētia: qz h ē
crimē qz punit et dolo ppat. ff. man.
fideiussoz. et in. c. dura. dr. c. ti. q. si fal-
sas lras se hre cogit: et si penā excōis
euadē voluerit. Et h intellr fm Ho.
qm lre false aliquo casu ad eū puene-
runt: tales g n sunt ipso iure excōicati
sz post. 20. dies si non resignant. De.
de ancha.

Excōicatio 3 recipientes lras pa-
pales seu bullas in curia non de ma-
nibus pape vel deputati ad hoc.

Cap. 16.

Abibem^o ne qs apud sedēz
i aplicā lras nras: nisi a nobis
vel de manib^o illoz recipiat
q de mandato nro ad illud sit officiū

deputati: p sone solēnes p nūciū reci-
pē pnt de manib^o p dcoz: et rāsgressoz
h^o i si laic^o ē excōicatio subiaceat. Si
clie^o officio vel bñficio pnat^o dānet.
Inno. 3° ex de cri. fal. dura. Apud se
de apo. Illi g q non sit apud apo. se.
seu in curia n ligent hac ostōe: et ap.
se. ē: vbi papa ē. Ho. et Jo. an. Excōi-
cationi subiaceat. Dīcas q ipso iure
non irrogatur hec pēa laico et et dī-
co. Et at clicus officio vel beneficio
dānet: ipsa pēa iponēda ē p snia: nec
ipōnit ipso iure sz excōicatio ipso iur
ipōnit et clico. De. de ach. Et nō. dīc
gl. ber. ibidē. Non credo q sit excōi-
cat^o q b n fuit imo. idifferēt videm^o
q qlz p nūciū ipetrat lras: et h papa
scit et tolerat nec aliqū repellit nisi
eēt excōicatio. Sed h itellige q lre de
manib^o oñi pape vel bullatoris tm sit
recipiēde et vel vicecācellarij: vel al-
teri^o ad h deputati: als false sit. et qui
sic recipet eēt excōicatio. Jo. an. et pet.
de anch. dicunt q h qd vicit ista de-
cre. non fuit i curia hodie: imo qlz
pue auctoritatis mittit ad bullatores
et recipit.

Excōicatio 3 corrigentes aliqd in
lris papalib^o: et pape refuat absolō.

Cap. 17.

Osti. i sū. sic ait. Hodie pcep-
tū ē q in lris oñi papenec i
magno nec i modico audat
qs manū apponē et lras vnicā: vlt pū-
ctū vnicū corrigēdo exceptis officia-
lib^o qb^o ē h commissū. Aliogn manum
apponēs ex canone lato i curia ipso
facto sniaz excōis icurrit: q p aliquē
citra apo. se. relaxari non potest. Idē
Goff. Querit Ricar. in. 4. di. 18. vtrū
inueniens litteram domini pape: cui^o

efficacia iā expirant: et ludo nō itētoe
 vtēdi aliquā lraꝝ in ea formatā refoꝝ
 met: vel pūctū faciat vlt p quēcūq; ali
 um modū aliqd in ea mutet sit excōi
 cat? ipso iure. Rñdet vt. s. ad istā qō
 nē dicūt aliq q talis nō ē excōicat? ipo
 iure: q illa excōicatio nō intelligit nī
 si de his q pnt eē alicui vtilis. Predi
 cta ē q ad oēm hoīez eēt inutilis. Sꝫ
 hoc sic pōt argui. Quāuis illa lra
 non imutata facta sit inutilis: nō p ra
 surā sic mutari posset: vt vtilis appa
 reret: verbi grā: si ibi erat scriptū p
 trienniu minime valituris: et p trien
 nio poneret qnquēniū: iā apparz vti
 lis q pus erat inutilis. Quz g qcūq;
 mutatio siue pua siue magna contra
 lram dñi pape: p quā pmutationem
 pōt appere vtilis plusq; erat: vel vtil
 cū aī nō eēt sit phibita sꝫ pēa excōis
 iā late: vt q imutans aliqd h lraꝝ de
 q est qō sit excōicat? ipso iure: qd mī
 bi pcedendū vī: vt ē hē ex d cri. fal.
 in. c. ad falsariorū. In glo. sup illud.
 Per rasurā tenuē qcūq; radit vel i
 mutat rescriptum pape: excōicat? est
 et falsari: et in hoc nullā distinctionē
 adhibeo: et. j. sic dicit. De lris tñ q p
 nullā rasurā possent apparere vtilis
 vtputa lra curatoria data a ducentis
 annis vel trecentis alit eēt iudicandū
 q: si tota raderet de nouo non pos
 set apparē vtilis ppter bullā: q: i cre
 atōe cuiusl; nom pape aliquid cōtra
 bullam imutat. Nomen. n. ei? ponit
 in bulla.

Excōicatio h faciētes statuta h ec
 clesiasticā libertatē: et seruari ea fa
 cientes et scriptores eorum et officia
 les iudicantes fm ea.

Lapī. is.

Excōicam? oēs q decetero f
 e uari fecerint statuta edita: et
 psuetudines: vel pot? abusi
 ones introductas h ecclesiasticā liber
 tatē: nisi ea de captarib? suis ifra du
 os mēses post h?i publicationē: snie
 fecerit amoueri. Excōicam? statuta
 rios et scriptores statutoꝝ ipsoꝝ nec
 non et ptates psules rectores et psilia
 rios locoꝝ: vbi decetero h?i statuta et
 psuetudines edite fuerint: et observa
 te: necnon et illos q fm ea psumpse
 rint iudicare: vel in publicā formā
 scribē iudicata. Dono. 3? ex de se. ex.
 nouerit. Ecclesiā. laici eremite et re
 clusi hic sꝫ noīe ecclesie non pphēdū
 tur nisi se sꝫecerint. alicui approbate
 religioni. Sui. Libertatē q psistit i p
 uilegijs pcessis sup spūalib? vel tpali
 b? generalit vel singularit siue a deo
 siue a papa siue ab alijs principibus
 fm Hosti. Inno. et Alaba. Et a deo q
 dez concessa sunt multa: vt illud. Qd
 cūq; ligaueris super terram &c. Et
 hoc qstū ad psonam pape extendi
 tur ad interpretationē oīum dubioꝝ
 ex qui fi. sint legi. per venerabilē. Itē
 q decime et pūicie ad clericos spe
 ctent. i. 6. q. i. reuertimini. Item q ec
 clesia sola res ecclesiasticas mistret.
 96. di. si imperator. Item q de spūa
 libus ius pꝫdere et iudicare pōt: et mul
 ta alia pūilegia que ptiuentur in no
 uo et veteri testamento. Al papa pūi
 legia pcessa sunt: vt q inicit manū vi
 olentā in clericū sit excōicatus. Itē
 q in legatis ad pias cās sufficiāt duo
 testes: ex de testa. relati. et multa alia
 pūilegia que a vicario christi pcessa
 sunt: que i iure canonico habent. It
 ab impatoribus multa concessa sunt

b 4

que sunt ipsa in iure civili: ut de emu-
nitate ecclesiarum et huiusmodi. Nec extendunt
deas ostiones ad privilegia data non vlt
sz particularit aliquibus ecclesiis: siue sint
data talia spualia a papa siue ab ipa
toribus siue ab alijs principibus. Joh. an.
De capitularijs. i. de chartulis siue li-
bris in quibus talia scribi consueverunt:
et si satisfecerint absoluat episcopus: quia pa-
pa sibi inon reservauit. Jo. an. Infra
duos menses. Nec ostio modo ligat oes
quia iam dudum fluxerunt illi duo menses
de quibus fit mentio in loco isto. Hosti.
Excoicam? statutarios etc. Statuta-
rij et scriptores statutorum statim ligantur
nec excusatione habere possunt in toto: et si
quicquid excusentur a tanto. Prates autem consu-
les rectores possunt habere excusationem quan-
tum ad obseruationem sue et deletionem
statutorum predictorum que ignorare possunt. Ex
quo vero certificati sunt et obedire negligunt
ostio eos ligat: quod ad arbitrium boni vi-
ri referendum est: quoniam scire potuerunt vlt
non: aut quoniam impedire ne fuenent: vlt. s. in-
telligatur hoc quicquid potuerint bono
modo processu aliquo intervallo. Sed si hoc
presciuit de nocte vel in festo tam solenni
quam concilium aggregare non potuit: vel erat
tunc infirmus: arbitrabitur bonus iudex.
Hosti. et Jo. an. Joh. vero. de lig. i. tra-
ctatu de censura ecclesiastica: dicit quod pre-
dicti prates consules et huiusmodi sunt excoica-
ti non excoicandi: nec ob. e. graue. ubi
dicit canon ferende sue: quia ibi denunci-
antur excoicati non excoicandi. Vel quod
non est absurdum quod excoicati a iure ite-
rum excoicentur ab hoste. Officiales vero
non sunt excoicati: nisi seruauerint il-
la statuta uel negligentes fuerint ad ea
delenda. Rectores ciuitatum qui non ha-
bent potestatem statuta tollendi semper ea non

ligantur hac sententia: nisi semper illa statuta in-
dicent: aut nisi possint operari ut illa de-
leant et hoc negligant. De. de ancha.
querit de consiliarij illoz locorum: et po-
nit distinctionem Inno. qui sic ait. Si
tales consiliarij in illis locis: ubi fuerant
statuta ecclesiastica libertatem habent
potestatem destruendi et non faciunt: ex-
coicati sunt: si dedissent auxilium et con-
silium quod destruant: non facit eos eui-
tare penam. Si non habent potestatem non incurrit
excoicationem. Sed si nesciunt predicta statu-
ta ecclesiastica. Dicit Hosti. tunc ligari quoniam sci-
unt et non delent cum possunt. Ipsi autem ad
hoc dabitur arbitrio boni viri. Iudicij
sz non videtur se posse excusare allegan-
do facti ignorantiam: ex quo ita publi-
ce promulgata sunt statuta: non saluando
dicta precedentia. dicit quod ignorantia predicti
excusat ab excoicatione: ad quam
incurrendum requiritur dolus: sz non ab
alia pena. Sed quid si sciuerunt predicta
statuta et ignorauerunt ea esse contra
ecclesiasticam libertatem: ibi dicit Inno.
quod non incidunt: cum excoicatio non li-
get nisi contumacem. ii. q. 3. certum. Nec fer-
tur nisi per magnis criminibus: fateatur tamen
quod possunt aliter puniri. Do. mens. i.
Jo. de ligna. putat eos non audien-
dos: quia est ignorantia iuris que non
excusat: de regu. iur. ignorantia. Nec
De. de ancha. Nota etiam semper quos-
dam: quod si statuerunt quod nullus offer-
ret: nisi in magnis festiuitatibus: l'ni
si tantum: vel quod super mortuo non sit
nisi talis pannus: vel tot cerci l' huius-
modi: hoc esset contra ecclesiasticam
libertatem. Super ista decretali no-
uerit. Henricus boicus dicit: quod
statuentes vel statuta dictantes vel
scribentes ipsa: aut fieri consentientes

aut seruari facientes statuta contra ecclesiasticam libertatem statim sunt excoicati ipso iure. Nam tps duoruz mensium qd datur ad delendum ipsa statuta vt vnt hac pena cepit currere a tpe publicationis hui' decret. Et sic iam diu transiuit illud tps fm Ber. et Hosti. Quidam tn exponunt h'i publicationem postq. s. in singulis locis fuerit publicata. Et hoc benigni' fm Hosti. sed pmuz eius h. Jo. an. Qui vo fm talia statuta presuptione iudicare: vel in forma publicam redigere iudicata statim tales sut excoicati fm Hosti. Secus autem si in priuata forma scriberentur. Nec Jo. an. Officiales vo et consilij tunc ligantur si scientes ea esse contra ecclesiasticam libertate pferint delicto: vt qz ea seruauerunt vel dederunt consilium q ea fuerint: vel q negligetes fuerunt ea de suis capitularib' delere: vel officiu dimittere: q cito de eis certificati sciunt et cognoscunt ea ee contra libertate ecclesie concessa: aliquo tn medio intervallo ad arbitriu boni viri. alie vero psonae noitate in hac decretali: licet seruent h'i statuta: non sunt excoicati fm Inno. et Joha. an. Nec ille. que qd dicit de facientib' libertatem ecclesie seu priuilegiu vniuersalis ecclesie.

Excoicatio contra oes dños phibentes subditis: ne faciant obsequia corporalia psonis ecclesiasticis.

Capi. 19.

Es q tpale dñum obtinentes suis subditis: ne plat aut clericis seu personis ecclesiasticis qcqd vendant aut emant aliquid ab eisdem: neqz ipsis bladium molant

coquant panem: aut alia obsequia exhibere presumant iterdicut aliqui: cu talia i derogatione libertatis ecclesiastice presumantur: eo ipso excois snt decernim' subiaceret. Bonifa. 8 inu. ec. li. 6. Libertatis. lz isti q ad vba viderent n infringe libertate: n infringebat q ad mentem faciendo fraude de psona ad psonam de quo dic vt. 14. q. 3. pleriqz. Joh. an. Querit hic Dñicus de sancto Bem. Quid si ista phibitio fiat p illum qui non hz dñum: an heat locu pena hic appositae. Respondet q non p tex. hunc q dicit de dñis phibentib' suis subditis: et exponit illud tpale pro seculari dño. Et subdit: lz pone q fiat statutum sicut in italia i multis ciuitatib' et dñis q phibeant neqz vendat vel donet re immobile alicui non existenti de iure tuentiu non subeunt onera cõium vel dñoz: et irritat donatione vel venditione et pena iponit: an p talia statuta includantur donationes vel venditiones in ecclesia. Et q no includant et q no teneant talia statuta quo ad eas pbat p. c. ecclesia sancte Marie. de pñi. et p plures rões. Et cludit q h'i statuantes hac pena no st ligati: ex q non fuit statutum expssu de ecclesia: qz si hoc fuisset: tunc ligati eent: qz statutum e libertate ecclesiastica. tenuit. n. illud statutum fm eodem sntiam doctoruz quo ad laicos transferentes in laicos iurisdictionis aliene: sed si illud extenderent ad ecclesias: inciperent ligari. Nec esset absurdum dicere q iudex ecclesiasticus posset illos ad quos pñet cogere ad declarandu statutum: et non respiceret tractus fiendos cum ecclesiis: extra de hereti. li. 6. statutum. Refert enim Jo. an. in nouel. q Vin. et Abb. dicunt

q̄ statuto laicoꝝ fco p cōi vtilitate
q̄ vadēs de nocte soluat tñ: clerici n̄
sunt s̄biecti: s̄ p suū iudicē s̄ arcēdī:
di. 96. bñ qdē. Sec⁹ dicūt de dāno in
pascēdis pecorib⁹: vel ad aquā ducē:
dis. tñ. n. tenēt pastores de dāno pp
mercedem quā accipiunt.

Excōicatio ē vsurpantes patrōa
tum de nouo in locis p̄ijs: v̄l vsurpā
tes bona vacantium ecclesiarum.

Lap. 20.

Ancinus vniuersos et singu
los regalia custodiam siue
guardiā aduocationis seu d
fensionis titulū i ecclesijs mōasterijs
siue qbuslibz alijs p̄ijs locis de nouo
vsurpare conantes bōa eccl̄az: mo
nasterioꝝ aut locoꝝ ipsoꝝ vacātiuz
occupare p̄sumūt: quocūq; dignitatē
honore p̄fulgeant. Alios etiā eccl̄a
rum: monachos monasterioꝝ: et p̄so
nas ceteras locoꝝ eorundē q̄ h̄ fieri
pcurant eo ipso s̄n̄e excōis s̄biacere:
Bonifa. ex d̄ elec. gñali. li. 6. Vniuer
sos et vniuersas. Itā appellōe figs et
figa p̄tinet. ff. de v̄bo. sig. l. i. r. z. et h̄z
Bar. verbū masculinū platū a cano
ne p̄phendit femininū: qd̄ pbat. i. z. q.
4. si quis suadente. qd̄ vez nisi p̄ ea
dē vel alia. s̄ iura excipiatur femina.
f. e. i. demnitatibus. Jo. an. Ad Arch.
intelligit de canone puniente crimi
na. Singulos. vt quādo p̄sona vsur
pat suo nomine. j. scripta. Vniuersos
vero dixit: puta quando aliqua vni
uersitas sibi inscripta vsurpat de no
uo. Archi. Regalia. dic regalia ea q̄
capit rex vacante ecclesia: vt patet in
regno francie et anglie. Itā illic vocā
tur regalia iura regis in quibūsdā ec
clesijs vacantibus competentia qbus

de platis ordinatis illa p̄cipiunt plati
et non rex. Archi. Guardia. qz dicunt
se debē custodire ecclesiā vacantem:
donec de plato fuerit ci. p̄uisuz vt p̄z
exemplum in ecclesia parisiēsi: vbi ta
les custodes laici et nobiles appellan
tur vicedni. p̄z ēt exemplū in ecclesia
florentina: et sumit hoc verbum et p̄
cedens. s̄. custodiā. p̄ eodē. Unde ex
pone. siue. p. i. Et intelligunt quidam
hoc comprehendī sub hoc noīe inspa
tronatus: qd̄ non credo. Sed intelli
go simplr sicut sonat: q̄n̄is aliter no
tet. j. de iurepa. Archi. Sed Jo. an.
sic dicit. Custodiā. et que sequunt̄ sic
expone fm Bar. i. inspatronatus: qd̄
fm diuersas regiones: diuersa forit̄
vocabula. Et addit quocūq; nomie
censeantur: vsurpantes de nouo tale
ius in ecclesijs et alijs p̄ijs locis et bo
na ipsoꝝ locoꝝ vacantium occupan
tes excōicati sunt ipso iure. Johā. an.
Alijs vt hospitalib⁹ et alijs quocūq;
noīe vocatis. De nouo. s̄a q̄draginta
annis citra: fm Bar. s̄. de consuet. c.
vlti. Et hoc per litteram que sequitur
vel ex antiqua cōsuetudine: que. s̄. ha
betur. j. in tex. hic non posito. Jo. an.
Bona. de quibus nulla est laicis at
tributa facultas. Occupare. in mala
pte sumitur: et proprie mobilia dicun
tur occupari: immobilia inuadi. Se
pe tamen vnum sumitur pro reliquo
Procurant forte occasione discordie
inter eos suscitare. Et dicitur procu
rare ope consilio persuasione et coo
peratione. Jo. an. Nota q̄ cōmitten
tes sacrilegiuz i auferēdo res sacras
vel non sacras de loco sacro: non sūt
de iure cōi excōicati: nisi hoc facerēt
cum effractione vel incendio: vt extra

de sen. ex. 2. questi. in glo. s. tales si p^o monitione se non emendarēt s^t excōi candi. Sic ēt vel auferentes bona ecclesiāz non sunt ipso iure excōicati: nisi vacantiū: vt in isto. c. gñali. ex de elec. li. 6. qd aut d^r in decretis. 2. q. 3. canonica. 7 de violat. ecclesi. 17. q. 4. oēs. de raptorib⁹ bonoz ecclesiāz: q^o sunt excōicati. Intelligendum est fm Ricar. in. 4° de violatione 7 raptu q^o sunt cū effractione vel violentia pso nali 7 huiusmodi.

Excōicatio 3° p^opellentes p^oatos et psonas ecclesiasticas ad submittendū ecclesiāz vel ecclesiastica bona eis.

Capi. 21.

¶ Alii vō q^o p^oelatos vel capla ecclesiāz: seu alias psonas ecclesiasticas ad submissiones faciēdas h^oi hacten⁹ cōpulerunt: nisi p^o cōpetentē admonitionē remissa s^t missione quā p^o vim vel metū exegerant ecclesiāz 7 bona ecclesiastica eis s^tmissio taliter i sua libertate dimittant. Illi vero q^o decetero p^oatos aut psonas easdē ad talia faciēda cōpulerint: cuiuscūq^o sint cōditionis aut stat⁹ excōis sint s^tia innodati. Ex 3^octib⁹ p^o terea sup^o pmissis h^oi s^tia 7 cōfessu int^o uenitib⁹ hacten⁹ initis: aut q^o in futurū iniri cōtingerit: seu occasiōe illorū laici vltra id qd ex nā cōtūū ipoz vl^o adhibita i ipis lege p^omittit⁹ aliqd nō vsurpēt. Qui vō sec⁹ egerit nisi legitime mōiti ab h^oi vspatōe d^ostiterit: restituēdo ēt q^o tal⁹ vsparat eo ipso s^tia 7 excōis incurrat. Hic. x^o ex de re. ec. n^o ali h^o cōsultissimo. li. 6. Submissiones h^oi. i. de qb⁹ dixerat i p^on. vbi phibet p^oatos 7 ecclesiāz sibi cōmissas: bona imobilia seu iura ipaz laic⁹ s^tmittē

abiq^o capituli sui cōsensu 7 apostolice sedis s^tia spali. s. cōstituēdo vel recog^o scēdo: seu p^ostēdo ab eis ea tāq^o a superiorib⁹ se tenē: seu ab ipsis eadē aduocādo vel ipsos p^oonos vel aduocatos ecclesiāz seu bonoz ipaz p^opetuo vel ad tps non modicūz statuedū. Talis 3° submissio hic phibet nō aut alienatio bonoz ecclesiasticorū. 7 nō q^o cōprehēdunt⁹ ēt hic seie. s. reli giose. Et q^o d^r aduocādo exponit⁹ tāq^o ab aduocatis recog^onoscedo. Et q^o d^r ad tps n^o modicū: in trahit⁹ q^o ad modicū tps p^ont vocari i p^oonos vel defēsores. 7 d^r modicū tps isra. io. annos: vel s³ bar. relinq^o iudicis arbitrio. Et q^o d^r cōpetentē monitionē: itel lige trinā: nisi facti necessitas aliō sua deret. Jo. an.

Excōicatio 3° concedentes represalias 7 vtentes in clericos 7 bona clericorum.

Ca. 22.

¶ Li qui represalias aduersus personas ecclesiasticas: seu bona ipsarum concedunt: vl^o extendunt ad eas: nisi p^osūptionē h^oi reuocauerit a cōcessiōis vel extēsiōis tpe infra menses: si psona singularis fuerit s^tia 7 excōis incurrat: si vniuersitas ecclesiastico subiaceat interdicto. Grego. x^o extra d^o iniuri. si pignoratōnes. libro sexto. Ecclesiasticas. vt clericos templarios hospitalarios: conuersos 7 deo deuotos. 12. q. i. vno Johannes an. Extendunt. facit diff^o rentiam inter extendere 7 concedere. Quia ciuitas vel superior dicitur cōcedere: sed ille cui conceduntur extēdere: puta quia ciuitas bononiensis dedit represalias cūi suo contra florentinos: q^o extendit ille ad clericos

Jo. an. Presumptione. i. secessione. vel
extensione repressaliaz: qd est contra
ecclesiasticā libertatē. Jo. an. Mensem
q si infra mensem istū pcessum fuit
ad actum: qz fuit ecclesiastica psoa. p
alia pignozata. i. repressalia facta s̄ eum
Nunquid hec pena habebit locum i
fra mensem. Dic fm Bar. q in statū
pstinū reuocandū erit infra mensem
et de sen. ex. li. 6. quicunqz. Vel scdm
Guil. renocatio integra fieri dzante
q pcedatur ad actum: alias locū ha
bet pena. Jo. an.

Excoicatio s̄ grauantēs psonas ec
clesiasticas in se vel suis ppter qd no
luerunt eligē eos d̄ qbus rogati erāt.

Capi. 23.

¶ Ciant cūcti q clericos vel q̄s
libet alias psonas ecclesiasti
cas ad q̄s in aliquo mōasteri
is: aut alijs p̄js loci spectat electio si
pro eo q rogati: seu alias inducti eū
p quo rogabantur siue inducebant
eligere noluerunt. Vel p sanguineos
eoruz aut ipsas ecclesias monasteria
seu loca cetera beneficijs: seu alijs bo
nis suis p se vel p alios spoliādo seu
alias iniuste psequendo grauare pre
sūperint: se ipso facto nouerint s̄ia
excoicationis innodatos. Greg. 8° ex
de elec. li. 6. sciant cuncti. et eps. Eccla
sticas vt conuersos templarios: q lz
non sint clerici: sunt tñ ecclastice pso
ne. Spectat. de iure cōi in collegiata
ecclesia: ad collegium spectat electio:
z si non ē collegiū spectat ad p̄onuz
nisi aliud inducat de cōsuetudinē. Si
āt non eēt ibi collegiū vel p̄on^o p di
ocesaniū hz ibi ordinariū. i. q. i. regēda
Et hec s̄a q̄ ad electionem prelati: de
inferiore non. s. e. ti. cum ecclesia vul

terana. Jo. an. Rogati. Quando pre
ces inducunt simoniam: Dic vt. 8. q. i.
moyses. Inducti per pmissiones vel
alio mō. Jo. an. Alios. Sed nunquid
hec pena locum habebit in presentan
te p̄ono: videt q non: qz de electiōe
tñ loquitur z non de p̄ntatiōe: z hec
ē penalis z ideo restringenda. Dic q
si p̄onus ē clericus vel p̄soa ecclū
stica locū hēbit cōstitutio: nec ē h̄ odi
osum sed fauorabile ecclesiāz fauore
Si aut p̄onus est laicus pena locus
non habebit: cuz cōstitutio dicat cle
ricos vel ecclesiasticas personas. Jo.
an. Idē Guil. Bar. Archi. Jo. mo.
qui dicunt etiam idem in postulante
s̄ia. Et fm Guil. epi bene poterunt
absoluere. Jo. an. Exquo cōditor ca
nonis huius absolutionem sibi papa
non reservat: extra de sen. ex. nuper.
Nota q Archi. hic mouet questio
nem de mādatorio. i. de eo qui ex mād
dato alterius aliquid horum opatur
vtrum incidat in canonem. Allegat
p z contra dicentes: finaliter conclu
dit q dici pōt: q mandataris talis
ligetur: z si non verbis hui^o capli tñ
mēte: maxime cum p̄cipet in crimi
ne: z sic actor mali.

Excoicatio contra impediētes p
sonas ne litigent in foro ecclesiastico
in causis quibus ex iure vel consuetu
dine vel ex impetratis a curia potest
in tali iudicio exigi.

Capi. 24.

¶ Latuimus neqz ipetratores
l̄raz n̄raz vel alios ad nos:
vel alias ad forz ecclesiasticū
recurrentes sup cāis que ad idē forū
de iure: vel de antiqua consuetudine
pertinere noscuntur ad desistendum

Uel in foro seculari de quonibz bñ ligandum p eorundē iudiciū ecclesiasticorū ipetrantiū aut ligantiū seu volentiū litigare: aut ppinquorū iporū: seu rex illoz: aut ecclīaz suaz capitiem: modisue alijs quibuscunq; cōpellat seu compelli faciat: vel pcuret nec p se vel alios impediatur: quomin⁹ corāz iudicib⁹ ecclesiasticis delegatis seu ordinarijs querulantes de causis que vt pmissū est ad cognitionem pti nent eorundē possint libere iusticiāz obtinere: nec ad pdicta faciendā det auxiliū consiliū vel fauorem. Si quis vō p̄sūpserit excoīcationi se ipso facto nouerit subiaceret: qua nisi tam iudici cuius cognitio fuerit impedita: vel iurisdicō v̄surpata: q̄ parti q̄ in persecutione turbata fuerit sui iuris: de iniuria damnis ⁊ expensis ac interesse p̄us p eundē fuerit integre satisfactū: nullaten⁹ absoluat. Bonifa. extra de emul. ec. quoniam. li. 6. Nullatenus: id est nullo modo. Quid si ante satisfactionem tales fuerint absoluti. Non credo q̄ talis absolutio teneat: hoc ista specialiter prohibente littera. Archi. ⁊ Jo. an. dicit q̄ tunc de mum facta satisfactione per ordinarios poterit absolui: quia papa non si bi retinuit.

Excoīcatio contra dños ⁊ officiales dantes licentiā grauandi clericos vel suos consanguineos propter sententias latas contra eos.

Capi. 25

Uicūq; p eo q̄ in reges p̄ncipes barones nobiles baluos vel quoslibet ministros eoz: aut quoscūq; alios excoīs suspēctōis: siue inter dēi sūia fuerit promul

gata lūiam alicui dederit: occidendū capiendū: seu alis in psonis aut bonis suis v̄l suoz grauādi eos: q̄ tales sūias ptulerunt: siue quoz si occasione plate: vel easdē sūias obseruātes: seu talit excoīcatōis cōicare volētes: nisi licentiā ipsā reintegra reuocauerit: vel si ad bonoz captiōē occasione ip̄si lūie sit p̄cessum: nisi ipsa bona fuerit infra. 8. diez spaciū restituta: aut satisfactio p̄ ipsis ip̄ensa: eo ipso sūiam excoīs icurrant: ea dēq; sūia ino: dati oēs q̄ ausi fuerint p̄dē lūia data v̄ti: vel aliquid p̄missorū ad q̄ committenda dare lūiam p̄hibuim⁹ alias cōmittere suo motu. Qui aut in eadē sūia p̄manserit duoz mensiū spacio: extunc ab eo non p̄nt: nisi p se. apo. absolōis beneficiū obtinere. Greg. x. ex de sen. ex. li. 6. Reges. Et at ordiarius regis ep̄s in cuius diocesi delinquit vel domiciliū h̄z: di. 96. si impator. Jo. an. Et dicit Archi. q̄ non solum regē: immo ⁊ impatorē p̄t ep̄s excoīcare. ⁊. q. 7. §. item cū dicendūz. Ministros ad clericos p̄t inferri: et sic p̄prie insequit verbū suspēctōis Jo. an. Lūiam. multo fort⁹ idē i v̄su vel mandato. Archi. d. Dederit. clare demonstrat hec littera q̄ si aliquis cōtēplatione excoīcati faciat ea que h̄ i l̄ra numerant ipse excoīcatus nō d̄t eē in culpa: nisi s̄bsequēte p̄ sēm ratū h̄eat Arch. Suoz. s. s̄laguineoz: vel familiarīū. Et sic nō casū in q̄ p̄cūtiens ⁊ mādās p̄cūti laicū ē excoīcat⁹: ad idē. s. de electi. sciant. li. 6. Joh. an. Grauandi. puta ne quis emat ab eis vel eis vendat: ⁊ his similia. Joh. an. Reintegra. i. anteq; ad occidendū vel capiendū vel alias grauandūz

easde psonas in aliq fuerit pcessum. Un vñ q si reintegra fiat reuocatio mandati vl talis lñie locū non hz qd hic seq̃. Si at ad aliq̃ actū sit pcessū p eū cui lñia ē pcessa: statiz lñia dantes sunt ligati vt hic pz: de hoc d pe. di. i. Sigs non dicā. sed videt̃ .j. .j. pri. ibi eim bona ipsa zc. Dic q grauior ē offensa psonē qz rez: de q offēsa loqtur lñia: q casu ipo fco statim ligant̃ vt dcm ē. Lñā at sequēs loqtur in offēsa rez: ad qz restōnē tmi ñ. 8. diez pfigit̃: vt. j. pz. Archi. Im pensa. s. cū res n̄ extat vel placet leso. Incurrant. Mō duplici funiculo s̄ ligati: qd eē pōt. 3. q. 4. engeltrudam. Jo. an. Uñ. Et sic mandans z mādatarij eadē pena puniunt̃. al. s. i. preter aliquā lñiam. Jo. an. Obtinē. Silr in cēdiari? eccliaz q ex quo denunciati fuerint non possūt absolui ab alio q̃ a papa. s. e. tua. Et si papa hoc nō ex p̄sisset perpetuo potuisset ordinarius ipsum absolvere. s. e. nuper. Johā nes an.

Excōicatio 3 facientes exigē z exi gentes pedagia z gabellas a clericis z religiosis z psonis ecclesiasticis.

Cap. 26.

Onstōnē felicitis recordatōis
c Alex. pape. 4. p̄de. nri. Qui statuit ecclesias z p̄sōas ecclesiasticas ad pedagia z guidagia: penitus non teneri: nec ad exhibendū vel soluendū talia p reb? suis pp̄ijs q̄s non cā negociā di deferūt vel dfer ri faciūt seu trāsmittūt. Volētes pp̄ multoz abusū pene adminiculo adiunare. Adijcim? districti? inhibēdo 3ria consuetudine quozuncunq; que dicenda est vñs corruptela non ob

stante: vt nec collegiū nec vniuersitas nec alia ēt singularis p̄sōa cuiuscūq; sit dignitatis 3ditōis aut stat? a p̄fat psonis: aut ecclesijs p p̄sōis ipsis aut reb? p̄dicti tallias exigat: vel extorqat p se p vl aliū suo noie: l' aliō aut eos ad h?i p̄soluenda cōpellat: q vero 3 fecerint si p̄sone fuerint singulares Si aut collegium vel vniuersitas ciuitatis castri seu loci alteri? cuiuscunq; ipsa ciuitas castrū vel loc? interdē s̄niam ipso fco incurrat: nec ab excōi catione h?i absoloz: vel interdēi rela xationē obtineāt: donec exacta plena rie restituerint: z de trāsgressione sa tisfecerint 3petēt: z de cēl. quanq; li. 6. Si vniuersitas vel singularis p̄sona ecclesias vel ecclesiasticas p̄sōas 3pulerit soluere pedagia vel guida gia vel exactiōes p reb? suis q̄s cau sa negociatōis non deferūt: vel p p̄sonis singularib? excōicati s̄t z vniuersitas iter dicta. Jo. an. in sū. Itē nō q res clericoz eodē p̄uilegio gaudent q̄ res eccliaz q̄stū ad istud. Negociā di. Hoc verbū a multis plene n̄ intel ligit̃. vñ dic q ille d̄ negociator: qui cōpat rē vt integrā z imutā vendē do lucret̃. Sed q rem cōpat vt mā sit sibi aliqd in opandī: puta ex ferro clauos: vel alia artificiata ille non est negociator. Hanc autem negociatio nem clerici exercere non debent: vt. 88. di. fornicari. Si autem deferant: seu deferri faciant clerici res causa mercimonie hac immunitate nō gau dent: z sic est argumentum contra emptores reddituum clericoz: qui volunt in his gaudere immunitate il la qua z clerici: vt. s. non soluant pe dagia z guidagia de emptis a clericis

Sran. de zab. qrit an qd hic dr de pe
 dagijs: locū heat in gabellis ⁊ datijs
 q leuant in ciuitatib⁹ lōbardie: ⁊ nū/
 det q Steph. dicit q sic: qz idē iuris
 de ipsiis: ar. 14. q. 3. putāt. ⁊ c. pleriqs. ⁊
 b pui. qto. ⁊ ex hoc dic q tota italia
 ē interdēa ⁊ clerici irregulares hoc
 non seruātes: hec ille. Sed hodie tali
 ter excōicati non sūt vitandi: nisi denū
 cient: vt hēs de de. ex. mini. c. vlt. **Ar**
chi. Singulares. **G**eneraliter loquitur
Unū credo q cōprehendat ēt epōs: si
 obijciatur. j. eli. 6. de senten. ex. quia
 periculofum. **D**ic q non loquitur in sē
 tentia excōicationis vt hic: s; suspen
 sionis ⁊ interdicti. **Ar**chi. **O**btineant
 cū papa sibi taliū absolutionē nō reti
 neat alijs concessisse videt: de sen. ex.
 nuper. **Ar**chi. **R**estituunt. **H**oc ver
 bū demonstrat q absolutionē prece
 dat restitutio: sic. 2. q. 7. accusatio. vbi
 de hoc in glo. **E**xcoīcatos. qd videt
 2c. ⁊. 17. q. 4. pboz. in fi. **U**bi plene de
 hoc in glo. ⁊. 11. q. 3. excommunicatos.
 in glosa.

Excoīcatio 3 imponētes tallias et
 exactiones clericis ⁊ ecclesiasticis p
 sonis. Cap. 27.

Querius rectores sūles ci
 uitatuz: ⁊ alios iponentes tal
 lias ⁊ collectas vel alias exa
 ctiones: qui ecclesias ⁊ viros ecclesia
 sticos tallijs seu collectis: ⁊ exactioni
 b⁹ alijs aggrauare nitunt: volēs emu
 nitati ecclesie lateranense pculū pui
 dere: pūptōnē b⁹ i sū anathematis di
 strictōe phibuit transgressores ⁊ fau
 tores eoz excōicatiōi sūacere pcepit
 donec satisfactiōē impēderint cōpe
 tentē: ⁊. j. circa fi. **E**t successores ipsi
 nisi satisfecerint infra mēse manere

decernim⁹ ecclesiastica censura pclu
 sū donec satisfecerint ppetenter. **E**t i
 eadē post dicta supi⁹ immediate sequē
 ti. **U**ex siqn forte epō simul cū cleri
 cis tantā vtilitatē vel necessitatē pspē
 xerunt: vt absq; vlla coactione ad re
 lenādas vtilitates ⁊ necessitates cōes
 vbi laicoz non suppetunt facultates
 sūsidia p ecclesias duxerint conferen
 da: predicti laici humiliter ⁊ deuote
 recipiant cū grāz actione. **P**ropter i
 prudentiā tñ quorundā roman⁹ pon
 tificis prius consulatur. **I**nno. 3⁹ et de
 immuni. eccl. lateranense concilium. d
 quo. s. c. non minus. vbi fertur talis
 sententia excōicationis: cum ista tñ
 additione seu conditione: si admoni
 ti desistere noluerint. **U**bi dicit glo.
Ber. q si se non correxerint post ad
 monitiones sunt ipso iure excommu
 nicati. **E**t dicit **H**ostie. q sufficit vna
 admonitio: maxime quia canon iste
 inductus est in fauorem ecclesiarum
 ⁊ odium tyrannoz: quozum aliqui
 sunt adeo terribiles q nec facile est
 eos tertio admonere: cū qstuncunq;
 monent⁹ appellant: nec audent prela
 ti dare sententias timentes forsitan
 plura perdere. **P**rouidetur q suffi
 cit vna admonitio cum competenti
 dilatione. **A**ppellatio vō excluditur:
 qz a correctione canonis non appel
 lat⁹: nec plato ē iputandū: si a canone
 snia pferē. **A**ddic ēt ⁊ fert sētentia
 excōicationis in predicta decretali.
Non minus contra euacuantes iuri
 sdictionem ⁊ auctoritatem prelatozū
 ita vt nihil potestatis in eis in suis vi
 deatur hoib⁹ remansisse nisi admoitū
 destiterint. **U**bi dicit **I**o. an. sup ver
 bo iurisdictione: et spūalem interdus

Sic nō loquitur dī ipali: qm̄ et rectores
 hodie non solā dīminuē: s; et in totū
 strabē moliunt. Et tales si moniti
 non desistant sunt excōicati ipso iure
 et hac snia infinitū ligant: q non vitan
 tur vt dicit Hosti. qd̄ piculosissimū ē
 Successorē ipsi. s. in illa dignitate vl
 rectoria. Consueuerūt. n. vniuersita
 tes et ciuitates sibi eligē rectores ānu
 ales: nec delictū pdecessoris p̄dicat
 successoris: s; iā ē p̄p̄iū delictū: ex quo
 ipsū non purgat: q; p̄c̄it vt dicit gl.
 Ber. Intra mēse. s. a tpe sui regimi
 nis cōputandū: et interim si p̄c̄it
 bis ppter que fuit excōicat⁹ pdecess
 sor ei⁹: cū p id appareat q in crīe dā
 nato p̄cipet: et sic ligatur eadē snia.
 De hoc aut tpe quo ad sniam huius
 canonis nihil minui pōt: nō ordinari⁹
 hunc terminū ex cā abreuando snia
 sua talē posset ligare. Jo. an. Includū
 g ē canon late snie. Jo. an. Satisfece
 rint. Omne dānū emendandū ecclie
 qd̄ ex ipsius exactione ipsi contingit.
 S; et si p̄siliū dedit de collecta ipo
 nenda ad restōnē ipsi⁹ tenet. Si vō
 p̄siliū non dedisset forte non cogeret
 ad emendationē collecte: s; alīs inter
 ec qd̄ obuēnit ecclie ex ipsius regimi
 ne emendabit: et forsītā sp̄ualē p̄nīaz
 et et pecuniariā eū subire fm̄ q bon⁹
 iudex arbitrabitur oportebit. Nec at
 t̄m locum h̄nt: cū quis succedit in re
 gimine illius qui ē excōicat⁹ ex predi
 ctis cāis: vel aliter q̄litercunq; ppter
 libertatē ecclīaz violatam: sec⁹ si ex
 alia cā eēt p̄as excōicat⁹: vel p̄siliarij
 vel vniuersitas seu ciuitas interdicta
 tunc. n. successor non eēt excōicat⁹ s;
 Immo. cuius ē q̄si tota ista glo. Hoc i
 telligas sic fm̄ Hostien. v3 q mensis

iste siue p̄sumptio q̄ ex lapsu sumitur
 ad alios casus non extendit. Illō at
 certū ē q; q̄cūq; succedit excōicato: et
 fouet sc̄m dānatum ppter qd̄ p̄deces
 sor fuit excōicat⁹ eandē sniam incur
 rit. Jo. an. et addit q; si nouus rector
 opam dedit q̄stū potuit q; hoc enen
 daret. S; cōitate vel vniuersitate re
 sistente qd̄ intendebat non potuit ob
 tinē: non ppterea excusat: nisi oīno
 relinquat regimen. Jo. an. Necessita
 tē iusta et honestā. Immo. Quozundā
 platoz q sine iusta cā dabant subsidij
 um et soluebant. Immo. Cōsulat. Hō
 hic q; p Bonifa. in. 6. e. ti. c. clericis
 fuit lata snia excōis: a qua absolui nō
 poterant citra sedem aplicam: in lai
 cos iponētes collectas et tallias cleri
 cis vel alias exactiones et p̄sonis ec
 clesiasticis: et talia dantes eisdē absq;
 snia sedis apostolice. que quidē p̄tō
 Bonifa. in cle. e. ti. c. quoniam. extat re
 nocata. Et qd̄ i istis duabus decreta
 libus. s. non nimis. et aduersus. circa
 huiusmodi materiam dī: precipitur
 obseruari. Queritur si ad clericū ali
 qua de cā iusta casamentum rusticū:
 et possessiones pueniēt: et p mō illarū
 et q̄ntitate soluebat rusticū in questis et
 collectis: q cōiter fiebant in loco rōe
 regis vel alia. Utrū ipse clericus tenea
 tur silt in predictis p mō et rata pos
 sessionū. Ommissis alijs allegatiōib⁹ p
 et cōtra: finaliter dici pōt q; talis cle
 ricus liber debet eē a predictis: qd̄ p
 batur p. c. quia nonnulli. de imu. ec. li
 bro. 6.

Excommunicatio cōtra extorquē
 tes per vim vel metum a censuris ec
 clesiasticis absolutionem.

Capi. 28.

Absolutio beneficii ab exco-
 muni-
 catione ipsius vel suspensio-
 nis interdicti per vim vel metum extortam
 punitur. Istis autem omnino viribus vacua-
 m? ne aut sine videlicet violentie crescat
 audacia: eos qui reuocationem seu abso-
 lutionem hi? vi vel metu extorquent ex
 cois sine decernim? subiace. Greg. x.
 et de his qui vi me. ve. ca. filii. 6. Abso-
 lutionis h? decre. fuit dubitatio: quod re-
 gulariter qui per metum sunt tenent seu va-
 lent et obligant: quod dicitur ut non. is. q. 6. au-
 ctoritate. Gallit tamen in casibus ibi notatis
 ad quos addo istum: quod sicut iniusta ex-
 coicatio ligat: sic videbat de iniusta
 absolutio: de pe. di. i. verbum. Joh. an.
 Excois et iniustus. humilit. n. d? pete-
 re absolutio: non per metum compellere:
 quod sicut pastoris siue iusta siue iniusta
 t. ii. q. 3. c. i. fm. Gra. et Bar. Reuoca-
 tionem. differentia facit iter absoluti-
 onis et reuocationis. Et potest dici absolu-
 tio solennis qui fit iuxta formam ecclesie.
 Reuocatio verbalis sine solennitate: vel
 ubi tenuit excoicatio locum habeat abso-
 lutio: ubi non tenuit excoicatio reuoca-
 tio. Vel referret reuocatio ad abso-
 lutionem ad cautelam. Jo. an. Sed interd-
 ctum proprie dicitur relaxari. Archi. Sus-
 pensionis. intelligo indistincte: ut loq-
 tur. i. siue ab officio siue a beneficio: si-
 ne ab ingressu ecclesie: et de se. ex. is
 cui. Jo. an. Interdictum. Ista tria sunt
 paria: que omnia sub ecclesiastica ce-
 lura continentur: de ver. signi. quer-
 ti. Et secum trahunt executionem. Un-
 de sequens appellatio non suspendit
 eam effectum: et de appella. pastoralis.
 et in scriptis fieri debet: extra de sent.
 ex. cum medicinalis. Jo. an. Uim. Vis

est maioris rei impetus cui resisti non
 potest. s. commodum. ff. e. l. i. Metus au-
 tem est trepidatio mentis instantis: vel
 futuri periculi causa. ff. e. l. i. Et exigitur quod
 punitur sit metus sed futurum periculum: et quis
 metus excuset: nota. s. e. dilecti. Jo. an.
 Et dicitur metus quasi mentis tenens
 vis tamen plus est quam metus. Omne
 enim quod vi fit per metum fit: sed non econ-
 uerso: sed cum metus infert ei resisti potest
 sed cum periculo. Et cum multis modis
 accipi possit metus: accipiat large:
 ut sonat ista littera: et hoc in odium fa-
 cientis. Nota tamen quod licet aliqua ver-
 ba dicat talis: que videantur incute-
 re timorem. Illa tamen non semper
 sufficiunt ad iustum timorem. Et ideo
 hoc relinquo arbitrio boni viri fm
 quod dicitur in glo. In pluribus ali-
 is: et. e. ti. cum dilectus. Archi. Et quod
 vis in excoicatione per vim vel me-
 tum extorta idem videatur. s. quod ipso
 iure non valeat: quod par ius ligandi vel
 soluendi esse voluit: de pe. di. i. verbum
 dicit contra scilicet quod valet fm Gra. fi.
 ii. q. 3. quatuor. Jo. an. Ratio est. quia
 utrobique anime consulitur: quod est
 in dubio faciendum. Potest tamen
 per exemptionem elidi: ut notatur in
 predicto. c. quatuor. Extorquet. ergo
 si metum intulit et iudex absolvere no-
 luit non habet locum hec pena: quia
 verba ista. extra de clericis non reside-
 ti. c. relatum. Aliter tamen punietur
 Johan. an. Excommunicationis. No-
 ta excommunicatus accipit excom-
 municari: quod dicitur ut notatur. z. q. 4.
 engeltrudam. Si autem non ipse ex-
 communicatus: sed alius hunc metum
 iherat: sic excommunicatus erit: et sic
 non sumatur predictum argumentum.

Sz nūqd in hoc casu ipse excōicat^r iterdēs vel suspēsus iurrit hāc penā Dic q sic: si mandauit vel eius noie scim ratū hūit: ex d elec. scriptū. Acc dicam istos penā enadē: l3 absolutoz postea ratū hēat illd qd ab initio coact^r fecerat: qz statim ab initio ligati fuerunt. Absoluti nō poterunt p suuz ordinariū: cū p ditor canonis sibi nō retinuerit absolōem: ex de sen. ex. nu p. Et in hāc penā incidit q p penam amissionis rez ad hoc cōpellit ipsuz excōicatorē. s. e. c. abbas. Jo. an. Sub iacere. Quid si p pulit p vanū metuz de q timē non debeat. Nunquid tūc locum haberet pena. Dic q non fm Bar. qz talis metus non inducit re-stitutionē nec p pzie appellatur met^r Jo. an.

Excōicatio ē cogentes diuina offi- cia celebrari in loco iterdēo: et ē ex- cōicatos vel interdēos euocantes ad diuina: et contra admonitos non exe- cutes.

Ca. 29. Presūptores q i locis interdēo suppositi quēqz d cetero diuina celebrare officia quōl3 co- gē: aut q mō p dēo ad officia eadem audiēda aliquos excōis p fti vel iter dicti ligatos sūia euocare: seu q ne ex cōicati publice: aut interdēi d ecclijs dū in ipsis missaz solēnia aguntur a celebrantib^r mōiti exēat phibē: vel ēt i pedire: necnō excōicatos publice et iterdēos q in ipsis ecclijs noiatiz a celebrantib^r: vt exēant mōiti remanē p sūperint excōis sūia a q p sedē dū taxat aplicā possint absolui sacro ap probante p cilio in odam^r: ex de sen. ex. granis. in de. Presūptores. hec pe- na non extendit nisi ad dīos t pales

excepto vltimo casu ibi: necnō excōi- catos. dīos aut intellige p latos: qui hnt t pale dīuz in loco. Pau. Quōl3 oēm modū p pulsiōis realē psonalez directū et indirectū pprehēdit. Ut si res eoz occupāt p sanguineos grauāt in psonis vel rebus: facit de elec. sciāt cuncti. e. ti. li. 6. Jo. an. Cogere psum- pserint: qd sequitur et est primuz mo- do predicto. s. voce preconis: de quo s. dixerat. Vox preconis qnqz paucis innotescit: et hoc respectu fortior vide- tur vocatio per campanam: sed quia preco loquitur et edictum ponit ex p- te mandantis: ideo maior est contēp- tus. Jo. an. Euocare psumpserint: qd sequitur. Et est secundū. Publice ex- cōicatos. n. occulte non vitamus i pu- blico. ii. q. 3. s. cū ergo. In alijs ergo diuinis officijs non est loc^r pene. Jo. an. Moniti. Non dicit nominati vt i proxi. v. s. per quod patet: q quo ad p- hibentes sufficit generalis mōitiō: pu- ta q monet q oēs excōicati et inter- dicti exēant: et ille precipit q non exē- ant. Jo. an. Si autem preciperet vel pphibēt nō s ditis: nō est loc^r pene fm Pau. Prohibē p sūperint qd seq^r: et est tertiu. Noiatim. ex generali mo- nitione nullus ligatur ex eo q rema- net. soli ergo noiatiz moniti remanē- tes ligabuntur. Jo. an. Remanere. in- tellige etiam si ipsi domini tempora- les non mandent hoc. Jo. an. Excōi- tionis. Excōicatus ergo itez excōica- tur: de hoc. 3. q. 4. engeltrudam. Jo. bannes an.

Excōicatio contra facientes statu- ta q vsure soluantur vel solute nō re- stituantur et indicantes fm ea.

Lapi. 30.

Uicq; cōitatū ipsaz p̄tates
q capitanei rectores p̄sules in
dices p̄siliarij aut alij q̄cunq;
officiales statuta h̄i decetō facē vel
dictare: vel q̄ soluant vsure: vel q̄ cū
solute petant non restituāt plene et
libē scācter iudicare p̄sūperint sūiam
excōis icurrā: eandē et sūiam incur
suri: nisi statuta h̄i bācten? edita d̄ li
bris cōitatū ipsoz: si sup hoc p̄tatem
hūerint infra tres mēses non deleue
rint. Alit si ipsa statuta siue p̄suetudi
nes eoz effectum hūes quoquo mō
p̄sūperit observare. *De. 3. de vsu. in
cle. cōitatū.* Ipsa at cōitas nō icurrūt
hanc penā: de *sc. ex. romana. li. 6.* Cō
sules. Itōia sunt officialiū fm̄ varias
locoz p̄suetudines: et quia oia n̄ pōt
expecificare: submittit ita clausula ge
neralē: vt p̄phendat oēs quocūq; noie
censeant. *Pau.* Consiliarij ad talia
dantes p̄siliū *Pau.* Officiales. q̄ sigs
talīa statuta non vt officialis scribēt
vel dictaret non ē excōicāt. Itō ob
ne cle. vel mo. sūiam. q; ibi duo requi
rūt. s. q̄ scribat vel dictet: et q̄ homi
cidii postea sit secutū: q; tunc dat an
geliū vel fauorē p̄nuncianti: vt ibi nō
Inno. et Hosti. Sed hic scribēdo faci
endo vel dictādo tñ icurrūt penā ab
sq; alia executione statuti. *Pau.* Sta
tuta h̄i de gbus. s. dixerat. s. q̄ exigi
et solui vsuras p̄cedunt: vel ad soluen
dū debitores cōpellunt. Vel grātia
onera iponunt vsuras repetētib?: sic
si ēēt statuti: q̄ vsuras repetentes in
foro ecclastico p̄tātē cogāt vsura
rio mutuare tāta pecuniā et tāto tpe
q̄to tenuit repetēs pecuniā vsurarij
Solvāt vsē i casu a iure n̄ p̄cesso: se
c? si in cāu p̄cesso: vt *et. e. li. c. i. et. c. la.*

lubat. *Pau.* Improprie n̄ dī vsura in
p̄dīs. *e. all. Lau.* Ut q̄ loc? sit penes
necesse ē q̄ statuto caueat: q̄ vsure
soluant. Unde non sufficēt si statuto
caueret. q̄ vltra duos vel tres dena
rios p̄ libra non soluant i mēse: q; s.
illā sūmā p̄hibendo: non videt p̄ h̄
vsq; ad illā p̄cedē: ar. de treu. et. pa. c.
i. *Pau.* et *Jo. an.* De mentali at vsura
hic non videt loqui hec l̄ra: q; l; cre
ditor in iudicio p̄stet suā p̄auā in
tentionē: tñ repeti non pōt vt vsura s;̄
vt q̄ si vsura et iniuste receptū: vt nō.
Do. e. ti. p̄sult. Ubi dic q̄ vsura mē
talis d;̄ restitui. Idē ibi Inno. et rai.
in sū. *Pau.* Repetant. ab eo q̄ potest
nec ob. c. q; frustra. e. ti. *Pau.* Resti
tuant. q̄ de eaz exactione p̄stat i iu
dicio iudicare: et q̄ iudicata scripserint
si iudicet fm̄ p̄dēta statuta: d̄ *sc. ex.*
nouerint. in fi. vbi vō non iudicatur
fm̄ statuta: tūc scribēs sūiaz n̄ icurrūt
penā: s;̄ solū iudicās: nisi velit dicē q̄
hec p̄stō ēt i p? cāu p̄cal n̄ extēdit ad
p̄sōas n̄ exp̄ssas: et videt vī? ar. d̄ re.
iu. in penis. li. 6. *Pau.* et *Jo. an.* dic q̄
de scribentib? iudicata n̄ exp̄mit hec
p̄stō. Incurrāt incōtinētī sine t̄pis in
teruallo: et sic faciētes dictātes et scri
bētes talia statuta: ac iudicātes vsas
ēē soluendas statim s̄t excōicati: vlt n̄
repetendas vel repetitas n̄ soluēdas.
Aliud in his q̄ statuta iā scā debēt de
lere: q; v;̄ si hūit p̄tātē delēdi. s. de iure
et de scō: vt dicunt *Pau.* et *Jo. an.* si n̄
deleuerint post tres mēses: et ipsi sūt
excōicati. Et osuetudines hoc dicūt: q;̄
q̄nq; n̄ statuūt talia s;̄ assuescūt. i. p̄sue
tudinē ducunt. *Jo. an.* Obseruari of
ficiales. s. expressi. si. n̄ expressi ea h̄
nant: non s̄t excōicati. *Jo. an.* et *Pau.*

Excoicatio 3 portantes phibita sa
racenis vel mittentes vel de portub⁹
exhibi pmittentes.

Lapi. 3i.

Excoicamus et anathematiza
mus illos falsos et ipios chri
stianos qui 3 iesu christuz et
pplm christianu saracenis arma fer
ru et lignamina deferunt galeaz: eos
et qui galeas eis vendunt vel naues
vel in piraticis saracenoz nauib⁹ cu
ram gubernationis exercent aut ma
chinis aut quibuscumqz alijs ipedunt eis
aliquod subsidium et auxilium in dispendium
terre sctę: ipsosqz rez suaz pnuatione
multari: et captiuu seruos fore cense
re. Precipientes ut p ocs vrbes mari
timas in diebus dñicis et festiuis hi
sua publice innouet: et talib⁹ gremiu
non apiat eccle: nisi totu qd ex com
mercio ta dñato pcepit: et tñdē de
suo in subsidium terre sctę transmiserit
et. j. Et si forte soluendo non fuerint
sic alias reat⁹ taliu castigant: q i pe
na ipsoz alijs interdicit audacia si
milis psumendi. Inno. In concilio ge
nerali: ex de iude. et sara. ad liberandā
Conciliu gñale de quo hic repetit la
teranense conciliu: de quo. s. ita quorum
dā. et addit penā iponendā tpe abso
lutionis ibi talib⁹. Notandū q tales
excoicati non absoluunt ab exco: ni
si totu qd ex commercio dñato pce
perint: et tñdē de suo in subsidium ter
re sctę transmiserint. Si tñ absoluan
tur non sctā satisfactōe: absolutio tñ
reduci debent in pstinā excois suam
nisi hoc faciant sicut Egidiu. Idē Jo.
an. et De. de ancha. Sed querit⁹ ex q
isti puant bonis suis: et bona sua pfi
scant quō ultra penā puniūt et tran

smittūt i subsidium terre sctę qd recepe
rūt ex commercio. Et tñdē pdicti do
ctores q an pscationē imponit hec
pena: vel soluit de bonis qñis p⁹ cō
fiscationē: vel dicas q pena pscatio
nis iponit a iudice seculari: s; pēa re
stōnis ei⁹ qd pceptū ē: et tñdē de suo
imponit p ecclesiasticum iudicē. Et
sicut De. de ancha. pena pnuationis oī
um bonoz non iponitur ipso iure s;
p suam et p iudicē secularē. Sic alis
reatus: q potuerūt subijci verberib⁹
loco pene. Et nota q hec pena q idē
cit⁹ p eccliam. s. dationis ei⁹ qd pcepit
qz p tale cōmmerciu: et tñdē d suo si
nō transmittit in subsidium terre sctę: qz
nescit talis cui debeat dare: applica
ri seu dari debet camere apostolice:
nec hanc penam relaxare pōt nisi pa
pa: vel his qui ab eo hz sup hoc cōmis
sionē: ut cōsumus pñari: unde qui i
hunc canonē inciderunt pfueuerunt
se cōponere sup tali penarū camera
aplica dādo certam ptem ei⁹: et de
residuo solz eis fieri remissio. Sic au
diui a sapientib⁹ praticari in curia: et
hoc qñ talis soluere pōt. Itā qñ non
pōt sciendū ē q in fine dñ decreta. su
pradictę. Quis aut debeat absolvere
a tali sñia: dicit glo. sup. c. qd olim. q
eps ex quo papa sibi non retinuit qd
locum habuit olim: nūc aut secus. vñ
de dicunt Jo. an. et De. de ancha. sup
e. c. q hodie papa ipibus quib⁹ so
let facere generales pcessus ter in an
no tales excoicat: et tñ a tali sñia so
lus papa absoluit: hec ille. Sumus et
pñarius videt hñe prātē tales absol
uendi. Et nota p istā decreta. qd oliz.
progat. i. extendit predicta pena ex
coicationis ad aliū casū qñ i illis duab⁹

decretalibus scz ita quorundam. et ad
diberanda. continetur: videlicet quicunque
ac quecumque alia mercimonia: que ibi
portantur durante guerra inter nos
et ipsos: etiam si fieret treuga: quia per
treugam non tollitur guerra sed in-
termittitur. Item nota quod Nicolaus
4us in quadam extranagante: que in-
cipit olim. tam in generali statuit et inno-
uat: quod nullus arma ferrum equos li-
gnamina victualia et alia quecumque me-
cimonia in Alexandria: vel alia loca
sarracenoꝝ terre egypti deferre vel
mittere: seu de suis portibus vel eisdeꝝ
deferant ex hinc vel ex ibi pmittere: aut
eis alius auxilium vel favorem prestare pre-
sumant: aliter sunt excoꝛcati ipso facto: nec
possunt absolui nisi tamen de bonis suis in di-
cite terre subsidium convertendum exolverint
quantum ad decimas partes intulerint aut mi-
serint: aut deferri: vel de ipsorum portu-
bus deferendum eis extrahi permiserint:
et sicut statuit de omnibus terris soldano sub-
iectis. si incurrant etiam predicti et alias
penas tales: que extranagans inouata
est per Bonifacium. post factum sextum. Et iteꝝ
per de. 5. q. 9. absolutionem ab huiusmodi sententia
preterquam in articulo mortis pape re-
servauit: ut per in extranagante que incipit
multa mentis. et huic bodie statuit: quod
est patebit. Item ex ipso processu pape an-
nuali qui fit in curia. Veneti autem
super hunc habent licentiam a papa Martino
5°: quantum ad mercimonia et victualia per
plures annos: non autem quo ad arma et
lignamina habent licentiam: unde non incur-
runt predictam penam: et idem de alijs qui
haberent etiam similem licentiam: quo. scilicet ad
mercimonia: secus si portarent seu por-
tari facerent arma vel lignamina: quod tunc
incurrerent.

Excoꝛcatio de euntes ad sepulchrum
domini sine licentia pape reservatur.

Ca. 32.

Nota est quod accedentes ad se-
pulchrum domini cum deuotionis si-
ne licentia pape sunt excoꝛcati
et eorum absolutio pape vel summo peni-
tentiario reservatur: ut repperi in libro
penitentie summi penitentie.

Excoꝛcatio de piratas et expolian-
tes euntes ad curiam: et redeuntes: et nau-
fragium patientes. et. et pape reservatur
absolutio.

Ca. 33.

Excoꝛcatio subdatur quod Roma
et nos vel alios christianos per ne-
gociationem: vel alias honestis
causis nauigio vectos: aut capere: aut
rebus suis spoliare presumunt. Illi est
qui christianos naufragium patientes
spoliant rebus suis: nisi ablata reddi-
derint: excoꝛcationi se nouerint sub-
iacere: ex concilio lateranensi: extra de
raptu. Prima pars huius capituli di-
cit Hosti. quod est canon late summe: et ad-
dit quod pirate ter in anno ab ore pape
excoꝛcantur soleniter. Secunda pars dicit
quod est canon ferende sententie. Item tamen Ulr.
et Hosti. dicunt quod ista est secunda pars la-
te summe. Io. an. dicit sic: credo quod prima
pars sit canon ferende summe: excepto
quod dictum est de piratis qui sunt excoꝛcati
a papa ter in anno. Secunda pars est ca-
non late summe: ita tamen quod precedat admo-
nitio: ut dicitur gl. et probat hoc uis ver-
borum: ratio diuersitatis satis patet: et sic
pars potest intelligi de quolibet nani-
gio. Item Io. de ligna. dicens quod ista est
communis opinio: et quod prima dictum intelligitur
de quolibet nauigio: quantumvis Hosti. re-
stringat ad maritimum. Quantus ad
secundum dicit si post monitionem non restituit

c

ablata statim sunt excoīcati. Si autē
restituāt nō sunt excoīcati. Idē De.
d' ancha. ⁊ addit: Qui autē pegrinos
⁊ mercatores nō nauigātes: s; alit' in
nerātes: spoliāt excoīcari debēt: sed
n̄ sūt ipso iure excoīcati: ex d' treu. ⁊
pa. c. i. hec ille. Hic tñ nō q' expolian-
tes romipetas: v' eūtes ad curiā: vel
redeūtes p' causis agēdis i curia sūt ex
coīcati excoīcatōe papali: vt patebit
j. i. p'cessu annuali pape.

Excoīcatō ē clericos spōte parti-
cipātes: ⁊ sciēter cū excoīcat' a papa
i diuinis: ⁊ ē papalis. Ca. 34.

Clericos q' spōte ⁊ sciēter par-
ticipauerūt cū excoīcatis a
nobis: ipos i officijs recepe-
rūt eadē excoīs sñia cū ipsis nō dubi-
tamus inuolui: quos etiā pro absolu-
tionis beneficio habendo ad nos vo-
lumus remitti. Cle. 3. ex d' sen. ex. si-
gnificauit. Circa expositionē hui' de-
cretalis est triplex opio solēns. quar-
ta cōiter reprobat. Est ergo prima
hosti. que et ponit i sūma cōfessōniz
q' ista est nona excoīcatōnū species
ad quā incurrēdā qnq; regruntur.
Istā etiā sequit' opinio Jo. an. vt po-
nit in textu. s. q' pmo cōicās cū excoī-
catis sit clericus. 2. q' cōicet sciēter.
3. q' cōicet vel participet spōte. ⁊ dicit
Hoff. hic excludi coactionē absolutā
n̄ additionālē. 4. q' cōicet i diuinis: ⁊
h̄ itelligēdū ē fm Hoff. d' omnib' di-
uinis officijs: tā de his q' i ecclia dictū
tur: q; d' his q' ex. s. hōis canonicis.
5. q' cōicet seu participet cū excoīca-
tis notatis a papa in h' i diuinis talis
excoīcatōne incurrat: absolūdus n̄
nisi per apostolicā sedē. Qui autē alis
excoīcatis a canone cōicat in diuinis

licet peccet nō tñ eandē sñiaz i currit
⁊ hoc. j. in. c. de minori excoīcatione.
Scda ē De. d' ancha. q' dicit q' q' cōi-
cat cū excoīcato a papa spōte ⁊ sciēter
⁊ in diuinis ē excoīcatus eadē sñia: ⁊
istū dicit verū ē intellectū hui' decre-
talis ita reperi ex recollect' ei'. Idē
v' dicit Guil. Spe. ⁊ Hoff. Tertia ē
Tan. s. q' qui participāt cū excoīcat'
a papa eodē crīe p'p' qd ille ē excoī-
cat' eadē sñia ligant' ⁊ sic sūt solūcēdi
p' papā: ex. e. nup. Hāc opinionē dicit
gl. credo veriorē. Inn. et dicit sic pos-
se itell'. Jo. an. ⁊ Jo. d' lig. dicit q' v' r
adherēdū huic vltimē expositioni.

Excoīcatō ē sepeliētes iterdictos
tpe iterdicti. Et ē sepeliētes excoīca-
tos a iure vel vsurarios manifestos.

Ca. 35.

Os q' pprie temeritatis au-
dacia defunctorū corpa non
sine contēptu clauitū ecclēsie
in cimiterijs tēpore interdicti in casu
bus non p'cessis a iure excoīcatis pu-
blice vel nominatim interdictos vel
vsurarios manifestos scienter sepe-
li re presumant: ipso facto excoīcatō-
nis sñie decernimus subiaccere: a qua
nullaten' absoluant' nisi prius ad ar-
bitriū diocesani epī: eis qbus fuerit p-
missa iniuria irrogata satisfactioez
exhibuerit ppetentē: ex d' sepul. i. de. c.
i. eos. Includit vtriusq; p'fessiois p-
sonas laicos ⁊ ecclesiasticos exēptos
⁊ n̄ exēptos. Pau. Proprie temerita-
tis. scientiā nōt: q' si pprio ausu: ⁊ su-
mitur in mala parte: vbi autē n̄ facit
temere: puta prelatus dicit sepeliēdū
fuisse absolutū: v' verisimiliter putat
sepulturā n̄ phibitā illi rōne status:
⁊ sic erat in facto: non habz locū hec

pena. Pau. in cimiterijs. Idē si in ec-
clesia: secus si in campis vel locis pri-
uatis tempore interdicti: nam tunc i-
terdicta est sepultura. Ad cōcessis a
iure. hoc dicit propter clericos q ser-
uauerunt interdictum quibus conce-
ditur tempore iterdicti sepultura cū
silentio et absq campanaz pullatiōe
vt in predicta decretali quod ī te. Et
propter priuilegiatos circa fratres
et in quatuor vero festiuitatibus in q
bus celebrari pōt eo tpe. s. interdicti
alta voce: non puto mortuos sepeliri
debē: vt de pul. cū et plātare. Jo. an.
idē Pau. et zc. Excoīcatos ab homi-
ne vel a iure: et intelligas de maiōi ex-
coīcatione. I. enī excoīcati de minori
sic decedentes sepeliendi non sunt: vt
nōt Inno. c. ti. sacris. huic tamen pe-
ne locus nō est. Jo. an. publice. et hoc
quod dicit publice: dico q si eēt oc-
culte: dato q sepeliens sciret: nō ē loc⁹
huic pene: s. priuē sepultura: si de h
cōstare pōt: talis esset excoīcatus mi-
nori fm Allan. et Ber. qd plz Pau.
vel notatim interdictos. Pau. a diui-
nis: et participatiōe sacramētoz dles
puniunt sepulture pūatiōe: vt notat
Inno. et Ho. Secus si iterdicti ab ali-
quo tpali vel spūali exercitō iurisdic-
tiōis ministerij vel officij: qz tales nō
sūt pūati alijs diuinis: q nec sepultu-
ra: qz dicant notati iterdicti. Land.
dicit q nominatim iterdicti: siue in
denūciatione nominatiz: siue spēalit
siue expresse: vt nōt Inno. et quēit qd
iuris si notorium est d fautoribus q
occasionez dederunt interdicto per
epm lato: nō sunt nominati ī ipsa sē-
tentia iterdicti que in scriptis serēda
est: vt de sen. ex. cuz medicinalis. li. 6.

¶ Nunquid sepelientes hos fautores i
currerēt: licet interdicti sint in gene-
re: qz dictū ē ī sūa interdicimus. Et.
cum fautoribus suis. Credit ipse q
non: qstūcūqz sint notorij: ar. de de.
ex. mi. proposuit. cum hec constitutio
sit penalis: et ideo restringenda: et ad-
uerte q per illum textum: qui probi-
bet nominatim interdictos in cimate-
rio sepeliri: videtur a contrario sen-
su q iterdicti nō nominatim sepeliri
possint: quod tenet glo. vbi locus iter-
dictus non sit. Steph. dicit istaz opi-
monē verā: nisi qñ p certo sciret eos
tale qd fecisse: vel cōmisisse. ppter qd
erāt interdicti. Tales ei nō debēt se-
peliri in cimiterio: vbi vō nō sint cer-
ti habet locū glo. fm eūdē: p gl. tamē
facit qd dixi. s. post Lau. vt. s. nō suf-
ficiat facti notorium: nisi adsit ista q
litas nominatim per modū: d quo. s.
manifestos. qui priuati sunt sepultu-
ra et factione testamenti: nisi satisfice-
rint et cauerint fm formam illius de-
cre. q. q. ex de vsur. li. 6. Et si appa-
ruerunt in tali signa pñie: et p mortē
prestatio cautiois sufficit ad vitādū
hanc penā: cū talis sepultura nō sit p-
hibita: s. nō valet testm: qd ab initō eēt
nullū ex persona testantis. Idē etiā
vñ si p fecit testm: et postea efficiat
vsurari⁹ manifest⁹: qz p sequens deli-
ctū ifirmat testm. Pau. Sciēt. Sec⁹
si ignorauit Pau. Sepelire. Ad so-
lū actualiter ponētes corpus: s. dicē-
tes diuinū officiū sup funus icurrūt
eā penā: imo fori⁹ plus ptenūt. Idē
intelligas de sepeliētibz de facto in
cimiterio: et absentibus clericis. Pau.
etiā fm Jo. an. sup dicto verbo se-
pelire. sic dicit. Nō occurrunt dubia

qui principis declaratione pl^o q^o glo
 san. exposcunt. san. portantes ad sepul-
 turam qui tñ nō sepeliunt sint excōi-
 cati. Itē de comitantibus funus. Itē
 de fodientibus vel aperientibus se-
 pulchram. Item de p^{re}lat^o cleric^o v^l
 ministris ecclesiarum in quoz cimi-
 terijs sepeliuntur qui id non phibent
 vel patiuntur. Itē de clericis portanti-
 bus crucem cereos et similia. Et post
 quedam sic dicit: cū hic puniat sepe-
 lientes nō admittentē interessentem
 cooperantem. Sepelire autē ē mor-
 tuum humo vel tumulo condē. vi-
 det^r autē solos humo vel tumulo co-
 pus imponentes ligatos esse: facit p
 hoc equitas: ne ex vnius funere mul-
 titudo liget^r. Item constat q^o portan-
 tes comitantes vel fabricantes sepul-
 turā: si nō sequetur talis sepelitio ex-
 cōicati non essent. In contrariū ē: q^o
 esset hec cōstitutio ludibrio: si vn^o sol^o
 ribaldus vel seruic^os per quē poterit
 id impleri v^l expediri ligari dicat^r reli-
 qs v^litat^r pōpōse et solēnit^r expedit^r.
 Jo. an. Steph. vero non dubitat oēs
 istos ligari. Ad q^o Jo. cal. i tractatu
 quem fecit de ecclesiastico interdico
 circa finē mouet predictū dubiū siue
 qdēz sic inq^ur: Nihil p^out dubio v^l q^o
 si nominati iter dictus vel etiā nō no-
 minati iter dict^o: s^z tpe iter dicti i cāu
 nō permissio a iure: si cū diuino off^o
 est sepult^o. Oēs p^odicti. s. aperientes se-
 pulch^orū: v^l fabricātes: v^l fodiētes ter-
 rā: vel ponentes in sepulch^oro: vel por-
 tātes cruces vel cereos: vel portantes
 ad funus: vel associantes cā honoris:
 vel amicitie: v^l clerici diuinū officiū
 faciētes vel nō phibentes: cū possunt
 oēs pena excōis ligant^r per istaz de.

eos. Rō q^o h^o casu oēs sūt participes
 criminis: siue cooperatores: ad hoc b
 sc. ex. nup. et. ii. q. 3. precipue. Si vō si
 ne officio clericoz defunctus talis se-
 pulch^orū est: etiā in loco cimiteriato: s^z
 sit tutius dicere omnes fore ligatos
 excōicationis sentētia: d^o qua ista de.
 agit: nō s^z trepidus credo istos non li-
 gari dicta pena: s^z q^o vident^r p^otenere
 g^onalē phibitionē poterūt arbitraria
 pena puniri: etiam per indicē ecclia-
 sticū. 3. q. 4. engeltrudā. Ad hoc dicē-
 dum me mouet finis de. ibi p q^o ver-
 ba vidēt^r remoneri priuilegia que
 clericis vel ecclesiasticis psonis solēt
 cōcedi: et nō laicis: vt ergo verba nō
 videant^r superuacue apposita: d^o ma.
 et obe. solite. oportet q^o intelligatur b
 his q^o talia priuilegia solent cōcedi
 vt sic dēm intelligat^r: s^z m q^o clausula
 adiūcta pōt adaptari. i. q. 2. sacerdos
 s^z priuilegia exēptiois solent pcedi de-
 ricis et ecclasticis psonis. De illis er-
 go debet intelligi pncipale dictū ca-
 pituli. Item ecclesiastica sepultura p
 prie respicit clericos ad quos id per-
 tinet. i. 6. q. i. placuit. Et cū funera ad
 sepulturam deferuntur diuina offi-
 cia cantare. i. 3. q. 3. qui diuina. et sic cō-
 cludit. ppositum. S^z si clerici dicūt
 officiū sepulture sup fun^o: et postea b
 ponētes fun^o in loco secreto: non po-
 nūt ipsū in sepulch^oro seu i cimiterio:
 nunqd sūt excōicati. Certe s^z m opio-
 nē s^zriā eēt dicendū q^o non: q^o textus
 dicit sepelire: qd est humo vel certe
 tumulo mortuū p^odere. Et sic p solaz
 celebrationē officij non esset delictuz
 psumatū: q^o non inciderūt in penam.
 S^z nō credo q^o aliqs hoc viceret. sic
 enim semp fieret durante interdico

et per consequens ista de facta esset lu
dibrio. Dec omnia Jo. cal. Et quod
dictum est de interdictis idem intel
ligendum est per oia. o manifesti vsu
rarij et publice excōicatis. Quēit et
dñs Lau. o rodulphus in tractatu quē
fecit de vsuris: quid dicendum o asso
ciatibus et portantibus feretru: tanq̃
ibi esset cadaver alicuius predictoz
s. manifesti vsurarij nominatim iter
dicti: vlt publice excōicatis: cum tamē
realiter ibi non sit. Rñd3 et dicit idē
iudicanduz: ac si ibi esset: et ideo dicē
dum: vt. s. Subiacere. Hanc penam
locū habere nō puto cum alijs casib⁹
in quibus denegatur sepultura: quos
habes. e. ti. ex parte. et de sta. mo. c. z.
S3 quid de illo qui sepelit manifestū
vsurariū publice excōicatum nomia
tim interdictum: et tēpore interdicti:
nūquid vna vel quadruplici excōica
tiōe ligabitur ex hoc facto: vide qđ o
hoc plene scripsi i. q. gualterij: siue ta
men vna sola: siue pluribus sentētijs
ex his diuersis causis: quarū quelibz
per se sufficit qđ excōicatus dicat pla
nū est qđ de omnibus debet satisfacē
et ab omnibus absolui. Jo. an. E. is q.
bus. Sed qui sunt hi. Forte intellexit
de his quozū fauore fuerūt late sentē
tie excōicationis vel interdicti in lo
ca: vel personas: vel illis quibus debe
bat fieri restitutio: quo ad vsurarios
Siqua etiam violentia in his fuisset
illata clericis vel ministris illis et fiet
satisfactō. Itē si illoz cōpora vlt ossa
discerni possunt exhumanda sunt: et
hoc in tribus vltimis casibus. S3 qđ
de primo: dic qđ si ille fuit penitens: li
cet non debuerit sepeliri. s. tempore i
terdicti: tñ non exhumabitur saltem

post relaxatū interdictū. Notāt etia3
Hosti. et Inno. qđ penitēs q sepultus
nō fuit in cimiterio. ppter interdictū
relaxato interdicto debet in cimitēio
sepeliri. Dicūt etiā qđ ex quo penitēs
fuit mortuaria licite ab eo accipi pñt
cū p ipso sit orādū. ii. q. 3. quicūq3. Se
cus si non fuisset penitens. 88. di. c. fi.
Jo. an. Qui et dicit qđ de funeralibus
que darentur cum funere defuncto
sepulto in tempore interdicti: nō putat
clericos licite recipe posse: qđ viderē
tur participare in delicto. Itē nō qđ
Grā. o zab. post Pau. sup vbo temēi
tatis h⁹ de. dicit qđ temeritas sciētiā3
nōt quasi pprio ausu. Et ex hoc dicit
Land. qđ si ignorans factum: vel etiā
ius: dum tamen sit cui liceat ius igno
rare: hoc faceret: nō videtur re⁹: nec
hāc penā icurrere. i. q. 4. s. notandū.
Et idē dicit in effectu glo. in. e. demē.
Et idem Pau. et zen. g videntur velle
qđ in hoc casu iuris error simpliciter
excuset: qđ iuris error excusat a dolo
ff. o abig. l. i. qđ ē vez. Nam iuris er
ror excusat a pena: a qua cōmittēda
requiritur dolus. Ad. Di. in reg. iur.
ignorantia h. 6. Pro hoc qđ iuris er
ror est lata culpa: nō dolus. ff. de his
qui no. infra. l. z. glo. super v. singulis.
Itē nō qđ dicit Jo. an. in nouella su
per. c. vt animaz. o pñi. li. 6. qđ igno
rantia statuti synodalis excusat trās
gressorem a culpa: nisi sit crassa et sū
pina: etiā3 cū statutum punit aliquid
prohibituz lege diuina vel canonica.
Et s3 hoc terminetur hic qđ scripsit
Jo. de deo: vbi querit an sint excōica
ti impuberes qui falsauerunt instru
mentum: et monachus qui tulit falsū
testimoniū ignoranter constitutione

episcopi: qui tales excoīcati q̄cqd ibi
dicat: satis potuit vterq; probabiliter
ignorasse: q̄ si ita est locus ē hūc de
cretali: et licet pena iuris in eis locum
possit habere: cessabit tamen pena sta
tuti quod probabiliter ignorabat: licet
quidam restringant hoc dictū ad sta
tuta ex causa prohibētia de iure non
prohibita. Idem dicit extra de tēpo
ribus ordi. eos. li. 6. *Q*ue equipollēt sci
entia et affectata ignorantia. Et dicit
affectata: ex quo scire potuit: sed no
luit: imo dissimulauit. Itēz Anto. de
but. dicit in lectura: q̄ mulieres et mo
nachi ab ignorantia iuris non excu
santur: vbi iuris omni anno fit publi
cacio in locis vbi sunt: alias excusant
vt. l. cū d̄ ī debito. ff. d̄ pba. *Q*uō dīc ve
rū Hosti. in monasterijs d̄ qbus mo
nachi nūq̄ exeunt.

Excoīcatio ē contrahētes matrimo
niū sciētē i gradib⁹ phibitis: vlt cum
monialib⁹: et religiosos et moniales
p̄fessos vlt ordinatos i sacris p̄bētes.

Ca. 36.

*E*s q̄ diuino timore postpo
sito i gradu cōsanguinitatis
vel affinitatē p̄stōe canonica
interdictis: aut cū monialib⁹ cōtrahē
matrimoniu aī nō verēt: necnō re
ligiosos et moniales: ac clericos in sa
cris ordinibus constitutos: matrimo
nia cōtrahentes: ipsos excoīcatōis se
tentie ipso facto decernimus subiacē
de. 5. extra de consan. et affi. c. vno.
in de. eos. *Q*uōd q̄ in sex casibus h̄ ex
pressis t̄m locum habet ista cōstitutō
et eius pena. Vñ si cōtraheret q̄s cū
habēte maritū: vel cum indea: vel pa
gana: vel cum cognata spiritalit vlt
legaliter: vel contra impedimentum

publice honestatis: licet non teneant
matrimonia: tamen non est locus hu
ic pene: que in illis casibus et similib⁹
expressa non est. Item in his sex casib⁹
bus tunc demum locus est pene: cū
illicite contrahunt. Si enim licite vt
ex dispensatione pape: tunc cessat cul
pa: ergo et pena: d̄ consti. c. 2. *De qua*
dispen. nota. d̄ resti. spo. litteras. Jo.
an. Sciētes. ignorantes ergo non li
gat constitutō: quod intelligo igno
rantia facti probaliliter et nō affecta
ta: scilicet quia ignorabant se esse con
sanguineos vel affines. Si vero igno
rabant ius nescientes gradum i quo
erant esse prohibitum: ex quo sciebāt
gradum ligat constitutio: de regu. iur.
Ignorantia. lib. 6. Si vero alter so
lus sciebat: ille solus ligatur: fac. 34.
q. 2. in lectum. Sed quid si contra
xit ignoranter post tempora autem
sciuit cohabitauit cōsanguinee: vide
tur ligari: ar. 1. q. 1. eos. in fi. de simo.
sicut tuis. Contrarium credo cum
ista constitutio non puniat cohabita
tionem vel incestum sed cōtractū: vt
ita dicaz. Probat̄ur hec solutio ex eo
q̄ sine indicio ecclesie ab illa diuētē
non posset. Sateor tamē q̄ peccat co
gnoscedo. Jo. an. Pau. vero dicit q̄
si cohabitāt ei talis affectu maritali i
currit hanc penam: cū videat̄ ex no
uo consensu cū ea contrahere. Si ve
rs ex primo non incurrit. S3 quid si
contraxit cū ea qm̄ credebat p̄sanguī
neb affine vel moniale: et in veritate
non erat. Solue p̄ notata de sen. ex.
si vero. 2. r. c. in audientia. Jo. and.
ex illis casibus trahi pōt responsio. f.
q̄ talis nō est excoīcatus. Sed quid
si īpedimētū qd̄ erat tempore cōtracti

matrimōij fuit postea r̄motū: extra
de consan. 7 affi. quia circa. Respō-
sio. Si remouet p dispensatione pa-
pe verba sunt inspicienda: vt videat
an tollat impedimētū: etiam quo ad
penaz preteritam an nō: vt faciat tñ
valere matrimoniū: p̄mo casu alia
absolutō non est necessaria: secundo
sic. Si vero remouet impedimentū
per constitutionez reuocatoriā: tunc
dic vt. s. d̄ immu. ecclē. quonīaz. li. 6.
Pau. super predicto. c. idēz. Pau. sic
dicit: q̄ si r̄uocatoriā vltima vult 7 di-
cit constitutionem quā reuocat ful-
minatoriā excoīcatis p̄ infecta ha-
beri: tunc ligatū per illas non egēt ab-
solutione. Si autem tantum reuocat
tunc sic ligati egent absolutōe. Gra-
dibus. s. 4. vel citēiori canonica for-
us diuina: de re. spo. litteras. Matri-
monialiter. per hanc litteraz videtur
q̄ coactus ad cōtrahēdū nō icurrat
hanc penaz. 7 de absoluta coactione
certum est. de conditionali vero licz
talī q̄ cadere debuerat in constantem
virum videtur ligari per decretales
sacris. extra de his que vi. me. ve cā.
fi. Sed cum non sit matrimonīz de
ficiente consensu: d̄ equitate videtur
talis non ligari: facit de sen. ex. si
gnificauit. Jo. an. Idem Pau. Con-
trahere: Secus si sponsalia tantū cō-
trahat nisi sequatur copula: que cum
inducat presumptam volūtatez ma-
trimonij: de spon. c. is qui. indicet etiā
penam. Ratio predicti est: quia istud
cum sit penale est restringēduz: vt sic
verba non extendantur: maxime ad
minus delictum: de re. iu. in penis. li.
6. Et negari non potest: q̄ aliud est
matrimonium: aliud sponsalia. Pau.

7 Jo. an. Religiosos. per professionē
tacitam: vel expressam religioni ap-
probate obligatos in genere vel ī spe-
cie: extra de regula. non solum. lib. 6.
Jo. an. 7 Pau. Et moniales. Sed nō
ne de monialibus satis intelligeba-
tur: scilicet vbi ponit penam cum eis
contrahentibus: cum ex participa-
tione ipe ligentur eadem pena: de se-
ten. excom. nuper. Respondeo licet
monialis cum ex participatione essz
excommunicata: cum cōtraheret cuz
sciente: non tamen quando contrahere-
ret cum ignorante: quia ille non liga-
retur: vt ergo monialis nullo casu
cūter penam hoc addit. vlt̄ dic q̄ tūc
participans cum criminato est exco-
municatus: cum participat post la-
tam sententiam: vt in. c. si concubine.
de senten. excom. Sed hec non par-
ticipat post: sed in actu pro quo liga-
tur: ergo 7c. Vel dic q̄ licet partici-
pans in crimine criminoso sit exco-
municatus: non tamen participans
in actu illo pro quo alter ligatur: alīs
superflue adderetur hec littera: quo-
niam non distinguit: an monialis cō-
trahat cum sciente vel ignorante: cuz
ex parte eius non possit pretēdi igno-
rantia. Facit de senten. excom. con-
tingit primo. Vbi participās in actu
pro quo alter excommunicatus est:
excommunicari mandatur Pau. et
de hoc vltimo puncto habes. s. in ex-
communicatione prima. Sacris: sci-
licet subdiaconatu. 7. s. Pau. Contra-
hentes. non repetit scienter quia ī ta-
li proprio facto non cadit probabilis
ignorantia in illis religiosīs vel cle-
ricis. vbi vero esset ignorantia pro-
babilis: vt ī ordiato ī sacris ī amētia

vel doanitione: vel .j. pubertate: puto
q̄ nō esset locus huic pene. Jo. an. et
idē dicit q̄ a tali sūia excōis p̄p̄m
pōt absolui: addēs q̄ n̄ sufficit satisfā
ctio i h̄: nisi ēt sequat̄ absolutio.

Contra cōicātes cū excōicat̄ noīa
ti sciēt̄ i crīe crīoso. La. 27.

Uī noiatim excōicato sciēt̄
q̄ cōicat in crimine criminoso
ei cōsiliū impendēdo auxiliū

vel fauorē cum ratione dānati crimi
nis videatur in eū delinquere: q̄ dā
nauit ab eo: vel eius superiore: mēto
delicti erit absolutio regrēda. Et ita
j. q̄uis enī: tūc nō iudicis: sed iur̄.
sūia excōicato cōicās sit ligatus: quia
tū cōditor canonis eius absolutionē
sibi spālīter nō retinuit: eo ipso videt̄
cōcessisse facultatē alijs relaxādi. r. j.
Uēz si difficile sit ex aliqua iusta cā
q̄ ad ipsum excōicatore m absoluen
dus accedat concedimus indulgenti
am: vt prestita iuxta formam ecclesie
cautione: q̄ excōicationis mandato
parebit a suo absoluator ep̄o vel sa
cerdote pprio. Inno. 2. d̄ sen. ex. uup.
Consilium nō tenet quis d̄ consilio:
nisi ille aliter non fuisset facturū: vl̄
nisi fuisset consiliū fraudulētū. Glo.
s. De. d̄ ancha. dicit q̄ cōclusio ē do
ctoꝝ q̄ impendens consilium delin
quenti in crimine pro quo est excōi
catus incurrit excōicationem: siue ef
fet factur⁹ al̄s: siue nō: q̄ participat i
crīe. Abb. dicit h̄ certū: si cōsiliū datū
est directe ad crimen q̄ excōicatōez
inducit: puta ad clericū verberādū n̄
sic si daret cōsiliū in facto p̄ quo ex
cōicatio nō erat: vel auxiliū contra
offendētē. Inno. Auxiliū. Intelligit̄
de directa participatione: secus d̄ in

directa: vt si quis excōmunicatus est
quia fecit guerram contra ecclesiam
vl̄ clericum: postea ego illi guerram
facio: tu contra me iuuas illum: auxi
lium illi impēdens: quia per hoc me
lius guerram faciet excōmunicatus
tu non es excōmunicatus: quia nō h̄
intendis. Satetur etiam Hosti. q̄ do
min⁹ auxiliū vasalli excōmunicati in
uocare potest propter fidelitatis de
bitum quod remanet. Innocen. eti
am dicebat q̄ liceret tibi contra ini
micum tuum inuocare auxiliū ex
cōmunicati propter guerram: ita q̄
sibi etiam in sua guerra auxiliū pre
stes: quod tamen Hostiē. reprehēdit
Jo. an. Fauorem in laudatione facti
Abbas dicit fauorem impēdi facit.
Absolutio. Dicit hic glo. Talis liga
tur sententia hominis non canonis.
Sed De. d̄ ancha. dicit q̄ dicunt do
ctoꝝ q̄ ista est sententia iuris: que
tamen trahit executionem a senten
tia iudicis: scilicet cum quis partici
pat in crimine criminoso propt̄ q̄
excōmunicatus est ille ab homīe. Est
tamen verum q̄ vbi ep̄us absoluit a
sententia iuris: non ab ista absoluet
vt littera dicit: sed absoluet ab excōi
catore: vñ remanet q̄ participās i
crīe criminoso incurrit excōicatōez
siue ex territorij excōicātis siue itra
siue sint subditi siue n̄: q̄ iur̄s aucto
ritate ligantur: etiam si promulgans
communicaret: quia non sua: s̄ iur̄
auctoritate ligatur. glo. Obiecta faci
le tollunt: q̄ totū operatur dispositō
quia sentētia hominis extenditur ad
alios: hoc ex recollectis. Sub eo. idē
dicunt Inno. r. Jo. and. s̄ q̄ est sūia
ista canonis. Cōcessisse videt̄. Alias

istud habeas pro regula in omni sen-
tentia excoꝛcatis lata a canone: qꝫ
potest ordinarius absoluerē nisi per
papaz fuerit absolutio r̄seruata. In
alijs autem sententijs secus. Et per h̄
inferas qꝫ si potest a qualibet sc̄ctia
canonis generalit̄ lata potius potēit
absolutio a sententia excoꝛcatis la-
ta p̄ constitutionē synodālē sp̄alem: vñ
si subditi ep̄i bononiensis incurrūt sc̄-
tentiā per constitutionē Mutin̄. ep̄i
nuncius veniens bononiā poterit ab-
solui ab excoꝛcatis ab ep̄o Bonon̄.
Jo. d. lig. Excipit tñ p̄. de ancha. ab
hac regula. s̄. dictū casū. Si difficile.
Et p̄ nimia distantia vñ periculum
mortis. Jo. an. p̄. de anch. Cautōe
iuramenti. Jo. an.

Excoꝛcatis facientes aliquē interfi-
ci p̄ assassinos vel mādātes.

Ca. 38.

Latuimus: vt q̄cūqꝫ p̄nceps
f̄ plat̄: seu quis alia p̄sona ec-
clesiastica vñ secl̄ar̄ quēpiā
christianorū p̄ p̄dcos assassinos inter-
fecit: vñ mādauit q̄qꝫ ex h̄ forsitā
ñ sequat̄: aut eos r̄ceptauerit: vñ defē-
sauerit: vel occultauerit excoꝛcatis s̄n̄iaz
et depositionis a dignitate ordine ho-
nore officio et beneficio incurrāt ip̄o
f̄co. Inno. 4° ex d̄ homi. p̄ hūani. li.
6. Prelatus. et ep̄s. decretalis ei qꝫ pe-
riculosū. d̄ sen. ex. li. 6°: nō eximit eos
a sen. excoꝛcatis. Jo. an. Assassinos. hoc
est pessimum genus hominum: et p̄nt
dici a sc̄do sc̄andis: qꝫ abscondūt aiaz
d̄ corpore iuxta velle et mādatur dñi
sui cuiusqꝫ christianū: et cū d̄ his simpl̄
exp̄mat̄: ad alios homicidas ñ exten-
det̄: qd̄ isto cap̄lo p̄tinet̄ i his penis
di. 25. Qualis. Archi. Mādauit. Si

mādauit. q̄ cogitatio stetit i finibꝫ fu-
is: et iō ñ mix si p̄uit̄. als̄ sec^o d̄ p̄. di.
i. cogitatis. et puto qꝫ et si reuocane-
rit mādatur̄ reintegra: qꝫ nihilomin^o
icurrat penā cū ex solo mādato iā p̄
us ligat̄: c̄t̄: et ad h̄ facit qd̄ statim seg-
tur. Jo. an. Receptauerit: patēter vt
differat a sequenti. s̄. Occultauerit: et
isti receptatores tāqꝫ aggressores te-
nēt̄. C. d̄ his q̄ latro. occul. l. i. et. z. Archi.
Excoꝛcatis. occultādo ip̄z celan-
do vñ ocl̄te r̄ceptādo. Archi. excoꝛcatis
ex q̄ papa sibi ñ reſuat absolōem cre-
do qꝫ ordiari possit absolue: et d̄ se.
ex. nup. Jo. an. et nō qꝫ i sū. p̄sa. sic d̄
assassini fuerūt: et forte adhuc s̄t qd̄az
ifideles qꝫ ex q̄busdā falsis op̄ionibus
q̄bꝫ fuerūt enutriti d̄ facili mittebāt̄
ad occidēdū quēcūqꝫ christianorū nō
curātes si ob h̄ occidēdi eēt̄ isti d̄ q̄
rū pestē statuit In. 4° istā decretalez

Excoꝛcatis p̄curātes qꝫ p̄serua-
tores ñ se itromittāt d̄ alijs q̄ d̄ ma-
nifestis iniurijs sciēter.

Ca. 39.

Ecce n̄imus vt si cōſuatores
d̄ alijs q̄ d̄ manifestis iniurijs
et violentijs sciēter se itromise-
rint: seu ad alia q̄ iuridicialē indagi-
nē exigūt suā extēderit p̄tāte: eo ip̄o
p̄ vnū annū ab officio sint suspensi.
Pars vero que hoc fieri p̄curauerit
s̄n̄iaz excoꝛcatis incurrat: a q̄ ñ possit ab-
solui: nisi ei quē sic fatiganit i debite
p̄: satisfaciāt integralit̄ d̄ exp̄s: et de
offi. dele. hac cōstōe. li. 6. Sciēter. Si
ignorātia eēt̄ iuris vel crassa: vñ asse-
ctata: idē eēt̄ iſra d̄ re iu. ignorantia.
li. 6. Jo. an. Indaginē. Inquisitionem
officio et a beneficio: quod est eius se-
quela. 32. di. Preter hec. Suspensi.

Ecce q̄tum speciale in conseruatore
qđ nō est in delegato: qđ dato qđ de /
legatus intromittat se de eo qđ nō ē
sue iurisdictionis: nō propter hoc lo /
cū habet pena: qđ nō inuenit expres /
sa in eo. Jo. an. De expensis: ad idēz
đ imuni. ec. qm̄. in fi. li. 6. Dicit De. đ
ancha. qđ conseruator ē iudex dat⁹ ad
tuendū aliquos đ manifestas iniuri /
as omnes vel certas: iudiciali nō vtēs
indagine. Et dicit Jo. an. qđ solus pa /
pa pōt dare hos cōseruatores. Ipoz
aut cōseruatorz iurisdictionē z ptās de
pēdet a forma litteraz: z latior ē for /
ma adiuncta post constitutionem statui /
m⁹ đ off. z po. iu. dele. li. 6. et cōstitut.
fi. Attendat ergo tenor litteraz sicut
priuilegiōz. Itē fm̄ De. đ ancha. ta /
les pñt excōicare p huiusmodi noto /
rijs. Itē nō qđ cōseruatores eē nō pos /
sūt: nisi sint epi z eoz superiores: ab /
bates: vel q in cathedralibus ecclesijs
vel collegiatis obtinēt personatus vl'
dignitates. Nec alijs pōt eē cōserua /
toz sui cōseruatoris: nec alijs pōt habe /
re cōseruatorē eū qđ ē sub ei⁹ iurisdictione
nō dñio: vel astrictu eccl'iastico vl' tē
porali: excepti regib⁹ z reginis: eē de
officio delegati. hac cōstōe. li. 6. Itēz
cōseruatores nō pñt cōmittere vices su /
as exceptis citatiōib⁹ z sūi. ap. denūcia /
tiōib⁹: nisi als eis pl'as cōmittētur: z
tūc cōmittē pñt. j. loca i quibus fuerit
deputati: z psonis superi⁹ dicti. Itē nō
pñt pcedere đ aliquos eē ciuitates: vl'
dioc. qbus fuerunt deputati: nec pñt
aliqđ citāe vltra vnā dictā a fine illa /
rū dioc. extra de officio dele. hac cō /
stitutione. li. 6. Item si conseruatores
intromittunt se de alijs qđ de iniurijs
manifestis: non solū incurrunt penas

suspensionis: vt dictū ē: s; etiā ipi pro /
cessus nō valēt: qđ excedunt fines mā /
dati: eē đ rescri. cuz dilecta. Et si cita /
uit aliquē iniuriatorē tanq̄ p notōia
offēsa: z eū ob cōtumaciam excōica /
uit. Si cōstat l; iniuria sit facta non
fuisse manifestā: nō est excōicatus s;
Inn. Itē expirat offm̄ cōseruatori mor /
te concedentis qđ ad negocia incepta
z hoc nisi ad aliud exprimeretur in
litteris eius: vt in. d. c. i. Itēz sciēdum
fm̄ Inno. qđ l; conseruatores non ha /
bent iudicialē indaginem in notorijs
tñ bñ possūt: qđ oia illa sine qbus eoz
iurisdictionē nō posset explicari intelli /
gūtur eis esse cōcessa. vñ pñt citare z
cōtumaces punire: eē de offi. dele. de
causis. Itē si maleficiū est notorium
alijs nō idiget qđ super hoc q̄rat pba /
tiones z cogat testes. z. q. i. in p̄mis.
Itē qđ i notorijs alijs ordo ē necessa /
rius. Itēz si reus p̄fiter factū z dicat
qđ vltus est iure suo: z hoc casu admit /
tet pbatōnē: aliter enim nō poss; i ple /
re iurisdictionē sibi cōmissā. similiter
oz qđ procedat ad iquisitionē qñ sēm
ē notoriū: s; nescit qđ fecerit. Itēz ad
repellēdū iniuriā pōt innuocare bra /
chium seculare sicut alijs iudices. Itē
si reus qui fuerat cōdēnatus cōpare /
at. j. annum: z dicat se velle satisfacē:
cognoscet conseruator de quantita /
te damni. Nec Inno. Item si re⁹ ne /
gat maleficiū: z actor velit proba /
re esse notoriū: conseruator cognos /
cet: alias inutile esset suū offm̄: qđ gl'
bet posset negare. Similiter si re⁹ fa /
ter maleficiū: sed dicit non esse noto /
rium: qđ per eius confessionē factum
fuit notoriū: eē de cohabita. cleri. et
mul. vestra.

Excoīcatō 5 doctores ⁊ magistros
docentes: aut in suis scholis ad docē
dū retinētes leges vel physicam reli
giosos habitu dimisso.

La. 40.

Doctores siue magistri qui re
ligiosos habitu suo dimisso
leges vel physicā audientes
scienter docere: aut in scholis suis p
sūperint retinere simili eoīpso sint
sententia excoīmunicationis innoda
ti: extra ne cle. vel mo. statutum li. 6.
Dimisso. Quid si non dimiserint ha
bitum: dicatur q̄ tunc non sunt exco
municari doctores: q̄ hec pena nō ē
amplianda: extra d̄ re. iu. in pen. li. 6.
Dic contra: quia cōmunicat ī cri
mine: ⁊ si eadem: ⁊ non minori exco
communicatione ligatur: extra. eo. si
concubine. ⁊ in hoc potest dici veni
re potius ad declarationem veteris
iuris q̄ noui: casum pōit Jo. an. Sci
enter. vbi incederet in habitu non ha
beret locum ignorantia. Sed vbi in
cederet sine habitu: tunc probabiliter
potēit ignorare. Jo. an. Retinē. No
ta officium doctoris: scholarem de
scholis expellere posse. ⁊ per id qd̄ di
cit retinere: dicas q̄ licet doctor sci
at monachum habentem domuz iu
xta scholas lectoris: in domo propria
audire excoīmunicatus nō est: quod
dixi d̄ re. iu. locupletari. li. 6. Quid si
mōachus talis nō vult exire scholas
videt̄ p̄ hāc litterā q̄ licite idem pōt
expelli: ad hoc ex̄ d̄ sen. ex. c. veniens.
Et hoc maxime si vera esset opio: q̄
excoīcātus nō gaudet priuilegio ca
nonis. qd̄ nō ē verū fm̄ Jo. ⁊ Ber. q̄
notāt. i. 7. q. 4. si quis deiceps. Quid si
non potest expelli: exeat doctor scho

las ad instar eius qd̄ dicim⁹ cū excoī
catus intrat ecclesiā: vt no. ii. q. 3. sicut
apostoli. Jo. an. similiter qui cōmu
nicauit in crimine: vt dixi. Et quia cō
ditor canonis sibi non reservat abso
lutionē: alijs indulgisse videtur: ⁊ fa
cit ad hoc qd̄ notatur. s. e. super spec.
Jo. an.

Excoīmunicatio contra magistros
⁊ scholares ciuitat̄ bononie: q̄ super
cōducēdis alioz hospitij in leſionē
vt ī p̄iudiciū habitatiū audēt ho
spitem cōuenire an̄ tps conductionis
elapsum.

La. 41.

Constitutione factam ab ep̄o
portuensi apostolice sedis le
gato: ⁊ a predicto tusculano
postmodum cōfirmatam: videlicet vt
nullus magistrorū: siue scholarū sup
ducēdis alioz hospitij in leſionem
⁊ ī p̄iudiciū habitatiū audeat hospi
tē cōuenire: nisi prius constiterit tps
ductionis elapsū: vel inquilini: in hoc
suū fauorē prestauerint ⁊ cōsensū cū
idē portuensis sub excoīcātiōe h̄ phi
buerit: ⁊ alē s̄b pena anathemat̄ idē
decreuerit obseruādum: ratam esse
decernimus: ⁊ auctoritate apostolica
cōfirmamus: Statuentes: vt a te frat̄
ep̄e: ⁊ tuo quolibet successore: hec sin
gulis annis in cōmuni audientia ma
gistroz ac scholarium recitetur.
Cle. 3. extra d̄ lo. ⁊ cōdu. ex̄ scripto
Constitutionez. Et sic nō q̄ legatus
in sua prouincia potest facere consti
tutionez: etiam sub perpetuo anathe
mate: supra de offi. dele. c. vltimo. Cō
firmatam: idest approbatam ⁊ inno
uatam: quia solus superior confir
mat: vt extra de offi. le. studuisti.

Scholariū: soli g̃ m̃gri z scholares
prohibetur cōducere hospitā scho-
lariū propter potēiores ista cōsti-
tutio emanauit. Et per hanc litterā
videtur q̃ scriptores qui non sūt scho-
lares: sed vxorati non ligātur hac cō-
stitutione: cum de illis nō fiat mētio.
Lau. dixit hāc penam extēdi ad eos
q̃ gaudent priuilegio scholastico: lar-
ge sumpto scholariū vocabulo z gra-
tia scholarium ibi sunt: dūmodo ibi
non sint meretrices. nec obijcia q̃ pe-
na non debet extendi: quia z pene ho-
die quoq̃ ampliantur: ar. ad h̃ extra
de verb. sig. cum in partibus. Laur. z
cum eo concōdat Inno. Sed nō cre-
do q̃ ad scriptores vxoratos extēda-
tur hec constitutio: licet sint propter
scholares: eadem ratione extenderē-
tur ad chartarios z rasoires chartaz
Ber. Cōuenire. i. alleg: ṽl de habita-
tione tractari glo. Interl. Sub excōi-
catione iam lata. glo. interl. Et nō q̃
Inn. Hoff. Alb. z De. d̃ pusio dicūt
q̃ ista cōstitutio z excōicatio est loca-
lis: z h̃z locū solū bononiē: z h̃ ē ma-
gis placet Jo. an. Sed Hosti. dicit eē
g̃nālē: nā q̃ fauorabilis ē dicit eā ex-
tēdēdā: s̃z cōiter n̄ tenet opinio eius.

Excōicatio 3 mittentes nunciū vel
scripturā cardinali alicui: vel secreto
loquētes eis: dū. s. sūt in cōclauī p ele-
ctione pape.

La. 42.

Ulli fas sit ipsis cardinalib⁹
n vel illoz alicui nunciū mittē
vel scripturā: q̃ ṽeo 3 fecerit
scripturā vel nunciū mittendo: aut cū
aliquo ipoz secrete loquendo: ipo fa-
cto iūiaz excōis incurrat: extra d̃ ele.
vbi periculum. li. 6. Cardinalibus: sc̃z
inclusis in conclauī p electione fīcda

summi pōtificis. Secrete loquēdo nī
si qui de voluntate omniū cardinali-
um inibi p̃ntium pro his t̃m: que ad
electionis instantiam negociū per-
tinēt vocaretur: vt dicitur. s. in textu
sicut puta aduocati ṽl iurisperiti: vel
religiosi: vel tabellioēs icurrat. canō
iste est late s̃m̃e: sed ordinarius absol-
uere poterit ex quo papa sibi non re-
seruauit. Jo. an.

Excōicatio 3 dños z rectores ciui-
tatis vbi fit electio pape: si n̄ seruant
ea q̃ debēt s̃z 3stōez illā vbi periculū
circa ipsā electionē.

La. 43.

Reterea adijciēdo sancim⁹

p vt dñs aliq̃z rectores z offi-
ciales ciuitatis illius: in qua
romani pontificis electio fuerit cele-
branda auctoritate nostra z eiusdem
approbatione cōcilij ptāte sibi tradi-
ta: pmissa omnia z singula plene ac
inviolabiliter sine fraude z dolo aliq̃
faciat obseruari: nec cardiales. vltra
q̃z premitit aggrauare p̃sumāt. Su-
per his autē taliter obseruandis statū
audito sūmi pōtificis obitu: corā cle-
ro z populo vniuerso ciuitatis ipsi⁹:
ad hoc spāliter vocādis prestet cor-
poralit iuramētū: q̃ si pmissa dilige-
ter nō seruauerint: aut fraudez i eis:
vel circa ea cōmiserint: cuiuscūq̃ sint
preeminētie z status: omni cessante
priuilegio: eo ipso s̃m̃iam excōis icur-
rāt z perpetuo sint ifames: eē d̃ ele.
vbi periculū. li. 6. Celebranda. fm̃ di-
stinctionē superi⁹ factā. Jo. an. Presu-
mant. quia tunc essent excōicati: sicut
in se defendendo modūz excedēs: q̃b̃
dic vt supra de resti. spolia. olim. Et
nota casus in quo laicus auctoritate

canonis potestate bz in clericu tra
illud. 96. di. bn gdez. Jo. an. commis
sa. f. que dicta sunt supra de inclusiõe
cardinalium fienda in cõclau; et ad
mistratõe necessarioru cũ certa regu
la et mō: q pōit i textu ipsi capítuli.

Excõicatio ẽ assumẽtes offm̃ sena
tor] seu regiminis vrbis Rome sine
licẽtia pape: et pape referuat ablo.

La. 44.

Nullus imperator seu rex
n romanorum: aut alius im
perator: vel rex: princeps
marchio: dux: comes: aut baro: vel
quicunq; alterius nobilis preeminẽ
tie: potentie: seu potestatis et excellẽ
tie: seu dignitatis existat. Frater fili
us vel nepos eorū ad tempus: vel in
perpetuu: seu quis alius vltra annu
ale spacium: quouis modo colore vlt
caula per se vel per aliam personam
quomodolibet submitteendam in se
natozem capitaneum patricium aut
rectorem: vel ad eiusdem vrbis regi
men seu officium noietur eligat seu
aliter etiam assumatur absq; licẽtia
sedis apostolice spali p ipsi sedis lit
teras concessionem licentie h̃ spaliẽ
exprimẽtes. Quod si secus factus fue
rit: nominationez assũptionẽ electiõz
hi decernimus esse nullas. Vlt et
am nominati electi et assumpti: si hi
electiõ: noiatõ: seu assũptiõ: cõsen
serint: aut de ipsis quolibet intromi
serint intendentes et obediẽtes eisde
et in hoc dantes ipsis noiatoribus ele
ctoribus assũptorib: aut noiatib ele
ct] vlt assũptis auxiliũ consiliũ vel fa
uorez publice vel occulte cuiuscunq;
aditionis extiterint: eo ipso sentẽtiã
excõis incurrat. Et pceptores quoq;

seu violatores pdictorū ab hi sũtia ex
cõis: pceptõ i mort] articlo absolui ñ
pnt: nisi p rōanũ pōtificẽ: vlt d ei pe
rita et obiecta licẽtia spali: ñ obstatib
aligb pnuilegijs: ex d elec. fundamẽta

Excõicatio ẽ ipediẽtes visitatõe
monialiũ fiẽdã p suos superiores: p
monitõe tñ.

La. 45.

Ips visitatores ipsos moni
f aliũ i premissis ipedire pñũ
pferit: seu aliq pmissor: nisi
admoniti desistat ipso facto sũtia ex
cõmunicationis se nouerint incurfu
ros: pnuilegijs et statut] consuetudi
nibus quibuscunq; in cõtrariuz ñ va
lutaris. Et extra de sta. mo. attenden
tes. in de. visitatores. de visitatoribus
loquitur monialium: qui debent sin
gulis annis visitare monasteria: ita
q ordinarij debent visitare monaste
ria non exẽpta et exẽpta: etiam illa q
nō recognoscũt superiozẽ nisi papã.
Monasteria ṽo exẽpta. q. l. it ordinũ
exẽptorū: vt camaldulẽsiũ: cisterciẽsi
um medicatiũ habet visitare prelati
eorū: q i visitatiõe huiusmodi debet
inquirere et videre d vestitu: ne sit va
nitas in eis: de clausura: d continẽtia
d ceteris nō fiendis et hi: et cõpellere
eas ad religionẽ seruandã remedijs
opportunis. Vlt totũ p̃t trahi ex ipo
textu decre. ipos ordinarios visitate
auctoritate aptica vlt ppa: vlt superio
res ipsoz moasteriorū. Jo. an. ipedi
re: p hac lra puto q necẽ sit ipedi
mẽtũ pcedẽ et admonitõe seg: ad h̃ vt
locus sit pene huic: hoc dico qa vidi
quãdoq; prelatos scribentes monia
libus q parent se certa die ad recipi
endũ visitationez eorū: et in eisde lris
faciunt mentionem q nullus ipediat

Aliis enī admonitio fieri dicitur ut deſi
ſtāt ab illato impedimēto: ut loc^{us} ſit
huic peneſcit qđ ſcripſi de conſel.
p̄bē. cū noſtris. glo. 2. Sed nunquid
illato impedimento fiet monitio no
minatim: an ſufficit generalis p eo. p
et contra facit: eē de vita et ho. de. c. 1.
Jo. an. Ipſo ſcō. Eſt ergo iſte caſus
q̄ ſufficit monitio et abſoluet ordina
ri^{us} ex q̄ papa ſibi n̄ reſeruat. Jo. an.

Excōicatio ē fingētes fraudulēter
caſū p quē iudex ad aliquā mulierē
p teſtimonio mittat vel vadat.

Ca. 46.

Uti fingit fraudulēter aliquē
caſū p quē aliq̄s iudex mit
tat ad aliquā mulierē p teſti
monio: vlt̄ ipſe iudex fraudulēter vadē
excōicat^{ur} ē: eē d̄ iudi. mulieres. li. 6.

Ca. 47.

Excōicatio ē igerentes ſe ad ha
bēdū curā alicui^{us} ppli alteri^{us} ligue ſi
ne līa diocēſani illius populi.

Uādoq; vna ciuitas vlt̄ dio
ceſis hz populos diuerſarū
linguarū habētes ſb vna fide
varios ritus vel modos: tūc pōtifer
loci ſi vgens neceſſitas fuēit p̄ſulē
natōib^{us} illis p̄formē q̄ diuina illis offi
cia celebret et eccliaſtica ſacramenta
p̄miniſtret iſtrūdo eos parit et exem
plo ſibi vicariū cōſtituē p̄t i p̄dict^{is}: q̄
ſibi p oīa ſit obediēs et ſubiect^{us}. Sigs
aut̄ alit̄ ſe igēit ipſo iure ē excōicat^{ur}
d̄ offi. in. or. qm̄ i pleriq;.

Excōicatio ē eum q̄ ſe gēit p papa
cū n̄ ē elect^{us} a duab^{us} parib^{us} cardina
liū et ſequaces ei^{us}.

Ca. 48.

Attuū^{us} ut ſi forte inimico
hoīe ſuperſemināte zizaniā
iter cardinales et ſubſtituen

do ſummo pontifice non poterit eſſe
plena concordia: et duab^{us} partibus cō
cordantibus tertia pars concordare
noluerit: aut ſibi alium p̄ſumpſerit
nominare: ille abſq; vlla exceptione
ab vniuerſali ecclia pontifex habea
tur romanuſ: qui a duabus partibus
electus fuit et receptus. Si quis autē
de tertiē partis denominatione con
ſiſus: q; de ratione non poteſt eſſe ſi
bi nomen ep̄i vſurpauerit: tam ipſe q̄
qui eū receperint excōicationi ſubiac
ceant: et. j. p̄terea ſi a pauciorib^{us} q̄
a duabus partibus aliquis elect^{us} fue
rit ad ap̄latus officiū: niſi maior con
cordia iterceſſerit: nullaten^{us} aſſumat^{ur}
et p̄dicte pene ſubiaceat ſi humiliter
noluēit abſtinē: eē d̄ ele. 13. Exceptiōe
et ſic nulla exceptio pōt ſibi oppō: ni
ſi d̄ hereti. 40. di. ſi papa. Alias enī
q̄tūcūq; p̄ciſe ipſe papa ſcribat: le
gitima exceptio eſt admittēda: extra
de officio dele. ex parte. et. s. d̄ reſcrip.
ſi qm̄. Ber. Inno. et Hoſti. dixerūt q̄
papa de hereti accuſari poſſit: et n̄ ex
cipi. et hoc tenet Archi. e. ti. c. vbi. li. 6.
Partibus. Aliquid ille qui eligit cō
putabitur inter duas partes. videtur
q̄ ſic extra de elect. cum in iure. et. c.
cumana. Tamen cum dicitur in de
cretali d̄ duabus partibus aliquādo
obſervant cardinales: aliquādo n̄ p
ſpecialia eorū ſtatuta. Ber in alijs ele
ctionibus valet: qđ ſit a maiori parte
capituli: dum tamē ſeruēt vnā d̄ for
mis: eē. e. q; p̄pter. Item nota q̄ n̄ eſt
ius papatus ei acquiſitum in h^{uius} re
ceptiōe: ſiue ſit ad oſculū: ſiue ſit ad
obediētiā: ſiue ad incatbedrationē
nam coipſo q̄ electus eſt ex ſua au
ctoitate papatum recipere poteſt.

Lau. Dum ei eligere scilicet a duobus
partibus confirmat: et statim habet li
beram et plenam administrationem. 23. di.
In nomine domini. hec Ver.

Excoicatio 3 assumentes statum seu
vitam beguinarum et vizochorum non probatur
et platos fontes tale statum.

La. 49.

Alia Romana ac venerabi
lis ecclesia cui fauente domino laus
meriti presidemus: sicut re
ligiosa et pia vota begnino fauore per
sequimur sic suspiciosos conatus in
solertium hominum detestatur: videlicet
ne sub ouina pelle gregem omnium tru
culentia lupi rapaces inuadant: sub
pietatis imagine virtus heretice pra
uitatis obrepatur: et sub pretextu conuer
sationis angelice incauti mentibus ma
lignus spiritus illudet: cuius rei gra
tia sacris canonibus est interdictum
ne aliquis nouum ordinem aut religionem
inueniat: vel habitum noue religionis
assumat. Sed quicumque ad religionem ve
nire voluerit ingrediatur unam de re
ligionibus approbatis. Nonnulli ta
men prophane multitudinis viri qui
vulgariter fraticelli seu fratres de pau
pere vita: aut vizochi siue bighini: vel
alijs nominibus nuncupantur in par
tibus Italiae: necnon insule Sicilie co
mitatu prouincie narbonensis: et tho
losane ciuitatibus et prouincijs alijsque
diuersis citraque marinis: et ultra ma
rinis partibus contra dictos canones
habitum noue religionis assumere: con
gregaciones et conuenticula facere: et supe
riores sibi ipsi eligere: quos ministros
seu custodes siue guardianos: aut no
minibus alijs appellat: plurimos ad
eorum sectam recipere: loca et de nouo con

struere: seu constructa recipere in quibus
habitatur in eorum publice medicantes quasi
eorum secta ecclesia foret: et una de reli
gionibus approbatis per se temeritate
dignabili presumpserunt: et presumunt etiam
incessant. Et ut ipsorum error veritas:
et impietas religio reputetur: plurimi
eorum regulam fratrum minorum et ordinem
quem sanctus Franciscus instituit se
profiteri: et ad litteram se conseruare con
sueverunt: quod in obedientia generalis
vel prouincialium ministrorum ipsius ordi
nis non morerentur. Pretendentes se a sacre
memorie Celestino papa 5. predeces
sore nostro habere statum seu vite privilegi
um habuisse: quod tamen etiam si ostenderet
non valeret cum bone memorie Boni
papa. 8. predeces. ex certis causis ratio
nabilibus omnia ab ipso Cele. prede. non con
cessa: que per ipsum Bonifacium non contin
geret approbari viribus penitus eua
cuauerit: dictumque privilegium vite non in
ueniat per eundem Bonifacium appro
batum. Quidam autem eorum dictum habitum
et viuendi ritum a quibusdam episcopis
seu eorum superioribus: vel alijs ecclesiarum
prelatis concedere licuit contra formam
concilij generalis. Nonnulli etiam ex
ipsis asserentes se esse de tercio ordine beati
Francisci prius cum voto: predictum
statum et ritum eorum sub velamine talis
nominis satagunt palliare: cum tamen
in regula ipsius tertij ordinis talis viuendi
ritus nullatenus sit concessus. Et quia
in eorum baratrum facilliter ruunt:
qui conceptus proprios patrum dis
tinctionibus anteponunt ipsorumque
quod plurimi sicut fide digna relatione
percepimus a veritate catholice fidei
denigrantes ecclesiastica sacra despiciunt et
errores alios studet multipliciter sciare

Cū itaq; talium dānāda temeritas ī
 eiusdem fidei detrimentum fidelium
 scandaluz: p̄fati minorū et aliorū ordi
 nū obprobriū: et ī suarū: et ī aliarū mul
 tarū animarū perniciem redundare
 noscuntur. Nos sectarū ritum et statū
 huiusmodi nō obstantibus premissis
 eorū excusationibus quas frivolas re
 putamus: et quicquid per eos cōiter
 vel diuifim sub religionis conuentus
 collegij: seu cōgregationis nomīe vel
 colore antīcatum existit vel extitit: de
 fratrum nostrorū consilio auctoritate
 apostolica nullius fuisse vel esse de
 cernimus firmitatis. Et quatenus de
 facto processerunt: de cōsilio et aucto
 ritate premissa reuocamus oīno ac p
 petue prohibitioni subijcimus: et ab
 ecclīa dei penitus abolemus eisdē per
 sonis: et alijs quibuscūq; sub p̄ca excōis
 q̄ in eas: si secus fecerint incurrere
 volumus ipso facto. Inuigētes exp̄s
 se ne statū assūptū sine sectarū et ritū
 h̄i ab ipsis sectent̄ ulterius v̄l ipsū
 d̄ nouo assumere q̄quo mō p̄sumāt.
 Ep̄os quoq; et eorū superiores: et etiā
 alios prelatos quoscūq; q̄ p̄dicti p̄so
 nis v̄l alijs ritū viuēdi: et habitū sup̄
 dictū p̄ter sp̄alis aplice sedis auctōi
 tate p̄cesserit p̄dē excōis iur̄ decer
 nim⁹ subiacē. Dignū ē ei adulterinas
 plātatiōes q̄s nō p̄ celestis plantauit
 s̄ humane auctoritatis audacia plā
 tat aplici culminis censura diuellat:
 nec patiat̄ ī agro dñico p̄uēse cōgre
 gatiōis vepres excrescē: cui p̄p̄um est
 diuina opitulāte gr̄a virtutes ferere
 ac vicia radicit⁹ extirpare: nll̄i ḡ rē.
 Datum Auinionis. 3. cal. Ianuarij.
 Anno. 2. 30. 22. Fran. de 3a. in cle.
 cū d̄ quibsdā. d̄ reli. do. allegat istam

extranagantem: et etiam Pau. dicen
 tes q̄ h̄ reprobāt status quorūdam
 qui vulgūter appellāt fraticelli seu
 fratres d̄ paupere vita: aut Bizochi
 aut beghini: seu alijs noib⁹ assumen
 tiū noue religionis habitū superiōes
 sibi eligentiū: cōgregatiōes et conuenti
 cūla facientiū: nō obstante q̄ ordinē
 seu institutionē ordinis a certis dicāt
 ep̄is habuisse: cū talis viuēdi modus
 nullatenus sit cōcessus. Per hoc dic̄
 Pau. q̄ ibi c̄t reprobāt status beghi
 nalis: q̄ videt̄ qdā noua religio pre
 ter auctoritatē sedis aplice instituta.
 Ex hoc infer̄ q̄ etiaz si renunciaret
 p̄p̄ijs: nō ex hoc erūt approbate nec
 religiose: ex quo n̄ habēt reglāz a se
 de aplice approbatā d̄ voto. c. i. li. 6.
 Dicit. n. idē Fran. q̄ ī domo sua p̄nt
 mulieres agētes p̄ntiaz vti quo habi
 tu voluerint. Per h̄. r. q̄ vtunt habi
 tu et fili ad beghinas: nō sūt beghine:
 ex q̄ n̄ cōgregāt cū eis. Un̄ nō ē perī
 culū aliquid ī hoc casu.

Excōicatio d̄ eos q̄ absoluti p̄pter
 aliquē casū mortis ab eo q̄ alias non
 poterat: si cessante ipedimēto n̄ se p̄nt
 tēt ei q̄ legitime poterat absolvere.

La. 50.

Os qui a s̄n̄ia canonis vel
 hoīs: cū ad illuz a quo alias
 de iure fuerant absoluenti
 nequeunt p̄pter iminētē mortis arti
 culū: aut aliud ipedimētū legitimū
 p̄ absolutionis b̄nficio habere recur
 sū ab alio absoluāt: si cessate postea
 periculo v̄l ipedimēto huiusmodi se
 illi a q̄ bis cessantib⁹ absolui debebāt
 q̄cito cōmode poterūt cōtemperare
 p̄ntare mādātū ipsius sup̄ quo illi p̄
qb̄ excōicati erāt humilit̄ recepturi

et satisfacturi put iusticia sua debet: d
 cernim? eadē suam re incidē ipso iu
 re: et d sen. ex. eos. li. 6. Idē statuim?
 de his quib? cū a sede aplicā: vel a le
 gatis ipsi? absolōis bñficiū a quib? uis
 suis psequunt? iūiūgit? vt ordinario
 rā suoz: vel alioz quozunlibet susce
 pturi pñiam ab eisde se p̄spectui rep̄
 sentēt et passis iniuriā: seu his quibus
 pp hoc obligati existūt satisfactioez
 exhibeāt cōpetētē si h? cū p̄mā pmo
 de poterūt n̄ curauerit adimplē: vbi
 s. Lanōis. Dic Jo. an. dīnumerat. 32.
 casus excōis: quos trahit ex li. 6. qui
 oēs sup̄p̄positi sūt: exceptis duob?:
 q. j. ponunt. Et excepti q̄tuor. s. sūiaz
 seu excōicationē illā que ē p̄ Federi
 cū impatorē: et de sen. et re iudi. apli
 ce. et illa q̄ est de reli. do. c. i. et duas q̄
 ponunt in c. i. de scismaticis. Et sunt
 p̄ Jaco. et Pe. de colūna cardinales
 et p̄tra tenentes eos p̄ cardinalibus:
 et fouentes scisma inductuz per eos.
 Que q̄tuor sūit iō hic non sunt posi
 te: q̄ non videbat? expediēs vel vtile:
 Pe de anch. sup̄ hoc. c. eos. plura no
 tabilia ponit: et omisso p̄mo s̄dit. 2.
 nota q̄ q̄nq; q̄s non pōt absolui ab
 eo: a quo de iure fuerat absolūcdus.
 Sed quis est ille cui hoc de iure com
 petit. Dic q̄ a sententia canonis ille
 absoluit cui canon referuauit. Alias
 i. si nemini referuauit absoluit ordina
 ri. Si vero ē sūia hois ille qui ptulit
 debet absoluerē. Sed in eius defectu
 vel negligētia si ē delegatus adit? de
 legans: si est ordinarius aditur supe
 rior: hoc pbatur de offi. dele. pruden
 tiam. et de offi. iudi. ordi. ad reprimen
 dam. 3. nota q̄ p̄pter iustuz impe
 dimentū pōt quis absolui ab alio q̄

ab eo a quo de iure fuerat absoluen
 dus. Imminens aut piculum mortis
 d̄r iustū impedimentū et si imineat ali
 ter q̄ p̄pter infirmitatez: puta timet
 hostē capitalem: vel ē obsessus vel in
 manib? p̄donis vel tyranni vel nauī
 gaturus ē nauigia piculosa: vel patit
 naufragium: vel itur? est p̄ loca picu
 losa. ff. de do. cā mor. l. 3. Istos et alios
 casus: vide ex. e. q̄ de his. Nec Pet.
 Inno. vero sup̄ decretali. q̄uis. de sc̄
 ten. excom. declarat quosdā casus in
 q̄bus absolūcdus p̄ sedem aplicā re
 gulariter p̄ violenta manuū iniectōe
 absolui pōt in p̄dictis casibus citra se
 de aplicā. taliter aut absolutus tenet
 cessante dicto casu se p̄ntare sedī apo
 stolice. Prim? ē si incidit in infirmita
 tez: et ex qua non iminet piculū mor
 tis vt podagra vel quartana febris.
 2? est inimicitia que timet in via. 3?
 ē inopia: vt si ita paup̄ est q̄ non pos
 sit h̄re expensas itineris. nā non ē si
 bī p̄cipiendum vt mendicet. Quarta
 senilis etas seu membroz destitutio
 bus impedit? Si eim senescit l3 fort
 videat? ad subeundū laborē: tū q̄ pe
 riculosū ē absoluetur. Item si tenere
 tur in viculis. Ray. et in sum. dicit q̄
 de his qui magne potentie sunt: et ita
 delicati et debilitati q̄ laborem eundi
 ad curiā nequeunt sustinere: papa est
 p̄sulendus intimatis sibi circumstan
 tijs facti et p̄sonē: et iuxta ipsius p̄siliū
 ē agendum. Dicit ibi glo. q̄ hoc ē in
 telligendum: q̄n nequeunt ire de facili
 q̄ ad arbitriuz boni viri ē referēdū.
 Si autem oīno non p̄nt papa irre
 quisito possunt absolui: sicut notauit
 Alanus in c. mulieres. Et querit hic
 Pau. de ancho. Utrum ista solutio
 d

que potest fieri propter iustum impe-
dimentum ab alio q̄ ab eo qui debz
h̄eat locū in excōicatis alia rōne q̄ p
injectionē manū: r̄ Inno. quidē dīc
q̄ h̄z locū solū in excōicatis p̄p̄ ma-
nū injectionē: sed si al̄s sit excōicat⁹
a iudice vel a iure: l̄z absolui possit in
mortis articulo: ar. s̄. e. a nobis. ij. ¶ Itē
in casibus q̄ ponunt. s̄. c. q̄uis. d̄ qui
bus dictū ē: non h̄z locum s̄ t̄m ab ex-
cōicatore vel alio ad quē spectat ab-
soluendi sunt. Et ita notat r̄ ipsū alle-
gat Jo. an. in nouella. in. c. q̄uis. Sed
hic dīcīd idem Jo. q̄ iste tex. facit cō-
tra istam opinionem dum dīcīd. Abs-
olui absoluat. r̄. s̄. in prin. c. hui⁹ ḡia.
liter dīcīd ab hoīe vel a iure: r̄ sic de
alia excōicatiōe q̄ illa que p̄ manū
injectionē infligitur. Locum h̄et ista
absolutio ab alio p̄pter iustū impe-
dimentū pueniens ex multis causis:
vt. c. ea noīcīd. r̄. c. q̄uis. r̄. c. q̄d de his
4. nota q̄ absolutus ab excōicatiōe
ex cā ab alio q̄ ab eo a quo debuiss̄
cessante cā illa tenet facere id q̄d p̄i-
mo tenebat. s̄. p̄parē coram suo iudi-
ce. Et aduerte ad quē finē d̄z cōpere
ad hunc. s̄. vt mandatū suscipiat non
vt ampli⁹ absoluat. r̄ nota q̄ ille qui
absoluit ab excōicatiōe d̄z satisfacē:
q̄d intelligit iuxta p̄p̄ias facultates
Et p̄ hoc infert Archi. facultates ec-
clesie quas ad vsūz h̄z ad hoc non te-
neri. i. 6. q. 6. s̄. vlti. Pro hoc facit cle.
nolentes. de hereti. 5. nota q̄ hic dī-
citur cum cōmode pōt ire ad eum: a
quo fuerat absoluendus: qualiter su-
mi debeat hoc verbum cōmode: vid̄
q̄d notatur in cle. si quis suadente. de
pe. glo. antepenult. ibi. Jo. an. super
verbo cōmode poterit. dīcīd idem de

sen. ex. decetero. Dīcīd ibi decretalis
q̄cīti⁹ opportūitatez habuerit. Ad
exponit ibi Hosti. i. cessante impedi-
mento r̄ aliquo modico tpe indulto
quo sibi de necessarijs valeat puidē
Et p̄ hoc p̄z q̄ nō creditur circa hoc
absolute: sed iudex h̄ebit hoc arbitra-
ri: alias ipse absoluit a frinolis ex-
sationib⁹ frigoris caloris r̄ his s̄ilib⁹
constitutionem eluderet: facit de do.
et contu. cum olim. Nec obstat q̄ de
occulta re r̄ anime periculo querit
et sit sibi credēdum: de homici. signi-
ficasti. 2. fateor id verūz in foro p̄ia
li: de sponsa. tua. 2. quo ad vinculu⁹
occulto h̄endum. Unde ex quo s̄mīa
h̄z de moras: scire se debet excōicatu⁹.
Iudex t̄m eū non denunciabit nisi p̄-
us eo vocato p̄ coniecturas viderit
illum morosum cognitione sup̄ hoc
p̄missa s̄mīaria. i. e. p̄ in fi. Nec Jo.
an. Archi. vero sup̄. c. cupiētes. d̄ elec.
li. 6. tractans hoc verbum. Cōmode
dīcīd inter cetera q̄ iudex inspecta q̄-
litate p̄sonaz viay r̄ tpoz arbitra-
tur quō cōmode possit fieri r̄ die-
tas maiores vel minores. ff. de verb.
oblig. continuis. s̄. 2. Considerando
dietas vulgares quas homīes facere
s̄suerunt s̄m id q̄d dictum ē. s̄. c. li.
de rescrip. statutum. Si autem diete
vulgares non appareant ipse iudex
referat se ad legales: videlz cōputan-
do. 20. miliaria p̄ dieta. Et si s̄cā vna
cōputatione sup̄sit t̄m unūz miliare
p̄ illo dabit vnā integrā dietam: vt
notatur. 2. q. 6. propter. in glo. Et si
fuerit longa viay distantia: equum ē
in septimana vnum diem pro quiete
dari. Nam mensis datur ad parā-
dū se. 20. vero dies ad expectandum

Et hoc pbat lra ista Lōmode. Non enim possz comode venire per. 20. vel. 30. dietas pūne absq; alia intermedia quiete: ad hoc. 63. di. cum longe. Debet iudex arbitrari benigne tepus itineris: ad hoc ex dō offi. dele. cōsult. Et cōputabunt dietē a loco a quo iter arripuit sine fraude. Sufficit enim fm. hanc lram q; non sit i negligētia vel fraude. 6° nota in. 5. idē ibi: quibusuis alijs sūijs. qd; papa et legatus absolunt a quibuscūq; sūijs excoicationis: qd; Jo. mo. intelligit d; sententijs iuris non hoīs. Nam vt dicit papa et legatus non solum absolunt ab illis de stilo curie: sed et mittunt: nisi in casu quo delegatus non possit absolvere vel mortu⁹ esset: nec alius successit in delegatione. Idem putat quādo successor bene succedit in delegatione: sed non ē spes de festina pūssione. Putat etiā Jo. mo. in p; dictis casib⁹ delegatorū: si absolutus non peat non reīciat ipso iure: nisi in eo q; appareat riciata. hec oīa cessant si late recipias lram vt verbum sonat hic: et in prin. huius capituli: qd; et loquitur generaliter de vtriusq; ex pmit. Et hoc t3 Jo. an. f. q; in quibuscūq; sūijs iuris et hoīs locum habet: at qd; hic dicitur q; reīciat ipso iure nisi pareat et cōpareat post absolutionē: vt hic dicitur. Itē nota q; Archi. exponens verbū Lōtēpserit. dicit q; contēnere dicitur hoc ipso: q; iusta cā cessante se non presentat illi a q; fuerat absolūēdus: vt nota. z. q. 7. metropolitanum. Idem Jo. an. Itē ponit De. de ancha. cum quis teneatur se personaliter presentare semp pro absolutione obtinenda cessante impe

dimento. Accessus ad absolutorem vtrū talē absolutionē quis pōt petē p; pcuratorē. et Hosti. dicit q; non: s3 Inno. dicit q; si iusta cā subest: pōt peti absolutio p; pcuratorem etiam i absentia. Archi. etiam in isto. c. mittit ad notata per spe. in ti. de pcur. 5. i. Et ibi dicitur q; pcurator constitut⁹ specialiter p; petenda absolutione sufficit: et ita seruat curia vt ibi dicit. Ad hoc facit q; quis se repñtat aut i pso na ppria aut p; pcuratorem idoneū di. 18. eps. Et dicit De. de ancha. q; a sūia interdicti et suspensionis pōt peti absolutio p; pcuratorē: q; nec solennitatē forme nec absolutionē desiderat et in hoc oēs concordant. Item dicit Archi. et De. de pal. qd; patet ex principio huius capituli q; p mortis periculum: vel aliud impedimentū qd; cū q; ab alio q; ab eo ad quē de iure absolutio pūnet excoīcatus absolui non debet: si haberi potest ad illuz recur sus: vel ipsius copia. Idem dicitur in directorio iuris li. 3. ti. 4° scilicet d; ab solutione ab excoīcatione iuris. Et ibi dicitur ibi q; qñ aliquid istoz non potest fieri: tunc absolui debet et potest: et semper eps est requirendus si pōt haberi: aliter sufficit simplex sacerdos: vt notauit Inno. extra. eo. c. nuper. Et est iniungendum ei q; cessante impedimento teporali se illi qui su p; hoc pōt representabit: sed vbi est perpetuum impedimentū non est hoc illi iniungendum fm Archi. Fallit b^o in casibus in quib⁹ nullus absolui potest nisi in mortis articulo: vt i falsarijs lrarum pape: et in sequentibus hostiliter cardinalem: et iniuriose vel temere episcopū vel bannientē: et in

d z

religiosis vel clericis secularib⁹ indi-
centibus ad vouendum eligere sepul-
turam &c. Ponuntur in eodem libro
quidam alij casus in quibus soluz in
articulo mortis sicuti est expresse hoc
habes in sententijs processus annua-
lis qui fit in curia per papā: vt hēs. j.

Excōicatio 3 clericos locantes do-
mos māifestis vsurarijs alienigenis
fenus exercētibus.

Ca. 51.

Clerici q māifestis vsurarijs
alienigēis aut alijs n̄ oriūdis
de terris ipsoz ad exercēdū
fenus: vel fenus exercere volētib⁹ do-
mos locāt vel alio titulo quocūq; cō-
cedunt sunt excōicati: nisi sint patri-
arche archiepi vel epi: qui prelati nō
excōicationem sed suspensionem ipo-
facto incurrunt. Et si per mēse hoc
sustinuerint terre ipoz quādiu in eis
ijdem vsurarij morātur: extunc ecclā-
stico subiaceāt interdicto: eē de vsur.
vsurarium. li. 6. Ubi dicit Jo. an. i. gl.
q manifesti vsurarij dicūtur illi dō
bus notorium est de iure. Ut q; con-
fessi vel condemnati vel de facto: vt
q; habent opis euidentiam: que nul-
la possit tergiversatione celare: vt q;
tenet altare suum paratū. Item fm
De. de perusio sunt manifesti vsura-
rij qui p iudicis publicationē vel cla-
rā pbatōnē: vel quoz pbatio est in
euidenti & manifesto: vt q; & si nō ex-
erceant palā & notorie vsuras: tū per
modicā causē examinationē erūt ma-
nifesti: vt q; apparent libri suaz ratō-
nū: vt notat Archi. in. c. q̄q̄. eo. ti. vel
cū corā sacerdote & testibus publice
fatētur se eē vsurarios manifestos &
oīdūt libros rōnum: fama ē cū ad-
miniculis in hoc sufficeret: ita tenet

Sede. de senis in dñljs suis. Itē fm
Jo. an. & Lapuz ex vnico actu potest
dici vsurarius manifestus: si ille pōt
pbare. Item pōt eps statuere modū
quo quis censeat vsurarius manife-
stus: cū possit ius cōe fortificare per
penam: vt notat Inno. Item si testa-
tor mandat in testamēto restitui om-
nes vsuras p eum extortas non expō-
sis psonis quib⁹ extorsit: nec expresse
q̄stum extorsit: ex hoc nō dī vsurari-
us: q; p̄fessio illa nil operat ex quo q̄-
titas non expimitur. Itē an fuerit ma-
nifestum pōt recipi pbatio p⁹ mortē
vsurarij. Dec. de perusio. Itē dī-
cit Jo. an. in glo. q si locans ignorat
ipsum esse vsurarium: pbabilis igno-
rantia excusat eum. Ex quo aut scit d
bet eum expellere. glo. super v. titul⁹.
puta pignoris commodati & huius-
modi. Et idem si sine vllō titulo illuz
ibi esse permittit. Sed si vedit vel do-
nat non videtur locum habere con-
stitutio f3 Enil. dīc idē eē i hoc cāu.

Excōicatio 3 impediētes seq̄stra-
tionē factā p ordinarīā sup aliquo bñ-
ficio: ex eo q vna sñia diffinitiuā ē la-
ta contra possessorem apud sedem
apostolicam.

Lapi. 52.

diffinitimus vt si vna contra
possessorem diffinitiuā sentē-
tia super beneficio apud se-
dem duntaxat apostolicam in petito-
rio vel possessorio pmulgata: benefi-
cium ipsum a possessore hui⁹ mōi: dū
tamen triennio pacifice antea posses-
sum ab eo non fuerit p loci ordinari-
um apud aliquā idoneā psonā seque-
stret &c. Sigs aut sequestrationē hī⁹
impedire: vel fructus sequestratos q
quō p̄sūperit occupare: excōicatiōis

siñiam incurrat ipso facto a qua nisi impedimento prius amoto et occupatis per eum fructibus restitutis: nullatenus absoluitur: et nihilominus si fuerit de litigantibus cadit a iure suo: nec obstat si de nullitate siñie oppoñatur: et de sequestra. c. i. in clem. Una sola. multo fortius si plures Jo. an. Contra possessorem. Si ergo et petitorum per possessorem fertur siñia non fit sequestratio. Item si inter duos vel plures petitores fertur siñia per vnum et reliquos vel reliquos non fit sequestratio. Item si fertur et possessorem: non tamen per petitorum qui forsitan ad priuationem agebat non est locus sequestratōi. Jo. an. Diffinitiva. In interlocutoria non habet locum constitutio. Est autem interlocutoria que inter principium et finem cause fertur super his que incidunt et emergunt. Diffinitiva vero principalem questionem diffinit: de quo satis in spe. de siñie plantatione. Jo. an. Super beneficio ecclesiastico. Si ergo inter petitorum beneficij et possessorem est questio aliqua personalis vel realis diffinitiva non est locus per petitorum constitutioni. Jo. an. Promulgata. per auditores curie a quorum sententijs appellatur. Joh. an. beneficium. Nota quod non fructus tamen sed est beneficium sequestratur. Jo. an. et si illud beneficium sit dignitas vel personalis: vel curam habet aiaz: ut dicitur in ipsa de. Triennio. Ista duo requirunt ne fiat sequestratio. scilicet quod pacifice sit possessum et triennio non inchoato: sed consummato tertio anno. Jo. an. Ordinarium. non distinguit an ad illud spectet institutio. Nec ne restitutis. Non sufficit cautio de restituendo: et si fructus non extant iporum estimationem. Jo. an. Nullatenus

per istud videtur quod absolutio et hec non teneat: cui concordat. et de sepult. c. i. In trium videtur cum hec forma sit a iure data non ab homine: facit quod scripsi per Hof. de resti. spo. c. ult. Vide quid dicat. j. de iurepa. c. i. Ibi videtur dicere quod talis absolutio: fit puniendus qui sic absoluit. Remittit. etiam ad notata: de sen. ex. venerabilibus. §. ubi se li. 6. Et ibi dicit quod tenet iusta absolutio: dummodo habeat super hoc iurisdictionem. Sicut etiam tenet iniusta excoicatio. 2. q. 3. c. i. quia par ius voluit esse dominus solvendi et ligandi: de pe. di. i. verbum.

Excoicatio contra clericos et religiosos qui inducunt aliquos ad iurandum vel vouendum vel promittendum ut sepulturam eligant apud ecclesias eorum: vel electam non mutant pape resuatur. Cap. 53

Ane temerarios violatores. Constitutionis illius que religiosis vel clericis secularibus prohibet: ne aliquos ad vouendum iurandum: vel fide interposita: seu alias promittendum inducant ut sepulturas apud eorum ecclesias eligant: vel iam electam ulterius non imutet: si nem siñiam pena in dicta constitutione contenta in suo per durante robore incurrere volumus ipso facto a qua ab alio quam a sede apostolica: preter quam in mortis articulo nullatenus absoluendos. Nullis privilegijs aut statutis cuiuscunque tenoris existant in contrarium super his valituris: et de pe. cupientes. in de. Constitutionis. Hec ostendit de sepul. c. i. li. 6. Sententiam. scilicet excoicationis: de qua dixit ultio et illa. §. vocavit siñiaz relique se pene contenta. Punit illa constitutio eligend

Gentes sic sepulturā ex voto iuramēto et hī: ut quo ad sepulturā itestati decedant. Itē punit alliciētes p̄dictis mōis. s. p. votū vel iuramētū et hī: q̄ si eos sepelierint restitūc tenent cor pora si p̄tunt: et oīa que pueniūt ad eos rōne sepulture infra .io. dies: alīs ip̄oz ecclē ubi sepulte fuerūt: et eoz cī mīteria sūt interdēa Jo. an. Absoluēdos. Dic respicit hunc vltimū casum tñ sic sepatū ab alijs. nā ab excōicati onib⁹ alijs q̄ ponunt i p̄dca cle. absol uūt ordinarij: ab hoc autē papa. Ho tū tñ q̄ ex hoc non tollit qn aliquis p̄prio motu possit vouere: vlt iurare in aliquo loco eligē sepulturā. Et q̄ fecerit debeat obſuare: dūmō n̄ idu cat ad hoc p̄ p̄dēos et mōis p̄dictis. Itē si cleric⁹ vel religiosus p̄silio vel suasionē inducat aliquē ad eligendū sepulturā in ecclā sua: non tñ ad vo uendū vel inradū vel alias p̄mitten dū: s̄ non videt q̄ incidat i canonez cū sic dicat text⁹.

Excōicatio ē religiosos exeuntes claustrū ad audiendū leges vel phy sicā: et ē habentes dignitatē: et ē ones sacerdotes. Cap. 54.

Ontra religiosas p̄sonas ex eūtes ad audiendū leges: vel physicā Alex. p̄d. n̄ oliz sta tuūt i exilio turonensi: ut nisi infra du oz mēsiū spaciū redierit ad claustrū sint excōicati et ab oib⁹ euitē: et i nlla cā si p̄ociniū p̄stare voluerit audia tur. R. euerſi at i choro mēsa capl'o et cetis vltimū firm existāt: et nisi forte ex misericordia sedis aplice: totū spē p̄motionis amittant. Vex q̄ nōnul li ex talib⁹ p̄p̄ quorū dā opiones di uersas excusatiōes alijs asūmebant

Hos volētes ut decetero ipso facto suā excōis incurrat: districte p̄cipi endo mādā: q̄tenus tñ a dioceſais et capitulis ip̄oz q̄ a ceteris ep̄is in quoz dioceſib⁹ et hī student: tales ex cōicati: et p̄dictis penis obnoxij publi ce nuncientur: q̄ vero theologie stu dium cupim⁹ ampliari ēē. Ad archi diaconos decanos plebanos p̄posi tos cantores et alios clericos p̄sonat⁹ hñtes nec non p̄elbyteros: nisi ab hīs infra spaciū p̄scriptū destiterit hoc extendi volumus: et appellōne post posita firmit obſuari. Dono. 3. ex ne cle. vel mo. sup spe. De. de perulio su p ista decretali sup spe. sic ait. Scien dū q̄ ē triplex p̄hibitio p̄sonaz quo ad audiendum leges vel physicā. Quidā. n. p̄hibent rōne p̄fessōis: q̄ dā rōne ordinis: q̄dā rōne beneficij. Quātū ad p̄mos. i. de p̄fessis exp̄ſſe vel tacite: p̄ q̄ non p̄nt exire claustrū ad legendū vel audiendum leges vlt physicā: ut hic et ex. e. non magno. Contrafaciens si monit⁹ non redijt infra duos mēses ad claustrū excōi cat ipso iure ut hic. S̄ dubitatur a quo tpe incipiat hoc tps duoz mēsi um. Glo. dicit q̄ a die publicationis p̄ſōis. Alij dicūt q̄ a die ex q̄ exijt claustrū. Et hec ē opinio Inno. Hof. et Vincen. et addit Vin. q̄ cōputatur istud tps ab exitu monasterij. s. hac d cā. Tertij dicunt q̄ a die a quo icipit audire legē vel physicā: q̄d est veri⁹ Hosti. et Arch. dicūt q̄ et si audiat se mel infra duos mēses ē excōicatus s̄ Hof. et Vin. dixerūt expectādū ēē finē duoz mēsiū añq̄ incurrat penā Et Jo. an. credit hāc opionē ēē vāz Et etiam doctor tali religioso sciēnt

principas. si docedo est excoicatus: et si ipse religiosus hitu non dimittat: et hoc quo ad leges vel phisica: et et si de licentia sui prelati leges vel phisica audiat: et Archi. et Lapu: q. decretales non magno. et super specula. disticte loquunt. Quo ad scdos. i. rone ordil phibent audire leges et phisica sacerdotes tñ: vt. c. sup specula. Constituti at i alijs ordinib? ab hi? vt. c. cuz ex eo. de elec. li. 6. Quo ad tertios. i. rone bisfici phibetur audire hi? scientias constituti in dignitate curata vel non curata vt hic. Si aut heat ecclesiam pochiale: et non e sacerdos: non phibetur audire hi? scias: nisi talis ecclesia sub se heat capellas. Itē religiosus egrediens monasteriu ad audiendum scias non phibitas: vt theologiam et ius canonicu: si hoc facit sine lñia sui prelati excoicatione icurrit. Idē si cū lñia vadit: sed hitu non portat: et doctor q sciēter hi? pūcipat talem docedo vel retinendo i scholis pari lñia ligat fm Lapu. Abbas at nō exemptus si vult ire ad studia cōcessa eps illi? diocesis hēbit cōsiliū illi? monasterij seu puenit. Et si vñ fuerit expedire potit lñiaz dare: tñ si sine lñia epi vadit n videt ligari pēa excoicationis fm Archi. Exeuntes. i. de claustris suis statuit. s. eo. tit. non magnope. Mēsiu a tpe sñie h? cōstōnis siue publicationis pnumerande: et nisi destiterint ipso facto sñiam excoicationis incurrūt. Et verba ista q hic ponunt vsq; ad verum. q. sūt cōcilij turonēsis. s. eo. non magnope. Ber. Audiantur. tanq; ipso iure excoicati: alias etiam monachi et canōici regulares ab aduocatiōe repellūt

16. q. i. alia ē. Nisi p vtilitate ecclesie sue abbate nihilomin? impāte. Ber. Admittant. Nota q abbates vel epi cū talibus dispēsare nō pūt. Ar. s. cē de sen. ex. cum illoz in fi. Sed hoc ad terrorem alioz et cautelam statutum fuit: vel quo ad dignitates intelligit hoc illud quo ad honores. Ber. De nis. i. q. pmoueri non pūt sine dispē satione apostolice sedis et alijs supius positis. Prescriptis duoz mensium cōputandū a tpe publicationis hui? cōstōnis: q; aū publicationē non tene tur: ar. s. de cōsti. c. z. Ex quo enim cōstitutio publice pmulgata ē et publi cata quilibet tenetur ad eius obser uantiam post duos menses. In autē. vt facte noue constitutiōes circa pñ cipium: colla. 5. i. 6. di. qd dicitis. s. nō ante. 3. q. 4. dixit sara. Sed cū ista constitutio iam promulgata publica ta sit iādiu: nullus habet excusatio nem. Sed nunquid episcopi possint tales absoluerē. Credo q sic: quia cō ditor istius constitutionis non reti nuit sibi absolutionem quo. i. ad ex communicationem Ber. Extendi sci licet predictas penas de quibus supe rius facta est mentio. i. q; sint excom municati etc. Et ita videtur q isti spē promotionis amittant: nisi cum eis p sedem apostolicam fuerit dispensa tum: sicut dicitur. s. de monachis. In ducit quasdam allegationes in con trarium: et tandem concludit dicēs. Tutius est dicere q incurrant om nes predictas penas: cum littera hoc expresse dicat: dum dicit hoc exten di etc. et supra vbi dicit. Predictis pēis obnoxij etc. Ber. Nota q dicit Ar chidiaconus super isto capi. q; tales d 4

audientes fm Inno. & Hoff. habent
duos menses anteq̃ ligent per id qđ
hētur in precedēti. c. super. in fi. & ista
etiam fuit ibi sententia Vincē. qui di
cit qđ isti duo menses inciperent i exi
tu ipsius monasterij. Sed Hosti. eti
am dicit qđ si semel audiat ligatur.
Et littera sequens multum fauet sūie
Hosti. Et rāde ad illā lram. Nisi ab
his ē. qđ ibi non respicit religiosos: s; sc̃
lares tñ clericos psonatus hñtes.
Et nota fm Hosti. qđ solus papa dis
pensat cū irregularib⁹ exeuntib⁹ ad
audiendum leges vel physicam vt p
moueantur. Hoc etiā pbatur in spe.
de le. s. nunc dicendū. Huil. & Hof.
Item nota qđ dicit Inno. qđ si i clau
stris audiant siue legant monachi n̄
ligantur ipsa constitutione. Sed dic
cum Hosti. esse verum istud quo ad
verba ipsius: mens tamen eius refra
gatur oīo: vñ non sine mysterio pōit
hec littera indistincte. Docere intelli
go vbiq̃. Nā effectus videt̃ fuis
se cā repulsina p̃dicte p̃stitutionis fi
nalis. Nota qđ tales sc̃ie religiosi n̄
agruunt cū eis exercitium earum i
terdicat. Et hec cā nunq̃ cessare pōt
q̃ nec eius effect⁹: ē de pe. & remi. cū
infirmis. Archi. Idem Pe. de pe.
rusio qui & scribit. Dicebat Jo. sup
decretali. Non magnopē. qđ si religi
osus exiit claustrum sibi ipsi legens
vel studens in legib⁹ ligatur hac pe
na. Sed & p̃fessus accedēs ad p̃ncipi
um: vel repetitionē socij⁹ incipētis in
legib⁹ cā honoris: dicit Jo. idē qđ liga
tur quo ad verba: qđ constō hec phi
bet auditū ex mēte n̄ ligat. Nota ē
qđ istud qđ interdī clericis. s. notatis
in p̃dicta decretali sup specula. in fi.

Audire. s. leges vel p̃hiscam dclara
tur per Bonifaciū non extendi ad
eos qui obtinent parochiales ecclesi
as rōne h⁹ modi ecclīaz: nisi eedem
ecclesie fuerint plebanie sub se capel
las habentes in qbus instituant cleri
ci p̃petuo nequeñtes ab ipsis absq̃ cā
rōnabili amoneri: ē ne cleri. vel mo.
statutum. li. 6. Ubi dicit Jo. an. qđ iō
dicitur rōne ecclīaz: qđ si haberent
dispensatiue vel alio modo persona
tum cum illis ecclesijs bene tenentur
constitutione: vnde si essent p̃sbyte
ri tenent: non rōne ecclē sed ordinis
vt. s. dixi. Itē qđ dicit Capellas. Idē
videtur tenendum: & tutius si vnica
habet capellam: non obstat ar. a ver
bis. s. pluralis numeri: quia non dic
hic: nisi fuerit plebania habens capel
las: sed dicit in plurali plebanias ha
bentes capellas: & pluralitatem ca
pellarum ad pluralitatem plebania
rum referam: ar. s. de p̃uile. vt p̃ui
legia. Et qđ dicit ab ipsis intellige ple
banis vel capellis. Et melius Johan
nes an.

Excommunicatio contra religio
sos p̃fessos si dimittūt habitum te
merarie: vel si accedunt ad studia lit
terarum sine licentia suorum p̃ela
torum. Ca. 55.

¶ Abibemus ne decetero ali
quis quancunq̃ religionem
tacite vel expresse p̃fessus
in scholis vel alibi temere habitū re
ligionis sue dimittat: nec accedat ad
qucuq̃ studia l̃rarum nisi a suo p̃e
lato: vel cū consilio sui conuentus vl'
maioris p̃ris eiusdem sibi eundē ad
studiū l̃ria p̃mit⁹ p̃cessa. Sigs bonū
temerarius violator: extiterit excois

incurrat suam ipso facto: ex ne de. l. mo. vt piculosa. li. 6. Religionē quam cūq; dū in approbatā. s. de voto. c. i. li. 6. Jo. an. Expresse. In casu isto nō ē differentia inter tacitā et expressam Jo. an. Professus. Nota p̄fessū non posse redire ad sc̄m: qd̄ dic vt de re gu. consulti. Jo. an. Temē. ex cā eim l̄z habitum transformare si iusta sit: puta timor vt. s. de vi. et hone. de. de. rici. Jo. an. Habitū supiorē. Jo. an. in nouel. vnde et idē ex de re. iu. li. 6. sup regula vltima i nouel. dicit q̄ hec regula. sc̄rtum est r̄. facit ad questio nē disputatā hic p̄ dñm Guido. d̄ pe tralata: de monacho q̄ bene fert bitū monachalē sed cooptū habitu cl̄ica li q̄ sit apostata: qd̄ videt hodie ap probatū p̄ de. de vi. et hone. de. qm̄ in p̄mo. 2. cū iste religiosus iustā cām transformationis sui habitus non al leget: indubitanter dico ipsū esse apo statā. Dimittat. Aldeo habitus ē an nexu ossib⁹ monachoz q̄ in quocū q; loco p̄sistentes: siue i lecto quiescē tes p̄stanter eo vti debent: vt hēt. 20. q. i. vidua. et 23. di. sanctū monialis. vbi dicitur q̄ eo habitu semp vti debet. Sed non videt q̄ illud semp sit ita amare intelligendū vt p̄sona p̄ma fa cie sonare videt. 21. q. 4. sine ornatu. ibi. Extra domos r̄. Dic q̄ illud lo quit̄ de clericis secularib⁹: q̄ non ita sunt astricti vt monachi. Et si i scho lis vel alibi dimiserint sine cā mona chi habitū suum: licet postea ad male dimissum habitum reuertant: etiā si postea sint: vel efficiantur bone fame non poterunt eligi in abbates: ar. i. q. 7. si quis omnem. Et huiusmodi snie fuit Lau. et Jac. de al. et Pe. qui dixē

runt q̄ non solū talis ē ieligibilis sed electus deiceretur. Archi. Non pu to q̄ monachus in cella sua dimittēs habitum: vel dum balneum intrat in occulto: vel iacens sine habitu liget hac p̄stōne. Alias pauci inuenirent non ligati: sed qm̄ exhibet se p̄spectib⁹ hominum sine habitu in habitu laica li vel clerici seculari sine iusta cā tūc ligatur Jo. an. in nouel. Quauis vt dictum est deberet semper ex hone state religionis deferre habitum: nō tamen videtur q̄ icurrat excommu nicationem in stando sine eo ex ali qua causa rationabili. Puta vt dor miendo melius quiescat: vt induēdo sacras vestes non appareat gibb⁹: vt querat pulices vt se balneet: et aptius scindat aliquod lignum et huiusmodi: quia sic non videtur temerarie dimit tere. Tamen etiam in huiusmodi cō uenientius esset non dimittere. Si au tem dimittat vel habitum trāsfomet vt faciat aliquod malum: vt scilicet fornicetur et huiusmodi: non est du bium q̄ est excommunicatus secun dum Pet. de pal. in. 4. Si etiam di mitteret volens transire ad aliam re ligionem: vt sic citius reciperetur eti am incideret in sententiam. Dic eti am Petrus de pal. in. 4. q̄ qui iocosa lenitate ad horam vt currat: vel lapidem proiciat: deponit habitum non incidit in sententiam. Et non est verisimile papam in minutis ta men laqueum posuisse: hec ille. Que uis. Hoc dicit vt comprehendat eti am studium theologie: sine iuris ca nonici et huiusmodi. Ratio esse po test: quia monachus debet suo clau stro esse cōtentus: vt. i. 6. q. i. qui vere.

Et ei a canone precipit ut intra claustrum
moret ut. e. q. iux. Hāc mortuū dicitur esse
mundo. Dicit tū Jo. an. q. theologia
et decre. legē pūit: q. sē scie pietatis. 37
di. figs grāmaticā. Archidi. Prelato
i. abbati vel alio q. t3 vicem abbatis: q.
pprie dicitur suus plar. s3 nunqd poterit
epa dare talē lūiam. s. eūdi ad scholas
Hō credo nisi interueniat pscūs ab
batis: ut hic ar. iz. q. i. non dicatis. Itē
nunqd extendat pena ista ad abba
tē. Multa inducit Archi. ad pbādū
q. cadat in penā: tādem dicit q. in lūia
abbat] obtinēda noīe plati videt ep̄s
ptineri. Et tunc si abbas voluerit ire
ad studia līaz ex suū monasterium
hēbit p̄siliū puent? illi? mōasterij: et si
visū fuerit poterit lūiam īptiri. Sed
obstare videt illud relatiū sui qd se
q̄t: qd videt respicē īmediate plati
ipsi? mōasterij et sic non ep̄m: et s3 hō
pōt dici q. q̄uis abbas male faciat si
vadat pter lūiam ep̄i ad quīs studia
līaz: non tū videt ligari hac pēa cō
stōnis cū sit penā et restrigi p̄suevit
magis q̄ laxari. Archi. et qd i. si. dī o
lūia ep̄i: videt hīe locū i monasterio
nō exēpto ab ei? iurisdicōe lūia: et tē
pōt oīa sine qb? i studio p̄mode esse
n̄ pōt: qd dicit ut nota. z. q. 7. cū pasto
ris. Jo. an. et s̄bdit archi. q. si mutunz
p̄bit tenebit mōasteriū vsq; ad pba
bile mōz: nisi actū fuissz q. ali? p mo
nacho sūp̄ iuenirz et p̄p̄qu? vel ali
ns. Si at obligaret libros l' res alias
p scholari vel alio nō v3 obligatō: q.
monach? suus ē mōasterij: di. 54. ml
tos. Idem si fideiussit p aliq: q. i. nō
tenet Archid. Hoz. q. i. apostatauit
dimittendo bitum: vel q. accedit ad
studia sine lūia. Jo. an. Ipo fco. Spe

ciale ē in religioso apostata: q. atq; n̄
esset apostata excoīcat? sed excoīcan
d? s̄m q. notat Jo. an. et Ber. 23. di.
figs ex clīcis. Jo. an.

Excoīcatio religiosos oēs q. sine
lūia parochiāis dat sacramenta eu
charistie. La. 56.

Religiosi q. clericis aut laicis
r sacramentū vñctionis extre
me vel eucharistie ministra
re: matrimoniū solemnizare: non hīta
sup his pochialis p̄sbi lūia speciali:
aut q. excoīcatū a canōe: pter q̄s a ca
sibus in iure exp̄ssis: vel p p̄uilegia se
dis apostolice p̄cessa eis dē: vel a sūis
per statuta synodalia: vel p̄uincialia
pmulgatis: seu ut verbis eorum vta
mur a pena et a culpa absolue quēq;
p̄sumpserint excoīcationis lūiam
incurrant ipso facto: a qua duntaxat
a sede ap̄lica absoluedi. Et paulop
Nullus religiosus eis dē sup hoc excep
tionis vel alio p̄uilegio suffragante.
Et in fi. Sane illis religiosis qbus est
ab ap̄lica sede concessum: ut familia
rib? suis domesticis aut paupib? in
hospitalib? suis degentibus sacra pos
sint ecclesiastica ministrare. Nullus
volum? ex p̄missis p̄iudiciū quo
ad hoc gñari: ex de p̄uilegiis in elem.
religiosi. Pan. Religiosi in sex casib?
sunt excoīcati. Et cū hic loquatur ge
neraliter oēs religiosos cōphendit et
pplm hītes. Clericos aut̄ seculares
n̄ p̄prehēdit: et si in his excederēt. Eu
charistie. pan. Non dicit vñcti: vñ p̄s
q. loc? ē pene siue dēt in morte siue
in vita dēt. Non ob. 50. di. penitētes.
in fi. qd intelligo: ut i morte oib? dēt
vñcti per illos q. i. hoc p̄t. p̄iia aut̄
tpe necessitatis a quolibz sumi potest

Querit an hec de. hec locū in qbus
 cūq; religioſis. Soluit Lau. q; ſic: dū
 mō ſint religioſis approbate. Idē La.
 alſ. n. nō ſt religioſi: ne i agro. i de.
 de ſta. mo. r ca. re. Frā. de 3a. Itē p
 bendit iſtud vocabulū Religioſi et
 nouitios fm Lap. vtrū pphēdant h
 religioſi pnerſi vel moniales. Sūt di
 uerſe opiones p r r vtraq; pōt ſu
 ſtineri. Lau. r De. d anch. d mōialib
 tenet q non. Lau. q ſic Frā. de 3ab.
 Itē dicit Lap. q religioſi miſtrates
 ſacra non ſolū clēicis ſclarib; ſ; etiam
 regularib; ſine līia: r pēcipue altī re
 ligioſis icidūt in hāc penā: r hoc ē tu
 ti q. ſ. ſriū. Solēnizār. Jo. an. r pau.
 i. ſolēniter bñdicē: r de hac bñdictōe
 hī. 3o. q. 5. c. i. r. 4. ſe. Et dīc zen. q i d
 bo. ſolēnizare pphēdit oīs ſolēnitas
 q obſuat iur ritū regioſis: de ſpō. c.
 i. ſine fiat ſolēnis benedictio ſine dica
 tur miſſa ſpalis p pphētib; . Itē hita
 Jo. an. ſ; nūqd credit religioſus po
 chiano dicē ſe hēre talē līiam. videt
 q ſic p id qd nō. de pe. di. 6. placuit.
 q non ē plūmēdus imemor ſue ſalu
 tis. i. q. r. ſancim. Et pōit ibi ipſe Jo.
 duas obſtātias: r ipe ſoluit. Parochi
 alis Job. an. Per hoc q ad ſeculares
 mercenarios: r his ſilib; intelligo p
 bytez i cui; pochia inhāt: ſa. qd no
 tat de pe. di. 6. placuit. De hoc ſcrip
 ſi de pe. r re. c. oēs. ſup ver. Sacerdo
 tes. r Hoſti. tractat i ſū. d po. ſ. vlt. v.
 Quis itelligat pochian; fm Frā. de
 3a. dīc q ſtatī cū q; vadit ad hitādū
 i certa pochia: itellr ibi ſcs pochia
 n; niſi acceſſerit cā recreatōis: vel ob
 aliā cām tpalē ſtatī reuerſur; ad pp
 am pochia: q; tūc ſec de ſepult. is q.
 li. 6. Prebyteri. Jo. an. Puto ſufficē

līiam pochiani q adhuc pſbz non ē:
 puta q; ē infra annū: vel diſpēſatū ē
 cū ipſo fm ſoumā decre. cūz ex eo. d
 elc. li. 6. vel ex pochiali collegiato. e.
 ti. ſtatui. Uidet r ſufficē līia vica
 rij gerētis curā p modū decretalis p
 dē. cūz ex eo. Puto et p; ſcī a pēis
 excuſari illū q hoc ſec de auctē dioce
 ſani: ſacit de pe. r re. c. z. li. 6. nā dio
 ceſis ē pochial; et; r hoc forti; qn va
 cat pochialis ecclia: ſ; qn non vacat
 anteſcī pſulo abſtinē: r ex līia epī l
 archiepſbi ciuitatis hoc non fieri licz
 ab alijs recipi poſſint. Pau. et dīc q
 lz hec vā ſunt. ſ. q ſufficiat līia pdcō
 rū tuti; ē a līa n recedē: r addit pau.
 hanc pſtōem n hēre locū i illis q pdcā
 ſacra recipiunt a certa pſona rōe cō
 ſuetudis pūilegio: vel alio quīs mō.
 ſ. de re. do. q; ptingit. i ſi. exēplū. et d
 ſta. mo. r ca. re. ne i agro. ſ. ſane. i de.
 Hec pcedunt fm Frā. de 3a. niſi ali
 nd hēret pſuetudo. Itā vt dicit Pau.
 ſi certa eēt pſuetudo a qb; recipient
 hec ſacra non ē loc; huic pene: de re.
 do. q; contingit. in de. Que pceſſio ſa
 cramētōz tūc non ppetit rōe pochie
 cui; fauore hoc videt ſtatutū. Spali
 Sufficit q pochiano deſ līia ſacta
 ſpecificatione ſacri: puta de eucharis
 tia vel alio lz non expmat nomē re
 ligioſi. Item ſufficit q deſ religioſo
 licentia ſacta ſpecificatione ſacrorū
 lz pochiani nō expmant; ar. de tē. or.
 c. i. Jo. an. et dīc q credit p talē ſpeci
 ficationem ſactam cūtetur pena. Et
 addit q de ſacramento baptiſmi et
 penitentie non intelligitur predicta
 pena: quia hic non expmūtur. Idē
 Pau. Et canone. Johan. an. Quoti
 enſcūq; archiepſcopus vel ſacerdos

possit absolue d sen. ex. nuper. De ex
coicatis a canone an pcedat quo ad
oēs. Solut Lau. q sic sine sit religi
osus eiusdē ordinis siue alterius siue
sint clīci siue laici siue mīeres. Frā.
de zaba. Et intelligūt Laur. z Lap^o
de excoicatione maiori non de mino
ri. Absoluentes excoicatos p statuta
legatorum. zen. tenet q incidant. Si
aut religiosi absoluat a sūia hoīs : q
non pnt non hz locū pena: cū istud n
expmat. Idē Pau. z zen. z Lau. z ex
hoc inferē q in excoicatis p sūiaz pa
pe non ē locus huic de. qd t3 Laurē.
q: si voluisset de hoc itelligi expressif
set Fran. de zab. Sūjo. Joh. an. puto
q oēm sūiaz excoīs includat suspēsi
onis vel interdicti cui^o necessaria sit
absolutio. Quenq. Jo. an. et religio
sū vel sociū. nihil. n. excipit qui dicit
qd cunq: de ma. z obe. solite. in fi. In
current. Querit hic Joh. an. z Pau.
qd iuris de recipientib^o talē absoluti
onē vltalia sacramenta: an sint liga
ti eadē sūia rōe picipatōis. Et Pau.
quidē remittit ad id qd dicit de pā.
z aff. eos. in de. Ibi aut sic dicit in q
dam fili casu: tunc picipans in crie
crioso est excoicatus: cū picipat p^o la
tā sūiam: vt in. c. si p cubine. Sed hic n
picipat post s3 i actu p q ligat. glo.
vel dic q l3 participans in crie crimi
noso sit excoicatus: non tū participas
in actu illo. p quo alter ligatur. Hec
ibi. Jo. an. mittit ad id qd dixit de sē
tentia ex. Contingit primo. Idē Frā.
de zab. f. q illud de participatione i
crie hēt locum qn participat p^o actū
damnatum non in ipso actu. Querit
idem Fran. de zaba. Utrum religio
sus ignorans penam: de q hic. Et als

homo sancte vite si ministret eucha
ristiam sine licentia parochialis pres
byteri: non tamen in contemptum ip
sius incidat in penam. Et videtur q
sic quia ignorantia iuris non excusat
regula Ignorantia. li. 6. Contrariuz
consului. Dicit idem Fran. per hanc
litteram in verbo presumpserint: que
notat dolum z temeritates ministrā
tis. Sicut enim miles armate militie
excusatur ab ignorantia iuris. C. de
iur. z fac. igno. li. 1. Ita z hunc possu
mus excusare: z hoc precipue in foro
penitentiali in quo credendum est as
serenti hoc ignorasse. Quia tū in hoc
forte aliqui contradicerent: q eo ipo
est presumptio q fecit cōtra hāc de.
Tutius est q petatur absolutō. Uta
mur. Jo. an. Pau. concoz. de hereti.
accusatus. §. ille. li. 6. papa tamen om
nem delicti penam vere cōtriti dimit
tere potest: facit de conse. di. 4. baptis
mi vicem. z hanc concedit crucefi
gnatis in voto vltamarino: vt notat
Hostien. de iudeis z sarrace. ad libe
randam. z in anno centenario: vt pa
tet etiam in extranaganti Bonif. Li
cet antiquorum. Concessum. Idez vi
detur si consuetudine hoc obtineat:
ar. extra de re. do. quia contingit. Et
Johan. an. dicit pro hoc videtur esse
idem: scilicet de consuetudine: z vide
tur declinare ad aliam par. tē vlt sal
tem dubiam relinquere. Apostolica
generali priuilegio circa hoc: scilicet
totum orbem respiciens solus papa
concedit. Speciale tamen quo ad
suam dioecesim concederet episco
pus ex causa qd dicit de religiosis
domib^o. Dicit etiam Laurentius: vt
allegat Petr^o de ancha. q presbyter

parochialis q̄tuncq; simplex cu-
ra sit ei commissa in adiutorium ipsi
uscure poterit assumere sibi ad tps
presbium religiosum: vel alium sine
cuiusq; superioris licentia qui ipsū in-
uet forsitan in quadragesima: ad au-
diendū subditos suos in confessione
z dandū eucharistiā i pascha vel mis-
sis celebrandis seu alias: vt hic. **Dec**
ille. Et dato. q̄ mendicantes non de-
beant audire sine licentia prelatoꝝ
suoꝝ: tñ si audirent z ministrarēt sa-
cramenta: cum licētia hoꝝ illi essent
absoluti: nec ipsi incurrerent excoīca-
tionē: l3 peccarēt ex articulū necessi-
tatis.

Cōtra religiosos qui dicūt aliq̄ vt
retrahant homines a solutōe decima-
rum.

Ca. 57
Los ēt religiosos q̄ aliqua
vt audietes a decimaz eccle-
sijs debitaꝝ solue retrahāt i
fmoibꝫ suis vel alibi pferre psumūt
excoīs siue sbiacē decernimꝫ ipso scō
de pe. cupientes. in cle. Illos religio-
sos q̄ in fmoibꝫ suis vel alibi pferūt
aliq̄ vt retrahāt a solōne decimaz ex-
coīcat Jo. an. z Pau. Medicātes z n̄
mēdicantes cludit: clericos aut̄ secu-
lares nō pprehendit: nec laicos artat
hec pena: z pcordat ex de sentē. ex. c. i.
Retrahāt. Pau. vt beat locū pena d̄
q̄ sequit̄ duo regunt. Prīmūz q̄ ta-
lia dicant vt aliquos retrahant a so-
lutione decimaz debitaꝝ ecclesijs: q̄ si
secꝫ si dicerēt alia intentōe: vel si obi-
te non eēt ecclesijs sed alijs q̄cunq;
mō. Scōm ē q̄ audietes sint obligati
ad solutōz decimaz: vñ si talia pfer-
rēt audietibꝫ non obligatis: cessat pe-
na p̄stitutionis.

Excoīcatio 3̄ religiosos oēs n̄ ser-
uantes iterdēm a papa positū vel or-
diarijs qñ sciūt m̄icem eccliam illō
seruare.

Cap. 58.

religiosi oēs tā exēpti q̄ nō
exēpti cuiuscūq; ordīs z p̄di-
tōis existāt: cū viderint z sci-
uerint cathedralem vel matricē: seu
parochiale loci eccliam suare iterdē
cū q̄cunq; positū aucte sedis apli-
ce vel ordinarioꝝ debēt z ipsi suare
non obstātibꝫ q̄buscūq; appellonibꝫ
antea ēt ad eādē sedē vel aliū: vel ali-
os īiectis z alijs obiectōibꝫ q̄buscūq;
alioqn n̄ suantes excoīcatōem incur-
rūt ipso scō: idē ēt interdictis z cessati-
onibꝫ a diuinis iudiciis p̄ puincialiū
pcilioꝝ statuta vel ipsoꝝ auctoritate
volumꝫ obseruare. idē in gñalibꝫ ces-
satiōibꝫ a diuinis ciuitatū terraz z ali-
oꝝ locoz q̄s aliqui ex p̄suetudine:
vel alias capla collegia vel p̄uētꝫ se-
culariū vel regulariū sibi vēdicāt ec-
clesiaz. Idē intelligimꝫ obseruādū n̄
obstātibꝫ p̄uilegijs p̄cessis eis p̄uētōi-
bꝫ statutis z p̄suetudinibꝫ q̄busl3 q̄ 3̄
p̄missa religiosi ipsi in nullo volu-
mꝫ suffragari: ex de sen. ex. ex frequē-
tibus. in cle. Ordinaris. L̄raz aduer-
te Pau. q̄ vt sit locus huic pene reg-
rit q̄ iterdēm sit positū auctoritate
pape. Qd̄ intelligo ē si fiet p̄ eius de-
legatū: de p̄ben. si aplice. li. 6. Vel q̄
sit positum a iure cōi vel p̄ ordinariū
vel pcilium puinciale. Vel q̄ p̄ ipsū
vel alium ad quem spectat fiat cessa-
tio a diuinis: per q̄d videt q̄ hoc nō
hēat locū in iterdicto posito a singu-
lari p̄sona: que hoc posset ex speciali
p̄suetudine: cum talis non faciat au-
ctoritate apostolica: nec sit ordinariꝫ

Idē videtur in interdicto posito p de
legatū ordinarij: qz non videt tūc po
sitū p ordinariū Religiosi. qz qz Jo.
an. Mendicantes vel non: z p hoc pz
qz clericos seculares non seruantes in
terdictū vel cessationem quā seruat
matrix ecclesia nō ligat hec constitutio
Matrix. Pau. i. baptismalem vel lo
ci maiorē: que ideo dī matrix: qz re
generat p baptismū: z sic cathedralis
in ciuitate z matrix in alio loco: que
ad hoc equiparant z merito: qz alias
hec pena non haberet locum: nisi in
interdicto ciuitatis. Nec curo vtrum
matrix ecclesia sit religiosi subiecta
quo ad reliqua temporalia vel spūa
lia vel non sit subiecta. Et si in loco
non sit cathedralis vī matrix aliqua
ecclesia: quia forte est in alio loco: vel
ibi sūt plures equaliter suis parochi
anis baptisma z alia sacramēta mini
strantes. Distinguidum qz si oēs il
le seruāt: loc⁹ est huic pene. Si vō ali
que seruāt aliq non: tūc non ē loc⁹ pe
ne sicut facit si in tali loco non est ec
clesia religiosoz. Dicitur aut hec ec
clesia cathedralis vel matrix ecclesia
muroz ambitu pprehēsa: ex quo si in
ecclesia celebrat continue ianuīs aptis
zē. siue p prelātū siue p capitulū totū
vel ptem: siue p alios clericos eccle
siā non ē loc⁹ huic pene. Idē Jo. an.
z addit Pau. Puto tū qz si in matri
ce ecclesia celebratur ab aliquib⁹ ex
traneis inuitis plat⁹ z capitulis: qz nī
hilomin⁹ sit locus ibi pene. Idem ē
dicit qz interdicta metropolitana ec
clesia non intelligit interdicta matrix
ecclesia. Idē si interdicta puicia: vel
vna diocesis in aligb⁹ ciuitatibus vel
castris matrix ecclesia seruat interdēz

in aligb⁹ non. Dicēdū qz i locis qbus
seruat loc⁹ ē pene i alijs non. Scie
runt. Jo. an. alio sensu qz p vīdū d quo
pmissit. pbabl⁹ qz ignorātes talē obf
nantia nī ligat ad penā. Vidēt. Pau.
s. videndo i cathedrali z matrix ec
clesia celebrari ianuīs clausis z voce
submissa excoicatis z iter dictis exclu
sis. Obseruare. Jo. an. ar. a drio scē
cessat ibi illius argumenti drium re
pigitur in iure: vt scripsi de elec. publi
cato sup vltima glo. Item drio nō
ē eadem disciplina: vbi mens z verba
resistunt: de ver. signi. c. fi. Excessus q
clericorum matrix ecclesie non da
bit religiosi materiam delinquendi
intelligo autem illos seruare qn ab
stinent animo obseruandi. Appellati
onibus. Jo. an. Ad dicit qz precedēs
appellatio non viciet interdictum
ne corrigat: de appel. ad hec. Sed di
cit qz qzuis interdictum sit nullū p
pter precedētem appellationē vel ali
am cām: ex quo tamen matrix eccle
sia illud seruat. Religiosi. violantes
sunt excommunicati. Subiacere. Jo.
an. z Pau. Si sūia interdicti vere li
gat: z matrix ecclesia non illam. Fuit
Religiosi non seruantes non ligant
hac pena: sed alijs que hntur d exco
sibus prelatorum. c. vlti. z de pūile. au
ctoritate. li. 6.

Excoicatio ptra religiosos qui cū
omiserint scēntiam facere sibi pntē
tibus de decimis soluēdis predicant
postea.

Lapi. 59.

Religiosi q scienter postposu
erunt pntentibus scēntiam fa
cere de decimis soluēdis ab
officio pēdicatōis tādū mancant ipso
fco suspēsi: donec pntentibus ipsi.

Si hoc ipsum sibi dicēdi hōde fa-
cultatē hūerint p̄sciam fecerint exin
de excoicationis incursum sūam ip̄o
fco si predicare p̄sūperint p̄dicta ne-
gligentia: vt p̄mittit non purgata: ad
religiosos tñ monasterioꝝ vel eccla-
rū decimas p̄cipientiuꝝ volum⁹ hoc
extendi: ex d̄ pe. cupientes. i. de. Scie-
ter. Pau. Sec⁹ si ignorant seu p̄ obli-
uione. ⁊ hoc intellige si ipsi p̄fessores
a prelatis eccliaꝝ fuerint regiti sup
hoc vt faciant p̄sciam sibi p̄sentib⁹
de decimis dandis. Pau. ⁊ Pe. d̄ an-
cha. Suspendi. Jo. an. Nota nouam
spem suspensionis: ⁊ ibi ponit d̄ mul-
tiplici spe suspēionis. Lōmod. Pau.
ḡ incōmoditas excusat a p̄cepto: con-
cor. ex. e. u. c. i. ad idem. zz. q. z. faciat.
Minor tñ hic cōmoditas excusat: vñ
non tenet eos sequi q̄ non sunt in lo-
co. Vel si sunt ⁊ hi non p̄nt sine ma-
gna vagatione vel sine alia incōmo-
ditate: durante ḡ cōmoditate durat
suspensio: donec de soluēdis decimis
p̄sciam fecerint: qua facta vel incom-
moditate supueniente cessat suspēio
Negligētia. Pau. Hō hic casū q̄ ve-
niens h̄ suspensionē a certo officio ē
excoicatus non aut irregularis: sed si
postea celebrat: sic: de cler. ex. postu-
lastis. Percipientiū. Jo. an. Soli enī
non p̄cipientes solēt in his delinquē
Dicendi. Jo. an. Nota h̄ia p̄trarijs
purgari: de here. c. z. li. 6. Peccatum
ergo tacendi: dicēdo purgat. 43. di.
sit rector.

Contra mōachos ⁊ canonicos re-
gulares qui non habētes administra-
tionem curias principum intrant: vt
damnificent monasterium vel prela-
tum eoz.

Cap. 60.

De edicto p̄petuo p̄hibem⁹
h ne monachi aut regulares
canonici administrationē ali-
quā non hñtes ad curias p̄ncipū abs-
q̄ spali prelatoꝝ suoz līia se p̄ferāt
q̄ si se p̄ferre p̄sūperint: vt dānū ali-
qđ inferāt suis p̄latis aut mōasterio
excoicationis sūam eos icurrē volu-
m⁹ ip̄so facto: prelati eoz districte
nihilomin⁹ iniungētes vt ipsos a pre-
dictaz curiaꝝ accessu ⁊ alijs ḡbulz
vagationibus ⁊ discursu diligēter cō-
pescere: aut sup hoc non p̄centes eis
dē se uere corrigē non omittāt: ex de
sta. mo. ne in agro. in de. canōici. De
hac ḡ pte non dubitam⁹ qn liget mo-
nachos ēt non nigrōs Jo. an. Hō hñ-
tes. Illos. n. qui hñt administrationem
qñq; p̄ ipsaz administrationū cāis il-
luc ire oꝝ: q̄s p̄sequi p̄nt l̄z non sint p̄-
petui: de iudi. cū deputati. Jo. an. Cu-
rias p̄ncipū. Hic notat Jo. an. Et po-
nit duodecim abusiōes claustrī f̄z Du.
Et duodecim abusiōes seculi f̄z Ly-
prianū: ibi vide si vis. Spali ḡ gñalis
puta q̄ possit se quo voluerit absēta-
re non sufficit Jo. an. Ip̄o facto. Ad
hanc excoicationē p̄bendam duo ne-
cessaria vident⁹. s. q̄ intrauerit curiaꝝ
⁊ q̄ cā damnificandi monasteriū vñ
prelatum līiam habere vel non hñe
non puto ponderandū: cum hoc nō
reputatur. Hinc ē ēt q̄ d̄ licentia pre-
lati intrans curiam: si ad hoc intrat
excoicat⁹ est. Ex solo ergo exitu clau-
stri ob hanc cām non ligatur. Item
ex quo intrauit ob hanc causam: licet
dammum non intulerit: siue quia nō
potuit: siue quia penituit ligatus. si-
mile de homici. pro humani. libro sex-
to Johannes an.

Excoꝛcacio pꝛa monachos tenen
tes arma infra septa monasterij sine
licetia abbatũ. Cap. 61.

p Refate quoq; siue mōachos
infra septa monasterij sine li
centia abbatũ suoz arma
tenentes decernim⁹ subiacē: ex de sta.
mo. ne in agro. in cle. Monachos nō
repetit ⁊ canonicos regulares. vñ vi
det qꝫ lꝫ siua. s. excoꝛcationis: de qua
dixerat arcent⁹ in casu pꝛcedentū nō
tñ in isto. Sed cū loquit gñaliter vi
det includē oēs monachos albos et
nigros: et si vocet iuxta vulgare fra
tres: ar. de pac. cñ pꝛides. vbi vocant
monachi ⁊ fratres. Pau. septa. i. clau
sura dicta a sepio sepiis: vt ē claustrū
refectorium vel dormitorium ⁊ cete
re officine ad vsuz monachoz depu
tate. iz. q. i. necessaria. idem videt de
atrio. iz. q. i. nll. a. ⁊ b. hort⁹ ⁊ area po
sitis iuxta ecclesiam: de cēsi. c. i. Pau.
infra p. intra. Et pꝫ per hoc qꝫ extra
tenens scilicet arma non icurrit hāc
penam. Arma in communi significa
tione cōprehēduntur tela. Sed dicū
tur arma stricte quibus defendimur
tela qbus impugnamus. l. cornelia. d.
hom. si pfodiens. Sed vt ibi notat
armozum appellatione: ⁊ fustes ⁊ la
pides comprehendit: ⁊ omne qd ar
cu vel manu mittitur. Non tamen
puto auctorem sic latissime intellexit
se Jo. an. Pau. vera dicit qꝫ armozū
appellatio significat non solum scu
tos gladios ⁊ galeas: sꝫ fustes ⁊ lapi
des ⁊ telū: quod appellatur id qd ab
arcu mittitur vel manu: ⁊ sic vide
tur istud intelligi de armis militari
bus: non clericozum que sunt lachry
me. 23. q. vlti. c. i. ⁊ addit. Sed nūquid

appellatō armozum ita late sumitur
hic: puto qꝫ sic si teneantur ad vsuz
pugne. Alias si i camera vel infra se
pta monachus habeat lapides ad ali
um vsuz: vel gladium antiquatū ad
coquinam vel ad aliud simile. Non
credo qꝫ sit de mente talia pꝛhibere:
alias sic. Quid enim si iuxta fenestrā
super ianuam habet acruuz lapidū
ad impugnandum vel offendendum
venientes certe tunc includunt. Idē
dico de arcu ferro ligno ⁊ similibus
vñ oportet videri si ex forma mō ⁊
alijs circumstantijs ea tenent vt arma
offensibilia: seu defendibilia aut alia
vtensibilia: tales pꝛecture non sunt ne
cessarie in notis ⁊ maioribus armis:
vt lāceis gladijs loriceis scutis balistis
⁊ huiusmodi. Pau. Tenentes. veniēs
de foris ad claustruz cum armis nō
aio tenendi: nec tenet ex delectatione
non videtur ligari: qꝫ verbū Tenet
intelligitur cū effectu. Jo. ⁊ Pau. Si
liua. Intelligo petita ⁊ obteta. Pau.

Excoꝛcacio ⁊ mendicantes qui sūt
licentia pape recipiunt noua loca ad
bitandū vel mutant vel alienant iam
recepta. La. 62.

Rāsgressores pꝛstōnis: qꝫ reli
giosis mendicantib⁹ domos
ad habitandum de nouo vel
loca quecunq; recipere: seu recepta
hucusq; mutare: vel ea transferre in
alios cuiusuis alicatōis titulo: ⁊ quo
modocunq; excommunicationis sen
tentie decernimus subiacere Consti
tutiōis. Jo. an. Constōnis Boni. que
habetur de excessibus pꝛelatoꝝ in. c.
vno. li. 6. Ibi dicit idem Jo. in prima
glo. Talis constitutio. hoc dic qꝫ mē
dicantes non pꝛit acquirē noua loca

ad habitanduz: vel antiqua alienare
 ⁊ mutare absqꝫ spēali licētia pape: q̄
 d̄ hac phibitione faciat mētionem in
 acquirentibꝫ tñ loca p̄ eremitica vita
 ducēda cessat phibitio. Idē ī secūda
 q̄ incipit. Mendicātes. hī dicūt mē
 dicātes qbus victū tribuit incēta mē
 dicitas. Et q̄ redditus aut possessio
 nes ex regula vel constitutionibꝫ ha
 bere non possunt extra eo. li. 6. de re
 li. do. c. vno. Quo ad casum videtur
 in omnibus mendicantibus idēz ius
 Dicit Pau. q̄ si domus corruat cuiꝫ
 tamen solum contineat remanet ī do
 minio ipsoꝝ mendicantium: lꝫ d̄ no
 uo reedificetur non incurrit excoi
 cationem. Secus autem si locus etiā
 nō diruptus deserit esse de ipsoꝝ
 dñio ⁊ habitatione: ⁊ postea nouo iu
 re illud acgrāt: q̄ tñc incurrit. Et nō
 q̄ ecclesias oratoria ⁊ alia edificia fra
 tres predicatoris vsibus suis pñt cō
 struē ⁊ edificare ī loc. s. eis ꝓcessis: ⁊
 q̄ prelati d̄ edificātes ⁊ construētes
 sūnt excoicatiois iſerre n̄ pñt. Alex.
 Itē nulli d̄ ordinibus paupertatis lꝫ
 oratoriū v̄l ecclesiā cōstruē: seu con
 structā recipē iuxta ecclesias p̄dica
 toꝝ: ⁊ oratoria eoꝝ. j. spaciū centum
 quadragita canapꝫ: ⁊ si secus factuz
 fuerit dirimatur. Clemēs. Quia ple
 riqꝫ. Itē fratres p̄dicatoris ī mutatio
 nibꝫ locoz pñt secū deferre oēz edifi
 cioꝝ mām: exceptis ecclesijs dedica
 tis: libros calices paramenta: ⁊ alia
 bōa nostra: ⁊ edificia relicta cū solo:
 ⁊ alijs preter ecclesias v̄dere. Et pre
 ciū in eoꝝ vtilitatē auertere: n̄ obstā
 te quozūcūqꝫ prelatoꝝ d̄dictiōe. Bo
 ni. Virtute.

Excoicatio cōtra religiosos fo uē

tes beghinos ⁊ beghinas ī illo statu.

Capitulū. 63.

Acro approbāte ꝓcilio ppe
 f tuo phibedum duximus: ⁊ a
 dei ecclesia penitus abolēdū
 eis dē ⁊ alijs mulieribꝫ qbuscūqꝫ sub
 pena excoimunicationis: quam in cō
 trarium facientes incurriere volu
 mꝫ ipso facto iniungentes expresse ne
 statum huiusmodi dudum forte ab
 ipsis assumptū quoquo modo sectē
 tur vltius: vel ipsum aliquatenꝫ de
 nouo assumant. Predictis vero reli
 giosis per quos eedem mulieres ī hu
 iusmodi statu fouere biginali ad ipꝫ
 suscipiendum induci dicuntur sub si
 mili excoicatiois pena quā eo ipso
 si secus egerint se nouerint incurfu
 ros. Districtius inhibemus ne mulie
 res aliquas predictum statum vt pre
 mittitur dudum assumptum sectan
 tes: vel ipsum de nouo assumentes q̄
 quo modo admittant prebentes sup
 hoc auxiliū cōsiliū v̄l fauorez: extra
 d̄ re. do. c. i. in cle. Videtꝫ q̄ hec con
 stitutio sorozes minoz q̄ dicūt tertij
 ordinis nō includat: cū ille ꝓmittant
 obediētiā: ⁊ habeāt regulā: nō ꝓprie
 q̄ ad tria substantia: sꝫ quēdam mo
 dū viuēdi ꝓ sedē apostolicā appro
 batū: qd̄ mibi ꝓstat: ⁊ facit eē d̄ sc. ex.
 Cū ex eo. Secundus ordo. s. minoz ⁊
 sorozum sancte clare que profitentur
 substantia: sꝫ differūt a ꝓio: q̄ ha
 bēt ꝓpriū ī cōi: qd̄ nō hꝫ ordo fratꝫ
 minoz. Jo. an. De autē beghine que
 h̄ reprobantur: nec obediētiā ꝓmittūt
 nec regulā aliquā approbatā ꝓfitentꝫ
 ⁊ opiniones catholice fidei cōtrarias
 introducūt vt dī. s. in textu huius cle.
 Sꝫ nec ē sorozes de ꝓiia beati dñici

c

includit hec constitutio. Cum ille permittat obedientiam et regulam habeat a sede apostolica approbatam quod mihi constat. Item hic non prohibetur mulieres fideles que permittunt continentiam vel non permittunt prius agere volunt et in humilitatis spiritu domino servire: ut dicitur in fine huius cle. Fran. de zab. in lectura. super illa clementina querit in quodlibet. eorum quod habent numerant: utrum an valeat permissio obediencie vel renunciatio priorum aut professio regule approbate sufficiat ad hoc ut beghine non tenerentur. Et dicitur quod non quantum ad prima duo: et si religiosi: nisi profiteantur regulam a sede apostolica approbatam: de voto. c. vni. co. li. 6. Si tamen haberent regulam vel vitam per papam approbatam: hoc sufficeret etiam sine renunciatione priorum: ut dicitur sororibus tertij ordinis minorum dicitur glossa. quia hic habes. s. Et idem Pan. qui allegat euenagantem. Jo. 22. Sancta romana. Et hac habes. j. Et dicitur idem quod religiosi participantes cum talibus beghinis etiam non in crimine sunt excusati secundum Pan. Sz Lau. et zez. et Matthe. intelligunt hoc de participantibus in crimine et criminosis. id est de fouentibus eas in beghinatu: vel inducentibus ad hoc suscipiendum: et quis huic excusationi esset locus per. c. nuper. Etiam si hoc non exprimeretur: tamen ideo hoc expressit dicitur excusatione: quia solet plus timeri etc. 23. di. q. q. Vel seruando priorem intellectum dic quod littera dicit. Ullo modo etiam si fauor non prestetur directe sed indirecte: adhuc locus est huic pene: quod secus esset in. c. nuper. Et si dicemus quod eo ipso quod religiosi easdem admittunt ad aliquam communionem tolerando eas in hoc statu dicuntur fauere et si non dant fauorem

directum: sic incidunt in excusationem Laici vero participantes cum talibus in crimine criminosis non est dubium quod incidunt per. c. nuper. Sed participantes alio modo vel fauentes indirecte non incidunt per. a. d. io: quia de. lo. q. d. religiosi. Lau. et zen. et idem dicit zen. de epo.

Excusatio fratres minores ad mittentes illos de tertio habitu beati Francisci ad diuinam tpe interdicti.

La. 64.

Strictius ihibemus fratribus minoribus: ut de cetero aliquam vel aliquem ex fratribus vel sororibus de tertio ordine quem beatus Franciscus instituit: et si super hoc hi vel illi privilegijs quibuscumque muniti extiterint ad diuinam in suis ecclesijs tempore interdicti quouo modo admittant quod si fecerint eo ipso se nouerint subiacere excusationi: ex de sen. ex. cum ex co. in cle. minoribus. Alios non ligat hec constitutio. Jo. an. Hi vel illi Hi fratres minores: vel illi: sed fratres et sorores tertij ordinis. Et est mirabile: quia eo casu in alijs ecclesijs recipi possunt si privilegiu est generale. Jo. and. suis ecclesijs. Per hoc verbum quod etiam supra premisit. Dico quod si in alienis ecclesijs hoc faceretur cessat hec pena. posset tamen hic locum habere alia pena excusationis. Jo. an. Admittant: nisi in quantum illis et alijs permittitur secundum decretale ultimam. c. ti. li. 6. Jo. an. Subiacere. Et hac sententia non possunt absolui nisi per romanum pontificem: vel satisfactione premissa per locorum episcopos ut dicitur in fine. b. cle. Querit a doctoribus: utrum isti de tertio ordine beati Francisci gaudeant privilegio clericali personaliter: d. q. 17. q. 4.

Siquis suadente. Vel fori: d quo. z.
q. i. c. i. Et Jo. cal. in quodam suo cō
filio tenet q' nullo horz gaudeat. iz.
q. i. duo sunt. Non ei sunt clerici nec
religiosi. i. religati religiōi stricte sū
pto vocabulo. i. obligati ad tria vota
vnde sū Franci. de za. possunt con
trahere matrimonium z' vti contra
cto ergo zc. Idem tenet Lau. zen. ve
ro z' Guido. tenent q' gaudent priuile
gio clericali personali. s. q' inieciēs
manus violentas in eos est excoīnu
nicatus: quia sunt persone ecclesia
stice. Lopus z' Bar. plus dicunt. s. q'
gaudent tales priuilegio fori seu rea
li. i. q' non debent cōueniri sub iudi
ce seculari: nec cum laicis soluē col
lectas. Dicit tamen idēz Bar. istud
vltimū perusij non seruari: quia con
ueniuntur sub iudice seculari. Alie
gant ista Pe. de ancha. z' Fran. d. za.
super hac cle. Cum autem fratres z'
sorores de tertio ordine beati Bñfici
habeāt regulā approbatā s; illā mo
dū viuēdi ab ecclesia per Boni. si
cuti z' isti: imo sūt i hoc magi priuile
giati illis: q' tpe iter dēi admitti pūt
ad diuina fratz. Nō video q're n de
beāt gaudere fili priuilegio sicut z' illi

Excoīcatio d' oēs facientes aliqō
pactū vel pmissione tēporaliū. p aliq
gratia vel iusticia obtinēda in curia
romana: z' cōtra dātes z' recipientes
ex dicta pmissione vel pacto z' pape
reseruat absolutio.

Ca. 65.

Excoīcamus z' anathemati
zamus ex parte dēi oīpoten
tis patris z' filij z' spūs sancti
iuctoritate quoq; apostolorz Petri

z' Pauli: z' nostra omnes clericos re
ligiosos z' laicos vtriusq; sexus siue
sint familiares curie: siue alij vñcūq;
q' aliqō pactū fecerint: seu aliqō ma
gnū vel parū pmisserint: vel pmissi
ones receperint: aut ex pacto aut p
missione occulta vel manifesta s; ge
neralibus: z' plenarie nō expressis: si
ue s; spēalib; z' expssis apertis vbis
q'qd dederit v' receperit magnū
v' parū vel pmissione d' quacūq;
re aut vtilitate ppter hoc psequenda
fecerint v' receperint p aliq iusticia:
siue gratia pro se: v' p alio: in causis
iudicij seu alis litteris aplicis. Et q'
buscūq; modis apud sedē apostolicā
obtinēda. Et hāc sssiam ad pmitten
tes dantes acceptantes z' accipientes
duximus extendēdā. Decernim; etiā
vt nullus hāc incurres sūaz excoīs
p pdictis v' aliquo predictoz absq;
spāli mādato nostro absolutiōis bñ
ficiū valeat obtinē: nisi forte ad nos
accessū habere nō possit nisi i mozt
articulo cōstitutus nec et ad absolu
tiōis grām admittat: nisi pns q'stū p
us dederit v' receperit: integraliter
pauperib; largiat. Iusticia vō siue
grām sic obtēra nulli; pro: sus eē mo
mēti volum;: eāq; carē statum; esse
ctū z' robore firmitatis. S; z' sciēter
vtētes illis simili sūia excoīs astrigi
mus: z' seruātes nobis absolutōz eoz
cū pmissis i oibus ad penas similes
obligam;. Jo. an. in lectura super de
cretali de simonia. nemo. Istam alle
gat sic dicens: hodie q' recipit vel fa
cit pmissione d' aliqua re recipienda
p grā impetranda vel iusticia conse
quēda i curia romana ē excoīcatus
ipso iure p extranagātez Boni. q' sic

c z

incipit: Excommunicamus. Item in li
bro q dicit directoriū iuris allegat
et ponit. Excoīcam⁹ huiusmodi ex
uagātis. Antō. d. but. eā allegat et di
cit eaz durare. Sz Jo. d. lig. i. lectura
sup. d. c. nemo. de simo. dicit fm Jo.
cardi. fuisse hāc exuagātē. De. d. pal.
in. 4. dicit q dicitur fuisse istam ex
uagātem. Boni. reuocataz p. Ale. 5.
Quid aut hoz verius sit: nescio.

Excoīcatio ē exenterantes et scin
dentes corpus defuncti p offib⁹ eius
trāsferēdis: et ē papalis.

Ca. 66.

Andat⁹ vt nullus cuiuscūq;
m defuncti corporis exentera
re: vel in frustra cadere: seu
decoquere vel incidē: aut ossa d. car
nib⁹ euellē psumat: vt ossa ei⁹ ad par
tes alias deferāt: q̄tūcūq; defunct⁹
ibi eligeret sepulturā. Si aut simplr
aut ad tēpus ibi decesserit: vel illi vi
cino loco ecclesie sepulture tradatur
ita q demū incinerato corpore ad
loca vbi sepulturā elegerit deportet⁹
et sepeliet⁹ in eis. Sigs autem etiaz si
pontificali dignitate p̄fulgeat extra
fecerit: ipso facto est excoīcat⁹ cuius
absolutio reservat⁹ papenisi i mort
articulo. Hoc in quadam decretali
Bonifa. 7. que incipit. Detestanduz
Audini a peritis q sigs incidēt cor
pus defuncti ad superstitionē faciē
dā q̄nis grauius peccaret q̄ si face
ret h⁹: ad trāsferēdū p̄t sepulturā n̄
tū scideret i sūiam: qz pene non sunt
extēdēde vltra p̄prios casus. d. pe. di.
i. 5. pene.

Excoīcatio ē ordinatos simonia
ce et ordinātes. Ca. 67.

Ute ē simoniacam prauit
m tatē abolite sūt cōstōes quib⁹
morbus ille nō potuit extir
pari: volentes decetero vt possumus
puidere: sacro approbante concilio
declaramus q ordinati simoniace ab
executione suoz ordinū sint eo ipso
suspecti. Electiones aut postulatōnes
cōfirmationes: et quenis puisiones si
moniace ecclesiaz monastēioz et di
gnitatū personatū officioz et bñfi
cioz quozcūq; deinceps facte: nulle
sint ipso iure. Nullum per illas ius
cuiq; acquirat⁹: nec p̄moti cōfirma
ti: ac puisi faciunt suos fruct⁹: sed ad
illoz restitutionē tā q̄ inique teneāt⁹
ablatoz percipiētes. Statuim⁹ isup
q dantes et recipiētes ipso facto sen
tētiā excoīs incurrāt etiā si pōtifica
li aut cardinalat⁹ p̄fulgeat dignitate
Martinus. 5. in concilio constā.

Excoīcatio ē oēs simoniacos et pa
pe reservat⁹ absolutio.

Ca. 68.

Renouamus ac d nouo p̄fir
i mamus oēs excoīs suspēso
nis ac puatiōis et iterdicti sc
tētias: et alias penas et cēsuras dudū
a sūmis pōtificibus i simoniacos la
tas et promulgatas: quas ipso facto
incurrere volumus omnē occultum
vel manifestū simōiacū vbiq; simo
niā cōmisit cuiuscūq; itat⁹ cōditiōis
gradus p̄eeminētie: vel dignitatis
existat: etiam si cardinalis epali: vel
alia quauis ecclesiastica vel tēporali
etiā maxime p̄fulgeat dignitate: di
ctarūq; sūiaz excoīs suspēsiōis pu
atiōis et iterdicti aliarūq; cēsurarū
et penaz absolutionē sine relaxatōez

nobis et successoribus nostris preter quod
in articulo mortis specialiter reservamus.
Non obstantibus quibuscumque commissionibus
indultis et facultatibus absolventi de
casibus nobis et successoribus nostris
reservatis specialiter cunctis: et cuius
cumque gradus status conditionis vel digni
tatis existat: sed quicumque vobis generalitate
vel specialitate facti aut faciendis concessis
vel in posterum concedendis: que commissiones
et facultates huiusmodi: quantum ad
detestabile crimen simonie: et penas
inde sequentes renovamus: cassasque
haberi volumus: nisi specialiter absolute
one: et a peccato simonie in commissionibus
et facultatibus predictis expressam faciamus
mentionem. Martinus. 5. in extraua
ganti: que incipit. Damnable scelus
Facta Mantue pontificatus sui an
no secundo.

Excommunicatio contra non re
uelantes simoniam quam nouerunt
et est papalis.

Cap. 69.

Statuimus et precipimus ut omnes
f. cuiuscumque status ordinis condi
tionis preeminentie vel dignita
tis existat qui sciuerit aliquam personam hac com
missionem simoniam infra duos dies na
turales postquam ad sui noticiam dedu
ctum fuerit teneatur si presens fuerit
in romana curia nobis vel aplice sedis
camerario: aut sua vice gerenti: et tunc
in vniuerso vel duorum testium presentia reuelare
sub eiusdem excelsis suspicionis alijsque cen
suris et penis quibus ut prefertur ipse actor
re simoniace esse volumus inodatum: quod
dictus non reuelas ut predicat seu tegat
simoniam tanquam eiusdem fautor sceleris
incurrat ipso facto: cuius absolutionem
nobis et successoribus nostris specialiter

reservamus: Decernentes ex tunc ir
ritum et inane: si secus super his a quo
quod quis auctoritate scienter: vel igno
rante contigerit attentari. Mar
tinus. 5. in extrauaganti predicta que
vacat.

Excöicatio contra recipientes aliquod
temporale: vel dantes pro ingressu mo
nasteriorum: et pape reseruat absolutio.

Cap. 70.

In uersis et singulis abbati
bus et prioribus et decanis po
positis: et magistris: necnon
abbatissis priorissis: et alijs prelatibus
quouis nomine nuncupentur et eorum
officialibus inhibemus: ut a personis
tam maribus quam mulieribus religio
nem ingredi volentibus: eorum eccle
sias monasteria prioratus domos seu
loca in earundem personarum re
ceptionem: aut ante vel post: nulla que
cumque pastus prandia: siue cenas pe
cunias iocalia: aut res alias etiam ad
ecclesiasticum: quouis usum pium de
putata seu deputanda decetero di
recte vel indirecte petere aut exige
re quouis modo presumant: sed eas
potius cum omnimoda charitate re
cipiant: ac in victu et vestitu sicut ali
as personas ecclesiarum suarum mo
nasteriorum prioratum domorum
aliorumque locorum sincera charitate per
tractent. Illa duntaxat que ipse persone
ingredientes pure ac sponte et plena
libertate omni que pactio cessante da
re vel offerre ecclesijs prioratibus mo
nasterijs domibus et locis huiusmodi
voluerint: cum gratiarum actione licite
reputari. Nos enim eos qui secus ege
rint si singulares persone sint: tamen da
tes que recipientes huiusmodi excöis

vinculo inmodamus. Si vō capitula
siue cōuentus fuerint: suspēſionis ſē
tentis eo facto decernim⁹ ſubiacere
a gb⁹ preterq̃ i mortl articlo absol
ui nequeāt absq; ſedis aplīce līia ſpe
ciali. Urban⁹. 5. in extrauagāti que
incipit ſane. ſeu ne in vinea. Audiui
a fidedignis q̃ iſte Martinus. 5. ha
buit dicere q̃ nolebat q̃ incurrerēt
moniales pro huiusmodi datis que
ſunt pro ingreſſu monaſterioꝝ cen
ſuram aliquam eccleſiaſticam: ⁊ p̃ci
pue excōicationem.

Excōicatio contra impugnantes
litteras electi in papam ante ſuā co
ronationem ⁊ canonicē electi.

Ca. 71.

Uicūq; impugnant litteras
electi in papā: aut etiāz aīq; q̃
coronet: cū p ipſā electionē
canonicē factam ſibi ius ſit acq̃ſituz
papatus: et ex ipſa electione canoni
ca confirmatus ſit: ⁊ exercere poſſit
officiū ſuum ante coronationē: vt
23. di. in nomine dñi. talis ipſo fa
cto eſt excōicatus: vt in extrauagan
ti benedicti. ij. que icipit. Ad q̃ non
nulli.

Contra gloſantes ſeu exponentes
clementinam illam: exiui de paradi
ſo in ſcholis ſuis.

Ca. 72.

Loſantes ſeu exponētes in
ſcholis aliter q̃ littera dicat
cle. illam. exiui de paradiſo
vbi exponitur regula beati Frāciſci
ſūt excōmunicati p quandā extraua
gantem Nicolai: vnde illa clemē.
ſola reperit ingloſata. Sed illa et̃ na
gans fuit ſuſpenſa quo ad aliāz excō
municationēz p aliam extrauagāteꝝ

Jo. 22. cuius exemplar vidi. Et h⁹ et̃
dicit Fran. d. 3ab.

Excōicatio ſingrediētes monaſte
ſteria monialiū ordinis predicatorū.

Ca. 73.

Atꝛantes monaſteria monia
liū ordinis predicatorum
ſiue ſeculares: ſiue pſone ec
cleſiaſtiche ſint in caſu non conſeſſo
a cōſtitutionibus earum: vñ ſine licē
tia magiſtri ordinis: aut alterius ab
ipſo magiſtro habētis ſuper hoc po
teſtatem: ſunt ipſo facto excōmunica
ti a qua non poſſunt abſolui preterq̃
in articulo mortis: niſi a papa vñ ma
giſtro ordinis: vel ab alio habente ſu
per hoc auctoritateꝝ ſpecialēz ab ali
quo predictorum: ⁊ iſta ſententia ē la
ta per papam in bulla ordinis quam
vidi.

Contra ingredientiē monaſteria
monialiū or. minorū.

Ca. 74.

Atꝛantes monaſteria ſācte
clare: ſeu monialiū ordinis
minorū in caſibus n̄ cōceſſis
in regula ipſarū: vel ſine licentia eoz
qui dare poſſunt: ſūt ipſo facto excōi
cati: ⁊ pape abſolutō reſeruatur: ſine
gñali ipſius ordinis. Ad tamē q̃ in
locis vbi tales ſentēde nūq; vñ quaſi
nuper ſunt pmulgate: ſiquis intraret
talia monaſteria neſciens talez ſnīaz
⁊ n̄ cā male faciendi: puto q̃ non in
cideret in talez ſnīam: cuꝝ ignorantia
quaſi inuincibili laboret. Et h⁹ poteſt
trahi ex dictis Anto. de bu. ſup vbo
excōicamus. et dictis Tho. Sed ſi
intrat laicus: vel alia perſona ad ma
le faciendū: tūc q̃ ſuis ignoraret ſnīaz
⁊ et̃ haberet iuſtā cauſā ignorantie n̄

excusat fm 'De. d. pal'.

Excoicatio contra facientes libellos famulos: vel cantilenas: vl' rithmos in detractone ordinis predicatorum et minorum: et est papalis.

Ca. 75.

Uicūq; libellos famulos in
q vulgari vel litterali sermōe necnō cantilenas: vel rithmos edere vel dictare aut publicare presūperint in infamiā et detractōe status ordinis fratrum predicatorum et minorum sunt excoicati: a qua excoicatione non possunt absolui: nisi personaliter sedi apostolice se pntent. Alex. in priuilegio: ex alto. Et in alio: nō sine multa.

Contra predicantes docētes et defēdentes q predicatorum et minores nō sunt in statu perfectionis.

Uicūq; predicare docere vl'
q defensare presumūt q predicatorum et minores nō sint in statu perfectiōis: et q nō liceat eis de elemosynis viuere: et q nō liceat eis predicare: vel cōfessiones audire dō licētia summi pontificis et aliorum platorum inferiorum et rectorum ecclesiarum aut sacerdotum parochialium cōsensu minime rquisito sūt excoicati: a qua sentētia nō possunt absolui: nisi personaliter sedi apostolice se presentēt. Alex. vt. 5. Et in alio. non sine multa.

Quicūq; presumunt in locis predicatorum violentiam dānabilem exercere sunt excoicati.

Uicūq; presumūt i locis nris
q violētiā dānabilem exercere eo ipso excoicationē incurrūt a qua sentētia absolui nequeūt: nisi

p sedē apostolicā: vel p cōseruatores nostro ordini deputatos. cle. in quibusdam locis. Et Alex.

Excoimunicatio contra retinētes apostatas predicatorum in monasterijs suis nisi eos.

Uicūq; in monasterijs vel
q ecclesijs suis detinent apostatas ordinis predicatorum: nisi eos eiecerint postq eis p fratres nostros ne eos detineant fuerit denunciatum sunt excoimunicati. Boni. in prin. Virtute.

Itē frēs minores q psumūt recipere fratres ordinis nostri. pfectos sine licentia summi pontificis faciēte exp̄ssā dō idulto huiusmodi mētionē: vl' nisi prius pōz suoz licētia petita fuerit et obtenta sūt excoicati. cle. ad minores quos vos. De eremitanis.

Idem de eremitanis. Alex. ad eremitas. vestram. Item magistri rectores artistarum et scholares studij parisiensis q excludē moliūt publice vl' occulte frēs predicatorum vl' minores a sortio vniuersalis studij parisiensis sunt ipso facto excoicati a qua excoicatione absolui nequeūt: nisi personaliter sedi aplice se pntent. Alex. ex alto.

Excoicatio i fauorem mendicantium de transferendis fratribus: et est papalis.

Ullus religiosus de ordini
n bus mendicantiū quorūcūq; cuiuscūq; status conditiōis vel religionis existat: quocūq; et quicūq; possit vl' debeat virtute cuiuscūq; licentie ac indulti aplici seu penitentiarie pape legatoz et nunciorum sedis predictę curam gerent] vl' alia quauis auctoritate: hacten' etiā per

bnitas apostolicas facultatū quorū
uis tam legatoꝝ ⁊ nuncioꝝ sedis p
fate: necnon ⁊ pñarie huiusmodi p
tempore curam gerentis q̄s aliorum
quorūcūq; sub quauis auctoritate
aut potestate maxie d̄ transferendis
fratribus: aut aliqb̄ p̄fertiz ordinuz
mendicantiuz p̄fessoribus in genere
vel ī specie ab ordinib̄ huiusmōi mē
dicantiuz ad monasticos ordines v̄l
ib̄ quacūq; verboꝝ p̄ceptiōe appare
ant admitti: aut recepti p̄ aliq̄s etiā
superiores ordinis seu mōasterij aut
loci monastici: seu als in monachuz
vel fratrē alicuius ex ordinibus mo
nasticis: tam sancti Benedicti q̄s ci
sterciensis Camaldulensis valisum
brose canonicorū regularium sancti
Augustini: vel alijs expressis vel nō
exp̄ssis: ordine chartulienſiū dūtaxat
excepto sub pena excoīcatiōis: ī quā
tam recipientes q̄s recepti ipso facto
incurrant: ⁊ a tali excoīcatione non
possint absolui citra sedē apostolicā
p̄ter q̄s in mortl articulo: ⁊ nihilomi
nus aliter facta non tenent ⁊ nullius
existant efficacie v̄l momenti. Ex cō
cilio constantienſi sub Martino. 5.

Excoīcationes plures que cōtinē
tur in processu: q̄m fit annuatim ī cu
ria in cena domini: ⁊ pape reseruat
absolutio.

Ca. 74.

Artinus eps seruus seruoꝝ
m dei: ad perpetuā rei memo
riā excoīcam⁹ ⁊ anathemati
zam⁹ ex parte dei oīpotēt̄ p̄f̄s: ⁊ filij
⁊ sp̄s sancti: Auctoritate quoq; bea
toꝝ Petri ⁊ Pauli apostoloꝝ eius
ac nostra omnes hereticos gazaros

⁊ Patarinos pauperes de lugduno
Arnoldistas Sponistas passagios
Uidesistas Uistas Fraticellos: ⁊ q̄s
libet alios hereticos quocūq; nomi
ne censeantur: ac omnes fautores re
ceptatores ⁊ defensores eorūdem.

Item excoīcamus ⁊ anathe
matizam⁹ omnes qui in terris suis
noua pedagia imponunt. Itē excoī
camus ⁊ anathematizam⁹ oēs
falsarios bulle seu litteraz apostoli
caꝝ supplicationem gratiam ⁊ iusti
ciam continentū: per summū ponti
ficem: vel vicecancellarium: seu gerē
tes vices vel officium vicecancellarij
sancte Romane ecclesie d̄ mandato
eiusdē summi pontificis: aut gerent
officium predictorū signantes sup
plicationes easdem. Itē excoī
camus ⁊ anathematizam⁹ piratas
⁊ latrunculos marinos: ⁊ receptato
res eorū: ⁊ illos qui equos arma fer
ruz lignamina ⁊ alia prohibita defe
runt sarracenis: quibus ch̄istianos ī
pugnāt. Itē excoīcam⁹ ⁊ ana
thematizam⁹ impediētes: seu iua
dentes victualia seu alia ad vsū Ro
mane curie necessaria adducētes: v̄l
ne ad curiam ipsam adducantur: v̄l
deferant īpediētes: seu perturban
tes: ⁊ qui talia defendunt vel faciunt
cuiuscūq; fuerint ordinis preeminen
tie additiōis v̄l status: etiā si pōtifica
li regali reginali: aut quīs alia eccle
siastica vel mūdāna fulgeāt dignita
te. Itē excoīcam⁹ ⁊ anathematiza
mus oēs illos q̄ ad sedē aplicā veniē
tes ⁊ recedētes ab eadē: necnō illos q̄
iurisdictionē ordiariā vel delegataꝝ
aliquā n̄ habētes in eadeꝝ curia mo
rātes temeritate p̄pria capiūt spoliāt

et detinent: aut ex proposito delibera-
to verberare mutilare: vel interfice-
re presumunt: et qui talia fieri faciunt:
seu mandant. Item excommunicamus
et anathematizamus omnes et sin-
gulos cuiuscunque status gradus pre-
eminentie aut conditionis existant: et
si pontificali regali reginali: aut qu-
uis alia ecclesiastica vel mundana pre-
fulgeant dignitate contra formas et
effectum sententie generalis constan-
tientes concilij: per quam damnate me-
morie Petrus de luna qui olim Be-
nedictus tertius a nonnullis in eius
obediencia dicebat: indicatus scisma-
ticus et hereticus: et ab ecclesia dei pre-
cisus: omniq; iure quod in papatu habere
potest: debet: omnisq; dignitate et honore ec-
clesiastico priuatus fuit: ac post et con-
tra inhibitionem eiusdem concilij et huius-
modi sententiarum ac dicti Petri obitu in isti-
delitate et errore ipsius Petri nec pre-
scedo: aut alibi quolibet credentes: aut fa-
uentes publice vel occulte: ac et scisma-
ticis: et diuturnum in eodem concilio et apud
venerabilem ecclesiam: et per ratificationem gra-
lis concilij dicte sententie et continuationem processu-
um desuper habitorum sublatum et extinctum
continuationem conantes: necnon omnes et singu-
los in vicium eiusdem de succedentes: eo-
rumque receptores vel receptatores et fau-
tores cuiuscunque status nobilitatis excel-
lentie: vel aditionis existant: et si pontifica-
li regali reginali: aut alia quavis eccle-
siastica vel seculari sint predicti dignita-
te: ac presentientes et presentes eiusdem pre-
missis errore quocunque et quocunque
auxilium et consilium vel fauorem: et eos qui
sciunt per omnia terras et loca eorum predictorum
subiecta prefati scismatici: et precipue in
castro panischole et tirescei. dioc.

existantibus. Illos et qui ipsis videri et
videri quicunque victualia aut preidia pu-
blice vel occulte per se vel per suos subdi-
tos afferri faciunt vel permittant prebent ex-
cois et anathematizamus viculis inodam:
ipsosque omnes et singulos declaramus continu-
atores vel fautores scismatici et hereticis: et
quod omni beneficio dignitate et honore eccle-
siastico ac mundano denunciamus fuisse
et esse priuatos. Item excoicamus et anathe-
matizamus omnes illos qui per se vel per alium
seu alias quascunque prebent ecclesiasticas
vel seculares ad romanam curiam super
earum causis et negociis recurrentes: il-
lasque in eadem curia prequentes: aut
percuratorem negociorum gestores aduo-
catos vel promotores ipsorum: vel etiam
auditores seu iudices super dictis causis
seu negociis deputatos occasione car-
rum seu negociorum huiusmodi verberant
mutilant vel occidunt: aut bonis spo-
liant cuiuscunque preeminentie dignitatis
ordinis aditionis: aut status fuerit: et
si pontificali regali reginali: vel qua-
uis alia prefulgeant dignitate. Item
excommunicamus et anathematiza-
mus omnes mutilantes vulnerantes
et interficientes: seu capientes et deti-
nentes: seu depredantes romipetas et
peregrinos ad Hierusalem causa pe-
reginationis et deuotionis accedentes
et in ea morantes et recedentes ab ipsa
Et in his dantes consilium auxilium
vel fauorem: eorumque bona confisca-
mus. Item excoicamus et anathe-
matizamus omnes illos qui per se vel
per alium: seu alios directe vel indi-
recte sub quocunque titulo: vel colore
occupant detinent vel hostiliter di-
scurrunt seu inuadunt: aut occupare
detinere vel discurrere hostiliter presumunt

in totum seu in partem Almam vr-
bem Regna Sicilie. Trinacie. Iſu-
las Sardinie: cōſice: terras circa Sa-
rum: Patrimoniū beati petri i Lu-
ſcia: Ducatū ſpoletanū: Comita-
tū Venetiſini: Sabine: Marche:
Anchoſ: Maſſe: trabarie: Romādi-
ole: atq; maritime prouincias: ac ter-
ras ſpecialis comiſſionis: ⁊ Ar-
nulfoꝝ: ciuitates quoq; noſtras: Bo-
nonienſem: Ferrarienſem: Būuenti-
nam: Peruſinam: Auinionem: Cui-
tatem caſtelli: Tuderinam: ⁊ alias
ciuitates terras ⁊ loca: vel iura ad
ipſam eccleſiam ſpectantia ⁊ pertinē-
tia: ⁊ adherentes ⁊ fautores: ⁊ deſen-
ſores eorum: ſeu in his dantes eiſdeꝝ
auxilium conſilium vel fauores: non
obſtātibꝝ quibuſcunq; pꝛiuegijs ⁊
indulgentijs: ac lꝛis aplice generali-
bus vel ſpēalibꝝ eis vel eoz alicui al-
teri vel aliqbꝝ cuiuſcūq; ordinis cōdi-
tiōis dignitatis ⁊ pēminēcie fuerit: ⁊
ſi vt pꝛimitꝝ pōtificiali regali regali
ſeu quibꝝ alia eccliaſtica: vlꝝ mūdāna
pꝛfulgeāt dignitate a predicta ſede ſb
quauis forma vlꝝ tenore ꝑceſſis: qꝫ ex
cōicari anathematizari nō poſſint ꝑ
lꝛas aplicas non facientes plenam ⁊
expꝛeſſā: ac dꝫ verbo ad verbū dꝫ idul-
to huiuſmodi: ac ordinibus locis no-
minibus ꝑꝑrijs cognominibus ⁊ di-
gnitatibus eozūdeꝝ mentionē: nec non
cōſuetudinibꝝ obſeruātijs ſcriptꝝ ⁊ nꝛ
ſcriptꝝ: ac alijs cōtrarijs qꝫ ſcūq; ꝑ
qꝫ huiuſmodi nꝛos ꝑceſſus ac ſntas
quominꝝ includant in eis ſe iunare
ualeāt ⁊ tueri: ⁊ qꝫ quo ad hꝫ ꝑꝛoſus
collimꝝ ⁊ oīno renocamꝝ: dꝫ qꝫ qꝫdem
ſcētētijs nullus ꝑ aliū qꝫ ꝑ romanū
pōtificē: niſi dūtaxat i mortꝝ articulo

cōſtitutꝝ abſolui poſſit. Nec etiāz tꝛie
niſi de ſtando ſancte matris eccleſie
mandatis ſatiſſactione: vel ſufficiēti
cautione ꝑreſtita. Illos autem cuiuſ-
cunq; fuerit ꝑꝛeeminētie dignitatis
ordinis conditionis aut ſtatus: etiāz
ſi pontificali vel alia quauis dignita-
te ꝑꝛeditꝝ: qui contra tenorem ꝑꝛeſe-
tium talibus vel eorum alicui ſeu ali-
quibus beneficium abſolutionis im-
ꝑꝛeꝑꝛe de facto ꝑꝛeſumpſerint: exco-
municationis ⁊ anathematis ſenten-
tia inodamus: eiſq; ꝑꝛedicationis lectio-
nis adminiſtratiōis ſacramentoz ⁊
audiendi cōfeſſiones officia interdici-
mus: ꝑꝛedicētes apꝛtis tꝛaſgreſſo-
ribꝝ ⁊ cōtēptoribꝝ ſupꝛaſcriptis
nos grauius contra eos ſpꝛalitꝝ aut
temporaliter ꝑꝛout expedire cōgno-
uerimus ꝑꝛeſſuros. Ut aū huiuſmodi
noſtri ꝑꝛeſſus ad communem oīum
noticiāz deducātꝝ chartas ſine mē-
bzanas ꝑꝛocēſſus cōtinentes: eoſdem
baſilice ſancti Petri de vrbe: nec non
ſacri palacij apoſtolici: vbi i ꝑꝛiſtiāz
mozam trahimus valuis ſeu hoſtijs
ac liminibus faciemus aſſigi: ſeu ap-
ꝑꝛendi: que ꝑꝛeſſus ipſos ſuo quaſi ſo-
noro ꝑꝛeconio ⁊ ꝑꝛatulo iudicio ꝑꝛu-
blicabunt: vt hi qꝫ ꝑꝛeſſus huiuſmodi
contingant qꝫ ad ipſos ꝑꝛuenerit: nul-
la poſſint excuſatione ꝑꝛetendere: vlꝝ
ignorantiam allegare: cum nō ſit vꝛi
ſimile quo ad ipſos remanere inco-
gnitum quod tā ꝑꝛatenter ꝑꝛublicatꝝ
Nulli ergo omnino hominum lice-
at hanc ꝑꝛaginam noſtre excoꝫmuni-
cationis: anathematis: declaratio-
nis: caſſationis: irritationis: annulla-
tiōis: euacuatōis: iterdicti ⁊ ꝑꝛſcꝫis in-
frigē: vlꝝ ei auſu temēario cōtraire.

Sigs autē attētare presūplerit indi-
gnationem omnipotentis dei: et bea-
torum Petri et Pauli apostolorum
eius se nouerit incursum. Datum
Rome etc.

Itē quid sit dignitas psonatus et
officiū et eorū differentiam.

Via in isto et alijs preceden-
q tibus capitulis fit mentio d
dignitate: vel personatu: vel
officio: ideo ad declarationem horū
vocalū put sumunt a canonistis
nō qd dicit Archi. super. c. i. in. 6. de
p̄suetu. sic: Dignitas ecclesiastica co-
gnoscitur pluribus modis. Primus
est cum quis habeat administratōez
rerū ecclesie cum iurisdictione. di.
89. volumus. et c. diaconum. Secū-
dus modus est qm̄ habet nomen dī
gnitatis et p̄lationem sine preroga-
tiua in ecclesia sua tam in choro qm̄
in capitulo: sed habet administratio-
nem rex vlt iurisdictionem sicut i ar-
chidiaconatu parmensi. Terti⁹ mo-
dus est qm̄ ex p̄suetudine ecclesie ha-
betur aliquis in dignitate: quia si cō-
suetudo in ecclesia est pro dignitate
debet haberi di. i. cōsuetudo. Perso-
natus vero cognoscitur qm̄ quis ha-
bet prerogatiua in choro i capitulo
i operatiōibus in p̄cessionibus i voc-
dandis et filiabus plus qm̄ alij canoni-
ci sui ordinis: et nō tm̄ qm̄ illi q sūt i
dignitatib⁹ cōstituti q i p̄dictis pre-
rogatiuis p̄ferūt eisdē: pnt h colligi
ex p̄dictis decretis. d. elec. dudus et
d. p̄bē. de multa. Officiū autē aliqui
ponit p dignitate et psonatu: sicut p̄
ex eo qd habet d. p̄bē. ad hec. Itē illi
q habet p̄tate seclare dicūt habē of-
ficiū. Itē hi qb⁹ om̄issa ē dispensatio.

Itē tabellioar⁹. Itē ministeriū et ob-
sequiū. Itē act⁹ corrigēt et alijs mlti
modis. Cognoscit et offm̄ qm̄ qe hz
on⁹ annexū sine honore et prerogatiua
honoris sic sindici pcuratores castal-
di et his filiib⁹ habet. i. q. 3. saluator.
vicedns q hz epatus disponē: dicitur
habē offm̄. Si autē hz iurisdictionē cū
administratiōe sat pōt dici q sit di-
gnitas vt camerari⁹ pape. 3. cogno-
scit officiū p consuetudinē ecclie sic
dictū est de dignitate: vñ qm̄ illi d ec-
clesia habet illud d cōsuetudine pro
officio simplici: et nō p dignitate vel
psonatu. Dico tñ q qe nō hz digni-
tate hz personatū: sed nō cōuertit. p-
sonat⁹ vō dī curat⁹ alicui⁹ ecclesie pa-
rochialis: et tales non sunt in digni-
tate aliqua. i. q. 3. questū. secus autē i
archiep̄sbyteri p̄positi decanis paro-
chialiū ecclesiarū: d. qb⁹ habet. 50. di.
in capite. Itā illos dico i dignitatib⁹
p̄stitutos: et istud nomē personat⁹ est
sz vulgare Anglie: in puincia dicūt
p̄ores: in terra laboris abbates. Nec
Archi. Quia nimis et si bonum sit.
Pe. de anch. sup. de. si dignitatem de
p̄ben. sic dicit: quid sit dignitas
Bnil. dicit q ē qdā p̄minentia quo
ad for cōtentiosū in ecclesia gradu
tenēs: q qm̄ personat⁹ ab honorificē-
tia i q pōit psonā: qm̄ offm̄ ab ipo
officio qd exercet denotat: et d. p̄sti.
cū accessissent. Quisq; assumūt sua p-
pria et p̄dalia noia: vt hoc nomē cu-
stodia: succentoria: decanatus: p̄-
positura et similia. Et noie autē nō de-
bem⁹ ista iudicare: sed ex effectu qui
colligit ex actib⁹ et exercitio in qbus
versat⁹: et ex talibus indicat⁹: vtrū sit
dignitas: vlt ne: extra de verbo. signū.

Intelligentia cū ibi notatis: et suffic
ad hoc q̄ sit censenda dignitas etiaz
si in modicis causis iurisdictionem
habeat: sicut habet i pictanēsi ecclia
archipresbyteri. Nam excoīcāt suspē
dunt et absoluunt. Et sic ppter talem
gradum dicuntur habere dignitatē:
et sic sunt exclusi a pena capituli: licz
canon. de elec. c. statuimus. lib. 6. Si
autem nullam iurisdictionem habet
sed tantum visitant: et postea ipsi re
ferunt episcopo sicut testes synoda
les: de quibus. 35. q. 6. episcop. Tunc
censentur habere simplex officiu et
non dignitatem s̄m Huil. et Lau.
Sciendum q̄ his diebus reuocata a
quibusdam diuulgata fuit quedam
exuagans que dicit̄ emanasse a Jo.
22. in qua erat lata sententia excoīs
in mulieres capillos alienos deferē
tes: cuius absolutio pape referuaba
tur: q̄ quesita in registro inueniri nō
potuit: r̄ si reperta fuisset: puto ipsaz
non ligasse: quia habuerant mulie
res iustaz causaz ignorantie: cum no
tificata huic generationi non fuerit:
Fluxerunt autē cētū anni: v̄ circa a
tpe p̄dicti Jo. nec huiusmodi quoq;
positiua docē nō p̄t rō nālis. S; etiā
Eugenius quartus q̄ nūc regit eccle
siā voluit et declarauit nō tenē illā sen
tentiam: et bene q̄ hoc esset laqueum
injicē nō puidere saluti animaz que
in periculum eaz verteret s̄m Jo. et
Tho. 27. q. i. Viduas.

De causa materiali excommuni
cationis.

La. 75.

q Via de singulis excommu
nicationibus que habentur i
iure hucusq; tractatus est sa

tis prolixo respectu operis. Ideo re
siduū h̄ materie. s. d̄ excoīcatione: bre
uissime expediat: et q̄ p̄dicta pertinet
ad causā q̄ si materialē excoīs: iō ad
ipsā q̄ si causā malē p̄tinctia ponam.
Et exinde d̄ cā formali: et d̄ efficienti
et finali: et cū his d̄ q̄busdā ad p̄dicta
sequētib;. Ad q̄ excoīcatio maior
fici n̄ d̄ ab hoīe nisi p̄ p̄cto mortali
s; Tho. et Pe. i. 4. di. 19. Et q̄ i dāni
ficādo aliquē ēt corporalit̄: siue i re
bus tpalib; aligs mortalit̄ peccat. Jo
p̄ dāno tpali ēt pōt q̄s excoīcari: s;
q̄ excoīcatō ē grauissima penaz: iō
n̄ d̄ infligi ēt p̄ mortali: nisi cū fuerit cō
tumax: Tho. Nec autē p̄tumacia s̄m
Rai. triplex iuenit̄. P̄ia i n̄ venien
do ad iudiciū postq̄ fuerit vocat̄ v̄
admōit̄ p̄ iudicē trib; edict̄: vel vno
p̄ oib; q̄ p̄tēnit̄: vel veniendo s; ma
liciose se occultādo: vel ipediēdo: ne
possit ad eū citatio puenire: ex̄ vt li
t̄ nō p̄tes. qm̄. Secūda ē q̄ citat̄ ad
iudiciū venit: s; n̄ vult stare iuri: vel
als̄ an̄ finitā causē examiatōz p̄tūaci
ter et illūiat̄ recedit. 2. q. 3. certū. Ter
tia ē q̄n̄ offēsa ei? ē manifesta: vt ius
sus a iudice n̄ vult emēdare: ex̄ d̄ v̄b.
fig. ex parte. Idē Hoff. Et nō q̄ Pe.
d̄ pal. in. 4. di. 18. q̄ cū excoīcatio nō
sit infligenda: nisi pro mortali: ga il
le solus iudicio ecclesie est p̄ceden
dus qui iudicio dei credit̄ p̄cisus
cum sententia iuris non sit iniusta:
potest homo formare conscientiam
suam q̄ vbi nō peccat mortaliter: nū
q̄ incurrit sententiam iuris. Et quia
iniuria dicitur esse quod nō iure fit
Ideo non debet vbi iura nascuntur
inde nasci iniurie occasio. C. Un
de vi. l. meminere.

Unde cū sit iniuriosa excoicatio q̄ fertur sine mortali: nō est s̄cia iuris vbi nō est mortale. Excoicari potest quis pro inuasiōe: vel retentione rerum ecclesiasticarū: d̄ resti. spo. pisa. nis. iuxta notata ibi per Inno. Excoimunicari potest prelatus pro iniuria sibi facta. 23. q. 4. Huilifarius. Excoicare potest ordinarius p̄ defēsa fratris sui: de sen. ex. dilecto lib. 6. Excoimunicari quis potest propter negligētiā: de consecra. di. i. nemo. Jo. de ligna. Excoimunicari pōt dominus propter contumaciā serui vlt̄ procuratoris: vlt̄ lite non conte. c. i. 7 d̄ dolo 7 contu. c. 2. 7 cum modificatio ne ibi nō. Jo. de lig. Excoimunicatio facta in genere valet causa expressa: 7 propter contumaciā capituli excoimunicātur singuli de capitulo culpabiles. de sen. exco. romana. lib. 6. Excoicationis sententia tribus modis d̄ iniusta. s. ex cā. ex aīo. 7 ex ordine Ex cā quidē vel quia nulla pretenditur i s̄cia: vlt̄ si pretēdit̄ vera non est. vel si vera sit non est sufficiens: 7 rationabilis: vt ex eo. sacro. 2. dicitur iniusta ex aīo: qñ. s. 7 si cā expmatur v̄ca 7 rōnabilis: nō tñ ex zelo iusticie sed indignationis inuidie vlt̄ odij ab excoicatore pmulga. ij. q. 3. illa. Et extra de sen. ex. cū 3 medicinalis. li. 6. Ideo tutū cōsiliū est q̄ si q̄s offēdit n̄ p se s̄ p aliū q̄ charitatiue moueatur s̄cia pmulget. Vel si p se vult facere hoc ad minus nō faciat hoc dūz mouet. Si permittat motū forte colericū aliq̄ntulū residere. 3. ex ordine dicit̄ iniusta: qñ 7 si vera cā 7 rōnabilis pretēdat̄: 7 pferens charitatiue moueat̄: attamē n̄ precessit admoni-

tio cōpetens: vel non fuit facta corā personis idoneis: extra. eo. sacro. Admonitionez cōpetentē intelligas ad arbitrium iudicis: siue trinā: siue vnam p omnibus: maxime in notorijs. De. 7 Rai. Modus autem 7 forma que debet seruari hodie in inferendo excoicationem habes in se. c. Quāuis aut̄ pferēs s̄ciaz excoicationis iniustā q̄cūq̄ predictoz modoz. grauit̄ peccet: 7 diuer simode puniatur in iure: tñ talis sententia tenet 7 ligat q̄ntū ad ecclesiā militātem nisi sit lata a iudice: qui nō habebat super illo canonicā iurisdictionez vel alia de causa esset nulla s̄ Rai. vñ quādo nulla sit talis sententia vi de in se. 8. Excoicationis sententia ip̄io iure nulla est in nouem casibus. Primus ē si ille q̄ tulit eā n̄ habebat d̄ hoc potestātē: vt q̄ nō erat ei? iudex. ij. q. 3. sententia. Vel erat excoicatus 7 huiusmodi. 24. q. i. audiui mus. Similiter 7 fin Rai. Intrusus 7 suspēsus 7 a iurisdictione alien? excoicare non potest. iz. q. 2. alienationes. Si tamen crīmen talium esset oc cultum toleranda esset eoz s̄cēntia licet nulla: q̄d in crīmen eorum ē occultum: 7 ab ecclesia tolerantur illi ar. 8. q. 4. nonne. Dicitur autē intrusus qui nō fuit electus a maiori parte eligentiū. De suspēso aut̄ dīc̄ beat? Tho. i. 4. esse v̄ez: qñ ē suspēsus a iurisdictione: vel ab ordine 7 iurisdictione: secus si ab ordine tñ. Est quādo est lata s̄cia p̄ appellatiōē legitimā filr̄ et si prelatus dicat: excoico te si appellas: vel preparaueris te ad appellādū. Talis sententia nō t̄z cū gl̄z oppressus possit appellare s̄z Posti.

Si autē dicat iudex: excoīco te si ha-
bes res furtiuas t3 excoīcatō si habe-
res res illas nec suspenditur per ap-
pellationem. Si tñ occultū est furtū:
ecclesia non te vitabit: q3 nō indicat
d̄ occultis. 32. di. erubescāt. Tertiū
est qñ continet intolerabilē errorem
extra. e. per tuas. 7 in hoc 7 in prece-
denti casu ille qui eos proponit: etiā
si nō petat absolutionem debet audi-
ri: vt in. d. c. per tuas. S3 si ad caute-
lā petat absolutionē non debet dene-
gari: quāuis aduersarius vlt excoīca-
tor se opponat: nisi dicat eū excoīca-
tum pro manifesta offensa: quia tūc
dabitur sic dicenti terminus. 8. diez
7 si probauerit nō absoluetur nisi pre-
stet emēdam: vel det cautiones d̄ pa-
rendo iuri. Si offensa dubia ppona-
tur: sed tñ pendente probatione pma-
filius qui sic fuerit excoīcatus debz
euitari i illis omnibus: que vt actor i
iudicijs attētanēt: extra iudiciū vō i
officijs postulatiōib3 electiōib3 7 alijs
legitimis actib3 d3 admittit: ex. eo. l3. li.
6. q3 si appellatiōē sup hō nō fuerit p-
secut3: vt debuit. j. tps statutus a iure
vlt a iudice 7 ipe fuerit excoīcat3 nota-
ti 7 exp̄sse elapso dco tpe d3 denūcia-
ri: 7 tā i iudicialib3 q3 ex iudicialibus
actib3 remoueri: donec ipi3 hinc docu-
erit nullitatē: ex. e. l3. li. 6. Quartū
casus est quando aliquis excoīcatus
caret illos q3 excoīcatus participaret
nō in crīe: s3 in locutiōe: 7 alijs casib3
qbus incurrit minor excoīcatō. Itā
talī sūia nō valet: nisi premissa trina
admonitiōe: vel vna p tribus: vlt nisi
exp̄mant3 notati ipi3 admonendi: ex
eo. statutū. 7. c. cōstitutionē. lib. 6.
Quintus ē qñ prelati iter dicerent su-

is sūdit: ne exponat suis superiorib3
aut legat3 se. ap. aut inq3sitorib3 statuz
ecclesiā suā: siue moasterioz: 7 d̄
h3 ferrent sūiam excoīs: ex d̄ offi. in.
or. q3 pleriq3. li. 6. 7 nō qñtā ad tertiū
casū q3 itolerabilis error ē fm Rai.
cū sic dic iudex: excoīco te: q3 credis
i deū: vlt q3 nō fornicar3: vlt q3 obedis
platis tuis 7 hi3. 7. q. 3. si is q3 preest
Idē De. Hoff. 7 Ho. i sū. g addūt et
q3 itolerabilis error: dici p qd3 pec-
catū mortale. Idē cū exp̄sse i ius p
nūciat: vt. z. q. 6. 6. diffinitiuā. Idē
m̄ Hoff. in glo. sup. c. p tuas. dicit q3
sūia nihilominus t3 qñ pūciat3 tra-
ius: nisi ille error in sūia exp̄mat3 vlt
nō fuerit appellatiōe suspēsa. S3 si er-
ror ē i fco: vt cū dicit: excoīco te p p-
tale peccatū cōmissū: q3 t3 sūia. Guil.
et dicit q3 si plar3 dicat excoīco te: q3
fecisti furtū: cū tñ nō feceris: t3 sūia: vt
z. q. 3. c. i. q3 nō ē error itolerabilis ex-
pressus: nam talis eā si falsa sit: est tñ
possibilis. 7 qñis quo ad deum non
sit ligatus: s3 quo ad ecclesiā: peccāet
mortalit3 si cōtēneret: ex. eo. per tuas
Et id cōsulēdū ē talī f3 Rai. vt susti-
neat excoīcationē patiēter humilit3:
7 deuote. s. se nō ingerendo diuinis:
aut cōiōni fidelit3: offerēs se ad cano-
nicā satisfactiōē: si i aliquo offēde-
rit: 7 instāter petat absolutionē. Idē
Aho. Inno. 7 Ber. Item dicit De.
d̄ perusio q3 si superior p̄cipit mibi
aliquid iniustū: non tñ mortale: puta
q3 dem sibi librū meū non teneor il-
li parere. Si tamen excoīmunicet ligō
cōsulēs tamen mibi vt illius iniusto
mandato nō pareā: nō ligatur: quia
nō participat in crimine. Jo. an. ex
de sen. ex. presenti li. 6. super verbo.

ad cautelā. pōit oēs p̄dictos casus
 ⁊ addit etiā istos quatuor. Prim⁹ cū
 q̄s excoīcat a delegato d̄ delegantis
 intētiōe. d̄ prebē. c. vlt. Secundus si
 ferat a violāte interdictū hoīs: ex d̄
 ex. pre. tanta. Tertius vbiq̄q; platus
 subditū suū excoīcat d̄ tenorem priuī
 legij sui d̄ priuī. cū capella. Quartus
 si ferat a delegato impetrato ab ex
 coīcato i casu nō permisso. l. 6. d̄ of
 fi. iu. or. pleriq; Isti tū cāus additi vi
 dent̄ p̄prehēdi sub p̄mo. Dicit etiā
 De. d̄ pal. in. 4. q̄ qñ sapientibus no
 tū ē sniam esse nullā: q̄uis apud vul
 gus nesciat: pōt hō non seruare eam
 in occulto s; in publico. Debet ēt ser
 uāe quousq; scādālū rōnabilit̄ seda
 uerit: vt sicut aliq; publice excoīcat
 ⁊ publice denūciatur: ita ex aduerso
 ipe publicz causā q̄re snia n̄ valz: pu
 ta appellationē: vlt̄ alias iustā causā
 q̄ facto amplius n̄ ē scādālū pusil
 loz s; phāiseoz: ⁊ ideo ē r̄tēnendus.

De cā formali: siue d̄ mō faciēdi
 excoīcationem. La. 76.

Prima aut̄ excoīs: seu mod⁹
 f q̄s sit tenēdus. Si d̄ snia car
 nonis querit̄ hic. fm̄ Hosti.
 bec p̄fert eo ipso q̄ aliq; in factum
 dānatū p̄ canones sub p̄ca excoīs iei
 dit. De snia excoīs q̄ p̄fert ab hoīe
 in sūma cōfessoz. l. 3. e. ti. q. 68. d̄ q̄
 cōsuevit fieri sic snia excoīs: Propt̄
 talē vel talē causā excoīco te: vlt̄ talē
 vlt̄ excoīcam⁹ i scripti huiusmodi: q̄
 istis v̄bis vlt̄ egpollētib⁹ d̄z vti excoī
 cās: ar. ad h. 2. q. 6. §. diffinitiuā. Un̄
 Bai. dicit n̄ approbo sniaz quorūdā
 simpliciu sacerdotū dicentiu: Denū
 ciamus talē excoīcatū: ⁊ tamē nūq̄

excoīcauerunt eum: ⁊ licet talis cui
 tandos sit ab illis quibus sit denun
 ciatio: quia ipsorum non est iudicāe
 vtruz sit excoīmunicatus: nec ne. Ta
 men si d̄ hoc agatur extra formā iu
 dicij nō reputabit̄ excoīcatus p̄ hi⁹
 v̄banis alias p̄bet̄ excoīcat⁹. Et hoc
 satis tradit̄: et d̄ sen. ex. cū medicina
 lis l. 6. Ad q̄ est alius modus ex
 coīcatis: qñ. s. persona ignoratur q̄
 furtū vel aliud maleficiū fecit: ⁊ tūc
 sit excoīcatō in gñali sub hac forma
 Quicūq; fecerit furtū nisi restituat:
 vlt̄ q̄ aliquid scit nisi reuelat. j. talem
 terminū p̄ p̄mo 2. ⁊ 3. edicto dat̄.
 ipso facto sit excoīcatus: vlt̄ aliquid
 simile: extra. e. a nobis. Et nota q̄ q̄
 aliquid scit de materia p̄pter quam
 lata est snia excoīs modo p̄dicto fm̄
 Hosti. n̄ tenet̄ reuelare dānū passio
 s; prelato ecclesie. 35. q. 6. ep̄s in sy
 nodo. Sed nec ipsi prelato debet re
 uelare publice si solus reuelato: scit
 ⁊ probare n̄ pōt. 2. q. 7. plerūq; Sed
 secrete cum prelatus habeat corrige
 re criminosos. ar. 22. q. 5. hoc videt̄.
 Primo igitur sciendum q̄ cum sen
 tentia excoīcationis aliquādo sit la
 ta a iure: aliqñ a iudice: siue ab hoīe
 vt dictuz est supra. Dicit Huil. sniaz
 esse vel fieri a iure cuz ab eo qui pōt
 stitutiōē facē: vlt̄ gñalē: vt papa: vlt̄
 particularē: vt legal⁹ archieps ep̄s vlt̄
 cōciliū p̄uinciale aīo iuris statuendi
 constituitur aliquid in perpetuū: ⁊
 generaliter in omnes subditos suos
 ⁊ statutum illud roboratur per sen
 tentiā excoīcatis i futuros t̄s gres
 sores illius statuti. s. verbi gratia: Ex
 coīcamus oēs hereticos: ⁊ q̄ exerce
 būt vsuras: vel tale aliquid cōmittēt

Sententia vō iudicis vel hoīs dī eē
q̄ p̄fert p̄ cōtumacia v̄l offēsa p̄e-
terita v̄l futura nō tñ itētiōe p̄stituti-
onis faciēde ḡnālis aut p̄petue. Sed
vt alicui particulari persone: vel per-
sonis ad vitāz eorū: vel vt alicui ne
gocio consulatur ad tempus: sicut si
dicatur: Excomunicamus omnes il-
los qui vsq; ad hoc: vel vsq; ad illud
tempus cōicabunt: vel facient guer-
ram: vel illos qui interpellabūt tales
moniales d̄ turpitudine z huiusmōi
Et nota q̄ debet p̄mitti excomuni-
cationi trina admonitio vel vna pro-
tribus: al̄s iniusta est: z iudex suspen-
sus est ab ingressu ecclesie: extra. eo.
Sacro. Et debet habere tempoz cō-
uenientia interualla: nisi facti necessi-
tas aliter suaserit. Et debet fieri i scri-
ptis p̄tinentib; causā excoīcationis. Et
excoīcator exēplum scripture huius-
modi tenet excoīcato tradē. j. mēse
si sup hoc fuerit req̄sit; al̄s excoīca-
tor ē suspēsus: et a diuinis p̄ mēsez: q̄
qdē si exequat̄ irregularis efficitur
nec nisi p̄ papā cū eo poterit dispēsa-
ri: ex. c. l. ii medicinalis. lib. 6. Sz be-
pene nō t̄gūt ep̄os: cū nō fiat sp̄calis
mentio d̄ eis sic op̄dēt. Nullū loquim;
tñ z si illa nō seruēt excoīcatio ligat
Jo. tñ de lignano in tractatu de cen-
sura ecclesiastica dicit q̄ ē attēdēdū
q̄ h̄ contumacia sit cā imediata p̄pter
quā fert̄ maior excoīcatio ab homi-
ne. Ipsa tñ contumacia aliqui h̄ ortum
a crimine. i. a sp̄cali inhibitiōe crimi-
nis facta ab hoīe. Et tūc n̄ ē op̄mo-
nitione sup emēdationē criminis iāz
cōmissi vt incidat: imo statiz incidit
vt cū monet superior aliquē vt n̄ for-
mēt cū talib; ipsū excoīcat si con-

trafaciat excoīcatus est. Et excoīcari
pōt sine alia admonitione sup emen-
datione criminis. Et ratio. nam iste
vere contumax est. aliquando contu-
macia habet ortum a crimine iāz cō-
missio: vt cum cōmisit quis crimē su-
per quo erat admonitus ne cōmitte-
ret: z sic nec lata nec cōminata sentē-
tia est in contrafacientem: z tunc est
opus monitione si contingat: z si con-
tumax fuerit poterit excomunicari.

Nota q̄ vbi dicitur sub pena ex-
communicationis non habet vim scē-
tie sed cōminationis: vt. l. cōmina-
tiones vel epl̄as. l. vnica. z nō. extra d̄
sagi. artem. Sed Guido dicit q̄ si
iudex dicat p̄cipio tibi sub itēmina-
tiōe excoīs: vel sub pena excoīs ne or-
dines furtiue suscipias: non es excoī-
catus faciens h̄iuz sz excoīcandus.
Sz si fert s̄miam sub p̄ditiōe: vt excoī-
camus omnes q̄ furtiue ordines su-
scipiūt: tūc es excoīcatus. Ugo dīc
q̄ si aliqd mandat sub itēminationē
anathematis: tunc est cōminatio. Si
mādat sub pena excoīs: v̄l distric-
tione excoīcationis: tūc si ē mādatū hoīs
statim ligat si hoc intendit: cui i hoc
credendū est fm Ug. z Hosti. q̄ est
s̄mīa lata. Si ē mādatū iuris: tūc cō-
trafaciens non statim ligatur. 30. di.
Per totū. Et hoc ideo quia miti⁹ agi-
tur cum lege q̄ cum ministro legis.
ff. d̄ arbi. Si cū dīes. Hosti. dicit q̄ si
iudex facit canonē late s̄mīe dicens:
Quicūq; furtū fecerit sit excoīcat; z
postea dicit sub anathemate phibeo
ne qs furtū faciat: tunc contrafaciēs
est excoīcatus: ex d̄ loca. c. i. alias hoc
verbū sub anathemate v̄l simile cōmi-
natoriū ē. ff. d̄ minatiōes ul̄ ep̄istolas
i ru. z i ni. nisi h̄ vba i fēs itēdēt p̄fer

siuaz q p circumstias intentione sua
expssit pbari pot. Nec Hostie. ex de
constan. c. i. vñ iudices qñ volunt ferre
siuam sic scribunt: Precipimus sub pe
na excōis vobis exnūc quā put extūc
z extūc quā put exnūc in vos feri
mus. Nota etiam q cum iudex dicit
excōico vel simile semper itelligitur
de maiori excōicatione: ex. e. siquem.
Sola autem consuetudo absq siua vel
stione non reddit aliquē excōicatu
q ille non est modus inferendi siuaz
excōis fm Huil. Item si iudex vel p
latus dicat: habeo te p excōicato si in
tendat p hoc pferens excōicare tenz
excōicatio: q verba intentioni deser
uiunt: z non econuerso. az. q. 5. huma
ne. z sermo rei non sermōi res est sb
iecta: extra de verbo. signi. intelligen
tia. Non. n. in talibus qñis verba exi
gantur ē pscripta certa forma verbo
rum: sicut in sacramento baptisimi et
eucharistie. concor Hosti. dicēs in sū.
Non facio vim vtruz dicat iudex ex
cōico te: vel scias te excōicatum: vel
te excōicatum cognosce: vel hēas te
p excōicato: vel reputes te excōicatū
vel alia quecunq: dū nī voluntatem
z pnsū iudicis de pñi expmāt: sicut
alias similiter dicitur: ex de sponsa. si
inter virū. Sed voluntas iudicis spu
alis oīno p lege seruanda est. ii. q. 3.
audi. qñis iniuste. Et hoc vbi ille in
tendat p talia verba excōicare: vt di
ctum est. Et si dubitat de intentione
in dubio eligenda est via tutior: vt re
putet se excōicatum esse fm Hosti: et
Huil. z sic querat absolutionem. Si
iudex dicat excōico vnum de istis du
obus: credit Huil. illum eē excōicatū
de quo iudex intellexerit. Si autē sci

ri non potest: aut si vaga fuerit eius
intentio: neuter est vitandus vt excōi
cat. Itē dic q si iudex dicat excōico
te z absoluo te: si simul vtrunq volu
it nihil egit: si autem vnum post alte
ruz vtrūq egit. Ad et cū siua excōis
lata ē sub pditione nō ligat anteq extat
pditio fz Hosti. ex. e. a nobis. Et si pē
dente pditione appelletur t3 appella
tio. Sz si pure ferē siua non releuat
p appellationē: transfert nī cognitio
causē in supiorē: ex de sen. ex. p tuas.
Et si pendente pditione desinat eē ei
subditus t3 siua nisi appellet: ex d fo.
compe. c. penult. fm Hosti. z Inno.
Item si iudex precipiat alicui debi
tori q soluat infra certum terminuz
alioquin sit excōicat. dicūt Hosti. z
Inno. q creditor non pōt terminū p
longare qñtum ad siuam excōis. s. cui
tanda: nisi et iudex pnsiat plōgatoī
Et tunc si adueniēte 2º termino non
soluerit iterum ē excōicatus: q tmi
nº videt. plōgatº cū accessorius: si tñ
pe in pmo termino reputat sibi vt sa
tisfactū: cessat tota excōicatio. Itē nō
q si is q siuam gñalem pmulganit
excōis moriat: vel a platione amoue
atur: ille qui facit postea 3 tales siuaz
non ē excōicatus nisi diffiniendo illō
statuerit. ff. de offi. p. l. i. Vel nisi a suc
cessore expresse pfirmet: ex d loca. c.
i. fm Hosti. Excōicari pōt quis etiaz
p litteras excōicato ignorante si hoc
expressit excōicans sed non punit in
termedio tpe si se ingerat cōioni fide
lium. Jo. de lig. Sufficit q siua excōi
tionis vel iterdicti sit lata publice ad
hoc vt teneatur quis ad obseruantia
eius: extra de cleri. ex. mi. illud Excōi
catio dicitur perpetua: quia nullum

ipsa continet diffinitum intelligitur in eo
nec expiret.

De causa efficiendi siue de eo quod potest vel
non potest excoicare. Cap. 79.

Excoicationis causa efficiens est
qui potest excoicare. Sciendum
igitur quod excoicationem ferre possunt
in alios non solum episcopi et superiores sed et
plati principales collegiarum ecclesiarum
inferiores episcopi: ut abbates etiam non. Be-
nedictum dominum fuerint confirmati: ex de
summo. sicut tuis. Et priores possunt ex-
coicare singulos de collegio: alienos
etiam si in eos aliquo iure speciali habeant
iurisdictionem: de officiis ordinis. cum ab ec-
clesiis. et ex de maio. et obe. cum in ec-
clesiis. Archidiaconus et videtur quod
possit excoicare. Item non sit potestas: ar. 25.
di. perlectis. nisi consuetudo sit in con-
trarium. Sacerdotes vero parochia-
les excoicare non possunt nisi aliquo spe-
ciali iure iurisdictionis eis spectat. 2. q. 1. ne-
mo. Vel nisi ubi esset consuetudo que
dat iurisdictionem. 9. q. 3. conquestus.
Tho. Abb. Hof. Jo. de lig. qui Jo. in
tractatu de censura ecclesiastica dicit
sic: Potestas excoicandi procedens ex
potestate clauis siue fori principalis com-
petit sacerdoti non alio: et potestatem
exercet semper cum propositum est curare: nisi
sit contraria consuetudo vel superioris
inhibitio. Facultas autem excoicandi pro-
cedens ex iurisdictione speciali competit
platis habentibus ordinariam iurisdictionem
a iure communi vel privilegio vel con-
suetudine speciali: ut dicit Inno. Ad hoc
autem quod talis facultas competat requiri-
tur quod sit clericus vel religiosus et ele-
ctus per vniuersitatem ecclesiasticam et quod
ad dignitatem principalem: alias non habet
ordinariam: nisi consuetudo vel pri-

uilegium concedat. Competit et hoc
habeti iurisdictionem spirituale a plato eccle-
siastico ut delegato. Competit etiam habenti
ordinariam non principaliter: ut vica-
rio ordinarij: hec ille. Solus episcopus in non
inferior excoicat cum solennitate de qua
habetur. 2. q. 3. debent. Excoicare potest
metropolitanus suffraganeum suum
cum sit eius ordinarij: di. 12. de his. Jo. de
lig. Excoicare potest et suspendere propter
contumaciam ortam episcopus in iudicio sui plen-
su capti: de officiis dele. ex lris. Perpetuo
autem propter crimine suspendere non potest
sine plensu capti: nisi aliud sibi compe-
tat aliquo iure speciali. 15. q. 7. episcopus nul-
lus. Jo. de lig. Excoicare potest capitulum
vel portus sede vacante cum succedat
cum iurisdictionalibus: de maio. et obe.
cum olim. Jo. de lig. Excoicare non
potest quis seipsum. 2. q. 3. si is qui. Ex-
coicare non potest frater hosti. qui viola-
uit interdictum. Excoicare non po-
test mulier prelata cum careat clauibus:
de pe. et re. noua quedam. Excoi-
catio lata per delegatum extra sibi com-
missa non valet. 2. q. 3. ci. Jo. de lign.
Et nota frater Ric. in 4. quod si iudex de-
legatus post reuocationem commissionis
sibi facte excoicat aliquem antequam reuo-
catio commissionis potuerit ad eum per-
uenire tenet sententia: quia adhuc remanet
penes eum potestas sibi commissi: ex de p-
cura. auditis. in glo. Aliqui tamen per
babiliter dicentes distinguunt sic. Quia
aut ille qui reuocat commissionem in-
tendit et exprimit quod sit irritum et inane
quicquid extunc per delegatum fuerit aten-
tatum aut non. Si primo modo non te-
net sententia lata postea a delegato. Si non
remanebit sententia: hec ille. Excom-
municationis sententia ab alieno episcopo

lata ratificari non pōt p ppiū epm
qz ab initio nulla fuit fm Innocē. et
Bar. Bxi. Excoicare non pōt laicus
et suspendē nisi ex delegatōe pape. tē
enim pōt di. 32. §. verū. Excoicare nō
pōt eps ex suam diocē. et alij prelati
extra territorium sue iurisdictionis
fm Hosti. qz cū non sit quis excoicā
dus sine cause cognitione. ii. q. 3. nō.
Et p sequeus loc⁹ requirit vbi pos
sit sedere p tribunali. Episcopus au
tem existens i aliena diocefi non pōt
sedere p tribunali nec disponere ali
quid cōtentiose iurisdictionis. 9. q. 2.
epm. nisi de consensu illius ad cuius
territorium se transtulit. Epī tñ expl
si possunt exercere iurisdictionē in ali
qua diocefi. si circa subditos suos qui
sic possunt absolvere et excoicare: vt
de fo. compe. q̄uis in de. 21. di. deni
qz. Quidaz tamen dicunt qz extra su
am diocē. etiā pōt eps excoicare: ar. 9
q. 2. archieps. forte quod concedi po
test de notorijis: qz nec illa requirunt
cause examinationem. 9. q. 3. §. si i sū.
confessorum. li. 3. ti. 33. q. 53. Excoicare
non potest prelatus eos in quibus hz
iurisdictionem temporalem tñ fm
Hosti. extra de offi. ordi. dilectus. Et
hoc nisi habeat istud ex pūlegio spe
ciali: vel ex consuetudine que etiā
dat iurisdictionē. Excoicatio lata p
eum qui cōi opinione non credebāt
excoicat⁹ tñ erat non t3. q. 7. §. tria.
in glo. Itaz neqz excoicat⁹ nec scisma
tic⁹ neqz intrusus neqz suspensus a iu
risdictione: secus si solū ab officio nec
violans interdictum excoicare pōt:
vt dictum est.

Quis non pōt excoicari.
Nota qz excoicari non pōt mortu⁹.

Itam mortuus non est homo de sū.
tri. et si. ca. c. i. Excoicari. n. a canone nō
potest: qz huiusmodi excoicatio non
fertur nisi propter crimen. Et mortu
us delinquere non potest: a iudice
etiā excommunicari non potest. Itā
talis sententia requirit monitionem
precedentem. mortuus enim moneri
non potest nec contumax constitui.
In quibusdam tamen casibus speci
alibus mortuus excoicatur: et hoc ad
terrorem: et potius rōne pcedentis vir
culi q̄ p̄itis: ppter qd sit negatio se
pulture cōionis oñonis et h⁹: vt in d
cedente in crimine heresis et in noto
rio crimine. Jo. de lig. Excoicari nō
potest iudeus vel paganus: qz nullus
pōt p̄dere qd nō hz nec re nec spe. qd
verum est de cōione intrinseca sacra
mentorū: extra quam sunt iudei et
pagani: circa quam de his qui foris
sunt nihil ad nos. et. q. i. multi Sed d
cōione extrinseca fidelium inq̄tum
aīalia ciuilia et socialia: vtpote in cō
mercij et alijs actib⁹ humanis: q̄uis
directe a tali cōione excludi non pos
sint: ita qz exclusio terminetur in eos
qz non sunt subditi p indirectum tñ
possunt. si interdicendo fidelibus cōi
onem talium. Jo. de lig. Excoicatio
nē incurrere non potest papa nisi p
heresim: de qua iudicari pōt et depo
ni: di. 40. si papa. Alias excoicari nō
potest: nec ab homine cum sit superi
or omnibus: di. 21. inferior. Nec a ca
none quia solutus est a canone q̄uis
fm canones debeat viuere: nec etiā
minori p̄cipando cum excoicatis:
extra de sen. exc. nulli. in glo. Sed ex
coicatiōe que sepat a deo ppter morta
le bene pōt excoicari: immo quia sū
f z

cōpatione creat? est maior: sine opatione a deo longius sepat. Jo. de lig. Excois sūia lata p statutu epi non ligat nec ipse nec metropolitanus ei? faciēdo intra territoriu suū suffraganeis: Lau. z Jo. an. z Jo. de cal. et Pau. z Hosti. qui in sū. sua dicit certe certius ē tenendū: nec supiorē nec pferētē sūiam fulminatoriā ligari. z i di. inferior. Idē Tho. in 4. Contra rium t3 Hug. z Archi. z Pe. de bel. Jo. vero de lig. circa hoc sic dicit in tractatu d censura ecclesiastica. Ego consideravi circa concordia hāz opionū z pondo largam differentiam hāc san eps vt eps z archieps vt archieps incidat in statutu fulminatorium An epi z archiepi vt priuati z an glūbet incidat in ipsuz. In pmo cāu crederē neminez ligari: in 2. cāu vtrūqz ligari. Subijcio exempla. Disponit statutu q quilibz exercens iurisdiccionē in tali loco vel tpe. sit excoicatus: vel quilibet celebrans sit excoicatus. Eps vt eps z archieps vt archieps iurisdiccionem exercens non sunt ligati: vel eps vt eps pōtificaliter celebrat vel archieps in prefato loco phibito non sunt excoicati. Exemplum 2. dī sponit statutu q quilibet furtum cōmittens: vel ad azardum ludens: vel qd simile faciens sit excoicatus: eps cōmittit furtum vel ludit: z archiepi scopus idē cum hoc faciant vt priuati ligantur: z sic posset haberi opinio num concordia. Sed qz plures doc. solenniores tenent simpliciter pma opinionem: ipsa videtur magis tenēda: di. i9. in canonicis. Excoicari non pōt subditus existens extra territorium suū superioris ab eo ratioe domi

ciliū vel delicti velactus fm Anno. de fo. compe. c. si. z Hosti. z Pau. de le. aza. Jo. uero in c. si eps. ii. q. 3. in pma glo. tenet dñum p. c. si eps. z. c. si quis presbyter. 50. di. Idem Jo. de lig. dicit q index citare potest subditū extra territorium citatione artatiua: de offi. ordi. romana. li. 6. ergo z contumax constitui: z sic excoicari. Excoicationis sūia lata per statutu epi vel alterius ordinarij non ligat subditū alterius prelati venientem contra ipz statutu ex territoriu iurisdiccionis ipsius: sed si verba statuti dicerent q cunqz facit tale quid i territorio: vel extra territorium sit excoicat. Sic t3 Jo. d ligna. allegans ad hoc. c. vt aia rum. de pñi. li. 6. Nec obstat illa additio ē extra territorium: qz ius dī ē territoriu qd non lz. Excoicari non possunt nec suspendi nec interdici fratres ordinis pdicatoz ab epis vel aliis prelatis ecclesie: nisi sup hoc hēnt spalem lūiam z auctoritatem pape: q faceret mentionem de ipso ordine: et si ferrēt sententiās contra eos irritē sūt z inanes: z hoc ex priuilegio concessio ordini qd incipit meritis: qd est Alexandri. Et in priuilegio: Nimis inique. Item cogi non pnt dicti fies vt eoz pstitutionibus subijciantur. i. epoz ex priuilegio Bonifa. Virtute. Excoicat? non ē subdit? faciēs sta tutū infringens excoicationez in loco exempto intra territoriu ipsius statuentis. Jo. de lig. qui remittit ad dicta in precedenti. §. z allegat ē. c. lumino so. i8. q. 2. vbi dicitur p textum. Greg. q eps non debet exercere aliquid potestatis in monasterio: z glo. ibidē dicit q loquit de exēptis. hanc opionē

tenent Jo. an. et Jo. cal. et Jo. card. q
oēs disputando dicunt q subdit⁹ de
linquēs intra dioc. sed in loco exēp-
to non ligatur statuto epi infligentis
excōicationē: puta eps statuit q igre-
diens monasteriū sue dioc. sit excōi-
catus: intrat q monasteriū moniali-
um exēptaz: nō icidit talis vigore di-
cti statuti. Archi. et Se. de senis dispu-
tando tenent triūm. De. de ancha. in
lectura sup sexto: de consti. vt aīaruz
li. 6. recitat vtranz opinionem: et sic
concludit. Ego plene istoz dñorum
rōnes refero in. c. postulaſti. de fo. cō-
pe. et reduco eos ad cōcordiā sic. Aut
platus loci exēpti ex forma priuilegi
exēptionis hz in iurisdictionē epalem i
loco suo exempto. Et sic vā ē opinio
Johā. cal. et sequaciū. Aut non hz iurisdictionē epale: et sic vera est opio.
Archi. et alias rōez hī ibi videre po-
tes. Ad cōt fm Laud. q subditi religi-
osi ex septa loci in quo degunt: et ex
eoz clausurā suoz platoz sūijs ligā-
tur: et eis obedire tenentur. Tot⁹ enīz
mundus ē eis p territorio: qz vbiqz
qz est pſōa subiecta vel potius religa-
ta: illic se extendit pās eoz fm Vin.
Excōis sūia ferenda non est: vbi ml-
titudō est in crimine: et piculū timerz
scismatis vel scandali: di. 50. vt consti-
tueret. 23. q. 4. ipsa pietas. Veritas tñ
iusticie ppter scandalum postponen-
da non est: qd sane intellige vt. i. de
iniqua sūia. Jo. de lig. Excōicari non
pōt collegium vel cōitas. c. romana.
de senten. ex. li. 6. Qd si fiat licet qdaz
dicant q tenet. Alij tamen dicunt et
melius fm Ricar. in. 4. q non tenet
Et bene possunt excōicari singuli de
collegio fm Hosti. puta sub his vbis

Excōico preposituz decanum et oēs
alios de tali collegio: nec debet excōi-
cari vnus p peccato alteri. 24. q. 3. si
habes. Si tñ fieret tenet. 2. q. 3. sūia.

Quis possit excōicari.

Excōicari pōt impator vel pnceps
ab epo suo. 2. q. 7. 8. cuz balaā. Excōi-
cantur regulariter post monitionez
impator: et rex solū p notorijs: di. 63.
valentinianus. Jo. de lig. Excōicari
pōt ignorans et absens: et si moriatur
anteqz sciuerit liber est quo ad deuz
qstūm. s. ad sūiam: absolui tñ p mor-
tem debz si apparuerit signa pſtrictio-
nis illius ppter qd est excōicatus. 2.
q. 3. nemo. Jo. de lig. Excōicari potest
similiter archieps a subdito delegato
si est potestas sibi a supioze concessa
2. q. 6. si eps. d. de. non resi. ex tue. Jo.
de lig. Excōicari pōt raptor: sūi mōi-
tione premissa si rapina est manife-
sta: et si pſens est: et statim non resi-
tuat: si absens infra tempus prefixuz
ex de sen. ex. romana. li. 6. Excōicādi
etiam sunt post mortem quoz scrip-
ta continent heresim. Qd intellige nī
si ipsa ex se submisissent correctioni et
determinationi ecclesie: vt fecit abbas
Joachim: ex de sum. tri. et fi. ca. dam-
namus. et etiāz qui hereticos hereds
instituit. 24. q. 2. sane. Mali tanqz car-
nes putride sunt a cōione fidelīuz re-
secandi. 24. q. 3. resecande. qd intelli-
gendum est de peccatis manifestis. 2.
q. i. multi. Et nisi post monitionem se
correxerint. 45. di. sed illud. Excōicā-
di sunt qui iussa apostolice sedis non
custodiunt et pāpue ex pceptis: di. 18.
nulli. Dicunt. n. violatores canonuz
blasphematores sps sci. 25. q. i. viola-
tores. Excōicari potest quis pluries:

et per eandem causam secundum Iohannem. Scilicet sciens contra canonem fulminatorius excommunicationis ex ignorantia ipsius putat exigit quis pedagium a clericis ignorans excommunicationem super hoc: non excusatur quin ligetur sententia: et de re iudi. ignorantia li. 6. Quod est verum de canone vniuersalis ecclesie. Sententie autem per statuta ordinariorum latamur non ligantur ignorantibus: nisi ignorantia fuerit crassa aut supina: extra de constit. ut animarum. li. 6. Et dicitur De. de ancha. super per dictum. c. q. crassa et supina ignorantia est quando quis ignorat quod publice factum est in ciuitate: ut di. 38. in gn. Vel non intelligere quod omnes intelligunt. hec enim est lata culpa: hec ille. Et hoc intelligendum fuit si peditus non posset scire: puta quod infirmus vel incarceratus: et hoc non ab alijs audiuit.

De causa finali excommunicationis et de effectibus siue de noementis excommunicationis.

Capitulum 80.

Causa finalis excommunicationis est: ut excommunicatus delictum suum recognoscat et ad deum redeat. Immitatur enim in bonam ecclesiam dei iudiciu secundum Thoma in. 4. di. 18. Qui peccatores per diuersa flagella castigat: ut eos ad bonum trahat: et ipsos sibi relinquit: ut auxilijs subtractis quibus ad mala prepediebantur suam infirmitatem recognoscant et humiles ad deum redeant: sed ecclesia excommunicat aliquos separando eos a communione fidelium ut erubescant: et suffragijs et alijs spiritualibus priuati per humilitatem seipsum recognoscentes ad priuam redeat. Unde excommunicatio medicinalis dicitur: extra de sen. ex. cum medicinalis. li. 6. Est enim que-

dam non pena culpa. Pene autem sunt medicine secundum philosophum. Et dicit Augustinus. quod nulla est maior pena in ecclesia excommunicatione. 2. 4. q. 3. corrigantur. Ex hac autem excommunicatione consequuntur multa vana spiritualia et temporalia.

Primo quidem priuatur excommunicatus sacramentis ecclesie. non enim est susceptibilis alicuius sacramenti sic ligatur. 3. q. 4. engeldrindam. 2. priuatur suffragijs ecclesie propter quod incurrit triplex incommodum secundum tria que sequuntur ex suffragijs ecclesie secundum magistram sententiam in 4. di. 10. et Thoma ibidem. Valent enim suffragia ecclesie ad augmentum gratie eis qui habent vel ad mercedem eis qui non habent: et quantum ad hoc dicit magister sententiam quod gratia dei per excommunicationem subtrahitur. Valent 2. ad protectionem dei habentium: quantum ad hoc dicit magister quod per excommunicationem protectio dei ei subtrahitur et si ipsi reliquerint non tamen ita quod omnia a prouidentia dei excludatur: sed ab illa protectione quam filios ecclesie specialiori modo custodit. Valent 3. ad defendendum ab hostibus: et quantum ad hoc dicit magister quod diabolo maior preas seuiendi datur in ipsum corporalem et spiritalem: de hoc est in. q. 3. nihil. sicut dicit Augustinus. Nihil sic debet formidare christianus homo quam separari a corpore christi. Si enim separatur a corpore christi non est membrum christi: si non est membrum eius non vegetatur spiritu eius. Si tamen quis iniuste excommunicatur et humiliter seruat excommunicationem humilitatis meritum recipiat excommunicationis donum secundum Thoma ibidem. Ricardus autem in. 4. dicit quod excommunicatus ex iniusta causa non excluditur propter hoc a suffragijs ecclesie: quod nec ecclesia hoc intendit. 2. q. 3. et si est excommunicatus per iniustam causam non perit

et diligentissime percurat absolventi pa-
 ratus facere quod in se est extunc valde
 sibi orones ecclesie: dum non stat obli-
 natus in sua excoicatione: quous ali-
 quo modo profint ei orones ecclesie
 longe tamen minus quam alijs non excoica-
 tis. In primitia ecclesia quon oportebat
 per signa ad fidem homines inuitare:
 per excoicationem sequebat ali ex-
 secti. manifestata veratio corporalis
 diaboli: ut in prima ad corinthi. 5.
 Huc autem invisibiliter et spualiter sathane
 tradit modo predicto. Unde Aug.
 2. q. 3. Ois christianus dilectissimi q ex-
 coicat a sacerdotibus sathane tradi di-
 citur: quous. s. q. et ecclesia est diabolus
 sicut in ecclesia est christus: ac per hoc quasi
 diabolo tradi dicitur: qui ab unione ec-
 clesie remouetur. vnde illos quos apostoli
 tunc Sathane esse traditos pducant ex-
 coicatos a se esse demonstrat. 3. ex-
 coicat non potest cum alijs interesse
 diuinis: vel cum alijs in ecclesia orare:
 alias mortaliter peccat: nec est licet cir-
 ca ecclesiam extra sic ppe stare quod au-
 diat diuina: de peni. et remis. quod in te.
 Non tamen prohibet ab ingressu ecclesie
 dummodo ibi non audiat diuina: vel cum
 alijs oret ibi. Jo. de lig. Potest et in-
 esse predicationi. Sed et alias ad offici-
 um dicendum. i. horas canonicas: ad
 quas est obligatus tenetur nihilominus dicere
 s. solus et sine Dominus vobiscum. 4. excoi-
 catio iusta excludit a regno celorum. 2.
 4. q. i. quisquis. Sed iniuste lata si co-
 temnatur a regno excludit. 2. q. 3. ne-
 mo. vbi Chrysostomus. sic ait. Hec co-
 tennat vincula ecclesiastica: quod non est
 homo qui ligat: sed christus qui potestatem hanc
 dedit et dignos fecit homines tanti ho-
 noris. Hanc talis mortaliter peccat s.

doc. 5. excoicat excludit a participa-
 tione cum alijs fidelibus in loquendo sa-
 lutando comedendo et bibendo. 2. q. 3. sic
 Excipiuntur tamen quedam persone cum
 quibus participare potest ut dicitur. j. ait.
 se. 6. si excoicat ingerat se officijs ali-
 cuius ordinis vtens scienter. Si clericus
 efficitur irregularis: extra de clericis
 excommunicati. mini. apostolice. nec po-
 test dispensari nisi per papam: extra
 de sen. et re iudi. decetere. Si tamen
 baptizaret in causa necessitatis vt ve-
 tula et sine solemnitate non est irregu-
 laris s. m. Huil. Per. de palin. 4. di-
 is. plenius et pfectius ponit hoc q di-
 citur q excoicat si celebrat vel ordines
 recipit sit irregularis. et hoc verum est
 nisi probabilis ignorantia excuset: de
 cleri. ex. mini. apostolice. Et hoc siue
 suscipiat ordinem sacrum siue non sa-
 crum: quod non distinguuntur: et. e. cum illo-
 rum. Et licet ibi non distinguatur inter
 errorem iuris et facti quo ad incurso-
 nem irregularitatis. Si tamen error facti
 est probabilis excusaret: cum grauius sit
 celebrare excoicatum quam ordinari: vnde
 probabilis ignorantia pseruat ab irre-
 gularitate celebrante pari ratione ordina-
 tum. Si autem est ignorantia non probabi-
 lissimas abbas dispensat: si talis. s. est claustra-
 lis. Si vero secularis solus papa vt
 ibidem. Et quous aliqui restringant illud
 casum ad excoicatum propter iniectiones
 tamen quacumque de causa sit quous excoicatus:
 videtur eadem ratione quod abbas possit dis-
 pensare. Si vero existens excoicat non
 celebrat: sed in suo officio exequens se
 ingerit diuinis efficitur irregularis ita
 quod non nisi per papam dispensat. 2. q.
 3. c. penulti. Unde sacerdos solenniter
 baptizans: aut etiam in foro conscientie

absoluendo: siue palā siue occulte vlt
quocumq; h̄bit irregularitatē: sec⁹ si
baptizaret in necessitate vt vestīa. Et
similiter excōicat⁹ si puate dicat epi/
stolam: vel etiam solenniter siue ma/
nipulo: tñ vbi est consuetudo qd fiat p
ñ ordinatū. Item si actū minoz ordi/
nū etiam solenniter exerceat: cuz hoc
ēt p non ordinatū licite fieri possit n̄
incurrit. Si autē sacerdos solenniter
officiaret ecclesiā in matutinis vespis
vel alijs horis icurreret. Sec⁹ si psal/
modiando cū alijs: qd etiam faciunt
laici. Itē si eps tulit siniam excōis i ce/
lebrantez in aliq capella sine līia sua
efficitur irregularis sed excōicat⁹: scda āt vi/
ce ibi vel alibi celebrādo efficit ir/
regularis. S; si capella ēēt simpliciter
interdicta: tūc ibi celebrans pma vice
efficit irregularis. Ille vō q publice
excōicatū admittit ad diuina ē ei iter/
dict⁹ ecclesie ingressus. s. ad celebra/
dum vel ēt officandū: non est irregu/
laris: nisi postq; admisit talē ad diui/
na se ingerat diuinis ante purgatiōez
h̄i excessus: de quo extra de sen. exc.
is qui li. 6. hec. Pet. Et nota qd dicit
Ricard. in. 4. di. 18. circa eandem ma/
teriā. Qd si ille q ordinat in excōicati/
one scit se esse excōicatū propter inie/
ctiōē manū in clericū siue iniectio
sit enozmis siue non: siue hoc sit an/
te ingressū religionis siue post: super/
tali irregularitate p platū suū dispen/
sari non pōt in ordine tñ pdicatorz r
mīoz p priuilegiū. Virtute aspiciuo/
pnt ordinatos in excōicatiōe vel in su/
spēsione vel iterdco plati eoz super/
tali irregularitate dispensare: etiā si
fuerent an ingressū religionis: nisi ca

sus excōicatiōis fuisset enozmis: ita
qd esset absolutio pape reservata. Itē
qd dicitur de ignorātia: dicit Ricard.
qd in foro conscientie credit cuilibet
dicenti se habuisse iur vel facti igno/
rantiam in h̄ modi qñ fuit ordinat⁹
sed in foro contentioso secus. Septio.
excōicatus non potest recipi ad re/
ligionem: nisi pa⁹ absoluat s; Ricard.
Si tamen fuerit receptus tenet rece/
ptio: similiter etiam pfectio excōicati
tenet. S; res autē predicatoris ex spali
priuilegio possūt absolue seculares i/
gredi volentes ipsū ordinem nisi effz/
catus pape reservat⁹. Octauo excōi/
cat⁹ eligere non pōt nec eligi: vt nō.
et de appel. constitut⁹. Et si sec⁹ scm
fuerit talis electio ipso iure nulla est
extra de consue. cū dilectus. r. 9. q. 1.
nos in hoie. vbi ēt dicit glo. qd si qui/
eligunt cū excōicato viciatur electio.
Item qd dicit regula iuris li. 6. Infa/
mib⁹ non pateant porte dignitatū: s;
cū excōicati maiori sint ifames: vt pz
6. q. 1. infames. vbi dicit in tex. Excōi/
catus ergo itē qd ēt tenet Bal. Et in/
telligit de excōicatiōe notoria. Et di/
cit Pe. de pal. hoc esse verū non solū
de dignitate ecclesiastica regulari vlt
seculari: sed etiā laicali. vnde in regez
vel imperatore non pōt eligi: de elec/
per venerabilem. filr non pōt sferre.
beneficiū: de excels. plat. tanta. Nonio
excōicat⁹ nullū beneficiū ecclesiasti/
cū acgrē pōt: et de ele. ex. mi. postula/
tis. r. de beneficijs iā h̄tis dū est in
mora petendi absolutionē nil pcepit
et de ap. pastoralis. Sec⁹ si non ē in
mora: de concess. pre. qd diuersitatem.
Jo. de lig. Et dicit Pet. de pal. in 4.
qd si qd est iniuste excōicatus vel fac

posse suū de ipetrandō absolutionē
ab iniusta excoīcatōe ī foro p̄cie fac
fructus: et ī foro exteriori d̄z cū eo
dispensari: et p̄ simplici dispensatōe
secū scām. et in tpe ī quo ī mora erat
pōt fructus p̄cipē: sec⁹ at si tpe electōis
vel p̄firmatōis vel collatōis erat ex
coīcat⁹: q̄ tē nullū ius fuerat acq̄sitū
p̄pter qd̄ non sufficit dispensatio s̄z
regrit̄ noua collatio: vñ si ē benefici
um p̄ncēs ad collōnē ep̄i vel simpli
citer vel p̄ tūc rōe delicti: q̄ p̄tulit ex
coīcatō non sufficit ei⁹ dispensatio: sed
dispensatio pape: vel alteri⁹ q̄ pōt p̄fer
re ex certa sc̄ia facta sufficit et h̄c p̄
noua collōne absolōis. absolūt⁹ autē
non ex hoc facit fructus suos medio
tpe p̄ceptos: nisi cū eo fuerit sp̄alr̄ di
spensatū: vel iniuste fuisset excoīcat⁹:
vel non fuisset in mora petēdi: hec il
le. Decimo excoīcat⁹ est ab officio et
b̄nficio suspensus. vñ nec ligare pōt:
nec absolūē. et q̄. i. audiuius. Nec
pōt b̄nficiū p̄ferre ex de excoī. p̄lato.
tāta. Quādiu tolerat⁹ valet qd̄ fit ab
eo: vt si p̄uideret alicui ecclesie: vñ cō
firmaret alicui⁹ electionē: ar. 8. q. 4.
nonne. nisi forte esset notoriū. Dicit
Ricard. in 4. d̄. 18. q̄ si omnes actus
legitimi quos aliqui exercent: dū eo
rum excoīcatio latet essent irriti et in
anes iudicandi postq̄ eoz excoīcatō
esset detecta: multi de statu suo esset
incerti: q̄ aliqui sunt prelati habētes
plura b̄nficia ecclesiastica. qui a latē
ter excoīcatō fuerunt absoluti: et sic
dura videretur hec sententia. Et ideo
aliorum sententia mitior et rationabi
lior: qui dicunt q̄ in tali casu eorum
absolutiones et beneficiorum collatio
nes tenent: q̄uis eoz excoīcatio p̄ca

fuerit detecta: extra de excep. excepti
onem. in glo. ar. de iurepatro. consul
tationibus. Undecimus excommu
nicato est interdictus omnis actus
legitimus. Unde nec iudicare potest
nec accusare nec testificari. et q. 3. ad
mensam. §. euidenter. Et si vnus d̄ iu
dicibus ferentibus sententiam sit ex
communicatus non valet sententia: si
simul cū excoīcato pronunciant. Jo.
de lig. Et dicit Pet. de pal. in 4. hoc
esse verum: si est excoīcatus publice:
de sententi. et re iudi. ad probandum.
quia facta et iudicata per occulte ex
coīcatum valent. Unde et in spiritalia
libus non valz qd̄ fit ab excoīmunica
to: de appella. constitutus. Et tamen
q̄diu tolerantur prelati: et sunt occul
te excoīcati valet qd̄ fit ab eis. 8. q. 4.
nonne. vnde si contulit beneficiū vel
confirmauerit electōem t̄z: et similiter
si absoluit in foro p̄cie: hec ille: cum
quo concor. Ricard. vt in. §. precedētī
Constitutiones etiā et s̄iue facte vñ la
te ab eo: vel de mandato ei⁹ irritē s̄i
ipso iure: et nunq̄ valebunt: extra de
imuni. ec. aduersus. Jo. de lig. tñ dic̄
q̄ valet iudiciū coram iudice excoī
cato habitū: nisi sit publice excoīcat⁹
Duodecimus excoīcat⁹ non pōt con
stitui procurator: extra de p̄ba. post
cessioz. nec et pōt p̄stituē pcuratorem
qn̄mo siq̄ cōitas aliquē pcuratores
p̄stituit et ipse excoīcat⁹ int̄ p̄stituētes
fuit et rector vel p̄ncipalis et exp̄ssus
vel ei⁹ anctē fcs ē pcurator: vñ si ipsa
cōitas sciēdo ipsū talē vna cū eo. pcur
atorē fecisset nō v̄z̄et de pcura. c. si.
Si tñ excoīcat⁹ sit re⁹ b̄n pōt in iudi
cio se defendere: et ad hoc pcuratorē
constituere: extra de iudi. intellexim⁹

Sec^o aut si sit rector vel si re^o pueni
at: vel recoueniat: ex de pba. post ces
sione. Tertiusdecimus excoicatio
absoluit a iuramento fidelitatis. is. q.
6. nos sanctor. r. c. iuratos. Jo. d. lig.
Unde si quis dicit alicui in certo termi
no et interim ipse creditor excoicat
fm Bar. Bu. et Jo. de lig. non dicit de
bitor ei solvere: dum pseruat in excoi
catione. Sed ut dicit Jo. an. deponat
debitum in ede sacra ut postea credito
ri absoluto detur. Jo. m. et Hugo di
cunt strarium. s. q. debet soluere. Quar
tusdecimus excoicatus matrimonium
habere non potest. tunc tenet. Jo. de
lig. Si tamen habet tunc peccet mortaliter
reddere et debitum dicitur exigere et non
puto esse mortale. Item excoicatus non
potest ordinare nec ordinari quo ad exe
cutionem: et si ignoret: unde ordinati ab
epo excoicato et ignoranter indigent
dispensatione que ad executionem ordinis
de eo qui renun. c. vlt. Similiter qui ex
coicatur publice siue ignoret ius siue
factum ordinat non suscipit executi
onem: de sen. ex. cum illoz. Hec de. de
pal. in 4. dicit etiam idem de. q. eps
occulte excoicat non minus pferat or
dinando quam publicus: quia utrobique cha
racter non executionis: sed in alio ca
su dispensat facilius propter probabilem
ignorantiam. Non sic autem in sacro pnie
q. s. occulte excoicatus absoluit et tunc
absolutio. Et ratio diuersitatis fm eum
est: quia causa vniuoca coicat formam
sua fm modum quem habet. et qui in conferre
dis ordinibus se habet eps ut causa quodam
modo vniuoca non potest conferre
executionem quam eam non habet: sed in col
latione pnie se habet sacerdos ut equiuo
cum instm in pferendo gram et si non

habet: et ideo valet absolutio. Item. Qui
tusdecimus excoicatus non potest ad
ministrare spiritualia vel temporalia: valet tamen
factus factus per eum nomine ecclesie vel
nomine proprio. Jo. de lig. Sabbatum tenetur
ei obedire donec per ecclesiam sit
toleratum. s. q. 4. nonne. alij 3. Jo. de
lig. Sextusdecimus non valet lre ipe
trate per excoicatum: nec astrigi potest quod
pacto tacito vel expresso coicare ex
coicato nisi in calibus a iure promissis:
nec post absolutionem utri potest lris pen
dere executione ipe tratis post lit.
conte. Opponi potest exceptio excois
repulso excoicato ab agendo: currit
tamen prescriptio si est in mora petendi
absolutionem: nec dabit restitutio ex
coicato si prescriptum sit. Jo. de lig. De
cimuseptimus excoicat sic decedens
non debet in ecclesia vel loco sacro se
peliri: nec potest pro eo oblatio suscipi
nec publica oratio pro eo fieri sicut
nec pro ipso viuo: nisi apparuerint ei
eo ante mortem signa contritionis:
quia tunc absoluetur post mortem:
et omnia predicta poterunt fieri pro eo
et 4. q. 2. sane. Secreta tamen oratione ora
ri potest per excoicatis fm de. de peru
sio. Decimus octauus cadaver excoi
cati non facit locum religiosum: ut cada
uer fidelis non excoicati fm Joh. de
lig. Sepultus in cimiterio si discerni
potest: dicitur exhumari. Concludatur ergo cum
excoicatus iserat tot damna merito dicit
Aug. Nihil sic dicitur formidare christia
num sic separari a corpore christi: si quis autem
in eam incidit quam citius quod absolutionem dicitur
modo agendum.

De absolone a maiori excoicatione
quod fieri debet et a quo.

Lapi. 91.

Absoluē pōt ab excoicatione
 maiori lata a iure regularit
 epi suos subditos: et excepti p
 lati sibi subditos: nisi papa sibi reuol
 set absoloz ei: et de sen. ex. nup. vl. ca
 pitulu seu ille ad quez epalis iurisdic
 tio pmet sede vacante: et de maio. r
 obe. c. 2. li. 6. Et ide de sūia iuris de sc
 tētia vō hois n pōt absolui q: nisi a
 ferente ipsa vel successore ei: vbi ille
 eet mortu: vel amor: .z. q. 3. si epi. Ul
 a supioze eius si n hēt oēm iurisdic
 ctione: et plena pātē sup ipsū excoica
 tū sicut et ipse q tulit: sicut si sacerdos
 poehialis ex puetudie loci excoicat
 pochianū suū: q: uis non deceat epi
 absoluerē illū sacerdotē irregfiro: tū
 pōt: et si absoluit absolutus est. Et sic
 si absoluit pūcialis ordinis men
 dicantū: que ligant pōt puentualis:
 secō at si absoluet archieps que excoi
 canit suffragane: et non. n. h. pōt: ni
 si i casu: et si fuerit appellatū ad euz
 et tē pōt vocatū tū pub: et cognito d
 appellōe: alis non v3 absolō: et de ap
 pel. romana. li. 6. vel in articulo mo
 tis. tūc. n. q. 3. a q. 3. sacerdote pōt ab
 solui a qūq: sūia excois et reternata
 pape: cū modificatōe tū quā hēs. s. i
 i. c. h. opis. Eps et suā dioc. absolue
 non pōt ab his q regrūt cāe cogniti
 onē: q: necibi pōt sedē p tribunali. 9
 q. 2. epim. Nec et legat: et terminos
 sue legatiois. Epi tū expulsi pōt exer
 cere suā iurisdictionē in aliena dioce
 si. Si papa mandat alicui q aliquē
 excoicet cōmittēdo ei cāe cognitionē
 poterit et illū absolue: di. 21. inferior.
 S3 si mādāt ei tū q excoicet cū ipe
 vñiuerit negociū non poterit. Cū
 p papā pfirmat aliq sūia excois lata

p inferiorē: si hoc simplr fit: et sū cāe
 cognitōe poterit ipse inferior qui tulit
 sūiam absolue: si vō fuisset pfirmata
 ex certa scia: et q si cū cāe cognitōe
 poterit absolui sine mādato pape nī
 si eet certū p falsi suggestionē tuisse
 ipetratū: et de pfirm. vti. vel unti. c. 2.
Absolutio ab excoicatione ex falsa cā
 sm Inno. et Do. non tū q iudex non
 intēdit sic absolue: puta si absoluen
 d: dicat se satisfecisse vel iniuriā re
 missā: cū non sit vez: alias absolō sū
 iusta siue iniusta t3 quo ad ecclaz mī
 litantem: ar. extra de regu. iur. ois. et
 di. 50. pōderet. Absolui q: potest ab
 episcopo illius diocesis in qua mora
 tur a sententia canonis quam incur
 rit in alia diocesi: siue canon sit de iu
 re cōi siue de iure synodali nisi pape
 referretur casus. Sed a sententia ho
 minis non potest absolui nisi ab ex
 coicatore vel eius successore i officio
 vel superiore. Ricar. i quarto. Et hoc
 nisi in articulo mortis: vel si sit iusto
 impedimento detentus: ne possit in
 breui accedere ad excommunicatore
 tunc enim potest absolui cum inin
 ctione vt se presentet q: citius comino
 de poterit ei qui debet absoluerē sub
 lato impedimento: vide d hoc supra
 c. 52. Absolui potest quis inuitus ab
 excommunicatione: sicut et inuitus ex
 coicatur: immo manente cōtumacia
 potest quis districte remittere excoi
 cationem inite latam si videat salutē
 eius expedire. Tho. in. 4. di. 18. Sed
 Ricar. in. 4. di. e. concedit hoc de se
 tentia hominis: sed de sententia iuris
 dicit q absolui non potest inuitus: al
 legat. 24. q. 2. nec quisquam argu. ad
 hoc extra de oñi. delega. cum pūgat

Abfolui d3 excōicatus q offert se ad
iusticiā non obstante appellone p̄is
aduerse: d3 tñ recipi ante absolutiōez
sufficiens cautio ab eo q iuri pare-
bit: ex de appel. qua fronte. Si excōi-
catus dicat cām excōicationis fuisse
dubīā vel nullā vel falsā: r petit absol-
ui ad cautelā absoluet cuz iuratoria
cautione: nisi excōicator vel is p quo
lata est sūia infra .8. dies pbauerit de
cā: ex. e. d. sen. ex. solet. li. 6. Excōicator
cognoscens errorem sue excōis d3 re-
uocare siue absolue non obstante ap-
pellatione aduersarij. S3 si dubitat
de errore pōt absolvere recepta cau-
tione q iuri pareat: ex de sc. ex. sacro
Ligatus pluribus sūijs vel vna ex di-
uerf causz figvere vult absolui d3 ex
primē omnem sūiam r cām: r sic vna
absolutio sufficet ad plures excōica-
tiones tollendas: al3 non t3 absolutō
q3 p surreptionē ecē obtenta: ex de sc
ten. ex. officij. Cū quis dubitet se esse
excōicatum: si sup hoc h3 p̄ciaz ser-
pulosā nimis: deponat eā ad p̄siliuz
boni viri: quā si nolit vel non possit
eā deponere: vel hēat ad hoc pbabi-
lē opinionē: faciat se absolui ad caute-
lā: extra de sen. ex. inquisitioni. Abso-
lutio aut ab excommunicatione fm
Guil. est duplex. Una p̄ncps ad for-
p̄tentiosū: r hec committi potest cle-
ricis n̄ sacerdotibus: imo et h3 Hug.
r laicis ex delegatione pape tñ. Alia
est que pertinet ad forum p̄iale: que
fit cum oīone r psalmo: extra de sc.
excom. a nobis in fi. Et hec nec debet
nec potest committi nisi sacerdotib3:
nisi forte a papa hoc fiat. Sed p̄e. d.
perusio r Jo. vidētur perfectius cir-
ca hoc d cere. Dicunt enim super di-

cta decretali q quilibet superior etiā
non sacerdos qui habet potestatem ex-
cōicandi: habz r potestatem absolue-
di: q̄tum ad restituenduz cōioni hō
minum: r reddendū illum habile ad
actus legitimos. Sed q̄tum ad tollē-
dū culpam criminis: vel contumacie
contracte: requiritur absolutio sacer-
dotis: hec predicti. In absolōe aut
ipsa a maiori excōicatōe q̄tuor obser-
uanda sunt fm Host. in sum. Primū
est vt excōicatus in omni casu anteq̄
absoluator iuret stare mandatis ec-
clesie: r q̄uis Hostien. dixerit hoc ef-
se de sba absolutionis: p̄trariū tamen
tenet. vnde si omittat qd fieri non d-
bet: valet nihilominus absolutō extra
eo. cum desideres. Hostfred. Ber. r
Guil. et idem etiā si iuret predict-
parere mandato ipsius qui suscipit
iuramentum. De pueris anteq̄ an de
debeant iurare reliquit arbitrio epi
Et dicit Ricar. in. 4. q aliqui dicūt
q3 pro leui iniectione non debet exi-
gi iuramentum propter periculum p
iurij. Alij q3 hoc est obseruandum i
absolutione cuiuscunq3 qui incidit i
canonem. Hec Ricar. Sed Hug. di-
cit q3 debet exigi pro horrendis cri-
minibus: vt incendiarijs fractoribus
r h3i. Non tamen pro quibuscunq3 ali-
is mortalibus q̄ que lata ē sūia: r istd
videt̄ satis equū. Scd3 est vt si excōi-
cat3 ē p notoria offēsa in aliquē n̄ ab-
soluat: nisi p̄us sufficiēs emēda p̄stet
p p̄tūcia at r p offēsa dubia sufficet
iuratoria cautio: ex de v. sign. ex pte.
s. vbi nulle expēse petunt: s3 vbi expē-
se vel satisfactio dāni peterēt non d3
absolui: nisi p̄us satisfaciāt si pōt. Si
aut emendam prestare non pōt: d3

absolui recepta ab eo idonea cautōe
 q̄ satisfaciāt si ad pinguiorē fortunā
 puenit: et dī idonea pignozaticia al
 fideiussoria: et de solu. odoard. Et il
 lā si p̄stare non pōt saltē prestet iura
 toriā. Absolutio autē neganda non ē.
 26. q. 6. si p̄sbyter. Talis quoq; ad
 petitiōē aduersarij teneri cedere bo
 nis: vt dicit Guil. vez. et si istō 2^m nō
 seruetur t̄z tñ absolutio: s; peccat qui
 sic absoluit fm Guil. Tertius quod
 seruari d̄z ē vt absoluaatur p̄ eū q̄ tu
 lit sūiam vel supiorē suū vel aliū cui
 cōmiserit cū psalmo orōne et vberib;
 ps. f. Misere. vel alio p̄niali s; guil.
 orōne: v; Deus cui ppriū ē misereri
 et. Et vbi in ipsa orōne dicit cōsueuit:
 Quē delictorū catena constringit. lo
 co h̄i dicitur. Et hunc quem catena
 excōicationis astringit. Premittitur
 aut post psalmus cū Gloria. lyrick.
 xp̄el. lyrick. Pater nr. v. Et ne. v. S; z
 libera. v. Saluum fac. v. Nihil pfici.
 v. Esto. e. v. Domine exaudi. Dñs vo.
 et. Post autem ipsā orōnē predictaz
 Deus cui pprium. dicendū est: Au
 ctoritate oīpotentis dei et beatorum
 apostolorum Petri et Pauli et ecclē
 sue sancte et nra vt mibi p̄missa absol
 uo te a tali sūia: vel ab excōicatione
 quā incurristi ppter talem et talē cāz
 et restituo te cōiōni et p̄ticipatiōi ec
 clesie: et oīuz fidelīū et ecclesiasticis sa
 cramentis: et. e. a nobis. Verberabit
 autē absoluens excōicatum v̄gis vel
 corrigijs nudas h̄ntem scapulas: duz
 dicit oīa predicta ista fient. Ista tñ sē
 ab bene esse et non de sūa absolōnis.
 Quartū ē vt postmodū absolūcō fa
 ciat illa mandata iusta et rōnabilia
 alias appellare posset: et de pac. c. fi.

Erit at̄ mandatū rōnabile ei sēcum si
 ipso excōicato iniungit̄ p̄ncipit̄ q̄ d̄
 illū canonē nunq; veniat: vt in cēdia
 rio q̄ non uicēdat: percutienti cl̄icū
 q̄ non pcutiat et sūia. 23. q. vlti. pessi
 mā. Aliqñ ē requirit̄ cautio q̄ d̄ce
 tero talia nunq; faciat: et de sen. exc.
 graue. Si at̄ apparet sūia iūsta nul
 lū mādātum facit absoluto. Et nō q̄
 ppter violentā manuū iniectionē i
 clericū religiosū solet fieri satisfactio
 pecuniaria q̄ applicat̄ mōasterio si
 p̄cussus ē religiosus: s; si ē cl̄ic⁹ secl̄a
 ris sibi applicaret: nisi i p̄umeliā ec
 clesie eēt p̄cussus: q; tūc ecclē cū ipsa
 possit agē actiōē iniuriarū fm q̄ gos.
 et hosti. dicit. Defūctus at̄ excōicat⁹
 et sepult⁹ in loco sacro cū absoluit̄ n̄
 exhumat̄: s; sepulchrū ei⁹ vberat̄: vt
 fit circa viros: et de sen. exc. a nobis.
 Regularis at̄ cū vberat̄ regularē: vt
 al̄s incidit in sūiam excōis a iure p̄
 lata: nec apo. se. reseruata absoluetur
 a suo plato si tñ p̄cussisset regularem
 alteri⁹ religiōis: tunc abbas vel plat⁹
 p̄cussi vberabit ipsū absolūcūm qd̄
 erit loco satisfactiōis: s; iuramētū re
 cipiet et absoluet ppri⁹ abbas: cōiūci
 enti⁹ tñ sit totū p̄vnum ex p̄missione
 alteri⁹: et de offi. or. c. fi. Si at̄ p̄cussit
 clericū secularē absoluet p̄p̄m: et d̄
 sen. ex. religioso. li. 6. in casu at̄ q̄ r̄la
 ris excōicat⁹ non h̄ret platū q̄ eēt sa
 cerdos: vel si eēt defunctus ipse plat⁹
 vel excōicat⁹ ad diocesanū ē recurrē
 dū fm hosti. qd̄ guil. intelligit tā d̄ ex
 c̄ptis q̄ d̄ n̄ exc̄pti. Et nō q̄ q̄uis ab
 solū ab excōicatōe r̄larit̄ debeat fie
 ri cū p̄dicto mō declarato in supiori
 s. qñ commodē p̄t̄: tñ et si non ser
 uetur predicta forma etiā sine causa

rōnabili ipsā dimitte do simplici mō
nudo verbo pōt fieri ipsa absolutio.
vt si dicat solū. Absoluo te ab excōi
catione: vel rebenedico te: vel qd̄cun
q; aliud tale intendens p̄ illud absol
uē: et de re iur. ōnis res. di. 50. pōde
ret. Et hoc fm̄ Rai. Guil. Jo. et fere
oēs doc. l. 3. Hosti. dicat contrariū: vñ
de et beatus Tho. in tractatu de for
ma absolutionis: dicit q; absolutō ab
excōicatione non ē sacramētalis sed
magis p̄ns iudiciariam iurisdicciōz
Et ideo ipsa verba hñt efficaciam ab
intentione dicentis. vñ non refert q;
buscunq; vbi vatur ad exp̄mēdum
suā intentionē. Siml̄ et Ricar. in 4.
dicit q; sufficiūt verba quecūq; signi
ficantia remotionē excōis. Idem in
sba dicunt Anto. de butri. et Pet. de
pusio. Et addunt q; cū excōicatio fe
ratur p̄ peccato mortali: ideo talis i
dget absolutione sacerdotali et sacra
mentali rōne peccati. quīl. n. tenetur
p̄fiteri de omni mortali s; ante hanc
absolutionē sacerdotale sacramenta
le admittit ad p̄ticipationē fidelium
s; non eucharistie: nisi p̄fessus de illo
peccato mortali. Itē nota q; si de fco
gs absoluit aliquē ab excōicatione de
qua non pōt: cū postea aduertit debz
si pōt certificare eū de errore suo. s. d̄
clarando quō eum non potuit absol
uere et p̄fulere q; impetrat absolutio
nē: et interim habere se ad illū: ac si n̄
absoluisset. Siml̄. Itē nota q; si ep̄s
cōmittit alicui absolutionē ab omni
excōicatione: non ppter hoc poterit
absoluē illū excōicatū ab eo cni? ab
solutionē non cōmisisset in speciali:
forte q; erat excōicat? ppter dānum
illatum ep̄o: vel aliquid h̄: extra de

re. in. in gñali li. 6. Itē nō q; absolō
non debet fieri sub cōditione: puta si
satisfecerit. nā taliter absolut? non esset
simpliciter absolut? et de re. in. act?
li. 6. Magister ordinis predicatorū
et p̄uinciales et conuentuales et eorū
vicarij in p̄uincijs conuentibus et lo
cis sibi cōmissis predictis fratrib? cō
stitutis ibidē: necnon et alijs fratrib?
eiusdem ordinis: interdum ad eos d̄
clinantibus vñdecunq; absolutione
indigentibus: siue priusq; intrauerint
ordinem siue post in casibus exceffe
rint quibus sententiā excōicationis
incurrerint absolutōis bñficiū va
leant impartiri: nisi adeo esset enor
mis excessus: q; merito esset apostoli
ca sedes consulenda. Alex. et Greg. et
Bonifa. in priuilegio. Virtute con
spicuos: quod dicitur mare magnū
Predicti prelati possunt a suis cōfes
soribus illas absolutiones ab excōi
catione et dispensatione super irregu
laritatibus recipere quas ipsi possūt
suis subditis impartiri. Bonifa. in p̄
dicto priuilegio Virtute. Item ma
gister ordinis et p̄uincialis priores
et conuentuales et eorū vicarij eos q; or
dinē n̄m ingredi volunt absoluere
possunt fm̄ formam canonicā a sentē
tia excōicationis interdicti et suspen
sionis a iure vel a iudice gñaliter p̄
mulgatis: et sic eos recipere in fratres
Si etiam post susceptum habitū re
coluerint se fuisse talibus sententijs i
nodatos possunt eis absolutionis be
neficiū impartiri: nisi adeo enormis
esset excessus eorum. Itē. Bonifacius
Virtute.

De minori excōicatione. Rit. 2.
Capi. 82.

Secunda spes excois dī mi-
nor excoicatio. Nec aut incur-
ritur picipando cū excoica-
tis maiori in casu non concesso. Unde
Sabianus papa. Sicut apli statue-
runt dicentes: cū excoicatis coicadū
non ēē. ii. q. 3. gl. Paulus statuit cū
v3 dicit. i. corinth. 5. Siquis frat. i. frō
lis noiat auarus ēē. i. per sniam ppi
aliqō viciū excoicat. Excoicationē
enim appellauit noiationē: vt expōit
Aug. 2. q. 1. multi. Et subdit apls ibi.
cum hoc. s. excoicato nec cibuz sume-
re. s. debetis. Jo. etiam euangelista di-
cit in secunda canonica. c. vnico. Si-
quis non asserit hanc doctrinam. s. si
dei recte nolite eum recipere in do-
mo: nec ei dixeritis que ēē. Et loquit
de hereticis qui sunt excoicati: qd et
ipse ostendit exemplo: vt patet. 2. 4. q.
i. omnis. Ad idem Isidorus ait. Quis
excoicato neq; orare neq; loq nisi q
ad eandē excoicationē pertinent ne-
q; vesci licet. Siquis palam aut ab-
sconse cum eo fuerit locutus cōionē
cum eo statim excois p̄trahet penam
ii. q. 3. cum excoicato. glo. statim ē er-
go canon late snie. s. q̄ incurrit mino-
rem excoicationē talis: et sic est ibi si-
milinudo seu coitas i genere. Ad idē
facit p̄cedens et se. c. Pro horuz ma-
iori declaratione est sciendū q̄ qua-
drupliciter quis pōt picipare cū ex-
coicatis. Primo qdē i eod crimie p-
pter qd qd ē excoicat. s. dādo ei auxi-
lium p̄silium vel fauorem: et p talem
p̄ticipationem incidit in eandē sniaz
vt declaratum est. s. 2. in crīe mor-
tali p̄ticipando: sed non illo p̄pter
qd est excoicatus: et pp talē p̄ticipati-
onē mortalit peccat: sed non incurrit

maiozem excoicationem sed minozē
Tertio participat cum excoicato in
diuinis et per talem participationem
peccat mortaliter: quando scienter h
agit: et si ius ignoret: et p̄cipue si est
talis conditionis q̄ scire potuit et de-
buit huiusmodi participationis pro-
hibitionem: non tamen est excoica-
tus maiori sed minori: nec est irregu-
laris: de senten. excois qui. li. 6. sed vi-
cinus irregularitati. Nam ei est iter-
dictus ingressus ecclē si videlz admit-
tit ad diuina officia publice excoica-
tos seu ecclāstica sacramenta aut ad
sepulturā: donec d̄ transgressiōe h̄i
satisfecerit cōpetēt: ad arbitriū ei? cu
i? sniaz p̄tēpsit ex d̄ pui. epoz. li. 6. Et
si postq̄ eis est interdictus ingressus
ecclē ingrat se diuinis in suo offi-
cio: sicut prius irregularis efficitur.
Et sic videtur intelligendū de cleri-
cis secularibus et regularibus. Sed et
si sepeliret et publice excoicatum esset
excoicatus: vt. s. dictum est. Si antez
talis participatio fieret per metum:
vt quia tyrannus cogit per metum
mortis sacerdotem celebrare. Et si cl-
pa attenuetur per talem metum: non
tamen simpliciter excusat: sed Hosti-
en. Guil. et Hugo. Metus qui cadit i
constantem virum excusaret tamen
in huiusmodi. Quarto participatio
fit cum excommunicatis non in cri-
mine sed in alijs actibus humane cō-
uersationis: vt loquendo comedēdo
salutando: et huiusmodi in casu non
cōcesso: et per hoc efficitur excommu-
nicatus minori: et si pertinaciter et
prohibitionem superioris communi-
cari in predictis minori est excommu-
nicat? et posset excommunicari maiori.

Ad tñ q̄ dicta sñia. s. excois maioris
lata s̄ p̄cipantes cum excoicatis in
loq̄da z h̄i non teneret: nisi premis
la esset trina admonitio vel vna p̄ tri
bus. Et nisi exp̄mantur ipsi admonē
di noiatim: ex. e. statutu. li. 6. Ad
tñ q̄ p̄pter dictam p̄cipationē l̄z q̄
dam vt Rai. dixerit incurrī peccatū
mortale: tñ Tho. in 4. di. is. dicit q̄
p̄babilius est qd̄ alij dicunt. s. non ēē
mortale: nisi in. 4. casibus. Primo. s. p̄
cipando in crimine. 2. p̄cipando ī
discipline. 3. in contēptum ecclesiastice
discipline. 4. s̄ p̄hibitionem p̄cepto
riam sup̄ioris. Idem De. Abb. z Ar
chi. z. q. i. sicut. et sic intelligitur illud
c. sicut apostoli. sc̄l̄z cum quis p̄ p̄cep
tum p̄cipat: tñc pōt excoicari: quia
tunc peccat mortaliter. Idem Joh.
an. z Jo. de lig. z Ricar. in 4. Qui ḡ
p̄cipat cum excommunicato in ma
iori diuinis. s. cum eo dicendo officiū
vel ministrando ei sacramēta: vel au
diendo missam cum eo s̄z omes pec
cat mortaliter: vt dicitur in quodam
scripto super 4. qd̄ verum est s̄m ea
que sunt in corpore iuris. Sed hodie
secus p̄ ex̄uagantem Martini. 5. quā
habes. s. c. vlt. de maiori excoicatione
ibi vide. Ad q̄ p̄cipans cum excoi
cato minori non icurrit aliquā excoi
cationē vel peccatū. Et hoc ē qd̄ cōit
d̄ q̄ excoicatio. s. maior non transit
in tertiam p̄sonaz. z. q. 3. qm̄ multos.
In quo quidem. c. Greg. subtrahit a
maiori excoicatione q̄ plures d̄ias
p̄sonaz cōicantes excoicatis maiori
que tñ oēs p̄prehēdunt in isto vsu. s.
Utile lex humile res ignorata neces
se. Hec anathema faciunt ne possit
obesse. Utile. i. p̄pter vtilitatē: vel ēē

participantis. Lex. i. legem matrimo
nij. Humile. i. p̄pter subiectionē natu
ralē vel aliqua seruitutem: vt in filijs
z suis z h̄i. Res ignorata. i. qm̄ nesci
tur quis est excoicatus: ignorantia
s. facti. Necessē. i. p̄pter necessitatem
excoicati vel p̄cipantis. Vide tamē
clarius de quolibet eorum in sequen
tibus. s. Primo qd̄z excusat p̄cipā
tem cum excoicatis: vt non incurra
t minor excoicatio: vtilitas que potest
ēē duplex. Una quidem ipsius excoi
cati: vt cum q̄ loquit̄ ei de his que
p̄tinent ad absolutionem p̄curandā
vel ēē alis ad salutem aīe: l̄z alia etiā
incidenter interponat: vt magis pro
ficiat: vñ z ad predicationem admit
titur: ex. e. rñso. Et p̄ hunc etiā mo
dū p̄dicatores: q̄ apud excoicatos in
p̄dicationib⁹ z p̄fessionibus q̄si gerūt
cās eoz qui ab ipsis excoicatis spoli
ati fuerunt p̄nt elemosynas licite ac
cipere ab ipsis excoicatis: p̄sertim si
in locis illis non valent sustentationē
habere: extra. e. cum voluntate. z eti
am s̄m Hostien. extra casum necessi
tatis: dū sperant p̄babiliter de p̄fici
endo eis. Secunda vtilitas pōt ēē ex
pte participantis in t̄palibus vel spū
alibus. Et in t̄palibus quidē: vt cū pe
tit ab excoicato qd̄ ei debet dare: vt ī
dicto. c. si vere. vnde si nolit dare po
test in iudicio conueniri: alias ex deli
cto suo commodum reportaret: ex d̄
iudi. intelleximus. In spiritalib⁹ au
tem licite potest loqui de salute aīe
sue petendo consilium si est necessita
tis: z non possit h̄re recursum ad ali
um s̄z Guil. Secūdo excusat lex ma
trimoniū in h̄i p̄cipatione cuz disti
ctione tñ. nam aut excoicatio est lata

etiā i alterū ppter matrimoniū illicite
cōtractū: tūc neuter pōt cuz altero
participare: aut excōicatio ē lata ppter
aliud delictū: tūc i participatiōe q̄
ad redditiōez debiti vterq; excusat
In alijs vero excusat mulier partici
pādo cū viro excōicato: s; n̄ excusat
vir participādo cuz vxore excōicata
ex eo q̄ cū sit caput ei⁹ oꝝ eaz cogē vt
se faciat absolueret: ar. 7. q. i. sicut. Nec
Rai. 7. Hoff. Si autem vir vocar; ex
cōicatum ad mēsam: credit Huil. q̄
non possit vxor comedere cum viro
suo ad illam mēsam: s; bene in eadē
domo in alia mēsa ita remota q̄ pos
sit dici q̄ non comedant simul. Et de
bonis quidem cōibus: aut de his que
daret nomine mariti sui excōicati nō
debz accipi elemosynaliter nisi scz in
necessitate: sed de bonis pꝑrijs si dat:
vel si ei concessum fuiss; a marito ex
cōicato: vt d̄ bonis cōibus det potest
accipi. Idēz de familia excōicati quo
ad elemosynas dandas. 3. excusat hu
militas subiectōis vel seruitutis. Et p
mo quidem filij qui sūt in patria po
testate: vel etiā emācipati qui sunt cō
mensales patris: 7 ab eo recipiunt ne
cessaria excusant participādo cū pꝑe
excōicato: dūmō nō in crimine. Alij
aut filij nō excusant s; m̄ Huil. 2.º
excusant monachi participādo cuz
abbate excōicato s; m̄ Huil. q̄ s; quasi
de familia eius. 3.º excusantur cle
rici participādo cū suo epō excōica
to: illi. s. q̄ sunt ei⁹ officio pductiue de
putati: sicut 7 alij seruicētes. alij vō de
rici n̄. 93. di. mirat. s; m̄ Hoffi. 4.º ex
cusat serui 7 ancille. s. seruicētes pꝑrijs.
5.º excusant rustici seruicētes: 7 alij
subiecti qui nō sunt adeo curiales: vt

eorū cōsilio scelera perpetrent. 7. q. 3.
qm̄ multos. cum distinctione tūc fuit
Huil. quia si tales persone an̄ excōi
cationem dñi seu patroni obligauē
runt se seruituti: 7 seruitium intraue
runt: postea sciunt de excōicatione n̄
tenentur discedere. Si aut post excōi
cationem intrauerunt seruitiū: si tūc
ignorauerunt excōicationem non te
nentur discedere: sed si sciuerunt te
nentur discedere: nisi necessitas eos
cōpulisset q̄ fierent de familia eius.
Et quod dicitur de rusticis: intellige
qui colunt terras dñorū suorum. Et
hoc etiam extenditur s; m̄ Huil. ad il
los qui dicuntur mediatoꝝ: qui pro
pter culturā recipiūt certā portionez
fructuum: naz eis possunt cōicere q̄s
tum oporteret propter culturā 7 hu
iusmodi rationem. Idem intelligen
dum est de nutricibus 7 similibus q̄
si a dñio recederēt nō haberent vnde
viuerent. ar. e. si vere. Ibi etiam in
predicta decretali excusant: q̄ cuz ex
cōicatis nautis cōueniāt d̄ tūc serēdo
cōtra saracenos. 6.º excusantur pa
tres 7 dñi participādo cuz suis filijs:
aut seruis excōicatis: n̄ qdē simplr. s; 3.
Tho. in. 4.º di. 18. s; in his in quib⁹ s; t
obligati: quia sicut inferiores obligā
tur ad obsequiū superiorū: ita superi
ores ad pꝑudentiam inferiorū. Rai. tñ
7 Huil. 7 Hoff. 7 Hoffi. dicūt q̄ tuti⁹
est tenere q̄ nō excusatur tales: quia
tenebatur eos corrigere. 7. q. i. de fi
lia. qd̄ videt verū quando ex defectu
ipsoꝝ: q. s. nō conixerunt inciderunt
in sūam: vlt̄ permanent in ea. S; vbi
per eos nō stetit: 7 instant vt querant
absolutiōē: h; locū qd̄ dicit Tho. 7.º
s; m̄ Hoffi. seruis mercenarijs possūt

5

comunicare conductores eorum: ubi
sine magno incommodo eos vitare non
possunt. Et idem de socijs habentib⁹
aliquid cōe: alij autem non possunt
comunicare. Concordat Ber. 8. ar.
miger vel seruiens militi s³ Guil. ex
cusat cōicando ei: non autē comunicā
do cū excoicatis cū q⁹ dñs suus cōi
cat. 9. vassalli cū teneantur reddē tri
buta pēsiōes suis dñis excoicat⁹ nō pec
cat cū eis cōicādo: s³ soluāt i p⁹ba per
sona s³ Guil. Adūit tñ hu. d. h⁹ i va
sallis q cū sint absoluti ab obsequio si
delitatis: q⁹ dñi eorum dominus ē ex
coicatus debent ab eo abstinere. is. q.
6. nos sanctoz. 4. excusat huiusmo
di participationem res ignorata: vt
dicit v. i. ignorantia facti probabilis
s³ Guil. extra de cle. ex. min. aposto
lice. Sed ignorantia iuris non excu
at: nisi illos quibus ius licz ignorare
vt sunt pueri nondum doli capaces
Dicitur autem ignorare quis factuz
vt quia non constat ei: q⁹ ille fecit tale
quid: puta q⁹ clericum verberauerit
q⁹ nec ipse vidit: nec ē fama ita publi
ca q⁹ oīno debeat credi. Itaz si ab ad
uersario audiuit vel leui fama: nō de
bet sibi de hoc formare conscientiam
ii. q. 3. non solum. Si vero est publica
fama: vel auditur a fidedignis q⁹ ali
quis sit publice excoicatus: vel q⁹ no
torie aliquid fecit ppter qd incidit in
excoicationez d³ vitare et inquirere
veritatē si nō plene scit: et interim enz
vitare: et in occulto et in publico: do
nec fuerit certificatus s³ R. ai. Item
si audiui aliquē excoicatum publicari
parisius quez postea inuenio bononie
lz qdā dixerint q⁹ d³ vitari vbiq⁹
tñ s³ Guil. pōt benignius dici. s. q⁹ si

possunt facere probare excoicationē
puta per testem vel instrumenta te
neor vitare aljs non: nisi in illa dioce
si. Item si audiui aliquem excoimu
nicari: vel vidi incidere in factuz dā
natum per excoicationem: et exinde
non vidi eum nisi post annū s³ Guil.
si ille est talis homo q⁹ creditur ē i
moratus: et qui tunc seruabat excoica
tionem non modo seruat: possum di
cere eū absolutū. Si vero non ē talis
debeo evitare: si occultuz est occulte
6. q. 2. si tñ. et c. se. Si manifestum pu
blice: nisi mihi constet de absolutiōe
Itē si prelat⁹ vel sacerdos dicat mihi
q⁹ vidit parochianū suūz aliqd faciē
tē ppter qd incidit i excoicatoz: nō est
autē istud publicū: siue credā: siue nō
credam illud non teneor evitare illuz
vitare. s. q⁹ tum ad evitatioz minor
excois. Et multo minus vitare: nō te
neor si dicat mihi alius s³ Guil. Si
tñ prelat⁹ vel ep⁹ diceret mihi: vel ali
us de suo subdito q⁹ esset excoicatus
denunciādo mihi sūiaz: et casus ē tal
de quo solet fieri excoimunicatio: de
beo credē et illuz vitare. Si autē dicat
oī locutiōe nō teneor. Itē si audiui ab
ep⁹ excoicato de sua excoicatoe: et h
in p⁹essione s³ Guil. nō teneor vitare.
Item Hosti. Si vero ē p⁹essione s³
oēs doc. debeo eum vitare: sed in oc
culto solum: nisi sit publice excoica
tus. Item si scio habitu aliquem esse
excoicatum: actu autē hoc non aduerto
et sic ei cōico subito s³ Guil. nō incido
in excoicationē nec pecco. Itē si dubi
tat⁹ d³ excoicatoe aliquoz: et dubita
tio talis pcedit sūiam iudicij: puta q⁹
nondū est declarata p iudiciū p⁹ensuz
non sunt vitandi. si post concordem

iudiciū determinationē adhuc am-
biguū sit: standū ē magis sūe iudi-
cū: z illi sunt vitandi s; Tho. i. quol-
quinto excusat necessitas taz excōi-
cati q̄s participātis: vñ peregrini via-
tores z similes in necessitate constitu-
ti licite p̄nt recipere ab excōicatu s;
Inno. z Hosti. ii. q. 3. qm̄ multos. Si-
militer excōicatis pōt aliquid dari
cā humanitatis s; Hui. i. sustentati-
one. qm̄. i. indigent: nec est expectāda
ultima necessitas. Et si excōicat⁹ pe-
tat hospitū nō tenet⁹ expectāe q̄ sit
ab omnibus alijs repulsus: intelligit⁹
tñ q̄ ad necessaria vite: sec⁹ si peteret
alia vtēilia: vt solforiū vl' securiz: z
b'i. Itē si quis vocatur a iudicib⁹ ex-
cōicatis sub quoz iurisdictione ē: vt
stet iuri: videt⁹ esse casus necessitatis
Et similiter si coram eis conueniunt
iniuriatores suos: s; Hui.

In qbus casib⁹ cōicādo cū excōi-
catis incurrat⁹ minor excōicatio.

Ca. 83.

Extra predictos casus phibe-
tur in iure. ii. q. 3. cū excōica-
to. z. c. sequētib⁹ participa-
re cū excōicatis i his que i isto vsu cō-
tinentur. Os. orare. vale. cōio. mensa
negat. als̄s minori excōicatio incurrit⁹
Primo quidē non d̄z participare cū
excōicatis maiori i locutiōe. vbi nō
s; Hui. q̄ familiaritas: vl' pudor vl'
scandali tūor non excusat partici-
pantē cū talibus in locutione: vl' als̄s
i casu nō cōcesso. Item nō l̄z l̄ras ex-
cōicati recipere: vl' ei mittē nūcios: vel
l̄ras: nisi in casu in quo liceret ei loq̄
s; Hui. z Hu. Itē si quis munus rece-
pit ab eo scienter: q̄uis non debuēit

recipere: tñ nō tenet⁹ reddere: sed de-
bet ex consilio pauperibus erogare:
vel excōicato remittat ad suū ruborē
s; Hui. z. non debet quis partici-
pare in salutādo: alias qui salutat ex-
cōicationē minorem incurrit. idem
si resalutat salutantem: z si assurgat
vel reuerentiā exhibeat q̄s excōicato
aut inclinet se salutanti: aut moueat
labia quasi resalutans: cū tñ nil dicat
s; Hui. nō incurrit excōicatiōez: cū
pene restringende sint: de pe. di. i. s.
pene. Itē cū ei scribit⁹ n̄ ē salutāndus
s; loco salutationis dicēdū sp̄m̄ z si
lij sanctoris. Si autē salutat⁹ pōt r̄ndē:
Deus emendet vos z huiusmōi. 3.
phibet⁹ orare cū excōicatis: vñ si ex-
cōicat⁹ intrat ecclesiā z ibi se firmat:
alij tenētur exire vl' pcurare q̄ exeat
si manifestū ē cū esse excōicatum s; Hui.
Rai. ii. q. 3. sicut apostoli. Si vero ē
occultum: tunc illi qui sciunt exhibēt
secrete z caute: ita q̄ nō sequat⁹ ma-
ni' e' ratio eius si p̄nt: alias n̄ exhibunt
6. q. 2. si tñ. Occulte excōicatus oc-
culte debet moneri vt exeat. Si autē
excōicatus est in ecclesiā n̄ cā orandū
s; p alio negotio: nō video q̄re i eadē
ecclesiā orare nō possim: vt ait Jan.
Circa officiū vero misse nō s; Rai.
q̄ si excōicatus intrat ecclesiā iā mis-
sa incepta: si occulta ē ei⁹ excōicatio n̄
d̄z sacerdos dimittere missam. z. q. i.
nihil. Si vero est manifesta moneat
eū publice vt exeat. Si vero nō vult
exire nec cōmode pōt facere expelli:
z sacerdos nō dū inchoauit canonez
debz dimittere: ar. 24. q. i. omnes qui.
Si vō p̄usq̄ ille ecclesiā itret: vl' p̄usq̄
sacerdos eum videret iam canonem
inchoauit debet sacerdos pcedere in

g z

officio simul cū eo qui assistit ei tñ .
 alij. n. omnes debent exire si exco-
 municatus non erit ipse de quo cōit sci-
 unt: ita tamen q̄ finito conone z sum-
 pro sacramēto anteq̄ dicat post cōio
 moneat illum q̄ exeat: d̄ conse. di. z.
 relatum. Concor. Hosti. z. Hoff. q̄ si
 non vult exire potest sacerdos eum
 eijcere: etiam si clericus sit: z si nō po-
 test eijci in sacristia rediens dicat ora-
 tionem z post cōionem que restabāt
 Item f3 Tho. in 4.º di. 18. Pro excoi-
 catis orari potest: q̄uis non inter ora-
 tiones que pro mēbris ecclesie fiunt:
 z tamen fructum non percipiunt q̄
 diu in excoīunicatione manent: sed
 oratur vt detur sp̄ritus p̄ne eis: vel
 ab excoīicatione absoluant. 4.º phi-
 bet participare cū excoīicato i mēsa:
 sed si hospitatus suz in domo aliqua
 ad mēsa: z superueniat z ingerat se
 excoīicat f3 Huil. si est publice excoī-
 catus surgere teneor n̄ obstāte cuius
 cūq̄ scādalo. Si vō ē excoīicat occulte
 z nō possū sine ei nō: n̄ teneor sur-
 gere. Itē superueniente publice excoī-
 cato nō teneor exire d̄ domo: imo ēt
 z si scirem aliquem publice excoīica-
 tū receptū esse i aliqua domo possū
 ibi hospitari: si tāte capacitatē sit loc⁹
 q̄ possū eius cōionē vitare: nā licet
 mihi cū excoīicato i eadē camera co-
 medere: f3 n̄ i eadē mēsa: similiter nec
 in eodē lecto iacere. qd̄ si veniā inui-
 tatus ad aliqd̄ festū vel cōiuiū: z in-
 uenio ibi aliquē publice excoīicatū te-
 neor recedere: nec debeo ibi epulari
 lz sedeat ad aliā mēsa: qz oēs tales
 cōueniētes ad festū: vel cōiuiū simil-
 innice cōicere dicēdi sūt f3 Huil. Itē
 siq̄ amico suo excoīicato veniēti co-

medere ad domum suam dimittit ei
 domū z clauēs z permittat eum co-
 medere separatim in domo sua: si h̄
 faciat in fraudē: vt sic cū nō offēdat
 sed fauorem eius acquirat incurrit mi-
 norē excoīicationē. Si autem facit qz
 timet ne forte ille vim inferat: non in-
 currit. Item si facit hoc causa huma-
 nitatis: quia si putat eum indigē ho-
 spitio vel alimento. z de hoc facit pro-
 testationem non incurrit. Huil. 5.º p
 hibetur cū excoīicatus haberi cōio. si
 alijs etiam actibus humane conuer-
 sationis: z precipue actib⁹ legitimis
 vnde nō debet quis facere aliquem
 p̄ctum cū excoīicatus: tenet tñ p̄tract⁹
 initus cū talibus: si ipse cōtrahens n̄
 obligat se ad cōicandū cū excoīicatus
 vt siq̄ vendat z tradat rē excoīicato
 z statim precii recipiat. Si vō obligat
 se ad cōicandū cū excoīicato in casu n̄
 concessio: nō tenet p̄tractus: vt si pro-
 mittat: vel etiā iurat q̄ vendat ei ali-
 quid vel locabit: z hoc fm̄ Rai. Sz
 Inno. dicit q̄ omnes contractus ini-
 ti cū excoīicato etiā scienter z durāte
 excoīicatione tenēt: z ex ipsis agit
 excoīicatus. Sed ipse excoīicatus agē
 nō poterit pro tali cōtractu: nisi post
 absolutionē: qd̄ veri⁹ v̄r. Idem Huil.
 Itē cū q̄s iurat soluere alicui i certo
 termino: z interim ille excoīicatur f3
 Rai. nō deberet sibi solui: dum stat i
 excoīicatione: f3 deponi illud debuit
 i ede sacra. Inno. tñ dicit. Cōsulim⁹
 tali q̄ det: nā z seruicius tenetur ser-
 uire excoīunicato vt p̄misit. ii. q. 3.
 quoniā multos. z hoc videt̄ verius.
 Item si quis recipiat mutuum ab ex-
 coīicato: vel conducit aliquid ab eo p
 precio reddendo tēpore excoīicatiōis

ipsū precium vel mutuū quo ad ciuilem obligationem ex qua actio nascitur: et potest peti non reddatur nisi p^o eius absolutionem: obligatur tamē ei quo ad naturalem obligationem. Ho. si. Item si presbyter locauit operas suas alicui domino dum ipse dñs eēt excoīcatus: non valuit locatio. Sec^o si ante: sed non poterit ei seruire i diuinis i excoīcatione permanēti. Ho. Item si quis vēdat vel emat a seruiente excoīcato noīe excoīcati nō ē hēdū cuz eo sic nec cū excoīcato. Huil. Ho. q^o ille q^o incidit i excoīcatōz q^ouis p^o fuerit cū aduersario vel satisfecit de iūria: et ēt si vadat p^o absolutione: vel ēt si nōdū sit denūciat^o cū tñ manifestū sit d^o eius excoīcatōe d^o euitari q^o usq^o sit absolutus: extra. e. cuz defideres. fm. Rai. imo etiā si iurass^o stare mādato epī an^o absolutōz: tā episcop^o q^o alij ei cōicantes incurrunt minorē excoīcationem: etiam si fuit ab ipso epō excoīcatus. Non enim potest ipse cōicare tali: nec dare licentiam alicui cōicandi quin icadat i minorē excoīcationē: ex. e. nup. xi. q. iij. excoīcatus. Per hoc autē q^o papa salutat aliquē vel participat nō itelligit^o absolvere vt i de. d. sc. ex. si sūmus. Excoīcatō autē minor et a iure et ab hoīe fert^o. a iure p^omo qdē p^opt^o participatiōz cū excoīcatis maiorē vt dictū ē. 2° p^o sacri legio. xvij. q. iij. mīor. 3° p^o notōia fornicatiōe p^oapue clericis: ex. d. cohabitata de. et mu. vñ. 4° p^o simonia etiam occulta in ordine suscepto: ex. d. simo. tanta. s. hodie i currit maior excoīcatio et pape reseruat^o absolutio: vt habes. s. 5° cum quis recipit eccl^oiaz d^o manu laici et sic eam tenet. xvi. q. vij.

figs deiceps. 6° fm quosdam cum in bello iusto exerc^o artē balistarum d^o christianos: ex. d. sagit. artem. 7° i dissidētib^o pauperū op^oforib^o manifestis raptorib^o public^o vsurarijs: et meretricib^o: q^o large dicūt^o excoīcati inq^o tñ oblatiōes eoz ad altare nō recipiuntur. 8° in illis quib^o negat^o eccl^oia ca sepultura: et q^o morit^o i torneamēto q^o prius eccl^o sepultura ēt si penituerit. Et idē pōt dici d^o eo q^o nō confitetur semel in anno: vt d^o ex. d. pe. et re. oīs. 9° in quolibet notorio peccatore di. 64. illud. et d^o p^oscra. di. z. p^o dilectione. Et hōie autē fieri pōt minor excoīcatio: vt epō et q^o inferiori iudice eccl^oastico: ex. de offi. oī. cū ab eccl^o siat^o: et h^o siue p^o otumacia. s. q. z. p^onti. siue p^o alijs culpis. Item siue simpliciter vt d^o pe. di. i. in actione. siue ad tēpus di. 86. c. tanta.

De effectu excoīcatōis minoris.

Et autem effectus principalis excoīcationis minoris quia talis remouetur a participatione sacramentorum: et si se imisceat peccat mortaliter: non tñ incurrit irregularitatem: etiam si celebrat peccat: etiaz conferendo sacramēta seu ab eo collata non carent virtutis effectu: nec phibetur eligere: nec ea que rōne iurisdictionis sibi opetāt exercē: si talis tñ sciēter elect^o fuerit ei^o electio erit irritanda: ex. d. de. ex. mī. sic celebrat. Tal^o ēt fm. Huil. ē separat^o ab osculo pac^o qd^o dat^o i missa qd^o ē quasi loco cōio nis: nō aut^o hor^o dicēdis cū alijs. Huil. 13 q^o excoīcat^o minoz sacramēta cōferēdo peccat: s. subditū nō phibēt a cōceptiōe s. ipse cōferēdo se maculet. Ho. si. dicit q^o cōferēdo nō participat q^o

nō cōfert ad suā vtilitatē sed aliorū
dī ei participare partē capere : ⁊ sic
vī pphēdi vtilitas ipī participantis.
Jo. d. li. vī tenē i plurib⁹ loci q̄ excoi
catio mīor separet a picipatōe passi
ua tñ sacroz. s. q̄ talis n̄ pōt ricipere
sacra an̄ absolutionē. cū eo. pcor. De.
d. pal. in. 4. d. i. 8. Dicit ei q̄ minor ex
coicatio excludit a participatōe sa
cramētoz. n̄ a participatōe diuinorū
vñ q̄qd alij dicāt licite p̄t missā audi
re ⁊ osculū pacī accipere ⁊ ecclīaz offi
ciare: dum tñ nullū sacm̄ percipiat
nec matrimoniū nec aliud nisi prius
absolut⁹: ⁊ qd̄ Huil. dic̄ d̄ obscuro pa
cis. R. q̄ iō osculatio pacis ⁊ panis
bñdicti datio successerūt loco cōiōis
vt indigni n̄ admitterent̄ ad ista.

De absolutione a minori excom
municatione.

Abolutio aut̄ ab ipsa excoi
catōe minori fieri p̄t a p̄po
sacerdote: ex. e. nup. Et dicit̄
pp̄i sacerdos q̄ illū pōt absolvere a
peccatis q̄cūq̄ sit. Ab alieno aut̄ q̄ il
lū. s. n̄ p̄t audire n̄ p̄t absolui s̄z hos.
⁊ Tho. ⁊ alios. si ēt ip̄e sacerdos pp̄
us ēet excoicat⁹ excoicatōe minori p̄t
nihilomin⁹ absolue talē: ex. e. duobus
Excoicat⁹ aut̄ maior si se īgerat cōi
onī alioz peccat fm̄ Rai. ⁊ si i cōtē
ptū h̄ faceret mortaliter: d̄z q̄q̄ ⁊ ali
os excoicatos vitare fm̄ Ho. nec per
p̄stōez p̄stātie factā d̄ q̄ habet. j. tolli
tur qn̄ ip̄e excoicat⁹ d̄beat se s̄trahē
a cōione fidelīū i diuinis ⁊ c̄. Et nō
s̄z De. d̄ per. ex. d̄ sc. ex. sup. c. īngfū
onis. q̄ si plat⁹ p̄cipit subdito q̄ cele
bret excoicato p̄nte quē subditus scit
excoicatus: p̄lat⁹ vō mādās: ⁊ alij si
d̄ cī excoicatione ignorant. s. subdit⁹

i hoc ip̄e parebit plato ⁊ sic celebra
bit: p̄testari d̄z tñ celebrās illi quē ex
coicatū scit q̄ n̄ īrēdit cū illo celebra
re s̄z cū alijs excoicatis. Idē dic̄ q̄ cū
scio aliquē excoicatū quē vitare tene
or ēt i publico n̄ teneor illi cōicare ēt
ad mādātū ecclesie: s̄z pot⁹ debeo pa
ti excoicatōz. Si vō p̄ certo nescio: s̄z
p̄babilit̄ credo: in tali casu p̄ me solū
illi nō cōicabo: s̄z ad petītōz alteri vī
tare n̄ teneor. Itē diligēt q̄ s̄z iū
ra cōia excoicati etiā nō denūciati de
berēt euitari vt dictū ē: tñ p̄stitutio
nē factā constantie istud extat modī
ficatus: ⁊ in concilio basilienfi anteq̄
scissuz foret renouata fuit: v̄z q̄ fide
les nō teneant̄ tales euitare i diuinis
⁊ ex nisi fuerint publicati vel denun
ciati: excepto casu d̄ īiectōe manuū
i p̄soas ecclīasticas notoria. Et idēz
d̄ alijs censuris ecclīasticis. Tenor
ipsius constitutionis est iste.

Constitutio Martini. s. super non
euitandis excoicatis: nisi publice de
nunciatis.

Itē sup̄ ad euitanduz scādala
⁊ multa pericula q̄ p̄scientijs
timoratis cōtingere possunt
oib⁹ christi fidelib⁹: tenore p̄ntiū mise
ricordit̄ īdulgēt⁹: q̄ nemo deinceps
a cōione alicuius sacroz administra
tione vel receptione: aut alijs quibus
cūq̄ diuinis intus vel ex: p̄textu cu
iuscūq̄ s̄nie v̄l cēsure ecclīastice a iū
re v̄l ab hoīe gñalit̄ pmulgata tenea
tur abstinē v̄l aliquē vitare: aut iter
dictū ecclīastici obfūare: nisi cēsure
v̄l s̄nia h̄i fuerit i vel s̄ p̄sonā: v̄l col
legiū vniuersitatem ecclesie cōitatem
vel locuz certum vel certam a iudice

publicata vel denunciata specialiter
 et expressa constitutionibus apostoli-
 cis et alijs in contrarium facientibus
 non obstantibus quibuscumque: saluo
 siquem pro sacrilega manuum inie-
 ctione in clericum suam latam a ca-
 none: adeo notorie constiterit incidit
 se: quod factum non possit aliqua ter-
 giuersione celari: nec aliquo suffra-
 gio excusari. nam a canone illius licet
 denunciatus non fuerit volumus absti-
 neri iuxta canonicas sanctiones: in co-
 cilio constanti sub Martino. 5. q. decre-
 tum ut oem qui fuit approbatus itez in co-
 cilio basilensi: et per eugenium tunc papam
 ut asseruit mihi dominus Julianus qui ibi de-
 legatus fuit: et alii. Potest dubitari utrum
 papa possit dispensare et licentiam dare quod
 quis participet cum excommunicato maiori in di-
 uinis et ex: et utrum non: quod ut contra dicitur non potest
 dispensare papa in doctrina apostolorum.
 et ratio est: quod hec doctrina videtur pertinere ad ius
 diuinum: in quo omnes papae dispensare non
 possunt. Hoc autem est de doctrina apostolorum. scilicet non
 communicare cum excommunicatis: ut. ii. q. 3. sicut. et
 per in prima ad cor. 5. et Jo. in secunda ca.
 e. unico. 8. 22. In huius est quod ecclesia in
 hoc ordinatioibus quod pertinet ad salutem animarum
 non errare non potest: cum regatur a spiritu sancto
 ut habet dei. 8. q. 2. c. pta. sed ecclesia per
 se. dicitur decretum in super accessit tale licentiam
 et papa est frequenter dat hoc licentiam ad
 tollenda scanda quae multum debet cauere
 ut dei. 50. ut constitueret. 8. per: et sic contra
 tenet. Ad ar. respondet secundum Tho. i. 4. q.
 non omnia quae sunt in doctrina apostolorum: seu
 epistolis eorum: pertinent ad ius diuinum
 prout proprie et stricte sumitur: sed per his quae
 pertinent ad fidem et suas sanctiones et mora-
 lia ad salutem necessaria in quibus papa di-
 spensare non potest: sed solum de: sed quaedam sunt in

epistolis apostolorum pertinentia ad ri-
 tum et decetiam christiane religionis: quae sunt
 pure ordinationes apostolorum non dei seu diuini
 iuris: et hoc in ecclesia non habeat illam
 potestatem quam tunc: quod papa succedit Petro
 qui praefuit in hoc omnibus apostolis. Hoc potest
 tollere vel suspendere ordinationes cum videtur
 expedire sicut et dispensat cum bigamo
 ut. 34. di. lector. quod est in textu apostoli
 i. ad thimo. 3. ubi dicit bigamum non per-
 monendum. Et non quod quidam dicebant istas
 ordinationes fuisse in concilio propositas: sed non
 acceptatas precipue ab italica natione
 Alii dicebant fuisse tpales. scilicet per quinquen-
 nium vel ad concilium sequens quod senis
 fuit celebratum: sed nullum horum est verum. nam
 duo venerabiles viri famosi in vita et
 scientia: quorum unus doctor in theologia
 alter in iure: et episcopus. dominus Nicolaus de
 tinchelsal: et dominus Andreas qui fuerunt
 praesentes in concilio constanti: ubi facta fuit
 dicta constitutio. Et primus fuit unum de electo-
 ribus papae: retulerunt ipsam constitutionem
 fuisse acceptatam et unam de concordantibus
 Magistri et de universitate parisiensi di-
 xerunt se eam velle recipere: quod patet ex te-
 more eius: quod ibi contra omnibus christi fide-
 libus: sed et dicit dominus Andreas episcopus
 bosniensis provincie polonie post ce-
 lebratum concilium senis: ubi et interfuit
 vadens ad curiam ad visitandum papam
 Martinum. 5. cum ipse putaret quod ipsa constitutio
 fuisset tpalis. scilicet per quinquennium: et sic iam ex-
 pirasset loquens cum papa petiuit ab eo
 ut recederet sibi ex gratia unum tali sententia
 sine dispensatione quam continebat illa
 constitutio. Respondit papa vos scitis il-
 lam esse unam de concordatis. Et cum ille
 episcopus diceret quod quinquennialis dixit
 papa: Ego volo quod semper duret: dominus
 et Julianus auditor came apostolice

iure peritus et famosus in vita consultus
super hoc dixit tale iudicium datum non solum
germanicis: sed et omnibus christianis: et
de iure esse perpetuum: quia ista est natura con-
stitutionis nisi renouetur: non fuit autem
reuocata sed confirmata: ut patet. 3. s.

Explicit titulus secundus de exco-
municacionibus minoribus.

Incipit titulus tertius de interdicto eccle-
siastico. Ca. 84.

Quia interdictum ecclesiasticum
habet similitudinem aliquam cum
exco[m]municacione. Est enim ipsum
interdictum separatio a cer-
tis sacramentis et omnibus diuinis of-
ficijs et ecclesiastica sepultura: ut ha-
beri potest ex decretalibus: extra de
spon. non est vobis. et de pe. et re. quod in-
te. Ideo post tractatum de exco[m]muni-
catione nunc agitur de ipso interdicto:
et precipue secundum ea que non uult Io. cal.
in tractatu quem fecit de ecclesiasti-
co interdicto: ubi multa ponuntur no-
tata per Hosti. et Immo. que non habentur
in summis. Conclusio est seu determi-
nationes tamen ponendo: et opiniones con-
trarias et rationes: ac multas allega-
tiones circa huiusmodi ibi positas
omittendo causa breuitatis. Primo
igitur sciendum quod sub nomine censu-
re ecclesiastice ista tria comprehenduntur: ex-
co[m]municacio: suspensio et interdictum: ex
de. vbi. fig. querenti. Et exco[m]municacio quod est inter-
dictum ad laicos et clericos potest extendi:
sed suspensio tamen clericos respicit contra
et ideo postea de ipsa tractabitur suspen-
sione: et deinde de irregularitate. Con-
ueniunt autem predicta tria secundum Hosti. in
pluribus. Primum quod sicut exco[m]municacio debet
fieri in scriptis continetibus causa ipsius
ita et sententia suspensiois et interdicti: ut ha-

bet ex. e. cum medicinalis. li. 6. 2. quia
exco[m]municacio sententia suspensiois et interdicti non re-
leuantur per sequentem appellacionem sed per prece-
dente. 3. quod ligati aliquid sententia de predictis: nec
eligere nec eligi possunt. 4. quod nullus liga-
tus aliquid predictarum sententiarum debet celebrare
diuina: aliter efficitur irregularis. 5. quia
tales sententias debet precedere monitio. scilicet cum
fertur ab homine. 6. quod quilibet eorum iurat an-
tequam absoluat non amplius contrahere:
et in omnibus potest fieri relaxatio ad cau-
telam: nisi esset interdictum generale promul-
gatum: quod tunc non habet locum relaxatio ad
cautelam: ex. e. penult. lib. 6. 7. quia habet
sententia debet obseruari per superiores. 8.
quod nullus eorum durate sententia potest testificari
ex de testi. veniens. 9. quod superior non
debet ipsas sententias reuocare vel pronuciare
nullas: vel de ipsis aliquid disponere
nisi vocatis partibus. 10. quod illi qui per
uilegium sunt recepti in priores et spaciales
romane ecclesie: vel aplice sedis fili-
os: propter hoc non efficitur excepti: tamen sic excepti
nec exco[m]municari: sic nec interdici: nec suspen-
di possunt ab alio quam a romano pontifice:
vel legato de late. ex de vbi. fig. c. i. li. 6.
Idem Io. cal. excepto primo que non possunt
differunt autem ista tria in his. Pri-
mo quidem quia exco[m]municacio et suspensio
prope feruntur de singulares personas. Et
exco[m]municacio quidem de clericos et laicos
suspensio vero de clericos tantum. Interdictum
autem fertur de loca propria: vel extra vniuersi-
tates et collegia. Interdictum tamen etiam
am de singulare personam fertur: et si non
ita propria. 2. quod cum suspensio et interdictum
participari possunt in alijs omnibus: exceptis
sacramentis certis et diuinis officijs: non
autem cum exco[m]municato: ut dictum est. s. in tra-
ctatu de exco[m]municacione. 3. quod effectus
sententie exco[m]municacionis late non potest suspensio: sed effectus

aliarum sic. 4º quia episcopi non incurrunt aliquam sententiam excommunicationis: vel interdicti prolatam ab homine vel iure: nisi si specificiter exprimantur: extra de sententia excommunicationis. quia periculosum. li. 6. quod prius legimus non habet quatuor ad excommunicationem. 5º quia interdictum generale loci non potest ad cautelam relaxari: sed bene ab excommunicatione et suspensione ad cautelam quis potest absolui. 6º quia interdictum generale in locum perferri non potest sine littera pape specialiter per debito pecuniario: sed bene excommunicatione et suspensio: extra de appellacione. preterea. hec Jo. cal. De ipso quatuor videnda sunt. Primo a quo feratur. 2º contra quem feratur. 3º quis sit eius effectus. 4º quomodo feratur: et quomodo postea tollatur: vel relaxetur.

De interdicto generali.

Ca. 85.

Sciendum ergo primo quod interdictum fertur a iure et ab homine et ab utroque: et quicquid interdictum est generale: quicquid speciale et quicquid etiam singulare. et generale quidem dicitur quod fertur de regnum provinciam civitatem castro vel villam universitatem vel collegium et huminum. Generale interdictum fertur a iure in his casibus et huiusmodi. Primo si collegium vel universitas civitatis vel loci cogit ecclesias vel ecclesiasticas personas solvere gubdagia vel pedagium: vel ab ipsis ecclesiis: vel ecclesiasticis personis exigat vel extorqueat pro propriis rebus quas non causa negociationis deferunt hi ipso sunt interdicti: de censibus. quicquid. li. 6. Jo. cal. et addit tamen iste casus non est receptus nec servatur: sed postea sancitum fuerit predictas penas et alias non

pariter debere per diocesis publicari in cle. e. ti. presenti. sed contra istam opinionem non tenetur: quia et si de lege dicatur quod confirmatur cum more videntium approbatur: et propter contrariam consuetudinem abrogatur: di. 4. §. leges. Non sic de sententia excommunicationis que subito trahit secum suum effectum. ibi etiam dicitur in illo. c. quicquid. ubi fertur talis sententia contraria consuetudine non obstante. Secundo universitas que domos locaverit vel conductas habere permiserit alienigenis usurariis in terra sua ad exercendum sensum: de usur. ca. lib. 6. Tertio universitas que re presalias contra personas ecclesiasticas concedit vel concessas ad illas extendit: nisi id renoverit. j. mensem a tempore concessionis vel extensionis de iniuria. et damna. et si pignorationes li. 6. Quarto est civitas interdicta quoniam officiales talis civitatis in qua debet romani pontificis electio celebrari vel representantes ipsam civitatem non servaverint ea ad que tenentur per decretalem. ubi periculum. de electione. li. 6º vel fraudem in eis: vel circa ea commiserint. Quinto interdicta est civitas quoniam preter urbem que consentit dando consilium vel favorem occidentibus vel percutientibus cardinales sancte romane ecclesie: vel qui infra mensem delinquentes in huiusmodi prout enormitas facientis exegerit: et ei facultas affuerit non puniri: de penis. felicis. in fi. libro. 6º Sexto interdicta est civitas que episcopum proprium iniuriose vel temere percusserit vel ceperit: vel banniverit: vel hoc fieri mandaverit: vel consilium in his dederit: vel favorem.

vel hoc faciente defensor fuerit scienter
ut in de. de pe. si quis suadente. casus
alius decre. clericis. de emunitate ec-
clesia. in nouat? c. p. de. quonia. e. u. Jo.
cal.

De interdicto speciali.

Ca. 86.

Speciale iter dictum est cum inter-
dicatur aliqua ecclesia: ac est
cum interdicuntur omnes ecclesie
vnius ciuitatis vel puencie: quod et si non
in illis ecclesiis: tamen in alijs locis il-
lius ciuitatis extra ecclesias possunt ce-
lebrare diuina et audiri ab hominibus
loci ipsius. Et hoc iter dictum speciale. si
aliqua ecclesia reperitur in iure in his
casibus. Primus propter iniuriosum ho-
micidium in eo perpetratum: vel inin-
riosum sanguinem alius effusum in eo.
Secundus cum propter effusionem humani
seminis studiose procurata est polluta.
In his et duobus casibus ecclesia est
ita interdicta quod ante reconciliatum non
debent in ea diuina officia celebrari:
de conse. di. i. si motum. et c. ecclesijs.
Tertius quando propter discordiam patronorum
episcopus claudit ostia ecclesie: et tollit in-
de reliquias: et precipit ut nullus in ea
aliquid sacre ministerii celebret: donec
ad concordiam redeant de iure pa. c. i. et
c. Non tamen proferens sententiam interdicti
Quartum si ecclesia fuit simoniace con-
secrata non debet in ea celebrari.
Quintus si principaliter pro questu non
pro diuino cultu fuit consecrata: de pse.
di. i. si quis basilicam. Sextus non debet
in ea celebrari. i. q. 4. ecclesia. si eccle-
sia est consecrata sine licentia episcopi dio-
cesani: de conse. di. i. precepta. Septi-
mus si sine reliquijs vel in loco des-
erto et nunquam habitato fuit dedicata: de

pse. di. i. placuit. In omnibus tamen his casibus: quis in tali ecclesia de iure cele-
brari non debeat: tamen contrarium facientes. i.
celebrantes non sunt irregulares: quod non
est expressum in iure: ut de sen. ex. is. q.
li. 6. Sed si episcopus pro aliquo causa de predictis
spaliter ecclesiam interdixit tunc celebrans in
ea bene est irregularis. Jo. cal.

De interdicto singulari.

Ca. 87.

Interdictum singulare est cuius
interdicitur alicui persone singu-
lari diuina officia et ecclesia
sacramenta: vel vniuersaliter vel par-
ticulariter quod ad aliquos ipsorum sacramentorum
vel officiorum: ut de offi. dele. ex litteris
et de priu. c. i. et c. episcoporum. li. 6. et de tpe. or. vel
non e. et c. litteras. et di. 50. placuit. et de
cor. vicia. significauit. et istud potest etiam
 dici suspensio. ubi primo non quod inter-
dictus ab aliquo actu respiciente di-
uina intelligitur interdictus est ab omni
alio quod includitur in illo: vel quod sine illo in-
terdictio exerceri non potest: ex de appel.
solicitudine. vbi interdictus ab officio
sacerdotali non debet exercere officia: quod
proprie competunt sacerdoti. Secundo si solus
altaris ministerium sit ei interdictum
et interdictus a sacerdotali officio non
potest exercere pontificale: quod ponti-
ficale sine sacerdotali exerceri non po-
test: de excess. prela. ex litteris. Et ea-
dem ratione interdictus ne promo-
ueatur ad inferiores ordines non potest
promoueri ad maiores: vel interdictus. i.
suspensus ab exercitio inferioris ordinis
non potest exercere actum superioris: quod sine
exercitio illius inferioris exerceri non potest
secus si sine illo exerceri potest: sic est in-
terdictus vel phibitus a maiori non intel-
ligitur phibitus a minori: quia in illo

maiori n̄ includit. h̄. pbat. 95. di. allud
 2. 13. q. 2. questa. 2.º nota q. eps suspē
 sus vel interdictus a pōtificatibus: si
 exercet offm̄ sacerdotis etiā a ponti
 ficalibus n̄ ē irregularis: s; si exercet
 aligd qd p se spectet ad offm̄ epale re
 spectu psecrationis epalis: siue cū mis
 sa: vt cōsecrare ordinare: vel sine mis
 sa: sicut confirmare in fronte est irre
 gularis. 3.º nō q. sacerdos cui interdi
 cta sunt sacerdotalia: si cōficiat corp^o
 chrisi sine missa est irregularis: d̄ cle.
 ex. mi. c. i. excoīcatul tamen minori ce
 lebrās sciēter: l; peccet mortaliter nō
 tñ incurrit irregularitatē. Itēz nō q.
 a iure interdicatur ingressus ecclesie
 i casibus d̄ sen. ex. sacro. 2. e. ti. c. l. lib.
 6. 2. e. li. d̄ cens. exigit. 2. 17. q. 4. si quis
 deinceps. fm̄ cōmunem opinionem.
 Itē q. celebrat sciēter: seu alias parti
 cipat i diuinis pñtibus publice excoī
 catis vel interdictis: vel illos admittūt
 ad ecclesiasticā sepulturā: eis iterdicti
 tur ingressus ecclesie: donec satisfice
 rit ad arbitriū ei⁹ cui⁹ sn̄ia cōtēpserūt
 d̄ pñ. epoz. li. 6. Archi. m̄ sup isto. c.
 dicit q. intellr de excoīcatis ab hoīe
 vel interdictis: qd pbat p tex. illum q.
 dicit: donec satisfecerit ad arbitrium
 ei⁹ cui⁹ sn̄iaz p̄tēpsit. Sed admittentes
 ad ecclesiasticā sepulturā sciēter sūt ex
 coīcati p decre. eos. d̄ qua habes. s. d̄
 excoīcatione. Si aut talis cui est iter
 dictus ingressus ecclesie ab hoīe vl a
 iure igerat se diuinis i ecclesia agens
 i offō suo sicut pñs: est irregularis d̄
 sen. ex. is q. li. 6. S; si ex ecclesiā: pu
 ta s; diuo vel sub tentorio: vel in do
 mo p̄pria ingerat se diuinis non ē ir
 regularis vt ibi d̄r in glo. 2. ratio ē q.
 dictū limitatū fm̄ suā limitationē d̄z

intelligi. 43. di. sit rector. Limitat au
 tem hec pena cum. i. celebratur in ec
 clesia: ergo non habet locū si extra ce
 lebratur: ar. de pe. di. i. 8. pene. Si aut
 talis celebrat in oratorio qd p̄strui n̄
 potest sine diocessani licentia: d̄ pñle.
 auctoritate. li. 6. Si stricte ē oratoriz
 ita q. non ecclesia non est irregularis.
 Sed si celebrat in ecclesia non conse
 crata que proprie dicitur basilica est
 irregularis. satis est ei q. auctoritate
 pontificis sit dedicata: de conse. di. i.
 nemo. Itēz p̄sbytero celebrāte mis
 saz in ecclesia: si subdiaconus cui ē in
 terdict⁹ igressus ecclesie dicit episto
 lā ex ecclesiā in illa missa: vel diacon⁹
 euāgelii: sic iterdictos tales. s. s; diaco
 nū 2. diaconū puto irregulares fore
 q. vnū ē offm̄ qd tñ in ecclesia pñci
 palit celebrat cui cooperat i actu si
 bi phibito. di. 50. sigs viduā. P̄sbyf
 vō si celebrās i ecclia admittit sciēter
 dictū subdiaconū: vel diaconū ad le
 ctionē epistole: vel euāgelij: et ex ec
 clesiā ē irregularis q. participat i cri
 mine crīoso: d̄ sen. ex. nup. 2. c. si cōcu
 bine. imo vī tale p̄ticipiū factū i eccle
 sia p. p̄ime d̄ca. s; ecouerso: si s; dia
 conus cui ē iterdictus igressus eccle
 sie dicit epistolā i ecclesia i missa quā
 sacerdos celebrat ex ecclesiā irregularis
 ē: q. i ecclesia vere 2. de facto id
 fecit: 2. sic i loco phibito: d̄ sc. ex. is q.
 li. 6. Et idē dīcedūz est de diacono in
 tali casu dicēte euāgelii. P̄sbyterū
 aut talē celebrātē ex ecclesiā n̄ audeo
 dicere irregularē: q. l; videat parti
 cipare i culpa cū ministris: tñ n̄ ē di
 gnū q. p̄ncipale vl dignū trahat ad
 accessoriū: vel min⁹ dignū: 2. satis ē q.
 i hoc dubio hoc nō ē expressū i iure.

Itē talis cui ē interdict⁹ ingressus eccle
sie: q̄uis sit phibit⁹ p h a celebratōe z
ē ab auditōe diuinor⁹ i ea s̄z Jo. an.
p̄t tū n̄ solū p ecclesiā trāfire p factis
iuis fm̄ Inno. s̄z ē potest in ecclesia
orare i tpe i q̄ diuina n̄ celebrant⁹ in
ecclesia. i. q. i. q̄ studet i si. Jo. cal.

De interdicto qd̄ sit ab homine.

Ca. 88.

Item ab homine potest fieri
i interdictum z generale z spe
ciale z singulare z per dele
gatum z subdelegatum: de offi. dele.
sane. quod ē planū si in litteris dele
gat⁹ est clausula consueta. s̄z dictōes
p cesurā ecclāsticā cōpescēdo: de v.
signi. querētū. Item si simplr dat⁹ est
sine dicta clausula: tunc enim maxie
vbi hoc ē expressū in iure hanc penaz
poterit iponere: d̄ offi. dele. d̄ causis.
Itē pfer⁹ p ordinariū. ep̄m s̄z eos
q̄ sunt sue iurisdicōis: tū nō d̄z suspē
dē seu interdicē clericos vl⁹ eor⁹ eccle
sias perpetuo vel ad longūz tps nisi
d̄ p̄sensu capitulū: z hoc maxie q̄ pce
dit ex offi. suo: s̄z regulariter z d̄ iure
z d̄ consuetudine sūa pastoris solius
tenēda est z timēda. z. q. 3. c. i. Item
elect⁹ cōfirmat⁹ liz n̄ p̄secrat⁹ interdicē
pōt q̄ hoc ē iurisdicōis: ex de elec.
trāmissā. Itē z i ferioz p̄latos habēs
iurisdicōnē ordinariā interdicere p̄t
sibi subditos: ex d̄ p̄sue. cū iter vos. z
d̄ offi. ordi. cū ab ecclesiāz. vbi nō ē q̄
z q̄ i feriores ab ep̄is habeāt ordina
riā iurisdicōnē. Itē sede vacante ca
pitulū pōt interdicere: extra d̄ maio. z
obe. c. his q̄. Itē p mulierē etiā prela
tā nō pōt pferri interdictū: vt p̄oissaz
abbatissā: q̄ hoc p̄tinet ad potestatez

clauum: de pe. z re. nona.

Cōtra q̄s possit ferri sūa iter dēi.

Ca. 89.

Vantur ad 2^m p̄ncipale. s̄z
q̄ quē ferat⁹ iter dictū. Sciēdū
q̄ p̄mulgat⁹ z p̄mulgari p̄t s̄z
mares z feminas: clericos: laicos: re
ligiosos p̄uatos p̄latos: z rectores: no
biles z plebeios: cuiuscūq̄ sit etat⁹ s̄z
q̄ s̄t capaces penaz: cōtra ē collegia
z vniuersitates: s̄z ecclesias villas ca
stra ciuitates z regna. z dicit Jo. cal.
q̄ p̄ferēs sūiaz iterdictū z superior ei⁹
si violat sūiaz ipsā credit ēc irregulari
res: q̄ hac irregularitate ligatur a ca
none: d̄ sen. ex. his q̄ li. 6. de consti. c. i.
z vlt. Itē si p̄ferēs sūiam nō seruat in
terdictū: forte nō male diceret q̄ aliq̄
nō tenētur seruare: ar. decre. petitis.
de p̄ui. s̄z illa decretalis loquitur cū is
p̄ q̄. i. ad cui⁹ q̄rela: z i cuius fauorez
latū ē id nō seruat. qd̄ non ē ad casuz
aliq̄ extēdēdū: cū videat⁹ p modū p̄
uilegiū licet corpore iuris clausi ema
nasse. Et aut iuris p̄uilegia casus
suos non excedant p̄z de p̄ui. sane. et
si sint corpore iuris clausa. Et ibi nōt
Hosti. Ex q̄bus seq̄tur q̄ p̄ferēs iter
dictuz celebrans in ecclesia ab eo iter
dicta est irregularis: z p̄cōsequēs aliq̄
non excusantur. s̄z ei mala superior⁹
trahuntur frequenter a subditis i ex
emplum: de no. ope. nun. cum ex iū
cto. non tamen per huiusmodi subdi
ti excusantur a pena iuris. xvi. q. i. i ca
nonibus. Item si proferens. interdi
ctum nō seruando interdictuz ab eo
positū i aliquo loco: p hoc nō itēdit
illud relaxare: ita q̄ ipse p̄ferēs. h. d.
Tūc nec subditi: nec ipse p̄ferēs effēt
irregulares. Sublato enīz p̄ncipali

cessant omnia accessoria. Cū g̃ rela-
ratio loci interdicti nō habet certam
formā: satis fuit q̃ proferēs dixit q̃
intendebat relaxare: sed ubi pferens
hoc non dixit: licet in mente gereret
relaxare: tñ putarē ipsum et alios nō
seruantes esse irregulares: quia sicut
verbaliter lata fuit sñia iterdicti: ita
verbo debet fieri relaxatio: d̃ re. iu. c.
i. hoc vez: preterq̃ in papa qui non
subiacet legibus. ff. de le. princeps. vii
si in mente gerit interdictū relaxare:
l3 verbo nō exprimat: postea ibi cele-
brātes non essent irregulares: si tñ h̃
ignozarent: et celebrant credentes du-
rare interdictū: grauiter peccant: et si
nō sint irregulares. Jo. cal. Item si
interdicatur aliqua ecclesia: nec in ca-
pella eius poterit celebrari: nec in ci-
miterio poterit quis sepeliri: si ipsa
capella et cimiteriū sint eccl̃ie p̃iuncta
al̃s secus: et̃. e. si ciuitas. li. 6. Item in
ecclesia sp̃aliter interdicta: q̃uis bone
fñius sit ibi nō baptizare: nisi icōmo-
ditas aliud suadeat: s̃riū tñ faciens:
credit Jo. cal. q̃ nō iuratur irregula-
ritatē: q̃ a quouis interdicto h̃ est ex-
ceptū. d̃ spon. nō est vobis. Idē d̃ chri-
smate. Itē i ecclesia sp̃aliter interdicta
nō p̃nt celebrari diuina: saluata for-
ma decreta. alina. §. adijcimus. de
sen. ex. li. 6. Ratio ē: q̃ dicta decreta-
lis alina. loquit̃ cū locus interdict⁹
fuerit: et tale appellat̃ gñale interdi-
tum. d̃ pe. et re. q̃ in te. siue cōmune
quod idē sonat: bene ad hoc facit de
sen. ex. p̃nti. li. 6. Itē sp̃ale interdict⁹
sen positū i aliq̃ ecclesia: q̃uis Archi.
dicat non posse relaxari ad cautelaz
si dicat nullū. Jo. tñ mo. dicit s̃riū
q̃d fateat̃ Jo. an. videri sibi verius: et

etiam placet Jo. cal. quia decre. pre-
senti. de sñia ex. li. 6. loquitur de gene-
rali interdicto q̃d. s. nō possit relaxa-
ri ad cautelam. Secus ergo d̃ sp̃ali
et̃. di. qualis. Et idem in particulari
vel singulari interdicto. i. persone.
Item et si pro pecuniario debito non
possit fieri interdictum in locum si-
ue generale: potest tñ fieri speciale: si
ue contra ecclesias: aliquaz vel aliq̃s
pro dicta causa. Item cum imponit̃
in aliqua ecclesia cessatio a diuinis:
seruata forma decre. de offi. ordi. ir-
refragabili. si quis ibi celebrat: non
est irregularis. Et ratio quia tal̃ ces-
satio imposita non est vera sñia iter-
dicti. Sed si iponat̃ cessatio a diui-
nis gñalis. i. i loco ab eo q̃ p̃nt: tñ h̃
effectū iterdicti: et de hac d̃z intelligi
glo. Inno. nō est vobis. in decretalib⁹
d̃ spon. fm Jo. and. Et hoc placet: q̃d
probat etiam ex de. ex frequentibus.
de sen. ex. que equiparat genēales ces-
satiōes inductas ab eo qui potest ge-
neralibus interdictis: non aut̃ specia-
les. i. certarum ecclesiarum. Jo. cal.
Item si interdicatur vel pmulget̃ in-
terdictū in cōe: populū: ciues: incolas
vel vniuersitatē. i. sub predicti appel-
lationibus: ṽl aliquid ipsoz itelligit̃
istud genēale iterdictū: d̃ sc. ex. alma.
§. illis. li. 6. et q̃ cuz interdicto loco p-
pter delictum populi vel ciuium: sin-
gulares persone loci itelligunt̃ gñā-
liter iterdictē: vt sic dicatur genē-
ale iterdictū: vt i decre. cū i partib⁹. de
ṽb. sig. Eodē mō n̄ istud d̃z dici gñā-
le imo et forti⁹: q̃ p̃dictū iterdict⁹ supe-
rius iō d̃r gñale: q̃ vniuersitatem ṽl
ppl̃z loci p̃plectit̃: l3 p̃p̃t q̃d vniq̃d q̃
tale et illud magis. di. is. c. i. Jo. cald.

Item qñ interdictur clerus alicuius loci: non ex hoc intelligitur populus illius loci interdictus: quia hec sunt diuersa: et conuerso: extra de sen. ex. si sententia. li. 6. Intelligo autem appellatione cleri contineri non solum promotos ad ordines: sed etiam religiosos conuersos et conuersas: qui ita sunt ad ecclesiam translati: quod populo prope dici non possunt. iz. q. 1. duo sunt. Jo. cal. Item cum interdictur populus alicuius terre singulares persone illius populi: cum sint interdicte: nec in illa terra: nec alibi poterunt admitti ad diuina vel ecclesiastica sacramenta nisi in casibus a iure expressis: extra de sen. ex. si sententia. li. vi. Item cum interdicta terra alicuius domini intelligitur de ea que est sua quo ad dominium iurisdictionale: et multo fortius si terra illi? domini est simpliciter et absolute propria. Item intelligitur de terra quam ab alio et in feudum vel emphyteosim: quod in illis casibus ad eum spectat utile dominium. Item intelligitur de terra que pertinet ad ipsum dominum ratione dotis uxoris: quia maritus constante matrimonio est dominus dotis uxoris. Item intelligitur de terra sibi pignozata si proferens dicit: Interdico terram quam talis tenet: scilicet si dicit interdico terram suam. Jo. an. Item si talis dominus cuius terra interdicta habet terram in diuersis prouincijs: vel diuersis locis: si habet eam per parte et per diuisione: omnes ille partes subiaceat interdico: sed si per diuisione: secus ne in omnes puniatur: ar. i. q. 4. §. ult. Si autem postea dominus acquirat nouam terram talis terra non subiaceret interdico: nisi latoz finie expressisset vel intederet tam de ea quaz habebat: quam de ea quam habetur? est. Si

autem uendit terram interdictam: vel perdit eam non propter hoc tollitur interdictum: cum onus rei transeat cum ipsa: de decimis pastoralis. Nec ei iste est modus tollendi interdictionem quod relaxari per iudicem: qui tamen cessante fraude: et causa interdictionis se facile exhibebat. Jo. cal. Item si interdicitur populus: vel universitas collegium vel ceterum alicuius loci: non intelligitur per hoc locus ille interdictus secundum Jo. an. super c. si finis. e. ti. li. 6. quod aliud est interdictionem loci: aliud universitatis vel collegij: de v. c. a. li. 6. Poterit ergo celebrari alia voce in illo loco ut prius: interdictis tamen exclusis: quod hoc non est prohibiti: sed interdictionem habet. i. f. Jo. and. preceat de iure scripto: tamen prestare videtur occasio non periculi. Audiatur etiam voces publice celebrationum ab interdictis: et per hoc videtur licet cessura ecclesie: vnde plurimud est clericis ut tali interdico durante abstinerent a publica celebratione. Jo. cal. Item si aliquis de universitate interdicta se transferret ad alium locum primo dimissus est spatium interdictionis: aut de populo interdicto: ita quod fuit in culpa propter quam latum fuit interdictionem quocumque se transferat remanet interdictum: de sen. ex. alma. §. illis. li. 6. Si vero non fuit culpabilis: et ex toto desinit esse de populo interdicto: credo cessare interdictionem circa eum: quia in eo cessat causa efficiens et conseruans: ergo et effectus. si. di. neophitus. Jo. cal. Item si existens de populo non interdicto: factus est postea de populo: vel universitate interdicta: credo quod extunc ligatus est sicut et alij: cum moribus secundum finem sit illius corporis: et sic debet eodem iure censeri: di. iz. c. i. Johannes cald. Item si existens de populo interdicto vel

vniuersitate: si banniatu simpliciter
 et non ad tempus cessat interdictum cir-
 ca eum: quia non cesset amplius de
 vniuersitate vel populo: sed confir-
 matus vel relegatus bene permanet
 interdictus: quia adhuc censetur de
 corpore vniuersitatis. Jo. cal. Item si
 talis de populo vel vniuersitate iter-
 dictis si ingrediatur monasterium
 post professionem indubitanter pote-
 rit ordinari: quia definit esse de po-
 pulo totaliter: sed ante professionem
 tutum est consilium quod non ordinetur
 in tali interdicto durante. Si tamen fue-
 rit ordinatus puto illam tenere: ar. de
 sen. ex. religioso. li. 6. Jo. cal. Item de
 absentibus tempore late siue interdi-
 cti: vel in vniuersitate vel populo: et de
 presentibus non consentientibus sed
 contradicentibus aliorum culpe pro-
 pter quam latum est interdictum an-
 ligentur. dicit Jo. an. in decre. si siua
 e. ti. li. 6. quod quidam religiosi tenent ta-
 les non ligari: etiam quo ad ecclesiam
 quia absens et ignorans ex maleficio
 non obligatur. is. q. i. aliquos. z. c. non
 est. Et quod pena suos debet tenere aucto-
 res: de pe. di. i. n. c. Sed dicit ipse quod isti
 non ponderant: quod pena interdicti et
 puniunt quod non peccauerunt: de spon.
 non est. vobis. Unde tenet ipse absen-
 tes et contradicentes ligari: quod probat
 decre. si siua. Satef tamen illos insones
 quo ad deum. Et hoc placet Jo. cal.
 Item si talis absens est de alia ciuitate:
 vel populo licet gratiose exceptus fuerit in ciue
 vel populo interdicti: ut faciunt ve-
 neti et forte ibi nunquam habitauit: credo
 quod cum tali populo interdicto talis intelli-
 gat interdictus. Item habitantes in ciuitate
 non ciues nec de populo illius: planum est quod

non includunt interdictum illius vniuersitatis
 vel populi: ut in de. si siua. Si tamen
 et locus esset interdictus in eo non possent
 audire diuina: sed ex locum illud. Jo. cal.
 Item si interdictus locus sub appellatione
 regni prouincie ciuitatis castri vel ville
 suburbia et continentia edificia loci illi-
 us interdicta intelliguntur: de sen. ex. si ciui-
 tas. li. 6. et si de suburbia et continentia
 edificia in nullo erant subiecta deo lo-
 co interdicto vel vniuersitati: si tamen pre-
 rursus interdictum habeat iurisdictionem spiritua-
 lem in dictis suburbis. Si autem non habet iur-
 isdictionem licet de iure scripto non videatur in-
 terdicta de suburbia: tamen potestatem ratione
 decre. si ciuitas. posset dici quod et tunc in-
 telliguntur interdicta non ab hominibus: sed a iure
 et de sen. ex. nup. Intelliguntur autem subur-
 bia burgi et prope ciuitatem in quibus do-
 mus sunt coniuncte: vel dicuntur suburbia pro
 quod inter est rectum. Continentia vero edificia di-
 cuntur domus et burgum separe: et non coniuncte
 vel continentia edificia sunt quod sunt prope ciuita-
 tem vel locum interdictum inter suburbia. Item
 in deo loco sub appellatione ciuitatis castri
 ville: vel burgi non sunt interdicti ciues illius ci-
 uitas seu homines illius castri vel ville: cum
 predictus locus est interdictus propter delictum domini
 vel alius singularis persone. unde tamen non in illo
 loco interdico: alibi tamen poterunt audire
 diuina: et nisi tales persone sint culpa-
 biles et dederint causam interdico. e. ti. alma
 et illis. Tales enim sunt interdicti ubique: et
 idem est et si interdico sit latum propter delictum
 populi vel ciuium vel vniuersitatis ipsius loci
 de sen. ex. si siua. li. 6. Jo. cal. Item ciues
 habitantes continuo et ciuitatem et subur-
 bia et continentia edificia interdico populo
 vel ciuibus ciuitatis intelliguntur et ipsi inter-
 dicti et ubicunque habitent: ex quo ponuntur ci-
 ues vel de vniuersitate interdico. Jo. cal.

Item nobiles et marchiones comites
et barones et huiusmodi habentes in
tali ciuitate si sunt de populo interdi-
cto: vel de dicta vniuersitate: quod pa-
tet ex eo quod subeunt onera: et habent
honores: sicut alij ligantur sententia in-
terdicti. Et idem si per priuilegium
essent exempti ab oneribus: secus au-
tem si essent sui iuris: vel ex consuetu-
dine: vel ex priuilegio imperiali: ita quod
dicte vniuersitati tanquam de eius com-
po re in nullo participarent. Jo. cal.

De effectu interdicti. scilicet quomodo sit suan-
dum: et a quibus diuinis cessandum.

Ca. 90.

Quantum ad tertium principale. id est
effectum interdicti: sciendum
primo quod in loco supposito ec-
clesiastico interdicto secundum antiqua iura
nulla permittebantur ecclesiastica officia
celebrari vel audiri: extra de pe. et re.
quod in te. et de spon. non est vobis. nisi
semel in ebdomada celebrari causa con-
ficiendi corpus christi: de sen. ex. per-
mittimus. Sed per noua iura illud re-
stat moderatum: extra de sen. ex. al-
ma. li. vi. Per istum. scilicet modum: videlicet quod sin-
gulis diebus in tali loco debeant seu
possint in ecclesijs sine monasterijs mis-
se: et alia officia celebrari sicut prius: sed
cum his quatuor conditionibus. scilicet submis-
sa voce: ianujs clausis: non pulsatis ca-
panis: excoriatibus et interdictis exclusis
quoniam per quodlibet horum quatuor per se: si non
seruetur alijs tribus obseruatis viola-
tur interdictum: et est irregulariter ibi sic
celebrans: vel aliquid agens alicuius or-
dinis: vel in officio suo: puta si pulsat
capanis celebrat: vel etiam si alta voce
tamen et huiusmodi secundum Hostium et Jo. an. et

Jo. cal. quod addit sic: licet hec dura vi-
deantur: tamen sufficit ita scriptum esse
in 9. di. in memoria. Item si clericus in
loco interdicto facit tamen aliter predi-
ctorum alijs celebrantibus: puta sonat ca-
panas: vel aperit ianuas ecclesie et hoc
credo ipsius irregulare: quod participat
in crimine criminoso: de sen. ex. nup.
Secus si facit aliter predictorum ut ce-
lebrant diuina: que tamen non celebran-
tur de facto: cum irregularitas regrat
actum perfectum. id est. quod. i. c. si. Item si clericus scit
interdictum loci: quod tamen non pu-
blicum est per denunciationem: si illud non
seruat est irregularis secundum Archiepiscopum. ar.
de re. iur. cum. li. 6. Et hoc verum: nisi
istud esset occultum. 6. q. 2. si tantum
Hec obstat de. pe. de sen. ex. Quia licet
in seruando interdicto quod seruat ma-
trix ecclesia loca religiosa se debeant
conformari non segatur quod ubi matris
non seruat: quod non est ei denunciatum: alij
qui sciunt non debeant obseruare: ut
ibi notatur: quod secundum hoc idem inferitur
etiam si esset publicum et matris ecclesia
non seruaret: quod est absurdum. Dicit tamen
Jo. an. quod expediret per rationem prouideri
clericos non tueri ad obseruantiam
interdictorum prelatorum a iure: nisi prius
fieret ipsorum declaratio per id quod habe-
tur de cens. quoniam. li. 6. et de. prescrip. .e.
ti. Item non quod dicta moderatio interdi-
cti et effectus interdicti non habet locum
in interdicto populi seu vniuersitatis
non expresso loco in sententia interdicti: quoniam
ei et illud dicatur interdictum generale tamen
decre. alma. cum sua moderatione lo-
quitur de interdicto generali loci: ut ciuita-
tis castri ville regni et huiusmodi. Item
laici quod non sunt interdicti non possunt
admitti ad diuina que celebrantur cum

dicta moderatione in loco interdictio:
nisi sint sup hoc spaliter pūlegiati.
De d'icis vero ex'neis seu alibi bñfi-
ciatis: an possint admitti in eccl'ia si
ta in loco interdicto ad celebranduz
vel concelebranduz. Archi. t3 q nō
Jo. an. dicit q hoc dup est: z qui ni-
mis emungit rē, z sic videtur tenere
d'rium. Ad p'arium Jo. cal. probat
p multas rōnes. Et idē dicendū vide-
tur de religiosis. Item tam canonici
q clerici eccl'iarū in qbus distribu-
tiones quotidiane tribuuntur illis q
interfunt hoīs: si non veniunt amit-
tunt eas: sicut amitterent si non esset
interdictum. Item misse non conuen-
tuales sed peculiares celebrare pos-
sunt tempore interdicti i eccl'ia cō-
uentualibus seruato moderamine p-
dicto. Item si in tali eccl'ia deficiūt
omnes p'eter vnum. Jo. an. post do-
cti. dicit q ille poterit celebrare cū sa-
miliari. Archi. dicit q nō audet hoc
tenere. Sed p'imum placet. Sateo: ta-
men q in p'iuilegio conuentus d' ce-
lebrando tpe interdicti non icludūt
familiares p'uentus. S3 in casu p'dco
ille solus adhibere poterit familiarē
seu seruitorē vigore p'missiois. s. adij-
cū? necessitate ad hoc cogente. Jo.
cal. Si tñ alicui p'sōe singulari sit cō-
cessum: vt in tpe interdicti possit cele-
brare vel audire diuina in voce s'mis-
sa: tunc familiares eius ad audiendū
cum illo: z ad celebrandū sibi admit-
tuntur: nisi esset talis cuius culpa do-
lo vl' fraud' sit lata s'nta interdicti: vl'
ad dictā culpā dedisset auxilium cō-
silium vel fauorē: de p'iuile. licet. li. 6.
Item p d'cm. c. alma. de sen. ex. lib. 6.
extat alia moderatio circa int'dictuz

v3 q in festiuitatib' solū natiuitatē re-
surrectionis pentecostes z assūptiois
beate Marie. Item nota q p'dictis
q'tuor solennitatibus de qbus hētur
in. d. c. alma. addita ē solennitas cor-
poris christi p exuagā. Martini qnti
in q interrūpit interdictū: siue suspē-
di videt. Ut i q'tuor p'dictis cāpa-
ne pullent: z ianuis aptis alta voce
diuina celebrentur in locis interdictis
excoicatis exclusis s3 interdictis admis-
sis: ita in q illi p'pter quos platur ē
interdictum altari non appropiquet
non obstantibus quibuscūq pūlegi-
is que reuocantur: q sufficere v3 oī-
bus q celebret vt dictū ē. Ubi p-
mo nota q illud qō dictū est de dictis
festiuitatibus: intelligi debet de vna
die tñ p qualibet festiuitate. vnde et
doc. querunt qñ incipiat talis dies: z
qñ ad principium diei concor. qua-
si omnes. s. q incipit in vespis vigilie
sed qñ ad finem sunt varie opini-
ones. Et archi. tenz q terminetur in
cōpletorio festiuitatis inclusiue: quia
in beneficijs ē larga interpretatio faciē-
da. Jo. an. tenet in dicta decre. alma.
glo. ante penultimam q terminetur
in vespis ipsius festi: z sic excludit
cōpletorium: que opinio et'az placet
Jo. cal. Itē nōndū q i p'dcis festiui-
tatib' non pōt licite dari corpus chri-
sti in loco interdicto nisi sicut z alijs
diebus. s. infirmis decedentibus: v3 sē-
ten. excō. responsō. Unde z qō d' in
canone: de conse. di. z. z si non frequē-
tius. z de peni. z re. omnis. s. q fideles
debent cōicare in paschate natali et
pentecostes. Intelligendum est inter-
dicto z alia prohibitione cessantibus
Et idem dicendū de extrema vinctioe
h

f. q. non est dāda istis diebus Archi.
 z Jo. an. Itē z si in dictis festiuitati-
 bus honestius z iusti? sit saltem q̄tū
 ad p̄ncipalē missā que i ipsa ecclā ce-
 lebratur de ipso pprio festo dicē: qz
 idest inductū in honorē illaz solēnita-
 tū: z iō de eis celebrandū: de p̄se. vi. i.
 z hoc attendendū ē: z d̄ cele. mis. c. z.
 Potest tamen z alia missa dici q̄ de
 ipso festo. Item in dictis festiuitati-
 bus credo q. potest aqua solēniter
 benedici z aspersio fieri. P̄as z fru-
 ctus benedici: z laicis etiā interdictis
 ministrari: qz ista de se non phiben-
 tur tpe interdicti: z ipsoz benedictio
 ē officium diuinū: qd ḡnāliter i p̄di-
 ctis festiuitatibus p̄mittit. Johā. cal.
 Itē i festo assūptōis virginis Marie
 ip̄ tpe interdicti nuptie p̄nt solēniter
 benedici: qd alijs diebus tpe interdi-
 cti non potest fieri s̄m Hosti. Et hoc
 ideo: qz talis benedictio p̄inet ad di-
 uinum officiū: qd illa die p̄mittit so-
 lenniter celebrari. De alijs tribus fe-
 stiuitatibus non o3 querere: qz in ip-
 sis festiuitatibus phibent celebrari i
 omni loco z ab oībus fidelibus. 33. q.
 4. non oportet. Jo. cal. Item in dictis
 festiuitatibus p̄nt virgines z altaria
 cōsecrari vel benedici z calices z pa-
 ramenta z abbates z abbatisse: quia
 h̄i benedictiones non sunt sacramē-
 ta p̄pe sed oīones z certa officia. Jo.
 cal. Item dictis diebus festiuis in lo-
 co interdicto vtrum possint admitti
 ad ecclesiasticam sepulturaz. Jo. an.
 dicit q. putat q. non: licet multociēs
 fuerit in d̄rium obseruatum: z subdit
 post pauca. Jo. cal. Scio q. videret
 temerariū resistere opiniōi d̄ni mei
 z patris mei: maxime q. non videriz

p aliquē d̄rium scriptum. Attū mea
 pusilla intelligentia indicat in dictis
 festiuitatibus non obitante iterdicto
 posse publice z solēniter mortuos se-
 peliri: vbi aliud non obstat: puta qz
 non est specialiter aut noīatim inter-
 dictus: aut qz fuit in culpa: v̄l ad hoc
 dedit p̄siliū auxiliū vel fauorē p̄
 pter qd latū est iterdictum. Moueo
 ad dicendū q. p̄ ḡnāle interdictū phi-
 betur ecclesiastica sepultura: qz ipsa ac-
 cedit ad officium diuinū. Itā cuz of-
 ficio diuino debet ferri finis ad ec-
 clesiā: vt h̄etur. i3. q. z. qui diuina. S3
 officium diuinū p̄mittit his dieb? so-
 lenniter celebrari. Jo. cal. Qui multa
 inducit p. z contra circā istam mām.
 Itē tpe interdicti r̄si phibita sit ad-
 ministratio sacramentoz: illud tamē
 h3 multas exceptions. Itā primo ex-
 cipitur baptisum non solū p̄uoloz
 sed etiā adultoz: extra. e. qm̄. li. 6. Itē
 excipitur p̄firmatio: extra. e. r̄nso. Itē
 excipitur p̄nia non t̄m morientūz s3
 etiā viuoz z sanoz dūmō non fue-
 rint excoīcati: qui non possunt admit-
 ti nisi in morte: z exceptis illis p̄pter
 quoz culpam vel dolū lata est finis i
 terdicti: vel p̄buerunt auxiliū p̄sili-
 um vel fauorē: si non primo satisfice-
 rint: vel de satisfaciēdo viderint ido-
 neam cautionem: aut si hoc non p̄nt
 nisi iurauerint cū potuerint satisfā-
 cient: z ad satisfaciēdū faciendam p̄
 illos q. tenent dabūt p̄siliū auxiliū
 z p. posse laborabūt. Itē p̄t aliq̄d
 p̄dictoz fieri o3 relaxatio interdicti
 ex. e. alina. li. 6. Itē z cathecism? qui
 p̄cedit baptisum p̄t fieri: qz p̄misso
 baptismo intelligunt p̄missa omnia
 p. que puenit ad illud: z sine quibus

expediri non debet. h^oi autem est ca-
thecismus: de conse. di. 4. ante bap-
tismum. Item p^rmittitur consecratio chri-
stinatis in die cene: quo v^redū ē i bap-
tismo z confirmatōe: ex. e. r^riso. Itē per-
mittitur eucharistia dari decedenti-
bus: de pe. z re. qd in te. Nec etiā de-
bet alicui penitentia denegari. 50. di. pe-
nitentes. Sanis etiam damnatis ad
mortē dari potest tpe interdicti: quia
consentur tunc esse in articulo mortis.
Jo. cal. Sed laicis z clericis non int-
dictis sed in loco interdicto positis:
an possit dari eucharistia p^rter q^u in
mortis articulo dubiū est: exceptis n^o
p^ribis missā celebrantib^{us} cū forma s^u-
uata decre. alma. Celebrantes enī te-
nent sumē corp^{is} Christi: de cōse. di.
z. cōperim^{us}. De alijs g^o dicit Jo. cal.
Trepidō ferre siliam cū viderim ge-
neraliter religiosos suis fratribus et
sororibus vel monialibus quarū cu-
ram gerunt tpe interdicti indifferen-
ter concedere eucharistie sacramēta: s^{ed}
quo iure faciant ipsi discernant: cu^m
friuz videat^{ur} de iure scripto. In edī-
ctis. n. p^rmissorij^s certor^{um} caluum qd
rōne non inuenit^{ur} exp^resse p^rmissū sub-
iacet regule phibitive. z. q. 4. cōsului
sti. Et est exp^ressū in de. de v. si. exiui.
5. porro. Cum g^o sit p^rmissū tpe inter-
dicti sp^raliter corp^{is} Christi in q^ustū d^r
viaticū. i. in q^ustū datur decedentibus
g^o r^r. Et addit idē Jo. q^{uod} cum portat^{ur}
eucharistia ad infirmū: tūc credit q^{uod}
debeat portari cum pulsatione cāpa-
nelle z lumine precedente z alijs con-
suetis: q^{uod} cum aliqd p^rmittitur vbi ali-
ud non apparet intelligit^{ur} fore p^rmis-
sū s^{ecundum} q^{uod} ius dispōit illud fieri: z vsus
obseruat^{ur}. ad hoc. 4. di. erit autem. z

iz. di. illa. Sed de portatiōe luminis
disponit ius: d^{icitur} cele. mis. sane. De pul-
satione autem cāp^{ituli} habet ge-
neralis consuetudo g^o r^r. Poterit autē
dari tale viaticū infirmo in p^resētia
astantiū z venientiū vt p^rmissio intel-
ligatur s^{ecundum} additiōē status p^rsonē in-
firmē. 41. di. quisquis. de mulieribus
g^o p^regnantibus z p^rui appropinquā-
tibus: an tpe interdicti possit dari eu-
charistia. videt^{ur} Jo. an. dicere q^{uod} non
nisi aliud piculum imineat in eis. r^{espondeo}
est: quia tales non p^ropie possunt dici
decedentes ex appropinquatione ad p^r-
tium: sed non nisi decedentib^{us} p^rcedit^{ur}
eucharistia in tali tpe. s. interdicti ea-
dem rōne. Idez p^r omnia putat Jo.
cal. de intransib^{us} mare vel bellū cā-
pestre vel obfessis: z facit qd nō. d^{icitur} of-
fi. ordi. pastoralis. z. resposio. in glo.
Extrema vero vinctio incunctanter ē
prohibita tempore interdicti: sed an
clericis vel religiosis maribus vel fe-
minis non interdictis sed de loco in-
terdicto z qui seruauerunt interdēz:
an possit conferri extrema vinctio: a
quibusdā dubitatur. D^{icitur} z pat^{et} me^{us}
z iusticie cultor in decre. qd in te. ex-
tra de pe. z remis. dicit q^{uod} non: qd ta-
men multi male aduertunt. Jo. cal.
Matrimonium vero in dicto tpe p^r-
mittitur: q^{uod} contrahi potest quocun-
q^{ue} tempore p^r legitimuz cōsensū viri z
mulieris ēt si contrahentes essent in-
terdicti s^{ecundum} Inno. Itā z p^r infideles
z per excōicatos contrahi potest: sed
solennis b^en^edictio nuptiar^{um} tūc fieri nō
potest s^{ecundum} Hosti. etiā si alter tantum
vir. s. vel mulier esset interdict^{us} i loco
non interdicto fieret Jo. cal. De sacra-
mento ordinis sciendum q^{uod} nullus

h z

ordo pferri potest in loco interdicto clericis et laicis. et ratio est: quia prohibentur ibi ecclesiastica sacramenta ministrari exceptis quibusdam casibus de quibus iste non est: ut in decre. de spon. non est verbum. Si autem populus est interdictus: cum propter hoc non sit clerici interdictus: poterunt clerici illius loci ex illius locum interdictum ad ordines superiores promoueri ab eo tamen quod hoc de iure possit. Item si locus tamen est interdictus: ibi nullus valeat ordinari: laici tamen qui non fuerint culpabiles interdicti propter quod latum est interdictum ex locum interdictum poterunt ordinari nisi propter delictum vniuersitatis lata fuisset sententia interdicti in loco: quia tamen nullus de dicta vniuersitate possit ordinari. Jo. cal. Item tempore generalis interdicti denegatur laicis ecclesiastica sepultura: etiam si penam egerint secundum Innocentium. ex de pe. et re. quod in te. Ratio est quia interdicti sunt tales etiam si peccatores non sint. id est. q. 4. miroz. Sed et illi interdicti qui tunc absoluntur ab aliqua excommunicatione remanent tamen adhuc interdicti donec soluant interdictum. Et si in morientibus interdictis apparuerint signa penitentiae: et postmodum fuerit soluta interdictum tunc talia corpora erunt apud ecclesiam transferenda: ar. ex de se. ex. cum illoz. Et si apud ecclesiam stante adhuc interdicto sepulsi fuerint non erunt postmodum exhumandi. Quia ad eum statum venerit res a quo incipere potuit: et per hoc interdictis. scilicet cum penitentiam erant et mortuaria recipere ac per eis orandum est. et. q. 3. quicumque. Et si non penituerint nec per eis orandum est: nec mortuaria recipienda. 88. di. c. fi. Clerici vero qui in tali generalitate non sunt interdicti non negatur ecclesiastica sepul-

tura: ita tamen quod fiat sine pulsatione campanarum et cessante omni solennitate: ex. e. ti. quod in te. Et quod ibi dicitur cum silentio non videtur hoc intelligendum sed silentio officij funeralis: quia cum concedatur quod maius est. scilicet dicere missam et horas submitte: et de officio funerali concedi videtur. Item quia aliqua ecclesia est singulariter interdicta: siquidem est interdicta propter delictum clericorum tamen: vel quia violata fuit: tunc pochiani possunt in alia ecclesia non interdicta eligere sepulturam et audire divina: sed si sit interdicta in penam populi etiam si multi ex eis non deliquerint: sed forte vniuersitas vel magna pars: vel forte quia deliquit dominus: et in hoc puniuntur: tunc pochiani non possunt in alia ecclesia et non interdicta eligere sepulturam nisi forte ex privilegio Innocentii. Item sicut tempore interdicti in ecclesia non sunt laici sepeliendi ita nec in eius cimiterio de priuilegio. ut priuilegia. Et licet Stephanus dicat quod sufficit quod sit locus ad sepulturam deputatus: sed non sit benedictus ut dicatur cimiterium: tamen Jo. an. dicit quod est locus ad usum cimiterij per episcopum benedictus: de pse. di. i. nemo. Jo. etiam cal. dicit quod non sufficit quod locus sit ad sepulturam deputatus: nisi auctoritate episcopi fuerit ad sepulturam deputatus. Et hoc oportet fateri quantum ad penam excommunicationis que ponitur per clericum eos. Item laici non interdicti non possunt in cimiterio sito in loco interdicto cum clericorum officio sub silentio cessantibus solennitatibus alijs sepeliri. Ratio est quia ex gratia id conceditur clericis: quod alijs intelligitur denegatum. Jo. cal. Item priuilegiatus per decre. alma. super auditione diuinorum et perceptio sacro-

sine mentione de auditione diuinorum
puto quod ex hoc possit admitti ad ec-
clesiasticam sepulturam: quous de ipsa non
fiat mentio. Sed si privilegium esset con-
cessum super auditione diuinorum non facta
mentionem de perceptione sacramento-
rum satis videtur dubium: non placet quod
per illud privilegium sit concessa ecclesiasti-
ca sepultura per regulam cui conicamus
vino 22. 24. q. 2. sane. Lessantibus in so-
lennitatibus ut dicitur de clericis. Jo. cal.
Item sepeliendo extra ecclesiam et cimiteri-
um interdictam personam vel non interdi-
ctam: sed in loco interdicto cum officio diui-
no clerici illud officium celebrantes sunt
irregulares. Sed sine officio diuino bene
possunt interdicti extra ecclesiam et cimiteri-
um sepeliri. nec enim debent corpora eorum
remanere inhumata. Jo. cal.

De pena non seruatis interdictionem.

Ena autem non seruatis inter-
dictum si clericus est: est ista
per Hostium. quod scienter celebrans
in loco interdicto undecumque sit irre-
gularis efficitur: et suspensus est: extra de
de. ex. mi. postulas. §. illi. et ex. eo. is
qui. li. 6. Unde non potest beneficiarius con-
ferre: extra de concess. preben. quia di-
uersitatem. Item Ber. et Inno. Item
talis non potest eligi nec eligere: ut in di-
cto. c. is qui. et extra de consue. dilect.
Item nec potest postulari: extra de
postu. c. i. Item qui non seruat inter-
dictum remouendus est ab officio: ex-
tra de de. ex. mi. postulas. Si autem
talis sit religiosus et ad nullum ordi-
nem ordinatus: et si irregularitatem
non incurrat: quod non est expressum in
re. Nam decre. is qui. agit de sola ir-
regularitate que procedit de celebratio-
ne diuinorum vel executione ordinum:

poterit tamen aliter puniri: ut recludi in
artiori monasterio ad priuam pagin-
dam. et idem videtur dicendum de moni-
ali non seruante interdictum: glubet tamen
horum. scilicet religiosus et religiosa si non ha-
bent ordinem si violant interdictum sunt
ineligibiles active et passive. nam et si non
habent ordinem clericalem ratione tamen ipso-
rum status habent officium celebrandum
diuina secundum additionem ipsorum. Unde
violando interdictum illam penam incur-
rent cuius sunt capaces: ad hoc de
biga. debitu. Jo. cal. Purus vero
laicus violans interdictum quous irre-
gularitatem non incurrat: vel suspen-
sionem secundum Inno. grauius tamen peccat et
puniendus est pena arbitraria per ec-
clesiasticum iudicem: cum tale peccatum
sit ecclesiasticum: de sen. ex. grauia. i.
cle. Item omnis qui scienter celebrat in
loco interdicto siue personis interdictionis
a iure vel a iudice: vel recipiens publi-
ce interdictos ad diuina officia vel sa-
cramenta vel sepulturam etiam si non
sit irregularis est interdictus ab ingres-
su ecclesie: extra de priu. eporum. li. 6.
Et si in ea se ingerit in officio suo fit
irregularis: extra eo. is cui. li. 6. Item
quod omnibus predictis in ultimo. §.
fit interdictus ingressus ecclesie per
decre. extra de priu. eporum. li. 6. Est
tamen differentia inter eos. nam celebrans
in loco interdicto est et irregularis.
Admittens vero ad sepulturam nomi-
natim interdictos: vel publice excoi-
catos est excoicatus: in clemen. eos. de
sepul. Et et qui tempore interdicti sepe-
liunt defunctos in cimiterijs vel ec-
clesijs in casibus non concessis: ut patet
in ea. cle. Alijs vero de quibus ibi fit
mentio interdictum solum ingressus

ecclē mō p̄dicto. Dī āt agere vel ige
rere se i officio suo sicut p̄us r p̄iis
violare iterdē m: cū. s. dicit solē m̄ ho
ras canōicas diurnas: vel nocturnas
vel missā: vel aliud officiū qd ei cōpe
tit rōne alicuius ordinis quē h3. z. q. 3
ēps. Et idē notauit Inno. r alij p̄ eū
de excef. p̄ela. c. si. Psalmista iter
dict⁹ vel nō interdēs s3 in loco inter
dicto si celebrat. i. si solenniter agit in
officio suo: vtrū fiat p hoc irregular
Sic rñdet Jo. cal. fm̄ theolo. talis n̄
est irregularis: qz psalmistatus s3 eol
non est ordo: sed fm̄ canonistas qui
tenent psalmistatum esse ordinē. zi.
di. clericos. Et tali ordini cōpetit cāta
re. s. in choro psalmizando lectiones
r responsoria legendo: iō talis huius
modi agēdo efficitur irregularis. Et
addit qd quidā dicūt r placz Inno.
qz si p̄suetudo est in ecclesia qz sine di
stinctione ordinis qsqz legat epl̄az v̄l
portet cereos: v̄l faciat quicqd aliud
p̄inens ad aliqd officiū non erit irre
gularis is qui illud officium facit. Et
subdit Jo. cal. qz illa distinctio nō tol
litur qn de iure talia cōpetant rōne
alicui⁹ ordinis. Unde Ber. r Jo. an.
r alij in decre. cum medicinalis. d. sc.
excom. li. 6. dicunt talē esse irregula
rē. Hosti. c̄t r Spe. putant habentem
primam tonsuram tantum si cantet
i officio suo eē irregularē. z3. di. psal
mista. S3 si qd facit ea q non sūt ali
cui ordini vel officio deputata: vt si i
matutinis legit lectōes vel cantet rñ
soria. dicunt Hosti. r Huil. non eē ir
regularē. In benedictione aque bñ
dicte contrahitur irregularitas fm̄
Inno. qz est ānexa ordini huiusmodi

bñdictio: de conse. di. 3. aquā. qñ. s. inf
dict⁹ clicus h̄ ageret: s3 si non ē ipse i
terdictus ex eo qz facit talē benedicti
onem aque in loco interdicto fuata
moderationē q tradit de alyis officijs
non icurrit irregularitatē. Aqua āt
bñdicta non d3 a p̄gi laicis loci iter
dicti a sacerdote: r h̄ p̄ter qz in q̄tuor
festiuitatib⁹ de qbus agit in decre. al
ma. Si tñ asp̄geret putat Jo. cal. qz n̄
eēt irregularis: qz hoc non ē in iure
cautū. Per benedictionem āt mense
etiā ab interdicto clerico non contra
hitur irregularitas: qz nulli est ordi
ni deputata. Et benedictio etiā quā
p̄sueuerunt p̄ores vel epi iūnerando
obuiantib⁹ eis in sua dioc. dixerunt
qdā tutū eē in loco int̄dco abstinere
si tñ p̄faciant non erunt irregulares.
qd putat Joh. cal. ec̄ v̄ez de simplici
benedictione: sec⁹ de solēni ad quam
p̄mittit. Sit nomen dñi benedictum
vel aliquid aliud h̄i. Talis. n. bñdi
ctio cōpetit epo rōne ordinis. 95. di.
ecce. De benedictione aut calicis vel
paramētoz vel corporaliū vel cande
larum in festo purificationis: vel ci
nerum in die cineris: vel oliuarum i
festo palmar. Dicit Jo. cal. posse nō
fieri a clericis interdēs vel non inter
dictis in loco int̄dicto nisi fuata mo
deratione que tradit de officijs diu
nis in decre. al. ma. e. ti. li. 6. Et idē di
cit tenendū de facientibus officiū p
baptismo in sabbato sancto vel p̄se
ctione chrisimatis in cena dñi: vel pro
anniuersario defuncti. Benedictio c̄t
pere r baculi pegrinorum a sacerdo
te. dicit Huil. qz videtur esse excessa cū
non sit phibita. Item de purificatōe
post ptum. dicit Jo. cal. qz non potest

mulier post pñā introduci i eccliam
 in loco iñ dco p sacerdotē cū psalmis
 z ofonib⁹ z solēni introductiōe: al's in
 currerz irregularitatē: qz illud ē offi
 ciū diuinū ordini clericali ppetēs: sed
 sine officio facta solū pfectiōe vt mo
 ris ē poterit mulier intrare p se grās
 agendo. Itē si cl'ic⁹ iter dēs vel nō in
 ter dēs s; i loco iter dco si excōicat ali
 quē vel absoluit excōicatū fm Inno.
 non ē irregularis: qz b; non s; ordīs
 sed iurisdicōis. z. q. i. nemo. Et d; ex
 cōicatōe non ē dubiū qz idē dicendū
 ē de absolutione: de pe. di. i. verbum.
 An absolōis solēnia exhibē sicut est
 dicere cū stola psalmū z ofonē vel in
 ecclesiam introducē excōicatuz: qz h
 ē ordinis z officij b; faciens est irre
 gularis fm Inno. et Spe. Officiū
 aut p̄mendatiōis aīaz decedentium
 iuxta morē credit Jo. cal. qz fieri pos
 sit loco et tpe interdicti: qz istud offi
 ciū videt qsi annexū ad absolōnem
 que fit in pñā. vñ sicut pceditur tūc
 pñā ita et istud. Itē in loco inter dco
 z inter dēs z excōicatis pōt p̄dicari
 verbum dei: ex de sen. ex. rñso. Et po
 test etiā interdictis fieri p̄fessio gñal'
 in fine predicationis. Pōt etiam cam
 pana pulsari ppter hoc: qz cum dicta
 pulsatio sit signū z pambulū actus p̄
 missi: vt h; gñal'is p̄suetudo intell'itur
 z ipsa pulsatio pmissa. Joh. cal. Pro
 missis vero z horis canonicis dicen
 dis nullo mō debent pulsari cāpane
 tpe interd cū. Alias incurreret irre
 gularitas: exceptis q̄ttuor festiuitati
 b; de quib⁹. s. et si campana ipse ef
 fct ē eccl'siā: z pcul ab ea non l; p
 p̄dictis pulsare: al's fieret fraus legi.
 14. q. 3. p̄leriq. Nec ēt quas cāpancl

las l; pulsare tpe interdicti p diuinis
 officijs celebrandis: vt faciunt religio
 si mendicantes. Itā p̄hibitio pullati
 onis cāpanaz tpe interdicti vñq; ēt
 minores cāpanellas includit cū de fa
 cto sonus audiat ex muros: z inf dū
 sitis pcul. Unde tales sibi caueant: z
 sufficiat eis qz aliquo signo: puta ta
 bula possint puenire ad diuina eorū
 s; pulsare cāpanas tpe interdicti pro
 horis notificandis: puta tertia sexta
 nona z b; non credo illicitum laicis
 hac d; cāpanas suas sonare. S; de
 ricis non credo hoc licē: l; d; facto ce
 lebrent diuina: tñ ex quo dicto tpe so
 lent diuina celebrare: p̄sumeret vñ
 militer qz p celebratione diuinorū so
 narent. z. 8. di. d; syraculane. Satez tñ
 ppter hoc tñ ipsos non incurrere ir
 regularitatē. Jo. cal. Pulsare autem
 cāpanam p aue maria: vt fieri solet
 laudabiliter de sero z ēt demane in
 qbusdam locis tpe interdicti non in
 ducit irregularitatē: qz illa saluatio
 vginis gloriose non ē officij ordinis d;
 putatū: pulsare z cāpanas p ostēfio
 ne l'farum aliquaz: vel i aduentu ali
 cui⁹ plati z b; tpe interdicti: nec lai
 cis nec clericis p̄hibet. Jo. cal. Con
 suluat etiā qz itinerātes p loca inter
 dicta: si sunt duo vel plures qz nō di
 cant horas canonicas i via: qz ex quo
 ab alijs audiri pñt: dicit ipse qz nō au
 det dicē qz hoc facē possint sine vio
 latione iterdicti. Sec⁹ si ēēt vn⁹ solus
 qz ita submisit dicē posset qz non au
 diret. Itē dicit Inno. z Abb. qz non
 credunt irregularitatē incurrere cle
 ricū iterdictū ppter h; qz inf sit diuis
 ēt si cātat cū alijs dūmō non celebret
 nec aliqd agat vt i officio suo peccat

in Jo. at cal. die sibi placet dñm Ho.
 et spe. s. q. si tal se ingerat diuis audie
 do ex quadā simplici deuotōe n̄ pte/
 nendo n̄ ē irregularis: et sic. pcedit di
 ctū Inno. S. si h̄ fac ptenendo et facie
 do celebrari diuina siue auctē pbēdo
 siue coopādo: tē irregularitātē incur
 rit. Itē laici violātes intdēm et si n̄ i
 currāt irregularitātē grauit tñ pec
 cāt vt dēm ē fm Inno. et vt vī mortl̄r
 si sciet h̄ faciūt: q. 3. obediētā ecclē
 agūt. si. di. sig. Sed exerceōtes officia
 q. non sūt alic⁹ ordīs tpe iterdē: vt ad
 uocando docēdo et h̄i n̄ peccāt. Itē
 n̄ phibent laici tpe intdēi dicēletāi
 as vel laudes suas: vt faciunt fratra
 rie. Itē nō phibent orare i ecclia ex
 tpa celebratōis diuinorū fm Huil. et
 Moñ. Itē si sacerdos pbabl̄r credit
 q. alig intdēi sūt in ecclia fm Huil. d. 3.
 monē in gñali q. exeat: al̄s non tene
 tur vitare eos maxime publice: dōec
 p̄stet de sūia. Itē si sacerdos recipiat
 scienter hoīem intdēm: l̄ ipse peccet
 et penas icurrat: vt. s. dēm est: alij tñ
 non tenent exire fm Huil. nec pec
 cant audiēdo diuina. Itē in diuinis offi
 cijs sūt vitandī oēs illi q. p̄po noīe vel
 alia certa circūlocutōe p sūiam defi
 gnant intdēi q. et dicunt noīati imer
 dicti. Itē vitādī sūt tanq̄ noīati int
 dicti oēs illi de qbus cōstat q. interdi
 ctū sūt: vt si ciuitas vel castrū interdī.
 Si vero iterdicant fautores siue p̄i
 cipantes i crīe n̄ dicūt noīati: iterdi
 ctū sūt tñ in gñe. vñ tales n̄ tenet q̄s vi
 tare q̄ulq; p iudicē specificent et dē
 nuncient: nisi forte eorū p̄cipatio ef
 fet multū notoria: ita q. inficiatōi nō
 sit loc⁹: ex de cōba. cle. et mu. tua nos.
 Inno. et Hosti. et Ber.

De forma seu modo ponendi int
 dictum. Cap. 9i.

Limō videndū ē de forma
 q. fert intdēm: et quō ē re
 laxet: vbi sciendū ē Jo. cal.
 q. cū ab hoīe p̄fert et p̄pt otumaciā
 ē necessaria mōitio pcedens et forma
 q. tradit: de sc. ex. ca. li. 6. Et sic intel
 ligit et illud. c. de ap. reprehensibilis.
 Sed si p̄pter delictū fert n̄ ē neces
 saria mōitio. s. q. 4. in loco. sic intellē
 nōta p Inno. et alios: de app. ad hoc.
 Cū vō a iure p̄fert p̄pter excessū: si
 ne delictū sine mōitōe sit: siue sit spā
 le intdēm. s. 3. eccliam vel 3. p̄lonā sin
 gularē: qd sup̄ dēm ē iterdēm sin
 gulare: siue sit intdēm gñale loci. s. vt
 ciuitatis castri vel ville vel vniuersi
 tatis p̄p̄i: qd l̄z. n. hoz dī gñale. Sub
 hac at forma v̄boz p̄fert: nos p̄pt
 talē cām eccliam vel terrā talē suppo
 nūm? interdicto: ex de v. si. cū in pub
 et addit et cōiter ecclastico ad dñaz
 interdēi legalis. P̄dēt et sūia interdēi
 ad voluntatē iudicis determinari: pu
 ta vt iterdicat missā cū cantu: vel ho
 ras vel sepulturas et h̄i. Potest etiaz
 iudex ab interdicto excipe et subire
 quos vult et qñ vult: puta qñ dñs ter
 re est ibi p̄sēns et h̄i: extra de spon.
 non est vobis. Ad hoc autem vt obli
 get sūia interdēi: sufficit eam publi
 ce pmulgari: nec postea necesse ē eā
 singulorum auribus inculcare: di. 16.
 qd dicātis. Sufficit etiam cū quis scit
 nuncios suos maxime metropolita
 nam ecclesiam recepisse sententiam et
 conseruare: extra de postu. ca. Item
 nota fm Inno. et Hosti. q. quādo lo
 cus vel ecclesia interdicitur talis scē
 tia suspendi potest: et cum suspensa ē

pōt celebrari: et d pñi. ut pñilegia
 Sz si ē interdicta psona sine suspēsa
 qñ h ē scñ p culpa ipsius suspēsi vel
 iterdicti non possit de lñia alicui. ce
 lebrare: nec interdē vel suspēsi su
 spendi. Sz cū hoc ē scñ ppter culpā
 alteri: tunc pōt dici sicut r de inter
 dicto loci. s. q talis snia potest suspen
 di p epm sicut r tolli. Itē appellari
 pōt infra tps suspensionis interdicti
 a suspensa snia sicut r a dñiōaliter d
 de appel. preterea. r idē de sen. suspē.
 secus in snia excōis. Item snia inter
 dicti r suspēsiōis nullo verbo suspē
 dunt vel totaliter relaxant cū iura
 mento tñ: et. e. alma. li. 6. Itē postq
 snia interdicti p aliquos inferiores p
 latos rōnabiliter ē lata: maiores nō
 debent eā relaxare sine pgrua satisfā
 ctione: r cū pscia illi qui tulit: et d of
 f. or. cum ab ecclesiā. Si vero irrōa
 biliter sit lata: dñi qui tulit sine difficul
 tate relaxare: seu supior ad quem re
 currit: et. e. cū medicinalis. li. 6. Itē
 archieps non pōt relaxare interdē
 vel excōicationē vel suspensionē latas
 ab officialib⁹ archidiaconoz: seu ali
 is iurisdictionē hñtibus subditis sus
 fraganeoz ipsi qui tulerunt omittis
 et. e. romana. li. 6. Item cū quis iter
 dicto vel excōicatione astrict⁹ offert
 se ad iusticiā eoz p quibus sniam ac
 cepit: index cum ne sic decedat absol
 uere poterit et si aduersa ps appellz
 ne absoluatnr: dñi tñ ante absolutionē
 recipi ab eo sufficiens cautio q in p
 sentia romani pontificis apud quem
 appellatur si voluerit appellator: vel
 corā iudice cui cām delegauerit iuri
 pedit. Et idē de his q dicunt se iuste
 interdictos. Itē fm Jo. an. tpe gñal

interdicti si is ppter cui⁹ culpā latuz
 ē interdictū satisfācere vult tollet int
 dictuz. Si vero culpabilis fuit tanq
 dñiari⁹ vel auxiliari⁹ lz accipiat cau
 tio r iniūgat pñia n relaxabit inter
 dictū. Et si ppter ei⁹ culpā latū ē ip
 se qdē punit: lz ei⁹ satisfāctio n regri
 tur. Itē nō q ea q dca sñ ipcedētib⁹ d
 mā iterdci q. s. ad obseruandū iterdi
 ctū ne dñiando icurrat peccatuz r
 irregularitas: locū hñt r vera sūt fm
 q hñtur in corpore iuris: sed p extra
 uagantē Martini gñti: q incipit In
 sup ad euitandū. non tenet quis ob
 seruare interdē ecclasticū a iure vel
 ab hoīe gñaliter pmulgatū: nisi talis
 snia fuerit d psonam collegium vi
 ueritatē ecclesiā cōitatē vel locū cer
 tū a iudice publicata vel denunciata
 spaliter r expse: r ipsa extrauagātez
 hñt. s. in s. de cle. ex. mi. c. vlti.

De pñilegijs fm pdicatorz r mi
 norum quo ad interdictum.

Ratres ordinis predicatorz
 f r minores tpe generalis in
 terdicti terre possunt vbiq i
 omnibus ecclesijs suis vel alicis clau
 sis ianuis interdictis r excommuni
 catis exclusis non pulsatis campanis
 r smissa voce celebrare diuina r re
 cipe ecclesiastica sacra exceptis trib⁹
 casibus. Primus est si causam dede
 runt interdicto. Secundus si contin
 gat eos specialiter interdici. Tertius
 est si ecclesia illa vbi volunt celebraf
 est interdicta. Bonifa. Virtute. Ad
 tpe interdicti possunt ad diuina reci
 pere pueros suis seruitijs deputatos
 r negocioruz suorum pcuratores et

operarios qui suis in locis eorum ope-
ribus continue insisterint: nisi in duo-
bus casibus: scilicet si ipsi causam in-
terdicto dederunt. Secundus est si
contigit eos specialiter excoicari vel
interdicti. Bonifa. Virtute. Et tpe
strictissimi interdicti puentus qz ip-
sius ordinis quotidie vna missam di-
cere et audire pot. Et qz sacerdos or-
dinis vna missa celebrare valeat cu-
duobus aut tribus tñ ministris expli-
sis pmo omnibus qui non sūt de or-
dine suo. Clemens. Meritis vestre re-
ligionis. Et qñ in ciuitatibus vel loci-
aliis vbi habitare contingit interd-
ictum poni et phiberi omnia ecclesia-
stica sacramenta: excepto pñlozū
baptismate et penitentijs morientium
non obstantibz qbuscunqz pñlegijs
religiosis qbuscunqz ab apostolica
sede cessis. Nihilominz tpe talis iter-
dicti pñt pñteri peccata sua et ab epis
absolui: et tpi bz fueris iuxta more or-
dinis sui sacre cōionis et vñctōnis ex-
treme recipe sacra et diuina officia ce-
lebrare simul ignuis clausis non pul-
satis campais et voce submissa excoi-
catis et interdictis ac oibz psonis que
non sūt de ordine suo exclusis: nō ob-
stantibz phibitis bz: seu aliquibz litte-
ris a sede apostolica impetratis vel i-
petrandis: que de ordine suo in hac i-
dulgencia spali m non fecerint men-
tionem. Honor. Meritis vestre. Et
oēs sñic interdicti suspensionis et ex-
cois pñ ipsos late p quoscunqz platos
pñdulta pñlegioz suoz sūt ipso fa-
cto irritē et inanes. Si aut pñ alios la-
te fuerint occasione sui tunc penitus
irritande. Ale. Meritis vñe. et nimis
iniqua. Et a nullo legato nisi a latere

nec subdelegato pñt suspendi iterdicti
vel excoicari: nisi i eoz lris de ordie
suo mentio beat spalis Clemens. Exi-
gentibus. Et magr ordinis et ei vica-
rius in toto ordine et pñores et pñinci-
ales et pñentuales et eorum vicarij in
suis terris possunt fratres dicti ordis
pñstitutos in tris predictis: vel ad eos
declinantes vñcunqz absolucere a sen-
tentijs excois suspensionis et iterdicti
a iure vel ab hoie gñaliter pñmulga-
tis: vel si in locis suppositis ecclesia-
stico interdicto pñsumperint celebra-
re diuina. Bonifa. Virtute. Inno. licet
autem hec dicant de pñdicto ordine
tamen credo minores eisdem gaudē
pñlegijs: excepto eo qd nunc sequit
Item viri et mulieres de italia habē-
tes habitum et regulam ordinis que
dicitur de penitentia beati dominici
possunt licite audire diuina et recipe
ecclesiastica sacramēta tpe infdci: ni-
si cām dederint interdco. Honor. Lo-
grum estimantes.

De suspensione titulus quartus.

Lapi. 92.

Via noie cēsure ecclēstice

q pñhendit nō solū excoicatio-
bz et suspensio et infdcm: et d
v. si. querenti. Suspendio etiā aliquā
do dicitur excoicatio: vt patet. i. q. i. re-
periunt. Ideo post tractatum de ex-
coicatione et interdicto sequit de su-
spensione. Et quia fm Guil. Duran.
Omnis irregularis est suspensio. Et
iterum quia irregularitas est quedā
inhabilitas ad ordinum receptiones
et officiorum ecclesiasticorum etiam
receptorū executionē simpliciter: et ex
toto et aliquo impedimento prone-
niēs ex institutōe ecclesie hñs robur

Suspensio vō est inhabilitas ad ordi-
nū vel officiorū executionē ex aliquo
impedimento. Et sic suspensio videt̃ so-
lum tangere clericos. Quāq; tamē lai-
ci suspendunt̃ ab aliquo actu vel of-
ficio aduocādi in certo casu &c. Irre-
gularitas vō & clericos & laicos vtra-
q; tñ culpa non est sed pena: que qui-
dem suspensio attingit multipliciter.
Aliqñ quidē simplr̃ & ex toto ab oi-
f. officio ordinū. Aliqñ ab vno ordie
& non ab alio: aliqñ simplr̃: aliqñ ad
certū tps: aliqñ non ab ordine: sed ab
aliquo alio: vt ingressu ecclesie & actu
p̃dicationis & h̃: de quibus omnib⁹
agetur. Et nota fm̃ Buil. & Alla. q
tripliciter qd d̃r suspēsus. vno modo
quo ad se tñ: qd. f. non est phibit⁹ ab-
stinere ab officio: & hoc per s̃tiam ca-
nonis vel hominis. Et sic quilibet exi-
stens in mortali vel etiam in minori
excoicatione dicitur suspēsus: quia
debet abstinere a celebratione & exe-
cutione ordinum: alias peccat morta-
liter qui in mortali exercet solēniter
actū ordinis sui: vel cū minori excoi-
catione recipit aliqđ sacramentum:
di. 40. multi. & i. q. i. sacerdotes. Si tñ
celebrat vel exequitur ordinē non ef-
ficatur irregularis: nec tenet̃ subdit⁹
talez vitare: vel q̃cūq; alius si sciret
pccm̃ eius: di. 28. c. vlti. & extra de co-
ha. cle. & muli. vlti. Et quantū fm̃
Tho. in 4.º non debeat inducere qd
talem ad dicendū missam vel alias
exequendū officia sua: dū. f. est cert⁹
de malicia sua & obstinatione. Si tñ
non pōt alium habē excusatur capie-
do sacramenta a tali: p̃cipue cū est
supior eius sen p̃chialis: immo etiā
fm̃ De. de pal. si posset aliū h̃re non

videt̃ peccare accipiendo ab eo: qd vti-
tur iure suo & malo illi⁹ in bonū suū
i. q. i. si fuerit. Sicut ēt l̃z fideli vñ in
ramento facto ab infideli per falsos
deos: vt dicit̃ Augu. 22. q. i. mouet.

2.º mō d̃r quis suspēsus qd ad ali-
os non quo ad se: & hoc satis large di-
citur. Et sic cleric⁹ pegrinus d̃r suspē-
sus: qd p̃mittitur ex deuotiōe celebra-
re in occulto nō i publico. Pro cui⁹
declaratione nō fm̃ Ray: qd h̃i cli-
ci peregrini ignoti non admittuntur
ad publice celebrādū populo: nisi cū
qñq; sigillis epoz: di. 98. c. i. Et hoc si
sigilla sunt ignota: alias sufficēt sigil-
lū ep̃i sui: di. 51. p̃matus. & multo ma-
gis apostolice sedis mandatu. rō at̃
h̃i est fm̃ Host. qd in publica celebra-
tione posset eum mouere inanis glo-
ria: vel cupiditas: non at̃ in p̃uato &
secreto. Item qd in publico cōe ma-
lum posset accidere. i. si non ordinat⁹
celebraret: in secreto at̃ solū piculum
celebrātis. Cū illis ēt. 5. sigillis nō ēt
credendū fm̃ Jo. nisi ēent aliq̃l̃r nō.
It̃ fm̃ Inn. nec ēt qñq; sigillis credi
oz si ex receptōe h̃i pegrinorū cleri-
corū fieret p̃iudiciū alicui & dānū. Vñ
atorē tñ pegrinū & trāseuntē n̄ oz ita
subtiliter exat̃are de sigillis h̃i. 42.
di. q̃scamus. It̃ si amiserit tales l̃ras
& p̃ duos testes possit p̃bare ordina-
tionez suā & p̃uersionez pōt admit-
ti: ex. e. tue. Item si non existāt testes
de ordinatione sua: qd longū tps ē: si
p̃stat qd sēp gessit se vt p̃elb̃ admitti
pōt: extra de p̃el. non bapti. c. 2. It̃
fm̃ Ho. ad hoc vt tales suscipi debe-
ant i executōe ordinū l̃re debet p̃inē
hāc clām: vel simile: quē grada 13 ad
talez ordinē pmouim⁹: di. 23. in noīe.

Et hec vocantur lre cōmēdatie seu
testimōiales: ex. e. tue. An si sic suspē
sus celebrat etiam in publico non est
irregularis. 3. mō dī suspensus pro
prie quo ad se et quo ad alios: qñ. i. p
sūam canonis vel hois est suspensus
ab officijs suis: et talis tenetur abstinē
re ab officio etiam post stritionem et
p̄fessionem quousq; sit relaxata suspē
sio p̄ eum qui pōt: al̄s suspēsus a diu
nis vel officio vel celebratiōe et h̄i: si
contra faciat peccat mortaliter et effi
citur irregularis s̄m Inno. d. se. et re
iudi. cum eterni. li. 6. et ii. q. 3. siq; ep̄s.
et s̄m Inno. et Huil. talis etiam ex ec
clesiā si dicat horas officiando pplm
sicut in exercitiu efficitur irregularis
secus si in officiando dicat cum vno
vel duobus.

Capitulū scōm de suspensione in
quam incurritur per simoniam.

Cap. 93.

Rosequendo de suspēsiōe:
nota q̄ pluribus ex cāis et
mōis incurritur suspēsiō q̄
s. ad se et alios. Et p̄mo qdē p̄ vicium
simonie sed cū distinctione. Scias ḡ
q̄ oēs qui simoniace ordinant: etia;
si vicium simonie sit occultū ipso iu
re sunt suspēsi quo ad se et quo ad ali
os: et non solū ab ordine quem simōi
ace susceperunt: sed etiam s̄m Henr.
et Inno. ab actibus oīum alioz ordi
num: et s̄m Inno. etiam in tpalib: vñ
et perdit administrationem. i. q. i. repi
untur. ex d. simo. tanta. di. si. eos. De
berent etiam puniri depositione et in
famia si de crimine constaret. i. q. 3.
sane. Nec potest cum tali dispensari
nisi p̄ papam. i. q. i. erga. Qui etia;
faciliter non dispensat qñ cōmissa ē si

monia ex pte ordinatois et ordinati.
Si vero ē cōmissa ex parte ordinati
tñ: puta p̄ sanguineo ordinati dante
aligd ordinatoū ipso ordinato igno
rante: tunc pōt non ipse ep̄s dispensa
re p̄pter turpitudinē suā: s̄ successor
eius in ep̄atu vel ali? ordinarius eius
si v3 h̄ret domiciliū vel beneficium i
ep̄atu illi? et multo magis papa. i. q. i.
siq; neq; et c. erga. et hoc s̄m Inno. c.
Ho. Rai. et Hof. Itē si simonia ē con
missa tñ ex pte ordinati non ordinā
tis: puta dante ordinato vicario ep̄i
aligd p̄pter hoc. Si talis nō mīstrat
pōt ep̄s dispensare in ordinibus rite
aū susceptis. non at in illo quez simo
niace suscepit: nec ēt qui recipiat ali
os aū dispensationē. et i hoc papa di
spensabit. s̄ si talis mīstrasset p? ordi
nē simoniace susceptū ēt in aū suscep
tis non poterit ep̄s dispēfare. Qui vō
recipit bñficiū cū cura vel dignitate
p̄ simoniā ēt si occulta sit idē iuris ē
s̄m Hof. sic et de illo q̄ recipit ordinē
simoniace: vt dēz ē q. i. c. ipso iure su
spēsus ēt q̄ ad alios: et nō solū ab acti
b? oīum ordinū: s̄ et ab administratiōe
tpali s̄m Inno. et i tali bñficio vel di
gnitate sol? papa dispēfat p̄cipue qñ
scientib? bñficiatis ē cōmissa. Nō tñ
s̄m Huil. q̄ cū pene non sint extēdē
de: et ille q̄ simoniace suscepit aliquēz
ordinē sit suspēsus q̄ ad ea q̄ s̄t ordi
nē tñ ē suspēsus q̄ ad ea q̄ s̄t iurisdic
tionis. vñ si alias h3 iurisdictionē et nē
h3: et pōt suspēdē excoīcat et ab excoī
catione absolueret et h̄i. Qui autē reci
pit beneficium simplex simoniace s̄z
Rai. est suspēsus quo ad se et alios
ab actibus oīum ordinū et ab admī
stratione tpaliū si simonia ē notoria

Nā si ē occulta non ē de ipso iure su-
 spēsus s; suspēdend⁹. i. q. i. c. i. et sequē.
Tho. et **Ho**. Et si gēdē cōmissa ē simo-
 nia ignorāte ipso beneficiato pōt ep̄s
 dispensare cū eo i tali beneficio post
 q̄ pure et simpliciter ei renūciaverit:
 ex. e. de simoniace. ac ē q̄ possit mī-
 strare in ordinib⁹ aī et post bñficiū
 susceptis. Et hoc intellige si ēt ep̄s i ḡ-
 raret. nā si sciēter p̄tulisset non ipse i ḡ-
 supior possit dispensare: ar. i. q. i. c. i.
Tho. **Rai.** et **Huīl.** Si vō simonia est
 p̄missa bñficiatis scātib⁹ solus papa
 dispēsat non ali⁹ nec i illo beneficio
 nec in alio s; **Huīl.** **Tan.** et **Ho**. Qui
 vero p̄fert ordinē v⁹ bñficiū simonia-
 ce vel ēt qui ē mediator simonie fm
Rai. Si est notoria simonia ipso iu-
 re est suspensus ēt quo ad alios: ex. e.
 accusatum. 32. di. 5. verum. et solus pa-
 pa dispensat. Si vero est occulta nō
 est suspensus quo ad alios: ar. ex. e. et
 si questionēs. 7. c. veniens. Idem dicitur
 i directio iuris li. 3. ti. 16. f. q̄ ep̄s
 pōt dispensare in minoribus spēbus
 simonie et p̄dictis. Et allegat **Hof.** et
Hof. nec obstat. i. q. i. erga. q̄ loquitur
 in dignitate: et sic etiam loquitur
 decre. a nobis. extra de simo. Et idēz
 dīcas de tonsura et minoribus ordib⁹
 quia solum in maioribus ordinibus
 dispensatio pape referuat: vt nota.
Hof. et **Hof.** hec ibi. Si vero cōmit-
 titur simonia in alijs vt circa exegas
 defunctor in cōsecratōe cimiterij et
 vasor sacror in venditione chrisma-
 tis in benedictiōib⁹ nubentium et h⁹i
 In oībus his pōt ep̄s dispensare: q̄
 non est phibitū: ar. ex. de sen. ex. nup.
 fm **Rai.** et **Huīl.** qd̄ videtur intelligē-
 dum quando h⁹i simonia est manife-

sta. Nam occulta non inducit irregu-
 laritatem in h⁹i. Qui ordinat aliquēz
 vel presentat ad ordinandū qui p̄mi-
 sit vel iuravit nil petere de illa ecclā
 ad cuius titulū ordinatur ipse quidē
 ordinatoz triennio est suspēsus a col-
 latione ordinū: et p̄ntatoz ab executōe
 ordinum suoz: ex. de simo. si quis. Et
 etiam ipse ordinatus indiget pape di-
 spensatione fm **Rai.** Nec autem que
 dicta sunt de simonia quo ad dispen-
 sationem vera sunt fm ea que habē-
 tur in corpore iuris et notata p̄ doct.
 ac ēt excoicatio lata ē h̄ eos d̄ qua hē-
 tur. 5. e. contra simoniacos. ibi vide.
 De simonia autem q̄stūm ad peccā-
 tum: et q̄stūm ad restitutionē fructū
 beneficij simoniace recepti et dispensa-
 tionem simoniace pecunie habes. 5.
 scda pte tit. i.

Cap. 3. tertiū de suspēsiōne in quā
 incurritur per notoriam fornicatio-
 ne.

Cap. 94.

Notorius fornicator est ipso
 iure suspensus. si. di. si qui. et
 di. 32. preter hec. Pro cuius
 declaratiōe nota p̄mo q̄ dupliciter
 dicitur notorium fm **T**ho. et **Rai.** sci-
 licet: notorium iuris est vt cum quis
 confitetur in iudicio vel conuincitur
 de crimine. Notorium facti est cum
 crimen ita populo est manifestū q̄
 nulla pōt tergiversatiōe celari. Quo-
 cūq; autem istorum modoz sit no-
 toria fornicatio clerici est suspensus
 quo ad se et quo ad alios fm **T**ho.
Rai. **Ber.** **Inno.** et **Hofstien.** et alios.
 2° nota q̄ non solum sacerdos s; i q̄
 cūq; ordie p̄stitū ēt in minoribus
 ex notoria fornicatiōe ē suspensus ab
 oīb⁹ actib⁹ ordinū fm **Inno.** ipso iure

qđ nōt Archi. di. 32. §. ad hoc. qđ p-
bat ēt. p. c. ministri. di. 81. in fi. z extra
de cōba. de. z muli. vñ. Et tādū stat
suspensio qđ diu pseuerat in vicio. Et
interim si exequitur officia sua ēt se
mel tñ efficitur irregularis z indigz
dispensatiōe pape fm Inno. z Host.
vt nōt Archi. z Anto. de bu. vii. etia
si cessaret a vicio z añ dispensatiōe
vñ vicio suo semp peccabit mortlr;
q̄uis nouam irregularitatē non con-
trahat. Si aut cū esset suspensus non
est executus officia sua: indiget nibi-
lominus absolutione a suspensione:
quam poterit facere eps fm Innoc.
3. nō q talis dz euitari in missa z ali-
is officijs diuinis: di. 32. nullus. z. c. p-
ter hec. Sed in hoc variat opinio do-
ctoꝝ. nā aliqui dicunt q dz euitari in
diuinis post admonitionem ei factā
si se non correxerit fm Hug. z Lau.
Que admonitio a quocūq; fieri pōt
fm Hug. sed h̄ Lau dz fieri ab epō
qđ videt verius: z pbat per. c. sigs
presbyter. 81. di. Sed aliorum opinio
cōtrā est z solennior docto. q̄uis Ar-
chi. dicat eam durā: q statim debent
euitari ante quācūq; admonitiōe
q ius suspendit eos etiā quo ad ali-
os: z h̄ tenet Tho. Rai. Bon. Huil.
Inno. Host. Jo. cal. z Anto. de butr.
A talibus ḡ fm ea que hñtur in cor-
pore iuris non ē missa audienda nec
sacramēta sumenda: nisi baptisimus
z eucharistia i extrema necessitate: vt
dī di. 32. §. verū. Sed bene cōcedunt
Rai. z Huil. q beneficijs puari non
debēt: nisi post admonitiōe factā a
plato si se non correxerit. Nā tñc ēt
bñficijs debēt spoliari z in ppetuum
deponi. 4. nō q iō ecclesia induxit

suspensioe h̄ ista duo vicia magis q̄
h̄ alia fm Lau. qz facilius plati z clī
ci labūr in hec. s. fornicatiōe z simo-
niāz q̄ alia. Ut sic videntes se vitari
saltē decundia tpali resipiscāt: di. 32.
§. verū. Vera tñ sunt sacra eoz. 5.
nō q fm decretum istud factum in
concilio constantiensī. Insuper ad
eui. de quo habes. s. de minori excōi-
catione. c. fi. Non tenentur fideles vi-
tare sacramenta concubinariorū aut
diuina eozum: nisi post. q̄ fuerint per
prelatos denunciati publice q̄ eui-
tentur.

Capitulū quartum de plurib⁹ su-
spensionibus propter diuerfas cau-
sas.

Cap. 95

Unt z alij casus in quib⁹ q̄
incurrit suspensionē vel sim-
pliciter: vel fm quid. i. qz pri-
uatur collatiōe vel executiōe alicuius
ordinis vel ministerij per aliqđ tps.
Et pmo eps qui ordinat alienū clīcū
sine lñia sui epī vel supioris scienter
seu affectata ignorātia p annū ē sus-
pensus a collatione ordinū: z interiz
clerici sui absq; eius lñia possunt a vi-
cinis epis ordines recipere: extra de
tem. or. eos. li. 6. Per quam decre. lo-
quebatur opinio dicentium q ordia
re poterat alienū sub specie ratihabi-
tionis. z intelligitur superior i hoc ca-
su episcopus de cuius diocesi iste qui
vult ordinari est oriundus: vel in cu-
ius diocesi officium ecclesiasticum
habz: vel vbi habet domicilium: licet
alibi natus fuerit. Inferiores autem
prelati siue religiosi: siue alij non
possunt dare licentiam: nisi haberēt
a sede apostolica qualiter possit sub-
ditos quo voluerint facere ordinari

Itē non pōt talē līām dare official' epī: s; epō in remotis agente vicari' ei' gīialis in spūalibus vel sede vacāte caplm: seu is ad quē tunc admini- stratio spūaliū pūent pūit līām da- re. Religiosi quoq; a suis prelatis ēt in non exemptis pōratib' deputati p ores et eoz socij pūit a locoz diocesa- nis q̄dū ibi morant' licite ordinari: l; non sint de eoz diocesib' oriūdi hec oīa de tem. or. cū nullus. li. 6. Pre- dicatores autē et minores in hoc sunt pūilegiati a sede apostolica: vt. f. va- leāt a qbuscūq; epīs suos sūditos fa- cē ordiari. Ipī autē sic ordinati. f. ab alieno epō sine licentiā ppriū fm rai. pūuantur ab executione ordinis re- cepti: sed pōt cum eis ep̄s dispensare in hac suspensione. 9. q. 2. lugdunēsis extra de tempo. or. qd translationem Ep̄s vel quis alius pferens tonsuraz clericalem infanti: nisi forte religionē intraret: vel illiterato vl' homini ali- ene diocesis sine licentiā vel conunga- to: nisi volenti religionē intrare: aut ad sacros ordines promoueri: qñ. f. de iure potest ē suspensus p annuz a collatione tonsure tñi: extra de tem. ord. nullus. li. 6. Patriarche archiepī epī locantes vel alio titulo cōcedētes aliquam domū vsurarijs alienigenis ad fenus exercendū ipso facto suspen- sionē incurrunt: ex de vsu. q̄q. lib. 6. Et similiter si pmittūt q̄ vsurarij ali- enigene. f. non oriūdi de terris ipso- ruz locoz publice vlurā exercentes vel exercere volentes hūt domos cō- ductas: seu aliter hīent in terris suis i. coruz iurisdictioni subiectis: si infra tres menses oēs tales de ipsis non ex- pellunt terris. Serētes sūaz excoīs d

aliquē vel aliquos: nisi pmittant tri- nā admonitionē vel vna p tribus sē suspensi p mēse ab ingressu ecclesie ex eo. sacro. Itē d; hīe talis monitio tpm pueniētia interualla: nisi facti ne- cessitas aliter iūat. Et d; f. eri i scri- ptis pūentib' cām excoīs: al' excoī- cator est suspensus non solū ab igres- su eccle s; et a diuinis p mēse: q̄ qui dē si exētur irregularis efficit: nec nisi p papā cū eo poterit dispensari: ex. e. cū medicinalis. li. 6. Sed hec pe- ne non tangunt epōs et supiores: cuz non fiat spalis mētio de eis: extra de sen. ex. q. periculosu. li. 6. Ultramon- tani ordinati ab epīs italie: nisi hēant līām a papa vel epō vbi sunt oriūdi vel in cui' diocesi sunt bñficiati et per- patentes ipsius epī lras pūentes cāz rōnabile: q̄ ipsos nolit vel non pos- sit ordinare sūt ipso facto suspensi ab seq. spe dispensatiōis: extra de tē. ordi. sepe. li. 6. Et ordinantes h' debent cō- digne puniri: vt i dicto. c. sepe. Qui re- cipiunt aliquem ex ordinibus sacris ab epō qui renunciāuit loco et digni- tati: si scīenter hoc agunt: vel ignorā- tia crassa et supina: non recipiunt or- dinis executionem vnde sunt suspēsi nec cum eis potest dispēsari nisi p pa- pam: extra de ordi. ab eo qui re. epi. c. vnico. Si ignorāter non tamen igno- rantia crassa potest cum eis ep̄s dis- pensare: sed recipientes ab eis ordi- nes minores sine līā proprij epī: quā- uis deberent deponi. 9. q. 2. ep̄m. tñ pōt ep̄s in ordine tolerare dispensa- tionē. Epī autē renunciātes loco tñi et non dignitati possunt oēs ordines pferre: sicut prius si fuerunt rogati a pprio epō loci: al' non vt dēm est. s.

Itē ordinati a simoniaco in ordine
suscepto q̄stuncunq; occulto: vel cū in
dignitate: aut a simoniaco notorio ī
collatione ordinū: vel in collatōe aut
receptione aut mediatione bñficioꝝ
Non recipiunt ordinis executionez
s; sunt ipso iure suspēsi. i. q. i. q. 8. a si
moniacis. q̄uis in sua ordinatōe nul
la sit commissā simonia: et hoc in de
statione simonie. Rō ē q; tales cum
sint priuati executione ordinū: qd nō
habent dare non p̄nt. i. q. 7. daibertū.
Vex est tñ q; ordinati a talibus ex ig
nancia facti excusantur a peccato et ī
ipsa tali ordinatione: et in executione
ordinū sic p̄ceptoꝝ abstine tñ debent
cū sciūt quousq; cū eis dispenset: et p
papā. i. q. i. si qui. in glo. Ex ignorantia
autem iuris hoc faciendo non excu
santur. Unde s̄m Tho. 2. 2. q. 100.
Nullo modo quis d; recipere ordines
ab his quos scit esse tales: nec tenet
in h'i suis p̄latis obedire: quāto po
tius d; p̄mitte se excoīcari s̄m Hof.
Ita obediendo a peccato non excu
saretur. 2. q. 3. quid ergo. Patēdo au
tem iniustam excoīcationē meretur.
24. q. 3. non damnatur. Item or
dinati ab heretico et scismatico v̄l ex
coīcato: vel deposito non recipiūt or
dinis executionē: cū omnes hi priuen
tur omnīū ordinū executione: et nō
dat qd nō habz. i. q. i. gratia. Nota tñ
s; Tho. De. et Rai. et Hof. q; omnes
tales ordinatores veros p̄ferūt ordies
q̄tum ad characterem: sicut et om
nia alia vere conficiunt seu conferūt
sacramenta excepta penitentia quo
ad manifeste excoīcatos: secus de oc
cultis: quia absoluunt s̄m Ricar. et
De. de pal. dummodo seruent predi

cti formam ecclesie. i. q. i. dñs declara
uit. de consecrati. di. 4. non in vobis.
Peccant tamen mortaliter tam dan
tes q̄ suscipientes ab eis quecunq; sa
cramenta scienter: nisi baptismum ī
extrema necessitate. Ignorantia autē
facti p̄babilis excusat tales a peccato
in ipsoꝝ ordinū receptōe et eorundez
executione dū ea laborant. Cum autē
sufficienter hoc sciunt debent abstine
re quousq; dispensent. circa quas di
spensationē dicit Host. q; in ep̄atu so
lus papa dispensat: extra d; elec. quia
diligentia. In alijs vero ordinib; q̄
tum ad eos qui scienter a talibus re
cipiunt ordines: vel etiā ex ignorantia
crassa et supina solus papa dispensat
immo s̄m Rai. et Hof. si fuerunt or
dinati a tali qui recepit vltimam ma
n' ipositionē. i. ep̄ales p̄secrationē ex
ecclesiam nunq; tolerant. 9. q. i. ordi
nationes. Si vero ex ignorantia non
supina s̄m Hosti. p̄ discretum p̄latū
cū talibus poterit dispensari: extra d;
ordi. ab eo qui epi. ren. c. i. et 2. S; s̄m
Rai. et Hof. si ordiati sunt ab eo qui
recepit vltimam manus ipositionem
in eccl'a. i. ante q̄ efficeretur heretic'
scismaticus vel excoīcat': vt tunc est
q̄i ordināf sine ordinati sciebant siue
ignorabant tolerantur ex dispensati
one ministrare in officijs susceptis.
Ad superiores vero non debent p̄o
moueri: nisi magna necessitas esset.
Et idem videtur dicere Hof. de int.
dicto et suspensio a diuinis. i. q; non cō
fert executionem. 9. q. i. c. i. et sequenti
bus. Item qui aliquem ordinē sacrū
recipiunt ex statuta tpa ordiatōnum
sunt suspensi: nec debet p̄mitte in su
sceptis ordinibus ministrare: quāuis

characterē recepit: ex de tē. ord. c. z.
 Eps tñ imposita eis pñia competen-
 ti sustinere poterit vt postea in susce-
 ptis ordinibus ministrante: de tem.
 ordi. consultationi. Nec fm Innocē.
 Ber. z Guil. qui addit q̄ secus de or-
 dinibus suscipiendis: z si ante dispen-
 sationem talis ministravit in ordine
 suscepto. Dicunt qdā q̄ nō pōt eps
 dispensare: sed vñs est q̄ possit dispē-
 sare: vt. 9. q. z. lugdunensis. Nisi for-
 te interdicta fuisset sibi executio z p̄
 ea administrasset. Promotus per sal-
 tum. i. aliquo ordine pretermisso ad
 supiorē ascendendo: q̄uis caracte-
 rem recipiat: tamen suspensus est ab
 executione ipsius ordinis sic recepti
 di. 5z. sollicitudo. extra de clerico per
 saltū. p̄moto. c. i. Et si non malicia s̄
 ex ignorantia vel negligētia hoc egit
 q̄uis de rigore deponi deberet: tamē
 ex dispensatione epi ad ordinem pre-
 termisū poterit p̄moueri. Si autē
 scienter per saltum est p̄mot⁹: z in or-
 dine sic suscepto sine dispensatione
 ministravit post receptionem admis-
 sus: adhuc potest p̄ epm dispensari: s̄
 q̄ ulterius non ascendat nisi per pa-
 pam Rai. Hosti. z Guil. Recipientes
 eodem die minores ordines cum sub-
 diaconatu: vel duos sacros ordines si-
 mul sine ordinatore sciente: sine igno-
 rante sunt suspensi ab ordinibus sic
 receptis: z deponi deberent. 77. di. s̄
 diaconus. extra de eo qui ordi. furti.
 rece. innotuit. Possunt tamē permit-
 ti misericorditer in minoribus tñ mi-
 nistrare. Et si intrat religio: z vi-
 ta moresq̄ exigant eorū abbas si vo-
 luerit poterit dispensare in alijs ordi-
 nibus: vt in dicto. c. innotuit. Rai. et

Hostien. Sed si lata p̄us fuisset s̄ia
 excoicationis extra sic recipientes: et
 nihilominus recepit: non poterit cū
 eis dispensari nisi p̄ papam: vt in .d.
 c. innotuit. Et dicit Hosti. q̄ etia; pa-
 pa de facili non dispensat. Contrabē-
 tes m̄rimonium de pñia: z añ carnis
 copula se facientes ad sacros ordines
 p̄moueri aliter q̄ a sacris canonib⁹
 p̄ceditur: q̄uis characterē recipientes
 sunt suspensi: ita q̄ nec etiā post mor-
 tem vxoris poterunt i illo ordine mi-
 nistrare: nec ascendere ad alios: nec ali-
 qd bñficiū ecclasticū vel officiū obti-
 nē. Et matrimoniū nihilomin⁹ sic cō-
 tractum p̄pter hoc non dissoluitur:
 qd intelligitur qñ tales in seculo re-
 manentes hoc agunt. Nā secus si re-
 ligionem intrassent: in extrauaganti
 30. 22. que incipit. Antiqua. Aposta-
 te a religione in apostasia suscipientes
 ordines sunt suspensi z irregulares:
 extra. c. i. apostata. nec dispensat⁹ euz
 eis nisi per papam. Sed z alij qui in
 excoicatione ordines recipiunt simi-
 liter sunt suspensi seu irregulares: ex-
 tra de senten. ex. cum illo: un. Et hoc
 verum nisi p̄babilis ignorantia excu-
 set eos: de hac mā plene habes. s̄. in. c.
 de cā finali excois. §. z. Celebrantes
 seu p̄cipantes scicter in diuīs cū pu-
 blice excoicatis vel interdictis sūt sus-
 pensī ab ingressu ecclesie: extra de p̄-
 uile. eporum. li. 6. Sed de hoc vid̄ ple-
 nius. s̄. in tit. de interdicto. c. z. §. 4. et
 p̄ totū illd. c. habes plura pertinentia
 ad materiā suspensionis. Conserua-
 tores non possunt se intromittere de
 alijs q̄ de manifestis iniurijs z violē-
 tijs. Et si de alijs que iudicalem
 indaginem requirunt se intromiserit

sunt suspensi p annū ab officio: et de
offi. le. legatos. li. 6. Iudices ecclesia-
stici qui contra iusticiam in grauamē
alterius ptis in iudicio qdā faciant
p grām vel p sortes: puta p pecuniā
sunt suspēsi p annū ab executiōe offi-
cij: et si durante suspēsiōne ingesserit
se diuinis efficiunt irregulares: nec
nisi p papam poterint liberari: extra
de sen. et re. iudi. cū eternū. li. 6. Religi-
osi qui concedunt ad vitam alicui vlt
ad certū tempus iura redditus pos-
sessiōnū administrationis cui psumt:
nisi duo concurrant. s. q. necessitas
vel vtilitas monasterij vel porat? illi?
ecclesie hoc expolcat. Et q. conuenit?
illius ecclesie consentiat: aut si con-
uentus non hñet assēsus prelati. ppriū
interveniat: sunt ipso facto suspensi
ab officio: nec v3 dicta excessio. Excipi-
untur tñ duo casus. s. locatio et vendi-
tio redditū vel fructū ad modicū
tēps: extra de re. ec. non alie. c. i. in de.
Utrū autē hec suspēsiō intelligat ab
officijs diuinorū et ab officijs tpaliū ad
ministratiōe: puta prelati pcurat?
cellarijs et huiusmodi. Jo. an. remittit
ad nōta de deci. e. ti. in de. et ibi ponit
vtrāq. opinionem et dimittit sub du-
bio. Fratres ordinis predicatorum p
motū vel assumpti ad episcopatus vlt
alias prelaturas si prius recipiūt mu-
nus consecrationis q3 resignent ordi-
ni libros: et alia que habent tempore
sue p̄motionis: coipso sunt ab execu-
tiōe pontificalis ministerij suspensi
de. 4. in p̄uile. Prouidentia. Fra-
tres predicatorum si perturbare pre-
sumperint officium inquisitiōis cir-
ca hereticos per fratres minores ex-
citatus: ipso facto sunt ab executiōe

ordinū sacrorū suspensi: nec pōt rela-
xari suspensio talis nisi p sedem apo-
stolicam: aut p inquisitorē cuius offici-
um perturbauerūt. Et idem ē de mino-
rib? perturbantib? officiū inquisitiōis p p-
dicatores exercitatus. de. 4. in p̄uile-
gio Paupertatis altissime. Sres p̄di-
catores et minores recipientes ad p-
fessionē aliquem in ordine suo añ p-
bationis annū elapsū: sunt ipso facto
a receptiōe quorūq. suspēsi et pena
grauiori culpe puniendi. Nec etiā
per hoc ille sic p̄fessus est obligatus
ordini illo: extra de regula. non solū.
li. 6. Religiosi qui videlz decimas nō
percipiūt: si scienter omittant facere
conscientiam p̄sentibus de decimis
soluendis: sunt suspensi a p̄dicationis
officio: donec faciant eis conscientia
si commode possunt: et si interim p̄di-
cauerint sunt excoīcati: extra d. pe. cu-
pientes. in de. nō tñ intelligunt de.
de ancha. et Pau. si fuerint super hoc
requisiti. s. a prelati. Utrum cū que-
ritur: vtrū suspensus ab officio sit su-
spensus a beneficio. Sup hoc Jo. an.
multa dicit p et contra sup de. cupiē-
tes. extra de pe. concludit non dare
sed de. de ancha. sup eandē de. po-
nit distinctionem. dñi Gaspi de cal-
de dicens sic. Aut quis suspensus est
ab officio aut a beneficio aut ab vtro-
q. Si est suspensus a beneficio siue a
iure: siue ab homine non est suspēsus
ab officio: ar. c. dilectus. de offi. ordi.
Rō ad hoc odium penarū: regula in
penis de re. iur. Item quia officiū nō
est accessorium ad beneficiū l3 sit cō-
tra. Si est suspensus ab officio: hoc ē
aut p dictionem taxatiuā tantū: aut
simpliciter. Primo casu planum est

q̄ non ē suspensū a bñficio: cū tñ sit
suspensū ab officio: q̄ hoc voluit sē
tenūe p̄mulgatio: q̄ iuris sñie vltra
intentionē p̄ferentis non extendunt
se saluo casu pastoralis. de ap. Si autē
sit simpliciter suspensū ab officio: h̄
ē ab homine: aut a iure. Si a iure aut
p̄ crimen: aut p̄ infamiam: aut p̄tuma
ciam. Si p̄pter crimen: tunc puto q̄
suspensū ab officio sit suspensū a be
neficio: vt. c. eos. 7. c. si quis sacerdotū
di. si. Si autem p̄pter infamiam vel
contumaciā sit suspensū ab officio
non est suspensū a beneficio: vt. c. p̄
byter si a plebe. 2. q. 4. Si autem ab
homine est suspensū ab officio: si h̄
est propter crimen graue: tunc est su
spensū ēt a beneficio. Si autem p̄
pter crimen leue: vel etiā p̄pter infa
miam vel contumaciā non ē suspē
sus a beneficio: vt in iurib⁹ allegatis.
Si autē est suspensū ab vtroq̄: aut
hoc est p̄dictionem 7 planum est: aut
per dictionem vel: 7 tunc puto opini
onem Hostre. veram. s. q̄ talis sentē
tia non valet p̄pter incertitudinē. l. 3.
C. de sen. que sine certa q̄titate. hec il
le. Inno. autē dicit simpliciter q̄ suspē
sus ab officio tantum non d̄z percipe
fructus beneficiorū: sup. c. pastoralis.
de appel. Sed Hosti. hoc itelligit q̄
est suspensū p̄ graui cā: secus p̄ leni
vel infamia: 7 non est p̄tuma. Et nō
fm̄ Hosti. q̄ suspensū a pontificali
bus si celebrat in pontificalibus non
erit irregularis. Rō est q̄ pontifica
lia n̄ sunt de s̄ba celebrationis: nec de
bem⁹ aliquē irregularē iudicare nisi
inueniat exp̄ssā: ar. de pe. di. i. 5. pene
It̄ si suspensū a p̄icipatione sacroꝝ
de q̄ suspēsiōe h̄c. 18. di. si q̄s autēz.

7. c. si. 7. c. placuit. di. 58. c. si. ex de ele.
ofus. 7 d̄ his que s̄ia ma. p. ca. c. i. Si
celebrat nō est irregularis. Talia. n.
non sunt ordinis cū 7 laici p̄icipēt sa
cramentū. Host. 7 Inno. Clerici qui
scienter eligunt ad ep̄atum indignū
s. contra illam formā: que h̄etur ex d̄
elec. cum ī cunctis. sunt p̄ triennū su
spensi a beneficio in. d. c. Et dicit glo.
habitis 7 habendis. Eligentes autem
sine electio facta sit concorditer siue
in discordia: si īfra octo dies ex quo
poterunt cōmode ipsā electionē de
ctis distulerint p̄fictare. Qui culpa
biles in hoc fuerint a p̄secutione ele
ctionis sūt exclusi 7 suspensi p̄ triēni
um a bñficijs que obtinent in illa ec
clesia: ad que si īfra illud t̄ps teme
re vel colorate se immiscuerint illi p̄
petuo sunt p̄uati: ex de elec. cupiētes.
li. 6. Compromissarius si scient eligat
indignum est ipso facto p̄ triennium
suspensū a bñficijs ecclesiasticis. hec
tñ suspensio non t̄git ep̄os: nec intel
ligit nisi in electionibus ep̄oz 7 sup̄
oz: secus de electōib⁹ inferiorū: ex de
elec. si cōpromissarius. li. 6. Religiosi
grauantes vel fraudātes ecclesias cir
ca decimas eis debitas si requisiti p̄
illos quoz interest non desistunt īfra
mense: vel de vsurpatis vel detētis in
fra duos menses non fecerūt emendā
suspensi sunt ab officijs administrati
onis 7 bñficijs: 7 talia non h̄ntes sūt
excoīcati: extra d̄ deci. c. i. in de. Et di
cit Jo. an. in glo. se credere q̄ suffici
at iudicis declaratio super satisfā
ctione: nec q̄ sit necessaria alia abso
lutio quo ad suspensionē: sed quo ad
excoīcationem bene requirit absolu
tio. Doctor v̄l magister qui doctorat
i z

aliquem: nisi prius exigit iuramentum a doctorando quod non expendet pro suo doctoratu ultra summam trium militum tironem suum argenteorum et suspensus pro sex menses a collatione doctoratus: et de magistro cum sit in de. In capitulo ecclesie cathedralis vel collegiate et suspensus a voce in electione et alijs quod non habet ad minimum ordinem subdiaconatus et si sit quod habet beneficium cui annexum est ordinem nisi infra annum faciat se promoueri ad tale ordinem quem requirit beneficium legitimum impedimento cessante: et de eta. et q. li. vt bi q. in de. Qui prohibiti sunt audire leges et physica: de q. b. h. s. i. ti. de ex. ultra excommunicationem sunt suspensi ab officijs suis ibi vide. Ultimo non quod suspendere potest ab officijs quod et excommunicare: quod autem possit excommunicare: h. s. vii. laicorum vel mulierum cum non possint excommunicare: nisi ex commissione speciali papae: di. 3. s. verum. in glo. non possunt et suspendere. Potest tamen abbatissa s. 3. In suspensum a beneficio clericos ecclesiarum sibi subditorum: si habet ex consuetudine habitum non autem ab officio. Itaque non quod sicut excommunicatio sic et suspensio persequitur appellatorem: minime suspenditur: suspensio dico ab officio vel ingressu ecclesie lata et de se. ex. is qui. li. 6. Itaque non quod absolutio a suspensio officij simpliciter vel diuitius fieri debet sibi ista forma vel simili: Ego absoluo te a vinculo suspensiois qua incurristi propter tale causam: et restituo te executioni ordinum vel officiorum tuorum: In nomine patris amen. An quod suspensio pertinet ad foris attentiosum: nec reperitur determinata forma necessaria habet relaxationis. Ideo quicquid dicat et quibusvis verbis utat his quod et absolutum a tali vinculo: si intendit absolute: vere absoluit sic de omni c. s. de absolute ab excommunicatione. Sed quod quid quod

possit absolute a suspensione. Circa hoc Dau. in de. monasteriorum. de re. eccles. si alii sic dicunt: ubi papa potest penam suspensionis vel interdictionis propter contumaciam canonem pendendo: puto quod inferior possit absolute: et de sen. ex. nup. nisi ipse papa sibi reseruet absolom vel alteri ex parte determinate persone. Et hoc tamen Vinc. Du. Hof. Inno. Ber. et Jo. in glo. 2. q. i. si inimicus. et 17. q. 4. sigs deinceps. Et Hosti. idem iudicium est si potestatem inferioris approbat et confirmat: de statu. ex frequentibus. Plus enim non operatur confirmare quam addere sententiam. vnde potest quilibet suffraganeus relaxare: cum non sit maioris efficacie quam in eo. Sic intelligitur. c. graue. et de preben. et hoc nisi alteri reseruet absolute. Si vero pena suspensionis et habet imponat per suam a. ab hoste tunc ligans debet absolute non inferi: et de offi. or. cum ab ecclesiis. saluo casu decre. pastoralis. e. ti. Idem tamen Guil. in spe. Si vero suspensio sit perpetua que habet vim peruationis: vt non. vi. cen. de trans. c. 2. et Guil. in spe. ti. 2. s. nunc ostendendum. non habet locum absolutio: sed necessaria est dispensatio prius collatione. Et tunc est videndum an tale sit crimen in quo possit episcopus dispensare et habeat deferre vel non: et in primo casu poterit episcopus dispensare et cedere: puta beneficium vel officium executionis ordinum quo ad dispensationem: in casu 2. non poterit. 4. 4. di. multis. et de suspensione quod ponit in d. c. monasteriorum. dicit idem Dau. non puto hanc de sui natura operari peruationem: alio papa expressisset hoc. de deci. ad audientiam. vnde credo eam posse per ordinarium relaxari ratione premissa: sed si non relaxetur durabit perpetuo. io. q. 2. perpetua. Nota quod siue

oēs suspēsiōis late p quoscūq; platos
 3 fres p̄dicatores 3 indulta p̄uilegio
 rū suoz: sunt ipso facto irritē et inane
 Ale. Meritis vris. Et si 3 alios occa
 sione ipsoz f̄m late fuerint sūt et ir
 rite et inanes. Alex. Nimis iniqu. Itē
 magr ordinis et singuli p̄ores et p̄uin
 ciales p̄uentuales et eoz vicarij in lo
 cis et p̄uētib; sibi cōmissis f̄ribus sibi
 subditis nec non et alijs f̄rib; eiusdem
 ordinis interdū ad eos declinātib;: vñ
 cūq; p̄nt imp̄iri b̄nficiū absolōis a
 suspēsiōe ex cōdicatōe et t̄dēo: q̄s s̄nias
 incurrisent in ipso ordine vel an in
 gressū ei: ac et laicos q̄ ordinē ipsuz
 ingredi vellent: nisi adeo eēt excessus
 enormis: vt merito eēt sedes apostoli
 ca p̄sulenda. Boni. et Alexan. Virtute.
 It̄ predicti plati possunt dispensa
 tionem obtinere a suis p̄fessoribus et
 absolūtiōe sup suspensionē et irregu
 laritate: quā 3risset ex eo q̄ ptulisset
 s̄nias ex cōis suspēsiōis et interdē si
 ne scriptis ex incautela. Clemēs. Exi
 gentibus. Videret n̄ eē d̄ria talis iter
 suspēsiōe depositionē et degradatō
 nē stricte sumendo ipsos t̄m̄ios. naz
 large frequēter accipit in iure vnuz
 p̄ alio: vt dī. 46. cleric; p̄mo. Suspen
 sio videt̄ ip̄ortare p̄uatiōz executōis
 legitime ordinis vel officij eccl̄astici
 simpliciter: vel ad t̄ps et cū spe dispē
 sationis: q̄ q̄nq; a iure q̄nq; a iudice ī
 fert. Depositio ip̄ortat p̄uationē ex
 ecutōis legitime officioz et b̄nficioz
 eccl̄asticoz possessionis simplicit̄
 et ex toto absq; spe restōis retento n̄
 p̄uilegio clericali: q̄ p̄ueniri non p̄t
 in iudicio seculari: nec capi nec puni
 ri a laicis et sit p̄ s̄niam hois cōit: nec
 p̄t inferri h̄ pena ab inferiori ep̄o q̄

hoc agē p̄t erga p̄p̄um subditū affi
 stente sibi canonico numero ep̄oz si
 ē in sacris: al̄s suffic̄ p̄pria s̄nias ep̄i si
 ne alioz p̄ntia. Depositi; at et degra
 dat; restitui non p̄t ad officia sua: ni
 si p̄ dispēlationē pape. It̄ vbi in iur
 d̄r suspendat̄ vel deponat̄ vel degra
 det̄ p̄minatio ē s̄nie ferende non lata
 s̄nias: vt. 35. dī. ep̄s. Degratio vltra pe
 nā depositiōis h̄ addit: q̄ p̄uat p̄ui
 legio clericali oī cū cēta solēnitatē: cha
 racter aut̄ ei auferri non p̄t: nec a q̄
 cūq; creatura: q̄uis Jo. an. videatur
 ponere 3rū. s. q̄ possit ei auferri. S. 3
 Tho. in 4. et Jo. i glo. dī. 50. accedes
 et Inno. tenent q̄ non. De mō et for
 ma degradatiōis h̄s in. c. degrada
 tio. ex de pe. li. 6. et in sū. p̄isana. Nota
 tū q̄ non oīs degradat; ē tradēdus
 curie seculari: s; solū in trib; casibus.
 Prim; in crie heresis: ex de h̄etic. ad
 abolendā. et hoc nisi ad p̄ntiam in p̄ti
 nenti redire voluerit: s; si relab̄r nō
 plus p̄at̄ ei. 2; in falsificatione l̄ra
 rū pape: ex de cri. fal. ad falsariozum.
 3; cū q̄s deponit̄ p̄pter calūniā quā
 suo ep̄o intulit. et q̄. a. si q̄s sacerdotuz.
 Vñ cū in curia romana his tp̄ib; q̄
 dā sacerdos interfeciss; sacristā s̄cti
 Petri sacerdotē: vt sic posset rape bo
 na sacristie: regl̄ito cōsilio p̄itoz sup
 hoc p̄cluserūt: q̄ non oīs p̄pter h̄ tra
 dī curie seculari ad occidendū f̄m in
 ra s; poni in carcerē vel caueā in p̄pe
 tuum ibi sustentando pane doloris
 et aq̄ angustie. Papa tū Martin; de
 plenitudie p̄tatis illū degradatū fec̄
 tradi curie seculari et sic fuit mortu;
 P̄ot. n. nihilomin; q̄s p̄ solū ep̄z suuz
 degradari p̄uocatis abbatibus et ali
 is religiosis et p̄relatis et litteratis sue

dioc). qñ sacerdos vel alí? in sacris fu
erit curie seculari p hñi tradend? et
dgradad? sic ei videbit? expedire eñ
d hñi. qñ. li. 6. Nec at degradatio cñ
gs pñt hñi? vel alio ē tradē? curie
scñari sic fienda ē pñte ptate. Dicit d
gradās illi vt in for suū recipiat de
gradatū: dñ tñ itcedē p eo q ñ mori
atur: eñ de v. sig. nouimus.

De irregularitate ti. qñtus.

Cap. 96.

I Regularitas sic diffinitur
a specu. q ē nō seu impedi
mentū canōicū ex facto: seu
defectu pueniens: q gs phibet ad ec
clesiasticos ordies pmoueri z i eis dē
ministrare. Et irregularitas phit mñ
tis modis z cāis. Et ad sciendū qñ gs
est irregularis ex indebita celebratio
ne vel executioe ordinū. Jo. cal. pñt
talem distinctionē. Celebrans at vtēs
officio ordinis aut ē scia aut masculis
Et si est mulier siue laica siue religio
sa non sit irregularis: q cñ non sit ca
pax ordis clericalis non cadit i ea ir
regularitas: p quā gs ipeditur ordia
ri vel ordinis officiū celebrare: sumit
hec rō ex. c. debitum. de biga. z. 33. q. 5
hec imago. Si g mulier excōicata vñ
interdicta vel in loco interdco: vel in
debite tractet officia sua sacra temerē
agit z puniri dñ: eñ de pe. z re. noua.
non tñ ē irregularis. Si autē est vir
aut est furiosus aut sanementis. Et si
furiosus ppter quancūq celebratō
nem non efficit irregularis nec pec
cat. Idē de infante cllico: si furiosus
de homi. Si est sane mentis: tunc tal
aut est clericus aut laic? Et si laicus
est z cum solenni apparatu alicui? or
dinis celebrauit. s. exequēdo actū ali

cuius ordinis siue pñterfusus sit alicui?
religionis siue secularis: l3 hoc sit ri
gorosum videt? q sit irregular: d de
ri. non or. mi. c. i. Nec cum tali vt va
leat pmoueri alius qñ papa pñt dis
pñsare: sicut z cñ ordinato z suspensio
celebrāte ali? qñ papa non dispñsat: g
idē est in isto casu. Itō tñ q h videt?
intelligendū de ordinib? sacris z i so
lenni apparatu. Itā z officia minoz
ordinuz fm Tho. in. 4. licite z alios
doc. pñt exerceri: et ab his q non sunt
ordinati in illis. Si at hoc agit sine
solenni apparatu: talis non efficitur
irregularis. Si at est cleric? tunc aut
celebrat in ordine quē non habet aut
in eo quē h3. Et si pmo casu hoc agēs
in ordinib? sacris est irregularis. De
subdiaconatu aut dicit Huil. q si est
in minorib? tunc pñt cantare eplām
dñmō sine solennitate. Et addit In
no. q est licitū qñ deest subdiaconus
z tunc etiam cātet sine ornamentis s3
diaconi. S3 solēnis appat? subdiaconi
videt? eē manipulus. Dicit. n. Pet. de
pal. in. 4. q tunicellā l3 ē non subdia
cono portare: q non ē ei ppria vestis
sicut manipulus quē nullus inferior
subdiacono portare dñ. h De. Unō
si talis cantet eplām cum tunicella si
ne manipulo: non tñ porrigendo cali
cem diacono vel sacerdoti: qd ē pñi
um officiū eius z pñcipalis act? ordi
nis talis: z vbi ē consuetudo q ē i mi
noribus cōstitutus cantet eplām illo
mō non videt? irregularis: secus aut
vbi cum manipulo vel porrigēdo ca
licem: vel vbi non est mos q cātent
nisi subdiaconi. De ordinib? supiori
bus non est qd: quia sine dubio iur
ritur irregularitas. Si vero clericus

celebrat in ordine quē h3 tunc aut est
 excoicatus maior: vel celebrat: seu of
 ficiū exercet in loco intēdo ab hoīe
 vel a iure: aut est suspensū. Si pmo
 mō tunc in vtroq; casu efficitur irre
 gularis et indispenfabilis nisi p papaz:
 de sen. ex. is. qu. li. 6. Dicit tñ Guil. q
 in minoribus pstitutus ministrando
 seu exercendo officiū suū et cū solen
 nitate cū est excoicatus: non efficitur
 irregularis: q; illa duo. c. si q; eps. i. et
 z. ii. q. 3. non loquuntur de eis. Et pe
 ne sunt restringende secus de subdia
 cono. Sed sine solennitate legendo
 eplām subdiacon?: diacon? vel p̄sbr:
 excoicatus credunt quidam q; non i
 currant irregularitatē. Si at clericus
 ē suspensū sumendo stricte suspensio
 nē. i. q; ad se et quo ad alios. Ita q; est
 suspensū q; ad se tñ: puta ppter mor
 tale qd cūq; vel ppter miorē excoi
 cationē: vel ppter iunctioz a p̄fesso
 re talis celebras nullā incurrit irregu
 laritatē: vt dcm c. s. i. suspensū q; ad
 se et alios: aut ē suspensū a canōe aut
 ab hoīe: si at ab hoīe seu a iudice tūc
 aut ignorauit ignorātia p̄babilis: et tē
 non efficit irregularis: aut i grantia
 crassa et supina: tunc ē irregularis et
 multo magis si sciuit se suspensū: et h
 quocūq; sit suspensū simplr sine ad
 tps determinatū siue non determina
 tū: et si rōe defectus vlt infamie: puto
 talem durāte suspensione celebrāte
 eē irregularē: nec posse dispensari se
 cū nisi per papā: ad hoc. ii. q. 3. si quis
 p̄sbr. d. sen. ex. cū medicinalis. li. 6. Si
 vō est suspensū a canone: tunc aut ē
 ratione criminis: aut ratione defecti
 aut ratione infamie vel scandali. Si
 pmo modo tūc aut simplr est suspē

sus: et sic celebrando ē irregularis. et
 q. 3. si quis eps. aut est suspensū ad tē
 pus. Et tunc aut ad tēpus determina
 tum: et sic interim celebrando est irre
 gularis: aut ad tempus indetermina
 tum: et tunc aut cum cōditione donec
 peniteat: aut cū conditione donec sa
 tisfaciat: vt. si. di. si qui sine. et. c. se. et de
 cohabi. cleri. et muli. sicut. et in clem. de
 deci. in. c. i. cum similibus. Et tunc li
 cet quidam contradicant: puta si sic
 suspensū ante obligationē celebrat
 est irregularis: quia in hoc factū in
 dicis est necessarium vt habeatur p
 ablolutio: vt dixi de eta. et qual. cum
 bone. Et sic cum factum hominis sit
 necessarium sequitur q; quo ad sus
 pensionem dei canon aliquid addit:
 vt in dicta decre. sicut. de cohabitati.
 cleri. et muli. Si non est suspensū cū
 conditione donec peniteat: vt. s. d. ele
 ctio. osius. et tunc equum est tenere q;
 interim celebrando non efficitur irre
 gularis: q; talis suspensio videtur es
 se dei: ad quam nihil addit canō: nec
 vt habeatur pro sublata aliquid fa
 ctum iudicis est necessarium. Et ideo
 dicendū ē de ea vt d. suspensione dei
 tantum. Si z? modo sit suspensū a
 canone id est ratōne defectus. Tunc
 aut ratione defectus ordinis aut rati
 one alterius defectus. Et si ratioe al
 terius defectus ordinis: vt clericus p
 saltum p̄motus q̄tum ad ordinem
 omisiū: in quo si exercet officiū an
 teq; recipiat est irregularis: sed cele
 brando in ordine ad quem ē p saltū
 p̄motus quem h3 non est irregularis
 di. 5. z. sollicitudo. Si ratione alterius
 defectus vt bigamus illegitim? corpe
 viciat? ordiatus an etatem legitimā

vel a non suo epō: hoc casu concordant
oēs q̄ celebrando non est irregulari
q̄ hoc non est exp̄sum in iure. Et q̄
qñ curia mandat cū iaz ordinatis in
supradictis defectibus disp̄sari nil
d̄r de irregularitate: di. 56. apostoli
ca. 7. c. cenomanensem. Stilus autem
curie est attendendus: de cri. fal. q̄ gra
ui. Nec obstat q̄ ordinatio iaz facta
ante legitimam etatem: vel a non suo
epō fuerit cū peccato: q̄ p̄ncipalis cā
p̄pter quam diximus tales susp̄sōs
est defectus non peccatum: ḡ ratione
defectus non criminis talis d̄z cēferi
susp̄sus. Et hac rōne puto q̄ l̄z irre
gularis ex celebratōe diuinorū sit sus
pensus a canone p̄pter hanc irregu
laritatē: si tñ alias non est suspensus
a iure vel ab homine: puta q̄ absolu
tus ē ab excoīcatōe 7 suspensione: l̄z
non ē secū disp̄satus sup irregulari
tatem vel non suspensus contrahit ir
regularitatem: quia hoc non est exp̄s
suz in iure. Si tertio modo est suspē
sus a canone. s. ratione scandali vel i
famie: tunc celebrādo non est irregu
laris: d̄ cleri. peregr. c. i. Sed bene fa
ciunt alij abstinento p̄pter infamiaz
que est contra illum: vel vt scandalū
euitetur. Et per hoc sequitur fm̄ In
no. q̄ illi quorum crimina sunt noto
ria qui etiam post penitentiam phi
bentur celebrare p̄pter scandalum 7
infamiam: vt de coha. de. 7 muli. c. si.
Sed si ante absolutionem celebrant
non incurrunt nouam irregularitatē
Ex allegatione quam facit videtur i
telligere d̄ notorio fornicatore: qd̄ pi
um est tenere. Et qd̄ nō. in. c. i. de sen.
excom. li. 6. intelligitur d̄ notorio for
nicatore ante penitentiam celebrante

ne videatur sibiip̄s contrarius: tamē
de rigore sola penitentia non tollit su
spensionem canonis in notorio forni
catore: vt videt̄ exp̄sum. 50. di. p̄c̄it
q̄ requiritur factum iudicis: vt. s. di
ctum est de sup̄sō a canone donec
satisfaciat. S̄z absolutione facta a lē
tentia canonis a qua potest in hoc ca
su ep̄s absoluere: q̄ conditor canonis
sibi non reseruauit. Si penitet rema
nente irregularitate quā cōtraxit hu
iusmodi fornicator notorius ex cele
bratione diuinorum: de qua nondū
est disp̄satus ex noua celebratione
nouam irregularitatem non incurrit
Dicit. n. ipse Inno. q̄ talis celebrās añ
q̄ peniteat efficitur irregularis indis
pensabilis nisi per papaz: sed anteq̄
secuz disp̄setur celebrando ēt peni
tens. i. dimissa cōcubina non p̄bit no
uā irregularitatem. Et forte talis fuit
intentio Inno. h. Et oīa h̄ nōnē p̄
In. de butr. sup̄ decre. de cle. exc. mi.
si celebrat. sed abrenūtiata aliquatit̄ fuit
7 mutato aliquatit̄ ordine additis
solū tribus locis vt p̄z dictis breuib⁹
Tho. Pe. de pal. 7 Huil. Nota tñ q̄
ex p̄cedentibus videtur q̄ ordinatus
añ legitimam etatē sit ip̄so iure suspē
sus ab executione ordinis sic receptū
sed solennes doc. cōiter tenent p̄rium
videlz in sum. Rai. Huil. in glo. eius
Archi. in rosa. di. 77. Ber. ex de cle.
per sal. p. c. i. Anto. de but. extra d̄ tē.
or. vel non est compos. Pan. de elia.
3a. 7 Fran. zaba. super de. generalem
de eta. 7 quali. hi omnes dicunt q̄ ta
lis non est ip̄so iure suspensus sed su
pendend⁹: 7 interdicienda est ei execu
tio ordinis recepti añ legitimā etatez
vsq̄ ad etatē legitimam. Et si postq̄

fuerit ei interdicta executio a iudice suo: vltus fuerit ordine tali ante legitimam etatem erit irregularis. Si autem non fuerit ei interdicta: sic videtur ordine ante legitimam etatem recepto non esse irregularis vt dictum est. Idem etiam audiui a quibusdam patris.

De irregularitate propter homicidium vel mutilationem.

Ca. 97.

Contrahitur et irregularitas propter homicidium vel mutilationem membri. Pro cuius declaratione non quod cum homicidium vel mutilatio membri fieri contingat mente solum verbo et opere. Si solum mente fiat nunquam inducit irregularitatem: quod lex promotionis factum requirit. Item, quod i. c. vlt. imo et si quis vibret gladium animo occidendi: et tamen non sequitur effectus mortis vel mutilationis non incurrit irregularitatem: etiam si vulneraret: et certum sit quod non est mors secuta vel amissio membri: nec directe nec indirecte. Ad propterea dico quod si vulneratus intulisset non de se mortale: et vulneratus propter imperitiam medici vel propter defectum custodie: quia scilicet non cauet sibi a noxijs mortuus est: vulnerans est irregularis secundum Lauren. extra de homici. Petrus. Ad dictum allegat Pet. de ancha. Nam et si vulneratum ad mortem nouo ictu accelero mortem vel alio modo homicida reputor dicit idem. Illi autem qui interficiunt vindicta sanguinis seu mortis et non prestant consilium vel auctoritatem non sunt irregulares secundum cundem Inno. et Huiletiarum si appetent mortem illius. Item qui videt aliquem occidi et delectatur: et posset

etiam sine sui periculo liberare si vellet: quannis pessime faciat non tamen est irregularis: sicut nec etiam medicus qui dimittit infirmum mori nolens mederi: et dines qui dimittit pauperem fame mori. Item, quod i. si quis non iratus.

Triplex contrahitur irregularitas verbo.

Verbo autem contrahitur irregularitas tripliciter. scilicet mandato: defensione: et consilio.

Mandato quidem quando quis mandat aliquem occidi vel mutilari: et sequitur effectus. Item, de si quis viduam. Si tamen renocasset mandatum et expressse: et sine ulla fictione prohibuit fieri antequam sequeretur effectus non est irregularis secundum Inno. extra de simo. sicut tuus. Sed et si quis mandat aliquem verberari inhibens expressse nec occidat vel mutilet est irregularis mandator sicut et executor: quia mandando in culpa fuit: extra. e. is qui. li. 6. Item episcopus vel alius prelatus qui habet iurisdictionem temporalem debet constituere iudicem secularem qui audiat causas precipue sanguinis: et illi potest et debet precipere quod faciat unicuique iusticiam. Si autem talis iudex interroget eum in speciali quid agendum in tali qui scilicet meretur penam sanguinis potest respondere: consule peritos. Et caueat ne per suam responsionem directam vel indirectam ille intelligat: quod cum sanguine preiudicare secundum Rayn. nam si ex hac responsione reus occideret vel mutilet esset irregularis. Potest et prelatus talis delegare alicui et specialiter super aliquo maleficio vt homo

homicidio: et h in iurisdictione sua com-
 misso ut ingesta veritate iusticia exequi
 et sicui committat iusticia exequi: et si oc-
 cidat non propterea ille placet et irregu-
 laris: et ne de. vel mo. eps. li. 6. Item
 non solum iudex in causa sanguinis: ubi
 sequitur effectus est irregularis: quous si re-
 cta intentione et debito processu faciat in-
 ste agat et merito: di. si. aliquantos.
 sed et assessor testis notarius scribens
 sententiam vel proferens eam: vel scribens at-
 testationes vel leges dum publicantur
 vel scribens vel dictas litteras pro vindicta
 sanguinis. Quod hi irregulares sunt: quia
 coopantur in mandato sine f. 3. Rai.
 di. 50. sigs. et ex ne de. vel mo. sententiam.
 Sed si in huius sententia non est secutus ef-
 fectus f. 3. Huil. quous sunt irregulares
 episcopus potest super hoc dispensare. Princeps
 autem qui legem condit: cuius legis
 auctoritate homines sunt traditi morti
 non efficitur propter hoc irregularis:
 ut dicunt quidam: et bene quia incerta persona
 non adiudicatur: ita non. Archi. 23. q. 5.
 officia.

Homicidium verbo defensionis tri-
 pliciter committitur.

Homicidium verbo defensionis com-
 mittitur tripliciter. Uno modo: quia
 defendit causam sanguinis. i. mu-
 tilationis vel mortis aduocando: et h
 siue aduocet pro actore siue pro reo. Cum
 actor obliget ad penam talionis: quia agere
 do pro reo agit contra actorem. Unde
 si sequitur effectus est irregularis: quoniam
 cumque iuste aduocet indispensabilis nisi
 si per papam: sed si non sequitur effectus pro
 episcopum secundum Huil. potest dispensari. 2. modo
 est cum quis dissuadet his qui valebant de-
 fendere occisum ne defendant: et hoc facit
 corrupta intentione ut ille moriatur.

Nam si pater vel mater vel alius sanguine-
 us seu amicus retrahit filium vel ami-
 cum suum volentem alium a morte libera-
 re: quia timet ne ipse ibi adiuuando oc-
 cidat non est irregularis: 3. modo cum
 placitum vel alij clerici ad defensionem reorum
 suorum ponunt querelam de malefactoribus
 suis: seu quia eos damnificauerunt penes
 iudicem secularem et emendam petant sibi
 fieri et prouideri ne talia presumantur
 eos. Si ex huius querelis iudex mortem in-
 ferat exigente iusticia: non sunt irre-
 gulares dicti clerici si prestatum sit expressum
 se quia penam sanguinis non intendunt: et
 e. ti. prelati. li. 6. Item licitum est prelati
 ecclesiasticis ob defensionem reorum ecclesie
 vel fidei inuocare et violentos brachium
 seculare: et hortari tales non quod
 ut occidant vulnerent vel mutilent: quia
 hoc est directe ad homicidium prouoca-
 re: sed ut ecclesie primam fidem defendat libe-
 ret et terram ab infidelibus occupatam ad
 christum reducant: et super hoc ecclesia facit ma-
 gnas remissiones: et tamen hinc inde aliqui oc-
 cidant non tamen est prelati imputandum: im-
 mo peccarent nisi tales se opponerent:
 et de homi. postulasti. 2. 23. q. 3. maxi-
 mianus. 2. q. 8. agitur. 2. c. hortatu. 2. c.
 scire.

Homicidium verbo consultatoris tripliciter
 committitur.

Homicidium verbo consultatoris com-
 mittitur tripliciter ratione. scilicet pro
 ratione et approbatione. Ratio
 ne quodammodo: puta querenti an liceat occidere pa-
 ganum vel iudici malefactorum: respondeat quod
 licet propter deos probabiliter ipse respondens quod itro-
 gas velit facere secundum filium eius irregulari
 cidi. 50. sigs. Secundo autem de ratione generalis
 cognitionis vel opinionis: et ex quo non cre-
 dit aliquem in iudicandum vel occidendum

Dicit Archi. 23. q. 8. pessimā. Quid si iu-
 dex laicus interroget clericū quid agē-
 dū de aliquo qui d' iure esset pena lā-
 guinis puniendus: pōt elic' rñdē: hoc
 non ptiēt ad me: p'sulatis p'itos. Et ca-
 ueat sibi cleric' ne ppter suam rñsio-
 nē directam vel indirectā intelligat
 iudex q' d' sanguine puniri s'z Rai.
 dicunt tū quidā q' pōt dicere q' puni-
 at eum s'm q' ius dictauerit: dūmō nō
 expmat q' puniat eum ad sanguinez
 vel ad mortē: vt nō. Du. d. 3. ois. Sed
 ipse Archi. sup. c. ois. dicit istud dictū
 s. Aug. pōt intelligi cē verū: qñ crimē
 non iminet cē puniendū: aliqn si ex
 p'silio suo. s. rñsio siue g'iali siue spali
 segtur p'pinqū homicidiū irregulari-
 ris ē s'm Hosti. cē de homi. sicut di-
 gnū. Approbatione: vt cū audit ali-
 quos velle facē homicidiū siue noīe
 suo siue alteri: et ipse approbat: vt cū
 tractat a plurib' de morte alic' i p'si-
 lio et ipse cū alijs assentit: et ex h' segt
 homicidiū: sec' at si p'hibēt. Silr' si q's
 p'sulit vt occidat: et an' factuz reuocat
 p'siliū. Sed firmiter credit q' illa re-
 uocatio non sufficeret ad impediendū
 homicidiū: si non indicat ei q' ē oc-
 cidendus vt sibi caueat est irregularis
 Si aut' solā reuocationē firmiter cre-
 dit sufficere: non erit irregularis: ex q'
 reuocauit consiliū. i. q. 4. quia p'su-
 latus. s'm Inno. Persuasionē p'silij: si
 quis persuadē alicui q' exponat se pi-
 culo p' iure suo vel p' patria: si scit eū
 verisimiliter moriturū et mors sequa-
 tur irregularis est s'm Inno et Host.
 Secus si consulens hoc non estima-
 bat. 23. q. 3. pro membris. Sed si quis
 suadet alicui q' indubitanter se mor-
 ti exponat pro Christo et ecclesia nō

erit irregularis: licet sequatur mors
 s'm Inno. et Hostien. Item si volen-
 ti fugere inimicos ppter timorē mor-
 tis: consuluit quis q' remaneat et p-
 curabit pacem: et sic remanēs occisus
 est s'm Huil. si non habuit p'abilem
 causam credendi q' illi non immine-
 ret periculum irregularis est. Secus
 si hūit p'abilem cām hoc credendi:
 puta q' inimici eius erant adeo ei cō-
 iūcti: q' merito potuit presumere q'
 posset eos cohibere. Item si quis con-
 suluit non homicidium quidem sed
 aliquid vñd secutū est homicidiū s'z
 Inno. distinguendū est: q' si verimili-
 ter potuit estimare q' inde sequebat'
 mors irregularis est: vt si suasset iactū
 machie vel baliste: vel q' eatur ad ca-
 piendum castrū: qd non poterat d' fa-
 cili capi sine morte hoīuz: et sic mors
 ē secuta. Si vero non potuit estimari
 nec erat verisimile q' sequeretur mors
 tunc si consuluit sup re illicita est ir-
 regularis si sequat' mors: cē. c. conti-
 nebatur. Et idem si mandat: secus at
 si p'suluit rem licitam: et eodem mo-
 do distinguitur: si is cui consulit nō
 occiditur. Item qui consuluit vt i'fir-
 mus vertatur vt citius moriat': si ex
 tali transgressione citius moriet': p'su-
 lens est irregularis: et q' hoc facit s'm
 Huil. Itē si quis clamat latrones la-
 trones: si hoc facit ppter timorē cor-
 poris sui. nam timet ne aliq' velint eū
 occidere: non est irregularis: q' non
 intendit mortē alicui sed sui liberati-
 onem p qua l'z implorare auxiliū s'z
 Inno. sed si non ppter hoc facit itelli-
 gere poterat: quia ex clamore vel ali-
 quo actu suo: homicidium seg pote-
 rat irregularis est. Idem Hostiensis

It[em] si cum d[icitu]r latro capt[us]: et dicit ali-
 qs claudite ei os ne clam[et]: et latro oc-
 cidat. Credit[ur] h[uius]m[od]i. q[uod] ill[ud] dixit sit
 irregularis: q[uia] inuit[ur] ducētes dādo cō-
 filiū. Et eodē mō si q[ui]rentib[us] malefa-
 ctore[m] indicauit eū: nisi forte ignorauit
 q[uod] ignorare rōnabl[iter] potuit: nesciēs
 q[uod] ad mortē q[ui]reretur.

De homicidio circa sc[ilicet]m et tripl[ic]i
 committitur.

homicidiū sc[ilicet]m cōmittit[ur] tripl[ic]i
 v[er]z necessitate casualitate et vo-
 lūtate. Homicidiū necessitate ē duplex
 q[uia] aut necessitas ē inuitabilis: aut eni-
 tabilis. Sigs igr[ur] occidat vel mutilet
 ex necessitate inuitabili. i. ita artatus
 vel angular[is]: q[uia] nec fugē nec clamare
 nec al[iter] se pōt inuare nisi occidat vel
 mutilet non ē talis irregularis: et de
 homi. si furiosus. in de. q[uod] vnicuiq[ue] vi
 vi repellere l[icet] cū moderamine incul-
 pate tutele: di. i. ius nāle. S[ed] si hoc fa-
 ceret ad defensionē p[ro]p[ri]o[rum] suoz vel
 socioz non euaderet irregularitate[m]
 s[ecundum] Jo. an. i. addi. sup[er] Spe. Idē si p[er]
 defensionē re[sp] suaz. It[em] si fugē poss[et]
 s[ed] fugienti piculū poterat iminē: pu-
 ta casure vel velocioris cursus inimi-
 ci insequentis: q[uod] audacior fēus p[ro]pter
 fugā pōt[est] de facili fugētē a tergo vul-
 nerare: et in terrā p[ro]strare et occidē. di-
 cit[ur] zen[on]. vt allegat[ur] De. de anch. sup[er] c.
 si furiosus. q[uod] p[ro]babiliter dici pōt[est]: q[uia]
 talis nō fugiēs p[ro]p[ter] p[ro]dēā: nec al[iter] eua-
 dē potens: si occidit nō ē irregular[is]. s[ed]
 et infās et furiosus occidēs quocunq[ue]
 non ē irregularis vt dic[itur] illa decre. et
 dicit[ur] De. de anch. q[uod] idē est de maiori
 septennio: si non ē doli capax. i. q. i.
 illud. secus si ē doli capax. Si at[que] ē ne-
 cessitas enitabilis: puta q[uia] alit[er] euadē

pōt[est]: vel q[uia] potuit recedere d[istans] loco vbi
 expectabat inimicos eius vēturos: tē
 efficit irregular[is] nec ad maiores or-
 dines ascendet: imo nec i[n] susceptis nō
 si ex magna disp[er]satione p[er]mittat[ur] in-
 strare: et q[ui]s zen[on]. dicat si fugiendo
 fuga erat sibi vitup[er]osa et ad dedec[us] et
 si nō ad piculū p[er]sone: et p[ro]pter h[oc] nō fu-
 git et occidit: talis euadit irregularita-
 tem. De. de anch. non credit hoc v[er]z
 s[ed] q[uia] talis enitet irregularitate[m]. et h[oc] vi-
 det[ur] magis v[er]z. Homicidiū casuale
 ad sciendū q[uod] induc[itur] irregularitatem
 nō distinctionē: aut q[uod] dat op[er]a rei il-
 licite aut licite. Si licite tunc dupl[ic]i:
 q[uia] aut adhibet o[mn]i diligētiā quā de-
 bz aut non. In p[ri]mo igr[ur] casu dādo. s[ed]
 op[er]a rei illicite dato q[uod] p[ro]pter o[mn]i volū-
 tatē ei[us] supueniat homicidiū: vel mu-
 tilatio ex ope ei[us] ē irregularis. vñ si
 cleric[us] exercitatio[n]e vel venatio[n]e iaculū
 mittit: et casu hoīem occidit ē irregu-
 laris: q[uia] talia op[er]a debēt ab eo peni[tere]
 eē aliea. 50. di. clerico. Similiter si lu-
 do ipegit lapidē p[er] aliquē: et ille volēt
 declinare ipegit in aliū lapidē et mor-
 tuus ē: p[ro]p[ter] q[uod] ē irregularis: q[uia] ludus
 noxi[us] erat: et idē in similibus. In 2[do]
 casu. s[ed] cum adhibet o[mn]i diligētiā dā-
 do op[er]a rei licite nullā culpam vel ir-
 regularitatē incurrit si p[er]tingat in ho-
 micidiū: puta repabat domū posuit
 signa ante eā et clamauit anteq[uam] p[er]-
 ceret t[em]p[or]e p[ro]gruēti p[er] trāseuntibus: v[er]z
 incidit arborem et cecidit in p[ar]te[m] con-
 tra cōem estimationē tē. Omnes ei[us]
 casus fortuiti p[er]uideri non possūt: ex-
 tra co. Johā. et c. quidam. Unde et si
 ceruus vel equus vel animal aliū ali-
 cuius aliquem occidit non ē irregu-
 lis d[icitu]r d[icitu]r ei[us] d[icitu]r maliciā vel culpā i[n]

mortē non hūerit: di. 50. hī q arbores
In 3° casu. s. vbi nō adhibet dōbita di
ligētia ēt in ope licio iurrit irregu
laritate. vñ fm Do. pñb: q mittit pue
rū ad aquandū equū monens vt ca
ueat de flumie t tñ submersus ē: iudi
cat eū culpabilē: sic t diaco^o q non re
mouet falcē qua accinet^o erat: cū sci
ret ludi pñuetudinem: ēt de homi. co
tinebat. Et sacerdos q non remouet
cultellū a corrigia euz qua vberabat
famulū: ēt de homi. ad audientiam.
Itē si clīc^o capit furē t tradit eū iudi
ci: t hoc vt faciat ei restitūē res suas
ablatis q̄s alias hñe non poterat si n̄
h3 intentionē corruptā. s. vt intendat
mortē furis ipse capiens: t sup h ēt fa
ciens pñestationē q non intendit vi
dictā sanguinis sed suū hñe: t non h3
cām suspicandi: q hoc pñgē potat
si sequat mors illius capti furis non
erit irregularis. Secus at si aliqō eo
rū defuerit: puta q poterat aliter re
habere sua: vel non fecit pñestationē
t h^o: ēt de homi. suscepi mus. Itē si
cleric^o scribat q̄ aliq̄s capiat t ex
illa captione seq̄tur mors vel trunca
tio ei^o ipso tñ ignorante t factū t cāz
fm Do. si. videt irregularis: q̄ debu
it suspicari hoc posse euenire. Itē si
q̄s incidit vñ flebothomat aliquem
causa medicine: t inde sequat mors
f3 Quil. si incisor erat pit^o artis t ad
hibuit debitam diligētiā non tene
tur in aliquo. Similiter si incidend^o
non hūit pñuetā dispositionē mēbro
rū vel neruoz vel vengz: ppter iei
fionē morit: nō tenet i aliquo icisor
fm Im. si in h non errauit ppter suā
expientia nec irregularis ē: pot^o eū
casu q̄s culpa in h^o pñsumitur mors

accidē. 23. q. 5. de occidendis. Secus
at vbi ppter ipitiā accidisset: vel pp
negligentiā. Itē qñ dubitat medicus
in aliquo pot^o d3 dimittere q̄s icidē
f3 Do. t Im. Phisici t chirurgi si
erāt pit in arte: t nil de pñgentibus
omiserunt: t hñt sup hoc pñabile cō
sciam non phibent a pñotōe: q̄s
mortui sint infirmi quos curauerūt.
Sec^o at qñ sūt ipiti vel negligētes cir
ca infirmos: t ex hoc pñabiliter cre
dunt vel dubitant infirmos mortuos
vel mēbris deperditos: q̄ sunt irre
gulares: ēt de eta. t q̄li. ad aures. Et
ē pñliū Im. t Hof. q̄ q volūt pñ
ueri abstineant a practica medicine:
t pñcipue a chirurgia que adustic3
t incisionēz regrit: q̄ in nullo d3 va
cilare pñcientia promouēdi: di. 33. lai
ci. Item custodientes infirmum vel
seruitores eius q vocauerūt minuto
rē: vel porrexerunt ei vinū vel aquaz
vel non bene custodierunt vñ ille ex
frenesi se piecit t h^o: t mortu^o ē: f3
Quil. in oibus his vbi bona fīd fiat
non d3 de facili q̄s hñe pñciam scru
pulosā: nisi sit culpa lata t negligētia
dissoluta: puta si custos infirmi fren
tici vel furiosi dimisit eum vt iret in
plateā ad ludendū: vel alias dat ope
ram rei illicite: aut ex nimia crapula
vel ebrietate vigilare non potuit: ma
xime cum deputatus esset ad custodi
am infirmi. Nam si certum est q̄ in
de ex hac culpa mors secuta est: ta
lis erit irregularis alias non. Si ha
bet conscientiam scrupulosā depo
nat ad consiliū boni viri. Homici
dium opere t voluntate spontanea si
quis pñmittit: sine veneno sine gladio
sine quōcūq̄: ēt sine pccō induc irre

gularitate: et talis non solum debet promoueri
 sed si punitur et in perpetuum deponatur: et de
 hominibus sicut dignum. et. 50. di. si quis viduam
 et si interficiat iuramentum vel pagannum
 di. 50. clericum Et cum tali nunquam dispen
 sat in ordine vel officio: di. 50. in iuroribus.
 et si sit occultus ministrare in ordine suo
 non potest: et de te. or. c. vlti. Poterit tamen
 cum tali dispensari in beneficio: et de cle.
 pug. in duell. c. z. nec excusat seu evitat
 irregularitatem si hoc faciat ex precepto iudi
 cis ut satellites: quoniam non peccet obedi
 endo si iusta sententia est. 23. q. 5. cum miles
 obediens. Si vero non evitat irregulari
 tatem quod iuribus ignorat zelo fidei propter in
 dulgentiam habendam quod datur afferentibus li
 gna ad combustionem hereticorum attulerunt
 ligna ad cremandum hereticos: si illa man
 illata lignorum coopata est ad combustionem
 et mortem hereticorum. Et. 50. di. si illa man
 non est coopata: puta quod iam mortui erant
 quando ligna attulerunt: vel antequam appropin
 quaret ignis in illa man non sunt irregula
 res. Si autem de hoc dubitat melius est te
 nere certum: et se reputare ut irregula
 re: extra de te. or. ad aures. Ideo de cle
 ricis quod cum alijs trahunt ad manganellum.
 non creditur aliquis probabiliter mortuus:
 quod secundum. 50. di. melius est tenere certum ut de
 clar. de pe. di. 2. si quis. Item quod percutit mu
 lierem pregnantem: vel dat ei aliquid ut
 faciat abortivum: si ex hoc percussione: vel
 rei datione illa abortitur: si iam erat
 formatus preceptum est irregularis: secus si
 nondum erat formatum puerperum. Et si
 dubitat utrum ex percussione vel rei su
 ppositione secutus fuerit abortivus vel ex alia
 causa: vel utrum esset puerperum formatum
 vel non. Si probabiliter dubitat de ap
 plicatione et ministerio abstinere: ne periculo
 se committat: et multo magis si hoc omnino

credit. Si autem hoc temeraria opinio
 nem deponat eam. 50. di. Item si quis ali
 quid dicit vel facit unde acceleret ali
 cui mors: esto quod alias omnino esset mortu
 rus efficitur irregularis si hoc est certum:
 puta voluit infirmum ut cito moreretur
 Dicit decapitando ut ponat caput in
 cipo: et ex hoc cito ponit. Dicit aliquis
 satelliti ut appetat manaria: ne plures
 habeat recipe ictus: et sit et hoc. ar. di. 50.
 si quis viduam. Item qui associant homi
 cidam ut si deus defendat: quoniam nil aliud
 faciunt sunt irregulares si sequatur
 mors vel mutilatio. Quinimo si dissua
 serunt et prius illi homicidae ut non
 facerent: et tamen omnino volentes facere associ
 uerunt: extra de cle. pug. in duell. de
 ricus. Unde omnes illi de familia recto
 ris qui vadunt ad associandum male
 factorem cum ducitur ad mortem: siue
 pedestres siue equestres: cum vadunt pro
 defensione si oporteret uti sunt irre
 gulares. Qui etiam trahit ad cordas
 vel aliam torturam reum: et ex hoc facit
 et occidit est irregularis. Qui etiam acu
 it vel portat manariam cum quis est deca
 pitandus vel mutuat vel portat scalas
 vel funes per aliquo suspendendo. si
 quod quilibet eorum dat causam propter quam
 morti alteri: di. 50. si quis viduam. secus
 de eo qui fecit scalas vel funes vel gla
 dium non ad mortem inferendam sed ad omnes
 usus: et casu postea aliquis utitur ipsis ad
 occisionem. 23. q. 5. de occidendis. Qui
 etiam se mutilat ex impatientia: vel etiam
 si facit zelo castitatis sibi virilia
 amputando est irregularis: di. 55. si
 quis partem. Item dicit Archidia
 conus. is. q. 1. si quis clericus animo
 irato vadit ad occidendum aliquem
 puta propter iniuriam receptam: et reperies

ipſū mortuū ab alijs vt ſatifficiat aſo ſuo amputat cadaueri caput: q̄uis videri poſſit irregularis: q̄ lex p̄motiōis ſc̄m requirit: vt dicit hoc. c. p̄p̄ intentionē cum ope ſubſecuto: extra de biga. nup. q̄d etiam tenet Jo. i. gl. de pe. di. i. periculofe. tñ fm q̄ cōter tenent doc. non eſt irregularis: q̄ hō mortuus non eſt homo: r eſt veritas. alias ſequeret q̄ omnes medici q̄ faciunt anothomiaz eſſent irregulares q̄d non ē vezz nec repitur iſta irregularitas poſita: nec pene ſunt reſtrigē de. Archi.

Nota de homicidio r mutilatiōe que contingit in bellis r eius irreglaritate.

¶ Homicidio vel mutilatiōe que ɔtingit in bellis quō vel qñ bellatores efficiant irregulares. Quantiū quidez ad clericos Jo. cal. i. addi. addita Jo. an. i. nouella eē de homicid. petitiō. Sic diſtinguit: Cleric⁹ aut vtitur armis incontinenti repellendo vim vi: r cuz debito moderamine: aut aliter. Si p̄mo modo etiam ſi occidet vel mutilat n̄ eſt irregularis: cum. ſ. facit ad ſui deſeſionem: di. i. ius naturale. Si alit facit tunc aut hoc agit de licentia pape aut p̄prio motu. Si de lñia pape: puto q̄ in bello iuſto vti poſſit armis oſenſibilibus. nā inter alia que facit bellum iuſtū ē auctoritas pape vel p̄ncipis: r tunc ſi occiderit vel mutilat nō ē irregularis: ex quo papa dedit ſibi lñiam. nā cū irregularitas ſit pena p̄ ɔſtōes canonicas introducta: ex q̄ papa potuit dare lñiam clerico r auctoritatem vtendi armis q̄buscunq̄ etiā ſine metu irregularitatis dando hōi

lñiam: videt q̄ abſtulit ab eo ieuſionē irregularitatis q̄d pōt: q̄ cū volūtario homicida pōt diſp̄ciare: de cō. di. i. c. i. qñ h̄ papa exp̄mēt vezz videt alias ſec⁹. Si p̄prio motu cleric⁹ vtitur armis: tūc aut i bello iniuſto: aut in bello iuſto. Si in bello iniuſto tūc planū eſt: q̄d non ē ſibi licitū ſiue ſuiſ fauorē p̄ſtet: ſiue timorē incutiet aduerſarijs. Et ſi ibi aliq̄ occiſi ſunt vel mutilati irregularis ē. z. q. 8. c. i. r. z. ſi in bello iuſto: puta p̄ oſenſiōe p̄rie vel alioz. z. q. 3. fortitudo. Et tūc poterit intereē ēt cū armis deſenſionis non tñ ɔz pugnare ſz hoſtari poterit vt. z. q. 8. vt p̄dem. et oſonib⁹ itercedē. 36. di. c. ſi. r. z. q. 8. §. i. Et petro dicitū ē: morte gladium tuū in locū ſuū di. 5. §. i. S. z cū armis oſenſibilib⁹ nō ɔz ibi eē niſi ea intentiōe vt ſe deſedat non vt pugnet ipediente ordine p̄ſeſionis. z. q. 8. clerici. Et ſi in tali bello ē aliquis occiſus vel mutilat⁹ ab ip̄o clerico eſt irregularis. Si autem ip̄e neminē occiderit vel mutilauerit nō eſt irregularis: l̄ quis ab alijs occiſus ſit vel mutilatus. Ad tollendum tñ dupliciſtatis ambiguit̄ ad cautelaz h̄ caſu pōt ſibi ip̄oni p̄ſia: r ſic intelligatur: de clerico p̄cuſſore p̄ſitum. vt ibi nō. in vlti. glo. r hoc credo verum q̄cqd nō. in ſpe. ti. z. S. aut in tali bello cleric⁹ vulnerauit aliquē ſz non occidit vel mutilauit: diſtigue aut talis vulnerat⁹ occiſus fuit poſtea ab alijs r tunc ſubdiſtigue: q̄ aut hūit aiuz occidendi dictus clericus qui vulnerauit: r ſic ē irregularis. e. ti. ſignificati. 2. bi ſi p̄cuſſor voluntatē ēē. z. q. vlti. c. ſi. aut non hūit animum occidendi. Et iſtud etiam ſubdiſtigue

Quia aut vuln^r ipsius clerici potest
discerni ab alijs vulnerib^r: tunc non
est irregularis: si vulnus non ē mor-
tale: vt. e. ti. significasti. Aut non pōt
discerni: et tunc ppter dubiū irregu-
laris iudicatur vt i eodem versu. Ad
si discerni. Res autem suas non vide-
tur licitum armis defendere cum ali-
orū offensione. e. ti. suscepimus. Nec
omnia Jo. cal. sed in principio sūt ali-
quantulum abeniata. Nota tamen
q^d ex hoc q^d papa dat līam clericis:
q^d intersint bello. Non tñ videtur ex
hoc licet clericis vti armis: nisi ad se
defendendum: non aut ad occidēdū
aggrediendo nec etiā paganum: s^z tñ
possunt interesse ad hortandum ali-
os. z. q. 8. omni. z. c. se. Et si occide-
rent vel mutilarent etiā in bello iu-
sto sunt irregulares: vt dicit Jo. 8. lig.
Dicunt etiā Hosti. z. Inno. q^d possūt
clamare capite z pugnare: sed nō oc-
cidite. Item dicit Hosti. q^d in bello iu-
sto potest clericus dare līaz pugnā
di ante conflictum non autem in bel-
lo iniusto. Item dicit Rai. in summa
q^d vbi plures repiūtur in pugna in q̄
sunt aliqui interfecti z mutilati: ne-
scitur a qbus q̄sum ad irregularita-
tē oēs cēsentur irregulares. Et q^d sūt
ex pte iniuriantium: z qui sunt ex pte
recipientiū si illi erant clerici: sic illi
cite mouerunt arma: di. 51. sigs post
baptisma. Sed Archi. dicit. z. q. vlt.
c. si. q^d istud dictum Rai. quidā itel-
ligunt quando clerici erant in culpa:
z hoc apparet ex verbis eius dum di-
cit mouerunt arma: quasi volūtarie
z sine necessitate. Nam si defendēt
se vel socios necessario licet aliquis a
defensoribus sit interfectus ex alia p

te. Reliqui non interfecissent: nec int-
fectores iuasissent non essent irregu-
lares: s^z voluntatez occidendi hūerit
q^d lex p^rmotionis factum requirit. 15.
q. i. sigs. z. c. vlt. Ipse tñ Archi. distin-
guit inter repellentem z inferentem
vim: vt repellens ex dispensatione p
moueat z toleretur in susceptis: vñ
tñ constet eum non percussisse inferens
secus q^d in culpa est: ar. 16. q. 3. porro.
Ad. et Archi. di. 36. q^d fm Innocē. z
Ho. Sigs percussit aliquē in iusto bel-
lo si non sit mortuus inde vel nemi-
nem suis ictibus occidat vel mutilet
non efficitur irregularis: etiā si ali-
feriant vel occidant fm Hof. dūmō
non puocauerit eos. e. ti. significasti.
Addunt etiam Inno. z Ber. q^d si ani-
mo occidendi percussit aliquē: s^z nō
letaliter: sed alij postea occidunt ē ir-
regularis: q^d auxilium morti prebet
Item si clericus commodet balistaz
in bello siue iusto siue iniusto: z ex h^o
sequatur mors est irregularis: q^d pre-
stat cām p^rpinquam mortū: di. 50. sigs
viduam. Item fm Huil. de mutuan-
te gladium vel ensez in bello ipso. Di-
cit etiam Lau. vt allegat Fran. de za-
ba. in cle. vnica. de homi. q^d illos qui
detrudunt hoīes in carcerem ita ar-
tum z aspum q^d incarcerati nō viuūt
vltra sex vel octo menses ppter arta-
tionem carceris reputat exponentes
tales ad hoc homicidas z irreglares
hec enim pena est magis afflictua q̄
si ponerentur in patibulo. Et hoc est
contra platos qui detrudūt clericos
in gabbia: vbi verisimile est q^d infra
paucos dies morientur. Fran. d. zab.
z Henri. Nec autē irregularitas ho-
miciū quomōcūq^z z quotienscūq^z

fit cōtracta añ baptisimū p baptisimū
delet. di. si. si qz post baptisimū. fm
Inn. Hof. z Huil. Sz post baptisimū
p solū papā dispēsat: qd ē n facile fa
ciē. di. 50. mīroz. Idē p totū d mutila
tiōe mēbrū. De homicidio q ad pccm
z penā habes i scda pte. De irre
gularitate circa bigamiā. Ca. 98.

Regularitate etiāz inducit
bigamiā: que dicitur in multis mo
dis. Primo qdē cum qs suc
cessive z diuersis tēporibz habz duas
vxoꝛes z vtrāqz cognoscit. 3i. q. i. ape
riat. Si autē alterā n cognouissz: puta
qz añ cōsumationē mīrimoniū defūcta
eēt n ē irregular. Sz Tho. in 4. di. 34.
lz magis sūtiarūz alit dicat: sz nō tener
i hoc opinio ei. 2. cuz qs diuersis
tpibz bz duas vxoꝛes: vnam de iure:
aliā d facto: puta dicitur cum consāgu
nea z vtrāqz cognoscit: hic nūm cēse
tur bigamus ppter intētiōis affectūz cū
ope subsecutor: eē de biga. nuper. 3. qñ
plures habēt eod tpe: vñā d iure aliā
d facto: z vtrāqz cognoscit: puta dēto
mīrimonio cum vñā: z cōsumato dicitur
etiā cuz aliā: vel cū dicitur cum duabus
de facto: puta cum cōsanguineis: z co
gnoscit eas: vt in. d. c. nuper. e. ti.
4. cū dicitur cū vidua ab altero viro co
gnita: secus si fuisset relicta virgo. 32.
di. seriatī. 5. qñ dicitur cuz corrupta ab
alio z cognoscit eā: z h siue scierit il
lā corruptā: siue ignorauēit. di. 34. cu
rādum. Sed si ipse solus deflorassz z
postea dheret cū ea n cēset bigamus
di. 26. acutius. ar. eē q si. sint le. tanta
6. qñ vxoꝛē ppiā cognoscit: siue sciē
ter siue ignorāt postqz cognita est ab
alio: di. 34. si cuius. 7. c. se. q etiā si vir
accusaret vxoꝛem de adulterio: z pen

dente accusatione ad preceptum ec
clesie vir debitum redderet adulterē
irregularis est: qz bigamus fm Tho.
Ra. z Hosti. 7. cum quis duxit vxo
rem vilem mulierem puta ancillam
vel ioculatricem: vel aliqz ex illis que
publicis spectaculis mancipantur lz
virginē: repellitur ab ordine: di. 34. si
quis viduam. 8. cum quis in sacris
constitutus: vel post professionē in re
ligione contrahit cum corrupta
extra eod. a nobis. Ratio autēz prin
cipalis: quare bigamus prohibetur
pmoueri ē defectus sacri: q est in eo:
qz. s. cōiunctio iugalī facta per euz: n
pt significare illā spūalē cōiunctōz chū
sti z ecclesie q ē vn. spūsus cū ecclesia
q ē vna spūsa: nā cū diuiserit carnem
suā i plures vxoꝛes: n ē vnus vnus. di.
26. acutius. Cōiunctio autem fornica
ria nō significat illā cōiunctiōē christi
z ecclesie: sz tñ cōiunctio iugalī: z iō
q nō dicitur: sed fornicatus est cum mul
tis nō censet irregular. hec autē irre
gularitas nō tollit p baptisimū: sic
irregularitas homicidij. Ratio est qz
cōtrahit ex matrimonio: z baptisimū
nō soluit matrimonium: di. 26. de in
de. Vñ q habuit vñā vxoꝛem ante ba
ptisimū: z aliā post baptisimū: vñ am
bas ante baptisimū irregularis est z
bigam. di. 26. acutius. Exnuitur autē
bigamus omni priuilegio clericali: z
addit foro seculari nō obstante con
suetudine: z eis sub pena excois inhi
bitū est ferre tonsuraz: eē. e. alhercatō
nis. li. 6. Solus autē papa dispēsat cuz
bigamis: n ep̄s sz Tho. z Jo. an. eē. e
i. d. c. Quidā autē dixerūt q nec papa
pōt: qz d doctrinam apli. Sed dicunt
lz

Tho. 1. Pe. q. papa nō pōt dispēfare
in doctrina aploz q̄tum ad ea q̄ sūt
d iure nāli: et ea q̄ sūt d necessitate sa-
cramētoz et fidei: sed in alijs pōt cuz
habeat eādē potestātē eccl̄ia nē sic et
tūc. Q̄ aut̄ objici posset decretalis
extra. e. nup. Soluit Tho. dicēs cam
dē difficultatē eē i dispēfando cuz eo
q̄ p̄traxit cū pluribus d̄ facto: sicut si
cōtraxisset de iure vult papa ibi ostē-
dere: et ideo nō decē dispēfare: et non
qn possit dispēfare. vel et dicitur non
posse dispēfare: qz non consuevit: et si
posset. Si diffusi⁹ vis vidē d̄ bigamia
babes i sū. 2. ff. l. 3. ti. 2. p. totum.

De irregularitate propter illegiti-
mationem.

Cap. 99.

Regularitātē etiā inducit
i illegitimatio. Rō aut̄ quare
tales phibēt a p̄motione est
fm Rai. P̄io qz tales reputant̄ vi-
les persone: dignitas aut̄ clericat⁹ vili-
bus personis dari nō cōuenit. 2. etiā
ad detestationē p̄ni sceleris: nec ē in
cōueniēs vnū puniri p̄ alio: vt filiū p̄
peccato p̄ris p̄ca tñ tpali: eternali aut̄
nunq̄: vt. i. q. 4. per totum. 3. quia ta-
les solent esse imitatores p̄ni sceleris
et itēperati moris. 56. di. si gens. et in
gl. summaria in p̄i. di. Et quāuis ali-
qñ reperiāt h̄i viri valde industrij
et virtuosij: et ex hoc reddāt maḡ lau-
dabiles: di. 56. nunq̄. tñ iura adaptā-
tur fm ea. que in pluribus accidunt
In dignitatibus tñ secularibus tales
nō sēper repellunt. ff. de cur. l. spurij
illegitimi et fm iura hereditare non
p̄nt: qd̄ statutū ē in fauorē m̄rimoniij
Et vt dicit Pe. de ancha. Si fieret in
aliqua ciuitate statutum q̄ illegitimi

possent hereditare n̄ valeret: et esset d̄
bonos mores et nutritum luxurie: tñ
q̄ ad deū et virtutū opa nil nocet ille-
gitimatio si in te bonus sit: vt diffuse
habet di. 6. nasci cū. 4. c. sequenti.

Dicit aut̄ illegitimus q̄ nō ē nat⁹ de
legitimo m̄rimonio: vl̄ quod reputa-
bat illegitimus fm Rai. et q̄ si. sint
le. cū inter. Un̄ si vir et mulier p̄traxe-
runt in facie eccl̄ie bona fide credē-
tes se legitime copulatos: cū tñ n̄ eēt
puta p̄pter ipedimētū cōsanguinita-
tis: vel et si alt̄ eoz tñ hoc credebatur
scz legitimā copulationē: puta q̄ cō-
traxit cū eo quem nesciebat habē ali-
az vxorem: talis reputat̄ legitimus et
vtriqz parētī succedit: et. e. ex tenore
secus si clandestine p̄xissent: qz videt̄
fuisse ignorantia affectata. Et multo
magis si cōtraxissent publice scientes
ipedimētū ambo: et d̄ dan. de spō. cū
inhibitio. Et fm Tho. 1. Pe. 3. tē vuz
qs ignorat se illegitimū cū sit f̄z Ho.
pbabilis ignorantia excusat eū: ar. C.
d̄ testa. l. i. Un̄ durāte tali ignorantia
nō peccat faciendo se p̄moneri: vl̄ he-
reditatē aduendo: s̄ cū scit sufficiēter
q̄uis alijs occultū esset: et dispēfatiōe
indiget quo ad ordinem et dignitates
et hereditatē dimitte d̄z. Un̄ p̄ etiam
nesciebat illū. scē illegitimū: et p̄ aut̄
i hac matēia debeat fili⁹ credē matri
Dicit Hof. p̄ma facie credēdū ē: ar.
et d̄ p̄sūp. afferte. S̄z tñ non cogitur
ad h̄. sc̄ credē. C. de testa. l. neqz profes-
sio. Qualitas autē matris et cōuersio
eius cum alijs circumstantijs plus vl̄
minus videtur q̄ habeant inducē ta-
lem filium ad credendum.

Triplīciter qz legitimatur.

Legitimatur autem quis tri-
 plicit. **P**rio mō p sequēs
 matrimoniū: puta cum quis
 contrahit cum illa ex qua ante matri-
 monium habuit filios: etiam si ille vlt
 illa anteq̃ sumeret talem in coningē
 prius cum alio contraheret q̃ postea
 moreretur. Et hoc est verum si illa tē
 poterat illi esse vxor: quādo de ea ha-
 buit filios: quia. s. vterq̃ solutus erat.
 vñ nat⁹ de adulterio vel incestu p istū
 modū legitimari n̄ p̄t. ex. e. conquest⁹
 Et hec legitimatio valet vt succedere
 possit i oib⁹ bōis parētib⁹: in autē. q̃b⁹
 modis na. effi. le. s. qm̄. col. 8. valz et
 ad habēdū dignitatē et ordines. 2⁹
 mō p spālē indulgētiā pape: ex. e. per
 venerabilē. et hec legitimatio valet ad
 h̄ vt talis valeat pinoueri ad oēs or-
 dines et dignitates eccl̄asticas vbiq̃
 terraz: valet et ad successiōē bono-
 rū parētū: et ad oēs act⁹ legitiōs secu-
 lares i terris eccl̄ie subiecti t̄paliter.
 Si autē fiat p ep̄z legitiatio valebit ad
 h̄ vt mīores ordines suscipe possit: et
 bñficiū sine cura vbiq̃: et ad succes-
 siōē bonoz et act⁹ legitiōs seculares
 i tris eccl̄ie subiecti t̄palit. et et alijs
 tris q̃stū ad ea q̃ n̄ fiēt altēi p̄iudi-
 ciū: et multomagis ad h̄ valet legiti-
 matio fca p papā: s̄ i his q̃ fit altēi p̄i-
 diciū: puta q̃ succedat ab ītestato nō
 valet legitiatio: nec p papam: nec per
 ep̄m i terris q̃ t̄palit ei n̄ subsistūt vt
 subsunt. Hec s̄ Inno. et Ber. sup de
 cre. p venerabilē. 3⁹ mō legitimat⁹
 q̃s per leges seculares fm̄. s. modos i
 eis traditos q̃ reduci possunt ad tres
 Primus ē si p̄r filius nālē offerat cu-
 rie imperatoris efficiat q̃s curialie: in
 autē. quibus modis na. effi. legi. s. si

q̃s igit. col. 8. Idē si offerat euz curie
 ciuitatis de q̃ vel d cuius vico sit oīz
 undus: isti. de nup. s. vlt. 2⁹ modus ē
 si p̄r decedēs i testō filium naturalē
 nominet legitimū hēdē: et ipse postea
 offerat testm̄ pncipi: vel si p̄r i istro p
 publicā manum cōfecto: vel p̄pā ma-
 nu scripto cū subscriptiōe triū testiu⁹
 eū filiū nominet: nec adiecerit nālem
 in autē. vt liceat. ma. et au. s. ad h̄. 3⁹
 modus ē si nullo filio legitiō existēte
 ipse nālīs fili⁹ seipm̄ offert curie: vt in
 autē. q̃bus mo. na. effi. legi. s. i. hec le-
 gitimatio p leges facta valet ad secu-
 laria et t̄palia q̃ ad successiōem et di-
 gnitatē i terris t̄m subiecti p̄tati legi-
 timatiōis: et i alijs vbi n̄ fuerit altēi p
 iudiciū ad ordinē vel dignitatē eccl̄e
 sic nō se extēdit. Inno. et Ber.

In q̃b⁹ et q̃lit dispēset illegi.
 Dispēsat autē illegitim⁹. Uno
 mō p īgressū religiōis appro-
 bate: et hoc q̃ ad oēs ordines. vt. di. 56.
 c. i. s̄. Rai. et glo. sūmaria. Sed ad p̄-
 lationes: vtputa prioratū et in ip̄a re-
 ligione: vel alias dignitates sine dispē-
 satiōe talis pinoueri nō pōt. vt in. d.
 c. i. Et nō q̃ magister ordinis p̄dicato-
 rū pōt dispēfare cū trecētis fratribus
 ordinis sui: sup defectū nataliū vt pos-
 sint ad oēs ordines et p̄orat⁹ ordis p
 moueri: nisi fuerint p̄creati ex incestu
 vel adulterio vel regularibus. Alex.
 deuotiōis: s̄ ex alio p̄uile⁹. s. Jo. 22. p̄t
 dispēfare in illo numēo cū oib⁹ geni-
 tis de soluto et soluta: et si essent p̄res
 eoz sacerdotes: vt. s. p̄moueātur ad
 ordines et p̄oratus p̄uētiū. Deuotōnis
 2⁹ dispēsat siue dispēfari pōt p ep̄m
 et h̄ ad ordines mīores t̄m: et ad bñfi-
 ciū sine cura: q̃ autē ad alia dispēfari
 h̄ 2

nō pōt. 3° fit dispēlatio p papaz & h
nō solum quo ad ordines: sed etiam
quo ad omnes dignitates vel perso-
natus: ex. e. is qui. li. 6. Dispēlatio aut
aliqui fit circa tales minor: ut. f. ordi-
nētur & instituantur in ecclesijs alijs
a p̄nario: si sunt filij p̄sbyteri. al's
vero in quibuscunq; ecclesijs: ar. ex. e.
ti. p̄ntium. aliqui maior ut. f. instituan-
tur in p̄na aliquo tñ medio: ex. e. ex
transmissa. aliqui maxima ut in pater-
na nullo medio. Et nō q; cuz dispēsa-
tur illegitim^a a papa quo ad ordines
& beneficium ecclesiasticū non ppter
hoc intelligitur q; possit promoueri
ad p̄sonatū vel rectoriā: ad quā p̄ ele-
ctionē accedi p̄suenit: ex. de p̄bē. c. vl.
s; bñ ad ecclesiā parochialē poterit p̄-
moueri. Itē si a papa obtinuit dispē-
latōz illegitim^a: & postea ipetravit q;
duo aut plura bñficia. cū cura possit
habē: tacuit autē p̄dictū defectū: n̄ valz
hec scda ḡra: ex. e. si. is q. li. 6. Itēz nō
q; filij sacerdotū quos ipi susceperūt
d̄ legitimā vxore añ sacz ordinez: fm
Rai. & alios pmoueri p̄nt ad oēs or-
dines & dignitates: cū legitimī sint nī
si illa ecclesia i qua patres eoz īne-
diate fuerunt plati vel canonici vbi n̄
p̄nt canonizari vel pmoueri: ex. e. ad
hec. Hos. et dicit q; cū p̄r habuit p̄so-
natū ad vicariā p̄petuā in aliq; ecclesia
filij īmediate ipz vl ipsā habē n̄ p̄t ex.
e. qm̄. Itē si p̄r habuit p̄soatū filij nō
p̄t habē vicariā: nec ecōuēso extra. e.
michael. q; si filij succedat p̄ri dispē-
latiue: frat̄ isti bñ poterit succedē f̄ri
ut pōit Hos. q; i h̄ n̄ succedit p̄ri īne-
diate: s; sec^o si p̄m habuisset ipsā eccle-
siā d̄ facto: porro ad nepotes hec p̄bi-
bitio n̄ extendit s; Ray. Hos. & Host.

Ordinati dō i sacris subdiaconatu & s;
si suscipiāt filios ex vxorib⁹ cuz quib⁹
añ ordinationē d̄xerāt. Tales filij il-
legitimi sunt si vxores cōsenserunt q;
viri ordinarēt: vel sciētes nō d̄xerunt
32. di. seriatim. S; si ordinati sunt inui-
tis vxorib⁹ & ignorātib⁹ legitimī cēfēt
& nō idigēt dispēlatōe: aliq; tñ dicunt
q; idiget ēt tales dispēlatiōe. Hec
tñ sacerdotes: q; licite vtunt m̄rimo-
nio d̄cto añ susceptōz sacz oꝝ: nā in sa-
cris d̄hē nō p̄nt. nec licuit a tpe aplō-
rū. Itō filij q̄s generāt d̄ vxorib⁹ suis
dū sūt i sacris legitimī sūt: & idē iudiciū
ficut d̄ alijs legitimis.

De corpore viciatis.

R[egular] ē corpore viciat⁹. i.
i mutilat⁹ vl d̄bilitat⁹ i mēbris
talib⁹ phibēt: aut p̄t ibilita-
tē ad offm̄ exequēdū: aut p̄t defor-
mitatē ad scādālū alioꝝ tollendū.
Pro cui⁹ declaratiōe nō distictōz: aut
q̄s ē mutilat⁹ vel p̄uat⁹ mēbro magno
& manifesto q̄b. f. i. ducat nōbīlē defor-
mitatem: ut p̄uatio nasi & h⁹: vel ibi-
litate ad exequēdū offm̄: ut p̄uatio
manus & h⁹: & tunc quacūq; d̄ causa
sit mutilatus vel p̄uat⁹ iusta vel iniusta
nāli vel accidētali ipedit a p̄motione
& d̄ficiē p̄mot⁹ cū tali defectu. Si autē
erat iā p̄mot⁹ qñ supervenit defect⁹ si
nō p̄t hoc reddit nimis deformis
pōt exeg illa officia: ad q̄ non ipedit
p̄t illū defectū: puta si factus sacer-
dos amisit visūz missā celebrare n̄ po-
terit: vel al's ministrare in altari sed
poterit audire cōfessionē & p̄dicare: a
bñficio ēt nō r̄mouebit si sine culpa
sua incidit in defectū: q; non d̄z addi
afflictio afflictio. & q. i. cū pcussio. dabi-
tur tñ ei coadiutor si tale bñficiūz est

cui ipse deferuire nō possit: ex t. de. egro. c. 2. Aut quis mutilatus est vel priuatus mēbro paruo vel occulto: tunc subdistingue: quia aut sponte et sine iusta causa: vt ex indig. natione vel impatientia vel superbia: aut ex iniusta causa vel inuitus. si primo modo tūc indistincte in quocumq; mēbro: siue a se: siue ab alio repellit a promotione: et deijcitur iam promotus: et tūc si putat se obsequium prestat deo se castrando: ex. c. significauit. et c. ex parte. di. 55. qui partem. et c. se. Et fm Inno. Idez et est si non totum mēbrum amisit: sed partem mēbri que defor- mitatem generaret: unde scandalum esset: extra. e. c. i. Uel inhabilem redderet ad officium: exequendum ex. c. Thomas. Secus si alijs vel etiam si deū sibi excutere. Si autē ex iusta causa et sponte puta ppter periculum lepre ne totū corp⁹ ificeret fecit sibi aputari mēbrum: occultū vt virilia: vlt manifestū parū: vt digitū nō necessariū. I. ad signū crucis faciēdū: vlt ipemet h sibi fecit cū eet bñ pī? i chirurgia: tal' nec repellit a pmo: de neq; deijcit pmo: tus: idē iudiciū si iuit? puta si ab inimicis castrat? vel et sic nat? vel etia a casu in tale qd incidit: dādo operā rei licite: puta dolādo lignū abscedit sibi partē minimi digiti. In oib⁹ h'i nō repellit: nec ē necessariū s3 hos. et gl. di. 55. Sigs abscedit q tal' castratus testiculos secū portet siccos: v: dicunt vulgares. S3 si dādo operā rei illicite a casu amisisset mēbrum: talis repellit a pmo: s3 si mēbrum vel pars mēbri eet qd generaret modicā defor- mitatē: talis ex misericordia tolerat i suscept). s. p. dispensationē epī. Nec ex

d'ctis Roi. Gm. Inno. et Bernar. et trahūt ex. di. 55. sigs abscedit. et i alijs capitulis: ex. e. significauit. Quātuq; ad qdā particularia: et determinata corporis vicia. Itē qd claudū admittit cōsuetudine: nisi talis sit q sine baculo ad altare stare nō possit: ar. d. cōse. di. i. nullus. et disti. 45. disciplina. Recitas vni? oculi tātū repellit a pmo: s3 Archie. qd pbat p. c. si euangelica. di. 55. Gibbosus nō repellitur a pmo: nisi sit nimia deformitas: vlt e. bilitat habens sex digitos in pede indubitāter pmonetur: et etiam fm Hostiē. si habeat in manu: vel si habeat digitos pinctus: dāmo ex his non sit ipedi- mentū in usu mēbri. ff. de edili. edic. l. itez ofili. Leprosus ppl'o celebrāe nō d3 ppter scādaliū: sed si nō sit nimis deformis nō ē phibēdus pnam cele- brare: vel etiā leprosis nō autē sanis. Vinū oīno nō bibens ad sacerdotiū pmoneri nō debet: nec pōt: cū sumē oporteat sāguinē chisti celebrātē q ē s3 spē vini. et q. 7. ipsi apli. Maculam habēs in oculo nō repellit a pmo: nisi nimia inducat deformitatem: qd cōsiderare est in arbitrio prelātē: ex d. cor. viciat). cum d. tua. Sed ibi suffra- ganeoz cōsiliū regri mandat: et qd sibi visus fuit exequat metropolita- nus. vbi notāt Vin. et Ber. q sine cō- silio illoz sup macula nil disponē d3 alias non valet. Sed Hosti. hoc nō ap- probat. Inuis. n. cōsiliū archiepī in- struat: et ipso regrito nil expediri de- beat: nō tñ h3 necessitatē epī ipsum seq- uti nōi puenit ex de elec. cum in ve- teri. 50. di. studeat. Tu dicis q cum apostolicus i pdicta decre. mādēt p- cedi cūz cōsilio suffraganeoz: si absq;

cōsilio ipsoꝝ pcedat nō valebit: vt ī p
 dicta decre. cũz in veteri. Si autē re
 quīto ipsoꝝ cōsilio bñ cōsiliū ipso
 rū nō sequat bene valebit: ē d arbi.
 cū oī. S; sec⁹ dici potest si diceret ī
 mandato: De cōsilio suffraganeoꝝ
 itē. Uidet. n. tunc papa artare metro
 politanū: vel alium cui scribit vt seqt
 pditionē z industriā psonē sine perso
 naz: multo magis si diceret in man
 dato vt non faciat sine p̄silio talis vel
 taliz: hec oīa de mascula nōt Archi.
 di. 49. hic eteniz. sup vbo albuginem
 habens in oculo. De furiosis lunati
 cis caducis z demoniacis dicē Huil. z
 glo. di. 33. sup. c. cōiter. q null' talū p
 moueri d; et postq; fuerint liberati.
 Si aut sūt iā p̄moti: tē aut sunt oīno
 ex toto liberati a p̄dictis passionibus
 aut nō. Et ī p̄mo casu poterūt exequi
 offm suū. Quāto autē tpe expectari
 debeat ad p̄bādū: vtrum tales sint li
 berati: qualis: q̄uis di. 33. c. cōiter. di
 cat q p annū z alibi dicatur q p. 30.
 dies. 6. q. 4. c. si. Tū dici pōt q est ar
 bitrariū tps p̄batiōis pensatis condi
 tōib⁹ morbi z psonē. Si vero nō oīno
 ex toto sūt liberati: tūc aut frequēter
 aliq dictaz passionum vexat eos: aut
 raro. Et siqdē frequēter oīno debēt
 cessare ab offō misse. z. q. z. in litteris.
 Si raro: tūc aut cū spume iactione z
 vocis p̄fusione: sic debēt abstinere.
 aut raro: z sine huiusmōi spumatiōe
 z p̄fusione vocis: tunc non phibent
 ab officio misse dūz nō habeant iux se
 alium sacerdotem: vt si ille cadat vel
 deficiat iste suppleat. z. q. i. illud. qui
 dam tamē hoc non admittunt de de
 moniacis ticentes q oīno o; eos ēē
 liberos.

De irregularitatib⁹ varijs: z p̄mo
 de heresi.

Ca. 100.

Unt z quedam alie irregula
 ritates que q; non ita cōiter
 cōtingūt breuit expediemus
 in singulis. §. vnā tagendo in isto ca
 pitulo. Capitulu; p̄mu; ē heresis
 ex qua post vulnus sanatur. i. eius di
 missionē adhuc remanet cicatrix. s. ir
 regularitas: vt dicitur. i. q. i. ventum.
 vnde phibet a p̄motōne z deijctur
 p̄motus. Si autē reuertant ad fidei
 veritatē post adiurationē heresis re
 cipiunt de iure cōi ad laicā cōionem
 postq; fuerint reconciliati. i. q. 7. dai
 bertū. Et circa eos fit quadruplex di
 spensatio. Quāq; quide; semiplena: vt
 scz solum recipiant in ordinibus an
 hec omnia susceptis. i. q. i. si quis here
 tice. Quāq; plena vt possint sacerdo
 tes fieri. i. q. 7. p̄uenientib⁹. Quāq; ple
 nior: vt. s. possint ēē epi. i. z. di. nos con
 suetudine. Quāq; plenissima: vt. s. pro
 moueri possint ad superiores digni
 tates. z. q. 4. ipsa pietas. De heresi q̄
 tum an ex cōicationē habes. s. ti. i. De
 ipsa q̄tum ad peccatum habes in se
 cunda parte.

De irregularitate solēnis p̄nie.

Plēnis p̄nia iducit irregula
 ritatē. di. 50. ex penitentibus.
 Nec penitentia fieri debz cū
 illa solēnitate que habetur di. 50. i. ca
 pite. Et imponitur tñ ab epo: vel ab
 alio de eius mandato: nec imponitur
 clerico nisi deposito: z quia hec ho
 die non est in vsu: ideo breuissime tan
 gam de ea. Ratio autē quare impe
 dit p̄mouendūz est: quia non sunt di
 gni suscipere vasa sacramentorū qui i

dudu fuerut vasa vicioꝝ: di. 50. illud
 tho. n. impoſit talis pñia: niſi p eie
 vulgatiſſimo ⁊ enorini qđ totuꝝ ciui
 tatem cōmouet. Scđa rō eſt ppter
 ſcandaluꝝ populi qui ſcit crimē eorū
 di. 50. d. his vō. Tertia rō eſt timor
 ne itez labant quī timor de conſue
 tudine priſtina ſurgit: di. 61. in ſacer
 dotibus. Quarta rō eſt: quia n̄ habe
 ret frōtē reprehēdēdi alioꝝ: di. 25. pñ
 mū. Ra. ⁊ Tho. in. 4. Poſteſt autem
 cū hiſ i minoribꝝ ppter neceſſitatem
 vel vtilitatē eccleſie diſpenſari: di. 50.
 placuit. ⁊ hoc p epm: ex quo nō eſt ei
 phibitū. Publica aut pñia n̄ inducit
 irregularitatē. hec. n. iniungi pōt fm
 Ra. ⁊ p pſſorē: ⁊ cū iniūgitur ali
 cui vt vadat p mūdā peregrinando:
 cū baculo cubitali ⁊ ſcapulari.

De irregularitate dilationis ba
 ptiſmi.

Dilationatio baptiſmi vſqꝫ ad egri
 tudinē: queꝝ tūc ſuſcipit tiorē
 mortis i ducit irregularitatē
 di. 50. ſi qꝫ. Rō huius ē: qꝫ non preſu
 mit vē pñit: ⁊ vt p hanc penā hoīes
 inducerent nō negligē pñiā ſalutē:
 nec tollitur iſta irregularitas per ba
 ptiſmū: qꝫ baptiſmus ita dilāt i ducit
 eā. Idē aut n̄ operatꝝ ōrios effectꝝ: eē
 de baptiſ. maiorē. Secus ē d illo qui
 diſtulit cōiōnē vſqꝫ ad talē egritudi
 nē: qꝫ hic nō repellit ab ordine: di. 50
 d. his vō. Poſteſt tū talis q diſtulit ſic
 baptiſmū in duobus caſibꝝ admitti.
 Primus ē ſi poſt baptiſmū fides et
 vita eiꝝ pbabilis apparuerit. Scđs
 ſi raritas clericorꝝ h̄ exegerit: di. 57. ſi
 quis.

De irregularitate circa iterationē
 ſacramenti.

Iterata ſuſceptio ſacramēto
 rū i pñmē] characterē: vt ba
 ptiſmū cōfirmatiōis ⁊ ordinū
 inducit irregularitatē: di. 50. confir
 mandū. de conſe. di. 4. qui bis. ⁊ di. 5.
 dictum. i. q. i. qđ quidāz. Et ſi ſcienter
 rebaptizati ſunt vlt cōfirmati: vlt reor
 dinati: vel etiā ignorāter: ſed poſt ſci
 tum ratum habuerunt ab iſqꝫ diſpen
 ſatione pape p mōueri non pñt: ſecus
 ſi ignorāter: vt infantes vel vt coacti.
 absolute. n. pñt h̄i p mōueri de iure
 ſed fm alioꝝ qđ tutius eſt dicere cuꝝ
 diſpenſatōe: de cōſe. di. 4. eos. vbi autē
 quis pbabiliter dubitat d ſuſceptiōē
 h̄i ſacramētoꝝ: ⁊ nō leuiter ⁊ teme
 rarie: ⁊ ppter hoc ſuſcipit aliquod di
 ctoꝝ ſacramētoꝝ facta pñs diligenti
 inſtitōne ſup hoc ad inueniēdū veri
 tatem: ⁊ nō inuenta ſuſcipit: non ppte
 rea efficitꝝ irregular] qñiſ alias ſuſce
 piſſet: qꝫ nō putat iteratū qđ n̄ ſciatur
 eſſe factū: di. 68. pſbyteri quos. Et
 debet dici in forma cū dubitatur. Si
 non es baptizatus: ego baptizo te. ⁊c.
 Si nō es confirmatꝝ ⁊c. Rō h̄i eſt p
 pter iniuriā factam ſacramēti] qđ ē
 i h̄ q ſacm: quod n̄ ē iteratū ppter
 effectū indelibilem characteris itera
 tur.

De irregularitate circa curiales.

Curialis etiā cōſeꝝ vt irregu
 laris ⁊ phibet ordinari: niſi
 ſit abſolutus a curia: di. 51. c. i
 ⁊ ſe. Et dicitꝝ curialis hic fm Ra. lar
 ge ois q qñqꝫ conditione obligatꝝ
 ſēper eſt curie alicuiꝝ ptat] publice
 habēs honeſtū offiū vel inhoneſtum
 vt iudices aduocati milites hiſtriones
 ⁊ huiuſmodi. Rō h̄i phibitōis ē: tum
 qꝫ tales qñqꝫ repetunt: ⁊ inde ecclia

perturbat: tū q: p̄sumit ē eos q: n̄
 causa deuotiōis trāseūt ad clericatuz
 s; vt fugiāt rōcinia dñoz suoz: di. 53
 legē. Qui aut ex p̄dicti aliq̄d ministe
 rinz p̄buerunt in cā sanguinis: etiam
 absoluti a curia p̄moueri nō p̄st. 46
 di. clericus. Similiter si i turpi r in
 honesto officio vt histriones: de cōse.
 di. 2. pro dilectione. Obligatus alteri
 ad rōcinia pōt q̄s ē triplicit. p̄mo si
 est obligatus reipub. r si qdē est obli
 gatus ad hoc ex administratiōe quā
 gessit p̄moueri nō d; aū redditā rō
 nē: di. 51. p̄terea. Sed si alias est de
 bitor reipub. nō prohibet. C. de epi. r
 de. quisq̄s. 2. si ē obligatus alicui p
 sone seculari nō miserabili: q. si gessit
 administratōez ei? vt tutor pcurator
 r curator: et talis p̄moueri non pōt
 nisi finito officio administratiōis. 21.
 q. 3. c. 1. Finita autē administratiōe si
 adhuc sit obligat? ad rōcinia r moue
 tur ei qd dolo p̄moueri n̄ potest aū
 decisā litē: di. 81. tantis. Debet tamen
 taxari tēpus. j. qd qd decidat. Silr
 etiā si questio ei non moueret: r ma
 nifestus sit ei teneri de dolo d; ep̄us
 ex officio suo repellere euz: sic quēz
 criminofum seu infamem. 6. q. i. infā
 mee. al̄s nō p̄hibet ordī. 3. si est
 obligat? ex administratiōe p̄ persona
 miserabili seculari: vt viduis cecis pau
 peribus pupillis r h'i vel persona ec
 clesiastica: r talis non īpedit a p̄mo
 tōe: si aliud nō īpedit: vt si esset ma
 nifestus dolus i administratiōe: vl' ali
 quid aliud: quia ad adiunāduz tales
 oēs tenet: di. 86. peruenit. r. 16. q. i. mo
 nachī.

De irregularitate circa herma
 phroditos.

Hermaphrodit? ē irregulari
 b r dñ h'i ille qui participat d
 viroq; sexu. s. masculio r fēi
 nino. Hic repellit a p̄motōe p̄pt de
 fornicatōe r monstruositatē: ar. di. 36.
 illiteratos. Talis si magis ēgit in se
 xū masculinum q̄ femineuz: q̄uis or
 dinari nō debeat: nec ordinatus mini
 strare: tñ suscipit characterem. S; si
 magl ēgit i sexū femineum: q̄ mascu
 linuz: vel etiā si equalit participat de
 viroq; n̄ ē susceptiuus characteri fm
 Huil. Et multo magl femina non est
 ordinis susceptiua. Dicit aut mulier
 p̄bytera: di. 32. p̄sbyt. Nō quia ha
 beat ordinē sacerdotij: sed quia vxor
 sacerdoti r diaconissa: q: dic homeli
 am euangelij.

De irregularitate seruoz.

Eruus de quocunq; genere
 f seruozum ordinari non debz
 nisi prius consecutus est ple
 nam libertatem: di. 54. c. 1. r. 2. 3. Ra
 tio huiusmodi est. quia clericalis di
 gnitas: r seruilis vilitas: extra de ser.
 non or. de seruozum in fi. Si autē ser
 uus fecerit se p̄moueri nesciente dño
 vel sciente r contradicente: si ordina
 tus fuerit i minorib? reducit i fuitu
 tē vt p̄us. 54. di. nulli. Si ordinat? fu
 erit ad subdiaconatuz vl' diaconatuz
 oz q: dēt aliū loco sui: vl' p̄curet re
 dēptiōē suā p̄ aliq; psonaz: di. 54. ex
 antiq̄s. ex de ser. nō or. miramur. si
 sit in sacerdotē p̄mot? remanet quidē
 i ordine suo reddito peculio: si qd hz
 dñor: si n̄ hz d; pcurare redēptiōez
 suā: q: si n̄ pōt tenet dño suo i fuitij
 tñ uenitib? sacerdotio: vt officiādo
 ei i missarboris r h'i: di. 54. frequens
 Q si nollet deservire deponendus

est. tēpus autem. j. quod dñs suus po-
test eum repeterē: est tempus vñi? an-
ni a tempore noticie huiusmodi. i. q.
z. si quis incognitus. Si vero seruus
promotus est sciente dño: z non con-
tradiciente: eo ipso. ingenuus fit: di.
54. si seruus. Et hoc verum est ad
quēcūq; ordinem fuerit promotus s; z
Inno. z Hoff. z Rai. Ad q; seruus
ecclesie liberatus ad hoc tenetur etiā
si non fuisset expressum in sui manu-
missione: vt nō iniurietur ecclesie nec
accuset eā: nec testificetur p̄tra eam:
di. 54. qui ex famulis. alia reuocatur
in seruitutē. i. z. q. z. diaconi. z s; quos
dā etiā ad operas honestas: vt in. d.
c. diaconi. Ad tñ tenet ecclesie fūire
perpetuo i officio clericali: nisi in ma-
numissione fuisset exp̄ssū: z in ordiatio-
ne: ex. e. eo libētius. s; suo puate p̄sōe
liberato vt pmoueat n̄ p̄t sibi dñs re-
tinē aliq; opas in qbus teneatur: di.
54. c. i. nisi spūales. quod exp̄mi d;: si
hoc vult patronus in manumissione
sui: z postea in ordinatiōe declarari
s; No. Et sic pmo? si nollet i b?i de-
seruire n̄ renocabitur i seruitutē: sed
degradabit si ē factus sacerdos s; m
Rai. z Hoff. z Inno. Itē nō q; cum
fu? ordiat? restituit dño suo n̄ licebit
dño man? violētās injicere in euz: al's
incideret in canonē s; m Inno. nec illi
suo h̄bē m̄simonium: si est in sacris
p̄p̄t votum annexū ordini clericali:
ex d̄ quers. iung. quidā. al's p̄uilegijs
clericalibus non gaudebit: ex de cle.
2iū. Iohannes.

De irregularitatib? ex enormibus
z mediocrib? crib? d̄ctis.

¶ Primo crimen mediocre z
notorium inducit irregulari

tatē. Pro cuius t̄claratione omissis
opinionibus antiquoz circa istaz ma-
teriam nota distinctionem quam fe-
cit Rai. in sum. v. z. criminum. Aliud
enorme: aliud mediocre: aliud leue.
crimen enorme in hoc loco dicit? ho-
miciidum z simonia aliqua. Et etiā
s; m Hoff. heresis. Quodlibet autem
horū: siue occultū siue manifestū sit
impedit p̄monēduz: z d̄c̄it p̄motū
etiā post penitentia. Et de heresi z
homicidio dictum est. s. ac etiā de
simonia. Crimen leue dicit? hic illud
mortale: qd de se nō inducit depōsi-
tiōē: nisi ex contumacia post admoni-
tionem vt ebrietas: ludus aleæ: di. 35.
c. i. strepitus in synodo. 5. q. 4. in loco.
Esus carniū in diebus p̄hibitionis
p̄fectam eucharistiam non assumere
z huiusmodi. Et ista talia siue occulta:
siue manifesta: nec impediunt p̄mo-
uendum: nec d̄c̄iunt iam promotū
extra de cohabit. cle. z mu. vestra. Cri-
men mediocre dicitur hic. vt adulte-
rium: furtum: fraudulentia sacrilegi-
um: periurium: falsum testimonium
z similia. Hec autem si sunt occulta
non impediunt promouendum: nec
d̄c̄iunt promouendum: nec indigent dī-
sp̄satione: sed sufficit p̄nā sacramen-
talis: ex de temp. or. ex tenore. z. c. que-
situm. Si sunt manifesta: z tunc aut
sunt manifesta per propriam confes-
sionē delinquentis extra iudicium
factam. Et sic non faciunt irregula-
rem talem: q̄uis ille si clericus est de-
beret suspendi ab officio z beneficio
extra de excess. prela. quam sit graue
Aut sunt manifesta per famam desi-
ciente accusatore vel legitima proba-
tiōe: z sic non inducūt irregularitatē

purgatio tñ canonica tali indicenda
ē qua preſtita abſoluet: et ſi in ea defe
cerit deponet: et de adul. ſignificasti
Aut ſūt manifesta p ſuam vel conui
ctōz vel pſeſſione mea pbatōis factā
et ſic iducit irregularitatē: et idē ſicut
notoriū p euidentia ſcī qd nulla p̄t ter
gineratōe celari: cui? .i. teſt) ē ppl's et
iſciatio: n̄ ē loc? : et d̄ tēp. or. c. q̄ſitū
Pōt tñ i h' i mediocribus notorijs de
iure vel de ſcō p ep̄z diſpēſari i tali ir
regularitate ſz ſim. i glo. ſup. c. ex te
nore. et d̄ hiſ oib' diſſuſe habes i ſū. cō
feſſ. li. 3. ti. 39. q. 3.

De irregularitate circa infames.

Infames et oēs: tā d̄ iure q̄
i d̄ ſcō repellunt a p̄mōtione
dignitatum et ordinū: di. 51. q.
aliquo. et d̄ re. iu. infamibus. li. 6. fm
Rai. Et d̄ iſamiſ d̄ ſcō ille cui apud
bonos et gr̄ues grauata ē op̄io ſup
aliq̄ cr̄e. Infamis ſcō d̄ iure ē quē iul
pōit eē iſamē: vt q̄ p̄uict? ē d̄ furto: vt
q̄ pugnat i areā cū beſtia d̄ctata p lu
cro et h' i. alia plura potes vidē d̄ iſa
mib' 3. q. 7. §. porro. i. tex. et gl. Repelli
tur et infamis fm iura q̄ pcurādo iu
dicando accuſando teſtificando po
ſtulādo. et nō q̄ q̄ſuis p̄uictuz ſit et cō
ueniēs ab irregularitatib' cū irregl'a
rib' v̄bis diſpēſare p eū q̄ pōt ſub tali
forma vel ſimili: Ego diſpēſo tecū in
tali irregularitate quā x̄iſti propter
talē cāz: vel ſi x̄iſſes: qñ de hoc v̄bi
tat? tñ ſi ep̄s ordinat aliquē irregl'arē
intēdēs eū diſpēſare p h' d̄ ſcō diſpē
ſat: q̄ſuis n̄ v̄ſus fūit illis v̄bis d̄mō
poſſit in tali caſu diſpēſare. Et idē de
plat) q̄ mittūt ad ordinādū aliquē ir
regularē quē ex auctoritate ſibi p̄miſ

ſa poterāt diſpēſare: q̄. ſi tēdūt diſpē
ſare l3 n̄ dixerint illa v̄ba: mittēdo de
facto diſpēſant ſz doc. et nō q̄ archi
ep̄s et ep̄s pōt in ſua dioc. ſr̄es ordi
nis p̄dicatoz abſolue et in irregulari
tatibus diſpēſare qñ fuerint ab eis
reſſiti: ſiue inciderint añq̄ intrarent
ordinē ſiue poſt: niſi adeo eſſet enor
mis exceſſus: q̄ merito eēt ſedes apo
ſtolica cōſulenda. Grego. Quia p̄ui.
Itē q̄ magi ordiſ p̄uincial: et p̄ores
cōnētuales et eoz vicarij in p̄uincijs
et conuentibus et locis ſibi commiſſis
ſr̄es n̄ros oēs ibidē conſtitutos: et ad
eos v̄nctiq̄ declinātes p̄nt diſpēſare
ſup irregularitate quā x̄iſſent ſi ex
cōicatioe vel ſuſpēſioe inodati diuina
celebraſſent vel locis ſuppoſitis eccle
ſiaſtico iterdicto. Itē ab irregl'arita
te quā cōtraxiſſent recipientes ordinē
ſic ligati. Bonifa: Uirtute. Itē om̄s
p̄dicti plati ordinis p̄dicatoz a ſuis
p̄ſeſſorib' p̄nt recipē diſpēſatōz ſup p̄
dictis irregularib' ſi eas x̄iſſent in q̄
bus. ſ. valent ipſi diſpēſare. Clemens.
exigentibus. Idem puto de fratribus
minoribus: quia cōiter dicitur q̄ ſu
mus pares in p̄uilegijs. de alijs ſen
tentijs habes in locis ſuis.

De penis in genere titulus ſextus.
Ra. i. o. i.

q̄ Uia de penis q̄buſdā. ſ. ec
cleſiaſtic) nūc v̄lq̄ actū eſt
ſ. ex cōicatiois iterdicti ſuſ
pēſiois et irregularitatz.
nē breuiſſime d̄ penis in genē aliquid
tractetur. Et pro fundamento huius
materie ſumatur regula iur) que di
cit. Sine culpa niſi ſubſit cauſa nō ē
aliquis puniendus: et de re. iu. lib. 6.

que regula locus h3: et in iudicio poli
et in iudicio fori: et cum pena sit multi
plex vt. j. dicit. In iudicio qdes poli
siue dei pena spūali que spūaliter tan
git animā: siue sit subtractio grē siue
sit pena dāni. i. puationis glorie: siue
sit pena sensus. i. excruciationis ignis
infernalis: nunq̃ punit aliquis sine
culpa sua vl' oīa q̃tum ad originale
vel pmissa q̃tum ad actuale peccatū
vñ qd dicit exodi. 2. Ego dñs zelo
tes visitans peccata patrum in filios
vlq̃ ad tertiā et quartā generatiōz: in
telligit ē mitatoribus pñoz scelz
vt exponit Gratianus. i. q. 4. §. quib?
Etia dat et alias expositiōes ad dictā
auctoritatē: alijs autē penis q̃bulcūq̃
punit q̃s i iudicio dei: n̄ solū p culpa
sua pmissa vel pmittēda: vt. sc̄. enitetur
s3 et p culpa alteri: n̄ tñ sine cā et in
iustitia: zli nobis ignota. vnde Aug.
23. q. 4. de tyrijs et sidonis sic ait: Et
si rōne facti pfunditatē iudiciorū dei
penetrare nō possumus: verūamen
scū? eē verū qd dixit: et iustū esse qd
fecit. hinc et Grego. in moralibus: Si
iusta deo placē scim? pati autē nulla
nisi que deo placuerint possumus: iu
sta sunt que patimur cuncta: et valde
iniustum est si de iusta passione mur
muremur.

Quinq̃ de causis de? flagellat ho
minem in presenti vita.

Unq̃ autē d causis de? hoiez
q flagellat in vita pñti siue pe
nas infert: vt ponit magr in
4. s̄. i. i. v. 15. Pñio v3 vel vt de? glo
rificet: dñ. s. segt miraculose remotō
pene siue flagelli. exemplum de ceco
nato. Jo. 9. d Lazaro r̄suscitato. Jo.
z. 2. vt meritū accumulet p exerci

tiū patientie: ac etiā virtus latēs alijs
manifestet. exēpla in Job. c. i. et Tho
bie. 2. 3. vt virt' osfuer p humilitatē
flagelloz. exēplū d Paulo: q d se vic.
et ad cor. iz. ne magnitudo reuelatio
num extollat me etc. Qui stimulus s3
Remi. fuit quedā infirmitas corpora
lis. 4. vt eterna dānatio inchoet: vt
s3 hic eq̃lit oīdat qd in inferno pa
tiet. exēplū in Herode actuū. iz. An
thioco. 2. Machabe. 9. 5. vt hō pu
rifice: vel p expulsionē culpe: cū s3
ex flagellis sterit. exēplū de Maria
sorore Aaron Numeri. iz. a lep̄ infe
cta. Et Israhelitis pstratis in deserto
fm hiero. 23. q. 4. quid ergo. Vel ad
satisfactionem pene: exemplum i Da
uid qui post remissionē adulteri cō
missi quo ad culpam in penaz fuit ex
pullus de regno: vt p3 in 2. regum.
qd nōt Greg. de pe. di. i. si peccatum
Dauid. Posset etiam dici omnem pe
nam quam patimur procedere culpa
nostra salū originali cū qua nasci
mur: q̃ ipm ē cā omnium penalitatū
ar. di. 5. ad eius.

Punitur quis a deo tripliciter nō
solum pro culpa sua: sed etiam p cul
pa alterius.

Unū ē q̃s a deo i vita pñti
p nō solū p culpa sua: s3 etia p
culpa alteri: et h triplici rōe
s3 Tho. 2. 2. q. 108. Pñio quidez qñ
vn' hō tpalit ē res alteri: et ita i penā
ei: et ip̄e punit sic filij s3 cor? s3 qdaz
res pñs et fui et aīalia res dñoz: et sic
filij qñq̃ punit p parētib: sic natus
ex adulterio dauid mōtu? fuit: q̃cū?
et aīalia amalechitarz iussa s3 iterfici
q̃uis et i h sit rō myſica vt h̄. i. q. 4.
§. paruulos. 2. i q̃tū pccm vñi? deri
uat i alterz

Et hoc vlt p imitationē: sicut filij imi-
tāt peccata patrum: et fui pēta dñoz
vt audacius peccent. vel per modum
meriti: sicut peccata subditorum me-
rentur et reatorem prelatum s3 illud
Job. 34. Regnare facit hypocrita p
pter peccata populi. vel ppter aliquē
consensum siue simulationem: sicut i-
terdum boni puniuntur cum malis:
quia eorum mala non redarguunt:
vt dicit Aug. in p. de ciui. dei. 3. ad cō-
mendandum vnitatem humane so-
cietatis: ex quo vnus homo debet p-
alio sollicitus esse ne peccet: et ad tēte
stationē peccati: dñ. s. pena vni? redun-
dat i oēs: q̄ si oēs sint vñ corpus: exē-
plū d pēto Achor. Josue. 7. Item vt
dicit Gratian? 23. q. 5. §. vlt. Aliqñ de?
punit malos ppter legitimā ptatē gerē-
tes ex mādato suo: et sic cū merito pu-
niētū: sic puniuit pēta cananeoz p
ppl. n. suoz. Aliqñ punit et si p ppos
suo iussu excitatos: n̄ tñ itendētē de o
obseq: s3 siue satisfaccē cupiditati: et iō
cū sui dānatōe: sicut puniuit pplz suū
p alienigenas. Quactiqz autē d cā qd
punit si n̄ sustinet patient pēas: s3 ei
flagella n̄ ad satisfactionē: s3 ad vidi-
catōz tñ. i. puniōz: iūt illud deuterō
32. Ignis sc3 pene tpalis succensus ē
in furore meo. i. i puniōe: et ardebit
vsqz ad infernū nouissima. i. vindicta
hic incipiet: et ardebit vsqz ad extremā
dānatōe: vt expōit Aug. de pe. di. 4.
§. auctoritates. Sed si patient ferant
ipsa flagella: et sit paties in statu grē:
habēt locū satisfactōis: vt dicit Aug. in
4. et si puniret a iudice ppter malefici-
uz commissuz: et h plus et min? s3 deuoti-
onē patiens et q̄litate crīs. Adors aut
nālis et si sit vltimuz terribilinz nō tñ

est satisfactoria: qz p n̄ inoleuit in pe-
nā originalis pēci: sed mors violenta
et siqs eā meruit ē satisfactoria si pa-
tienter sustineat et in grā. Tho. in. 4.
Sciēdū ē qz pēca dimissa a deo nū-
q̄ redeunt p sequētē culpā: nec q̄ ad
culpā nec q̄ ad penā vt qdaz dixerūt
nec etiā in aliq grē pēci. s3 opinionē
quorūdā: q h dixerunt ppter pēcm se-
quēs odij vlt apostasie: vlt pēpt? p feli-
ciōis vlt plenitudis pñie. vñ vlt? s3 eos
Frēs odit apostata sit spm̄qz fateri.
Penituisse pigit pristina culpa redit
Due opiones ponunt de pe. di. 4. in
tex. et gl. sūmaria: s3 reuertunt tātum
q̄tū ad quēdam grauatiōis affcē sūm
Tho. i. 4. di. 22. Ex eo v3 q sequens
pēcm p remissionē pcedētū h3 q̄dā
deformitatē igratitudis ppter bñficiuz
pceptū remissionis. vñ graui? reddit
ipz pēcz: q si eēt sine tali deformitate
igratitudis: n̄ tñ q talis aggrauatiō
ex illa circūstātia faciat pēcz illud di-
gnū tāta pena q̄tā erāt oia dimissa.
et sic p istū modū aggrauatiōis dicūt
pēca dimissa redire: vt vident sonāe
auctoritates scōz plures: q habēt de
pe. di. 4. i pñ. In foro hūano siue secu-
lari siue ecclesiastico p culpa tñ mē-
tali nunq̄ ifert pena. vñ dicit lex cano-
nizata. de pe. di. 1. Cogitatiōis penam
nemo patiat: cum. s. c. pēta cogitatio
terminis suis. Occultoz. n. cognitor
et iudex est deus: di. 32. erubescat. Cul-
pa aut exterior variat q̄drupliciter:
qz aut p̄sulit in facto vt furta et ced. s.
aut in dicto: vt cōiicia et inique aduo-
catōes: aut in scripto: vt falsa istrumē-
ta aut famosi libelli: aut i p̄silio: sicut
cōiurationes: vel cuz quis ē conscius
cuz latronibus: et suadet vel fauet ei 3

Et hec quatuor genera culparum fide-
randa sunt. 7 modis siue circumstan-
tijs. scilicet ex causa ex persona ex loco ex
tempore ex facti qualitate ex facti quanti-
tate 7 ex euentu. Primo ex causa sic
verbera que .s. sunt illata a magistro
vel parente impunita sunt quia videntur
facta emendationis animo 7 causa: sed cum
fiant per iram ab extraneo certe pu-
nuntur. 2º: consideranda est perso-
na 7 illius qui fecit: 7 eius qui passus
est: aliter. n. puniuntur serui quam liberi
aliter quam dominum vel parentem: quam
aliter quam substitutum in dignitate siue re-
ctorem quam quam priuatum. Pertinet et
ad hanc considerationem de persona etas
facientis 7 patientis iniuria. 3º: consi-
derandus est locus: nam idem actus si fiet
in quolibet loco non sacro erit furtum 7 non
capite puniendum: si in ecclesia erit sacri-
legium 7 capite puniendum. 4º: considerandum
est tempus: nam propter tempus solet discerni
emansores a fugiuius: 7 tempus discernit
effractorum: vel furem diurnum a noctur-
no: 7 nocturnus quod acrius puniuntur.
5º: consideranda est qualitas facti per quam
furta manifesta atrocius puniuntur quam non
manifesta 7 crassatura: quam est violentia
illata latronibus grani quam rixa quam est con-
flictus altercatio: per hoc et discernitur
explotio quam subtraccio reorum heredita-
riarum antiquis hereditas adeat a furto 7 pe-
tulancia quam fit per quandam lassitudinem distigui-
tur a violentia. 6º: consideranda est quan-
titas facti per quam discernitur abigere. i. g
gregem rapit a fure qui unum suum rapit
7º: considerat euentus. i. si res habuit ef-
fectum: ut si aliquis est demens nix est contra
aliam res habuit effectum condempnatur.
si non habuit effectum non condempnatur nisi in
grauissima atrocibus: que ad aliquem actum

extrinsecum procedunt: si quis occidendi cum
cutello percussit. vel si quis attentauerit
rapere moniales per matrimonium: 7 alia
huiusmodi: hec omnia habent de pe. vi. i.
circa principium. Pena autem quam infligitur
in foro iudiciali siue humano est sub
triplici genere. Primum genus est pena
spiritualis: 7 hec est quadruplex excepta vltima
solus que inferretur in foro ecclesiastico.
Et prima est increpatio. di. 90. placu-
it. que est quasi pambulum ad sequentem
hec et locus habet potestatem in foro seculari
Secunda est censura ecclesiastica. i. exco-
municatio interdictum 7 suspensio: et de vbi.
fig. querenti. Et pena excois nunquam pu-
niendus est vnus per peccato alterius
ut expresse dicit Aug. 24. q. 3. si habes.
Hec inferenda est talis pena nisi pro
culpa vbi vel precepta siue probata. pena
autem suspensio vel interdictum punit sepe
quod sine culpa sua. Nam interdictum ciui-
tas per peccato domini 7 suspensio clericus ab
officio propter amissionem visus vel lepra. 3º
est pena deponis vel degradatio: di. 50.
si episcopus. quod non potest nisi per eum propositum 7 non
bilibi: 7 vbi per contumacia potest: primo talis
de suspensio: postmodum cessante contumacia
excoicari: deinde deponi. 23. q. 4. forte
vbi autem inferretur depositio per eum: 7 si cor-
rigibilis apparet post hanc penam non ex-
coicatur. Quarta pena est infamia qua
punitur quod quicquid sine culpa sua: nam 7 sa-
cti viri aliqui de se infamant quod de per
mittit ad eorum humilitatem ne extollantur
ex laude exhibitam: aliqui ultra eorum me-
rita: ut dicit Greg. 6. q. i. si plurimi. si in
iudicio humano hac non puniunt nisi per cul-
pa sua: ut. 6. q. i. infames. vel alteri ut in
crimine lese maiestatis. 6. q. i. si quis cum
militibus. Secundum genus pene est pena
corporalis. 7 hec est multiplex.

prima quide incarcerationis vel absti-
nencie siue ieiunij que solent infligi in
carceratis pro eorum sceleribus in vtro-
que foro. De hac potest intelligi illud
c. si quis contristatus: di. 90. r. 27. q. i.
si homo esses. Secunda est pena verba-
tionis que etiam in vtroque foro infer-
tur: sed non nisi pro peccato proprio: vt
25. di. 5. salomon vero. r. 23. q. 5. circa
celliones. Tertia est truncationis me-
mbris. Quarta est mortis. r. hac pu-
blicae pena non videtur iudicium ecclesia-
sticum. Dictum est. n. Petro: Conuer-
te gladium tuum in vaginam. Matth. 26. i-
mo ecclesia est deus: ite de peccatis occidat
moderate tamen. 23. q. 5. reos sanguinis.
In iudicio autem seculari nunquam debet
inferri pena mutilationis vel occisi-
onis sine culpa propria commissa. Fin-
Tho. 2. r. 2. q. 108. Nec etiam tale po-
test inferre reo quicumque iudex vel re-
ctor: sed habens merum et iustum im-
perium ex se vel ex delegatone. Quarta
est pena exilij quam videtur vterque foro: di. 100.
in ea synodo. Exilium autem hoc potest esse tri-
plex. Unus ex incerto loco: vt cum quis
detruditur in monasterium: ex de adult.
peruenit. Aliud a certo loco quam si pro-
hibetur stare in loco certo. r. q. i. in p-
mis. Tertium ab omni loco vt cum iter-
dicitur quibusdam penitentibus ne morientur in
alio loco ultra unum vel duos dies: de
pe. di. 6. sacerdos. Pena autem seruitutis
imponitur et per leges et canones in certis casibus.
Tertium genus pene est amissio sive temporalis
vel dignitatis. r. hec est inferri in foro
ecclesiastico et seculari et aliquando sine cul-
pa propria. Ita propter crimine lese maiesta-
tis amittuntur illi hereditate primaz et ille-
gitimi honoribus prius ecclesiastici et se-
cularibus. Et quicumque quidem inferri hoc pena ali-

cui simpliciter. s. publicationis vel confiscatio-
nis omnium bonorum sicut in hereticis: di. 8. q.
iure. r. di. 63. hadrianus. aliquando inferitur
in certa parte: vel quantitate pro iniuria illa-
te persone vel loco. 17. q. 4. si quis contra
max. r. c. si quis in auro. que tamen quantitas
arbitrio iudicis relinquenda est. aliquando
vero pro satisfactione illati damni imponitur
vt pro furto vel rapina et huiusmodi. Et non
sine causa. quia cum pena punctionalis de com-
muni consensu partium apponitur loco interesse
peti potest sine impedimento quantum est intere-
re cui commissa est. ff. de ac. empti. r. pedia. Si
vero apponatur pena pro iniuria peti potest in
totum. ff. de colla. bo. l. 2. Si autem appona-
tur in fraudem usurarum non potest peti: ex de
emp. r. ven. ad nostram. concordant omnes
De re. ex de arbi. in gl. super. c. dilecti.
Et idem expresse dicit Innocentius ex de pe. i.
glo. c. sua. r. addit idem credimus quod et
si pena intereet excedat licite tota petatur.
Satis est videtur Hosti. in glo. ibidem concor-
dari specialiter de pena iudiciali: r. addit
si aliquid partium de adimplendo dicto ar-
bitrorum fecit quod potuit: sed tamen paupertate
vel impotentia preessa totum implere non potu-
it: sed mero iure teneatur ad penam insoli-
dam tamen de benignitate canonica nihil est
ultra quam inter sit exigenda. sic intelligas
ex de pe. sua. Conuentionalis autem est iudi-
ciali facta peti potest quantum intereet: nisi ap-
ponatur in fraudem. Item in predictis ita non licet
clericis emungere crudelit. Idem est Hosti. i.
sua. sua dicit quod religiosi possunt petere penam
ab eo qui non facit arbitrium: siue in pecunia
consistat: siue in alio: vt. i. q. 7. Quoties
pena etiam a iure promissa peti potest
12. q. ij. episcopus qui mancipium. Item iudi-
ciali petere possunt. Conuentionalis
autem peti potest: quod succedit loco intereet: sed non
causantur. Hosti. r. De re. simpliciter dicitur

q̄ persone ecclesiastice possunt exige
re penas tam a iure inductas q̄ p̄ue
tōales. Pena at̄ soluta vt dicit̄ Ho. i. sū.
nō obstat sc̄tus siue sūia arbitrij: nisi
in cōpromisso dicitur sit q̄ p̄ca soluta
remaneat sūia rata. C. d. trāfac. l. cum
pponas. Idē Ber. Itē f̄z Buil. tam
oīi q̄ m̄lites ⁊ ecclesiastice p̄sone re
tinere p̄nt illas penas q̄s leuat f̄z cō
suetudinē legitimā ⁊ statuta regiōis
nec peccāt q̄i h̄i bac parte subest cā: ⁊
seruat iuris ordo: ⁊ sit nō p̄pter cupi
ditatē: s̄z p̄pter zelū iusticie. Nec ob.
q̄ pena accedat dānū: q̄z h̄i pene nō
solū p̄pter interesse statute sunt: sed et̄
p̄pter crimina puniēda. Sūt tamē
tēperādē pensat̄ circūstātij: s̄z ⁊ secu
rius esset h̄i excessus emēdas i pios
vsius erogare. Item cum re^meretur
mortem: ⁊ iudex ex iusta cā nō infert
ei ad vtilitatē rei publice habens sup
h̄ auctoritatē. Si cōmutat illā penā i
pecuniariā n̄ ex auaritia: s̄z ex iusticia
n̄ peccat. Et vt dicit̄ Hof. Si oīa bona
sua exigeret nō videt̄ nimis: q̄ vt dī
Job p̄mo. Luncta q̄ h̄z hō dabit pro
aīa sua. i. vita. Et si q̄s p̄pter maleficiū
pecunia mulctat̄ nō possit soluere: p̄t
ei cōmutari i corpale i carcerationem
s. v. l. verberationem. i. q. 6. si res. ad
penas aut̄ legū positas h̄i t̄nsgressores
n̄ tenet̄ ipse t̄nsgressor: nisi postq̄ fue
rit adiudicate. i. p̄ q̄ re^m fuerit p̄ sūiū
iudicis cōdēnat̄: vt dicit̄ Rai. ⁊ Tho.
z. z. c. S̄z sufficit q̄ prestet emendam
rei ablata v. l. iniurie facte ad arbitriū
boni viri. S̄nalit̄. at̄ iudices p̄uīre p̄nt
suos subditos iux̄ qualitātē culpaz ⁊
null^{us} alius. i. 6. q. 6. i. i. Nā iurisdicō si
ne coheritōe nulla ē: de offi. dele. pa
storat̄. Scias t̄i q̄ penas maiores: vt

teponere quo ad forū ecclesiasticū
vel decapitare quo ad forū secularē:
nō possunt iudices nisi maior es: q̄ et̄
dicunt̄ habē mēz iperius: vt ep̄i i ec
clesiasticis: di. z. s. perlectis. ⁊ crie p̄ba
to: vt dicit̄ Hof. Si certa pena repe
ritur in iure illa infligēda ē nō mol
lior: neq̄ durior. Alioq̄ infamis sit
iudex: nisi h̄ facēt. s. in remittendo: v. l.
dimittēdo penā: cū vidz expedire rei
publice ⁊ scandalum tollēdū ⁊ h̄i ⁊
ipse sup̄ hoc h̄z plenaz p̄tatem: ⁊ vbi
esset alteri facta iniuria passus iuriā
vellet remittē: ut dicit̄ Tho. z. z. c. q. 6
⁊ 7. Posset et̄ augere penam aliquādo
ad terrore alioz q̄ p̄nt s̄ ad culpam
q̄ multis crassantibus op^o ē ex^o ff. b
pe. l. offert. Si plures pene taxate
sunt: tūc arbitrio iudicis relinquunt̄
⁊ oī illā iterponere que maḡ timer̄:
et̄ vt lit. nō p̄t. q̄m frequēter. Si vō
certa pena statuta nō ē: sed iudici cō
mittit̄ oī eq̄tate seruata semper i hu
maniorē partē declinare: extra d
transac. ex parte. In penis. n. benigni
or est iterpretatō faciēda: et̄ d̄ regu.
iur. li. 6. Et maxime mitigare debet:
cū cā subest: puta q̄ n̄ ex proposito:
sed casu culpa commissā est: vel pro
pter etatem: ⁊ huiusmodi.

Septem sunt casus qui excusant
hominem a culpa.

¶ Nō s̄m Rai. q̄ septem sūt
e q̄ excusant a culpa. Primū
est mentis alienatio: que alie
natio tripliciter contingit: scilicet per
stuporem: ⁊ sic videt̄ Aug. excusare
Loth qui voluit filias prostituere vt
hospites liberaret: distin. i. q. 4. quod ai

Uel per furorem. i. q. i. aliquos. v. p.
ebrietatem. vt i. q. i. iebriauerunt. Et
intelligas si ex toto tales sint mente
alienati: alibi non excusarentur a toto
sed a tanto. Secundum est coactio q. si
fuit absoluta excusat a toto: si additio
nata excusat a tanto: di. 50. presbyte-
ros. Tercium est deceptio: vt si forte
aliquis dolo alteri deceptus fecit per erro-
rem probabiliter aliquid promissit. 24. q. 2. i. le-
ctum. Nec tamen fallit in his q. non habent ignora-
re: vt q. sunt in fide: vel expressa dei pre-
cepta. 16. q. 1. si cupis. Quartum est mul-
titudine i. si in peccato: si habet non excusat a
peccato nec a pena diuini iudicii. vñ
Aug. Nam propterea non minus ardebunt
quod cum multis ardebunt. 2. q. 1. multi. Sed
releuat hoc ad penam aliquid. Nam
correctio aliquando omittitur cum multitu-
do est in scelere ad vitandam scandalum scisma-
tis vel grauius mali. di. 44. 2. messatio-
nes. 2. di. 50. vt constitueret. Similiter
et consuetudo secundum Innocentium excusat quinquaginta.
a pena temporalis. di. 4. de i. q. sed non a cul-
pa et a pena eternali: imo auget et penam
ex de consue. c. vi. Quintum est etas et hec
excusat a toto: sicut infans vel puer non
doli capax. i. q. i. illud relatum. Unde non
a toto excusat: vt si est doli capax: ex de
delic. pue. c. i. Alie vero etates secundum earum
varietatem attenuant et grauant pecca-
ta et penas: ar. 86. di. tanta. Sextus
est casus: et si contingat dando operam rei
licite: et adhibendo omnem diligentiam de-
bitam excusat a toto: ex de homi. Joha-
nes. Sed si dabat operam rei licite: vel non
adhibuit omnem debitam diligentiam dando
operam et rei licite excusat a tanto: di.
50. clerico. Septimum est iocatio siue
ludus: et si ludus noxius est: vel et bone-
stus: si non cum debita diligentia excusat a

tanto. i. q. i. illud relatum. Et nota quod
postquam quis semel punitus est per aliquam cri-
minali. R. ai. non debet aliqua pena ei infligi: quia
non iudicabit de se: bis idipsum. Nam. 2. c.
et nemo debet duplici probatione periri: ex
de iudi. at si. Multoties tamen per eadem cul-
pa imponitur multiplex pena simul in eo-
dem iudicio. Nam tunc oculus ille pene ac-
cipiunt per aliquam vnam quam se sufficiens non
fuisse. Sed in diuersis iudicijs non habet
in idipsum iudicare: vt dictum est: nisi
forte cresceret contumacia: ex vt lit. in
cōt. qm̄ frequenter. Sic et diuina de-
mentia peccata dimissa in ultione ve-
nire non patitur. 23. q. 4. si illic. De penis
quod inferunt a iudicibus habes etiam in
fra in tertia parte. ti. de iudicijs.
Amen et gloria christo.

Explicit tractatus de
censuris.

Excoicatio contra injicientes manus
 violentas in personas ecclesiasticas.
 capitulu: p^mu. charta. i.
 Quindecim casus in quibus injicient
 manus in personas ecclesiasticas: nō
 est excoicatus. c. 3.
 Sexdecim casus in quibus excoica-
 tus p^r injectionem manuum violēta: in
 personas ecclesiasticas potest absol-
 ui citra papā. c. 4.
 Que dicat^r enormis iniuria circa bu-
 iusmodi injectionē manuum: et q^s pos-
 sit ab ea absoluerē. c. 5.
 Excoicatio ē infecutores cardinalū
 pape reservata. ca. 7. c. 6.
 Excoicatio ē bannientes epōs: et ad
 hoc operam dantes pape reservatur
 capi. 3. c. 6.
 Excoicatio contra omnes hereticos
 et pape reservat^r absolū. c. 4. c. 7.
 Excoicatio contra fautores recepta-
 tores hereticorum pape reservatur
 absolutio. c. 5. c. 8.
 Excoicatio contra sepelientes hereti-
 cos et fautores credentes et receptato-
 res eorum. c. 6. c. 8.
 Excoicatio contra rectores impediē-
 tes vel non iuvantes epōs et inquisi-
 tores in inquisitione hereticorum vel
 credentium eis et fautorum et recep-
 tatorum. c. 7. c. 9.
 Excoicatio contra inquisitores male
 et contra conscientiam exercentes ta-
 le officium contra quosdam: et pape
 reservatur absolutio. c. 8. c. 9.
 Excoicatio ē inquisitores et cōmissa-
 rios eorū illicite extorquentes pecuniā
 sub p^rextu inquisitionis. c. 9. c. 10.
 Excoicatio contra eos qui innituntur
 ordinationib⁹: vel alienationibus de

rebus ecclesiasticis factis a scismaticis
 vel etiam beneficijs. c. 10. c. 10.
 Excoicatio contra eos qui non tenēt
 romanā ecclesiā esse capitālē: vel nō
 posse condere canones: vel non esse
 ei obediendū. ca. 11. c. 11.
 Excoicatio ē incendiarios ecclesiāz
 vel locorū pioz: et si fuerint denuncia-
 ti: pape reservat^r absolū. c. 12. c. 11.
 Excoicatio ē effractoires locorum sa-
 croz pape reservat^r absolū post denū-
 ciationē. ca. 13. c. 11.
 Excoicatio contra falsarios litteraz
 apostolicaz: et pape reservatur abso-
 lutio. capi. 14. c. 12.
 Excoicatio ē vtentes scienter litteris
 papalibus falsis. c. 15. c. 12.
 Excoicatio contra capientes litteras
 papales seu bullas in curia: nō ē ma-
 nibus pape vel deputati ad hoc.
 capi. 16. c. 12.
 Excoicatio contra corrigentes aliqd
 in litteris papalib⁹: et pape reservat^r
 absolutio. capi. 17. c. 12.
 Excoicatio contra faciētes statuta ē
 ecclesiā lib^{er}atē: et reservari ea fa-
 cientes: et scriptores eorū et officiales
 iudicantes fm ea. ca. 18. c. 13.
 Excoicatio ē oēs dños p^rhibentes sū-
 ditos ne faciant obsequia corporalia
 p^rionis ecclesiasticis. c. 19. c. 14.
 Excoicatio contra vsurpantes patro-
 natū de nouo in locis pijs vel vsurpā-
 tes bona vacantium ecclesiarum.
 capitu. 20. c. 14.
 Excoicatio ē cōpellētes p^ratos et p^rso-
 nas ecclesiasticas ad sūmittēdū eccl^{as}
 vel ecclesiastica bōa eis. c. 21. c. 15.
 Excoicatio contra concedentes rep^r-
 resalias et vtentes in clericis: et bona

clericorum. ca. 22. c. 15.
 Excoicatio ptra granates psonas ec
 clesiasticas in se vel suis: ppter qd no
 luerunt eligere eos pro quibus roga
 ti erant. ca. 23. c. 15.
 Excoicatio contra impediētes pso
 nas ne litigent in foro ecclesiastico in
 causis: in quibus ex iure vel p̄suetu
 dine: vel ex ipetratis a curia pōt i tali
 iudicio exigi. c. 24. c. 15.
 Excoicatio contra dños ⁊ officiales
 dantes lñiam grauandi clericos vel
 suos cōsanguineos ppter sñas latus
 contra eos. ca. 25. c. 16.
 Excoicatio contra facientes exigere
 ⁊ exigentes a clericis ⁊ religiosis: ⁊ p
 sonis ecclesiasticis. c. 26. c. 16.
 Excoicatio contra imponētes tallias
 ⁊ exactiones clericis ⁊ ecclesiasticis p
 sonis. ca. 27. c. 17.
 Excoicatio contra extorquentes per
 vim vel metū a censuris ecclesiasticis
 absolutionē. ca. 28. c. 18.
 Excoicatio contra cogentes diuina
 officia celebrari in loco interdicto: et
 ptra excoicatos vel interdictos eno
 cantes ad diuina: ⁊ ptra admonitos
 non exeuntes. ca. 29. c. 18.
 Excoicatio contra facientes statuta:
 q̄ vsure soluāt: vl̄ solute n̄ restituāt
 ⁊ iudicātes fm̄ ea. c. 30. c. 19.
 Excoicatio q̄ portantes phibita sara
 cenis vel mittentes: vel de portib⁹ eē
 hī pmittētes. ca. 31. c. 19.
 Excoicatio q̄ euntes ad sepulchrū si
 ne lñia: ⁊ ē papalis. c. 32. c. 20.
 Excoicatio q̄ piratas ⁊ expoliantes
 euntes ad curiam: ⁊ redeuntes ⁊ nau
 fragium facientes ⁊c. ⁊ pape referua
 tur. ca. 33. c. 20.

Excoicatio contra clericos sponte p
 ticipantes ⁊ scienter cum excoicatis
 a papa in diuinis: ⁊ pape referuatur
 absolutio. c. 34. c. 20.
 Excoicatio ptra sepe liēntes interdi
 ctos tempore interdicti: ⁊ contra sepe
 liēntes excoicatos a iure vel vsurari
 os māifestos. c. 35. c. 20.
 Excoicatio contra contrahentes ma
 trimonium scienter in gradibus pro
 hibitis: vel cum monialibus: ⁊ cōtra
 religiosos ⁊ moniales p̄fessos: vel or
 dinatos in sacris contrahentes. capi
 tulū. 36. c. 22.
 Excoicatio contra cōicantes cum ex
 coicatis nominatiz scienter in crimine
 cōmuniolo. ca. 37. c. 23.
 Excoicatio contra facientes aliquē
 interfici p assassinos: vel etiam man
 dantes. c. 38. c. 24.
 Excoicatio contra pcurantes q̄ con
 seruatores non se intromittat de ali
 is q̄ de manifestis iniurijs scienter.
 capi. 39. c. 24.
 Excoicatio q̄ doctores ⁊ magistros
 docentes i scholis suis ad docendum
 retinentes leges vel physicā religio
 sos hīu dimisso. c. 40. c. 25.
 Contra magistros ⁊ scholares qui
 super conducendis alioz hospitij i
 lesionē vel piudiciū habitatiū audēt
 hospitē puenire ante tps conditionis
 elapsū. ca. 41. c. 25.
 Excoicatio ptra mittentes nuncium
 vl̄ scripturā cardinali alicui: vel secre
 to loquētes eis: dū. s̄c in p̄clauī p̄ ele
 ctōe pape. c. 42. c. 25.
 Excoicatio contra dños ⁊ rectores ci
 uitatis: vbi sit electio pape si non ser
 uant ea que debent fm̄ constitutiōem

illam ubi periculum circa ipsa electi
one. c. 43. c. 25.
Excoicatio ptra assumentes officiu
senatoris seu regiminis urbis: sine li
centia pape: pape reseruat abso
lutio. ca. 44. c. 26.
Excoicatio p impediētes visitationē
monialiu fienda p suos supiores p
monitionē tñ. c. 45. c. 26.
Excoicatio contra fingentes fraudu
lenter casum per quem index ad ali
quā mulierem p testimonio mittit:
vel vadit. cap. 46. c. 26.
Excoicatio contra ingerentes se ad
habendum curaz alicuius populi al
terius lingue sine licētia diocetani il
lius populi. c. 47. c. 26.
Excoicatio contra eum qui se gerit
p papa cum non est electus a duab
partibus cardinalium: et sequaces ei
capi. 48. c. 26.
Excoicatio ptra assumentes statum
seu vitam beghinaz: et bizochoz non
approbatū et platos fouentes talez sta
tum. cap. 49. c. 27.
Excoicatio p eos qui absoluti ppter
aliquē casuz mortis ab eo qui alias nō
poterat: si cessante impedimento nō
se prefēret ei qui legitime poterat ab
soluere. cap. 50. c. 27.
Excoicatio contra clericos locantes
domos manifestis vsurarijs alienige
nis sen⁹ exercētib⁹. c. 51. c. 29.
Excoicatio ptra impediētes seque
strationem scāz p ordinariū sup aliq
bñficio ex eo q vna sñia diffinitiva ē
lata p pcessum apud sedem apostoli
cam. ca. 52. c. 29.
Excoicatio contra clericos et religio
sos qui inducunt aliquē ad iurandū

vel vouendū vel pmittendū: vt sepul
turam eligant apud ecclesias eozuz:
vel electaz non mutant pape reserua
tur. ca. 53. c. 30.
Excoicatio p religiosos exētes clau
strū ad audiendū leges vel phyficas
et pñentes dignitatem et p omnes sa
cerdotes. ca. 54. c. 30.
Excoicatio ptra religiosos pñfessos si
dimittunt hitū temerarie: vel si acce
dunt ad studia sine licētia suozuz p
latoz. ca. 55. c. 31.
Excoicatio contra religiosos omnes
qui sine licētia parochialis dant sa
cramēta eucharistic. c. 56. c. 32.
Excoicatio ptra religiosos qui in pre
dicationibus vel alibi dicunt aliquid
ad retrahendū homines a solutione
decimaz. cap. 57. c. 34.
Excoicatio ptra religiosos oēs non
fuantes iterdē a papa posituz vel
ordinarijs qñ sciunt matricē ecclesiā
illud seruare. ca. 58. c. 34.
Contra religiosos qui cū omiserint
conscientiam facere sibi confitentib⁹
de decimis soluendis predicant po
stea. ca. 59. c. 34.
Excoicatio cōtra monachos et cano
nicos regulares: qui non habētes ad
ministracionem curias principum in
trant: vt dānificent monasterium: vt
prelatum ei⁹. c. 60. c. 35.
Excoicatio p monachos tenentes ar
ma infra septa monasterij sine licētia
abbatum. ca. 61. c. 35.
Excoicatio contra mendicantes: qui
sine licētia pape recipiunt noua lo
ca ad habitandū vel mutāt vel alie
nāt iā recepta. ca. 62. c. 35.
Excoicatio ptra religiosos fouentes
l. 2

beguinos vel beguinas in illo statu.
 cap. 63. c. 36.
 Excoicatio contra fratres minores ad
 mittentes illos de tertio habitu bea-
 ti Francisci ad diuina tempore interdi-
 cti. capi. 64. c. 36.
 Excoicatio contra facientes aliquod
 pactum vel pmissionem temporalem per aliqua
 gratia vel iusticia obtinenda in curia
 romana: et dantes et recipientes ex
 dicta pmissione vel pacto: et pape re-
 seruat absolutio. c. 65. c. 37.
 Excommunicatio contra exenteran-
 tes et scindentes corpus defuncti pro
 ossibus eius transferendis: et pape re-
 seruat absolutio. c. 66. c. 37.
 Excoicatio contra ordinatos simoniacos: et
 ordinantes. c. 67. c. 37.
 Excommunicatio contra omnes si-
 moniacos: et pape referuatur absolu-
 tio. c. 68. c. 37.
 Excoicatio contra non reuelantes simoni-
 am quam nouerunt: et est papalis. c.
 69. c. 38.
 Excoicatio contra recipientes aliquod
 temporale: vel dantes per ingressu monaste-
 riorum: et pape referuatur absolutio
 cap. 70. c. 38.
 Excoicatio contra impugnantes lit-
 teras electi pape ante suam coronati-
 onem. c. 71. c. 38.
 Excoicatio contra glosantes seu ex-
 ponentes de men. illam. Exini de pa-
 radiso in scholis suis. c. 72. c. 38.
 Excoicatio contra ingredientes mo-
 nasteria monialium ordinis predica-
 rum. c. 73. c. 38.
 Excoicatio contra ingredientes mo-
 nasteria monialium ordinis minorum.
 capi. 74. c. 38.

Excoicatio contra facientes libellos
 famosos vel cantilenas vel rithmos
 in detractioe ordinis predicatorum
 et minorum: et pape referuatur abso-
 lutio. ca. 75. c. 39.
 Contra predicantes docentes et defen-
 dentes quod predicatorum et minores non
 sint in statu perfectiois: et quod non liceat eis
 predicare etc. c. 39.
 Quicumque presumunt in locis predica-
 torum violentiam danabilem exercere
 sunt excoicati. c. 39.
 Excoicatio contra retinentes apostata
 predicatorum in monasterijs suis ni-
 si eos etc. c. 39.
 Excoicatio in fauorem medicantium
 de transferendis fratribus: et est papa-
 lis. c. 39.
 Excoicatioes papales que continentur
 in processu ui fit annuatim in curia in
 cena domini. ca. 76. c. 39.
 De causa mali excoicationis maioris.
 ca. 77. c. 41.
 De causa formali excommunicationis
 ca. 78. c. 43.
 De causa efficiendi siue de eo qui potest vel
 non potest excoicare. c. 79. c. 44.
 De eo qui non potest excoicari. c. 45.
 De eo qui potest excoicari. c. 46.
 De causa finali excoicationis: et de effecti-
 bus siue nocumtis eius. c. 80. c. 46.
 De absolute a maiori excoicatione
 quomodo fieri debeat et a quo.
 capi. 81. c. 49.
 Titulus secundus de minori excoica-
 tione. ca. 82. c. 51.
 In quibus casibus coicando cum ex-
 coicatis incurritur minor excoicatio
 cap. 83. c. 52.
 Constitutio Martini quinti super non

enitendis excoꝛcatis &c.	c.54.
De interdēo eccl'astico.c.84.	c.55.
De interdēo in g'ali.c.85.	c.56.
De interdēo i spali.c.86.	c.56.
De interdēo singulari.c.87.	c.56.
De interdicto quod fit ab homine.	
capi.88.	c.57.
Contra quos possit fieri s'ua interdi	
ctu.ca.89.	c.57.
De effectu interdēi.s. quō sit s'ua dū z	
a gb' diuis cessat.c.90.	c.59.
De forma seu mō ponēdi interdictū	
capi.91.	c.63.
De p'ilegijs frz p'dicatoꝝ z minoꝝ:	
quo ad interdictū.	c.64.
De suspensione.ca.92.	c.64.
De suspēsiōe in quā incurrit p' simo	
niam.cap.93.	c.65.
De suspēsiōe i quā incurrit p' noto	
riam fornicatōne.c.94.	c.66.
De plurib' suspensionib' p'pt' diuer	
sas cas.c.95.	c.66.
De irregularitate.c.96.	c.70.
De irregularitate p'pter homicidiū	
capi.97.	c.72.
De irregularitate bigamie.	
capi.98.	c.76.
De irregularitate ex illegitimatione	
capi.99.	c.76.
De irregularitate heresis cuz alijs ir	
regularitatib' varijs.c.100.	c.78.
De penis in g'ie.ca.101.	c.80.

Explicit tabula super ti. de censu
ris ecclesiasticis Bendi patris z do
mini domini fratris Antonini archi
episcopi Florentini: de ordine predi
catorum. **AN E N.**

f Antissim' z in Christo pater:
z dñs n'r. d. Paulus diuina pui
dentia papa sc'ds: qui pridem sup ple
narijs remissionib' que semel in vita
z in articulo mortis conceduntur for
mam z normam iusticie: ne passim si
ne exceptione quoruncunq; criminū
p'liuiores reddant eliuiores hoies
ad peccandū p regulā in cancellaria
apostolica publicatam statuit z ordi
nauit: q in quibuscunq; concessioni
bus z facultatibus absoluendi casus
infra scripti tanq; spalius sedis apli
ce reseruati semp intelligerentur ex
cepti: videlz offense ecclesiastice liber
tas: violationis interdicti ab eadez se
de ipositi: criminis heresis: p'spirati
onis in p'sonam aut statum romanū
pontificis: siue cuiusuis offense inobe
dientie siue rebellionis eiusdem pōi
ficis v' sedis apostolice p'relbytēicidij
offēse p'solis in ep'm seu alium prela
tum: inuasionis dep'dationis: vel oc
cupationis aut deuastationis ter
rarum romane ecclesie mediate vel
immediate subiectarum: ac etiam in
uasionis romipetarum: seu quorum
cunq; alioꝝ romam venientium: pro
hibitionis deuolutionis causarū ad
dictam curiam: delationis armorū
z alioꝝ p'hibitoꝝ ad p'tes infidelium
impositōnis nouoꝝ onēꝝ realium v'
p'ongium ecclesijs vel ecclesiasticis
p'sonis simonie super ordinibus vel
beneficijs exequendis in eadez curia
contracte: z g'ialiter in casibus con
tentis in bulla que consuevit i die ce
ne domini per predecessores suos ro
manos pontifices publicari. Conside
rans q plerunq; contingit suam. S.
huiusmodi facultates z concessionalia

et tam oraculo viue vocis concedere
nunc p̄textu confessionis huiusmodi
vel penitentes vel confessores i supra
scriptis casibus fallantur vel fallant.
Statuit et decreuit sue intentionis fu
isse et eē per quascūq; concessiones et fa
cultates per suam. S. tam scripto q̄
vbo factas: aut in postez faciēdas ne
mini licere irretitos dictis casib⁹ ab
soluere sine spali sue. S. h̄ia: quinim
mo concessiones et indulta p̄dicta q̄
ad casus exceptos h̄i nulli penit⁹ sus
fragari. *L. S. A. M. L.*

Nullus seruus seruorum dei ad
perpetuam rei memoriam. Cū
omnibus iudicijs sit rectitudo iusti
cie et conscientie puritas obseruanda
id multo magis i commissionibus ali
enationum rerum ecclesiasticarum
conuenit obseruari: i quibus de cōri
sti patrimonio et dispensatiōe paupe
rum: non de p̄prio cuiuscūq; peculio
ngitur aut tractat. Quapropt̄ opor
tet vt in examinandis huiusmodi ali
enationum causis que a sede aposto
lica in forma si in euidentem vtilitatē
cedant oneratis ecclesiasticorum iu
dicū conscientijs delegantur: nihil fa
uor usurpet: nihil timor extorqueat:
nulla expectatio premij iusticiam cō
scientieq; subuertat. Monemus igr̄ et
sub interminatione diuini iudicij om
nibus commissarijs et delegatis h̄i dī
stricte precipim⁹: vt diligenter et cau
te attendant cās in litteris apostolicis
p̄ supplicationes expressas: illasq; so
llicite examinent atq; discutiant: testes
et p̄batiōes sup narratoz veritate re
cipiant: et solum deū pre oculis h̄ntes

omni timore aut fauore deposito ec
clesiaz indeiunitatibus cōsulant: nec
in lesionem aut in detrimentum eoz
decretum quolibet interponant. Si
quis aut commissarius: aut delegat⁹ cō
scientie sue p̄dignus in grauamen aut
detrimentū ecclesie: p̄ gratiam timo
rem: vel sordes alienationi consense
rit: aut decretum vel auctoritatem i
terposuerit. Inferior quidem ep̄o se
tentiam excoicationis incurrat. Ep̄s
vero aut supior ab executione officij
p̄ annū nouerit se suspensum ad esti
mationez detrimentū ecclesie illatū nī
hilominus p̄demnamus: scitur⁹ q̄ si
suspensione durante dānabiliter se i
gesserit in diuinis: irregularitatē la
queo se inuoluet: a quo nisi p̄ sūmū
pontificem poterit liberari. Is vō q̄
dolo vel fraude: aut scienter in detri
mentum ecclesiaz alienationem fieri
p̄curauerit: aut p̄ sordes vel imp̄ssio
nē alienationis decretum extorserit:
silem sūiaz excoicationis incurrat: a
qua nisi p̄ romanum pontificem pos
sit absolui. Ad restitutionē nihilomi
nus rerum alienatarū: euz fructibus
quicūq; de p̄missis constiterit: p̄dēna
mus. Volum⁹ autē q̄ delegati et com
missarij predicti de penis cōstitutōis
nostre specifice moneant: et i quibus
cūq; lris cōmissionū h̄i hoc statutū
nostrum inseratur. Nulli ergo homi
num etc.

Data Rome anno incarnationis do
minice. 1465. quito Idus maij ponti
ficatus nostri anno p̄mo.

Ius seruus seruorum dei etc. Au-
thoritate apostolica presenti co-
stitutione perpetuo valitura statuimus
et ordinamus: quod omnes et singuli qui
absque dispensatione canonica aut le-
gitima licentia siue extra tempora a
iure statuta siue ante etate legitimam
vel absque dimissionis litteris: et ultra-
montani a citramontanis: propter quod si in
hoc ultimo casu per camera apostoli-
cam iuxta ipsius stilum ordinati fu-
erint: ad aliquem ex sacris ordinibus
se fecerint promoueri a suorum ordinum
executione ipso iure suspensi sunt. Et
si huiusmodi suspensione durante in
eisdem ordinibus ministrare presump-
serint eo ipso irregularitatem incur-
rant: preterquam ultra alias penas in ta-
les generaliter a iure inflictas: benefi-
cium ecclesiasticum possint a iure priua-
ri. Volumus autem quod presens nostra
constitutio in romana curia existens
post quidecim dies: absentes vero ita-
licos post duos: alios vero et ultra-
montanos post sex menses ab ipsius
in audientia contradictorum: et can-
cellaria apostolica publicatione affi-
xione ligare incipiat. Nulli ergo etc.

Data Rome anno incarnationis do-
minice. 1461. 15. calen. decembris: pon-
tificatus nostri anno quarto.

Ex processu annuali in curia.

De ipsam hanc absolutionem
nobis tantum et successoribus no-
stris: romanis pontificibus reserva-

mus: articulo mortis duntaxat excep-
to: in quo etiam satisfactionem et cau-
tionem canonicam ab eis volumus ef-
se exigendam. Simili etiam sententia
excommunicationis innodantes sa-
cerdotes illos: et seculares quod cuius-
vis ordinis regulares qui sic excom-
municatos et anathematizatos: etiam
in ipso mortis articulo constitutos:
aliter quam ut prefertur absoluerint: eis-
que predicationem lectionem admini-
strationem sacramentorum: auditio-
nemque confessionum interdiciamus per
presentes.

Item ex ipso processu.

Item excommunicamus et ana-
thematizamus omnes violato-
res ecclesiastice libertatis: et illos pre-
sertim qui contra sacrorum canonum
instituta ecclesiis et ecclesiasticis per-
sonis sine licentia spali romani pontificis
collectas vel alia onera: aut quouis
grauamina realia vel personalia impo-
nunt vel exigunt: aut imponi vel exi-
gi faciunt vel procurant.

Item excommunicamus et anathema-
tizamus omnes illos qui in ter-
ris suis noua pedagagia imponunt: vel
prohibita exigunt.

Bulla contra simoniacos.

Aulus eps seruus seruorum
dei. Ad perpetuam rei memo-
riam. Cum detestabile scelus
simoniace prauitatis: tam diuinarum
quam sacrorum canonum auctoritas abhorreat

atq; damnet. Nos considerantes q
plures penarū grauitas q̄ dei timor
arcere solet a voluntate peccandi ac
summis d̄siderijs affectantes: vt hoc
pestiferum vicium: non ex vsu solum
sed ex mentibus hoīum saltez ppter
penarū metum penitus euellatur: pde
cessorū nostrorū romanorū pontifi
cum vestigijs inherentes: ac etiaz om
nes et singulos excoicationis suspen
sionis priuationis interdicti sententi
as censuras et penas dudum a roma
nis pontificibus predictis et pro tali
bus reputatis contra simoniacos q̄
modolibet latas: et quas illos cuius
cūq; status gradus ordinis cōditio
nis: vel preminētie fuerit: etiaz si car
dinalis patriarchali ep̄ali regali re
ginali: vel alia quauis ecclesiastica:
seu mūdāna dignitatib⁹ presulgeant
et eorū quolibet tam manifestum
q̄ occultum ipso facto incurrere vo
lumus: confirmantes et innouantes
apostolica auctoritate declaram⁹ q
omnes illi qui simoniace ordinati fu
erint a suorū sint ordinum executi
one suspensi: per electiones vero po
stulationes confirmationes prouisi
ones: seu quauis alias dispositiones
quas simoniaca contigerit labe fieri:
et que viribus omnino careant in ec
clesijs monasterijs dignitatibus pso
natibus officijs ecclesiasticis et quib⁹
uis beneficijs: aut aliquo eorū cuiq;
ius nullatenus acquiratur nec inde
faciat aliquis fructus suos: sed ad il
lorū omnium que percepit restitu
tionem sub aīe sue piculo sit astrict⁹.
Statuentes preterea q̄ vniuersi et sin
guli etiam pmissis dignitatibus p̄dicti
qui quolibet dando vel recipiendo si

moniam commiserint: aut q̄ illa fiat
mediatores steterint seu procurauē
runt siliam excois incurrant: a qua ni
si a romano pontifice pro tēpore exi
stente non possint absolui: preterq; in
moris articulo constituti: et vt huius
modi labis contagio frequentius re
primatur omnibus et singulis ecclia
sticis secularib⁹q; psonis cuiuscūq;
dignitatis status gradus ordinis: vel
conditionis fuerint: in virtute sancte
obedientie districtius iniungimus: vt
eos omnes quos simoniāz huiusmo
di cōmisisse vel procurasse: aut in ea
mediatores esse sciuerint: pontifici p̄
dicto: vel cui idem pontifex duxerit
committendum per se vel alios reue
lare q̄totius non omittant. Pro re
uelatione huiusmodi etiaz si compli
ces fuerint non solum veniam a no
bis: sed etiam gratiam consecuturi:
si eorū iudicio participes tantū crī
minis valeant coerceri. Ad si non fe
cerint absolui non valeant: donec p̄
dicta reuelant: et cōplices huiusmo
di detecti artius punientur. Nulli ergo
omnino hominum liceat hanc pagi
nam nostre confirmationis innouati
onis declarationis et voluntatis ifrin
gere: vel ei ausu temerario contraire
Siquis autem hoc attentare presūp
serit indignationem oīpotentis dei et
beatorū Petri et Pauli ap̄lorū ei⁹
se nouerit incursum.

Datum Rome apud scūm Petrum
anno incarnationis dñice. 1464. no
nō calē. decēbris pontificatus nri an
no pmo: publicata die. 30. nouembri
anno predicto.

Bulla de casibus reservatis.

Paulus eps servus servorum
dei ad futuram rei memori
am. Et si dñici gregi saluti se
per intenti singulis cum humilitate
poscenibus ea benigne cōcedere stu
deamus: per que peccatorum mole
deposita salus ipsa succedat: et hosti
hūani generis servitute ereptas aīas
lucris faciamus altissimo qui nobis ea
sua bonitate cōmisit. Id tamen ppē
fiori studio p̄cauendum esse censim⁹
ne cuiusvis indulgentie remissionis
vel facultatis obtentu christi fideles
p̄cliviores ad illicita in posteruz cō
mittenda reddant: aut facilitas v̄cie
eis peccandi tribuat incentiuuz. Hac
itaq; consideratione habita oliz emā
navit a nobis constitutio tenoris sub
sequentis: videlicet Sanctissimus in
xpo pater: et dñs noster dñs Paul⁹
divina providentia papa secundus:
qui pridem super plenarijs remissio
nibus que semel in vita et semel i mor
tis articulo conceduntur formam et
normam instituit: ne passim sine exē
ptione quoruncunq; criminum p̄clu
viores redderentur homines ad pec
candum per regulam in cancellaria
apostolica publicatam statuit et ordi
navit: q; in quibuscunq; concessioni
bus et facultatibus absolvendi casus
infra scripti tanq; speciales sedi apo
stolice reservati semper intelligen
tur excepti: videlicet offense ecclesia
stice libertatis: violationis interdicti
ab eadem sede impositi: criminuz be
refis: conspirationis in personaz aut
statum romani pontificis: seu cuius

vis offense: inobedientie seu rebellio
nis eiusdem pontificis vel sedis apo
stolice: p̄sbyterici dñi: offense persōa
lis in ep̄m seu alium prelatum: inua
sionis depredationis occupatōis aut
devastationis terrarum romane ec
clesie mediate vel immediate s̄biecta
rum: ac etiam inuasionis romipetaz
seu quoruncunq; alioz ad romanaz
curiam venientium: prohibitionis de
volutionis causarum ad dictam cu
riam: delationis armorum et alioz p
hibitoz ad p̄tes infidelium: impositōis
nouorum onez realium vel p̄sonali
um ecclesijs vel ecclesiasticis p̄sonis:
simonie super ordinibus vel benefi
cijs assequendis in eadez curia vel ex
tra contracte: et gñaliter in casib⁹ con
tentis in bulla que consuevit in die ce
ne domini p̄ p̄decessores suos roma
nos pontifices publicari. Cōsiderās
q; plerunq; contingit suam sanctita
tem huiusmodi facultates et confessi
onalia: tam presentibus q̄ absentib⁹
etiam oraculo viue vocis concedere:
ne pretextu concessionis huiusmodi
vel penitentes vel confessores in sup̄
scriptis casibus fallantur et fallāt: sta
tuit et decrevit sue intentionis fuisse
et esse per quascunq; concessionem et
facultates per suam sanctitatem: tam
scripto q̄ verbo factas et in posteruz
faciendas nemini licere irritos di
ctis casibus absolvere sine speciali
sue sanctitatis licentia: quinimmo cō
cessionem et indulta predicta quo ad
casus exceptos huiusmodi nulli pe
nitus suffragari: vt autem ipsa consti
tutio que dudum scilicet quinto ca
lend aprilis. anno ab incarnatione dñi
nostri iesu christi. 1466. pontificatus

nostri anno secūdo publicata fuit ei⁹
dem Christi fidelibus plenius inno-
tescat: nullusq; illius ignorantia pre-
tendere valeat in futurū presentibus
inseri fecimus: vt ad maiorem oīum
perueniat nationem. Nulli ḡ omīno
hominum liceat hanc paginam no-
stroꝝum statuti ordinationis et decre-
ti infringere: vel ei ausu temerario
contraire. Siquis autem hoc atten-
tare p̄sumperit indignationem om-
potentis dei ⁊ beatorū Petri ⁊ Pau-
li apostolorū eius se nouerit incur-
surum.

Datum Rome apud Sanctum Pe-
trū: Anno incarnationis dominice
1469. Quinto Nonas Marcij: pon-
tificatus nostri anno quinto.

Finis.

Incipit titulus de sponsalibus et
matrimonio extractus de tertia pte
Sūme Venerabilis p̄ris fratris Eln
tonini archiepi Florēti ordinis fra
trum predicatorum.

Eatus es: et bene
tibi erit: vxor tua
sicut vitis abun
dans in lateribus
domus tue. Filij
tui sicut nonelle
olinarum: ps. 127

Dic sacrosanctū conciliū vniuersalis
ecclesie non solum virgines et conti
nentes i. vidue: sed etiam coniugati
p̄ rectam fidem et bonaz opationem
deo placentes ad eternam merentur
beatitudinē puenire: extra de sū. tri.
et si. catho. c. i. Fuerunt quidam dicti
Traiani et Martiani: qui dixerunt
homines in statu coniugali non pos
se saluari: sed habere ecclesia pro he
reticis reprobati et condemnati sunt.
Cum enim deus fuerit auctor et insti
tutor coniugij: vt patet Gen. 2. dice
re coniugium esse peccatum est asse
rere deum auctorem peccati: sed hoc
est magna blasphemia dei. Omnes
pene sanctissimi viri veteris testamē
ti fuerunt coniugati: non soluz Adā
primus pater noster sed et Enoch: q̄
translatus est in paradysum terrestrē
Hoc qui preseruatus est in diluuiō:
illi tres patriarche gloriofi: Abra
am Isaac et Jacob: prudentissimus
et sanctissimus Ioseph: Moyses ille
legis dator qui deum per essentia vi
dere meruit in hac vita: cantor spiri
tus sancti David propheta: Ezechi

as qui solem redire fecit in celo. io. li
neis. optimus ille: Iosias: deniq; et
ipsa domini mater Maria desponsa
ta fuit Ioseph: sed non per homines:
sed ope sp̄s sancti grauidata. Math.
i. Qd̄ enim in ea natum est de spiritu
sancto est: semper virgo permanens:
vt sicut prima ruine causa fuit huma
ni gēis mulier Eua coniugata: et tūc
virgo: sic et mulier esset causa nostre
redemptionis et vite Maria despon
sata semper et virgo. Sic et filius eius
dñs noster interesse voluit nuptijs sa
ctis in cana galilee: vt habetur Jo. 2.
easq; miraculo primo conuersionis
aque in vinum consecrauit: ex hoc ap
probans. Ipse tamen qd̄ p̄fectissimū
est in genere castitatis elegit non con
iugium: sed virgo semper pmanens.
Et Iohannem euangelistam cui? di
cuntur ille nuptie fuisse ad hoc prone
xit: vt nondum consummato matrimo
nio virginitatem in euz seruaret. Ita
enim decet coniugium bonum et lici
tum declarare: q̄ semp virginitas et
viduitas vt melius p̄feratur. vñ Au
gu. Nuptiaz bonum semp quidem
bonū est: qd̄ bonum semp in populo
dei fuit: et aliqui fuit legis obsequium
nunc est infirmitatis remedium. In
q̄busdam vō humanitatis solatium.
filioz quippe p̄creatōi opam dare:
non canino more p̄ vsum p̄miscuum
seminarum: sed honesto ordine cōiu
gali: nunc est in homine p̄bandus af
fectus: etiam ipsū tamen laudabilius
transcendit et vincit ecclesia cogitans
animus christianus. S; qm̄ sicut ait
dominus: non omnes capiunt verbū
hoc: qui potest capere capiat. Que se
non continet nubat: que non cepit

deliberet q̄ egressa ē p̄seueret: nulla aduersario det occasio: nulla christo subtrahat oblatio: hec ille. 27. q. i. nu ptiaz. Non solum autem hunc. i. statum coniugalem esse bonum de se et puenire ad beatitudinem: sed et qualiter sit tenendus talis status ut ducat ad vitam ostendit psal. in predictis verbis: beatus es etc. Ubi tria notabim? Primo p̄miū ultimātū ad qd̄ glibet anxiatur ibi: Beatus es et bene tibi erit. 2. coniugium immaculatū cui illō reuerat ibi: Uxor tua sicut vitis abū dans etc. 3. effectum derivatū: in quez istud ordinatur ibi: Filij tui sicut novelle oliuarum etc.

Quantum ad p̄mum certum ē qd̄ ultimum p̄mum hominis est beatitudo et omnis cura mortalitū etc. ad unū beatitudinis finem nititur peruenire inquit Boetius in libro de philosophica consolatione: et certe bene erit ibi.

Quanta enim ibi felicitas ubi nullum bonum deerit: nullum malū ad erit: erit deus omnia. sed bona in omnibus ait Augst. in ult. c. de ciui. dei. Beatus ergo nunc es spe: et bene tibi erit ibi in reueruando ea q̄ sequūtur opera virtuosa. Circa istud autē beatitudinis p̄mum considerat tripliciter matrimonium spūale figuratū per carnale. Primū est coniugium anagogicum ad qd̄ terminatur. Secundū est coniugium allegoricū per quod ipsi procuratur. Tertiū est coniugium tropologicū per qd̄ primū adipiscitur.

Coniugium naturale consistit in coniunctione duarū p̄sonarū aīo principaliter in amore coniugali indiuisibili:

et istud est coniugium anagogicū. s. celeste modo spūalissimo et purissimo. Ibi enī i superna patria anima cōiūgitur deo cum intellectu clare ipsū cognoscendo: et affectu ardentissimo eū diligendo inseparabilr. vñ sequit̄ summa fructio et maximū gaudiū: qd̄ vñ cit omnem mundi delectationez. De multis sanctis legimus qd̄ rapti: non quidem ad claram dei visionem sed ad aliquam altiozem cognitionez diuinorū ita absorti sunt in gaudium et consolationem qd̄ non sentiebant aliquid penale qd̄ corpori infligebatur: nec curabant de cibo et potu et h̄: s. omnia mundi fastidiebant ut luttum: mlt̄o magis in cor hominis non ascendit immentum illud gaudium et premiū qd̄ anima recipit: et postea corpus ex coniunctione perfecta intellectus et affectus cum deo in patria. De quo cōiugio gaudent angeli omnes: et sancti amici sponse. Unde dicitur Apoc. 19. Gaudeamus et exultemus et deamus gloriā ei: quoniam venerunt nuptie agni scilicet christi cum qualibet anima beata. I. i veteri testamento nondum venerat: et ideo nulla anima deo fruebatur: sed Christo mortuo et ascendente aperiete ianuā apocalyp. 19. Beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt: que figurate sunt per nuptias Asucri regis: cum sibi despōsavit Hester pulcherrimā: que interpretatur humilis. Non enī nisi per humilitatem ad eum puenit Hester 2. Desponsatio qdem huius coniugij sup̄nalis fit hic in presenti seculo in baptismo vel p̄nīa p̄ charitatē vñ apl's. 2. corinthi. 11. Despondi enī vos vni viro. Et hoc vñq̄ frāgi pōt

sicut spōsaliū carnale. nā p peccatū mortale frāgit: sed per penitentiam reītegrat. Unde. Hier. 3. dicitur: Si dimiserit vir vxorem suam &c. s3 consummat i gloria. nec ibi frangi pōt.

Secūdū coniugiū sc3 allegoricū per quod peruenitur ad prediū celeste: est inter christum & ecclesiam celebratum: quando videlz dei fili? nostram assumpsit humanitatem: cum verbum caro factum est & habitauit in nobis. Jo. p. 1. mo. Istud matrimonium fuit initiatum in patriarchis & prophetis: vnde & Osee promisit dicens: Desponsabo te mihi in fide. Ratificatum in incarnatione: in quo mediator fuit archangelus Gabriel: et quasi notarius exigens consensū virginis pro natura humana: quod vt fecit dicens: Fiat mihi fm verbum tuū subito dei verbum vnitum est nostre humanitati insolubiliter: ita vt nunq3 alter alterum dimiserit: neq3 verbum humanitatem: neq3 humanitas dei verbum: nec etiam in morte. Qd & figuratum fuit in matrimonio Rebecce: que per procuratorem Habzae Eliazer desponsata est Isaac: qui christum significat postq3 expressit consensum suum. Gen. 24. Nec alteram vnq3 cognouit: sed eam valde dilexit. Confirmatum fuit in cruce: vnde ibi clamauit: Consummatū est: quia ibi ostensa est plenissime dilectio eius: et sacramenta que ex ea habent virtutem perfecte vnita est ecclesia: vnde & filij nascuntur ecclesie. vnde Apo. Hoc autem dico scilicet coniugium naturale magnum in christo & ecclesia sacramentum. Ad cuius coniugij nuptias omnes vocantur: & parabolice

habetur Matth. 22. de Rege qui fecit nuptias filio suo & vocauit multos.

Tertiū coniugiū est tropologicū seu mortale: & hoc sine dicat esse iter appetitum rōnalem: seu spūz vt virū & sensualitatē & vxores que frequent cōtrariant adinvice: quia vt dicitur ad Gal. 5. Caro cōcupiscit aduersus spūm: sicut mulier cōtrariat virō: d3 tñ sensualitas subiici viro & spūi s3 illud Gen. 3. Sub viri pāte eris: & ipse dñabitur tui. De hoc magister in 2. sñiarum. Vel etiam matrimonium morale dicitur inter intellectū & sapientia: sumēdo sapientia p vca noticia cum rectitudine vite: prout sumunt Stoici: & et sacra scriptura i libris sapientialibus frequēter. vñ sap. 7. dicit sapiens: Hanc amauī & exquisiui sapientia a iuuentute mea & quesui eam mihi sponsam assumere: & amator factus suz forme illius. Ex hac generant filij bonoz operū q3 plures. Et figurat p desponsationē Rachel factā Jacob: que erat virgo pulcherrima & aspectu venusto: & hoc ad fontem aquaz: qā maxime ad lectionē sacraz scripturaz. Gen. 29. Potest etia3 adaptari ad religionē quālibz vt dicat vxor & ingressus ei? maritus aut etia3 ad quālibet ecclesiā: cui? spūs dī prelatas que alteri viro. i. prelato adherere non pōt nisi eo mō tuo p aliquē modū: nec ipse alteri ecclesie adhēre nō pōt sine debita licentia. Et vt dicitur ex de transac. c. decetero. nō humana potestate: s3 diuina spūale iugium dissoluit: ibi vide. Omnia hec coniugia designat coniugiū nāle s3 vltimū. i. inter animum & virtutem quilibet debet in se reperire: & sic beat

m

est: bene tibi erit.

Quantum ad secundum. scilicet de coniugio naturali seu carnali quale esse debet innuit Psal. cum dicit: vxor tua etc. Dicit Apoc. ad hebre. 13. Honorable nuptie in omnibus et totus immaculatus: fornicatores autem et adulteros indicabit deus: quasi dicat: Tunc status conjugalis est in honore coram deo: et hominibus: quando totus immaculatus est. id est quando fidem alter alteri seruat vitando adulteria: et alias corruptelas quas deus indicat ad mortem eternam: unde dicit vxor tua: ut sit tibi solus: et tu ei et econuerso. Sed utrum sapienti conueniat sumere vxorem etiam a phis disputatum est: et quis melius sit extra coniugium esse si caste viuatur: tamen si nupserit virgo non peccat ait apoc. i. corinch. 7. vir vel mulier: et melius est nubere quam viuere idem Apoc. Et est paratior abusu sua: quia nubere non est malum: sed ut sequendo illicitas corruptelas malus et damnabile est. sit ergo tibi vxor sed vxor tua sicut vitis etc. ubi tria notantur circa matrimonium carnale ad hoc ut beatus sis: et bene tibi erit.

Primum ut ab impedimentis matrimonij utraq; pars sit libera ibi: vxor. Secundum ut anima viri sit timida dei ibi: Tua.

Tertium ut mulieris vita sit bonorum fecunda ibi: sicut vitis etc.

Quantum ad primum ut aliqua sit tibi vxor: vel aliquis sit tibi vir: oportet quod sit libera ab impedimentis que dirimunt matrimonium: et tunc erit vxor tua. Nam si aliquid de ipsis haberet non esset vxor tua: sed concubina: ista impedimenta sunt. id est que

in his versibus continentur: videlicet Error: conditio votum cognatio crimen. Cultus disparitas ordo ligamen honestas. Si sis affinis: si forte coire nequibis: Nec socianda vetant connubia: facta retractant. Nec diffuse tractantur a theologis et canonistis secundum doctrinam magistri sententiarum in 4. et Gratiani in decretis. Sed omis sis his impedimentis: quia de his. j. plene habetur: loco huius videatur sequens questio.

Utrum sapienti ducenda sit vxor Hieronymus 2. li. contra Iovinianum dicit hanc questionem motam in libro quem fecit Theophrastus autoreolus de nuptijs: qui fuit discipulus aristotelis designatus ab eo in mortem precipuus super omnes alios discipulos suos: ad quem ut prudentior et sapientior defuncto aristotele conuolauit academia. Hic igitur in dicta questione cum diffinisset: si pulchra esset mulier: si bene morigerata: si honestis parentibus nata: si ipse sanus et diues: sic sapientem aliquando matrimonium iure debere statim intulit. Nec raro vniuersa in nuptijs concordant. Non est igitur vxor ducenda sapienti. Primum igitur impediri studia phis: nec posse quandoque liberis et vxori pariter interuire. Multa esse que matronarum vsibus necessaria sunt: preciose vestes aurum gemme sumptus ancille varia suppellectilice et exedra deaurata: deinde per totas noctes garule questiones: illa oratio procedit in publicum: hec honoratur ab omnibus: ego in conuentu seminarum miscella despicio. Quid aspicebas vicinam. Quid cum ancilla

loquebaris. De foro veniens quid attulisti. Non amicum habere possimus non sodalem: alterius amorem sui odium suspicatur. Si doctissimus preceptor in qualibet vrbium fertur nec vxorem relinquere nec cum sarcina ire possumus: pauperē alere difficile est: diuitem ferre tormentum. Adde q̄ nulla est vxoris electio: sed qualiscunq; venerit habenda: si iracunda: si fatua: si deformis: si superba: si festida: quodcūq; est post nuptias discimus. Equus asinus bos canis et vilissima mancipia probantur prius: et sic emuntur: sola vxor non ostenditur: ne ante displiceat q̄s ducatur. Si domum totam ei cōmiseris seruendum est ei: siquid tuo arbitrio reseruaueris: fidem sibi non adhiberi putabit: et in odium vertetur et iurgat: et nisi cito consuleris anus venena parabit. Aurifices et institores gemmarum sericarūq; vestium si intromiseris periculū pudicitie est: si prohibueris suspicionis iniuria. Verū quid prodest diligens custodia: cum vxor impudica seruari non possit: pudica non debeat. Infida enim custos castitatis est necessitas. Et illa pudica vere est dicenda: cui licuit peccare: sed noluit. Pulchra cito adamatur: feda facile repulsa: difficile est custodire qd̄ plures amant: molestū est possidē qd̄ nemo dignat̄ habere: minorū t̄m miseria deformis habetur: q̄s fōmōsa seruetur. Abil enim tutum est i quo totius populi vota suspirant. Et si ppter dispensatōē domus et lāguoris solatia et fugam solitudinis ducantur vxores: multo melius seruus fidelis dispensat: auctoritati dñi obediens: et

eius dispensationi obreperās: q̄ vxor que in eo se estimat dñam si contra viri faciat voluntatem. i. qd̄ ei placet: nō qd̄ iubetur. Assidere autē egrotanti magis possunt amici et vernacule bñficijs obligati: q̄ illa que nobis imputat lachrymas suas: et hereditatis spe vendat illum: inde et solitudinem iactans languentis animū desperationē conturbet. Et si ipsa languerit egrotandus est: et nunq̄ ex eius lectulo recedendum: aut si bona fuerit vxor et faciens: q̄ tūz rara est: cū perturiēte oīz gemi: et cū periclitāte torqueri. sapiēs aut nūq̄ solus esse potest: habet secū omnes qui sunt: quicūq; fuerūt boni et animū libere quocūq; vult trāsfert. Quodq; corpore nō pōt: cogitatione p̄plectit. Et si hominū copia defuēit loquitur cū deo: nunq̄ minus erit sol⁹ q̄ cum solus fuerit. Porro liberorū cā vxorem ducere: vt vel nomen nostrum non intereat: vel vt habeamus presidia senectutis: et vt cētis vtamur heredibus stolidissimus est. Quid ei ad nos recedētes e mundo p̄inet: si nomine nostro alius non vocet: cum et filijs statim vocabulum patris non referat: et innumerabiles sint q̄ eodem nomine nuncupent. Aut que auxilia sunt senectutis: nutrire domi illum q̄ aut prior te forte moriatur: aut puerissimis moribus sit instruct⁹: aut certe cum ad maturam etatem puenerit tarde ei mori videaris. Et concludit Hieronymus. Nec et h̄i Theophrast⁹ differens quem christianorum nō suffundat quorū conersatio est in celis. Ad autē dictum est. s. q̄ non ducat vxor a sapiente. ppter predictas causas intelligendum est si caste viuat. Itaq;

alias vt dicit Apo. i. corinth. 7. Melius est nubere q̄ vti. i. cadere i dāna biles corruptelas.

Quantū ad secūduz. s. qualis debz esse maritus hoc potest elici ex hoc q̄ dicitur: vxor tua. i. tui. et refertur h̄ ad illud q̄ dixerat in p̄n. illius psal. scz Beati omnes qui timent dñm: qui ambulant in vjs eius. Labores manuum tuarum quia manducabis etc. sequit̄ vxor tua. i. vxor tui: qui es de numero eorum qui timent dñm etc. i quibus verbis notantur tria que debent esse in bono marito.

Primo vt i interioribus sit timorofus ibi. Beati oēs q̄ timēt dñm.

Secūdo vt in operibus sit virtuosus ibi: qui ambulant in vjs eius.

Tertio vt in laboribus sit studiosus ibi: Labores manuum tuarum quia manducabis.

Quantum ad primum certum est q̄ scriptura sacra beatum asserit qui deum timet: prouerb. 28. Beatus vir qui semper est pauidus. Nam vt dicitur. ecc. i. Timor dñi expellit peccatum. Per hoc enim q̄ quis timet iudicia dei et penas in presenti vel i futuro peccatis reſeruat̄as penitentiaz agit o peccato: ne incidat in eas: psal. A iudicijs enim tuis timui. Ex hoc etiam q̄ quis timet non perdere gratiam et amicitiam dei que non perditur nisi p peccatum abſtinet se ab illo ne cōmittat: prouerb. 15. Per timorem domini omnes declinant a malo: et dum considerat quis q̄ deus inspicit opera eius semper timet ne inueniatur in eis piger et negligens eccle. 7. Qui deum timet nihil negligit Debet ergo vir habere istum timo-

rem domini: et cum eo nuptias et coniugium exercere. Unde et o sancto Iuene Thobia et vxore sua Sarra scribit. Thobie. 9. Quod nuptiaz coniuium cum timore dñi exercebant. Et ad hoc instruxit eum angelus Raphael dicens: Accipe virginē. s. sarrā cum timore dñi amore filioz magis q̄ libidine ductus: Thob. 6. Declaras sibi q̄ ideo. et alios maritos quos illa virgo sarra habuerat suffocati sunt a diabolo: cum acceſſerunt ad eam: quia non cum timore dñi sed vt libidini solum vacarent: sicut equus et mulus quibus non est intellectus: intēdebant exercere coniugium. Et in his bz ptātē demō semp quo ad occidēduz animam. Aliqñ etiam quo ad corpus nocendi p maleficia: et actus iordina tos. Omnis adulter est in vxorem suam amator ardentior inquit Sextus phs. 32. q. 4. c. origo.

Secūdo debet esse in operibz virtuosus: et per hoc ambulat in vjs dñi Uie. n. gb. itur ad dñm sūt opera virtutū. s. castitatis charitatis eḡtatis: et b. i. Ambulet ergo maritus per vias castitatis coniugalis seruando illud Thob. 4. Attende tibi ab omni fornicatione: et preter vxorem tuā nunq̄ patiaris crimen scire. Ante q̄ sumas vxores ab omni actu carnali necesse est te abſtinere: alias fornicationem incurres: que est soluti cum soluta: et inde mortale peccatum et damnatiōez eternam non euades: neq̄ fornicatores regnum dei consequentur. i. corint. 6. Quod multi fatui non credunt: s3 he reticus eēt qui hoc pertinaciter affirmaret. s. fornicationem nō esse mortale pccm. Postq̄ aut accepiſti vxores

ambula per viam castitatis coniugal
 is seruando illi fidem mente et corpo
 re: non accedendo ad alias: quia adul
 terium esset et crimen graue: et contra
 diuinum sacramentum. Mirabile est
 quod viri omnino volunt vxores esse ca
 stas: nec ad alium aspiciere virum: et qui
 inhoneste essent ad maximam sibi in
 iuriam ascribunt: et merito: quia idu
 cit sibi talis maximam verecundiam et
 obprobrium. Nam mulier adultera
 est obprobrium totius parentele: dete
 stabilis et abhominabilis coram deo
 et toto mundo: digna igne temporali
 et eterno. Sed ipsis videtur sibi lice
 re omnem inhonestatem exercere: in
 lam fidem seruantes vxoribus. Et cer
 te cum viri cõiter excellent in vigore
 rationis mulieres non minus peccat
 sed grauius viri adulteri. scilicet mulie
 res adultere: et ita digni sunt igne eter
 no: et per excoicationem puniendi ab
 ecclesia: cum ad iudicium adducuntur
 viri adulteri sicut et adultere: et mul
 to magis sodomite et incestuosi non
 contenti vxoribus suis cremandi igne
 temporali: et ab omnibus detestandi:
 ambrosius: Nemo sibi blandiatur de
 legibus hominum: quia quod non licet
 mulieri non licet viro. 3. q. 4. nemo.
 Licet enim leges seculi non puniant
 ita maritos cum soluti. se miscentes
 sicut adulteras mulieres: tamen lex
 dei et ecclesie equaliter et eternaliter
 punit. Ambulet et vir per viam cha
 ritatis vt diligat vxorem non solum sed
 carnem: sed magis secundum spiritum prout ad
 monet Apo. dicet: Viri diligite vxo
 res vestras sicut christus dilexit eccle
 siam sponsam suam. dilexit itaque non
 vt esset pulchra corpore: sed virtute et

mente: admonens et corrigens eas fre
 quenter. Quia ergo perperit vir vxorem
 esse vanam: se purpurissam et ceruisa lini
 entem: debet eam reprehendere. Si
 audit eam nimis loquentem: et verba
 irrationabilia loquentem: vt faciant: et p
 cipue cum sit irate reprehendat: vt egit
 sanctus Job vxorem suam dicens ei
 Quasi vna de stultis mulieribus lo
 cuta es: Job primo. et sic de alijs vicijs
 Ambulet etiam vir in vijs domini. equi
 tatis et iusticie: vt. scilicet habeat eam: non vt
 ancillam: quod de pedibus eius non est
 formata: nec vt dominam suam: quia nec
 de capite: sed vt sociam et sororem: nam
 de medio. id est de costa pectoris Ade
 est formata Eva. Gen. 2. Provideat
 ergo deceterum secundum statum suum necessarijs
 victus et vestitus et familie. Est enim
 caro de carne sua: vt ait Adā. Nemo
 autem carnem suam odio habuit: sed
 nutrit et fouet eam ait Apo. Nam eas
 sine culpa verbis exasperet: aut de
 spiciat: aut verbis maledicis et contu
 miosis afficiat: vel inhonestis. Et licet in
 gubernando domum vir sit superior
 tamen in debito coniugali se equales
 id est corint. 7. vir vxori debitum reddat
 et vxor viro: salua tamen semper omni
 honestate: et exclusis bestialitatibus ho
 minum.

Tertio vir debet esse studiosus in
 labore. Homo enim nascitur ad laborem
 Job. 5. Et primo marito fuit dictum
 In sudore vultus tui ue. pa. tuo. Gen.
 3. et hoc est quod subdit psal. Labores
 manus tue: quod manus. id est ex labore tuo procura
 bis tibi ad manducandum et familie
 tue. Debet ergo vir aliquod exercitium
 corporale facere licitum vnde lucret
 per vita sua: non tamen sumat exercitium

unde viaras exerceat vel fraudes vel mendacia: qz potius erit furuz qz lucru. ait Apo. Qui furabat ia ampli? non furet: magis autem laboret manibus suis: vt habeat unde tribuat ne cessitate patiēti. Cū ergo audiēt mulier que maritū querit virum talē se cure illum accipiat: qz gete viuet: z bene sibi erit.

Quātū ad terciū secūde partis principalis. s. qualis debet esse vxor: notat cu dicit. vxor tua sicut vi. ha. i. la. do. tue. s. erit vxor. Unde sciendum est q vxor vt dicit in catholicon dicit q si vxior: quia antiquitus puelle nubētes inūgebātur suani z odorifera vncide. Vncō designat lenitatē. Odor bonā famā: que debet esse in vxore. Debet enim esse mitis z lenis conso lans viz in afflictionibus suis: z bone fame. z ad hoc vt sit bona vxor: z bene tibi sit ex ea: oportet q habeat tres additiones.

Primo vt habeat in morib? humilitatē z sic erit vitis.

Secūdo vt habeat i actib? bonis fecunditatē: z sic erit abundans.

Tertio vt habeat i egressib? raritatē z sic erit i laterib? dom? tue.

Assimilatur bona vxor viti. dicit ei sicut vitis p humilitatē: qz sicut vitis ex se tēdit ad terraz: nec al. endit sicut alie arbores: nisi trahat violent in pergulis: vel in arboribus: sed ex se curuat ad terrā plusqz alie arbores: ita vxor dz esse humilis: intelligens se terram esse. Sit humilis in aspectu: vt nō erigat cervicem: vel oculos super boīes: humilis in vestitu: vt non portet vestes cum longa cauda: z varios ornat? unde apostolus. i. ad Timo.

z. Ornantes se non in totis crinibus nec in veste preciosa auri z argenti z margaritis: sed in sobrietate: cooperi endo non solum collum z pectus: sed z caput. In affectu: vt. s. loquatur parum non contēcendo: z verbis superbis marito respondendo: quando est iratus: sed se ei humiliando. Vlti regina propter suam superbiam quia nō voluit obedire Assuero regi marito suo quando misit pro ea: repulsa ē a coniugio eius z regno: vt habet Hester. z. Debet ergo vxor viro obedire in omnibus licitis z honestis: z eū reuereri: sicut Sarra reuerēbat viruz suuz Habraam vocans dominum: vt dicit Pe. in ca. sua. i. pe. Debet z esse fertilis in fructib?: vt sit vitis abundans: vt dicere valeat illud eccl. 24. Ego quasi vitis fructificavi: z facere quidem fructum filiorum: z abundare in eis: hoc est in voluntate dei. Unde filios si habet laudet deum si non habet oret deum: z si vult etiam adiciat votuz: vt fecit Anna vxor Helichane: z obtinuit filium Samuelem pmo. R. pmo. Si nō exaudiat non contristet: ex quo deo non placet nec vir eam propter hoc exosam habeat. Multis filij sunt cā dānationis. Sed semper fructificet: z abundans sit in fructibus bonoz operum: vt filis sit illi sanctissime z nobili sponse de qua ait Salomon. puer. 31. mulierem fortem quis inueniet zc. manum suam misit ad fortia: z digiti eius apprehēderunt fulsum: manum suam aperuit inopi z palmas suas extendit ad pauperes. Mittat g manum operis ad fortia. i. ad ea que sunt difficilia z magne importantie cum expedit: sicut

fecit regina hester: que pro liberatione
populi sui a morte: post orationes et ie
iunia et mortificationem et humiliati
onem accessit non vocata ad regem Al
suez maritum suum exponens se in
hoc periculo mortis: quia sic erat sta
tutum quod quicumque ad ipsum regem
accederet non vocatus occideretur: ni
si rex subito eam se pro suo tetigisset
in signum clementie: et per hoc reuo
cavit sententiam illam iniuste datam
a rege contra populum: ut patet in li
bro Hester. Sicut etiam prudentissi
me facit Rebecca: que operata est: ut
Jacob filius eius obtineret benedicti
onem paternam et ius primogeniture
quam cognouit a deo sibi collatam: ac
etiam viro suo Isaac persuasit ut ipse
Jacob filium eorum mitteret in Mesopo
tamiā ad tempus ut cederet locum
ire fratri sui: Gen. 27. operata est pau
denter: et Abigail portans munera ma
gna ad David et socios ad mitigandam
iram suam contra Nabal virum suum
quem disposuerat occidere pro
pter verba iniuriosa dicta nuncijs su
is: primo. Reg. 28. Operata est utiliter
et Rachel vxor Jacob recedens a pre
suo Laban iniusto sine noticia eius: et
furans ei idola sua ne idolatraret vl
terius: et abscondens sub stramentis
super quibus sedebat: ne ea reperiret
pater suus tabernaculum eius ubi ma
nebat perquirens: ne vir suus de fur
to argueretur: Gen. 31. In similibus
ergo mittat manum operis ad fortia
sustinens potius infamiam et mortem
quam fidem frangat adulterium comit
tens: ut fecit Susanna erga illos ini
quos senes: Daniel. 13. Et si vir infir
metur etiam grauissime et toto tempo

ro vite sue: et de prosperitate veniat ad
miseriam fortiter operetur eum iuuando
ei deuote seruando eum eo incommoda
sustinendo: sicut fecit Anna vxor Tho
bie senioris: eum cecum factum et pauperem
non derelinquens: sed de suo labore
texendo sustentans: ut patet Thob. 3.
Sed et digiti eius apprehendat fusu
i. non diligenter etiam humilia et vi
lia facere quocumque oportet: et quicquid
ut nere suere coquere domum mundare
et huiusmodi. Et hoc de Octauiano et Caro
lo magno legitur quod fecerunt filias su
as docere lanificium: et colo se exerce
re ne essent ociose. Et filios cum habet
et potest et si diues sit ablactare etc. Gre
go. reprehendit mulieres: que cum pos
sint non lactent filios suos proprios
sed dant alijs ad nutriendum: di. 5. ad
eius. Due nutrices cum frequenter
sint ebriose discole et luxuriose qui nu
truntur ab eis lacte imbibunt mores
earum. Debet demum extendere manum
ad pauperes. fac. n. elemosinam solent
viri dimittere hoc vxoribus suis: quod
facere debent secundum facultatem eius: nota
biliter tamen dare non debent sine consen
su virosum suorum.

Tertio debet esse rara in discurre
do extra domum. Unde dicitur: la. do.
tu. s. sit vxor. Non debet esse in plate
is ad tripudandum: in ostio domus
ad confabulandum vel murmurandum
in fenestra ad procudum: sed in la. do.
tu. intra domum: nunc in vino latere
seu loco: nunc in alio. In camera ad
orandum: aliquando in sala ad ordinandum
aliquando in coquina ad prouidendum et
huiusmodi. Dicit beatus Ambrosius de bea
ta virgine desponsata Ioseph prodi
re extra domum nescia: nisi cum ad

ecclesiam conueniret: et cum lex mā-
dabat: sed et tunc non sola: sed cum cō-
iuge suo sociata ibat ad templū in fe-
sto: et cū filio: vt habet Luc. 2. Mul-
tum enim debet attendere ad conser-
uationem bone fame: et ideo cōuersa-
tionem personarum suspectarum vi-
tet: et accessus ad loca indebita: vel nō
debito tempore. Dicit Sapiens q̄ do-
mus et diuitie a parentibus. s. dantur
filijs: vxor autem a domino prepa-
rat: quasi dicat gratia sp̄alis dei ē:
vt quis bonam vxorem habeat. Et iō
cum fieri debet coniugium vtraq; ps
debet orationes facere: et ab alijs per-
sonis bonis procurare: vt dñs det si-
bi bonam societatem. Nam si malaz
inuenerit purgatorium sustinebit: et
tamen patienter ferre oportebit: quia
dissolui vel separari non potest. Si
bonam societatem habebis beat⁹ es:
et bene tibi erit. vnde dicitur: Mulie-
res bone beatus vir. Sapiens ei mu-
lier vt dicitur prouer. 14. edificat do-
mum suam. i. multiplicat omnia bo-
na: sicut vitis abundat in la. d. t. que latea
i. loca implet bonis. Insuper autem
extructa manib⁹ destructa. i. operibus
suis exterminabit familiam et sbaz: si-
cut fecit illa Jezabel vxor Achab Re-
gis Israel: et demum ipsa extermina-
ta est. 4. Reg. 9.

Quantū ad tertiū principale. s. effe-
ctus ad quem ordinatū est matrimo-
niū istud principalior est: procuratio fi-
liorū: qui ad dei cultū nutrantur: et h̄
est qđ subdit: filij tui. s. no. oli. s. erunt
pulchri moribus: semp virides virtu-
tibus: victoriosi i tribulatioib⁹ et tenta-
tioib⁹: oleū producentes in miserati-
onibus. Oliua enī pulchra et semper

viridis significat victoriam: et pduē
in fructu oleum. Eadē habere filios
et filias bonos nō ē in p̄tate parentū
sz dei miserētis et filij se ad hoc dispo-
nētis. Unde inuenimus in scriptur
optimos patres pessimos habuisse fi-
lios. Qđ bonus et pius fuit Ezechias
rex Iuda: et tñ habuit filiū sceleratū
sumum manassen. Malus fuit amon:
sed optimus fuit filius eius Josias
Sācti fuerūt Jacob Rachel et Lea
et tamen filij aliqui fuerūt boni: vt Jo-
seph. aliqui mali: vt alij sui fratres q̄
si omnes coniurantes. s. mortem et vē-
ditionem fratris: et sic de alijs. Verū
tñ est et cōiter sic accidit: qđ bōa arbor
bonos fructus facit et e contra: quia
boni parētes sunt solliciti cum ad hoc
teneāt iure diuino et humano instruē
filios in bonis. s. moribus: et semel im-
buta recens seruabit odorem testa-
diu. Siquis suoz et maxime domesti-
coz curaz non habet: fides negauit. i.
fidelitātē naturalem: et est infidelis de-
terior. Sicut enī nutrimentū corporis
debet ei puidere: ita et anime p bonaz
doctrina. Vñ et Chrysostom⁹ dat istā
regulā: qđ qñ qs vult sumere coniugē
bonam attendat ad parentes: eius ga-
si bonos nouit verisimile est qđ bene
instruxerunt filiam suam vel filiū et
inde talis bona vel bonus sit. Et econ-
uerso si parentes mali sūt et ibonesti
et filij et filie superbi et discoli: et h̄i vt
parentes sui. Et quia filie quasi cōti-
nue conuersant cū matribus: parz cū
patribus: ideo ex matz moribus pōt
cōiecturari de moribus filie que sibi
pponit p coniugē. Multa mendacia
dicuntur in h̄i contractibus: et ē graue
peccatum: vt pessima mūcūla dicat

bona: et pauper iuuenis lufor: et deu
us dicatur diues et bonus. Et ideo nō
omnibus omnia credas: sed quere di
ligenter non respiciendo tantum ad
dotem sed ad mores. Sili ergo tui p
tuam instructionem sunt vt nouelle
plante ol uarū. Admone vt sint pul
chri in exteriori conuersatione: vt nō
sint adusti carnalis luxurie operati
one sed virides castitate: et quia vt di
citur. 28. q. i. Sepe malorum confor
tia ad crimen inducunt innocentes:
q̄stomagus eos qui ad vicia proni sūt
vt adolescentes: ideo admone de con
uersatione honesta et remoue eos ab
inhonesta. Assuescant foriter sustine
re aduersa incommoditates labores vi
cere tēptationes et esse pauperib⁹ mi
sericordes. Sic Thobias docuit filiū
ab infantia timere deum: et abstinere
ab omni peccato. Et postea in parti
culari q̄ deus laudaret semper: et ora
ret ad deum. Consilia sapientiū que
recreta superbia sibi caueret: matrem
honoraret: castitatem seruaret: mise
ricordiam semper et elemosynam ex
hiberet: vt patet Thob. 4. Sic parētes
Sarre vxoris Thobie iunioris mo
nuerunt eam honorare socruz: dilige
re maritum: gubernare familiam: et
irreprehensibiles se custodire. Sic pa
rentes Susanne docuerunt eaz: et eru
dierunt fm legem Moyfi in timore
dñi. Hūc autem parentes quia igno
rantes sunt: et parum deum timentes
nec filios: nec filias sciunt per se erudi
re: et q̄ peius est nec curant eos mitte
re ad predicationem: moratur puella
in domo nunq̄ audit verbum dei: et
sic vt bestia accedit ad coniugium: et
vt bestia se habet in coniugio.

De gubernatiōe familie: et quō de
bet quis habere se ad vxores filios et
seruos et econuerso ipsi ad eos: habet
etiam diffuse in quarta parte ti. i. c. de
prudētia iconomica. De vicijs vero
et varijs speciebus luxurie: que omi
tuntur etiam a coniugatis: habes. s. i.
secunda parte ti. de luxuria. c. d adul
terio: et alijs capitulis. De castitate cō
iugali habes in quarta parte ti. de tē
perantia. c. de castitate. De alijs vero
que pertinent ad matrimonium mi
nistratum cōfirmatū: et cōsummatum: et de
peccatis que circa hoc cōmittuntur
habes in sequentibus capitulis huius
ti. p. totū.

Capitulum primum d̄ impedimē
to erroris persone.

Relinquet homo patrem et ma
trem et adheret vxori sue:
et erūt duo in carne vna: Gen.
2. q̄ verba referens christus phariseis
vt habetur Math. 19. Instituit matri
monium vt esset sacramentum eccle
sie: quem statuz approbauit in nuptijs
se repertens: quas miraculo nobilita
uit. Et tria insinuauit in dictis verbis
Primum est impeditiō matrimo
nij que refecatur: quia reliquet homo
patrem et matrem. s. vt nunq̄ cōtrahat
cum talibus. Nullo enim tēpore mū
di licuit cum matre filiū: vel filiaz cū
patre strabere. Sed in pncipio ppter
paucitatē licuit viro strabere cū ger
mana: et in pcessu tps p legem diui
nam additū sunt quidam gradus: et p
legem canonicaz alij gradus et alia i
pedimenta: quoz quedaz impediunt
quedam etiaz dirimūt: et de his pmo
aget. Secundū est contractio eius

que insinuat quia adhaerebit vxori
sue: quod fit contrahendo cum ea.
Et primo quidem per verba de futuro
per sponsalia. 2.º per verba de presenti:
et tunc adhaeret consensu. 3.º per
copulam carnalem: et tunc adhaeret corpore:
et de his subsequenter agetur.

Tertium est affectio eius ad que
ordinatur: quæ erunt duo in carne una
id est ad illud opus. scilicet ad precreandum
plem: quæ cõiter una est: quam etiam
tenent nutrire et moribus instruere: quod
fieri non potest sine mutua cohabitatione
et ideo ipso coniugatorum conuersatione agitur
sicut in sermone prædicti.

De impedimentis matrimonij.

Impedimenta que. scilicet impediunt contra
hendum matrimonium vel dirimuntiam
dictam continentur in versibus immediate
superiora positis. Error 2.º.

De impedimento erroris.

Est ergo primum impedimentum
erroris: sed non quod est triplex error. scilicet per
sonæ fortune et conditionis. Primus
ergo error dirimit matrimonium: et
hoc nisi cognito errore ratificaret di
ctum matrimonium. Cum ergo de
sententia matrimonij sit consensus viri
et mulieris in alterutrum: per verba
expressus: ubi est error persone: puta
si Johannes dicat se esse Petrum, nul
lus est consensus. Nam qui errat non
consentit. ff. de iur. et fac. igno. l. si per
errorem: et errantis voluntas nulla est.
C. de iur. et facti igno. l. cum per testem.
ergo sequitur quod non sit coniugium
quod talis error persone dirimat matri
monium. Probat Petrus de palude
in 4.º dicens sic: Error qui respicit id
quod est de substantia matrimonij sicut sunt
personæ quæ sunt materia quo ad substantiam

matrimonij dirimit matrimonium
de iure diuino quia non potest facere
ius humanus quod illa in quam non con
sensus sit vxor mea: quia sicut non est ma
trimonium nisi per consensum: sic non
est matrimonium cum ista: nisi per consensum
in istam. Sed si errat quis in persona
intendens cum una contrahere: et alia
sibi presentat loco eius non consensit
in illam: unde nec vxor sua est: sicut nec
Lya fuit vxor Jacob: cum illam pri
mo cognouit vxorio affectu: quæ inten
debat ad Rachelem. Sed postquam co
gnouit Lyam esse ratum habens et in
illam ut vxorem consentiens facta est vxor
Sic et quilibet errans aduertens de er
rore potest ratificare et contrahere cum qua
prius non intendebat.

De impedimento erroris for
tune.

Error autem fortune et qualitatis
puta si credit contrahere cum diuite
vel virgine: et inuenit pauperem vel cor
ruptam non excludit consensum: nec
per hoc dirimit matrimonium: Tho. i.
4. di. 30. et 29. q. i. §. his ita. Error vero
nobilitatis vel dignitatis: si redeunt
in errorem persone impedit matri
monium aliter non. Exemplum in filio
regis vel primogenito: cum quo aliqua
intendit contrahere: et presentatur sibi ci
uis loco predicti: unde non tenet: sicut
econuerso de filia. Tho. in. 4.º di. 30.
Idem Ricardus dicens quod si errat circa
subiectum nobilitatis non tenet: ut cum
quis intendit contrahere cum filia regis et
sibi presentat loco eius filiam ciuis. Sed si
errat circa nobilitatem subiecti tenet
ut cum contrahit cum persona sibi non
quam putat regalem habere dignita
tem: et non habet. Petrus de palude

distinguit de errore persone q̄ ad for-
tuna ⁊ qualitātē: ⁊ dicit sic q̄ si error
est absolutus: quia talis error non ca-
dit super aliqd qd̄ sit de essentia ma-
trimoni: ideo non impedit nec diri-
mit nec iure diuino: q̄ concurrunt ef-
fentialia: nec iure humano: q̄ nō in-
uenitur statutū: vt contrahens cum
paupere quem credit diuitem: ⁊ h̄i
impedire habeat. Sed si sit error cō-
ditionatus. i. si contrahit cū p̄ditione
que sit honesta ⁊ possibilis: ea existen-
te stare: non stante nō stare: puta cō-
traho tecum si tu es diues vt ego: vel
ita vt dictum est mihi: vel si dabis mi-
hi tantam dotem.

De impedimento erroris. s. perso-
ne conditionis.

Ca. 2.

Secundū impedimentum est
error circa cōditionē persōe
vtp̄. s. seruilis vel libere con-
ditionis sit. Circa qd̄ tria s̄ notada.

Prīmū est q̄ si error est par cō-
ditionis: vel etiam melioris q̄ sua: pu-
ta seruus contrahit cū serua: quam
putabat liberam: vel contrahit cum
libera quā putabat seruā: talis error
non dirimit matrimonium quia non
decipitur. 29. q. 2. si quis liber. Raim.
Tho. De. Hof. ⁊ Inno. Si tamē mu-
lier ignorasset seruitutem viri non ef-
fet matrimonium. Secundū est q̄ si
liber: vel libera contrahit matrimo-
nium cum serua vel seruo ignorāter
⁊ nesciens cōditionē seruitutis nullū
est matrimonium: nisi postq̄ sciuit cō-
ditionem eius consensit in eum: vel
verbo vel facto. s. carnalit̄ cognosce-
ndū. 29. q. 2. si quis ingenuus. vel nisi i

animo teneat q̄ etiam cum illa con-
traheret si esset ancilla s̄ Ric. Si ve-
ro non certitudinaliter sciuerit: s̄ ex
his que audiuit habuit p̄babilē opi-
nionem de seruitute: ⁊ cognouit eam
non potest eam relinquere. Si vero
habuit lenē ⁊ temerariā: nō obstāte
q̄ postea exegerit debitum si certius
sciuerit de seruitute poterit petē suā
separationē. Itē si talis postq̄ sciuit
seruitutem eius cum qua: vel cū quo
contrahit consentit in eum debet per
ecclesiam cogi alius qui. s. sit seruus
ad assentiendū. Si tamen anteq̄ cō-
sentiret alter eorū cōtraheret cu alio
vel alia teneret istud vltimum. Guil.
Hostie. ⁊ Ricar. in. 4. di. 36. dicunt q̄
nō ē ibi matrimonium: sed tenet rōe
p̄missionis facte: ⁊ ideo ecclesia com-
pellit eū illa remanere: vt denuo cō-
trahat matrimonium: si v3 nondū cō-
trahit cum illa de p̄nti. Tertium ē
q̄ si liber vel libera scienter contra-
hit cū seruo aut serua: tenet matrimo-
nium. 29. q. 2. si quis. Et in hoc casu p̄-
les segtur matrem de iure communi.
q̄tum ad p̄ditionem seruitutis vel li-
bertatis: ex d̄ nat. ex lib. ven. c. i. s̄ De.
⁊ Ric. in. 4. di. 36. De. de pal. dicit in
4. hoc esse verum de iure communi
si tñ sit consuetudo in p̄trariū ⁊ con-
suetudo. Jo. an. dicit q̄ de consuetu-
dine potest induci q̄ in h̄i filius seg-
tur patrem. s. quo ad libertatem Et
idem si esset municipalis lex: ⁊ hoc vi-
det̄ esse in paratibus italie. Nam nati
ex ancillis ⁊ liberis viris fornicarie
sunt liberi: q̄tum ad honores ⁊ digni-
tatem sequunt̄ patrem: de consuetu-
dine tamē spēali aliquarū terrarū par-
tus segtur deterioris p̄ditionis partes.

siue sit pater: siue mater. Et si pater
post peractum matrimonium se ven-
diderit nolente vxore: quod facere potest
secundum Ricardum. tunc partus sequitur matrem
si ipsa est libera. Si vterque est seruus
et diuersorum dominorum: fiet diuisio liberorum
secundum numerum. Et si vnus est tantum
ille penes quem remanebit recedens
habebit alij domino precium iustum. Item
nota quod serui inuitis dominis possunt con-
trahere matrimonium: extra de con-
iugio. seruo. c. i. quibus dominis eorum possent ta-
les vendere: quia ex contractu ma-
trimonii non amiserunt ius suum su-
per eos. Non tamen in partibus ita
remotis debent mittere vel vendere
quod impediatur usus matrimonij cum
coniuge sua. Si autem serui de volun-
tate dominorum contraxerunt: tunc non possunt
domini precipere aliquid in preiudici-
um redditionis debiti. Unde magis obe-
dient coniugi debitum exigenti quam do-
mino aliquid imperant: Ricardus. vbi. s.

De seruitute sequenti matrimo-
nium per verba de presenti con-
tractum. Ad quod que dicta sunt. s.
videntur habere locum quando ser-
uitus illa preuenit contractum matri-
monium altero coniugum libero et
ignorante seruitutem consortis. Sci-
endum igitur quod contracto matrimo-
nio de presenti: et multo magis consu-
mato non potest vxor facere se seruam
alterius in scio et inuito viro vel igno-
rante iure diuino: quo dicitur Genesim.
3. Sub viri potestate eris: et ipse domi-
nabitur tui. Secus est autem iure civili: quod
est socia et non subiecta imo sui iuris.
Vnde secundum ius civile videtur quod se vxor potest
facere ancillam alterius. Theologi.
tamen dicunt oppositum. Et si quidem

illa subiectio quam ponit scriptura est
tantum indicialis: abolita esset per christum
et ius civile oppositum: sed quod naturalis
est et moralis rationi recte concordans
repetita in nouo testamento: ideo veri-
us est quod dicunt Theologi. Maritus autem
potest se seruum facere: sicut caput vxoris
et ideo sui iuris. unde ipsa in scia et in-
uita potest se seruam facere. Tenet tamen
reddere debitum vxori talis: et potest
exigere etiam domino suo prohibente. vbi
etiam attendendum est quod cum dicitur quod
aliquis potest se in seruum dare. i. venunda-
re se ad precium participandum: alius do-
natio non valeret: quia donatio ex-
cedens quingentos solidos. i. aureos re-
putatur in iure civili: et quatenus est
ultra eatenus non est valida. Quod si
esset res indiuisibilis forte totum vici-
aretur. C. de dona. l. si quis. Sed liber-
tas est res inestimabilis et indiuisibi-
lis: unde dare se in seruum est immen-
sa donatio et non valet. Ex hoc autem
quod quis post matrimonium contra-
ctum de presenti: siue consummatum: siue
non vendat se: non preiudicat matrimo-
nio: quod seruitus supueniens non dirimit
ipsam: nec per hoc vxor efficitur serua:
nec liberi eorum efficiuntur serui: quod parte
sequitur ventrem non ergo preiudicat vxori
etiam si taceat: quod prohibere non potest:
etiam si consentiat: quia non consentitur ut
ipsa sit ancilla: sed ut ille seruus sit: ad
quod non sequitur ipsa fieri ancilla: cum
possit habere seruum vxorem liberam.
Ad id tamen quod vbi est consuetudo: quod contrahens
cum seruo fiat serua valet. Nam sicut ius
scriptum potuit inuenire nouum modum
seruitutis: ita ius non scriptum quod de
consuetudo: ita est ut mulier alterius terre
ligetur corpore quod contrahit in terra tali

consuetudine affecta: tñ qz fornicatorum quia vt veruz domiciliuz legatur viri. Sed si mulier ignoret eum suū aut talem consuetudinez nō ligaretur quia statuta ciuitatū nō ligāt ignorātes ea: nec consuetudines: de consti. c. i. li. 6. Nec omnia Petrus de pal. i. 4. di. 36.

Dñs non potest phibere copulā carnalē seruoꝝ coniuꝝgatoꝝ simpliciter.

De carnali copula talis coniugij scz seruoꝝum vel alterius serui eozuz

Nota p̄mo qz si dñs talis serui vel serue prohibeat copulam vl' actū coniugalem: si sine causa prohibet nō auditur. Neminem enim audit. i. ex audit pretor sine causa: non autēz pōt matrimonium seruis prohiberi a domino vel actus eius sine causa: nec tenentur in hoc eis obedire. Aut prohibet hoc dominus cum cā: puta qz indiget seruitō suo: tunc distinguit: qz aut dñs consensit in coniugiu: tunc etiam non auditur nec potest etiaꝝ phibere. Aut non consensit: tunc debet dñō obedire t non coniugi: cum non potuit se obligare: nisi saluo iure alterius. Vbi tamen posset vtriqz satisficere: t sibi t coniugi de actu coniugali t dñō suo de seruitio cōpetenti posset vtrūqz facere t debet dominus permittere. Sed si vadit ad loca remotiora t indiget tali seruo tūc seruandum qd dictum est: vel vendat in illis partibus vbi est coniux si potest

Secūdo nō qz cū qs scit se seruum esse si credat aliuz vel aliā cā qua cōtrahit scire esse talem. s. seruuꝝ qui tñ sit liber: aut qz affectuose ita diligitur qz etiam consentiret si sciret esse talez

excusaretur a peccato: ex quo vxorio affectu cognoscat vel cognoscit: al' si sciat non tenere matrimoniuꝝ fornicat' quousqz aliū certiorauerit d' sua conditione: t ille nihilominus consentiat in eum vt coniugem. est autem in ei' p̄tate qui ignorabat hoc postqz sciuit ratificare seu consummare dictū matrimoniuꝝ. Tercio nō de libero nesciente esse seruuꝝ vel seruā: cū quo vel qua contrahit: t quidē qd diu credit coniugem libez vel liberaz: licet nollet consentire si sciret: t diu excusat' a peccato: vt Jacob in facto. Ite propter ignorantiam facti p̄babilem t filij erunt legitimi si sit in conspectu ecclesie contractum matrimoniuꝝ.

Quarto nō qz cū oritur dubitatio vel questio de tali matrimonio quid agendū. Sciendum qz est differentia iter sciētiā cōscientiā t scrupulū circa talem materiāz. Nam scientia quidē que habet euidentiaꝝ: t non est nisi veroz: qm qz habet de impedimento: siue seruitutis: siue alterius impedimēti dirimentis nullo cogente nō potest reddere aut petere debituz: quin aut sibi p̄iudicet: si i ipso erat matrimoniuꝝ ratificare: aut peccet: si in ipso non erat matrimoniuꝝ ratificare: vl' erat: sed non intēdit ratificare p hoc. Dñi vero de hoc habet cōscientiam: et si non scientiam de impedimēto idest firmaz crudelitatem habet de hoc impedimento qzuis clare nō sciat ligat' sua cōscientia erronea: nec refert vtz leui vel p̄babilī cā moueat: qz etiam contra cōscientiā erroneā: nec debet cuiusqz hominis p̄cepto obedire: dñz durat talis cōscientia: quia omne qd est contra cōscientiam edificat ad

gehennā. S3 quādo h3 scrupulū con
scientie. i. quia dubius est: 7 tunc si ex
temeraria 7 leui causa: vt quia audi
uit a paucis 7 leuibus personis debet
deponere: qua deposita potest pete
re reddere debitum. Si autem dubi
tat ex probabili causa potest reddere
quia in dubio debet quis obedire p
lato: sicut vasallus in dubio debz do
minum suum iurare. 23. q. 1. quid cul
patur. sed non debet petere: quia ex
poneret se periculo. Aug. Tene cer
tum 7 dimitte incertum. Non peten
do enim certum est q non peccat: et
hec distinctio habet locū in omnib
impedimentis que similiter impediūt
matrimoniu vel actum eius: quo ad
personā que habet noticiā. hoc enīz
faciat psona fm dictaz distinctionez:
vbi nō vult matrimoniu summare:
al's sibi pūdicat 7 peccat. S3 quid
iuris: si de hoc lis pendeat in foro iu
diciali. Dicit Hosti. etiam si sit certus
ppter dubiū euctum potest reddere
7 petere debitū affectu pūgali cogno
scendo non vt liberā nec vt ancilla: s3
vt cui questio status mouetur. vnde
ppter primū nō peccat: ppter secūduz
nō sibi pūdicat: maxime si ab ecclia
vzgeatur. Et magister sūiaz in. 4. di.
36. di. dicit q reddere debet si vzget:
qō etiam videt in gradibus humana
lege pbiat: 7 p pūis in impedimento
seruitutis in quibus ecclia q statuit
quando vult destituit 7 dispēsat: non
autem in gradibus diuina lege pbi
bitis in quibus ecclia forte nihil pōt
Sed ista opinio quo ad pūum non
valet: quia ecclia quādo pūcipit de
bitum reddi lite pendente non intē
dit dispensando matrimoniu facere:

si non est. Nam si intenderet facere
matrimonium: aut hoc esset vsq ad
tempus sūic: 7 hoc nihil est: quia ma
trimoniū non potest fieri ad tempus
aut simpliciter: 7 tunc postea non dis
soluetur. Si etiam hoc intenderet nō
posset facere vt ille qui non est verus
maritus: sit verus maritus cōtra vo
luntatem suam. Unde non refert si
ue questio moueatur: siue non: vt de
restit. spo. litteras. S. d. distinguendū
vt. s. dictum est immediate. Item qā
dictum est. s. quia in huiusmodi quā
do est dubium debet obedire: scilicet
in reddendo debitum. Precipit enīz
hoc papa in tali dubio per decre. inq
sitioni. extra de sen. excom. Posset eti
am dici q circumscripito etiam prece
pto pape idem esset faciendum: quia
si aliqd est ita dubium q vna pars ē
certa: alia dubia: an sit peccatū debz
tenere certūz 7 dimittere incertūz: qā
quicūqz pōt se liberare a pericō pec
cati tenet. Unī manifesta ē rō quare
non debet petere: qā certum est q nō
petere est licitum. Est autem dubiūz
vtz petere sit peccatū: s3 in reddēdo
non est sic: qz vtrūqz est dubiū: qz si ē
matrimonium: negare est iniusticia
si nō est matrimonium: reddere ē lu
xuria. Sed non est equaliter dubiūz
hinc 7 inde: qz presumptio est pro ma
trimonio quosqz cōtrarium pbetur
vñ reddere tenet debitum. Si autēz
esset equale dubiū hincinde: puta qz
si vna esset sūia prolata p matrimo
nio alia contra: 7 neutra trāsisset in
rem indicatāz adhuc: qz nullus debz
spoliari re sua: siue possessione: imo
spoliatus oīno est restituendus nisi p
bationes i contrariūz sint i promptu

Unde est q̄ debet reddere debitum :
etiam si sit gradus insolubilis ⁊ indis-
pensabilis: vt filie ⁊ patris vel filij ⁊
matris: qñ petēs est in possessione: vel
cum est spoliatus absq; auctoritate iu-
dicis. Et nō q̄ error huiusmodi con-
ditionis ipedit ex statuto ecclesie: que
etiam posset statuere q̄ non dirimēt
sicut posset statuere q̄ error fortune
dirimeret: cuz tamen non dirimat vt
dictum est. De. de pal. in. 4.º

De impedimento voti solēnis.

Ca. 3.

Eritū ipeditū est votum

1. solēne: non autem simplex

*Quia 1.º
2.º. casus*
Sigs. ḡ vel si qua hz p̄fessio
nem tacitam vel expressam alicui de
religionibus approbatis: tale votum
impedit matrimoniū cōtrahendum:
⁊ dirimit cōtractū. Un̄ contrahēdo
nullū est: ⁊ incurrit excoīcatōz: eē de
consan. ⁊ affl. eos. in. de. si autem fecis-
set professione in aliqua regula non
approbata: vel etiam in regula tertij
ordinis: sine bizochaz sancti Dñici:
vel beati Francisci: nō videt q̄ illud
habeat dirimere contractū: tamē con-
trahendo peccat mortalit. q̄uis autē
simplex votū q̄tūcūq; sit publicū nō
dirimat matrimoniū cōsummatum im-
pedit tamē cōtrahendū: ⁊ etiam cō-
sumādū iam contractū. Unde talis
cōtrahendo peccat mortaliter: etiaz si
intenderet nō cōsummare s; religionē
ingredi: quia facit cōtra iura: di. 27.
si vir. Et q̄ exponit se periculo fran-
gendi votum post contractū adhuc
remanet obligatus ad obseruādū cū
possit ante cōsumatōz. Unde consum-
mando iterum peccat mortalit. Ric.

in. 4. di. 38.

De impedimento cognatiōis.

Ca. 4.

Uartum impedimentū est

q̄ cognatio: ⁊ quia istud est p-
lixius ceteris: ideo in vltimo
referuabit: quere i ca. 14. 15. ⁊ 18.

De impedimēto criminis.

Ca. 5.

Uintum autem qd sequit̄

q̄ est crimē: vbi nota q̄ tria sūt
crimina que impediunt ⁊ di-
rimunt iam cōtractum. Primum
ē si qua mulier: vel ecōtra machiata
fuerit in mortē vxoris alicui: ⁊ ipsa
cū effectu occiderit animo habēdi vi-
rū illi: i suū: ⁊ similiter q̄ machinat̄
fuerit: ⁊ cum effectu occiderit virum
alicuius mulier: vt habeat eā in vxo-
rē: tales si cōtraxerūt sunt penitus se-
parandi: q̄ i fornicatiōe sunt. 31. q. 1. si
quis viuente. Et licz aliqui vt Ric. in
4.º di. 35. hoc intelligāt cum inter eos
fuerit cōmissus adulterium: ouz pri-
mum stabat coniugium: verior tamē
est opinio Inno. ⁊ Hostiē. dicentium
q̄ sola machinatio mortis cū effectu
etiaz sine adulterio dirimit ⁊ sufficit
ad dirimendū. Idem etiam si p̄cepit
vel mandauit vl̄ consuluit interfici eo
animo vt haberet vxorez ei: in suam
vel virū in suum viz: etiam si hoc fa-
ceret ppter infidelez que postea indu-
ceret ad fidez: ⁊ cōuerteret. secundū
Uber. Hug. ⁊ Ricar. sed ex odio: vel
in bello: hoc nō habet dirimere vel i-
pedire matrimoniū: eē d̄ conuer. ad
fi. Laudabilē. Et similiter si quis vel
si qua non mandauit nec consuluit
nec p̄cepit interfici aliquem: tamen

interfectum illum habet ratum: ut ha
beat in virum suum vel in suam vx
orem: talis ratihabitio non compara
tur mandato: et si hoc non habet diri
mere matrimonium sequens. Se
cundum crimen est adulterium: et h
scilicet quando adulterantes prestant si
bi fidem promittendo vel dando si
ue iurando quod contrahent: et hoc siue
ipsa adulterina commixtio fuerit inter
eos ante predictam promissionem: si
ue postea: dummodo stante prio ma
trimonio. 31. q. 1. relatum. Quando au
tem interuenit nuda promissio non i
fide nec iuramento firmata: sed sim
plex et adulterina commixtio ante vel
post utrum hoc habeat dirimere co
tractum postea matrimonium super
quo fuit promissio. Ricardus. in. 4.
di. 35. dicit aliquos tenere quod dirimat
aliquos tenere quod non dirimat: et nul
lam alteri preferit. Unde in hoc casu
videtur quod esset dominus papa con
sulendus vel petenda dispensatio ad
cautelam: nec faciliter dirimendum.
Si autem adulterina pollutio prius
vel postea non interuenerit quibus de
derint sibi fidem de contrahendo:
per hoc non impeditur matrimoni
um sequens inter illos soluto primo
et de eo. q. du. i. ma. qua. pol. per adul.
c. ult. grauer tamen peccauerunt et 3
Ricardus. Item si qua coniugata pu
ta Berta se cognoscat ab aliquo per
mittat hac promissione fide vallata ex
acta et recepta quod post mortem viri sui
ille adulter ducet in uxorem eam de
qua sibi consulet quedam persona ipsi
Berte coniugate familiaris et propin
qua intendens et probabiliter credens
quod consulet de ipsa Berta mortuo viro

Berte si adulterat? cum ea postea con
trahat cum ipsa ex eo quod illa consuluit
et sic ille promiserat nullum esse matrimo
nium sed dirimendum: quia in fraudem
factus est: et fraus et dolus nemini de
bet patrocinari: extra de iur. eccle.
aduersus. Secus si alia intentione fa
ceret. Ric. in. 4. di. 35. Tertium cri
men est quando durante matrimo
nio contrahit de facto cum altera. et
hic non diligenter quod ille qui habet uxorem
et ipsa viuentem ducit aliam de facto:
aut ista scit istum habere uxorem: aut
non. Si quando contrahit cum ipso
scit quod habebat uxorem aliam: non
potest cum illo esse matrimonium: etiam
si mortua prima uxore de nouo contra
hat. Et idcirco iuris est si nesciuit quoniam con
traxit: sed postea ipsa prima uxore il
lius adhuc viuente scit et permittit se
cognosci ab eo cum quo contraxerat
Si vero ab initio quando contraxit
nesciuit illum habere uxorem: et semper
stetit in ipsa nescientia usque ad mortem
uxoris illius: sed post mortem scit est
in prete illius ignorantis matrimoni
um ratificare vel diuortium petere: ita
tamen quod postquam scit: et se cognosci
permittit non poterit diuortium petere: alio
petere poterit si vult: et de eo q. dux
in ma. c. i. et c. veniens. et de coniug. ser.
proposuit. 34. q. 2. si virgo. Et quod
dictum est de viro ducente secundam
uxorem de facto: idem intellige per
totum de muliere ducente et virum
vel maritum de facto. Si autem mortua
iam prima uxore vir non cognoscit illam
secundam adultera carnaliter que secum
ignoranter contraxerat: sed ipse du
cat tertiam et 3. Hostiensis. debet manere cum
tertia: quibus etiam postea cognoscat

scdm: q: pma vinente pensus habi-
tus cū secunda nullus fuit: z sic non
impediunt pensus tertie: qn etiam
si post mortē pme cognouit carnalitē
scdm que fuit ignorans istuz hūiē
vxoem: z nunc etiam ignorans est: z
vir ipse contrabat cum tertia: adhuc
remanebit cum tertia. Idem de mu-
liere erga virū. Dicit aut mulier in-
scia fm Dostā. quando hz iustā cām
ignorandi: vt q: vir de remotis veni-
ens asserbat se non hēe vxoem: ex-
tra de spon. cum in apostolica. Ideo
autem inscia non cōmittit adulteriū:
q: sine dolo cōmittit. 34. q. 2. i. lectuz
Jo. an. in oib? pdictis.

De disparitate cultus.

Lapi. 6.

Extū impedimentū ē cultus
disparitatis. i. fidei inter hōes
vbi nota tria puncta. Et pri-
mum q: fidelis contrahens cū iu-
deo vel pagano vel cathecumino nō
dum baptizato non est vez mrimōi-
um: z sic nullū est. 28. q. 3. §. ex his. fm
Tho. Alber. De. Rai. z Ricar. Spō
s. lia autem possunt contrahi a fide-
li cum infideli cū hac conditione si i
fidelis conuertat. 28. q. i. non oportet.
Secundum est q: catholico contra-
hente cum persona heretica baptiza-
ta verum est matrimonium: nec diri-
mit ppter heresim: q: quis peccet scien-
ter contrahens cum tali. Et similiter
fidelis contrahente cum fidei p verba
de pnti: q: tuncunq: alter eoz efficit
hereticus iudeus vel paganus nō po-
t est dirimi matrimoniu: etiaz si ad-
huc non erat consummatum. Terti-
um punctū est q: infidelibus contra-
hentibus cū infidelib? matrimonium

q: quis non sit pfectū fm pfectionē gfe
nec ratum: tamen est matrimoniu in
q: tum ē ordinatū ad prolem fm per-
fectionem nature. vnde infidelis cog-
scens vxoem propter bonum prolis:
vel vt reddat debitū: nō peccat: Tho.
in. 4. z Ricar. 2. 26. di. deinde. Pos-
sunt infideles vnius ritus contrahere
cum infidelibus alterius ritus: puta
saraceni cum tartaris: nisi p aliqō ius
positiuū prohiberentur: quia tunc di-
sparitas cultus dirimit. Et si vterq:
coniunx conuertatur ad fidem ratifi-
catur matrimoniu: z non possunt ab
inuicem seperari: etia si contraxisset
cum consanguineis suis in gradibus
prohibitis lege humana. s. per statutū
ecclesie. Sed si contraxissent in gra-
dibus prohibitis lege diuina: Leuit.
18. oportet q: separentur. Ricar. Itē
fm Jo. an. si pagani qui fm legē suā
cum pluribus vxoribus contraxerūt
conuertantur cū vxoribus suis: cū p-
ma remanebunt alijs exclusis. Item
si habuisset aliam vxorē quam repu-
diasset z viueret: si illa vellet conuer-
ti ad fidē etia tenetur ipsā recipere: z
illā superinductā: q: quis conuersā ad
fidē abicere: imo etiaz si prima non
vult conueri ad fidē: z vult habitare
cum isto sic conuerso sine contume-
lia creatoris: z sine hoc q: ad infide-
litate inducat non potest ille conuersus
aliā recipere. Sed hoc est in potesta-
te sua si vult cohabitare cū ipsa vel nō
Si vero alter infidelis coniugatorū
conuertatur: pōt fidelis cōuersus cū
infideli manere sub spe conuersiōis
si eū in infidelitate obstinatū non vi-
derit. Bene facit cōmanere: non ta-
men tenetur: sed potest eaz dimittere

quo ad cohabitationē: s; non pōt ali
am ducē preter q̄ in tribus casibus.
Prim⁹ videlz si iunx infidelis vult
cohabitare cum fidei. Scōs si vult
cohabitare sed non sine otumelia cre
atoris. Tertius si infidelis fidelez
ad ifidelitatem p̄rabere nitit. Per
quemlibet horz casuū soluit m̄imōij
vinculum etiam anteq̄ contrahatur
aliud m̄imōnium: tñ si añ p̄tractuz
m̄imōniuz scōm: ali⁹ iunx p̄uertē
tur non liceret illi qui p̄mo p̄uersus
ē scōm m̄imōnium p̄rabē viuente
illa: Ric. in 4°. Aliqui dicunt q̄ non
soluitur p̄mūz nisi h̄bat scōm aduē
ente aliquo ex predictis casib⁹. Idez
De. de pal. sed clarius. dicit enim q̄
quo ad conuersum: cuz alter non cō
uersus non vult cohabitare: vel cum
iniuria creatoris: vel vbi p̄clz ē s̄buer
sionis conuerso: an soluatur m̄imōi
um est duplex opinio. Aliqui dicunt
q̄ statim soluitur matrimonium in
quocunq; illoz trium casuum occur
rente: q̄ si conuertatur alter ad fidez
anteq̄ p̄mus conuersus cōtrahat ali
ud vel faciat votum tenetur p̄mus
ipse recipere illud postea conuersuz
Et hoc ideo est: q̄ licet vinculum sit
solutum: adhuc tñ retinet vinculum
sponsalium sicut tenet p̄rabere cum
illo: vel q̄ blasphemia creatoris si ē
perpetua soluit: alis non. Quando at
votum vel matrimonium tollitur: n̄
videtur p̄petua. Alij dicunt q̄ nō sol
uitur m̄imōnium illō quousq; h̄bat
m̄imōnium scōm. Pōt enim imagi
nari q̄ in m̄imōnio infidelis non ē
aliq̄ reale vinculum d̄ mundo plus
q̄ in sponsalib⁹: cum non sit sacz añ
baptismū: vñ ante baptismū vtriusq;

vel alterius ex statuto ecclē pōt illud
m̄imōniuz solui: sicut sponsalia mul
tis casibus soluuntur statuto ecclēsie
vnde sicut p̄ m̄imōnium sequēs sol
uuntur sponsalia p̄cedētia: sic p̄ sequēs
m̄imōniuz tollit p̄cedēs n̄ ratuz spō
salib⁹ p̄patū: hec De. Et in h⁹ casib⁹
qñ. salter iugum p̄ueratur p̄les co
rum si ē in etate minoz d̄ dari fide
li non obstāt: q̄ indigeat m̄is obse
quio ad educationē. Si autē est i p̄e
cta etate sequat eum p̄ntē quē vult
Tho. in 4°. p̄ oia Ric.

De impedimento violentie.

Lapi. 7.

Optimum īpedimētuz ē ius
i. violentia siue metus: qd ex
sui nā siue p̄stōe ecclē matri
monium excludit: q̄ excludit consen
sum. Nota ḡ q̄ est triplex coactio: q̄
dam ē absoluta que fit per viz: et ista
non habet consensum animi in quez
cadit coactio. S; pōt esse coactio car
nis ad aliud extrinsecū a quo trahit
p̄sona iniuita: et talis coactio qñ non
consentit in m̄imōnio non efficit ita
q̄ etiā ex pte cogentis non ē m̄imōi
um s̄m Tho. q̄ m̄imōnium claudi
care non pōt: si tñ postmoduz coact⁹
p̄sentiret: et cogens in suo p̄sensu ma
neret esset m̄imōnium: secus si mu
taret voluntatē ipse cogens. Scōa ē
p̄ditionata et p̄ metum qui cadit i cō
stantē viz: et ista coactio etiā excludit
m̄imōnium: extra. e. platum. et. c. ad
audientiam. Dicitur at met⁹ cadens
in p̄stantē viz q̄ drupl̄r. Primo. i. me
tus mortis. 2°. cruciatus corporis: ex
tra. eo. cum dilecti. 3°. metus stupri.
4°. metus seruitutis. ff. e. l. nec timor.
vnde vñ. Excurare metus hos posse

puta qz nescis Suprū siue stat^o verbe
ris atz nec. Ric. in 4. q. n. differt virū
pda qmōz fiant in psona nra siue li
beroz siue vxorie: qz talis coactio cō
sensus per tale metū mrimonium ipe
dit qmōz ad iudiciū dei: qmōz ad iu
diciū ecclē: et si effz consensus interi
or in mrimonio. qmōz n. consensus inte
rior sufficienter cogi non possit: tñ p
pdictum metū tā vehemens inducit
qz multum in ipso diminuitur d rōe
voluntarij: et iō nec dñs nec ecclā vo
luerunt hoīem p tale pscūm eē liga
tum: et rō est duplex. Una est: qz mri
monij significat diuisionē. Chusti
et ecclē qz sit per libez amorē. Alia ē:
qz talia mrimonia malos exi^o hēnt
qz qd quis non diligit facile contēnit
zo. q. 3. pscens. Potest etiam dici qm
aliquos qz ecclē alio modo isti
tuit: vt persona mō predicto coacta
sit illegitima durante predicta coacti
one ad hēndum euz illa ad quā du
cendā cogitur. Sz vtrū mrimonium
dictum per pscūm metu coactum ra
tificet p pscūm sequētē tacitū. rñdet
Ric. in 4. q. mrimoniū dictum p cō
sensus coactū metu cadentē in pscā
tē viz: aut ē coactū p coactionē pscen
sus viri vel mulieris vel vtriūqz si
mul. Si primo mō iste qui liber est li
gatus est alter non: si postea tacite cō
sentiat et libere psona ligata in pscū
pino psciente: vez efficitur mrimo
nium: et tunc vterqz ligat^o ē: qz qmōz
tacit^o pscūs per se non sufficēt: tñ suf
ficiat cū expōsione exteriori qz pcessit.
Si at psona ligata resiliuit a pscū
an sequentē pscū alteri: tunc disti
gue: qz aut pstraxit mrimoniū aliud:

et tunc dico qz illud scdm mrimoniū
tener: qmōz peccauerit pstrahendo si
pgruo tpe ipse non expectauit liberū
pscū alterius tacitū: aut expscū
aut non hxit aliud mrimoniū: et tunc
fm iudiciū ecclē pscūm in eo
dem pscū remanē: qz que i aliqez
semel pscū ampli^o non poterit discē
tire: et ali^o non negauerit suū pscū cō
sensus pscē: et d despō. ampu. de ill.
Scdm tñ iudiciū dei non est veruz
mrimoniū: qz tale non pōt eē sine cō
sensus mutui pscūs interioris. Si at
vtraqz fuit coacta: tunc ad hoc qz sit
vez mrimoniū: regrit nihilomin^o no
uus pscūs ex vtraqz pte: sz nō noua
exterior expscio. Ad pscū in oppo
sitū: vbi sic se aliq duo regunt p cā
alic^o effect^o non causāt effectum nisi
mul diuincta. Luz at ad causādū mri
monium regrat pscūs de pscū interi
or et ei^o expscio exterior non efficiēt
mrimonium diuiscz: qz sequens tacit^o
pscūs cum expscione exteriori qz p
cessit non efficiunt mrimoniū. Et nō
qz si mulier p^o pscū coactū carna
liter cognoscatur si hūit oportunita
tem reclamādi pscūm tacite pscen
tū in mrimonio: qz si coacta fuit p
vīm absolutā vel metu sufficiente nō
est mrimonium. Sz si non fuit suffici
ens met^o: tunc in iudicio exteriori p
sumitur p matrimonio: si tñ se non
pscū nō fuit mrimoniū: etiaz si ha
buit opportunitatē reclamādi. De.
et Ric. Tertia coactio ē pscūm
ta p metum insufficientē qui. s. nō ca
dit in constantē viz: et ille non exclu
dit mrimonium. ff. de l. neqz timorem.
Nota etiam qz parētes non possūt
cogere liberos ad contrahendū nec
n z

gñal'r nec spāl'r cū aliq; q; in mīmo
nio regit' p'sens maxime liber: re/
spectu ppetue obligationis que ibi h̄
bitur: et de spon. regit' sūit. Parētes at
non temē iurant ppter h̄ mīmonia
filiōz: q; ex nā ipi' dētus intelligit
ipsa dētiō. s. si ipsi liberi p'senserint: et
ipsi pētes obligant' ad inducendūz
eos: De. It' si mulier q̄ allegat metū
stetit p̄ ānū et dimidiū cū marito aut
et minori tpe: dū tñ tñ sit q; iuxta ar
bitriū boni viri p'sumendū sit p' p'sen
su non d; postea audiri: extra de spō
sa. c. ad id. Sūil.

De impedimento ordinis.

Cap. 8.

Statū impedimentū ē ordo
sacer: ut subdiaconatus et s.
vbi nota tres conclusiones.

Prima ē nullus ex mīorib' ordib'
impedit matrimoniu dēndū: nec di
rimit dētum: nec impedit v'sus ipsius
mīmonij si talis d̄bat: l; tñ d̄bens cū
vnica virgine cleric' in mīorib' reti
neat p'ilegiū si vestē et tonsuram de/
ferat clericalē: ex de cle. cōm. c. l. 6.
non retinet beneficiū ecclesiasticū:
nec recipere pōt. Clerici igr' in mīorib'
b' p'stitutū bene pūt d̄bere nisi sint re/
ligiosi et p'fessi tacite vel expresse.

Secda conclusio est q' ordo sacer h;3
implicitum votū solenne ex p'stitutōe
ecclesie: et ideo existens in sacris si
d̄bit mīmoniu nullum est: di. 3. sigs
et c. erubescant. Et deo hoc vep est: ut
nec ēt greco cui licitū est vti cōtracto
sit licitum in sacris constituto cōtra
here s'm Jo. an. in nouel. et Ricar. in
4: et plēs alios. Vñ ista ē d'ia infcō
stitutos in sacris ecclesie occidentalis
et p'stitutos in sacris ecclesie orientalis:

nā p'mis non l; vti p'tracto ante susce
ptū ordiē: s; scōis licz vti p'tracto an
ordinē sacra susceptum. 3i. di. nicena.
Qui p'trahit in sacris est excoicatus.
Qui ēt dicit q' cūz conuinctia sit an
nexa ordini sacro ex statuto eccle: iō
q; ordinat' ad ipsū l; non intendat cō
tinere: nec se ad continentiam obliga
re: nihilominus obligat' ad continen
tiam ēt in foro p'sciētie: q; ecclesia bñ
pōt inhabilitare ad mīmoniu igno
rantē et inuitū: sicutz seruū frigidūz
et h'i et p' eandē rōnē. Sigs ante ānos
discretionis ordinē in sacris ad p'ti
nentia obligat': ēt si in cunis ordinē
p'supposito q' recipiat characterē: q;
obligat' ex statuto ecclesie non ex vo
to suo. vñ si talis d̄bit non tenet mī
moniu: s; ordo dirimit ipsū. hec De.

Tertia conclusio ē q' quicūq; ordo sa
cer p'cedens dētū mīmoniu dirimat
illud: si tñ ordo seq'r mīmoniu dētū
non dirimit ipsū: ut in ex'ua. Jo. 22. et
si sciente vxore et assentiente ordinat'
in sacris tenet' ad p'tinentia v'q; ita
q' p' mortē viri non pōt d̄bere. intel
ligit' n. tacite cū viro p'fessa p'tinentia
am. Si at ordinatus inuita vxor est:
vel sciente scm et ius ignorāte: ipso tñ
scienti ius d; cogi p' iudicē ad ingres
sū religiōis si nondū p'sumatu ē mī
moniu cū sic illa possit cū alio cōtra
here: si ad hoc non pōt: vel ēt si cōsū
matum ē mīmoniu: d; exut' benefi
cio clericali restitui vxori: et si ēt eps
imo et papa s'm glo. decre. Et hoc si
mulier sic petit: ipse tñ exigere n̄ pōt
debitum: sed reddē tenetur. Tho. et
Petrus in 4.

De impedimento ligamini.

Cap. 9.

Quā impedimentū est ligamē
 v3 qñ qñ alteri iungi est per
 verba de pñti obligat? **A**l
 it ea viuente alium recipe non pōt qñ
 tuncūq; recesserit alter ⁊ diu steterit:
 ⁊ nihil audiuit de eius vita vel morte
 d3 expectare quousq; hēat sufficiētez
 noticiā de morte ei⁹ vel ingressu re
 ligionis si nondum erat m̄mōniūz
 p̄sumatū: nec ē vez qd qdā dicunt q
 sufficē expectare p septēniūz. **A**ll3. n.
 tps p̄sumtum ē: atq; h̄bens cū alio ad
 ulterium cōmittit: ex de spōs. l3. Sed
 nec antiquo tpe potuit fieri nisi p di
 uinū reuelationis instictū: vt fuit in
 p̄iarchis: ex d̄ diuor. gaudem⁹. Pōt
 tñ alter iunguz añ carnalē copulā al
 tero inuito religionē intrare: ⁊ rema
 nens in seclō postq; expectauit igres
 sum religiōis p ānum: ita. s. q; sit p̄fēs
 sus: tunc remanebit liber q i seclō re
 mansit ad h̄bendum cum alio. Post
 mortē vō alteri⁹ iungis alter nubere
 pōt cui vult: tñ in tpe luct⁹ sine pena i
 famie. **Q** si alligat⁹ alteri p verba d̄
 pñti tñ: et absq; p̄sumatōe m̄mōniūz
 h̄bit cum aliq nllm ē. Sed si alligat⁹
 p̄mo erat per vba d̄ futuro seu p spō
 salia: ⁊ cum scda h̄bat per vba de pre
 senti remanet cum scda. 2o nota q
 si mulier credit vix mortuuz ⁊ h̄bit
 cum alio: si hoc credit ex pbabili cā
 ppter ignorantia facti excusat: ⁊ filij
 si quos suscepit iudicabuntur legiti
 mi. Si tñ postea de viri morte dubi
 tet: d3 quidē reddē debitum: s3 nō exi
 gere: ex de secun. nup. c. dñs. S3 si in
 p̄cessu tēporis credit pbabiliter eum
 viuere: nec pōt debitum exigē: nec d3
 reddere piculo adulterij se exponen
 do. Si vō p̄m⁹ reuertat vel alē de vi

ta sua constiterit: statiz d3 recedē a se
 cundo ⁊ redire ad p̄mum: qd si non
 faciet iudicabitur adultera. 34. q. 2. c.
 cum per bellicā. ⁊ c. cum in captiuita
 te. **P**rimus quoq; eā recipe tenet: ni
 si forte illa postq; scit de vita primi
 p̄misit se cognosci a scdo: ⁊ sic adulte
 ra fuit. Et hic ē mā ⁊ conclusio toti⁹ illi
 us qōnis. 34. q. 2. **T**ertio nō q si vir
 eius ad saracenos iuit in exercitu et
 regione lōginqua: ⁊ nescit vtrū sit vi
 uus vel mortuus: vxor non pōt con
 trahē cum alio: nisi de morte viri re
 ciptat certitudinē: puta q; fuit i bello
 vbi oēs dicuntur interfecti fuisse: ⁊ si
 gna plura apparent: vel fuit capt⁹ ab
 eis: ⁊ cōis est fama q; fuerūt interfecti
 oēs: ⁊ de eo nihil audiunt in h̄ris: vlt
 recepit lras vel ambasciatā a fidedi
 gnis inde venientibus q; mortuus est
 ⁊ h̄: extra de spon. in p̄sētia. aut vi
 similiter de morte p̄sumat: ex vt li.
 non cōte. c. qm̄ frequēter. S3 qd si ta
 lis iunx h̄bat cum altera vel altero
 credens tñ priorē viuere cuz tñ in vi
 tate mortuus sit. **R**ūdeo s3 **H**uic. cre
 do q; sine p̄iudicio q; teneat tale ma
 trimonium: qd intelligendūz nisi cō
 iunx credēs impedimentum ēē: non
 intēdebat h̄bere. nā tunc matrimoni
 um nullum ēē: q; si non ēē intētio h̄
 bendi: non est matrimonium: extra d̄
 sponsa. c. tua.

De impedimento publice hōesta
 tis iusticia. **C**api. io.

Ecimū impedimētūz ē pu
 blice honestatē iusticia: q; fm

Tho. in 4o ē ppinquitās ex
 sponsalib⁹ pueniēs: robur trahens ab
 ecclē institutione ppter ei⁹ honestatē

Nō ḡ p̄mo q; si aliq contraxerunt

spōsalia nlls de panguinitate spōsi
 pōt hēre sponā illa in vxore: et ecōuer
 so: et dēspō. impu. pūnebat. Et ou
 rat hec phibitio vsq; ad quartū gra
 dū panguineoz suoz: et de spō. spō
 sam. et si etiam sponsalia fuissent nul
 la rōe panguinitatis affinitatis frigi
 ditatis et religionis: vel alia q̄cumq;
 rōne oriatur publice honestatis iusti
 cia et ē dirimēdū mīmoniu: et hoc ni
 si illa sponsalia fuissent nulla ex defe
 ctu p̄sensūs: puta q; vn⁹ eoz vel abo
 erant infantes: et de spon. c. i. li. 6. Di
 cit autem De. de pal. q; cum dicitur
 sponsalia que sunt nllā ex defectu cō
 sensūs: non p̄tēre publice honesta
 tis iusticiam: intelligendū est de defe
 ctu p̄sensūs apparētis vt in pueris fu
 riosis et conditionatis spōsalib⁹. De
 tus antez est de nullis propt̄ defectū
 p̄sensūs latentis: puta cū intendebat
 decipere et carnaliter copulā extorque
 re non p̄here: q; tñ scandalū esset de
 isto: sicut si vez contraxisset. Ecclesia
 aut instituit istū impedimentū vo
 luit vitare scādālū: et q; sponsalia vo
 lētis decipere causent publice honesta
 tis iusticiam apparet: q; ecclesia p̄de
 nabit ad matrimoniu p̄hendū: et p̄f
 for etiā talē deceptorē. vnde cū eccle
 sia instituerit hoc impedimentū vidē
 tur q; oīa spōsalia que ecclā indicat
 vera inducāt publice honestatis ius
 ticiā: hec De. 2. nō q; sponsalib⁹ a
 parentib⁹ factis p filijs puberibus vl
 impuberib⁹ non oriē publice honesta
 tis iusticiā: nisi ipsi filij consenserit ta
 cite vel expresse: aut si p̄ntes erant et
 non p̄tradixerunt: vel absentes et po
 stea sciētes ratificauerūt tacite vl ex
 p̄sse: Per quēlibet. n. istoz modoz in

obligant filij: et oriē publice honesta
 tis iusticiā: et dēspō. impa. si infates
 li. 6. Item si duo infates vel vn⁹ ma
 ior septennio: et alter minor contraxe
 rūt sponsalia vel parentes p eis: nisi
 facti maiores septēnio p cohabitatio
 nē mutua: seu alias vbo vel scō eoz
 appareat p̄durare eos i eadē volūta
 te non tenent: cū ab initio fuerint nul
 la: s; si p̄durant in eadē volūate cō
 ualescūt et iducūt publice honestatis
 iusticiā: et dēspō. impu. c. i. li. 6. 3. nō
 q; si q; sponsalia p̄mo cū aliqua p̄tra
 xit: et postea cū alia panguinea ipsi⁹
 p̄ ne idē fecit: o; p̄trahere matrimōi
 um cū p̄ma: q; sponsalia cū secunda
 nō tenuerūt. S; si spōsalia cū aliqua
 sint facta cū p̄ditioe: et p̄dente p̄ditō
 ne vir cū panguinea ipsius p̄bit per
 vba de p̄nti: o; remanere cū secunda
 q; sponsalib⁹ p̄ditionalib⁹ sicut ex nō
 hñtib⁹ p̄sensū: et icertis non oriatur pu
 blice honestatis iusticiā: et dēspō.
 impu. c. i. li. 6.

De impedimento affinitatis.

Cap. ii.

Ad decimū impedimentū est
 affinitas que fm Rai. est p
 ximitas psonarū ex carnali
 copula pueniens: oī carens parēla
 circa quā tria nō. Et p̄mo q; con
 trahitur affinitas non solum per co
 pulam coniugalem sed per copulā
 fornicariam. 35. q. 3. nec eam. et extra
 de eo qui cognouit confagui. vxo. sue
 discretōz ita tamen q; vir intret clau
 stra pudoris et pueniat ad consuma
 tionem operis: alias non contrahere
 tur affinitas: et de eo q; co. p̄lā. vx. su.
 fraternitati. 2. 35. q. 3. et ordinaria. est
 et diuersitas opinionū in hoc. qdam

dicunt q̄ ad affinitatem contrahendam sufficit q̄ vir perueniat ad emissionem seminis. s. intra claustrum pudoris etiam si mulier non emittat. S3 Tho. 2 Alber. dicunt q̄ requiritur q̄ vterq̄ emittat. Dicit tamen Fran. zaba. q̄ si vir emittat semen extra claustrum: et ingreditur intra claustra contraheretur affinitas et matrimonium consummatum esset si ibi est contractum matrimonium prius p̄ verba de presenti: et iducit exemplū de quadam in francia que non fractis claustris: imo cū esset arcta impregnata ē. S3 si non est impregnata ecclesia indicaret eam virginem per aspectus.

Nota q̄ Archid. super dicto. c. eē ordinaria. Alber. Hug. Lau. Uin. 2 Inno. dicentes q̄ requiritur ad contrahendam affinitatem necessarie vtriusq̄ seminis commixtio: ar. 35. q. 10. fraternitas. Dicit etiam Inno. q̄ si mulier fuisset corrupta et non vir adhuc non esset matrimonium consummatum inter coniuges: sed et si vir polluit aliam quam extra claustrum pudoris: ex h̄ non impeditur quin parentes illius viri possint eam habere in uxorem: nec etiam contrahitur ibi publica honestatis iusticia s3 Hof. Sed et si vir frāgeret claustrū pudoris: et non perueniret ad effusionem seminis non ē consummatum matrimonium. Et sic talis s3 Uin. si hoc possit probare ad huc posset ingredi religionem inuita uxore: hec ibi in sum. et remittit ad id qd̄ dixit: di. 56. nasci. Ibi enī allegat p̄bm et beatū Tho. dicentes. Nō est necessaria seminis emissio in muliere ad generationē: cū etiam sine hoc cōcipiatur: sed sanguis mēstruus i gēa

tionē est loco seminis. Petr. vero de pal. in 4.º dicit q̄ affinitas contrahitur per carnalem copulam quomodocūq̄ exercitā licite vel illicite i matrimonio vel extra: et fin naturā et cōtra naturā dūmodo semen viri recipiatur in vase debito q̄tuncumq̄ q̄ uadat vel etiā frangat vasa pudoris: nisi in ipso vase semen emittat: nō cōtrahitur affinitas. nec obstat. c. iuuenis. extra de spon. quia illud est de ratione certū propter spōsalia que post septennium ille approbavit: vel quia maritali affectu attentauit. Nam attentatio que fieret maritali affectu: maxime cum illa cum qua posset matrimonium contrahi causat affinitatem vel ratione dubij. vnde si costaret de copula carnali non esset credendum: nisi in foro conscientie q̄ non fuisset seminis receptio: sed in foro cōscientie crederetur. Unde si in illo foro nō crederet n̄ fuisse seminis receptionem nec attentionem factam maritali affectu nullum vinculum est contractum. Sed ex his que in confessione nouit: non posset ipse in foro exteriori procedere ad pronunciandum matrimonium non tenere postq̄ esset probata carnalis copula: licet non seminis receptio quam non oportet probare: quia non est bene possibile. Dicunt etiam doctores q̄ requiritur ad affinitatem causandam seminum commixtio idest seminis viri receptio ad quam nata est sequi seminum commixtio idest seminis et menstrui: quia non oportet mulierem seminare ad concipiendum: alias beata virgo non fuisset simul et virgo et mater. Similiter econuerfo

sine carnali copula potest causari affinitas si fiat seminis receptio sicut dicunt quidam de antichristo: quia nascetur semine transuso per demones per incubum et succubum: hec Petrus.

Secundus est quod affinitas hoc operatur quod omnes consanguinei uxoris Petri sunt sibi affines in eodem gradu in quo sunt consanguinei uxoris. Similiter omnes consanguinei Petri sunt affines uxoris sue in eodem gradu quo sunt sibi consanguinei. Et quod dicis de uxore idem intelligas de qua cum muliere carnaliter cognita modo predicto: sed consanguinei Petri non modo sunt affines consanguineis uxoris sue: nec inter eos prohibetur matrimonium: extra de consanguinitate et affinitate. quod super his. Unde germani possunt contrahere cum duabus mulieribus germanis: et pater et filius possunt contrahere cum matre et filia eius: et relicta viri qui fuit germanus uxoris mee ipsa mortua: scilicet uxore mea potest mihi esse uxor.

Tertium est quod mortua persona qua mediante fuit contracta affinitas reputa marito vel uxore concubito: re vel concubina remanet affinitas: nihilominus que erat ad consanguineos eius: nec poterit inter eos esse matrimonium. 35. q. 10. fraternitatis. Dicit enim Petrus de pal. quod semper durat affinitas: adeo quod si resurgeret frater meus qui fuerat uxoratus: quantus ipse non sit maritus amplius illius mulieris: quia matrimonium per mortem soluitur: tamen mulier illa est mihi affinis. Unde in prima erunt affinitates et consanguinitates: licet non nubant: nec nubantur:

nec vacent generationi. Non potest autem contrahi matrimonium inter affines usque ad quartum gradum affinitatis inclusive: extra de consanguinitate et affinitate. c. ultimo. et si contraherent de facto dirimuntur: quia nullum est sed incestus. Olim autem ponebatur aliud genus affinitatis: et alii gradus ut patet in decretis. 35. di. qui impediebant matrimonium sed sunt per decretalem ablati: extra eo. non debet. Et sic non remanet nec primum genus quod habet dirimere de quo dictum est. Et nota quod qui contrahit scilicet enter in aliquo gradu affinitatis usque ad quartum gradum est excommunicatus: extra de consanguinitate et affinitate. eos. in clementi. de hoc habes supra in titulo de excommunicatis. Nota etiam quod secundum Petrum de pal. qui cognovit consanguineam uxoris sue ad huc sponse soluta sunt sponsalia: nec potest illam sponsam huiusmodi habere in uxorem obstante sibi affinitate contracta: nec illam quam fornicarie cognovit obstante sibi publice honestatis iusticia: et hoc nisi papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineam uxoris cum qua contraxit per verba de presenti: sed nondum consummavit matrimonium: cum non possit debitum negare: nisi intra do religionem: videtur quod teneatur ad hoc ne incestus committat cognoscendo affinem. Et cum hoc valeat facere: quia nondum consummavit. Quod si vult remanere in seculo necessaria erit sibi dispensatio: etiam ad reddendum debitum si hoc vult sine peccato facere: et potest episcopus dispensare. Qui autem cognovit consanguineam

vxoris: et consumauit matrimonium
 tenetur quidem debitum reddere s;
 exigere non potest absq; dispensatio
 ne: vt dictum est: potest per episcopu
 hoc dispensari: Petr^{us} de pal. in quar
 to di. 41. q. 1. dicit q; affinitas dicitur:
 q; accedit ad fines idest ad finis: vt
 contractam: et ponit eandem diffiniti
 onem dicens: Affinitas est attinentia
 vel propinquitas personarum ex ta
 li copula proueniens omni carens pa
 rentela. dico autem carnali copula li
 cita vel illicita. et omni dicitur carens
 parentela per se: licet per accidens ali
 ter esse possit: quia per accidens po
 test licite et illicite permisceri consan
 guinitas consanguinitati et affinitas
 affinitati et consanguinitas affinitati.
 vt patet de incestu Loth cum filiab;
 Caroli magni cum sorore ex qua ge
 nuit Rolandum filium et nepotem:
 ipse pater auunculus: quia frater ma
 tris vt dicitur de incestu Jude et otha
 mar. Exemplum etiam in patre et fi
 lio: quia duxerunt matrem et filiam
 in vxores: cum mater esset consangu
 nea in tertio gradu patri cum dispen
 satione: ex qua genuit filium et filiam
 vbi licite permixta est affinitas affini
 tati consanguinitas consanguinitati
 et consanguinitas affinitati. Item
 notandum est de ratione affinitatis.
 Ratio huiusmodi propinquitatis hic
 sumitur: quia super communicatio
 ne naturali fundatur amicitia natu
 ralis. Communicatio autem natu
 ralis est duob; modis scd; philosophu
 octauo ethico. Uno modo secundu
 carnis propagationem s; in que mo
 dum: vnus est ab alio: vt filius a pre

vel ambo a tertio: vt duo fratres.
 Alio modo per coniunctionem ordi
 natam a carnis propagatione: que co
 iunctio est per carnis copulam: vel p
 matrimonium in quo est mutua ob
 ligatio coniugum ad carnalem copu
 lam: propter quod ibidem philoso
 phus dicit q; amicitia viri et vxoris e
 naturalis. Et io sicut per propagatio
 nem carnis causatur attinentia natu
 ralis amicitie: que est consanguinitas
 ita per carnalem copulam vel coniu
 ctionem ad hoc ordinatam vt est ma
 trimonium: causatur vinculum natu
 ralis amicitie: quod vocatur affinitas
 dum homo equaliter se habet ad co
 sanguineos vxoris sue sicut ad suos:
 eo q; vxor est aliquo modo vnu cor
 pus cum viro. Sed quia non est sim
 pliciter vnum cum eo sed quasi ab ex
 trinseco adiuncta: ideo quicunq; at
 tinet viro: attinet vxori in eodem gra
 du. Sed quia ab extrinseco adiuncta:
 ideo attinet ei alio genere attinentie
 quia consanguinei viri sunt affines
 vxoris: non autem consanguineorum
 ipsius vxoris. Et econuerso consan
 guinei vxoris sunt affines ipsius viri
 non autem consanguineorum viri.
 Et hinc est q; pater et filius licite con
 trahunt cum matre et filia: et duo fra
 tres cum duabus sororibus.

In quo gradu potest dispensari.
 Capi. 12.

Primo notandum est de di
 spensatione pape prohibita
 circa hoc. Circa quod dicit

Petrus d. pal. Si primo gradu af-
 finitatis ascendentiū & descendentiū
 sicut & consanguinitatis papa dispen-
 sare non potest: quia est contra ius
 diuinum & naturale: quia vxoribus
 parentum exhibemus reuerentiā sic
 & parentibus nostris. Item in linea
 transuersali in primo gradu phibet
 mrimoniū consanguinitatis & affini-
 tatis iure diuino. Unde nec papa dis-
 pensare potest: q̄ ēt quodāmo est cō-
 tra nām: vt. s. quis contrabat cuz ger-
 mana sua: vel vxore germani sui eo
 mortuo. Unde etia ante legē Mo-
 saycam multiplicato humano gene-
 re ante diluuiū vel post creduntur
 abstinuissē a sororibus vlt ab vxorib⁹
 ffrim: nisi ad suscitandū semen fratris
 p̄mortui: sicut & tpe legis: sicut p̄ in
 Thamar & filiū Iude. Non obstat
 d vxoribus Habrae & Isaac quas vo-
 cauerunt sorores: q̄ fuerunt consan-
 guinee vel consobrine: sicut & Loth q
 fuit filius fratris Habrae: dictus est
 frater ipsius. Nec etiam papa posset
 dispensare in vxore fratris mortui si
 ne liberis: quia licz olim liceret tamē
 dispensatiue licebat: que dispensatio
 fiebat iure diuino non ab homine.
 Nam iure diuino communiter absti-
 nebatur ab vxore fratris sicut & a so-
 rore sed in aliquo casu per mittebat.
 Unde sicut papa non posset modo
 dispensare in pluralitate vxorum: q̄-
 nis olim essz licita: quia licita erat ex
 dei dispensatione: prohibita videtur
 iure communi: sic nec in proposito.
 Item nec in secundo gradu trāsuer-
 salis superioris: vt cum amita & mat-
 tera quia lege diuina prohibetur: hec
 Petrus. Ex his aduerte diligēter

Nota

q̄ enim affinitas contrahatur ita per
 fornicationem sicut per actum con-
 iugalem: ille qui cognouit aliquā mu-
 lierem fornicari non potest contra-
 here matrimonium cum filia eius:
 vel germana eius: sicut nec posset cō-
 trahere matrimoniu cum filia vxo-
 ris sue ex alio viro: nec cuz sorore ei⁹
 ea mortua. Et secundum Petrum d.
 pal. papa in hoc dispensare non po-
 test: qui casus sepe tamē venit ad au-
 dientiam confessorum. Reperitur ta-
 men papam Martinum quintum di-
 spensasse cum quodam qui contraxe-
 rat & consummauerat matrimoniu
 cum quadam: cuius germanam co-
 gnouerat fornicarie cum magna ta-
 men difficultate: & quia res erat oc-
 culta: nec ille erat aptus ad reli-
 gionem vel ad remota eundum: vn-
 de & scandalum ex diuortio si factū
 fuisset erat secuturum. Prius tamen
 ordinauit plures doctores theologos
 & canonistas super hac re habere col-
 lationem vtrum ipse posset in hoc di-
 spensare: nec conuenerunt in conclu-
 sionem: sed aliqui dixerūt q̄ poterat.
 alij contrarium affirmauerunt: & q̄
 tenēdū est certum & dimittendum in-
 certum s̄m Aug. de peni. di. 7. si quis
 & ad instar sacrilegiū est disputare de
 potestate principis precipue pape. i. 7.
 q. 4. §. cōmittit. & c. le. vbi dicit Nico-
 laus papa: Memini est de se. apo. iu-
 dicio iudicare: aut illius s̄miam retra-
 ctare permissū. vnde propter roma-
 ne ecclesie primatum Abūsti munē
 beato Petro collatū ē: vbi dicit glo.
 Memi. s. q̄ sit inferior papa. nā ipemet
 papa vel ei⁹ successor pōt s̄miam suā
 vel alterius pape predecessoris retra-

etare sententiam: Et. 35. q. 9. sententia.
 Exemplū p3 q2 q p3 uis determinatū
 fuerat per ecclēā conlanguin-
 tatem et affi. durare vsq; ad septimū
 gradū: vt nō. Iſido. De. et Alex. 35. q. 5. ad sedem. Greg. 12. retractant
 et determinant nō durare nisi vsq; ad
 quartū gradū: ex de cōsan. et affi. non
 d3. et sic hodie ſeruat q̄tū ad h̄bēdū
 m̄rimoniū: iō nulli p̄salendum est: s3
 oīo p̄hibendū p̄curare diſp̄lationē
 ēt a papa p̄trahēdū cū tali cui? cogno-
 uit matrē vel conſanguineā carnalit̄
 Sed si post contractū et multo magis
 conſummatum tale matrimoniu ob-
 tuit diſp̄lationē remanēdū cū illa di-
 mittendū est negociū iudicio dei: nec
 condēnandus.

De impotentia coeundi.

Lapi. 13.

Uodecunā ipedimētū ē ipo-
 tētia coeundi: et ē fm Rai. vi
 ciū aīe vel corporis vel viri?
 q3 quo q3 ipedit alteri carnaliter cō-
 misceri. Ubi nō q3 tres sūt impotētie
 ſpes. ſ. nālis accidetālis maleficialis.
 Et q3 iſta mā est turpis: et nō ita ſepe
 contingunt caſus eius: ideo trācabo
 et ipſa plenius pōt videri in ſummis.
 Prima ē impotentia. ſ. nālis que ē
 in viro est frigiditas ſeminis vel fri-
 ditas complexionis vel indiſpoſitio
 mēbrū. In muliere artatio: ſi p̄petua
 est talis impotētia ipedit h̄bendū
 et dirimit tractum. 27. q. 1. c. nuptia-
 rum. et extra. e. laudabilem. Illa tū q̄
 est in ſene non ipedit. nā et ſenes ſi a
 nālī calore deſtituunt ope tū medico
 rū poterit eis aliquālit̄ ſubueniri. Et
 dicit Pe. de pal. q3 noīe frigiditatis i-
 telligit caliditas: et q̄cūq; aliō ipe-

diens actus matrimonij p̄petuo: non
 aut si effectum gñatiōis impedit tū
 et non actum: unde et ſteriles ſcienter
 poſſunt contrahere. Preterea idē
 Pe. de pal. dicit q3 ille qui ſcit in ſe vlt̄
 in alio impotētiā coeundi non po-
 teſt inuito alio diſcedere propter tale
 impedimentū: et imputatur ſibi qui
 talem elegit: alias autem poſſet puta
 ſi incontinenter viueret: aut alias iho-
 neſte vel vir eam male tractaret: vel
 alias ei venenum preparafſet: non ta-
 men ſeparentur quo ad vinculu qd
 vere fuit: ex quo vterq; ſimpliciter cō-
 ſenſit ſed quo ad cohabitationem: ali-
 as non poſſent ſepari ex quo fuit vtz
 matrimoniu: niſi ob fornicationē
 vlt̄ timorem mortis vel religionem ſi
 matrimoniu fuit conſummatum. Si
 autem ignorabat impotētiā etiam i
 ſeipſo: vt ſi vir credebat non ſe ēē im-
 potētem: vel mulier non ſe artā qm
 p̄penderunt poſſunt allegare prop3
 impotētiā: ex de frigi. et male. c. 1.
 et c. conſultationi. Item nō fm eūde
 Pe. de pal. q3 qm ſit ſepatio propter
 frigiditātē viri mulieri datur licentiā
 contrahendi cum alio: viro autē ſi
 ſimpotens eſt ſimpliciter. i. non valēs
 ſeminare: vel valens hoc ſed non i lo-
 co debito: ſi hoc eu quo ad omnem
 ſemināz interdicti tur ſibi ſimpliciter
 m̄rimoniū contrahere. Si autē ēē
 impotens reſpectu iſtius tantū: puta
 quia eſt virgo. Sed ſi eſſet corrupta
 poſſet eā cognoscē h̄iand? ē tūc cum
 corrupta: nec ſimpl'r tal' p̄hibēd? eſt
 q3 nō debet effectus extendi vltra ſu-
 am cām. Dicit tū Tho. in 4. q3 ſigs
 non poſſet copulari cū virgine ſ3 cū
 corrupta: poſſet medici nāl'r cū aliq

instrumento claustrum pudoris refe-
rari: nec hoc esset contra naturā: qz nō
fieret ad delectationē s; ad medicinā
Itē si mulieri arte absq; piculo pōt
subueniri beneficio medicie vel p su-
tuz vsū viri ppositionati non ipe-
dit hē mīmoniu: et de fri. z male.
lie. Si vō non pōt sine gravi piculo
subuēiri certe sepabit: z poterit se al-
teri copulare cui forsitan apta foret:
vel cui? respectu subueniri posset qz si
p vsū scōi facta sit idonea pmo red-
det pmo: et si ipse pmo iam hxit cuz
alia quā i hoc casu dimittere d; z ad
pma redire. Si at non facta sit ido-
nea. i. cognoscibilis pmo: vel si non
pōt sine gravi piculo mulieris a pmo
cognosci: qd pōt pūngē ppter dispo-
sitionē membrorū remanebit cū scōo
S; De. de pal. dicit qz opio hria que
melior videt ē: si pōt subueniri ei sū
piculo p incisione siue velit siue non
ē impedimentum tpale nec dirimit:
qz si hodie non vult: cras pōt velle. vñ
voluntas que non ē ppetua non facit
ppetuum ipedimentum. Silt si per
vsū istius hoīs de quo querit pōt
fieri cognoscibilis p vsū alteri? tpale
ē nec dirimit. Si vō nec p incisionē
nec p vsū ei? pōt fieri cognoscibilis ab
isto: qñq; possit fieri cognoscibilis p
vsū alteri? non ē sepanda ab illo z:
si cū ea hxit nec reddenda pmo: etiā
si p alium fuerit aptata: qz qdū est
iuncta non pōt alter ea vñ: z sic illud
remedium est impossibile de iure di-
uino z positivo: qz esset fornicatio et
adulterium: z si mulier est ita arta qz
a nullo ordinarie sit cognoscibilis d;
remanere sine spe coniugij: z viro da-
tur lūia cum alia hēndi. Si antez ē

ita arta quo ad aliquē: puta senex co-
gnoscibilis aut p alium: puta iuuenex
licentianda est ad illū. Sed qñ sepata
ab vno qz non poterat cognosci: z cō-
mixta alteri similis pditionis: puta si
mulis etatis z cōplexionis: qz ecclesia
tunc fuit decepta: vñ simile est qz per
longum vium fuisset sibi aptata: tunc
reddenda ē pmo: qz impedimentum
fuit tpale. Secus qñ alius fuit diuer-
se pditionis: hec De. Item si mulier
dicat viz ipotentē ppter defectum
mēbrū fm Doltic. et inspiciendus p
viros honestos: sicut dicat de arta qz
aspicienda est p matronas honestas.
Si at allegat excessū mēbrū eēt pūle-
dus papa: nec sic dicitur mulier ine-
pta ē ad mīmoniu ppter frigiditatē
sicut p artationē: qz mulier in cōcubi-
tu est patiens. Vñ ad reddendū de-
bitum viro sufficit qz patiat actionē
viri in nālī mēbro: hoc aut eius frigi-
ditas non impedit. Scōa impotē-
tia. s. accide. talis siue maleficio est p
castrationē supuenientē: ppter qd i-
tales oīo sunt inepti ad reddendum
debitum hēre non pñt: z si contraxe-
runt diuidendi sunt: qz nullum est ma-
trimonium: ex. e. ad sedem. S; si ca-
stratio contingat post matrimoniū
contractum p verba de pñti: non pōt
dirimi: z durat mīmonium: z intelli-
gitur ista castratio fm Ric. in 4. trā-
catio mēbroz genitalium cōphēdē-
do testiculos z virgā: z de hoc ē opi-
nio duplex. Quidā enī dicunt qz istū
si superueniat i mīmonio cōtracto
per verba de pñti: sed non consumma-
to qz h; dirimere sicut z ingressus re-
ligionis. Alij dicunt z cōmuni? qz nō
dirimit ptractum istud superueniēs

sed solum qñ erat hoc impedimētuz
anteq̃ contraheretur p verba d̃ pñi
Quida ē dicūt q si remaneat virga
q̃ erigat: 2 si absistis testiculis q̃ iē
tale mīmoniu nondū psumatū non
soluit: sicut dicit gl. de spadone. Itā
talīs satisfaci mulieri sicut mulier sa
tisfacit viro: siue resoluat sp̃ma: siue
non: nec regit in mīmonio q̃ sp̃ sit
sp̃et filioz l̃z suffic q̃ seminat. In isto
g̃ caute incedendū ē: cū maturo p̃fi
lio: qñ tales possent induci vt se hē
rent vt frat̃ 7 soror caste viuentes tu
ta via eēt. De castrato spadone dicit
De. q si non ipediunt ab actu gñati
onis l̃z ab effectu: q̃. s. in eis x̃ga erigi
tur 7 semē emittit: l̃z inualidū ad ge
neradū d̃hē pñt. S̃z si non emittūt se
men d̃here non pñt fm̃ quosdaz: nec
d̃hic p hos affinitas. Itē qui non pōt
seminare in loco debito non pōt con
trahere: q̃nis 7 reliqua 7 deflozare
possit: q̃ ipotentia coeundi ē absolu
te: qñ quis non pōt carnalē copulam
exercere. Non at̃ reputat̃ in iure car
nalis copula subsecuta: nisi sit p̃suma
ta p seminationē ordinariā: eēt d̃ sp̃o.
c. vlti. Tertia impotentia est p ma
leficium circa qd̃ fm̃ Tho. in 4. et
Dost. sic tenendū ē: q si maleficium
supueniat matrimonio ante carnalē
copulā: tunc si maleficiū est ppetuū
impedit 7 dirimit mīmoniu d̃ctum
ita q̃ celebrato diuortio vir poterit
aliā ducere: 7 sit̃r de muliere d̃f. 33. q
i. si p fortiaras. in quo. c. d̃f. expresse
q̃ deo pmittente 7 diabolo opante ī
pediri pōt homo ne cognoscat muli
erē: 7 vt dicit De. de pal. in 4. fit hoc
multipliciter. habet. n. ex hoc q̃ ē sp̃s
ptātem sup creaturā tpalez ad motū

localē phibendū vel faciendū. vii pōt
corpora impedire ne sibi mutuo ap
propinquent vel directe vel indirecte
interponendo se ī. er eos corpore as
supto. Sicut accidit sponso q̃ despō
sauerat idolū: 7 nihilominus d̃herat
cū quadā virgine nec poterat eaz co
gnoscere ppter hoc. 2. modo pōt ī
flāmare ad actum illū: vel refrigera
re ab actu illo: adhibendo occultie ṽ
tutes quas optime nouit ad hoc vali
das. 3. modo turbando imaginati
onē 7 fantasiā 7 estimatiuā qua red
dit mulierem exosam: q̃ potest ī ima
gine imprimere. 4. modo phiben
do directe rigorē mēbz sicut 7 motū
localē cuiuscunq̃ organi. 5. phibe
do missionē spūum ad mēbra in qui
bus est virtus motiua: quasi interclu
dendo vias feminis: ne ad vasa gñati
onis descendat: vel ne ab eis recedat:
vel ne excidatur: ṽl ne emittat̃ 7 mul
tis alijs modis. Plus aut̃ pmittit de
sup hūc actum p quē peccatū p̃mu
trāssūdīt q̃ sup alios humanos act̃
7 sepius maleficiat vir q̃ mulier: et
magis pmittit de in peccatores q̃ ī
iustos demones: seuire: vt patet d̃ ma
ritis. 7. sarai vxoris Abobienamē eti
am aliqñ in iustos. Exemplū de Job
7 p hoc maleficiati monēt̃ facere cō
fessionem in dicto. c. si per fortiaras.
hec De. Ricar. in 4. dicit q̃ cōsopi
nio tenz: q si certum eēt q̃ esset ma
leficium secutum matrimoniū ratuz
non tñ consumatū: non tamen p hoc
dirimeretur vinculum matrimoni
In sepando autē maleficiatos simi
liter pcedendū est sicut in sepando ī
eptos ppter frigiditatem: excepto q̃
frigido non dat l̃nia d̃hendi cū altā:

q̄ frigiditas ē impedimentū vn̄uersa-
le s̄z maleficiatō dat: q̄ maleficiū est
impedimentum p̄t̄i culare: q̄ si muli-
er illa p̄curauit maleficiū non pōt
diuortij petere: q̄ culpa sua ad hoc
deuenit. 55. di. si euāgelica. Si v̄o ma-
leficiū sit tp̄ale non dirimit nec im-
pedit: a p̄ncipio q̄dē maleficiū p̄-
sumit tp̄ale. S̄z postq̄ coniuges simul
p̄ triennium cohabitauerunt dantes
opam carnali copule si adhuc durat
īp̄edimētum: q̄. s̄. se cōgscē non potu-
erunt p̄sumit maleficiū ēē p̄petuū
ēē. e. laudabilem. z sic sepabit. Si at
sepāt p̄p̄t maleficiū postq̄ alia m̄ri-
monia p̄xerunt carnalr se cognoscāt
reuocādi sunt ad p̄mūz m̄rimoniū
eo q̄ s̄iia diuortij lata iter eos fuit p̄
errore: q̄ īp̄edimentū iudicātū fuit
p̄petuū s̄m p̄s̄criptū: q̄ non erat p̄-
petuum s̄m rei v̄itate. Et illud decre-
tū. 33. q. i. si per fornicarias. non tenet
hec Ric. in 4. Et nō s̄m De. d̄ pal.
q̄ si maleficiū durat p̄ triennium iu-
dicat p̄petuū: non q̄dēz q̄ illud non
possit tolli: vel a deo vel etiā opere
diaboli qui sanat ex hoc q̄ torquere
cessat. Exēplum in legēda beati Bar-
tholomei apli. S̄z q̄ n̄ pōt tolli ope
humano: q̄ non ē pt̄as sup̄ terrā im-
mo nec sup̄ celum post deū que luci-
fero valeat p̄pari in n̄alib: nec sēper
exorcismi liberant: q̄nq̄ q̄dem p̄pter
p̄cēm: q̄nq̄ at p̄pter bonum hoīs cui
expedit non nubē. v̄n̄ nec Paul. fuit
exandit: hec De. Et nō q̄ si malefici-
um non pōt reuocari nisi p̄ aliq̄d illi-
cītum: vt p̄ demonis auxiliū z h̄i:
etiā si sciret sic posse reuocari: n̄bilo-
min⁹ p̄petuum īp̄edimētum iudica-
bitur: q̄ remediū non ē licitū: Tho.

Nota

De. Alb. z Bos. z addit Bo. q̄ h̄z ali-
qua remedia vana videātur tolera-
ri: q̄ pōt redundare vana vanis: n̄ at
dicit illicitis. Sciendū est at s̄m pe.
de pal. si maleficiatū vel alias īpoten-
tes velint cōmanē iunges veri s̄t: sic
Maria z Ioseph. Si aut̄ ambo p̄cla-
mant z euidentissimis signis īpotētia
p̄bari pōt non expectat triennium: sed
statim sepant. Si at non sit euidentis
oz q̄ p̄ triennium cōmorati iurent am-
bo. Vir q̄dē q̄ studiosa opam dedit
bona fide sine fraude q̄ ea cognosce-
ret: z non potuit perficē. Et mulier si
milit q̄ p̄ ea non stetit nec fraudē ad-
hibuit quin cognosceret a viro: s̄z nō
fecit: sac̄r̄l̄r at̄aurabunt: q̄ credunt
eos v̄ez iurasse: ex de purga. ca. iter
solicitudines. De triennio isto ī auē.
de nup. s̄. p̄ occasione. z inter d̄ m̄ri-
monij īpotenti: z p̄ceditur potēti. 33.
q. i. requisisti. z ex. e. c. s̄m̄itatis. Si at
mulier dicit q̄ vir non pōt ea cogno-
scere: z vir asserit q̄ imo stādum ē vi-
ro: q̄ caput ē mulieris. 33. q. i. si q̄s ac-
ceperit. Et hoc nisi mulier p̄bet con-
trariū per aspectū corporis: extra d̄
despon. ip̄u. p̄tinebatur. ecōtra si vir
dicat se non posse cognoscere: z ipsa
asserit p̄trarium viro non p̄bāte ip̄a
absoluitur. S̄z videt q̄ q̄n̄ allegat ī-
potentiā mulieris: q̄ ipsa teneatur
ostendere se inspiciendam. Et q̄ ī cā
diuortij vir z mulier ad paria iudicā-
tur: sic vir allegans mulierē artā au-
ditur petēs inspicī. sic econuerso mu-
lier allegans v̄iz eunuchizatū audit
petēs aspectū corporis: z idē ē si dicat
īpotētiā ei⁹ aspēu ei⁹ posse p̄bari: hec
De. de pal. q̄ si p̄ triennium celebrato
diuortio redeat potentia se cōgscēdi:

h3 de hoc sint varie opiones: tenendū ē tñ qđ sentire vider. Tho. i. 4. f. q. si maleficiū fuit: nūc si alteri nupserit on dicit impedimentū non fuisse ppetuū vñ d3 redire ad pñm. Si āt maleficiū fuit pñulare respectu. f. spalis psonae: tunc vtriq; ver lūia pñendi cu3 alijs z n pōt ad pñtū mñmoniu re/ dire: cū pñtū mñmoniu nullū fuerit: z scđm vez. hec Tho.

De cognatione legali.

Capi. 14.

Ertiūdecimū impedimentū est cognatio: qđ 4. loco i v. / sibus supradictis ponit: vbi

nota q triplex ē cognatio. f. carnalis siue nālis que dicitur cōsanguinitas: spualis que dīr compaternitas: z legalis q dīr adoptio vel arrogatio. quelz barum impedit z dirimit matrimo/ nium fm diuersos modos: q; diuer/ sos gradus habent. Cognatio legalis est que fit p adoptionē vel arrogatio nem z h3 tres species. Prima ē as/ cendentiū z descendentiū: q ē int pa trē adoptantē z filiū siue filiā nepo tē vel neptē z h3 adoptatos: z hoc i/ distincte z in ppetuum impedit mñ/ moniu fm De. de pal. Inter pñez tñ adoptatē z pñez z mñez adoptati nul la cognatio pñabit fm Tho. z De. Pater g adoptator non pōt pñe cu3 filia adoptiua: nec ēt cum adoptiua nepte. 30. q. 3. ita diligē. Scda spes ē collateralū. f. it filiū nālē alicui et filiū adoptiuū: z hoc impedit mñ/ moniu: qđ diu sunt in eiusdē pñis ptā/ te: ea vō soluta. f. morte pñis vñ eman/ cipatione filij nālis vel adoptiui non impedit. 30. q. 3. post susceptū. z videt

boc intelligendū de filijs nālibus legi/ timis. f. q non pñt pñabere cū filijs z filiab? adoptiuis pñis sui. Itā adop/ tiuus filius cū filia illegitima pñis sui adoptiui pñabere pōt sicut nōt Du. 30. q. 3. in pñm. idem Hosti. Innocē. z Ricar. Itō tñ q inter duas pso/ nas adoptatas ab aliquo i filias pōt esse mñmoniu. sed Huil. Du. z Ber. cū nūq inueniat pñibere i sicut etiaz duo filij spuales alicui? puta p sulce/ ptionē in baptismo vel pfirmationē pñt pñere ad inuicem: z spuales filij cū adoptiuis. Si g adoptiu? fili? ma/ trimoniū pñat cū legitima adoptat? dicit Huil. q qñis qdā dixerūt q n solueret tale mñmoniu tñ vñ tenen/ dū est qđ nōuit Hug. f. q solueret d/ cog. le. c. i. Et hoc ē vez taz de simpli/ citer adoptato: q. f. nō transit i ptatē adoptantis qđ de arrogato q trāsit i ptatē arrogantis. Tertia spes ē q si legalis affinitas iter pñem adoptā/ tez z vxorē filij adoptiui: silt it filiū adoptiui z vxorē pñis adoptātis: z h3 pñedit oī tpe mñmonium: qm pat/ adoptas nūq pōt pñere cū illa que fuit vxor filij adoptiui etiam p? emā/ cipationem: ar. ff. de ritu nupt. l. nam/ adoptans. z idē iuris videtur de filio adoptiuo respectu vxoris adoptātis

De cognatione naturali. i. consan/ guinitate.

Capi. 15.

E panguinitate que dicitur cognatio nālis siue carnalis ipediens z dirimens mñmo/ niū tria videnda sūt. pmo qđ sit pñan/ guinitas linea z gradus i ea. Scdo d/ computatione graduum. Tertio de/ prohibitionē z i quibus gradibus.

Quantū ad p̄mū fm̄ Pet. de pal. i
4.º. di. 40. q. i. Consanguinitas est vin-
culū p̄sonarū ab eodē stīpīte descen-
dentium carnali p̄pagatione contra-
ctū. vbi sciendū est q̄ non deberet di-
ci consanguinitas sed p̄sanguineitas
sed p̄pter meliōrē sonū dīr consāgui-
nitas: et nobis vtendū est vt p̄les. Cū-
culum dīr q̄ amici magis se diligunt
q̄ extranei affectu et effectu. vnde nō
bita: q̄ homo est animal politicus.
Ab eodem stīpīte dicit scilicet propi-
quo: alias omnes homines essent cō-
sanguinei: quia ex vno. s. Adam fecit
deus hominum genus. Carnali pro-
pagatione. vnde non est consanguini-
tas eorū: qui per creationem a deo p̄-
cesserunt. Dicitur autē consanguini-
tas a cōitate sanguinis: vel a conueni-
endo in sanguine magis q̄ in carne:
quia sanguis est magis materia semi-
nis. nam sperma fm̄ medicos est san-
guis purissimus. Et q̄ dictū est car-
nali propagatione excludit Eua a cō-
sanguinitate Ade: q̄ miraculosa et su-
pernaturali propagatione: sed non exclu-
dit Christū a cognatione p̄sanguine-
orū beate Marie: q̄ fuit carnalis p̄pa-
tio ex parte matris: licet non ex parte
patris. Hoc at vinculum sicut et om-
nis amicitia fundatur ex cōicātōe tri-
plici. s. nature cure et discipline. Natu-
re: q̄ omnes consanguinei p̄ carnis
p̄pagationem descendunt ab vno stī-
pīte q̄ est cōis eorū parens. Cure:
q̄ cura parentū p̄cedit ad filios nō
solū imediatos: sed et ad filios filiorū
quotquot videri p̄nt. Discipline: quia
p̄les sub p̄ntū p̄tate et subiectione es-
se debent. Secunda conclusio ē d̄
linea cōsanguinitatis: qd sit et quō di-

catur. Est autē linea ordinata colle-
ctio p̄sonarū p̄sanguinitate coniun-
ctarū: nec oportet addere ab eodē stī-
pīte descendentiū: quia hoc includit
in p̄sanguinitate. Et est triplex linea
fm̄ triplicē habitudine: qua h̄nt p̄san-
guinei adinuicem. Una est p̄nci-
piati ad p̄ncipium: vt filij ad patrem
aut p̄auū et s. et fm̄ hanc accipit li-
nea ascendentiū. Alia est p̄ncipij ad
p̄ncipiatū: vt patris ad filium nepo-
tē p̄nepotē et. j. Et s. hanc accipitur
linea descendentiū que non ē alia li-
nea ascendentiū: sed aliter accepta s. h̄
aliū et aliū modū cōputandi: q̄ s. h̄
vnam sit acceptio ab inferiori ascen-
dendo: fm̄ aliam sit acceptio a supio-
ri descendendo. Tercia est habitu-
do eorū qui sunt ab vno p̄ncipio:
sicut fratrum qui sunt ab vno patre
vel matre: et nepotum qui sunt a duo-
bus fratribus vel sororibus et sic de
ceps: et fm̄ hanc accipitur linea tran-
suerfalis que subdividitur in eā que
est collateralis ascendentiū: in qua s̄
auunculus matertera et patru⁹ et. et
in eā que ē collateralis descendentiū
in qua sunt frater soror nepos et nep-
tis ex filio vel filia. Tercia conclusio
est quid sit grad⁹: et dicēdū est q̄ gra-
dus ē habitudo determinate distancie
a p̄sona: et quelibet linea h̄z suos gra-
dus: et linea et gradus in affinitate sūt
fm̄ habitudine ad p̄sanguinitatē: et nō
aliter.

De gradib⁹ quō cōputantur.

Lapi. 16.

Et computatōe gradū: et p̄-
ma conclusio ē d̄ computatōe cōi-
iuristarū et canonistarū. nam
illa vñ: et cetera que ponuntur in l̄ra

di. 40. et in decre. 35. q. 3. 4. et 5. non sunt in vii. Computantur autem gradus consanguinitatis hoc modo. in linea ascendenti enim et descendenti computantur de sunt persone medie inter illas de quibus queritur: quod si nulla sit media sit in primo gradu: ut filius et pater ascendendo: et pater filius descendendo. Si vero sunt alie persone medie computantur eis cum extremis: quot sunt persone una minus tot sunt gradus: verbi gratia. Avus et nepos distant secundo gradu siue ascendendo siue descendendo: quia sunt tres persone. scilicet nepos et avus et qui est in medio eorum: quia est pater respectu primi et filius respectu secundi. Remoto igitur uno remanent duo: et sic nepos et avus sunt in secundo gradu: proavus et pronepos sunt in quarto gradu: quia sunt propinque persone numerade. Ratio huius est: quod cum gradus sit certa distantia propinquitatis non potest esse in eisdem ad seipsum: sicut nec propinquitas: et ideo gradus presupponit semper aliquam personam: cui secunda addita facit gradum: et per eandem rationem tertia addita secunde et quarta tertie: et sic semper ut sit numerus graduum secundum numerum personarum una excepta. Et hec computatio in linea graduum ascendenti et descendenti est eadem apud omnes. In linea vero collateralique non est eorum quorum unus descendit ab altero: sed eorum qui descendunt a communi principio aliter computantur gradus sed leges aliter sed canones. scilicet canones computantur hoc modo. Videndum est enim utrum persone de quibus queritur equaliter distent a communi stipite aut inequaliter. Si equaliter quoto gradu quolibet earum distet a

communi stipite toto gradu distant inter se verbi gratia. Sit nobis sorites communi parens et stipites: ego nepos secundum unam lineam: tu vero pronepos secundum aliam lineam. Si queritur quoto gradu disto a te: respondetur quod tertio: quod toto gradu tu qui es remotior distas a communi parente a quo ego non disto nisi secundo gradu. Sed secundum leges aliter computantur gradus in linea transversali: quod secundum eas duo fratres sunt in secundo gradu: filii duorum fratrum sunt in quarto gradu: nepotes in sexto gradu: et sic duplicantur gradus secundum computationem legale supra computationem canonicam. Sed opinio canonistarum est rationabilior: quod absurdum videtur ponere secundo gradum siue primo: quod tamen legitur secundum opinionem legistarum: quod non est dare aliquem qui sit in primo gradu linee transversalis equalis. Sed primus in ea qui est frater est in secundo gradu sed legistis: primus in transversali inferiori est in tertio. scilicet filius fratris. Et primus in transversali superiori est in tertio ut patruus. Et ideo canoniste melius computant in transversali: ponentes fratrem in primo gradu: filium fratris in secundo. scilicet descendendo: nepotem in tertio: pronepotem in quarto: abnepotem in quinto etc. Ascendendo vero patruum in secundo propatruum in tertio: abpatruum in quarto etc. Dilatando vero duorum fratrum filios in secundo: nepotes in tertio sicut in genealogia Adae per Seth et Cain: qui sunt in primo gradu et filii eorum in secundo. Ratio diversitatis huiusmodi computationis est ista: ut dicit Alexan. papa. 35. q. 5. ad sedem. In legibus ob nihil aliud ipsa graduum mentio facta est: nisi ut hereditas vel successio ab una ad alteram personam inter consanguineos

o

deferat. In canonibus vero ob hoc pgenies computat ut apte monstre-
tur usque ad quatuor generationes a consan-
guineorum sit nuptiis abstinendum:
ut rite et canonice nuptie celebrantur in-
ter fideles. Hac igitur de causa quia
hereditates nequeunt deferri: nisi de
vna ad aliam personam. Necirco cura-
uit secularium imperator in singulis
personis singulos perficere gradus: quia
vero nuptie sine duabus personis non
valent fieri: ideo sacri canones duas
personas in vno gradu constituerunt:
hec ibi. Ad autem ibi dicitur: quia us-
que ad septimum gradum perdurat con-
sanguinitas secundum computationem cano-
nicam: in quibus gradibus. et prohibetur
matrimonium tunc verum fuit: sed hodie
non durat consanguinitas nisi usque
ad quartum gradum inclusiue. Nam
Greg. 9° remouit tres ultimos gra-
dus: ex eo quod non poterant bene men-
tari tot gradus: et etiam erat satis dif-
ficile usque ad septimum gradum absti-
nere a matrimoniis talium. Unde seque-
bantur sepe inconuenientia habere. H
statutum ecclesie: extra de consang. et
affini. non debet. Gradus autem secundum
leges quo ad successionem heredita-
tis durat usque ad decimum gradum
computando modo legali: ut dictum
est supra.

De prohibitione matrimonij inter
consanguineos.

Capitulum 17.

De prohibitione matrimonij inter
consanguineos. Ad secundum De.
tres conclusiones. Prima
quod consanguinitas de iure naturali secundum re-
ctam lineam ascendentium et descendentium
impedit matrimonium: sed plus filij cum

matre quam filie cum patre propter reue-
rentiam. Propter quod videtur quod in li-
nea recta in infinitum prohibeat ma-
trimonium: adeo ut si Adam hodie
viueret non inueniret uxorem secundum le-
gis. Ratio huius quia maior reue-
rentia debet parentibus remotis quam pro-
pinquis. Unde pater non dicitur dominus
sed avus quamdiu vivit: et licet maior pro-
pinquitas tamen maior reuerentia quam pro-
patria attenditur. Nam cum filia fratris potest
secundum leges contrahi sed non cum ami-
ta: que tamen non est propinquior.

Secunda conclusio est de prohibi-
tione iuris diuini. Prohibent enim cir-
ca hoc plures persone puta simul naturali
federe commorantes: sunt. id est. quod leni-
ter. numerantur: mater nouerca soror
neptis amita matertera uxor patru-
nurus uxor fratris nisi premortui si-
ne liberis: prenigna: filia preuigni vel
preuigne: soror uxoris que in lege na-
ture permittitur: ut in Leya et Rachel
copulatis Jacob. hoc rationem doct. assi-
gnant: quia matrimonium ordinatur ad re-
pressionem concupiscentie: sed concu-
piscencia non reprimatur sed magis augetur
si inter illas personas quas conuenit in ea-
dem domo conuersari esset concessa
copula matrimonialis: quia lex diui-
na rationabiliter prohibet talem copulam.
Nam quod electio non est nisi possibilium
eo ipso quod concupiscibile sit impossibi-
le minuit vel tollit concupiscencia illius
vnde quamdiu cohabitantium viro-
rum et mulierum in vna domo posset esse matri-
monium: si tales personas prenotatas
pertingit cohabitare simul concupiscencia
non habet frenum. Sed ex quo ma-
trimonium sit impossibile inter tales
quod prohibetur: cessat talis concupiscencia

Tertia conclusio est de phibitiōe iuris positivi canonici: q̄ illa iuris ciuilis nil ad ppositū faciunt: cu3 circa sacramenta laici nil possunt disponē q̄ iure nouo phibitū est m̄rimoniū contrahi in quarto gradu z. j. In q̄to autem z vltra pmissū est in linea transuersali: vt de consan. z affi. non debet. Alij gradus qui p̄us erant sūt ablati: z in huiusmodi potest disp̄sare papa z non alius: q̄ non est permissū ep̄is sicut in alijs. Eius enī est disp̄sare in iure qui est. s. ius: vel cui commissū est a iure. Unde in gradu legi naturalis lege diuina probito solus deus dispensare potest vel cui inspiraret: qui tamen non legitur dispensasse cum quoquā. Papa autē in his que sunt iuris positivi: puta in quarto gradu z tertio: immo z in secūdo quandoq; puta collateralium equaliter q̄ contrahant dispensat: vt puta filij duorum fratrum: qd̄ lege Moyfi z lege ciuili erat permissum. Nec ē sufficiens causa dispensa ionis angumentatio patrimonij: sed pax vel concordia vel aliud huiusmodi. In linea autem ascendentium z descendentium ī infinitum phibent nuptie. Est tamē dubiū utrū papa possit disp̄sare in gradu lege diuina vel nāli phibito. Et siq̄dem phibitio legis Mosayce ī h̄i esset pure iudicialis non moralis non ligaret hodie nisi inquantū esset iure canonico reassumpta talis lex: z sic in omnibus illis gradibus papa posset dispensare: sed fere oēs grad⁹ lege Mosayca phibiti: vident phibiti iure nāli: q̄ ad omnes illas psonas cohabitantes ē amicitia nālis sine alio federe. Unde q̄ nā nihil facit frustra

vbi sunt mulieres alie ex qbus possit fieri generatō sine istis frustra sit cū istis matrimonium: qd̄ non est necesse nec ppter ḡnationem nec ppter amicitiam. Unde phabili⁹ ē q̄ papa nō potest dispensare ī illis gradibus. Et s̄m hoc diceret q̄ ante legem scriptam erat dispensatio a deo: vt cum illis cōtraheret excepto primo gradu ascendentium z descendentium. Un̄ Adā inspiratus a deo dixit: Relinquit hō p̄rem z m̄rem: ceteras psonas videt p̄misse: que tamē iure nāli erant phibite: vt frater soror: in quibus p̄mis credendum est deū dispensasse ppter necessitatem.

De cognatione spirituali.

Capi. 18.

Tertia cognatio est sp̄ualis. s. compatnitas: z puenit ex h̄ q̄ aliquis confert sacramenta baptismatis vel cōfirmationis: vel suscipit siue tenet illum cui tale sacramentum confertur: p̄ aliorum sacramentoz collationem non contrahit cognatio spiritualis: que hēat impedire vel dirimē matrimonium: ex. eo. c. tua. z. c. si. li. 6. Joh. an. Per cathecismum vō contrahitur cognatio aliquis: que videt̄ habet impedire sed nō dirimē m̄rimoniū. e. ti. c. z. li. 6. Ista tñ cognatio habet tres lineas. Prima est inter baptizatum: z illum qui ad baptismum suscipit: ac etiam vxorem eius: si tñc habz z carnalit̄ cognouit. Itā qñ vnus coniūgū siue maritus siue vxor tñ t3 aliquē ad baptismū cognatio sp̄ualis etiam transit ad alterz non tenentē coniūgem ipsius tenēt ad baptismū: etiam inter tales non pōt esse matrimonium. s. inter suscipientes

Nora

pinge eius si hz et susceptus. immo et dicit Tho. qd et copaternitas transit a viro in muliere quancumq; carnaliter cognita: quous non sit vxor. Idem sentit glo. sup. c. sigs ex coniugio. 30. q. 4. dicens qd p fornicariu coitu acquirit copaternitas: qd vna caro efficit. Idem t3 Jo. an. in. 6. Ric. aut in 4. di. 47. dicit qd si aliqui efficiantur vna caro p fornicaria copulam non ppter hoc transit copaternitas ab vno i alium. qd p rem pure carnale non hbit cognatio spualis. Idem t3 De. d. pal. in 4. dicens qd cognatio spualis dicitur: qd a spualibus causatur. vñ vide tur vñs qd non sic fornicarij coicent sibi actiones sicut pinges: qd in illis n est nisi vinculum carnale ad ips: hic autem spuale et carnale. vñ sunt magis vnum: vnde in computatiõe gradu um pater et mater vna psona computatur: quous aut esse duos in carne vna equaliter sit in fornicatione et pingio tñ hic vbi queritur de cognatiõe spuali aliquid debet facere vinculum spirituale: hec ille. Anto. de but. sup decretali. Martinus de cognitione spuali refert vtranq; opinionem: sed hac vltimaz dicit tenere Du. et Archi. et Jo. an. e. ti. c. i. in nouella. li. 6. Nec obstat dicunt ipsi qd copula fornicaria idue affinitatem: qd illud in affinitate corporali que etiam per illicitam copulam vt vinculu corporale acquiri potest. Secus in spuali vt copaternitas q est vinculu spuale. Unde absurdum est dicere qd p fornicariu coitum strahatur: hec ille. Idem etia tenz glo. Rai. Inno. etia vtranq; opinionem recitat: et neutra prefert alteri. Vñ sigs tale i ueniret matrimonium ia ptractu de

pñti vel sñmanti: ex quo aliqui dicunt illud teneri tuta via esset vt peteret dispensatio vel declaratio a dño papa: qd si haberi non posset fm regulam Host. que dicit qd vbi inueniuntur tri opinioniones de aliquo mñmonio: vñ teneat vel non adherenduz e illi q iudicat mñmoniu tenere: nisi tria opinio fulciret canonica auctoritate manifesta et expressa. fm igitur cu potius dimitti debent in suo coniugio qd separi: vbi aut tales nondum contraxissent consulendu e eis q abstinent a ptractu hñ. Sed bene possz aliquis strahere cum sorore filij sui spualis. 30. q. 3. illud. Itc pot contrahere pater cu illa quam filius eius tenuit ad baptismu: vt nō. per. d. c. illud. quous filius non possit contrahere cu ea: quaz tenuit pater ad baptismu. Secda e inter baptizatum: siue sit masculus siue sit femina: et filios naturales suscipientes: siue sint legitimi siue illegitimi. vñ inter eos non poterit esse matrimonium. Et qd cognatio spualis non habz gradus quous filius nalis Petri n posset strahere cu filia spuali ipsius Petri: quā. s. tenuit ad baptismum vel ad pfirmationem: posset tñ strahere cu filia filie spualis ipsius Petri: ar. 30. q. 3. c. i. Item filij duoz copatruz siue geniti sunt an copaternitate siue post ea possut contrahere ad inuicem: solu ex cepta illa psona per qua copaternitas e contracta: que nunq poterit copulari alicui filiorum sui patris spualis. 30. q. 3. super quibus. hec ibi. Tertia est in suscipiente in baptismo et pntes baptizati inter quos etia nō pot ee mñmoniu. vñ mat baptizati nunq pot esse vxor eius q tenuit ipm

Nora

Nora

baptizati ad baptisum: qz cōmū ē ei.
 Itē nō qz sigs puta Petrus volūta-
 te vxoris sue: puta marie t3 vel leuat
 de sacro fonte filiū alteri: puta iohā
 nē filiū martini 3 volūtatē ēt ipsius
 martini fm Jo. neapo. i quolz. 9. vti
 qz 3bit vera cognatio spūalis it eos
 non ob. inuoluntario 3sensu seu 3di-
 ctōe illoz: ita qz petr⁹ ē vē cōpar mar-
 tini: 7 maria ē vera mī spūalis iohā-
 nis velut nolit. h⁹ rō ē fm eum: qz qd
 ē ex statuto ecclē non depēdet ex vo-
 lūtatē subiectoz statuti 7 statutis: s3
 ex statuto ecclē ē qz cognatio spūalis
 transeat ab vno coniūgū in altē 3lūma-
 to mīmonio: 7 qz cōpūritas acgrat
 pī carnali p h⁹ qz leuat aliqū filiū
 ei⁹ de sacro fonte g. 2c. Itē posita cā
 sufficienti cognatiois spūalis o3 pōe
 re cognationē spūalē. cā ē ei3 ad quā
 seqt effect⁹: s3 pūritas spūalquā 3leg-
 tur p actū ppiū vni⁹ coniūgū ē suffi-
 ciens cā altī coniūgū cognatiois spūalis
 postqz ē mīmoniu 3lūmatū g. 2c. Itē
 nō qz reglarit vn⁹ o3 tenē ad baptis-
 mū fm Rai. non plēs seu leuare de
 fonte: vt de 3le. di. 4. c. non plēs. Et si
 necessitas cogere vn⁹ 7 idē pōt tenē
 in baptismo 7 in 3firmatione. Si autē
 plēs teneret dicē Allo. in 4. qz hoc po-
 tius est pmissio qz statutu: qd debeat
 approbari: pmittit autē rōne amicitie
 que 3bit it illos. hec ille. Ubi g. duo
 aut tres ex more patrie cōiter tenent
 videt⁹ tolerandū 7 sine peccato fieri
 Tut⁹ tū esset hīe sup hoc dispensati-
 onē ab epō si pī vult hīe plēs tenen-
 tes ad baptisum: vt nō. Du. in decre.
 7 cū plures tenent 3bitur cū omibus
 cognatio spūalis que ipedit 7 dirimit
 mīmoniu fm Hosti. Sed diligēter

attende qz o3 qz teneant siue tangant
 ipsū baptizandū cū baptizat: vel cui⁹
 de fonte leuat a sacerdote imēdiate
 si volunt eē cōpūres: aliter ex eo qz ex-
 titerunt ibi soluz non tāgēdo 7 rīde-
 rint p puero abrenuncio it. non eēt
 cōpūres. De. de pal. In aliqb⁹. n. locis
 sacerdos aquā effundit baptizādo: et
 qz volunt eē cōpūres tenent baptizā-
 dū. In alijs. n. t3 puez ipse sacerdos
 cū baptizat: qd pīpue fit cū sit bapti-
 sm⁹ p īmersionē: 7 tunc pīmo recipi-
 entes baptizati de sacro fōte a sacer-
 dote in panno: vel nudū sūt pīes spū-
 ales: vt nōt Hug. in decre. Et sūt per
 pcuratozē non pōt 3bi cōpūritas qz
 tūm ad cognationē spūalem: vt pōt
 archi. p. l. p. mortē. 3 ad op. Idē Jo.
 an. 7 qzuis non rīdeat alijs dū tū te-
 neat ad baptisum: vel tāgat efficitur
 pīn⁹: 7 3bit cognatio spūalis. Illi atē
 plēs qz simul tenent ad baptisum nō
 phibent ad inuicē 3bē: vt Imo. po-
 nit. Itē nō qz laicus ēt qz baptizat ali-
 quē siue in casu necessitatē siue ex: nō
 pōt 3bere cū illa quam baptizauit:
 ex. c. nedū. li. 6. Itē nō fm Tho. qz si
 vir vel mulier baptizat vel teneat ad
 baptisum ppiū filiū si hoc facit in
 araculo necessitatis seu p errorē non
 impedit exigere debitū vel reddere
 extra. e. si vir. Si vero fecit p fraudē
 ipedit exigere s3 tenet reddē: 7 si vī
 qz fuit in culpa: neut pōt exigē: exact⁹
 tū vterqz reddere tenet: vt dicat Ho.
 7 addit. Melius tū eēt vt cōtinerent
 Eodē at mō si vir t3 aliqūz filiū vx-
 ris sue: vel vxor filiūz mariti sui si ex
 ignorantia hoc facit excusat si ex ma-
 licia non potest exigere debitū: si ve-
 ro fecit p fraudē impedit exigere: s3

Nota

Nota

tenet reddē. Idē Ricar. Credo tñ q
sup h̄ eps possit dispēfare. i. q ad exa-
ctionē debiti: sicut de eo q co. consā.
vxo. su. cum q eps pōt dispēfare quo
ad debiti exactionē: fm̄ De. d. pal. vt
hēs. s. vbi hēs de impedimento affinita-
tis ibi vide. Itē nō q si iohāna vxor
petri tenuit ad baptisimū filiūz berte
anteq̄s cōmiseret: siue h̄beret matri-
moniū cū ipso petro: ipa mortua po-
test petr⁹ h̄re in vxorem ipsam bertā
et sic successiue isto mō q̄s pōt habere
duas cōmises in vxores. S; si petrus
cognouit iohānaz aīq̄s tenet ad bap-
tismū filiū bertem non poterit postea
vnq̄s bertā h̄re in vxorē. Itē ille qui
t; ad baptismū vel cōfirmationē filiū
petri ex muliere cōcubina vel vxore
alia susceptū q̄s ex ea quā nūc h; vxorē
non efficit cōp̄r istū vxoris: quam
nūc h; ipse petr⁹. et idē de filiis vxor-
is alicui⁹ ex alio viro genit). Itē nō
q non baptizat q̄s uis alium n̄ debeat
tenē ad baptismū: tñ si de facto vl̄ ne-
cessitate t; vel leuat vel baptizat n̄ h̄-
bit aliquā cognationē spūalē s; tho.
pe. et ric. et addit alb. dicēs q si alt̄ cō-
iugū ē baptizat⁹: p̄ eum trāsīt cogna-
tio ad eū q non ē baptizat⁹. idē de cō-
firmatōe. S; si baptizat⁹. t; filiū non
baptizati bñ h̄bit cōp̄mitatē. Itē nō
q non d; q̄s tenē ad baptismū vel cō-
firmationē s; vxorē: q; suffic̄ it̄
tales vinculū carnale. Dīa at̄ q dicta
sūt de tenēre ad baptismū seu de fōte
leuāte erga susceptū vel leuatū: et pen-
tes ei⁹ q ad h̄bēdā cognationē spūa-
lē: itell̄as sūt de baptismo et pentib⁹
ei⁹ q ad p̄dēz cognationē: et oīa que
dēa sūt de baptizato q̄s tuz ad tenēre et
baptizātē in h̄bēdā cognatōe spūali

et baptizato: intelligas p̄formit in
cōfirmatōe et tenēre ad cōfirmationē
in h̄bēdā cognationē spūalē: cū cōfir-
mato et pentib⁹ ei⁹. et dic̄ Hof. q ista
cognatio spūalis sic legalis n̄ h; ra-
mos: vñ ad p̄dās cū q̄s h̄et sūt non
egrediunt. Itē igr̄ q q̄cunq; in aliq̄
istoz impedimentoz det̄r sciet̄ h̄bit
peccat mortāl̄: et in q̄tuor ex his ipe-
dimētis ē excoīcatus sciēt̄ h̄bens:
nec talis d; absolui nec pōt nisi cesset
a tali m̄rimonio sic h̄eto: vel petat dī
sp̄sationē a papa vbi pōt: et iuterim
abstineat se ab vl̄a m̄rimoniū sic ipe-
diti. et nō q in nullo. i. impedimētōz
pōt dispēfare aliq; citra papā: s; et ip-
se papa i aliq̄b⁹ hoz non pōt dispen-
sare. i. i impedimēto ligamīs: cū. i. aliq;
ē alteri ligat⁹ p verba de p̄nti: talis. n̄
n̄ posset cū alia h̄bē ēt dispensāte pa-
pa. Itē in impedimēto erroris p̄sone et
in impedimēto violentie: vbi nullo mō
ē cōsensu et in impedimēto coeundi oī
mō ex frigiditate nāli vel castratione
vel maleficio: vel alia i dispositōe pro-
ueniente: q; in h̄i oībus nullū ē m̄ri-
moniū: id nō pōt facē papa vt ibi sit
m̄rimoniū. De impedimēto coeundi
videt̄ dicē Pet. de pal. q illud sit ex
statuto ecclesie: q; id non p̄inet ad
s̄bam m̄rimoniū: et inde ē q si scuerit
alt̄ impedimētū tale: et nihilomin⁹ h̄-
bit ē vxor m̄rimoniū: qd non ēēt si d̄
esset aliqd de s̄ba m̄rimoniū. cū. n. p̄n-
cipalis finis m̄rimoniū sit p̄les nō vi-
tatio fornicationis: si poss; coire esset
de s̄ba m̄rimoniū multo magis posse
ḡnare: et sic senes non possent h̄bē qd
est falsuz. De impedimento erroris cō-
ditōis videt̄ dubiuz fm̄ Du. tñ istō ē
de statuto ecclesie. Idē dicit Pet. de

pal. s. qd est de iure positiuo qd et vi-
det sentire Ric. in. 4. di. 36. dicit eiz
q error deterioris additiois: et si non
tollat sensu in psona: tñ multu minu-
it. Et qz rōnabile est vt deceptis iura
subueniant: et maxime qñ ē deceptio
in re graui: iō nāli equitate statutum
ē psonam seruilis conditionis illegi-
timam eē ad p̄bendum cū psona libe-
ra q̄diu liberā eē credit ipe liber cō-
trahē cum sua. ledit. n. enozmīter i
bonis mīmonij. s. in bono. plis: qz n̄
hēbit eaz in sua p̄tate. in bonofidei:
qz non poterit ita libere reddē debi-
tum dño occupante suū. in bono sa-
cramenti. i. cohabitōnis īsepabilitate
qz dñs possz eā vedē: hec ille. De ipe
dimēto voti solēnis in religione iho.
2. 2. et 2. 2. tenent qz nō pōt. Du. car-
dinalis Ric. in 4. Host. Immo. tenēt
qz pōt ex magna cā: vt ex reformati-
one regni vnius 2 h. 1. Et Joh. in sū.
p̄fess. dicat de facto vidisse talem di-
spensationē factam: hanc etiā opinio
nem. s. qz papa possit dispensare: tene-
re videt idē Tho. in 4. di. 34. ar. 4.
et Joh. neap. in quolz. dicit hanc opi-
nionē eē p̄babiliozem. In īpedimen-
to ordinis tenent fere oēs qz possit: q̄s
uis non consueuit. In īpedimento
criminis absqz dubio pōt fm̄ Pet. de
pal. et de īpedimento spūalis vel le-
galis cognationis pōt s. 3. De. de pal.
De īpedimento et qd est ex publi-
ce honestatis iusticia certū ē qz pos-
sit cum sit ex p̄tōe ecclē. vñ pe. d. pal.
sic dicit qz papa pōt dispēlare in oī-
b. gradib. publice hōestatis iusticie
q sumunt fm̄ gradus p̄saguitatis:
et hoc p. 3. qz non est p̄hibituz lege nā-
li vel diuina. Unde posset dispensare

qz qz traheret cum spōia vel vxore
non cognita p̄ris vel fratris. Et nota
qz qñ aliq. p̄stabit mīmonij de fa-
cto: qd de iure nullum ē: si postea ob-
tineant dispensationē a papa sup. im-
pedimento: non p̄pterea ratificaret
p̄dictum mīmonium quo ad deum
et si ante dispensationē secuta erat co-
pula carnalis s. 3. qz qz denuo interue-
niat mutus p̄sensus interior in aliu
trū: et si cum hoc leg. copula carnal.
non est necessaria noua exp̄ssio ver-
boz: et hoc in fauorē mīmonij. Hoc
videt dicere Ric. in 4. di. 40. in quo
dam fili: tutius tñ eēt vt de nouo ipa
fieret exp̄ssio verboz p̄sensū exp̄men-
tium. Dicit et idem Ric. qz cum car-
nalis vsus mulieris eē mīmonij: sit
p̄ra ius nāle: iō ibi locū nō hz p̄scrip-
tio: vt. s. ex hoc qz tenuit aliquā p̄cubi-
nā p. 30. annos facta sit eā licita talis
cōmixtio: sed sēp mortaliter peccat.
Ip̄m etiā mīmonium qz est de iure
diuino et nāli: iō p̄scriptio facere non
potest vt valet mīmonium: qz a p̄n-
cipio fuit nullum et econuerso: vel qz
efficiatur nullum: qd a principio fuit
verum: eē de consen. et affi. non debz.
ptim in tex. et prim in glo. Item nota
qz fm̄ Hosti. qñ doc. discor. circa im-
pedimentū mīmonij: vbiqz doc.
p. glo. suas dicunt solui mīmonium
s. non inducunt ius exp̄ssum contra-
rium dicenti adhereas: eē de testi. li.
ect ex quadā. in fi. Item nō qz euz ec-
clesia p̄cipit alicui iungum cohabita-
re cū altero: et ille cui p̄cipit sciat esse
īpedimentū fm̄ hug. in hoc casu: q̄s-
tum ad reddēdum debitū non tenet
obedire: tñ in cohabitatiōe et neceffa-
rioz exhibitione obedire debet: et nō

negare ei cui se de fco copulauit. Itē
nota q̄ qui audit impedimentum eē
inter se ⁊ uxorem fm̄ Huil. si audit
a fidedignis ⁊ non suspectis cum nō
debeat esse negligens sue salutis tene-
tur inquirere veritatem: alias esset af-
fectata ignorantia que non excusat: si
pcipiat pbabilem opinionem de dicto
alicuius non d̄z exigere debitum licz
reddere teneatur. Sec⁹ si ita iuenirz
veritatē q̄ esset impedimentum int̄
eos qd̄ haberet pro constanti: tunc
nec exigere nec reddē debet. Porro
qui audit tale impedimentū a viro si
dedigno aut iurato aut cōpatre suo
aut p̄prio sacerdote: aut etiam publi-
ca fama non ita tenetur credē q̄ pec-
cet mortaliter si non credat sed veni-
aliter. hec Huil.

De impedimentis non dirimētibz
m̄rimonium dictum.

Lapi. 19.

Et ⁊ aliud gen⁹ impedimen-
ti qd̄ ē quidē impediēs m̄ri-
monium h̄bendū: s̄z non diri-
mens contractum: ⁊ istud est multi-
plex. Et p̄mo quidē p̄traci⁹ clandesti-
nus ipsius m̄rimoniū: eē de m̄rimo.
contra. contra interdic. eccle. per to-
tum. Qui ergo contrahunt clandesti-
ne m̄rimonium peccant mortaliter:
⁊ tale m̄rimonium d̄z interdīctum
ecclesie: qz contra phibitionem ei⁹ ē:
vbi nō fm̄ De. de pal. i. 4. q̄ b̄ pōt eē
dupliciter. Uno mō qz est contra sta-
tutū ecclesie vel iuris: vt qz trib⁹ tpi
b⁹ anni int̄dcis: de qb⁹ in. c. se. vel qz ē
clandestina dispensatio. phibet. n. ne
m̄rimonia fiāt clandestina: ⁊ sine bā-
nis: extra de clande. des. cum ihibitio
vbi d̄r q̄ cuz d̄z fieri aliqđ m̄rimoniū

debēt in eccl̄a bāna publica p̄ sacer-
dotes pponi: vt iura p̄petente t̄nuz
q̄ scit impedimentū pponat: ⁊ si appue-
rit pbabilis coniectura contra copu-
lā futurā interdīcat exp̄sse: donec cō-
stet qd̄ fieri debeat: al̄s si h̄berent fūi-
bānis: vbi. s. talia fūant: aut post phi-
bitionē extiterit impedimentū: puta gra-
dus phibit⁹: tunc filij dicent illegiti-
mi: nec excusabunt p̄p̄ ignorantia pen-
tū: ⁊ sacerdos qui tales coniunctiones
inhibere p̄tēpserit: vel regularis q̄ in-
teresset h̄i punit⁹: vt in dicta decre.
In aliquibus t̄n locis non sunt hec bā-
na: sed solū h̄bunt sponſalia. solenni-
ter ⁊ publice multum aū m̄rimoniū
⁊ interim potest manifestari an sit i-
pedimentum. Vñ in talibus locis rō-
ne contrarie consuetudinis omisso-
nem bannoꝝ non puto esse peccatū:
sed vbi seruantur esset mortale omit-
tere. Alio modo dicitur matrimoni-
um contra interdīctum ecclesie: quia
est contra p̄ceptum hominis mini-
stri iuris ⁊ ecclesie. Et iste minister vlt̄
ē parochialis sacerdos qui potest di-
spensare matrimonium ⁊ si non iudi-
care. Ipse enim habet inquirere de i-
pedimento ⁊ inhibere. Aut est officia-
lis episcopi nō sacerdos qui solus bñ
dicit nubentes. Vel archidiacon⁹: aut
abbas habentes hoc ex consuetudine
vel p̄uilegio: ⁊ habent iudicare: ⁊ si
non dispensare si nō sunt sacerdotes.
Aut est ep̄s vel superior eo: ⁊ hic h̄et
iudicare ⁊ dispensare. iudicare rōne
iurisdic̄tōis: d̄i'pensare rōne ordinis
cū cura. Contrahere ḡ contra phibi-
tionem ecclesie vel ministri est mor-
tale: nisi fuerit dispensatū ab eo qui
potest: ⁊ si quidē facta fuerit inhibitiō

ab inferiori papa: vt epō vel poehiali
 q̄nīs sit peccatū: si non est aliud i-
 pedimentum tenet. Itē si a papa fa-
 cta est simplex inhibitiō: quia nō anul-
 latur ppter hoc. Sed si hoc p̄bue-
 rit decernens irritum et inane: si sec⁹
 factum fuerit: tunc matrimonium ē
 nullum: quia per hoc reddit eos iha-
 biles. Plus est enim reddere multos
 inhabiles q̄ paucos: sed ipse p̄hibēs
 matrimonium p cognationem spūa-
 lē legalē vel carnalē in gradu non p̄-
 hibito lege diuina reddit h⁹i inhabi-
 les q̄ dē. hēc De. 2⁹ votū simplex
 qd̄ quidem impedit p̄trahendū ma-
 trimonium: s; non dirimit contractum
 di. 27. p totum. in text. et glo. Et idem
 Ricar. et Tho. i. 4⁹. Talis ergo mor-
 taliter peccat qui hñs votū simplex
 castitatis contrahit: et nihilomin⁹ ad
 huc tenet implere votum: si nondū co-
 gnouit vxorē: cū q̄ d̄xit p verba d̄ p̄i-
 ti: q; adhuc implere pōt. s. intrando
 religionē etiā inuita vxore: et sic n̄ po-
 terit cōsummare m̄rimonium absq; pec-
 cato mortali: postq̄ vero cōsummaue-
 rit religionem intrare non pōt vxorē
 inuita: et teneat reddere debitū vxorī
 petenti: siue expresse siue interpreta-
 tiue s̄m Tho. et Ric. in 4⁹. s; non licet
 ei petere: al̄s s̄m quosdā vt Ric. pec-
 cat mortaliter quotiēs exigit debitū
 q; adhuc potest et debet seruare votū
 q̄stū in ipso est. Et dicit Hosti. q; si
 quis habens tale votum petat ab ali-
 quo vtrum si contraheret teneret ma-
 trimonium: non d; sibi r̄ndē clare. s.
 q; teneat ne detur sibi occasio frāgē-
 di votum: sed in huiusmodi debem⁹
 tales querentes prudētē eludē vt do-
 cet Origenes: di. 43. in mandatis.

Tertio sponsaliū s̄m cū altera:
 nisi mutuo ptes se absoluant: vel ex
 altera p̄tū sit aliquid ex his p que lici-
 te p̄nt sponsalia frangi: talis etiā pec-
 cat mortaliter. Quarto tenē vt su-
 scipe aliquem vel aliquā ad cathecis-
 mum q̄ p̄cedit baptismum: et. e. p. ca-
 thecismū. li. 6. Quinto qdā etiā v; incestus post contractum matrimoniū
 cū affinibus cōmissis. 32. q. 7. si q; viduam. et c. concubuit. cum. l. q; co-
 gnoscit p̄sanguineā vxoris sue: vel cū
 cognoscit si mulier est a consanguineo
 mariti sui: ppter h⁹i incestus de-
 linquēs amittit ius petendi debitū n̄
 solum ab vxore vel viro attinēt illi:
 cū q̄ cōmisit incestus: s; et illa vxore l'
 viro mortuo si d̄xerit eūz altā p̄sona
 qd̄ facē non d; sine disp̄satōe ep̄i ab
 ea exigē non pōt: vt et de eo q cog-
 n̄san. vxor. su. transmissit. In vtroq; tñ
 casu reddē tenet s̄m Ric. i. 4⁹. di. 34.
 Pōt tñ ep̄s dispensare vt. s. talis pua-
 tus iure exigēdi possit exigere absq;
 peccato s̄m De. de pal. in 4⁹. Cogno-
 scendo autem consanguineas p̄prias
 vel p̄mittendo se cognoscā: quauis
 non minus peccet: immo magis non
 tñ rep̄itur in iure q; p̄uetur exactiōe
 debitū: vel q; impediatur a contrahē-
 do. Ric. hoc etiā dicit. s. q; incestus
 cum p̄sanguineis non īpedit m̄rimōi
 um p̄hendū: nec p̄uat exactiōe d̄bi-
 ti sicut incest⁹ cum affinib⁹. It̄ inf̄se-
 ctiō p̄pe vxoris. 33. q. 2. admonere. et c.
 inf̄sectores. qd̄ intelligitur cum occi-
 dit: vel i vindictāz ppter adulterium
 ab ea commissum. Vel quia alias eā
 exolam habet propter aliquem dese-
 ctum: non propter hoc vt contrahat
 cū altā q; tunc dirimētur illō sequēs

Et idē f3. Pe. d. pal. de muliere q̄ dat
venenū viro: vel alio mō occidit eū.
Itē rapt' sponse alt'i. 27. q. 2. statutu
Itē susceptio p̄prij filij d. fonte: vlt' cō
firmatio: qñ. l. q̄s fac h' infidiādo m̄ri
monio: vt possit p̄uare altez debito
p̄ngali. 30. q. i. de eo. Item interfectio
sacerdotis: eē de pe. 7. re. qd p̄sbz. Itē
solemnis p̄ntia. 33. q. 2. de his. Itēz si q̄s
moniale sciēter in vxore suscipiat. 27.
q. i. hī qui. Qd̄s p̄dictos casus ponit
Ric. alber. tho. 7. pe. 7. hosti. p̄et vlti
mum qñc solus hosti. addit. Licz at
hec 7. forte alia impediānt d̄hendū: si
tū timetur de incōuenientia d̄z ei ep̄us
cedere l̄niam nubendi: ar. 33. q. 2. an
tig. 7. c. in adolescentia. eē de eo q̄ co.
con. vxro. sue. ex l̄ris. Et fm quem ad
dit Guil. sufficit l̄niam p̄prij sacerdoti:
immo de consuetudine non seruat tal'
rigor petendi l̄niam. Ric. autem dicē
in 4. de infectore vxoris: q̄ si d̄bit
m̄rimoniū: q̄uis n̄ sit dirimendū: cū
non obstat aliud impedimentū peccat
n̄ d̄hendo 3. statutu eccl̄e: nisi p̄us cū
eo fuerit dispensatū: 7. idē videt' dicē
dū de alijs casib' suprad̄cis. Petr. de
pal. i. 4. ponit vtranz opinionē: s3 d̄
clinat ad scd̄am dicēs q̄ sine disp̄sa
tione non l̄z inuoluto in aliq̄ dictoz
impedimētoz seu criminū d̄bē: vel de
bitū petē sine disp̄satōe: 7. q̄ non nisi
ep̄s dispensat: nec v3 consuetudo in d̄ri
um: nisi p̄staret q̄ ep̄i hoc longo tpe
scientes dissimularent: al̄s d̄riū faci
entes peccant mortaliter. Itē fm pe.
de pal. in 4. q̄ clandestina desponsa
tio dicitur fieri sex modis. Primo
v3 qñ fit sine testib'. 2. qñ p̄ueniūt
clandestine anteq̄ recipiant benedi
ctionem nuptialem: p̄ loco 7. tpe quo

petere p̄sūt. 3. qñ sponsalib' non so
lutis s3 soluendis soluz aucte iudicis
sine l̄niam eius d̄bitur aliud m̄rimoni
um. 4. qñ d̄bunt m̄rimonium ante
pubertatē sine iusta cā absq̄ l̄niam ep̄i
otra p̄hibitionē que fit: eē de desp̄o.
ipu. c. 2. 5. qñ otra interdictuz sp̄ale
sicut alicui d̄dicitur ne d̄bat euz alia
p̄pter impedimentū 7. h'i. 6. qñ h' fit
omissis bannis: qd̄ intelligit' vbi non
ē consuetudo in contrarium 7. quocunq̄
istoz mōz d̄bat ē culpa mortalis p̄
pter inobedientiā eccl̄ie: s3 i sex ca
sibus pōt iuste dispensari. Primo
cū magnatib': qz eoz m̄rimonia solēt
euz magna deliberandō tractari per
amicos. 2. qñ valde nobil' ignobilē
ducit. 3. cū diues paup̄. 4. cū se
nex iuuenē. 5. cū timet p̄ctes: euz iā
d̄xit. 6. euz diu fuerit sic: 7. hoc p̄p̄
verecundiā. Disp̄cat at in hoc ep̄s d̄
consuetudine p̄ papā scita: 7. dissimulā
do approbata: al̄s cū sit statutu ḡnāl'
p̄cilijs solus papa dispensat: hec Petr.
de pal. in quarto.

De impedimento feriaz: qñ. l. n̄ p̄sūt
fieri nuptie. Lap. 20

Et aliud gen' impedimentū
tp̄alis: siue ad tps qd̄ h3 im
pedire: sed non dirimē ma
trimonium: qd̄ d̄r impedimentum feri
az: qd̄ quidē ipedit solum celebratio
nē nuptiaz 7. b̄ndictōez nuptialem 7
traductionē vxoris in domū: non at
ipedit tractuz m̄rimonijs vel de fu
turo vel de p̄nti: qd̄ fit solo consensu p̄
vba exp̄ssa fm Rai. 7. Bos. 7. glo. sup
c. capellanus. eē de feri. nisi repugna
ret huic p̄rie consuetudo. hosti. tū vide
tur dicē: q̄ nec ē istud l̄z: s3 p̄mū cōi
ter tenetur. Petrus de pal. in 4. dicit

Coniūgē p verba de futuro n̄ ē phibi
 tū: l̄z fm q̄sdā nec ēt p verba d̄ p̄ntū
 Istud tñ vltimū n̄ v̄r q̄ iste d̄ct̄ d̄z fi
 eri clādestine s̄z in facie ecclē. in facie
 at ecclē non v̄r faciendū: sicut nec be
 nedictio nuptialis: hec ille. Credo in
 hoc stādūz ēē cōsuetudini ecclē. Sciē
 dū igr̄ q̄ t̄pib⁹ his nō p̄nt nuptie cele
 brari: v̄z ab aduentu vsq; ad epiphāi
 am: neq; includit octaua epiphāie
 cuz de ipsa n̄ sit exp̄ssuz in iure. Itēz a
 septuagesima vsq; ad octauā pasche
 inclusiue. Itē a trib⁹ dieb⁹ añ ascēsiō
 nē vsq; ad octauas pentecostes exclu
 dendo tñ ipsā d̄nica: que ē octaua di
 es ⁊ pent. q̄ ipm festum non h̄z octa
 uū diē. vñ in ipsa p̄nt nuptie celebrari
 ēē de feri. capellanus. in fi. ⁊. ⁊. q. 4.
 non p̄t. ⁊ trib⁹. c. lequē. Qui autē nu
 ptias facit his t̄pibus peccat mortāl̄r
 q̄z p̄tra statutum ḡniale ecclē facit: ēē
 de ma. con. ⁊ inter. ec. p totum. De. d̄
 pal. in 4. d̄. 32. dicit q̄ celebritas nu
 ptiaz est interdicta ab aduentu vsq;
 ad octauam epiphāie inclusiue. De
 alijs duob⁹ t̄pibus concoz. cuz supra
 dictis. Itē de tertio t̄pe. s̄a triduo añ
 ascēsiōnē vsq; ad octauam pent. diē
 q̄ nuptie suspendunt vsq; ad festum
 trinitatis: ita tñ q̄ non a p̄mis vesp̄is
 trinitatis licz p̄trahere: sed a p̄ncipio
 noctis vel media nocte: vel sicut veri
 us puto a mane in antea. Et l̄z sit ita
 de iuris subtilitate: q̄z tñ cōsuetudo
 est optima legū interps: nō sequenda
 ē terre cōsuetudo a p̄latis diu scita
 vel dissimulata: siue de celebrādo nu
 ptias in diebus illis extremis: siue de
 abstinendo. Item nota q̄ festa s̄z no
 tam legem ⁊ veterē a vesp̄a vsq; ad
 vesp̄am celebrantur: n̄ in septuagesi

ma sibi. p̄p̄m ē officium: qd̄ abdicat
 cantica leticie: q̄z non incipit a vesp̄is
 s̄z in cōpletorio qñ p̄mo intermittit
 alleluia. Un̄ vsq; ad cōpletoriū exclu
 siue l̄z p̄trahere. Sed officium adue
 ntus. p̄p̄m p̄fecte incipit a vesp̄is sab
 bati p̄cedentis. vñ extunc non illic p̄
 here. In diebus vero vltimis non so
 lū vesp̄e: imo cōpletoriūz s̄t de t̄pe p̄
 cedentū p se loquendo l̄z p acc̄is sup
 uenienti maiori festo nil fiat de illo i
 cōpletorio vel solū memoria in vesp̄e
 ris: sicut apud illos q̄ faciūt festūz tri
 nitatis in octaua pent. p̄dit vesp̄as et
 cōpletoriū. ⁊ filr qñ festū celebre eue
 nit in octaua eph̄ie ⁊ octaua pasche: n̄
 tñ p̄pter l̄z in ista vesp̄a: sed sicut sup̄
 dictū ē in talibus ē cōsuetudo seruan
 da. vñ in multis terris ēt de nocte p̄
 funda in vigilia aduentus ⁊ septuage
 siue nuptias faciunt: s̄z si p̄ mediaz
 noctez facerent ēē corruptela: q̄z me
 dia nocte more romano nox incipit
 vt of. ff. de feri. l. more. Unō sicut illa
 cōsuetudo excusaret celebrare in m̄ae
 diei sic nec post mediā noctē: s̄z certū
 est: q̄z s̄ sanctozū p̄m canones est.
 Contrahentes autē nuptias istis t̄pi
 bus phibitis debent puniri: in quo d̄
 liquerunt vt. s̄. ad t̄ps sepe n̄: s̄z si sit
 piculum incontinentie: alia p̄ua po
 nat ⁊ in ista dispenset. Sacerdos at
 q̄ dedit benedictionē puniendus est
 graui pena: licet arbitraria. Non at
 esset mortale exigē talib⁹ t̄pibus ab
 vxore p̄us rite benedicta: De. de pal.
 Itē ⁊ si mortale sit m̄rimonium con
 sūmare tali t̄pe: tñ p̄ p̄mā copulā ite
 rū cognoscēdo non peccat mortāl̄r n̄
 si hoc faceret i t̄p̄tū ecclē ordinā
 tis: hec De. de pal.

De sponsalib⁹.**Ca. xi.**

Irea dicitur inrimoniū. nō q^d inrimoniū inuariat p^o. l. p^o spōsalia siue p^o vba d^o futuro. 2° ratificat p^o vba de p^onti: vel alia signa experimentia p^onti. 3° p^onti p^o carnale copula et h^o cōit obfuaat. Non ē tū necessariū q^d spōsalia pcedāt: q^d ab s^oq^s pmissiōe fca de futuro pōt q^s ibi to d^o hē p^o vba de p^onti. Sitr ēt ad effētiām inrimoniū non ē necessariū q^d sequat^r copla carnalis. Unū iter Maria riam et Ioseph: d^o fuisse pfectū mrimoniū q^d ad eius ecētiā: r^o nō q^d ad ei⁹ significatiōz pletatū tū v^o q^s remanserit virgo. 27. q. 2. s. cū g. q^s d^o xerant p^o verba de p^onti. fuerat. n. reuelatū virgini Mariae: q^d Ioseph nunq^m exigeret debitū ab ea. S^z si exegisset fuerat diuina auctē dispelatiū vt reddē nō teneret. Et vna ex cāis q^{re} beata virgo Maria fuit desponsata f^z origene. 25. q. 2. inuenta ē. vt p^o virginitas diabolo celaret^r. q^suis. n. et si corda hōiū non cognoscat p^o se et corpora q^d ad exteriora sciat: non tū valuit scire vtrū ex Ioseph: vel sine viro cōcepisset: nec si virgo pepisset: v^l si virgo: et h^o p^o nimia scitātē virginitatis q^d nō pmittebat appproximare ei vel h^o cognosce Ric. in 4°. Nō g^o q^d mrimoniū inuariat p^o sponsalia q^d sunt futuraz nuptiaz. pmissio. 30. q. 5. n^ontes. q^d sunt mltipliciter: aliqui. s. nuda pmissiōe: vt cū dicit vir: accipia te v^l duca te in vxorem meā et h^oi. Et illa respondeat: accipiam te: vel ducā i virum et huiusmodi. Aliq^ui non solum pmissione s^z et appositioe iuramētū fiunt sponsalia. Aliq^ui fiunt datis aris sponsalicijs. Non p^ont at^r d^obi spō-

salia ex alia pte t^onti: nec claudicare f^z Saul. Et si aliquis capiat manū mulieris et dicat ipsi mulieri do tibi fidē de accipiendo te in vxorem: et illa nihil rīdeat nec aliq^u mō se oīdat acceptare non sūt sponsalia. Ille tū qui talit^r dedit fidē tenet^r ea dūce si illa voluerit: si noluerit nō ē p^opellēda. Et h^o vez nū oīderit aliq^u mō mulier illa acceptare q^d agebat. v^l si aū fidem sic datā tractabat d^o spōsali⁹ v^l mrimonio it^r eos: et ipa reglita spōte manū dederit ad fidē recipiendā et h^oi: tunc ecēnt d^ota spōsalia. Itē sigs ante pubertatē d^obit mrimoniū p^o verba d^o p^onti int. lligunt^r ecē spōsalia: et h^o nisi essent p^onti pubertati et malicia supplet^r etatē: q^d tunc ecē mrimoniū: et d^o pu. hon. in. ii. duo. Itē nota q^d post se p^ontiū p^ont d^obi sponsalia de futuro: et de despon. in pube. si infantes. li. 6. et extunc non valent. Si tū alter v^l ambo minor ē septennio: et trahunt sponsalia ipsi vel parētes p^o eis nihil agitur nisi postea ratificent. Si autē appropinquarēt ad t^ops septennij: q^sius non impleuerit septē annos tenet sponsalia s^z in Tho. in 4°. Nec autem appropinquatio determināda est f^z additionem d^obeniū: cū i q^ubuldaz tardius pueniat intentio seu cōplacētia nuptiaz. Tho. et Docti. tū expresse nō b^oret de iure: q^d t^ops septennij possit p^oueniri. Ille tū qui maior ē septennio si d^obit sponsalia cū minor septennio s^z non tenuerint etiā ex p^ote maioris: q^d claudicare non debent: tū q^d maior iuste fidem dedit: tenetur maior minorem expectare. Si forte velit rare in eodem proposito. Alias peccaret propter fidem mentitā

et tenetur agere piliam de fide mēta.
Item inter absentes pnt cōtrahi spō
salia p nunciū vel litteras: siue per
pcuratorē super hoc si absēs hoc sci
at: vt qz misit nunciū vel qz de pscien
tia sua sit: vel postea ratum h3.32. q.
2. honorantur. Hostie. Item si qui an
te pubertatem pstrabunt mīmoniu3
sponsi esse intelliguntur. Itē nota qz
si absens misit nunciū vlt pcuratores
ad pstrabendum sponsalia: postea re
uocat: non solū si reuocatio pueniat
ad pcuratorem anteq3 puella consen
tiat nihil agitur: ar. ex de pcura. i no
stra. z. c. mandato. immo etiam si re
uocatio pueniat ad pcuratorē post
q3 puella consensit: si tamē pcurator
reuocatus fuerat anteq3 consentiret
puella nihil est actum fm Hostiensē
Item qui contraxerunt spōsalia que
tenuerūt: vt quia debita etate fuerūt
contracta: tenentur contrahere mī
monium simul: nec potest alter eorū
contrahere cum altera persona: si tū
contraxerint per verba de presenti: t3
secundū matrimoniū: extra. e. sicut. l3
tenetur agere penitentiā de fide mē
ta: et multo magis si primo interue
nerit iuramentum: extra. e. ex litteris
Sed quid si quis iurat alteri vnaz de
filiabus suis dare in coniugem nō no
minando aliquam determinate. Res
pondet Hostien. dare tenetur s3 quā
cunq3 det liberatur: quia promissoris
est electio: sicut et in alijs pmissiōib3
extra de regn. iur. sicut in alternatis.
Et si omnes moriantur p̄t vnaz ad
illam dare tenetur: ar. ff. de eo qz cer
to loco. l. 2. Et si vnā ex ipsis offe
rat: et ille non acceptet cui promissum
est: liberatus ē promissor etiam a iu

ramento. ff. de condi. inde. l. cum his.
Et si vnaz ex his cognouerit carnali
ter: nullam aliam habere poterit pp
ter affinitatem contractā: immo qd
plus est: si contemplatione preceden
tis contractus matrimoni3 cōmixtio
facta est: effectus matrimonium: extra. e.
qui dux. in ma. quam pol. per adul. si
gnificauit. Sed quid si quis iurat al
teri dare sibi vnā de filiabus suis:
et determinat quā: et si illā habere nō
possit promittit sibi aliam. Respondet
Hosti. qz tenetur ei dare primā: et ad
hoc laborare bona fide: extra de spō
sa. ad audientiam. Et si non pōt tūc
distinguendum: quia si prima cōsen
sit sponsalibus expresse vel tacite: vt
puta qz ipsa presente et non contradi
cente fuerunt contracta sponsalia: vlt
postea ipsa ratificante fororem illius
habere non potest: quia cū p̄ma con
traxit sponsalia ppter impedimentū
pu. honestatis iusticie: vt in. d. c. ad au
dientiam: et si illa sponsalia p̄ma forte
ppter p̄sanguinitate3 aliquā cū p̄ma
non tenuisset. Si vō p̄ma nullatenus
p̄sensit sponsalib3 tenetur ei de scdā: et
de spon. ex litteris. Sed querit quid
iuris de penis q̄ aliqui ponunt ī spō
salibus. Rūdeo fm Rai. qz l3 sponsa
lia possunt h̄bi sub p̄ditiōe p̄misse pe
cunie: non tū pōt pecunia p̄mitti per
modū pene: et si p̄missa fuerit nō t3 p
missio: nec peti pōt: vt si dicat nisi te
cū h̄xero dabo tibi. 100. marchas. naz
iugia debent esse libera: ex. e. c. reg
siu. t. z. c. gemma. Idē Tho. 4. di. 27.
Nota tamen qz arre spōsalitie ab ea
pte q̄ eā p̄stat: et nuptie nō sequā
tur amittunt: recepte vero restituunt
tur in duplum. C. de sponsal. l. arrie.

Quin etiam si quis vellet sponsalia firmiter alligare potest sic facit s3 do. l. ut det magnam quantitatem parris: et stipuletur eas in quadruplum: q3 tñ potest stipulari: et non amplius: et tñ si steterit per recipientes quo minus matrimonium sequatur restituat eas in quadruplum. C. e. l. si. Cessat tamen pena arrarum in quibusdam casibus: ut si tempus appositum lapsum sit: tunc n. is per quem non stetit nubat impune. Item cessat si sponsus impeditus fuerit: dum tamen causam impedimenti non pberit. Cessat etiam ppter causam legibus interdictam: puta si de iure matrimonium sequi non potest C. e. l. si. Nota igitur q3 si in sponsalibus appositum est tempus infra quod fieri debeat matrimonium: ille per quem non stetit impune nubat: s3 alij dat penitentiam de fide mentita: extra. e. sicut. Nota q3 in nouem casibus sponsalia solunt de iure et sine peccato s3 Rai. Primus si alter sponsorum transit ad religionem: quod facere etiam contracto matrimonio de presenti: et nondum consummato etiam altero invito: et sic ille qui remanet in seculo soluit a sponsalibus et etiam a matrimonio: extra de conuer. coniuga. c. verum. et c. ex publico. Secundus est quando sponsus non inuenitur: quia se transtulit in regionem longinquam: et de sponsa. de illis. et si in sponsalibus non fuit appositus terminus de contrahendo: tunc secundum leges presens non tenetur expectare abente nisi per biennium: tñ inde s3 ho. potest abrenuare vel plōgare tempus inspecta qualitate personarum. Tertiū si alter sponsorum post octa sponsalia incurrat lepram vel paralyzē: vel

amittat oculum vel nasum seu quicquid turpius ei eueniat: et de coniu. leproso. c. vlti. et et de iureiur. c. quemadmodum. ubi innuitur q3 etiam si iurauit non tenetur. Quartus si supuenit affinitas: puta q3 sponsus cognouit consanguineam sponse: vel econuerso. et q. z. quidam. Et ad hoc probandum sufficit sola fama et secundum Hosti. sufficit unus testis. Quintus si mutuo se absoluunt: sicut qui societate fide interposita strahunt: et postea sibi remittunt eam: et eo preterea. et hoc secundum Rai. Hof. Alb. Tho. Pe. et Ric. Sextus si alter eorum fuerit fornicatus post sponsalia: in quo casu licet repellat alteri fornicantem: et de iuriu. quemadmodum. et hoc de fornicatione carnali: et multo magis spirituali. s. hēsi vel infidelitate. Pro fornicatione vero non voluntaria commissā: puta q3 sponsa violenter cognita ē ab alio s3 Hosti. non debet repelli sponsa: vir etiam non debet cogi ducere talem. Sed per fornicationem commissā ante sponsalia non debet dimitti sponsa: nisi s3 Hugo. si tempore desponsationis credebatur eam esse virginem: et postea constituit eam esse corruptam antequam haberet per verba de presenti. Septimū quando sponsus vel sponsa contrahit cum alio viro per verba de presenti vel etiam de futuro: et sequitur carnalis copula: talis tamen peccat mortaliter qui fides frangit. Si autem contrahit cum una vel cum uno sponsalia de futuro sunt interpositione iuramenti: et cum secunda similiter de futuro sed cum iuramento debet remanere cum prima secundum Rai. et Hosti. et Ricardum in 4. q. 4. in malis. Peccauit tamen mortaliter contrahendo cum secunda

Octauus qñ impubes qui contrahit
 sponsalia venit ad etatē adultaz: et pe-
 tit absolui a vinculo sponsalium: et da-
 ri sibi licentiam nubendi: extra de de-
 spon. impu. d. illis. Omnes predictos
 casus ponunt Ric. et Hostiē. Bonus
 fm Hosti. si famā habent q̄ iter eos
 fit aliqđ impedimentū: et de fama do-
 ceat: et de consan. et affin. c. z. Addit
 Ric. in. 4.º p̄dictis casibus decimū f3
 quosdā. scū sponsalib⁹ supuenit votū
 simplex continentie. S3 utrū teneat spō-
 salia iuramento firmata facta p me-
 tū q cadit in cōstantē viz. Dubiū est
 ppter iuramentū additū. Et Ric. su-
 p hoc ponit opinionē duplicem. Alii
 g. n. dicunt q̄ p̄dicta sponsalia non te-
 nent ipso iure nec ī foro exteriori nec
 in foro conscientie: q̄ nec deus nec ec-
 clesia tale iuramentū voluerunt esse
 obligatorum respectu eoz in quib⁹
 maxime requiritur libertas: de quorū
 numero est contractus sponsalium et
 in religione p̄fessio. i. s. q. l. non ē. Alii
 vero dicunt q̄ talia sponsalia tenent
 et obligant s̄bentem in foro conscien-
 tie: q̄m in foro exteriori non reputetur
 obligatus eo q̄ ecclesia p̄sumeret
 consensum interioz non fuisse: et rō
 est fm eos: q̄ qui p iuramentum ali-
 quā ductū in vxorem siqđ iurauit
 non implet iurat falsum ad qđ sequi-
 tur q̄ mortaliter peccat. S3 qualz ob-
 ligatur ad euitandū mortale peccatū
 ḡ zc. hec ille. Tūcior via esset vt pete-
 retur a supiori dispensatio a tali iura-
 mento. De. Huil. et Hu. et nota q̄ ī p̄-
 dictis tribus casib⁹ sponsalia solun-
 tur ipso iure. scū transit ad religiōez
 alter: et qñ contrahit p vba de p̄nti cum
 alia. Et per fornicationē si ē notoriū

In ceteris vero casibus soluenda sūt
 auctoritate episcopi: ar. extra de de-
 spon. impube. accessit. fm Hostien.
 Et hoc vltimum intelligit Ricar. in
 4.º quando ipsa sponsalia sūt celebra-
 ta in facie ecclesie vel coram testibus.
 Nam si omnino esset occulta vel clā
 destina: etiam sine iudicio ecclesie pos-
 sunt dissolui in dictis casibus. No-
 ta q̄ sponsalia possunt contrahi sex
 modis fm Ricar. pmo promissione
 vt cum dicit vir: accipiam te in meaz
 vxorem et mulier similiter dicat. 2º
 datis arris sponsalicijs: vt pecunia io-
 calib⁹ et huiusmodi. Et ex defectu vni-
 us frangantur sponsalia sine defectu
 alterius: ille qui commisit defectū
 perdit frangendo fidem arras. Si d-
 dit et restituit duplicata si recepit. 3º
 anulū subarratione. Allicubi tamē da-
 tur anulus quando contrahitur per
 verba de presenti: et tunc nō sunt spō-
 salia sed perfectum matrimonium.

4.º quando pmissio de contrahen-
 do matrimonium firmat iuramen-
 to. 5.º quando dat fides ab alteru-
 tro qđ p̄tinere videt ad iuramentū:

6.º quando fiūt sponsalia sub cōditō-
 ne. vbi nō q̄ cum spōsalia fiunt s̄b cō-
 ditione: si conditio est hōesta vel vti-
 lis: vt si dicat accipia te si pentib⁹ pla-
 cuerit: vel si dabis centū exīte tali cō-
 ditione tūc stat pmissum firmū. Si
 vō conditio sit inhōesta et cōtraria
 bonis matrimonij vt accipia te: si ve-
 nena sterilitatis pcuras: tunc non cō-
 trahunt sponsalia. Si aut inhōesta
 est conditio sed non s̄ria bonis m̄ri-
 monij: vt si dicat accipiam te si furū
 meis p̄stas tūc extat pmissio: s3 tollē-
 da est cōditio fm Tho. et Ricā. in 4.º

Utrum autem votum simplex im-
pediat sponsalia. Den. Doich. sup. c.
rursus. extra q. de. vel. vo. circa h. p. i.
mo dat duas regulas. Quaz prima
hec e q. quoties habent duo vincula
equalis potentie incōpossibilia p. m. i.
p. iudicat secundo. Secunda regula e
si duo vincula dispar. i. potētie incom-
possibilia p. trahuntur fortius repellit
minus forte: vt. p. batur extra de spō.
si iter. Cū g. querit an votū simplex
dissoluat sponsalia de futuro subdi-
stingue: q. aut votum simplex p. cedit
sponsalia ipsa: aut segt. Si p. cedit
votū sponsalia: tunc i. pedit z dirimit
et sponsalia de futuro iurata: vt i. isto
c. rursus. q. hoc casu iuramentū e illi
cituz cū iurat facere. Id qd vouerat
vnde non seruanduz. z. q. 4. inf. ce-
tera. Sic als in sponsalibus spōsalia
priora sunt seruanda: vt d. spō. sicut ex
litteris. qd est vtz etiam si in primis
non interuenit iuramentū z in secun-
dis interuenit fm Inno. Hosti. Alb.
z Jo. an. Aut sponsalia p. cedūt vo-
tum simplex: z tunc votū non i. pedit
nec dirimit sponsalia. Sed eo casu d.
bet cogi vel votum solemnizare. s. pro-
fitendo in religione: z sic essent soluta
sponsalia: vel sponsalia p. fiteri. i. p. tra-
here matrimonium: vt extra de con-
uer. coniu. ex parte. fm Inno. z Ho-
stien. Adde q. hoc videtur intelligē-
dum qū altera coniugū hoc petit. s. il-
lum cogi. Nam si vellet votum im-
plere etiam in seculo remanendo. i.
continere: z mutuo se voluntarie ab-
soluerent ab obligatōe sponsaliū au-
toritate ecclesie fieri potest: quinim-
mo cum adhuc possit votū suū im-
plere: etiā si alter nō absoluit a telib⁹

sponsalibus: q. potest religionē i. tra-
re: tenet votum quo ad deum: z hoc
votū esset fortius vinculu q. iurame-
tum vel p. missio sponsalium vt vide-
tur. Sed vt in decreto iuris dicit fm
Inno. Hosti. z Hof. videntur vincu-
la equalis potentie esse: z ideo dicit
q. p. m. i. p. ualet sicut prima sponsa-
lia p. trahent scōs: z p. ma sunt p. m.
manda non scōs: sicut in sponsalibus
z voto simplici. Melius tū esset sua-
re votū q. sponsalia p. m. i. s. hoc
non nisi p. p. fessione in religione. Et
qd dictū est in p. mo casu. s. q. votum
p. cedens sponsalia i. pedit z dirimit
intelligitur quo ad deū: quia talis nō
potest licite contrahere: z si p. trahat
etiam matrimoniū p. verba de p. m. i.
non potest licite: extra. e. ex litteris. cō-
sūmare ipsū: sed tenet religionem in-
trare: si tamen de facto contrahat te-
net matrimonium. De voto solenni
quō i. pedit matrimonium vel di-
rimat dictū est. s. z de p. tracto p. ver-
ba de p. m. i. quō possit solui etiam ibi
vide. Item nota q. ille qui contraxit
spōsalia si vult recedere ab eis extra
casus p. dictos: d. moneri prius ad
obseruandum: extra. e. requisit. ta-
men potest licite cogi p. censuram ec-
clesiasticam: extra. e. ex litteris. Tam
cogendus non est: vbi p. babiliter ti-
met difficilis exit⁹: puta vt vxorici-
um z h. i. vt in. d. c. requisit. Peccat
tamen mortaliter fm Tho. recedens
ab ipsis: etiam si non cogatur per ec-
clesiam.

De contractu matrimonij d. p. m. i.
s. quō contrahatur.

Lapi. z.

Et contractu matrimonij de
 presenti. Nota q̄ matrimo-
 nium ratificatur: siue cōtra-
 hitur per verba de presenti exp̄mē-
 tia mutuum cōsensum vel etiam per
 litteras absentium significantes mu-
 tuum consensum: vel per alia signa
 manifesta in illis qui non possunt lo-
 qui vel audire. Requiritur ergo pri-
 mo et principaliter cōsensu animi seu
 intentio contrahendi ex vtraq; par-
 te. Unde si aliquis contrahit sponsa-
 lia: vel etiam contrahit per verba de
 presenti: non habens intentionem cō-
 trahendi: sed extorquendi carnalem
 copulam: et sic cognoscit eam q̄uis p̄-
 sumi debeat pro matrimonio: vt ex d̄
 sponsalibus tua. et ita iudicatur in
 foro iudiciali ecclesie: etiā si d̄ verbis
 illorū contrahentiū cōsisterit: cōpellet
 illum stare cum illa: cū de intentione
 ipsius ecclesie constare non possit. vñ
 nō crederet eis: etiā si ambo dicerēt
 se non intendisse contrahere: q̄ glibz
 sic posset dicere et dimittere vxorem
 ad placitum: et hoc nō nisi signis eu-
 dentibus appareat se illos non inten-
 disse s̄ simulasse: tūc. n. non iudicabit
 eē in matrimonij: al̄s verbis eorū stabit:
 vt dictū est: quasi vere et cū intentione
 dicta sint. In foro tñ p̄ntē si ille q̄ sic
 contraxit simulate: non p̄posuit eam
 ducere: nec vnq̄ consensit in eam nō
 debet ex illo facto iudicari matrimo-
 nium contraxisse: q̄ ex altera parte
 dolus affuit et defuit omnino cōsensu
 sine quo nequeūt efficere sedus cōiū-
 gale: vt in. d. c. tua. Idem de. et Tho.
 addunt etiā q̄ ille ex parte cuius nō
 ē dolus excusat a peccato: s̄ deceptor:
 si veram vult facere p̄ntē: necesse h̄z

illam sine fictione ducere q̄stus in eo
 ē vel dare sibi viz pueniētē: vel al̄ sa-
 tisface tñ addit. Tho. q̄ ad h̄ tē si vir
 sit eq̄l̄ditōis cū illa. Itā si sit multo
 melioris additionis q̄ illa: vel si aliud
 signum euidentis fraudis apparuit: p̄t
 probabiliter presumi q̄ sponsa nō fu-
 it decepta: sed se decipi sinxerit: et tūc
 nō tenet ad predicta s̄m quosdā. Itēz
 nota s̄m Ric. in 4. q̄ cū quis cogno-
 scit eam cum qua contraxit solum p̄
 verba de futuro: q̄uis sit ibi matrimo-
 nium prescriptum s̄m iudicium ec-
 clesie: tamen s̄m iudicium dei nō ē
 ibi matrimonij: q̄ matrimonij s̄m
 rei veritatem sine reali consensu d̄ p̄-
 senti cōtrahi nō potest. Unde si talis
 cōtraheret per verba de p̄ntē cū alia
 cum ipsa secunda remanere debet: et
 licet ecclesia iudicaret p̄ prima: et coge-
 ret secunda dimittere: et ad primam
 redire: ipse tamen qui scit factus suus
 nullo mō d̄z dimittere scōam: et stare
 cū p̄ma: q̄ adulteriū cōmitteret et po-
 tius d̄z pati excōicationē. Et l̄z platus
 ecclesie nō peccet i iudicando sic: q̄
 iudicare habet s̄m p̄bationes exte-
 res. Iste etiam non peccabit non pa-
 rendo s̄m: si humiliter sustinet excōi-
 cationem: nec peccabit p̄ illo tpe quo
 abstinet a diuinis et sacramentis p̄p̄
 talē excōicationē.

Nō infans vel furiosus non pōt
 contrahere.

Ca. 23.

Via ergo cōsensu animi p̄n-
 cipaliter in matrimonio re-
 quiritur: hinc est q̄ furiosus
 vel infans? dicendo verba exp̄mentia
 consensum matrimonij: non p̄p̄ hoc

p

contrahit: quia. s. talis consentire non potest. 32. q. 7. neq; furiosus. Et intelligendum est duz est in furore: nam si habet lucida intervalla: tunc contrahere potest. *Tho. 2 Ric. Item* ebrius si ita ebrius est q; nesciat qd agat non pot contrahere: nisi quod fecit i ebrietate postea ratum habeat. Sed si non auferatur vsus ronis ppter ebrietate co trahere pot. *Tho. 2 Ric. in. 4. Item* inter absentes non potest contrahi: nisi p litteras exprimentes consensum: vel p procuratore: qui sup hoc speale habe at madata: nec potest alius substituere nisi ei sit spealiter commissum: qui pro curator si fuerit reuocatus ante qd co trahat non valet matrimoniu postea co tractu p ipsum procuratorem q; uis ignorauerit ipsam reuocationem: ex de pcurator. li. 6. Hostien. Quz autem inter absentes matrimoniu con trahitur per litteras soluz. dicit *Rai.* si illa vel ille cui mittunt littere nulli expmit consensu suu: credo sine iur dicio qstuciq; consentiat q; no e ma trimoniu: sed demum erit qn notifi cauerit: siue significando illi qui mi sit litteras siue alij dicendo.

In qua etate possit contrahi ma trimonium.

Ca. 24.

Item ante annum. i. 4. mascu lus: et ante. i. 2. femina contra here non possunt: extra de dspo. impu. puberes. Et si ante zhunt non est matrimoniu: s; erut spofalia nisi essent primi pubetati: et ita q; ma licia suppleret etate: extra d despo. im pu. de illis. *Pe.* dicit q; si non distent plus q; sex menses: vel malicia suppleat

etatem et possint carnaliter misceri tenet mrimoniū tractu: ex d despo. impu. puberes. *Rai.* tamen dicit q; non dz distare a pubertate ultra sex menses: s; alia cōcurrāt: ar. extra de dspo. impu. cōtinebatur. qd dicūt ple riq; doc. vtz nisi essent carnaliter co pulati: tunc credo tutius. *Dicit Jo.* in su. confess. p mrimonio iudicandū etiam si ultra sex menses a legitima etate distaret: ex de despo. ipub. a nobis. *Loncor. Anno. in gl. super. c. con tinebatur.* Sed dicit *Alber. in. 4. sic.* mihi videtur potius de distantia in plus et minus: q; determinadū sit sz diuersa dispositione mēbroz et saga citatis: q; ego vidi puellam de q; coit perhibebatur q; erat nouem annoz q; cepit et peperit cum decimū imple re inciperet. *Pbi* dicunt etiaz q; qd nalcunt ita dēcati lanugiosi et pilosi in genitalibus qui citius alijs s; apti ad coitum: et puto q; variantur hec i locis calidis et frigidis sicut ipsa im pregnatio et corporis icremētū *Hof.* dicit q; per aspectū corporis et ei qli tatem pubertas pbari debet. et qto tē pore anni determinati pueniri possint dicit arbitrio iudicis relinquendū: vt ipse qualitate pfone prudētiā et mali ciam metiatur. *Ma* et pubertas aliqui annos anticipat et potētia coeūdi: ex. e. puberes. et. c. a nobis. *Hostien. vero* dicit q; nunq; dicitur potens nisi pro betur per euidētiā qstuciq; sit pxi mus pubertati. Unde non potest p ueniri tempus. i. i. femina. i. 4. in viro nisi forte ad tres dies.

Que cōditiones vel pactiones im pediūt matrimonium.

La. 25.

Quia fin q regitur i ma
trimonio contrahendo e ex
pressio consensus per verba:
vt per equipollentia. Ideo nota q si
in ipsa expressione verborum ponat
pactum vel conditio contra substan
tiaz z bona matrimonij nul agitur: vt
si dicat aliquis contraho tecum: siue
accipio in meam vxorem te: si genera
tionem proles euites: vel dum inueni
am aliam dignorem: vt si pro questu
te adulterandam tradas. Nam pma
conditio est contra bonum matrimo
nij qd dicitur proles. Secunda cōtra
secundum bonum matrimonij: quod
dicitur sacramentum. Tertia contra
tertium bonum quod dicitur fides.
Ista tria. scz prolem sacramentum z
fidem ponit Aug. esse bōa matrimo
nij. z. q. z. omnein. In prole intelligi
tur vt amanter suscipiatur z religio
se educet. In fide ne cuz alio seu alia
pmisceantur. In sacro vt matrimoni
um postqz consummatū fuerit nō se
paretur vsqz ad mortem: licz quo ad
actum possit separari: vel ex cōi con
sensu vel ppter fornicationem. Quan
do ergo aliqua conditio ponit cōtra
aliqd predictoz non tenet mīrimonij
eē de condi. app. c. fi. sed si contrahēs
nō intendit seruare fidē sz adulterari
nihilominus t3 si hoc n̄ ducat i pactū
Similiter intentio plem vitandi: ma
xime si ducatur in pactuz fin p. ex
cludit matrimonium: sed intentio nō
educandi prolem nō excludit: nec eti
am desperatio prolis. Item intentio
nunqz exigendi debitum fm Huil. n̄
viciat contractum: immo etiam iten
tio negandi debitum: dummodo nō

ducatur in pactum. Item intentō du
cendi aliam vxorem dimissa illa cum
qua contrahit viciat matrimonij cō
tractum: sed ipsa retenta tenet matri
monij. Si aut i expressione verborū
ponatur conditio inhonesta vel iposi
bilis: nō tamen contra matrimonij te
net matrimonij: illa cōditio habet
p non adiecta: eē de condi. app. c. vlt.

Pro maiori tamē declaratione ei?
qd dictum est de expressione consens
p exteriora dicit p. in. 4. di. 27. q. n̄
sufficit actus interior ad esse sacramē
ti sed requiritur signum exterius ex
pressū: z quis ista expressio cōueniēti
us fiat p verba: potest tamē fieri per
alium modū: vt p litteras absentium
vel signa euidentia pntiū nō valētuz
loqui: vel etiam loquentiū: vt dicunt
Idē Tho. z Inno. dicit idem p. di.
29. q. in his qui sunt sui iuris regit
cōsensus p eos expressus. Sed in his
qui sunt iuris alieni: vt in filia famili
as sufficit tacitus consensus cum exp
sione eoz in quoz sunt pte vt p3. z.
q. z. honozant. Idem Tho. z Inno.
z Huil. qui etiam ponit talem casum
seu questionē. Sed quid si vir dicat
mulieri: accipio te in meam vxorē: z
illa nihil dicat. Rndz. q. si mulier pte
tāt animo: sed ex verecūdia taceat p
mittit tamen se subarrari per anulū i
missionem voluntarie: vel dotari ipa
taciturnitate z patiētia cōsensus eius
exprimit: z si lingua taceat: vt nō. Hu.
27. q. z. c. vlt. Verba enim in matrio
nio nō sunt ita s substantia sacramenti
vt in baptismo z eucharistia: sz vba et
nutus z alia idicia sunt necessaria ad
hoc vt constet ecclesie de consensu
matrimonij. Concordat Tho. dicens

p z

in hoc casu q̄ sufficit q̄ non contra-
dicat. Si autē nulla essent indicia d̄
cōsensu eius: nisi q̄ alter protulit ver-
ba: non credo ait Huil. presumendus
pro matrimonio. Hosti. etiam dicit i
sum. 7 glo. q̄ requiruntur verba vt p̄
betur consensus qui si deficiant suffi-
cere debent signa etiam in loquente:
vnde si scribat voluntatem suam etiā
sine verbis sufficit. Item nō h̄z Huil.
q̄ cum quis prestatur coram plurib⁹
q̄ q̄qd faciet vel dicet cū aliqua: nō
facit animo contrahendi: et postea cō-
trahat cum illa: dicens consentio i te
et huiusmodi. Si constat iudici iudi-
cialiter iudicabit p̄ matrimonio: quia
recurrendum est ad cōm̄ intelligen-
tiam verborum: et interpretatio faciē-
da est contra eum qui dolum adhi-
buit: et quibus protestationes probet po-
tuit tamē postea recedere ab ea et vo-
luntarie consentire in illam. Concor.
Hosti. Est autē effectus m̄rimoni cō-
tracti p̄ vba d̄ p̄nti iter fideles multi-
plex s̄m Rai. In primis quidem: ga-
maritus non potest dimittere vxorez
nec vxor: viz: siue efficiat cecus v̄l le-
prosus vel hereticus. 33. q. 5. h̄ozen-
dus. Nisi t̄m cā fornicatiōis: et tunc si
dimittat maneat sine cōiuge: v̄l reco-
ciliat ei. 33. q. 4. dixit. et in alio. c. Po-
test t̄m alter eoz ante cōsumationem
m̄rimoni intrare religionē alio iui-
to: et ille qui remanet in seculo necesse
habet illum expectare vsq; ad p̄fessio-
nem postea solutus est. Nam si ille re-
uertat ad seculū ante p̄fessionem di-
rat matrimoniu: et si remanēs i seclō
p̄traxisset cū aliq̄ p̄sona: et etiam con-
sumasset m̄rimoniū cogetur illaz di-
mittere et suscipere regressū d̄ religio-

ne. Si vero vxorē volētē igredi reli-
gionē v̄l iā igressā s̄z nouitiā cū qua
cōtraxerat p̄ verba d̄ p̄nti cognoue-
rit etiā per violētiā: tūc nō p̄t igredi
religionē v̄l remanere si iaz intrauit
d̄ voluntatem alterius coniugis s̄m
Ricar. et Hosti. Si autē talis polluerit
vxorē eē claustrū pudoris nō ipedit
p̄ hoc ab ingressu religionis: quia nō
summauit p̄ hoc matrimoniu s̄m
Archi. Secundus effectus ē quia
mulier sui corporis prāte non h̄z: sed
vir: et econuerso. in p̄ma ad cor. 7. v̄n
nō p̄t cōiūtiā vouere altero innito.
33. q. 5. per totū. Nō videtur intelligē-
dū q̄tū ad redditiōē debiti: secus q̄
ad exactionē. Item q̄ cōpellendus
est reddē debitū vxori: s̄z nūq; cogno-
uerit eam: et econuerso non obstante
affinitate superueniente: eē de eo q̄ co.
con. vx. sue. discretione. Ille t̄m cōiūx
q̄ inocēs admonēdus ē vt contine-
at: q̄ si nolūt: tunc qui nocēs est tenet
ei penitē debitū reddē: s̄z exigē nūq; debet:
nisi secū dispensetur. Et potest
in hoc dispēfare ep̄s s̄m Pe. de pal.
q̄ si dicat alter velle igredi religiōez
arbitrio iudicis: puta ep̄i assignabit
cōueniens tēpus. j. qd: aut intret reli-
gionem: aut cōsumet m̄rimoniū: al̄s
excoicabit: et in tali cāu nō obediēdo
ecclesie peccat mortaliter: nec sufficēt
qd intraret aliqd̄ eremitoriu: vel su-
meret tertiu ordinis habitū predica-
toz vel minoz: sed oportet q̄ intret i
vnā de religiōib⁹ approbatis et obli-
gantibus ad tria vota. Terti⁹ effe-
ctus est q̄ vnus cōiūgū nō potest ora-
re sine p̄sensu alterius: qd̄ intelligitur
de oratione tam longa q̄ esset impe-
ditūa coniugalī debiti. 33. q. 2. quos

dens. Secus de oratione solenni: vt
misse tempore a canonibus diffinita
de conse. di. 2. omnis.

**De matrimonio contracto
sub conditione.**

Ca. 26.

E matrimonio contracto sub
conditione: vel certo modo:
vel causa quando scilicet te-
neat vel non: videndum est. Scien-
dum est igitur fm̄ Huilel. q. quem
admodum alij contractus qui non fi-
unt absolute et libere possunt aliquan-
do esse sub conditione: vt dono vel ve-
do tibi hoc: si feceris hoc vel illud: vel
si hoc fuerit. Item possunt esse sub
modo: vt si dicatur dono vel vendo
vt facias hoc vel illud: alioquin reuo-
cetur quod donauit etc. Item pos-
sunt esse cum appositione cause: vt si
dicatur dono vel vendo: quia hoc est
vel fuit. Et conditio quidem fit per si
modus per vt: causa per quia: Sic eti-
am matrimonium: quandoq; absolu-
te: quandoq; sub modo vel conditio-
ne fieri vel contrahi potest. Quando
ergo matrimonium contrahitur sub
certo modo: tunc fm̄ Pe. de palu. in
quarto. Si modus est contrariu ma-
trimonio viciat contractum: vt si di-
co: accipio vel accipiam te: vt procu-
res venena sterilitatis et huiusmodi.
Sed si post contractum apponatur
talis modus per pactum constitutus
incontinenti: tunc non viciat matrimo-
nium precedens: quoniam sit con-
tra eius substantiam: quia eodem mo-
mento quo verba complentur adeo
coniungitur et perficitur: vt si statim
post matrimonium contractum vn-

dicat: volo vt procures venena steri-
litis: aliter non fit matrimonium: et ali-
us consentit: nihil valet pactum: et ni-
hilominus tenet matrimonium. Si ve-
ro modus non contrarietur matri-
monio: tunc aut est impossibilis: vt si
dico: accipio vel accipiam te: vt cele-
bres missam vel celum digito tan-
gas: et tunc non habetur pro non ad-
iecto: et pure et simpliciter tenet con-
tractus in foro exteriori: sed in foro
conscientie non tenet: si non intende-
rit in hoc consentire. Aut modus qui
exprimitur est necessarius: vt si dicas
accipio te vt moriaris: vel aliquid hu-
iusmodi: et tunc habetur pro impleto
aut est possibilis: et tunc si inhonestus
est: non tamen contrarius matrimo-
nio habetur pro non adiecto: et tenet
matrimonium sicut in legatis: vt ac-
cipio te vt furtum facias. Si possibi-
lis et honestus: tunc non suspendit obli-
gationem: quia natura medij est vt
posterius impleatur. Sed si ex fauo-
re apponētis tenetur implere aliq̄ ce-
lebrato matrimonio: vt si dicatur: ac-
cipio te vt des. 100. nomine dotis non
autem si ex gratia sui: vt accipiam te
cum. 10. libris vt habeas unde emas
tibi fundum: non tenetur talis nec
ante nec postea emere. ff. de condi. l.
i. Cum vero in contractu matrimo-
nij fiat appositio cause: tunc fm̄ Pe.
trium de palude causa siue sit vera si-
ue sit falsa pro non adiecta habetur:
et pure intelliguntur pertracta matri-
monium et sponsalia: vt si dicam ac-
cipio vel accipiam te: quia pater tu-
us desponsauit te mihi vel me tibi:
et nolo venire contra consilium eius
etiam si illud non sit vez nihilominus

p 3

est matrimonium vel sponsalia. Idem etiam si ponatur in futuro causa: ut accipio te: quia dabis mihi. ioo. p dote. Idem etiam est quando in tali contractu ponitur demonstratio: quia si ne honesta sit: siue inhonesta: siue contraria matrimonio siue non: siue de presenti: siue de futuro per se nunquam impedit: vel suspendit matrimonium sed habetur pro non adiecta: ut verbi gratia: Accipio vel accipiam filiam tuam que procurauit venena sterilitatis: vel que est sterilis: vel que est virgo: vel quam audiui diuitem esse: et huiusmodi. Nam falsa demonstratio non viciat legatum. ff. de condi. et demon. l. falsa. nec per consequens matrimonium. Sed si demonstratio referatur ad conditionem: tunc impedit non ratione demonstrationis sed erroris: ut si dico accipio vel accipiam filiam tuam liberam: siquidem sciret eam ancillam: nihilominus tenet matrimonium: sed si ignorat: tunc non valeret matrimonium ratione erroris etiam si demonstratio fuisset omissa. Et idem est: si demonstratio refertur ad substantiam: quia error substantie vel conditionis impedit: non autem qualitas. Idem si non ponatur in futuro causa: ut accipio te: quia dabis mihi. ioo. pro dote. Quando autem matrimonium sit sub conditione tunc distinguendum est de conditione. Et primo sunt quedam conditiones generales que semper debent intelligi: ut quas ponit beatus Iacobus: ut si deus voluerit: et si vixerimus: et hec nullo contractum suspendunt. Que vero sunt conditiones de his que in matrimonio omnino sunt necessaria

re alias matrimonium impedirent: ut si es christiana: vel si non es affinis vel consanguinea et huiusmodi. Et iste etiam conditiones debent intelligi apposite: nec viciant contractum. Est tertio alia conditio de futuro necessaria: sicut solem oriri cras et similia: unde si dicatur: Contraho tecum si sol orietur cras contractum est matrimonium: ut Tho. ponit in quarto di. 29. q. 2. quia talia futura sunt iam propria in causis suis. Est et 4. conditio contingens et honesta: que potest apponi et non apponi: ut si pater meus voluerit: aut si dabis mihi centum. huiusmodi conditio si apponatur suspenditur matrimonium usque ad euentum conditionis: nisi interim consensus proprii vel carnalis copula fuerit subsecuta: eo quod tales videntur recessisse a conditione: extra de condi. app. d. illis c. super eo. et c. per tuas. Quinto est conditio inhonesta: sed tamen non est contra substantiam matrimonij: ut si furum feceris: vel si hominem interfeceris: hec si apponuntur debet haberi pro non adiectis: et tenent sponsalia: siue etiam matrimonium: extra de condi. app. c. si. cum ibi notis. Sexta est conditio inhonesta et contra substantiam et bona matrimonij: ut si dicat contraho tecum si generationem proles euiteris: quia hoc est contra bonum proles: vel donec aliam inueniam digniorem: quia hoc est contra substantiam inseparabilitatis vel si pro questu te adulteranda tradas: et hoc est contra bonum fidei. Unde tales conditiones si opponantur nihil agitur. 23. q. 4. inter cetera. 32. q. 2. aliquando. et c. solet queri. extra de condi. apposi. c. vlti. Si tamen talis

conditio postea remittatur et sequatur carnalis copula pro matrimonio indicabitur: quod si tamen unus coniugum ponit talem conditionem et alius contradicit vel taceat indicabitur pro matrimonio: ut in d. c. aliqui. Predicta sunt sumpta de Rai. Tho. Inno. et Host. Quid si quis significauit patri absentem quod contraxit tale matrimonium sub conditione si ipsi patri placuerit: et antequam pater presentia penitet et pater consentiat: nunquid erit matrimonium. R. s. h. d. uil. dicente quod non quia non videtur quod debeat dici consensus: nisi dureret quousque pater consentiat: tamen aliquis transiit ad secunda vota deo compelli siue induci ut illa ducat ex quo in eas semel consentit sub additione quod existit: ar. ex de despo ipu. de illis. Idem Host. et Bar. B. i. Quid si quis habet sponsalia sub hac additione si permiseris coitum. R. s. h. d. uil. si conditio illa intelligatur de coitu fornicario pro non adiecta debet haberi: cum sit turpis: ex de condi. app. c. si. et sic pro matrimonio iudicatur. Et multo fortius si intelligatur de coitu legitimo et maritali: et eodem modo si dixeris habere tecum si unquam uxorem. Quid si dicat habeam vel accipiam vel accipio te si inuenia te virginem: postea sequitur coitus nec inuenit virgo. R. s. h. Host. Inno. et Ber. iudicandum est pro matrimonio sicut et precedenti. Et addit Host. quod licet sic iudicari oporteat in foro iudiciali propter hoc quod non possunt haberi alie probationes: in iudicio tamen aie non est matrimonium: extra de condi. app. de illis. r. c. super eo. r. c. p. tuas. Ita et bene est quod mulier que mentita est: in fraude remaneat decepta: et viro subueniat quod forsitan intendit bigamiam vitare. Quid si dicat: accipio te in uxorem

vel dabo tibi. 100. et sequatur carnalis copula: nunquid presumetur pro matrimonio. R. s. h. d. uil. non credo quod pro matrimonio presumetur. Ita cum ille qui dixit habeat optionem quod se possit liberare utriuslibet faciendo non recolo presumptum inductum esse a iure quod intelligatur recedere ab optione pro carnale copula. Quid si dicat: Promitto quod nunquam deficiam tibi in vita mea: et secuta est carnalis copula. R. s. h. d. uil. si deo presumi pro matrimonio cum sponsalia: aut matrimonium non solent haberi per promissiones negatiuas: nisi forte constaret quod per hoc intendebant sponsalia habere. Quid si dicat ducam te post annum: et secuta est carnalis copula. R. s. h. d. uil. Credo presumendum pro matrimonio: quia propter carnalem copulam subsequuta est renunciaisse dilatori temporis. Quid si quis habet cum aliquo sub additione. deinde ante eum non habet cum alia pure. R. s. deo remanere cum secunda etiam si sit consanguinea prime.

De fine seu intentione matrimonij.

Ca. 27.

De fine seu intentione que habetur in habendo matrimonium: quod ibi potest esse meritum peccati et mortale et veniale secundum varietatem intentionis. Circa finem igitur et intentionem matrimonij non. De. de palam. 4. di. 31. quinque conclusiones. Prima est quod duplex est finis in matrimonio: unus per se quod proprie est finis ipsius matrimonij intentus ab eo qui matrimonium instituit et ab omni recte matrimonium contrahente secundum potissimum statum matrimonij per se acceptum: et iste est generatio plurius. unde Adā prophetizans dixit: Adheret viro sue: et erunt duo in carne una. scilicet generanda. Gen. 2. et deus benedictione nuptialem tribuens dixit

Crescite et multiplicamini. Alius est
 finis per accidens. scilicet quem intendit
 habens: et hic est finis non proprie ipsius ma-
 trimonii sed contrahentis: et hic finis
 quique est bonus: quique est malus: sicut finis
 domus que sit est inhabitatio finis do-
 mificantis: et forte alius ut lucrum.
 Secunda conclusio est quod matrimo-
 nium semper est bonum: vel non est ma-
 lus ex primo fine non 2°. Cuius finis
 bonus est ipsum quoque bonum est: lo-
 quendo de fine per se non per accidens
 sicut scientie medicine et iuris sunt scien-
 tie bone per se: quod finis per se est bonus: ut
 sanitas corporis et iusta distributio ter-
 poraliu: habet et scilicet possunt esse ma-
 li abusi eius et mala intentione. Tertia co-
 clusio est quod finis matrimonii per se meri-
 torie intendit: siue sit finis per se: et per
 finis eius ut est bonum plius: siue finis per se
 non per se: sed scolario intendit: ut vitatio forni-
 cationis. Hanc sola generatio plius finis dicitur
 per se: et per se: quod iste fuit finis in sua prima-
 ria institutione: et in statu innocentie
 et de isto concedunt omnes quod sine peccato
 imo cum merito potest intendi principaliter
 Vitatio autem fornicationis: sed sit finis per
 se non tamen per mari: sed scolario: quod per peccatum
 fuit matrimonium institutum: non solum in officio
 sed generandi: sed et in remedio: dicente apostolo
 prima ad cor. 7. propter fornicatores. Vitatio
 dicitur unusquisque uxorem habeat suam: et si
 iste finis scolario intendat: certum est quod
 adhuc meritorium est non peccatum: quod nulla
 deordinatione est in eo. Sed si vitatio forni-
 cationis principaliter intendat: adhuc non est
 peccatum mortale: quod nec tali fine co-
 gnoscere uxorem est mortale: sed ad cogno-
 scendum an sit veniale distinguendum videtur
 quod aut est talis quod potest habere plius sed spem
 communem: et tamen venialiter peccat contra rationis ordi-

nem agens finem scolarium: proponens primo
 finem et principali: sic et peccat: cogno-
 scens uxorem propter hanc causam non curas de pro-
 le ubi se crederet posse generare. Sed quoniam
 senex est nec potest generare: nec est spes de
 prole sed timore fornicationis: tunc nullum
 peccatum videtur: quod alio modo non potest senex ha-
 bere matrimonium sine peccato. Ridi-
 culum est. n. quod illi qui non sperant nec credunt
 posse generare habent sola vel principali
 intentione generandi: cum spes vel intentio vel
 electio non sit de impossibili. Subla-
 to. n. fine principali: sed facere de scolario
 principali plusquam de 3° vel 4°. unde cum post
 plius primus finis sit vitatio fornicationis
 ille potest principaliter attendi ubi plius spe-
 rat impossibilis haberi. Quarta co-
 clusio est de illis causis seu intentionibus ut
 reformatio pacis: acquisitio amicitie ex
 parentela vel diuiciis ex dote: pulchri-
 tudo et honor: et reformatio quidem pa-
 cis est honesta causa si se: sed non in matrimo-
 nio: si per se per se intendat: cum matri-
 monium sit non ad hoc ordinatum principa-
 liter: sic vir cognoscens uxorem propter sanita-
 tem peccat: et qui baptizat ut sanetur: sed
 scolario potest illud intendi: tamen est mortale
 si principaliter illud intendit: sic nec si
 diuitias vel pulchritudinem principaliter
 intendit: cum homo nolit talia nisi modo licito:
 et si aliter non est dectur matrimonium: sicut
 est non peccat mortaliter cognoscens uxorem
 propter nimiam delectationem. 7. limites matri-
 monii. unde tamen alijs quod cum matrimonium sit
 verum sacramentum quod non potest sine peccato mor-
 tali principaliter intendi finis est in eo:
 et per accidens totaliter omni institutioni matri-
 monii: sicut si quis principaliter baptizare
 tur propter sanitatem vel quantum faciendum non cu-
 ras de gratia baptismali non est habere sine contem-
 ptu et iniuria et irreuerentia et abusu

facti. sed ista sententia est multum dura: quia multos involuit: et videtur esse illud quod habetur 3. Regum. i. ubi David Abisac suam mitem duxit in uxorem: ut solū calefaceret eū: et non spe plis: nec timore fornicationis: quia non peccavit nec cognovit eam.

Divitie si scōario intendantur ut plerumque melius educerent et onera mīmonij melius supponerent nullū ē peccatū: et si forte si pulchritudo sit scōario intentata ad fornicationē vitāda in casu in quo illa vitatio potest principaliter intendi non facit peccatū etiā veniale. Sed si scōario intendere ad voluptatē facit peccatum veniale: et similiter divitie imoderate in scōario intente. Quinta conclusio est quod dato quod habere propter voluptatē principaliter efficit peccatum mortale non tamen cognoscere propter voluptatem esset mortale: dummodo non esset idcirco facturus cum alia: quia non est ita odibilis abusus rei cōiis: sicut rei sacre sicut bibens cum cypho cōmuni propter voluptatē non est in se nisi veniale: sed non per hoc sequitur quod portans calicē ad tabernam ad bibendum propter voluptatē quin peccet mortaliter: et hoc propter abusū rei sacre. Qui autem habet mīmonij per verba de presentia propter fines indebitū abutitur re sacra quia essentia sacramenti ibi cōsistit. Sed qui cognoscit uxorem suā sine indebito abutitur rei sacra. id est muliere: quia essentia sacramenti transiit: unde non adeo peccat. Et est ar. quod si index pena pecuniaria punit malefactores: dum tamen esset alius puniendus: licet querat pecuniā nihil cogitans de actu et de iusticia: dum tamen non sit facturus iniuste: non est nisi veniale. Nam si proponeret expresse vel explicitē pecuniā: iniuste non esset excu-

satus a mortali. Et similiter canonicus non aliter iturus ad ecclesiam nisi lucretur distributione non peccat mortaliter: non tamen nollet eam illicite lucrari: et paratus esset ire si deus vel ecclesia preciperet. Nota quod beatus Thomas in quarto dicit in expositione littere loquens de Jacob: qui contraxit cum Rachel que erat pulchra ut patet in Gen. 29. quod decor faciei non fuit principalis causa talis contractus matrimonij: sed secundaria et hoc bene potest esse sine peccato: vel etiam quandoque cum peccato veniali. Si autem esset principalis causa libidinis pulchritudo non excusaretur a mortali: si effrenata libido esset. Nec Thomas. Ita scilicet quod ibi constitueret finem: quousque aliqui contrahant matrimonij propter secundarias causas quascunque dictas. Non principaliter propter primā non habet istud viciare matrimonium contractum finem. Sed sufficit quod contrahat per verba de presenti: et contrahere intendant: ut 32. q. 2. solet. Addamus sextam conditionem ex verbis ipsius Petri in quarto scilicet quod contrahere matrimonij per verba de presenti ei que est in peccato mortali: siue viro: siue mulieri videtur esse peccatum mortale. Dicit enim Augustinus quod sacramenta talia sunt unicuique cum quali conscientia quis accedit ad ea. id est quod i. Cum ergo matrimonium unum sit ex sacramentis et esse eius consistat in contractu per verba de presenti: non in copula carnali. Alias non fuisset verum matrimonium essentia liter inter Mariam et Ioseph. Sequitur quod contrahēs in mortali peccat

mortaliter: imo *De. d. pal. in 4.º di. 7. q. 2. videt dicere qd nō sufficiat cōtritiō sed sit necessaria etiā confessio. dicit. n. qd in omni sacramēti susceptiōne post baptisimū obseruāduz ē hoc ei qd post baptisimū peccauit mortalit̃r vt nō accedat ad aliqđ sacramētū ētritus: nisi p̃us faciat p̃fessionē. r rō ē qd sicut baptisim⁹ ē ianua omnium sacramētoz añ quē nullū suscipi p̃t vel dz: ita p̃nīa ē scđa tabula post naufragiū. vñ post naufragiū. i. mortale eō / missū post baptisimū null⁹ ētritus dz accedē ad sac̃m aliqđ nisi p̃fessus In cōfessiōe aut p̃ficiť p̃nīa inq̃sum sacramētū: qd sic per ministrū eccl̃ie datur r absoluit. Idē dicit. di. 17. q. 2. Ad dīcť tñ ibi in fi. qd nō tñ mortaliter peccat suscipiēdo vel ministrādo sacramētū postqđ p̃tritus est: cum sit iā deo coniunctus r penitens. Un r cōfessus in p̃posito: qđ tamen non sufficeret quo ad eucharistiē susceptiōem habēdo copiā confessoris fm Tho. r omnes alios. Septimo nota qd cōtrahens m̃rimoniū clādestine ita. s. qd nō possit p̃bari peccat mortaliter: qā p̃ceptū eccl̃ie agit. Item r qd cōtrahit siue occulte: siue manifeste nō intēdēs p̃here s; decipe ad extorquendā copulā r h̃i peccat mortaliter: qā vtīť fictiōe i sac̃o: r i dānū alterius. Itē r qd votū simplex habet castitatis añqđ dispēset. Itē r qd cogit aliquem p̃hē coactiōe absoluta vl cōditiōata Iniuriat. n. ei nōbilit cū m̃rimonia debeāt esse libera fm oīa iura. Itē ex cōicat⁹ exis sciēter si p̃bit matrimo / niū peccat mortaliter.*

De p̃sumatiōe m̃rimoniū r actu cōingali: r ibi qñ ē mortale: qñ veniale:

r qñ nullū.

Ca. 28.

*Estqđ aut dictum est de matrimonio quo ad desponsationem seu promissionē de futuro: r quo ad ratificationem seu cōtractum per verba de presenti. Nūc videndū ē d cōsumatione eius p copulam carnalem: r circā hoc p̃ponētur plures casus in quibus actus coniugalis est mortale peccatum. 2.º casus in quibus est veniale. 3.º qñ act⁹ ē meritorius r qñ indifferens. 4.º de nuptijs r benedictiōe que ipsum ordinariē pcedūt. Quātū ad p̃mū. *De. de pal. in 4.º di. 32. q. 3.* ponit nouē casus in quibus ē peccatū mortale actus cōingalis. Primus ē qđtū ad intentiōis iordinationē effrenate libidinis: qñ. s. fers intentiō ē lūmītes m̃rimoniū: idē. s. facturus cū q̃cūq; altera q sibi occurrēt vl cū eadē si n̄ eēt sua vxor vt satiffa / ceret voluptatē suē: vl ipi delectatiōi venerce iherēs vt finī vltio. 3.º die / ro. dicit qd sapiēs iudicio. i. s; rōnē dz diligē vxorē nō affectu. i. passiōe: non regnet in eo impetus voluptatis: nec p̃ceps feras ad coitū. 32. q. 4. origo. S; qd vt idē *De. dicit actib⁹* nō habēribus meremur r deimeremur: hoc itelligēdū ē qñ actu h̃ cogitat. s. talem iordinationē intentiōis: r idē vī dicēdū qñ vir vxorē cognoscens animo delibato ad aliā intendit: quā carnalit̃r diligit: r similit̃r de vxore cū ad alium mētem figit. Secundus casus ē qđtum ad locū in quo talis actus exercet⁹: v; in loco sac̃o. Circa hoc tñ quidaz dicunt: vt Ricar. in quarto qd si necessitate guerrarum in aliquo loco sac̃o vnde exire non possint pro longo tempore: licet vtriq; exigere et*

reddere debitum: quia non est iniici-
tus laqueus animabus propter mundi-
ciam loci sacri. Sed si paruo tempo-
re: tunc debent abstinere tempore ne-
cessitatis et tribulationis. Ita et Mo-
se et filij eius et pecora continuerunt te-
pore diluuij. De. tamen de pal. repro-
bat istam distinctionem: et dicit sim-
pliciter mortale esse et illicitum: quia
et si non possunt alium locum habere
non debent propter hoc locum sacrum
polluere: cum hoc non sit necessitatis
sicut ibi emitte vinum. Siue ergo
non habeatur alius locus: siue possit
haberi alius locus: adhuc certum est
quod non licet petere sed nec reddere te-
netur alteri id quod reddi non potest
sine irreuerentia loci sacri. Nam pro-
pter hoc indiget reconciliatione quantum
est ex natura facti: etiam secundum Jo. and.
licet per accidens si est occultum non
egeat reconciliatione quod etiam ponit
Jo. an. et Hosti. Unde sicut effusio san-
guinis etiam si non fiat a priuato sed
a iudice cui alibi licet locum sacrum vio-
lat ibi facta: etiam si sanguis non ca-
dat in terram: etiam seminis effu-
sio: siue ab extraneo viro: siue a suo
marito polluit locum: etiam si non ca-
dat in terram. Et licet iura antiqua non
faciant mentionem nisi de pollutione
que fit per adulterium: ex de adul. c.
significasti. Equaliter tamen iura no-
ua dicunt de effusione seminis et san-
guinis. Tho. et Pet. de palu. in 4. di-
cunt quod simpliciter non tenetur coniux
reddere debitum in loco sacro: quia non
ita tenetur in omni loco sicut in omni tem-
pore reddere debitum. Nam tempus violari
non potest sicut locus per hoc violatur: sed non
in omni alio loco nisi seruata debita

honestate: quia non in publico. Ut
autem veniale sit vel mortale: de hoc
nihil dicunt. 3. casus est quantum ad mo-
dum: cum. scilicet. modus est contra mate-
riam. Sed dicit Tho. in 4. in exposi-
tione littere: quod versus coniugij contra
naturam potest dici dupliciter. Uno
modo cum pretermittitur debitum
vas. et hoc semper est mortale secundum omnes
doctores. eo quod plures sequi non possunt: et etiam
tota intentio nature frustratur. Unde
Aug. 32. q. 7. de adulterij. postquam aliquas
species luxurie nominatas subdit horum
pessimum est quod est contra naturam: ut si
vir membro mulieris non ad hoc co-
cesso uti voluerit. Nec ibi. Unde nul-
lo modo debet vxor viro in huiusmodi
assentire. Non enim excusaretur a pec-
cato mortali quantumcumque cum animi di-
splicentia hoc faceret: nec timor vel sus-
ferentia verberum vel futura incō-
nientia viri eam excusaret: nisi omnino
ei violentia absoluta inferretur a qua se
non posset defendere. Sed ex hoc pos-
set in futurum ei debitum negare lici-
te. Secundus modus contra natu-
ram est quando seruato debito. vase
pretermittitur modus a natura insti-
tutus quantum ad situm: ut dicitur in su-
confess. est ut mulier iaceat in dorso
et vir supergrediat super ventrem eius:
et hoc modo aptior fit conceptio. Quando
ergo recedit ab isto modo situ: dicunt
aliqui quod si seruetur modus contra-
rius: ut quia vir nubit in feminam
id est mulier supergreditur virum quod
peccat mortaliter: ut Pet. de pal. Hen-
rich: super. c. inquisitioni de senten-
tiis. Idem videtur sentire Suius in su-
viciozum. Assignat autem prouisionem: quia
talis modus non puenit seminis. infusio

quo ad virum: nec feminis receptio
quo ad mulierem: et sic videtur impe
diri proles generatio intenta a natu
ra. Si autem alio indebito modo
seruato tamen debito vase utat. *Di
stinguunt De. de pal.* Quia aut hoc fa
cit precise causa voluptatis sine aliq
nec. sitate aut rationabili causa: et tunc
dicitur esse simplex mortale: quia non
est vxor eius: nisi quo ad actus natu
rales. Aliter enim agendo abutitur
sacramento coniugij. Sicut qui per
uerteret usum et ritum alterius sacra
menti: scienter esset transgressor: pre
ceptum: non solum in essentialibus sed
etiam in accidentalibus. Aut hoc fit
ex causa rationabili: puta propter pe
riculum suffocationis partus prop
ter quod tinet modo debito ad vxorem
accedere: sed ex alia parte accedit qd
debita: seruato tamen vasculo mulie
ri: nec scienter semen ab extra effun
dit non erit mortale. Ideo si faciat hoc
ex alia infirmitate. *Enil.* etiam *iglo.*
Rai. dicit qd cum hoc fiat propter pe
riculum suffocationis vel egritudine
vel aliam indispositionem corporis po
test esse sine peccato. Quanto autem
magis receditur a naturalitate mo
di: tanto grauius peccat. *Sz Alber.*
ma. dicit in. 4. qd nihil eorum que fa
cit vir cum vxore in actu coniugali ser
uato debito vase est de se mortale: sz
potest esse signum mortalis concupi
scentie quando ei non sufficit modus
determinatus a natura. Sed alium
modum inuenit causa delectandi: cum
non subest causa infirmitatis vel alia
causa rationabilis. Ex quibus dictis
videtur sentire qd non impeditur ge
neratio proles per tales modos inde

bitos seruato debito vase qui fuit ma
gnus philosophus. Et hanc rationem
videntur assignare qui dicunt alios
modos esse mortales. scilicet impedi
mentum proles concipiende. *Dare*
qd in tali excessu reprehendendi sunt
coniuuges: et qd abstineant se: um non
subest causa. Inducende sunt ad hoc
etiam vxores qd viris a quibus comu
niter hec procedunt non consentiant
in huiusmodi. si tamen vltimo amore ver
borum vel incontinentie virorum eis
assentiant: non possunt ex hoc argui
de peccato mortali: ex quo de se illud
mortale non est *fm Alber.* *iflam* o i
tentone viri exigentis: qualitercunq
non habet ipsa iudicare: vt per hoc pos
set ipsa ei debitum negare: nec de fa
cili precipitanda est sententia de tali
modo qd sit mortale de se. *Quar*
tus est ratio abortus tempore con
ceptus vel partus: si probabiliter ti
metur: quia contra charitatem est: qd
qs velit delectari cum permittit vite
proles. Sed pro maiori declaratio
ne huius: sciendum est *fm Petrus* et
Ricar. in quarto: qd tempore preгна
tionis reddere debitum non est pec
catum: et reddere debet si non est pe
riculum abortus. Potest etiam exige
re in dicto casu absq; mortali: qd ma
trimonium non solum est in officiu:
sed etiam in remedium: vt dictum e
st. Sed vbi esset periculum probabile
abortus non debet exigi nec reddi.
Alias est mortale *fm Petrus* de pa
lude qui etiam dicit qd petere debi
tum tali tempore semper est veniale:
si tamen non sit periculum abort
sus: et maxime mulieri: quia pre
gnantes magis appetunt coitum:

fm medicos. Sz valde reprehensibile est vt homines non contineant tempore conceptus: quod bestie faciunt. Nam elephas ad impregnatum non accedit. Et Plinius dicit qd tempore conceptus cerue femine a maribus discedunt: donec a partu purgentur. Et vt dicit Jo. de sancto Seminiario. in. li. 5. de similitudinibus. Nam qd exigit materia qm non sit pulchrum dicere vel audire: vtile tamen est scire: qd qm matris mulieris claudatur post pregnationem: tamen ex delectatione mouetur aliqui et aperitur vt dicit Auicenna. et ideo imminet periculum abortus: quod etiam refert De. d. pa. vbi. s. Et propterea Hiero. vituperat accedentem ad pregnantem. 32. q. 4. origo. Et videtur magis esse periculum abortus circa principium conceptus: quia tunc matris propter delectationem aperit aliqui: et materia nondum perfecte coagulata dissipat et effundit et istate partu e periculum ne partus suffocet. Post partum autem dum mulier e in puerperio exigit vel reddere debitum neutri est mortale: nisi adhuc mulier ex partu esset infirma: et propter hoc e periculum mortis vel aggrauationis infirmitatis fm De. de pal. cui satis concordat Ricardus. in. 4. dicens: qd mulieri si e purificata ab illis corruptionibus et commotionibus que sunt in mulieribus aliqui tempore post partum reddendus est debitum si petat: et petere potest absque peccato: qm non sit impletum tempus purificationis quadraginta dierum. Sed ante istud tempus. s. talis immunditie abstinere oportet: uterque saltem debito congruitatis. Et sic intelligendum est illud. Greg. c. ad eius concubitum. di.

5. Idez Enil. Et quis decens e abstinere de coi consensu ab actu coniugali quousque abstinet ab ingressu ecclesie: non est tamen necessarium immo exactus tenetur reddere: nisi ob stet infirmitas. Et qm ad ingressum in ecclesiam posset mulier quadraginta diebus expectare: vbi est talis consuetudo: nec tenetur interim ad auditum diuinorum. Potest etiam qm citius purgata est: et post partum intrare templum si vult ex deuotione sua absque peccato: vt. di. 5. cum enixa. et extra de puri. post par. c. i. Nec obstat: quia i veteri lege mulier in partu masculi quadraginta diebus omnino arcebat ab accessu in templum: et per octuaginta in partu femine: vt patet in leuitico: quia illud fuit ceremoniale. Unde non ligat nec ex eo qd in lege hoc habetur: sed ex consuetudine ab ecclesia tolerata. Potest etiam expectare quinquagesimum diem si vult ne intret ecclesiam: vt dictum est. Modus autem introducendi talem mulierem in ecclesiam per sacerdotes nullus determinatus est ab ecclesia. Unde seruandus est mos patrie: et si etiam sine tali cerimonia intraret non ex conceptu vel ex ignorantia: vel qd in his copia sacerdotis et huiusmodi: non credo e peccatum saltem mortale: dicitur tamen seruari consuetudo: di. 3. illa. 5. casus est tpe menstruum: circa qd distinguendum: quia si naturalis et quasi continuus sit huiusmodi fluxus a quo mulier dremozysa: non interdicitur petito vel redditio debiti: quia qm est infirmitas continua: vel nimis diuturna: periculosum esset coniungi aliquibus prohibetur tunc et mulier concipere non pot fm

quosdam: et sic non timetur de prole.
Unde tunc veniale est petere: cum non
speretur proles: imo nec veniale si fi-
at propter evitandum fornicationem
in se vel in alio: et in hoc concordat doct.
Sed si fluxus sit naturalis qui est se-
mel coiter in mense secundum Ric. tunc cir-
ca hoc sunt varie opiniones et contra-
rie: propter quod dicit Guil. q. 256.
Sed in huiusmodi non debet precipi
tate suam: sed reprehendere et probi-
bere quod tunc potest: nec propter hoc de-
bet negare absolutionem nolenti ab
huiusmodi abstinere exactioe vel red-
ditione debiti in tali tempore. Item Pet.
Bona. Hug. dicunt q. tunc exigere
scienter est peccatum mortale: tunc quia
est contra preceptum legis. leui. 18. tum p-
pter periculum interfectionis prolis
si tunc conciperetur: sed reddere non est mor-
tale. Pet. de pal. plenius declarat istam
materiam dicens in. 4. di. 32. Et dicit
q. non videtur mortale: tunc scienter
petere vel reddere quia dicit Hiero. su-
per Isa. q. tunc concipiuntur membris
priuati ceci leprosi: ut quia parentes
non erubuerunt in conclau. commisce-
ri eorum peccatum patenter et aper-
te redarguatur in paruulis. Mulier
q. si sine scandalo viri potest se excu-
sare: sed subterfugere: alias peccat cum
dolore reddendo. Bonau. et Pet. sic
dicunt: q. exigere scienter est mortale.
Sed hoc non videtur quia est maior ti-
mor de interfectione prolis tempore
menstruorum quam tempore lepre. tem-
pore autem lepre petere non est mor-
tale: ergo nec tempore menstruorum
nec valet solutio eorum dicentium: quod
lepra est morbus continuus menstru-
um momentaneus: quia si se expone-

re periculo generandi leprosum esset
mortale de se: ubicumque esset idem picu-
lum esset idem peccatum: et licet facere in iuo-
re quod non licet in alieno: dum tamen hoc
non intendatur. Et paulo post. Circa
istam materiam ponit sex conclusio-
nes. Prima est q. non est mortale red-
dere etiam scienter ex parte mulieris
nec per consequens ex parte viri: ex quo
certior non vult abstinere. Secunda
est q. non est peccatum petere ignorantem
infirmum. Tertia est q. sciens in-
firmitatem: sed nesciens monstrum solere
generari: quod non erat facturus si sciret
etiam non peccaret mortaliter. Quarta
est sciens non generare: vel probabiliter cre-
dens: ut quia senex: vel non consuevit
tunc concipere: similiter non peccat sal-
tem mortaliter. Quinta est etiam si
credens q. probabiliter conceptura sit
etiam monstrum non peccat mortali-
ter: sicut in leprosa in qua est maius pe-
riculum quam in menstruata naturaliter.
Circumstantia autem que non mutat
speciem nunquam facit de veniali morta-
le: circumstantia autem temporis nun-
quam facit aliam speciem: unde cum hoc
non sit mortale si sit nisi propter prolem:
et est idem non minus periculum in le-
prosa quam in menstrua q. 22. Quod
autem dicitur q. hic haberet nimis con-
tinere: puta per totam vitam. Ille au-
tem cuius est uxor menstruata per pau-
cos dies non variat speciem luxurie
quia cognoscere quandoque eam que
paritura est monstrum non differt spe-
m in genere moris et rationis causa qua
prohibet ad tempus accedere: quando
est temporalis: prohibet in perpetuum
quod est perpetua: quod precepta negatiua
obligant semper et ad semper.

Unde si esset prohibitum accedere ad parituram monstrum ad semper obligaret. Unde potest dici qd illud preceptum Leuitici decimo octauo. Ad mulierem menstruatam ne accedas sit iudiciale: unde modo non ligat: vel non de sua vxore sed de alia muliere. Consulendum est igitur sic mulieri. Aut mulier scit vel probabiliter credit virum se exosam habiturum audiens ab eo de menstruo suo et tunc non tenetur reuelare: sed reddet debitum sine peccato: et ille propter ignorantiam non peccat. Aut non credit qd propter hoc habebit eam exosam: sed credit qd propter hoc non dimittet quin cognoscat eam: et tunc etiam non debet dicere ne eum faciat grauius peccare: et tunc vterque excusatur a mortali: ex hoc potest perire vxor ex alijs vicibus quibus reuerti non acquieuit. Aut neutrum. i. credit. s. qd ex reuelatione menstrui: nec propter hoc habebit exosam: nec eam cognoscat et tunc si credit qd adulterabitur vel peius faciet non debet etiam dicere sed reddere. Aut nihil horum sed credit qd abstineat: et tunc sibi dicat: qd si audiens non acquiescat reddens non peccat: sed petens peccat non tamen mortaliter. Hec Pet. de pal. Sextus est quando coniunx voluptatem preuenit et prouocat diuersis modis: vt manibus vel cogitationibus: vel vtendo calidis et incentiuis vt possit pluries coire. Hoc tamen non simpliciter est intelligendum: sed quando in talibus preparatorijs propter se delectatur: sicut si cofricationibus impudicis merba attractendo sequitur pollutio ex vas debitum: non est dubium qd est mortale:

qd omnis pollutio exordinaria mortale peccatum est que vigilando peccatur. Idem videtur si diu insistat in huiusmodi modis non intendendo venire ad actum conjugalem: sed finem in his ponere. Sed si quis causa generande proles vel vitande fornicationis in se vel in socio: aut debitum reddendi cum alio sit impotens se prouocet elu: vel potu calefactorum vel osculis vel amplexibus quibus etiam animalia se prouocant: vt Columbi et Urse: vel alijs alijs tractibus in quibus non querit propter se delectari: sed solum ad actum illum preparari non videtur peccatum: quia licet iniurare naturam corporis ad obediendum recte rationi. Itē si hoc facit vt sit potens cognoscere vxorem propter delectationem: quam tamen vellet cum alia experiri tunc grauius preueniendo delectationem: non tamen mortaliter: quia non querit in hac delectari prouocatione: sed in actu conjugali: unde videtur idem spiritus quod de fine. Itē qui semē fundit extra ne habeat plures filios quos nutrire non posset rem detestabilem cum Iude filio facit. et est mortale: et reducit ad quitum id est contra naturam. Si autem ante completionem actus se retrahit: nec semen emittit eadem intentione non videtur mortale peccatum: nisi forte ex hoc mulier ad seminandum prouocaretur. Sed si propter hoc omittit cognoscere vxorem ex comuni consensu: nec negat debitum non videtur qd peccet etiam venialiter: quia licet appetere si plures habere quod possit nutrire: nec tenetur ipse debitum petere: nec actus inchoatum consummare: nisi vxore petente. Hec omnia Pet. excepto quod dicit Alber.

Septimus casus est contra actus conjugalem: quod est mortale in ne-
gante debitum petenti omnino si nō
habeat causam rationabilem: cuius scri-
ptum sit in prima ad cor. 7. vir uxori
debitū reddat: et uxor viro: nolite frau-
dari inuicem nisi ex consensu ut va-
cetis orationi. Et assignat Pe. d. pal.
in. 4. di. 32. duplicem rationem.

Prima est quia sicut seruus est in po-
testate dñi: ita vnus coniugum est in
ptate alterius: quo ad redditionem
debiti. prima ad cor. 7. Vir non habet
ptatem sui corporis sed mulier et ecō-
uerso. Sed seruus tenetur de necessi-
tate precepti exhibere dño suo obse-
quium debite seruitutis. ergo &c.

Secunda ratio est quia sicut est con-
tra iusticiam alienum rapere inuito
dño: ita contra iusticiam est alienum
petenti non reddere: nisi contra hoc
legitima exceptio habeat: sed p̄mū
est mortale: & secundū. Sed corpus
vnus coniugū est alterius res q̄tuz
ad actū matrimoni: ergo q̄ denegat
alteri coniugū corpus suū q̄tuz ad
actum matrimoni peccat mortalit̄:
nisi ut dictum est habeat causā legiti-
mam denegandi: ut dicetur. Debet q̄
alter alteri reddere quocunq; tēpore
etiam sacro ut quadragesima solēni-
tatibus: et h̄i quocunq; petat: siue ex-
presse siue interpretatiue: ut p̄ nut̄ et hu-
iusmodi: q̄ non refert quocunq; q̄s ex-
p̄mat voluntatē suā verbis vel factis
ff. d. legibus. l. d. qbus. Et maxime in
firmiori vasculo in hoc cōpatiendū
ē: q̄ verecūdius est mulieri petere: et
quacūq; intentione alter coniugum
petat debitū: siue cā prolis: siue causa
satiande libidinis: dūmō nāliter non

debet negare alius: non habēdo cām
sufficientem excusantem: nec hoc est
reddere gladius furioso: sed magis p̄-
uidere ne incidat in damnabiles cor-
ruptelas: sicut in teutonia: uxor cuius-
dā militis negātis in vigilia palce de-
bitum: quia continuerat tota quadra-
gesima frēm eius ip̄tūit et negātem
ingulauit: et reuersa ad virū dixit: hoc
tu fecisti: q̄ me facere coegisti. .i. non
reddendo debitum. Alia quedā sup-
posuit se iumento. Unde et p̄lus. 7.
ethi. dicit q̄ concupiscentie venereorū
quibusdam infanias faciūt: et hoc nisi
dissuadēdo cessare faceret ab exactō-
ne d̄ consensu eius. Idem Ric. Pe. et
Tho. qui etiam dicit q̄ vir non debet
admonere nec mandare uxori: ut nō
petat nisi ob rōnabile causā: nec petē-
tem debet auertere cum multa instā-
tia: et negare p̄pter multa pericula.
Et nō q̄ Aug. de ancho. super epl̄as
Pauli. dicit q̄ tripliciter p̄tingit uxori
petere debitum a viro. Uno mō ver-
bi exp̄ssione. 2. ex signi demonstrati-
one quando hoc vir perpēdit ex aliq̄
signo vel nutu. 3. ex nature additione
q̄ scit naturā rōnabilr̄ debere hoc
petē: sciēs tamen ipsā esse verecunde
nature: et p̄pter verecūdiā n̄ petē. nō
solum q̄ primo et 2. casu sed etiam 3.
mō petenti debet reddere: q̄ vir inq̄-
tum potest debet conari ut faciat uxo-
rē continentem tam debitum reddē-
do q̄ signa beniuolentie ei ostēdēdo
et cum ea familiaritate conuersando
Idē de uxore erga virū intelligēdum
Sed q̄ nō ita verecūdant viri in hoc
ideo non dicitur de eis. Sed in hoc
aliquando offendunt uxores: quia ex
ira vel indignatiōe contra viros siue

rōnabili cā denegant debitū & aliqne
 sub p̄tēxū deuotōis: vt q̄ est quadra
 gesima vel solennitas magna: vel for
 te volunt cōicare in aliquo festo de
 negant debitum. Et siquidem faciūt
 hoc rogando vel p̄suadendo viris vt
 voluntarie abstineant laudabile est.
 Si autem non acquiescunt sed h̄ oīo
 volunt & scandalizantur ex negatio
 ne male possunt excusari a mortali.
 Qd̄ autem dicitur i p̄ncipio quadra
 gesime: Egre diatur sponsus d̄ cubili
 suo & sponsa de thalamo suo. Joel. 2.
 & 33. q. 4. c. 1. & se. q̄ in vigilijs & festini
 tatibus debent coniuges abstinere ab
 actu coniugali: & de conse. di. 2. c. oīs
 homo. dicitur q̄ p̄ trel v̄l quatuor di
 es vel quinq; ante cōiōnem sumendā
 debēt coniuges abstinere. Hec omīa
 intelliguntur de consilio reuerentie
 & vtroq; contentiente: vt dicit H̄. 2. 33.
 q. 4. h̄. hec autem. Et s̄m Archi. i ro
 si. & Tho. & Ric. in 4.º & non de neces
 sitate obedientie. Unde non seruan
 do exigens debitum non peccat mor
 taliter: sed venialiter potest peccare:
 nisi faceret in contemptū festi vel ec
 clesie: quia tunc mortale esset. S; red
 dens in nullo peccat s; tenetur ad h̄
 de necessitate: alīs grauit̄ peccaret.
 Non. n. ecclesia inicit laqueos aīab⁹
 27. q. 1. viduas. sed ad meliora prouo
 cat exhortando non precipiēdo. Lau
 ti ḡ debent esse p̄dicatores & confesso
 res in hac m̄a: & ita hortari ad casti
 moniam: q̄ non inducant vnum ad
 iniusticiam: & alterum ad incontinen
 tiam.

Quando coniunx nō tenetur red
 dere debitum.

Capit. 29.

Assus autem in quibus dicitur
 non tenetur reddere debitū
 alteri petenti: nec peccat non
 reddendo: ponit De. in 4.º di. 32. esse
 sex. Primus est licet ipse ponat eū
 in secundo loco cum ex hoc sequitur
 periculum persone reddenti debitū.
 Nam non tenetur ad hoc nisi salua
 conscientia subiecti: sicut natura pri
 mo retinē: & nutritiue & augmētatiue
 gratiam subiecti quam ministrat ge
 neratiue gratia speciei. Imminet au
 tem ex multo coitu periculū p̄pter
 qd̄ dicit p̄hs de lon. & bre. vi. in. c. vlti.
 p̄pter qd̄ sp̄ma amplius emissum de
 ficiat senescit cito: p̄pter qd̄ mulus lon
 gioris vite est equo & asino ex quib⁹
 genitus: & femelle masculis si mascu
 li sint coitiui: p̄pter qd̄ masculi p̄sce
 res breuiore vite sunt femell. Si au
 tem infirmus vel vulneratus esset co
 itus sibi mortalis esse posset. Et idem
 dicitur de balneis vel a balneis aliq
 bus subito reuertenti: vnde tunc red
 dere non tenetur. Ex isto p̄ncipio di
 cūt aliqui probabiliter: q̄ si vir ē fur
 & incorrigibilis propter qd̄ vxor con
 tinue piclatur cum eo ad mortem
 p̄ iusticiam rectorū q̄ potest fugere &
 virtutem relinquere ne moriat̄ cū eo.
 Secundus casus est de impotentia:
 p̄pter quem quis excusatur: quia f̄z
 iura impossibiliū nulla est obligatō
 siue p̄pter actum p̄dīantem: qd̄ tam
 non locum habet in muliere cōiter:
 siue p̄pter aliam cām. Ita tamen q̄
 si p̄pter culpā suam peccauit reddē
 do se impotentē indiscreta afflictōe
 vel p̄iā imputat sibi: & si p̄pter hoc
 alius incidit in dānabilez corruptelā
 S; multo minus excusat̄ si impotēs

q

est effectus ppter alias illicitas corru-
ptelas. Nec igitur viro iniungenda est tã
gravis pñia q̄ fiat impotens ad red-
dendum debitum vxori iuencule et
feruenti: puta ieiunia et vigilie que d̄
siccant sp̄ma. Itã multum vigilãtes
raro sp̄matizant: nec in somno meri-
diano: qui est tenuis fit resolutio: nec
in sōno solliciti de lectione vel sermo-
ne sed in p̄fundo sōno: maxime i au-
roza digestionē completa: hora et sã-
guis etiam ppter ieiunia minuitur.
Unde raro in quadragesima et sine
cena. Retulit medicus quidam virũ
quendam ad siccitatem p̄sice dedu-
ctum: q̄ post prandium statim cōsue-
nerat cognoscere vxorem. Nec etiã
vxori consulendum est facere tã grã-
des pñias vt reddatur deformis suo
viro: vel sit in maciem vel in p̄niciem
sue plis vel impedimentum concep-
tus. Nec tamẽ tenetur vir vti calidis
vt sit potens: sed sufficit q̄ se non faci-
at impotentem. Ad hunc casũ redu-
citur quãtũcũq̄ nō potest reddi sine
peccato rōne loci vel voti p̄ter facti
de continendo vel alia cã qua fit im-
potēs vel impossibilis de iure. Ter-
tius casus est de fornicante: q̄ forni-
canti non tenetur alius debitũ reddẽ
cũ dñs p̄mittat ob fornicationem di-
mitti. s. quo ad actum coniugij: et hoc
nisi et ipse fornicetur postea: quia pia
delicta pari cōpensatiōe tollunt: aut
debitum petierit: sic sibi reconcilia-
uerit: vt dicit papa de lothario et the-
berca. Et ad istum casum reducitur
omne peccatũ vel crimen ppter qđ
coniunx p̄dit ius petẽdi debitum: vt
puta si scienter alter baptizet: vel tene-
at ad baptismum extra necessitatem

p̄prium filium: vel tenet in confirma-
tione et h̄i: quia ex quo actor perdit
ius petendi: reus habet ius non debẽ-
di et negandi seu excipiendi: et d̄ hoc
plenius. j. Quartus casus est in le-
proso: quando. s. d̄ hoc imminet sano
periculum mortis vel similis infectio-
nis ex redditione: nec etiam tenetur
cohabitare sanus: quando etiã ex ip̄a
cohabitatione immineret piculũ tale
quo supposito loquuntur iura: et de
coni. lepro. c. 2. Utrum autem ex
redditiōe debiti et h̄i imminet pe-
riculum infectionis querendum eẽt
a medicis et eis credendum. Dicunt
autem medici q̄ viro accedente ad
leprosam imminet ei magis periculũ
infectionis q̄ mulieri si cognoscatur
a viro leproso: et istud nō videtur or-
bium quando mulier est infecta vlti-
ma specie lepre: que dicitur leonina
in quo casu vir non tenetur reddere
Si v̄o non esset nobiliter infecta: ita
q̄ non imineat piculum tenet reddẽ
et multo magis mulier viro leproso
cuz non tñ ei imineat piculũ. Lepra
enim supueniens non soluit m̄i mōi-
um s̄ctũ de pñi: sicut soluit sponsa-
lia nec excusat a redditione debiti: nisi vt
dictum est cum piculũ iminet: nō ob-
stante q̄ filius gñetur leprosus. meli⁹
est. n. sic esse q̄ non eẽ: nec alius p̄hi-
bet vti iure suo: q̄uis alteri malũ in-
ueniat tẽporale: maxime si sibi imi-
neat piculũ sp̄uale: puta si incideret i
damnabilem corruptelã: quia lepro-
si ppter iteriorẽ calorem dicunt m̄ltũ
appetẽ actum illum non tñ tenentur
cohabitare in domo cum leproso: q̄
magis inficerent ex diutina conuersatiō-
ne q̄ ex vna coniugatiōe. Sed d̄ prope

domum manere fm Albert. & cōem
opinionem. Hof. tamen dicit q̄ ma-
nenti leproso separatim a leprosis cō-
iunx̄ sana tenet cohabitare: non autē
si maneat cum leprosis: sed p̄ma opi-
nio probabilior: extra de coniu. lepro-
so. c. 2. Quintus casus est cū habēs
impedimentum exigendi ratione vo-
ti vel affinitatis exigit. Itā q̄uis hīs
votum simplex si contrabat t̄z ma-
trimonium: tamen exigere non po-
test debitum: sed exactus tenetur red-
dere & exigendo: q̄uis Jo. an. in de-
creta. rursus. extra qui de. vel vo. vi-
deatur quasi dicere q̄ non peccet: n̄
subdit: q̄ quia Tho. in 4. tenet q̄ ta-
lis peccat mortaliter: quia facit con-
tra votum: cum adhuc illud possit im-
plere q̄tum est ex parte sui. s. vt non
exigat: ideo teneamus eū eo. Et hoc
nisi dispensetur: & quia in voto conti-
nentie solus papa dispēsat: ideo a pa-
pa est petenda dispensatio: q̄uis ali-
qui vt Huil. dicunt ep̄m in hoc posse
dispensare. Similiter qui cognouit
cōsanguineam vxoris postq̄ contra-
xit p̄ verba de presenti cum ea: l̄z m̄i-
moniu iam contractum p̄pter hoc n̄
dirimatur: tamen talis phibetur ab
exactione debiti vxoris: sed non a red-
ditiōe: & si petat peccat mortaliter
quousq̄ secus in hoc dispensetur. Et
dicit De. de pal. i. 4. q̄ in hoc potest
ep̄s dispensare: q̄d n̄ non est clarum
de papa non est dubium. Qui etiam
est ingressus religionem approbataz
aliquam non animo probādi sed fir-
miter p̄suerandū: & postea egressus
ante p̄fessionem contrabat: quia talis
ingressus habet vim voti simplicis:
vel fm aliquos vim voti solennis exi-

gendo debitum ab vxore peccat mor-
taliter. Et si hoc haberet vim voti so-
lennis nec etiam posset reddere absq̄
mortali: nisi secum dispenseretur a pa-
pa. sed de hoc. j. ti. de religiosis. Dicit
etiam Huil. q̄ in illis locis vbi p̄sue-
tum est q̄ prius adhibeatur b̄dictō
nuptialis ante cōsumationem m̄imo-
nij si absq̄ dispensatione hoc vitatur
iungio an̄ benedictionem & sine iusta
cā peccat mortaliter. Sed Ric. in 4.
magis declarans dicit q̄ q̄uis actus
coniugalis sit regulariter licitus: t̄n̄
aliquo modo vel aliquo tempore p̄-
accidens p̄t esse illicitus: & hoc p̄p̄
scandalum proximi: vt in m̄imonio
clandestino anteq̄ ecclesie innotescat
vel propter ecclesie phibitionez que
alicubi prohibet coniuges carnaliter
commisceri ante solennitatem matri-
monij: quam tamen solennitates qui-
dā dicunt obseruandas: & contrari-
um phiberi respectu actus petendi
debitum non reddendi: unde t̄nc pec-
caret exigens & non reddens: & l̄z āte
h̄i benedictionem exigens mortalit̄
peccat: tamen postq̄ semel exegit nō
peccabit vlt̄ius fm quosdā nisi r. o
no contēptu exigat. Et dicit etiā tho.
in 4. q̄ si sponsa admittat sponsum
ad actum coniugalem ante benedicti-
onem credens eum velle cōsummare
matrimonium non peccat: nisi appa-
reant signa fraudis expressa: vt si sit
conditio multum distans p̄pter no-
bilitatem vel diuitias: tamen non te-
tur reddere de necessitate. Sextus
casus est quando alter coniugū ma-
net in adulterio manifesto tunc aliū
sciens hoc certe non potest exigere:
nec reddere debitum in adulterio:

q̄ z

manēti dūz. s. est incorrigibilis. Pre
sumitur autem incorrigibilis secūdu
Ric. quādo pertinaci animo corrigi
renuit: aut quando correctionē pmit
tens ex consuetudine relabatur: alias
exigendo vel reddendo peccat mor
taliter: quia facit contra constitutio
nem ecclesie s; Hug. 32. q. 1. siq; vxo
rem. 7 in alijs. c. Quidā tamen excipi
unt istū casū quando. s. exigeret qui ē
innocens timore incontinentie ne in
curreret in ipsam: quia tunc non pec
cat s; Archidi. post Petruz: qd etia;
recitat Joh. in sū. confes. Adulterans
quī q; peccādo in lege mīrmōy actu
cōiugali indignū se reddit non d; exi
gere nisi purgata culpa: alias peccat
Reddere tamen tenetur exactus fm
Rai.

Quando quis non tenetur dimit
tere coniugem adulteram.

Cap. 30.

207 1633
Ireca hanc mām humanius
loquitur Pe. de pal. in 4.º sic
dicens. Nō q; sunt quinq;
casus in quibus innocēs nō tenet di
mittere adulterātē cōiugem l; possit.
Primo. s. quando est occultum: quia
cessat rō de scādalo. 2.º qñ correctā
est: vel est spes de correctione. 3.º in
corrigibilem animo potest cōpescere
includendo 7 sic phibendo ne exeat:
7 q; nullus itret nisi ipse. 4.º quādo
plus cohiberet saltem ppter hoc q;
retinetur qñ exposita que eo ipso se p
stituet. 5.º quando timet sibi de incō
tinentia: q; nō tenetur vir plus corri
gē vxorē qñ dñs famulum: sed dñs fa
mulū vel seruū excoīcatū nō tenetur
expellere: sed licite pōt ab eo debitū;
seruitiū expetere: 7 tñ est min⁹ debitū;

qñ ab vxore vir. Sic g; cum detrimen
to iuris sui 7 periculo nō tenetur ex
pellere. S; q; timetur hic scandalū;
7 ppter scandalū phariseoz nō tenet
homo dimittere ius suū prius debet
exponere illis qui sciūt illā fornicari:
am q; non vt foueat eā in crimine: s;
magis vt eam cohibeat iuxta se reti
net: 7 vt eam cohibeat a peccato: et
cum hoc sit verisimile: siquis ex hoc
scandalizetur non est scandalū pusil
loz: 7 cum non potest dimittere sine
periculo suo licite potest eā retinere
Auctores qui dicunt q; non licet eā
retinere: loquūtur quando nō potest
sine scandalo vel ppter hoc q; retine
tur efficit deterior vel qñ non ppter
piculum suū hoc facit. De muliere
autē dicit idem Pe. q; non sic ipsa te
net virū dimittere: q; non habet sic
corrigere eū factor: 7 verisimile est q;
qñq; accedens ad vxorē tanto min⁹
accedit ad fornicariam. vnde cū isto
casu liceat viro adulterā retinere: mī
to magis econuerso 7 plus: quia cū
ipsa non habeat corrigere virū facto
sed verbo eū non tenetur dimittere:
nisi quādo noll; eā cognoscere nisi i
naturaliter. Tūc n. ppter hāc innālē
fornicationē tenetur dimittere quo
ad thoz: sic q; prius pmittat se occi
di qñ q; pñt fiat sic se abuti. Item p
pter fornicatiōz spūalē si timet ne co
habitando ipsa puerat etia; quo ad
domū tenetur ipsā dimittere: alias si
non timeret de hoc ius suū petere nō
phibetur: maxime ppter periculum
incontinentie.

Quando actus coniugalīs est pec
catum veniale.

In secundo principali vidēdi
sunt casus in quibus actus con-
iugalī est peccātū veniale: et sc-
lex casus sūm De. de pal. in 4.º di. 31.

Primus est quando pcedit aliq̃ o-
rdinatio rōnis sed non tanta: sicut ī
predictis casibus in quibus ē mortale:
puta petere tempore sacro: et si res-
pectus sit ad delectationem grauis est
culpa: venialis tamen: si ad lubricum
et infirmitatem sue mentis cuius est
consciū minus veniale: vix tamen cō-
tingit q̃ in precipuis festiuitatibus nō
sit veniale graue sūm Bonauen.

Secūds ē petere cā delectatōis īfra
līmites tñ īmūonij semp est veniale
sicut est comedere ppter voluptatez.
Sicut enim cibus ad salutem homi-
nis. Individui necessarius ē: ita coit⁹
ad salutē gñis: dicit Aug. Tertius
cum sit causa infirmitatis vitandē: q̃
q̃uis vtrūq; liceat scōrsum appetere
non tamen vnum ppter alterum: q̃a
hec cauda non est hui⁹ vituli. Quā-
tus quando incipit petere vel redde-
re bona intentione: postea mutet in-
tentionem: ita q̃ nunc vellet causa o-
leatōis: et hoc extra horam decis-
ionis seminis: quia tunc non habz esū
rōnis. Quintus q̃cūq; aliud in-
tendit q̃ ad id ad qd̃ ordinatur cōiū-
gium. s. vel ad plez vel ad reddendū
debitū. Sextus est q̃si hoc agit cā
vitandē fornicationis: licet hac inten-
tione contrahere non sit veniale. Sz
circa h̃ sūt due opiniones vt idē Pe-
trus de pal. dicit. Una est q̃ petere cā
vitandē fornicationis in se: et non ī al-
tero semper est peccatum: quia om-
nis sup̃abundantia passionis est peccātū
sed hic est sup̃abundantia passionis

hac cā petere g̃. Alij simplr dicūt
q̃ non est peccatū. Ric. vtrūq; opi-
nionem ponit in 4.º et neutram p̃fert.
De. vero de pal. vbi. s. per distinctio-
nem quandam vtrūq; concordat et
saluat. Aut enim talis cognoscit vxō-
rem cā vitandē fornicationis in se: q̃
uis possit alio modo vitare menti oc-
currente: sed magis vult isto modo
delectabili cuitare q̃ mō non delecta-
bili: vt domando carnē fugiendo cō-
fortia incitātia et huiusmodi: que pos-
set facilius vitare: sed vult cuz volup-
tate vitare: et sic est veniale: quia pre-
fert voluptatem carnis absorbentē
rationem: eo q̃ conseruat vsum rati-
onis et attingit ad finem. Et augu. po-
nit inter peccata venilia vti coniugio
non debita intentione: di. 25. s. alias
ea. et sic est vera prima opinio. aut il-
le exercet talem actum ad vitandam
fornicationem. non quia delectabili-
or: sed quia nō potest alio modo me-
lius eam vitare: ita q̃ voluptas non
mouet eum sed amor vitandē forni-
cationis: quia protunc non potest me-
lius vitare: puta quia habet loqui in
secreto aliquando mulieri de qua ex-
pertus est se tentari et h̃: et tunc nul-
lum est peccatum si proles non spera-
tur: quia tunc semper illa est premit-
tenda intentio: et sic verificatur secun-
da opinio: que dicit non esse peccatū

Quando actus coniugalī est me-
ritorius.

In tertio sūt explicādi casus
in quibus actus coniugalī est
meritorius: vel si non meritū
tamen nullum peccatū. Et ponit pe-
de pal. in quarto di. 32. q. 3. in princi.

q. 3.

quatuor casus in quibus actus coniugalis est meritorius. Primus est quando quis habens gratiam reddit debitum: quod est actus iusticie: quia reddit quod debet. Secundus est quando quis petit cum plura gratiam de: et ad cultum dei educande tempore loco et modo debitis: et hic est actus latrice siue religionis. Tertius est quando quis hoc facit ad preseruandum comparatum suum a fornicatione: et hoc est actus charitatis. Quartus est quando quis facit cum vitande fornicationis in se: quam probabiliter credit non aliter vitanda: ut dictum est in 8. precedentium. et videtur actus pudicie vel castitatis. quibus uero actus coniugalis est indifferens. nec meritorius nec demeritorius: puta cum coniungitur sine gratia uno de quatuor modis nunc dictis exerceatur illum actum: quia omnis actus qui est meritorius habens gratiam est indifferens non habens eam. non enim est meritorius propter carentiam gratie: que est principium merendi: nec demeritorius propter carentiam culpe in tali actu cui solus debetur peccata: quia possit esse coniugium sine peccato quantum ad actum eius probatur Inno. di. 26. Deinde per hoc quod deus instituit et mandauit actum coniugij dicens: Crescite et multiplicamini: et ante lapsum et post diluuium. Et si arguatur quod homo erubescit de tali actu quod est peccatum: quia erubescencia est de turpi quod respicit culpam. Respondetur quod erubescencia non solum est de turpitudine preueniente ad culpam: sed et ad ea que habent speciem culpe: talis autem est actus matrimonij eo quod est eiusdem nature in specie cum actu fornicationis: sed excusatur propter bona matrimonij ut dicitur. Est enim erubescencia non solum de malis culpe et de habentibus speciem mali: sed et de omnibus defectibus naturalibus: ut egestio et habet. Notandum est etiam quod actus coniugalis dicitur excusari a pecca-

to propter triplicia bona matrimonij: quod sunt fides ples et sacramentum. Unde Augustinus dicit: Omne itaque nuptiarum bonum fuit in penitus christi fides ples et sacramentum. Prolem cognouimus dominum christum. Si dicitur: quod nullum adulterium. Sacramentum: quod ibi nullum diuortium. Solus ille ibi carnalis concubitus non fuit. et quod officium. Pro cuius declaratione dicitur De de palam. 4. di. 21. quod cum actum huiusmodi sit triplex differentia: quia quidam sunt secundum se boni: ut deum colere: honorare parentes et habet. Quidam de se mali: ut deum blasphemare perjurare et habet. Quidam indifferentes: ut comedere lenare festucam de terra et habet. Boni actus de se non indigent excusatione: quia non sunt mali: nec habent ex se speciem mali. Unde non est malum vel habet speciem mali est illud quod indiget excusatione: mali actus de se non capiunt excusationem: quia ex quo mali secundum se sunt excusari a malo non possunt. Restat igitur quod actus indifferentes: qui sunt boni et male fieri indigent excusatione: cum habent speciem mali ex eo quod secundum speciem nature sunt idem cum actibus malis: et ea que tale actum excusant sunt circumstantie finis et obiecti et habet: que trahunt actum tale ad medium virtutis. Sed sciendum est aliquis actus est indifferens dupliciter. Uno modo per omnimodam equalitatem attrahendi a bono et malo: et tali actui non assignantur bona excusantia: et sicut lenare festucam commedere et huiusmodi: ita non fieri possunt bene sicut male. Alio modo sic est aliquis actus indifferens: quia quousque bene et male fieri possit: tamen de se tendit ad malum plusquam ad bonum: et sic rectus est malum: nisi aliquo modo trabatur

ad bonū sicut i sōno vel dormitione
q̄ pnt bñ z male eligi: tñ q̄ in eo liga
tur libet arbitrium: ita vt non possit
dormiedo bñ cogitare vl' bñ velle: hz
detrimentū boni ānerū rōi: vñ scdm
sōnū in se cōsideratū nō differt felix a
miso s̄z phm 2° ethi. vñ n̄ pōt sōnus
fieri nisi male nisi p̄t aliqd bonū re
cōpēsās illud dānū rōis assumat: pu
ta q̄ p' sōnū hō surgit promptior ad
bonū vtut: q̄ nimia vigilātia ēt vsuz
rōis p̄dit: iō sōn' de se ex h' spāl' d
sua nā regrit bona excusātia ipm: pu
ta cōuatiōē indiuidui: getatiōē vi
rium nālū: fortificatiōē digestiōis et
h'z: sic q̄ ē in iungio cogitat q̄ mun
di s̄t: z diuinit' ē z i illo actu nihil pōt
intelligere: iō talis act' indiget bonis
p̄dcis excusantib' a peccis. vñ Hiero.
sup Math. Cōnubia legitima carent
qdē p̄ccō: non tñ illo tpe q̄ carnales
act' gerūt dabit' p̄ntia sp̄s s̄cū: si p
pha ille iudicat' q̄ defuit ḡnatōis ob
sego. z. q. z. connubia. Et vt dicit ibi
glo. non intell' q̄ ḡra sp̄s s̄cū i illo
actu amittat: s̄z act' p̄phandi z spe
culandi tunc int' mittit: q̄ tot' hō ibi
carne' efficit'. Sufficiētia autē hōz
bonoz excusantiū sic sumit' fm pet.
vbi. s̄. M̄rimonium ē in officium na
ture: z fm h' hz bonū plis p fine iten
to p̄nciplr: q̄ nā tēdit ad cōseruatōm
sp̄i q̄ nō ē nisi p ḡnatōm i corporib'
z m̄rimonium ē in sed' diuine z hu
mane societatis: vt d̄f. C. de cri. expi.
heredi. l. aduersus. q̄ vxor eligit so
cia diuine z humane dom'. z 4° eth.
d̄f. Amicitia viri z mulieris ē nālī:
z includit in se bonū delectabile vtile
z honestū: z sic hz bonum fidei: put
fides est facere z cā. i. pmissa suare. s.

reddendo debitū z alteri n̄ se amisc
ri. 3° ē sacrm ecclē: z sic in eo ē bonū
sacri: put sua indiuisibilitate signifi
cat iunctionē ch̄isti z ecclē: z q̄ illa
signata fuit isepabilis: z vsqz ad mor
tē est efficit bonū sacri. z bonum qdē
plis z fidei non sp̄ bēt vel durat vsz
ad mortē: q̄ aliqui non ḡnat' ples: et
adulteriū cōmittit: s̄z bonū sacri. s̄. in
diuisibilitas q̄ ad vīnculum durat vs
qz ad mortē: z sic qdem illud vīclm
declarat' fm tres op̄iones: q̄ fm ali
quos ē pura z sola relatio ad solutū:
z forte rōis fm alios: qd vīclm ē in
corpore. i. aliq̄ dispositō ad ḡraz: z sic
in p̄ma vel in scda spe q̄litaris. fm vō
alios q̄ est aliqd reale s̄z subiectiue i
aia: qz dispositio ad ḡram gratuz fa
cientē: q̄lis ē dispositio sacralis q̄ ē in
aia: ibi potes vidē subtilis mā ē. De
4° s̄. de nuptijs in quib' cōsumat' m̄ri
monium: z vñ dicant' nuptie ostēdit
Ambro. in li. de p̄iarchis dicens: nec
illud ociosū q̄ cū veniret Rebeccha
vidit Isāac deambulātē: z cum itro
gauit quis esset: z cognito q̄ ille erat
cui duceret' vxor descendit: z caput
suum obnuē cepit docens verecūdiā
i nuptijs p̄ire debē. inde. n. z nuptie
dicte: q̄ pudoris ḡra se puelle obnuē
rent. 30. q. 5. nec illum. Et q̄ d hoc sa
tis dictum ē. s̄. i tractatu i p̄dimento
rum ipsaz nuptiaz: ideo alia hic nō
ponimus.

De diuortio.

Cap. 31

De dissolutione seu diuortio
m̄rimoniū d̄t p verba de p̄
senti quo ad vīculuz: vel cō
sumati q̄ ad toz. Circa qd videnda
sūt tria. Prīmū q̄ omne m̄rimoniū
siue carnale siue sp̄uale p religionez:

q 4

seu p[ro]latōz siue ratū tū siue p[ro]sumatū
dissoluit p[er] mortē nālē s[ed] ius cōe f[er]m
De. de pal. in 4. di. 27. q. 3. q[ui] mors
oīa soluit: in auct. de nup. §. deinceps.
vñ p[er] mortē vñ alit[er] viues p[oss]ūt p[ro]here
cūz alio: R. o. 7. Mortuo viro soluta
mulier ē a lege viri cui vult nubat tā
tū in d[omi]no. i. legitime. Et q[ui] obligatio
semel extincta non reuiuiscit: iō si cō-
iugatus mortu[us] resuscitet nō ē m[ar]i-
obligat[us]. Et q[ui]s in sacris i[m]p[er]mentib[us]
characterē i[us] resuscitato n[on] debeat ita
ri sac[er]m: q[ui] baptizat[ur] vel c[on]firmat[ur] vel
ordiat[ur] resuscitat[us] non itez rebapti-
zet[ur] vel c[on]firmat[ur] vel ordiat[ur]: et h[oc] p[ro]pter
characterē i[m]p[er]mū idelibile. M[ar]imōiū
n[on] q[ui] characterē nō i[m]p[er]mit: et vincit
ei[us] ē corporale et corp[us] respic[itur]: l[et] aliq[ui]
mō ē sit spuale: in q[ui]tū ē dispositio
ad g[ra]m: et sic vñ ē in p[ar]te intellectua
Iō sicut in corpore corrupto morte
corrūpūnt potētie organice nō alie:
sic sac[er]m carnale m[ar]imōiū non aut
alia sac[er]a. Lazar[us] igit[ur] resuscitat[us] si ha-
buisset vxorē n[on] eaz recuperasset nisi de
nouo cū ea p[ro]heret. S[ed] bona q[ui] testat[ur]
fuisse recuperasset: q[ui] i[us] dōatōe cā mor-
tis plus se q[ui] aliū cui donat vult h[ab]ere.
vñ intelligit tacita p[ro]ditio si moriat[ur]
cū effectu. i. p[er]manens in morte. Idez
si ab intestato: q[ui] defer[re] nō nisi p[er] cō-
iunctionē ad morientē: q[ui] ē sibi magis
vñ q[ui] aliū. Idē si fisc[us] ea accepit in
defectu heredū: q[ui] si fisc[us] p[er]it p[ro]p[ri]a
quo reddē tenet: multo magis ei re-
surgēt. Pari rōne m[ar]imōiū spuale
dissoluit p[er] mortē nālē: vñ ingressus re-
ligionis cū obligatiōe p[ro]fessiōis. Itā
religiosus resuscitat[us] n[on] tenet ad ob[er]-
uantia religionis: q[ui] fuitus p[ro]fonalis
q[ui] debet a p[ro]fona rōne p[ro]fone: vt i[us] m[ar]i

monio et religiōe exiguat[ur] morte: q[ui]
ēt p[er] ex verbis p[ro]fessiōis aliquoz: q[ui]
p[ro]mittunt i[us] p[ro]fessiōe obedire vsq[ue] ad
mortē: et filii curat[ur] et ep[iscop]us resuscitat[ur]:
q[ui]s retineat p[ro]secrationē non tū re-
tinent eccl[esi]am: nisi sibi noua electiōe
vel p[ro]fessiōe p[ro]ferat[ur]: q[ui] mortu[us] est sp[iritu]
se sue. s. eccl[esi]e quā h[ab]ebat: hec p[er]. 2.
ē q[ui] p[er] mortē ciuilem. i. p[ro]fessiōe taci-
tā vel exp[re]ssā in religione approbata
dissoluit m[ar]imōiū carnale. Octuz p[er]
verba de p[ro]f[ess]iōe q[ui] ad vinculu[m]: ita q[ui] re-
manens in seculo p[oss]ūt cū alio lib[er] p[ro]-
here: nisi ipe se alit[er] p[er] votū obligasset
S[ed] p[ro]sumatū q[ui] ad toz. i. cohabitatiōz
et debitū: q[ui] ingressus religiōis fit cū
debitis circumstantiis: non at q[ui] ad vi-
culū dissoluit: vt. s. remanens in secl[us]
possit cum alio p[ro]here viuente iunge:
De. de pal. in 4. di. 27. q. 3. vbi nō. ip[s]e
se quattuor casus in quib[us] l[et] coninga-
to ingredi religiōe. Primus est q[ui]
post matrimoniū p[ro]sumatū alter con-
iugū fornicat[ur]: q[ui] fornicante ē inuito
alter p[oss]ūt ingredi religiōe: nisi ēt ipe
in hoc deliquit: vel sibi p[er] fornicatio-
nē recōciliauerit: vñ exigēdo vel red-
dēdo debitū. Si. n. l[et] discedē in secl[us]
remanēt multo magis in claustro.
Exēplū in Dau. simplice. Ad istum
tū casū addunt doc. distinctōz. Dicit
eniz Tho. in 4. q[ui] talis cū est de for-
nicatione coniugis cert[us] p[oss]ūt dimitte
quo ad toz. i. negando debitū p[er]
p[ro]p[ri]a auctoritate: s[ed] q[ui] ad cohabitatiōz
non p[oss]ūt dimittere. vñ nec in religiōz
intrare: nisi eccl[esi]e iudicio. et si dimi-
serit d[icitur] cogi ad recipiendum: et h[oc] vt
dicit Hosti. nisi incontinenti vellet p[ro]-
bare fornicationem: et si p[ro]bet infra. 8
dies non restituet: si non p[ro]bz coget

recipere: et sic potest intelligi illud. 33. q. 2. historia ecclesia. Addit. n. 10. q. si est notoria fornicatio potest dimitti et per priam auctoritatem: ex de dimortu. significasti. Idem Iam. addit etiam Guil. q. si sit notorium adulterium et non morietur cum adultero vel adultera non potest dimitti nisi iudicio ecclesie quod ad cohabitationem: alias potest dimitti: et si sit illam vel illum fornicantem seu adulterantem dimisit nomine fornicet: et si non morietur cum adultero potest dimitti et intrare religionem. Secundus casus est quando in matrimonio de facto et presumato de coitu prescriptum intrat religionem abbas: ille virorum et illa monialium: et prescribitur sic pluribus secundum eum: et tunc dissolutum est matrimonium quod ad totum et cohabitationem non quod ad vinculum. unde si diabolo instigante unus eorum egredietur: non propterea potest aliter exire ad requisitionem eius: sed de coipelli ad reditum. Nec est si unus in visitando ab altero erigatur debitum: de alio reddere: ut fecit episcopus lugdunensis nomine Genezaldus visitans uxorem suam monialem: ex qua suscepit filium vocans eum latronem suum: sed peccato confesso sancto Remigio: et premissa sibi imposita pacta: interitus sanctus Remigius gubernavit ecclesiam suam: quod eum suspenderat ab executione officii sui: angelo autem reuelante sibi peccatum dimissum: sanctus Remigius restituit eum dignitati sue. 3. casus est quando alio presentiente et in seculo remanente ubi non est timor incontinentie: puta quod est multi temporis et honeste conuersationis et vite: alius intrat religionem et tunc si sit presumatum matrimonium qui remanet non potest cum alio habere matrimonium: quod adhuc durat vinculum coniugale imo nec eo mortuo: quod intelligitur cum eo presentiam permittit: sed si est timor incontinentie remanentis: quod satis patet

similiter cum est iuuenis: vel quod lenis et sine spectu: unde de alio sine alio religionem intrare vel recipere: ut de. 27. q. 2. agato. sa. 4. casus est quando in matrimonio non presumato alio intrat sciente vel ignorante vel inuito alio quod potest: in quo casu remanens in seculo de expectare vel ad professionem pingis quod ingressus est religionem secundum omnes. Nam si egredietur ante professionem tenet eam recipere: et si existet et presumasset matrimonium: quod per mortem civilem. i. professionem quod quod mortis actibus carnalibus dissoluitur vinculum matrimonium et non pus. Sed utrum tempus probationis debeat in hoc abrenunciari est triplex opinio. Alii dicunt ut Ber. in glossa. ex de reg. et tra. ad reli. c. statuimus. quod per episcopos taxari et abrenunciari tempus probationis propter periculum in continentie eius quod remanet: et ad fraudem tollendam: quod posset intras postquam intrasset in unum monasterium in fine anni ad aliud transire: et sic fraudaret expectas. Alii dicunt ut Jo. in glossa. super. 27. q. 2. desponsatas. quod est distinguendum: quod si de voluntate remanentis in seculo aliter intrat debet expectare per annum nec tempus probationis est abrenunciandum. Si autem ignorante vel inuita intrat: debet certum tempus prescribi infra quod prescribitur: nec incontinentens tempus a iure statutum abrenunciari: quod speciale est in hoc casu propter periculum incontinentie remanentis in seculo. Tertijs dicunt ut Hosti. in sum. quod ex quo ius promittit talem intrare religionem: et tempus probationis sit inductum: non solum in fauorem conuersi: sed etiam in fauorem religionis ut experiant mores conuersi. Ideo non debet tempus illud abrenunciari nisi appareat fraus ut cum iret discurrendo de uno in aliud: hec Petrus. Potest dici quod cum hoc

fit in p̄tate sua ⁊ capituli facē p̄nt q̄b
eis v̄f ⁊ ab eis abireuare tps. i. añ an-
nū facē p̄fessionē si caplm ⁊ ingressus
volunt ⁊ ē expectare añ. Medicā-
tes tñ añ añ nō p̄nt recipe ē talē ad
p̄fessionē sine dispensatōe pape: alias
incurrerent penā iuris. In oibus aut
casib⁹ in qbus post sūmatum m̄r^m
l̄z intrare religionem: l̄z ē ad sacros
ordines p̄moueri ē ad ep̄atum. Exē-
plum ī beato h̄lario q h̄is l̄iam ab
vxoze fuit ep̄s. qñ aut non l̄z religiōz
intrare multo fortius non l̄z iungato
ad sacros ordines p̄moueri: sed esset
suspensus ab executōe ordinis l̄z cha-
racterē suscipet. De m̄rimonio at cō-
sūmato violentē: puta cū qs eā cū qua
h̄xerat p̄ v̄ba de p̄nti violentē ingredi
monasteriū ⁊ voluntatē suaz eā cog-
scit. Dicit Host. q non pōt ingredi ⁊
voluntatē viri: ⁊ si ingrederet f̄z pe.
cum daret vinculu⁹ iungale: nec pos-
set dissolui p̄ ingressū religionis: re-
manens aut in seclō n̄ posset cuz alia
h̄bere: ⁊ posset illam inuitā de mona-
sterio reuocare.

Quā iungat⁹ ingressus religiōez exi-
re tenet.

Cap. 32.

Quā dū ē iungat⁹ ingressus
religiōz qñ tē exire: ⁊ qñ n̄
pōt: ⁊ qñ ē liber ad exiendū
vel remanendū fm̄ Pe. de pal. in 4.
di. 27. q. 3. Tenet qdē exire religiōez
ēt sc̄a p̄fessioe iungat⁹ ad iungē in se-
culo remanēt: qñ repetit eū q illicite
ingressus est: vel qz innoxio p̄hibente
seu iḡrāte vel p̄sentiente fragili q ē su-
spect⁹ de īcontinentia vt iuuenis ⁊ la-
sciūus remanēs in seclō: qz n̄ potuit
in ei⁹ p̄iudiciū vonē: vel p̄fiteri casti-
tatē. Itē si licite ingressus fuit: qz de

l̄ia antig: s̄z reītegra penituit. s. añ
emissū votū solenne ī seclō remanēs
vel religiōe exiēs alt̄ repetit eū te-
net exire. 2. tē n̄ egredi s̄z remanēs
qñ licite emisit votū simplex vel solē-
ne: vel qñ illicite ingressus ē: s̄z ali⁹ n̄
repetit eū: qz ratificando cōfirmatur.
3. liber ē in egrediendo vel remanen-
do: qñ ingressus ē religiōz: nullo mō
ē religiōi astrict⁹ tacite vel exp̄sse: vt
qz nec vouit nec p̄fessus est nec vxoz
eū repetit: aut si repetit fornicata est
añ vel postea notorie. Quā vō votum
simplex emisit ingressus non solēne:
vel solēne de facto ⁊ non de iure: pu-
ta qz infra tps p̄batiōis corā eo q nō
potuit recipe ad p̄fessioē vxoz nō re-
petere egredi non pōt: s̄z q ad eccl̄am
pōt: maxime si votum p̄bati n̄ pōt: ī
quo casu retinentes inuitum cl̄icū s̄z
excōicati. Dico retinentes non soluz
manus īiūciendo ī eū: sed ē veste se-
culari negata: sine qua egredi nō pōt
cōmode: persuasioneib⁹ tñ eum reti-
nere p̄nt. ⁊ idē de vxoz ingressa quo
ad vix non repetentē. 4. de debito
qz egressus de religiōe: qñqz nō pōt
reddere: nec exigere debitū: vt qñ illi-
cite ē egressus post p̄fessionē: vt ī ca-
sibus dc̄is: ⁊ qñ iunx sciens ⁊ tacens
pmisit p̄fiteri: tunc. n. fuiturē remisit
vt dñs cuius fuit eo sciēte ⁊ pmitten-
te ordinat⁹ vel p̄fiteretur. Dico autem
illicite p̄pter votū illicite solemnizatū
qñqz ⁊ reddere ⁊ petere potest: vt qñ
libere egressus fuit nullo voto astri-
ctus religiōi: sicut nouitius solutus
egrediens religiōem cōtrahere pōt
matrimoniu⁹: sed puto qz intelligat⁹
de tali nouitio qui intravit aīo p̄bā-
di non in perpetuum ibi p̄manendū.

Nam ipse De. 3. q. talis ingressus. i. nio non pbadi sed firmit pueradi heat vin voti simplicis salte. Alij dicunt q. et solennis voti heat vin: vi non posset hbe talis vel exigere si hberit. Sed de hac ma vide diffuse in titulo de religiosis. Quia vo egressus pot reddere sz non exigere: vt qn de co sensu ipsi de cu? continentia est timor votum simplex emisit: tunc eni no illi preinducunt. et no fm De. vbi. s. q. in casibus in qb? lz iungi repetere co sortem suu religionem igressum an p. fessionem siue p. p. fessionem: non lz tn de monasterio vi eu rape. nec ob. ex de raptu. cum ca. q. narrat q. rapuit: sz non dicit q. licuit. Posset enim vxore vir de vico ad domum ducere: q. hz in ea correctione: sed non posset ea priuato quasi possideri vi eripe: et mltominus de monasterio violenti et hbe foras frangendo: aut hitum violenter lacerando: vel cu iniuria loci sacri eaz accipiendo: lz alij peccauerit ea recipiendo: ar. C. vi. l. figs in tanta. s. videndu e de regressu ad religionem qn tenet. Et dicit De. vbi. s. q. in trib? casib?. Prim? qn illicite egressus e vt pote cu alio iunge in religione remanente p. p. fessionem egressus est: vl? et in seculo remanente et honeste cu co sensu eius p. fessus est. 2? e qn licite egressus e: q. ad requisitionem vxoris sine liua ei? ingressus: sed postea vxor e penitet de renocatione et ipa vnz 3? qn p. votum ad ea egressus mortua e ipsa vxor: na tunc tenet reigredi vt impleat votu suum. Sed si talis qui post votum solenne reuocat? ab vxore ad seculum mortua ipsa vxore hbit mrimonium: vtruz teneat. Petr?

vbi. s. facit tale distinctione: q. si inuita vxore fuit solenniter p. fessus: cum illa p. fessio q. tum ad solennitatem no valuerit ecclesia hoc phibente: ideo talis mortua vxore no potest contra bere: q. habet in se votu simplex rone illius p. fessionis: et peccat mortaliter strahendo et exigendo: et tn mrimonium: nec pot eum tanq. apostatam religio p. sequi. Sed si vxore consentiente fuit p. fessus: sed postea quia vxor iuuenula vnde et suspecta eum reuocauit ius noluit in hoc casu p. fessionem inhibere simpliciter: sed solum inq. tum erat ad vitam eius. Un simpliciter fuit in iudicium ei? votu solenne non in iudicium vxoris. Unde ea mortua e apostata si non redit ad monasteriu: et si mrimoniuz strahat cum alia non tenet vt dicit Hof. bec De. 3. bene considerandum e: vtum p. ter p. dictos duos modos. i. mortem nalem et morte ciuilez qui e p. igressu religionis. i. p. fessionem sit alius mod? soluendi mrimoniuz ratum. i. stracta p. verba de p. niti quo ad vinculu. vbi De. ponit quatuor clusiones. Prima e q. seruit? supuenies tali mrimonio rato non soluit ipm. et ro e: q. p. hoc no morit? ad actus carnales. Ita et pot o nuo hberere: et g. n. aliter de ceteris ipe dimictis que dirimunt mrimonium p. actum intelligendum e: q. nil tale supuenies dirimit pus actum: sz solu mo p. actum: vt vbi g. fa. Cognoscens sanguineam ei? cum qua ia hxit per verba de p. niti: et si non adhuc summauerit non dirimit tale mrimoniuz qd dirimet: si ante actum p. verba de p. niti illam cognouisset p. p. t. affinitatem. Secunda conclusio est q. talis

infrimonia. ratificatum p verba d
pūti non soluitur p votum simplex.
vñ tenetur vel intrare religionem vel
reddere debitum vxori petenti. Sed
peccat mortaliter reddendo vel exi
gendo: quia adhuc potest religionez
intrare ante consummationez eius: nec
sufficeret ingressus religionis in tñio
habitu beati dominici: vel beati Grā
eisci cum professione in ipso: quia tal
pfeffio nō habet vi voti nā simplicis
Unde non est sufficiens ad tollendū
vinculum coniugale: et professus in
illa religione tertij habitus: quanuis
peccaret grauiter contrahēdo: quia
contra votum non teneret matrimo
nium. Tertia conclusio est q nec
castratio quantuncunq; supueniens
soluit tale matrimonium ratuz: quia
matrimonium non inuenitur in iure
solui nisi in certis casibus: sed iste nō
est de illis casibus ergo &c. nec etiā
ante consummationem. Item. 32. q. 2.
bi qui. dicitur coniugium illoruz qui
post matrimonium membris truncā
tur: aut a barbaris secti sunt: propter
hanc causam solui non potest. Et q;
nis glo. intelligat de matrimonio cō
summato ex eo qd dicitur. 33. q. 1. Cō
iugium firmatur officio. sc. carnis fm
glo. et anteq; confirmetur impossibili
tas officij soluit vinculum coniugij.
Regenda est illa glo. quia coniugiu
solo consensu per verba de presēti fir
matur: et ratum vocatur: vt notat glo
sa de testibus super eo. Quarta cō
clusio est q non soluitur tale matri
monium ratum tantum per ordinez
qui est sacramentuz vel dignitas. Et
quantis magister sententiarum i tex
tu videatur innuere q sponsi nō so

lum possunt intrare religionem sine
communis consensu: sed etiā ad or
dines promoueri. Et Hosti. dicat cō
iugi ante carnalē copulā: lz epātū ac
ceptare: tñ dñum huius ē vxz: qz epā
tus ex sua nā non hz oppositum ad
mfrimonia cū epī pūs ecnt vñ vxor
viri. Nihil at tollit nisi a suo p̄trario
nec epī moriunt ciuilit: cum p̄pūm
hēant sicut et ceteri clerici seculares.
vñ religio soluit mfrimonia nō rōe
pfectōis lz rōe mortis ciuilis: epālis
ordo lz sit pfectior qz religio non sol
uit. et filr sacer ordo lz sit pfectior qz
religio non soluit ppter defectū mor
tis ciuilis: et id coniugatus incorruptus
i. non consummato mfrimonia licite p
fiteatur: q nō in hoc seculo illicite or
dinatur: nec soluit matrimoniu qñ
de consensu vxoris ordinat vel epāt q
ad vincūm. vñ vxor talis eo viuere nō
pōt cū alio dñere. Coniugatus igit añ
copulā non pōt eligi: qz censet laicus
nec ē in sacris vel irregularis siue su
spēsus: lz pōt postulari: et tunc si vxor
psentiat pfirmabit: lz si dissentiat pa
pa non pōt eum pfirmare nec psecra
re in p̄iudiciū vxoris: qñ. s. teneatur
reddē debitum: cum non possit dñus
diuinum dispēfare: sed pōt religionē
itrare et p^a die de lūia pape p̄fiteri et
eadē die pfirmari et postmodū ordia
ri et psecrari. nec filr dñia pape pōt
coniugatus iuita vxore: etiā ante copu
lam ad sacros ordines p̄moueri: et si
fuerit ordiat⁹ nihilominus tenet red
dere debitum: qz semp hoc est de iu
re diuino. Similiter nec papa pōt au
ferre vxori viz suum et incorruptus
i. nō consummato mfrimonia et multo magis p^a
copulam vt ipsum faciat cardinalē

qui: ille status secularis est: nō regu-
laris dicente quodaz cardinali: Nos
habemus religionem cuius apostate
sunt sancti: vt Hieronymus. Et si
arguar q̄ ep̄i tenent locuz apl̄orum
sed Chriſt̄ vocauit Jo. de nuptijs ad
ad apl̄atum etiam inuita vxore: si ve-
rū est q̄ dicunt qdā q̄ ipsa fuit ma-
ria Magdalena: que ppter hoc indi-
gnata luxuriata est. R̄ndet q̄ ep̄i te-
nent locū apostolorū quo ad dignita-
tem: non quo ad paupertatem et mortē
mundi: q̄ illis dictum est de mundo
non est. Preterea alia ratio est: quia
Chriſtus potuit hoc facere et fm deī-
tate et fm humanitate: q̄ potestate
habuit excellentiorem in sacramentū
quam nulli cōmunicat etiam pape.
Preterea q̄ Johannes inuita vxore
secut⁹ fuerit Chriſtū ignorat: nec est
multum diſimile illam fuisse mariā
Magdal. Sed et si ver⁹ esset q̄ inui-
ta vxore Chriſtū fuerit secutus licite
facere potuit: q̄ apostolatus ad quē
transiit erat status religionis: et quo
ad votū obedientie castitatis et pau-
pertatis. Et si dicatur q̄ papa dispē-
sat monachū contrahere matrimo-
nium viuente prima vxore: puta quia
ille contracto matrimonio cum ali-
qua ante copulam intrauit religionē
et p̄fessus est: et sic solutum est vincu-
lum matrimoniū. Postmodū magna
causa vrgente: vt pace reformanda
vni⁹s regni: vel per conuerſionē vni-
us gentis: papa dispensat cum illo mo-
nacho q̄ contrahat cum alia: quia vi-
culum primum fuit solutum. Nam si
vinculum primum non fuisset solu-
tum papa non posset: nisi dicatur q̄
et statuto ecclesie est illa solutio: ga-

solemnitas voti est ex ordine ecclesie.
Dicendum q̄ hoc non est verum: q̄
hoc non inest illi voto propter solen-
nitatem: alias inesset ordini sacro: sed
inest ei ratione mortis ciuilis. vnde
eremite non solemnizant votum fm
regulam approbatam: et tamen per
votū eremi soluitur: quia hoc est ex
natura actus mundo mortificantis:
et diuina institutiōe aqua est vita ere-
mitica: vt in Jo. baptista. Est ergo cō-
clusio istius. s. q̄ matrimonium con-
tractum per verba de presenti: solū
per p̄fessionem religionis approba-
te solui potest: et non per aliū mo-
dum etiam auctoritate pape. Lano-
niste autem communiter tenent con-
trarium. s. q̄ papa potest dissoluere
illud. vñ Job. an. dicit in nouella. sup
c. ex publico. de conuer. coniu. q̄ qua-
uis m̄rimoniu sit institutū a deo: rati-
ficatio tñ matrimoniū firmatur cōsti-
tutione ecclesie: in q̄stū. s. est sac̄z ec-
clesie ppter virtutē baptisimi: quā vī-
tē ratificatiōis q̄ ē q̄ alī alio vincente
non pōt d̄bē: pōt papa tollē: vñ circa
ipsā i aligb⁹ disp̄sare: vt in. c. 4. d̄ di-
uor. Consummato vō p̄cedit d̄ iure nā-
li in principio p̄sistit in facto: q̄d ex q̄
factū est negt non fuisse. 3z. q. 5. si pau-
lus. Dicit autē q̄ h̄ mōi iuris est alia
ratio diuina. s. reuelatio p quam ad
exēplū sanctorū facta ē hec p̄stō: vel i-
terptatio q̄ ēt approbat p̄mo p apl̄z
dicēte: Si fidelis discedit discedat. 2.
p fauorē fidei. De quo in decretali q̄
to. q̄ videt⁹ potius facere diuina con-
stitutio: qua rōne dicit sponsos de p̄-
senti ante carnis copulā posse anēte
pape iuicē se absolue: sic et sponsi de
futuro: de spō. c. 2. et sic rōe congrua.

ante copulam potest ibi interuenire
contrarius actus per dissensum mutuum non al-
terius tamen: quod non esset post copulam.
Intelligitur autem hoc de potestate abso-
luta non de ordinaria nisi alia causa
subesset: non enim hoc fit sine causa. Afferit
etiam probabiliter posse dici: quod cum circa
impedimenta matrimonij restringenda
et laxanda potestatem habeat ecclesia: ut
de consensu et assensu non debet statuere potuit
quod hic dicitur et de unius professione et
alterius contractu. Potuit ergo papa et
de potestate ordinata contra matri-
monium non consummatum hanc consti-
tutionem facere. Et sic per rationem conueni-
ens rationi: ut non debet. quod. quapropter
vnde circa non consummatum matrimonium
potest ecclesia statuere quicquid placet
dum tamen subsistat causa iusta. Et hoc vo-
luit finis. c. ex publico. Dicit tamen ipse
Hostius. quod tamen non expedit quod circa
hoc multum laxet habenas nec esse etiam
am tutum. In matrimonio vero non
consummato fieri non potest: quin per
ipsius representetur conformitas car-
nis inter christum et ecclesiam: que nul-
latenus rumpi potest: quod si per reli-
gionem rumpi posset: esset conformi-
tatis violator et innueret quod expecta-
ret aliam fidem et aliam ecclesiam:
quam sibi Christus vniret et iterum
desponsaret: quod falsum et hereticum
est secundum Hostium. qui plenius ista tracta-
uit hic: et remittit ad summam. Ideo
etiam ponit Iohannem in regula actus le-
gitimi. i. 6. in mercurialibus. et Augustinus. de
but. et Archiepiscopus. in c. quapropter. 27. q. 4.
et idem Benedictus super d. c. ex pu-
blico. addens quod ex potestate absolu-
ta matrimonium per verba de presenti papa dis-
soluere potest etiam nulla causa existente

vel subsistente. De potestate autem ordi-
nata non nisi ex legitima causa et non solum
de consensu vtriusque: sed etiam si tamen
adesset consensus unus coniugis le-
gitima causa subsistente: ut vult hic glo-
ssa in si. cum circa matrimonium non con-
summatum papa possit quomodo vult
dispensare secundum Innocentium. Vidi aliquas
bullas Martini quinti et Eugenij quor-
um continentes talem dispensationem
sive dissolutionem matrimonij non
consummati contrahentibus postea illis
cum alijs. Unde tales non sunt con-
dennandi: sed nec consulendum est alicui
ut procuraret talem dissolutionem cum
theologi videantur tenere quod non pos-
sit dissolui: nisi per ingressum religio-
nis: ut dictum est. s. et pluries. Item no-
ta secundum Thome in quarto et Ricardum. quod con-
summato matrimonio legitime contra-
cto alter alterum dimittere non po-
test quo ad vinculum: id est quod possit
cum alio contrahere. Quamvis vero
ad cohabitationem et actum coniu-
galem non potest alter alterum inui-
tum dimittere excepta fornicationis
causa: nisi forte ad tempus velut se sub-
trahere a consortio uxoris propter ca-
stigationem eius subtrahendo ei so-
latium penitentie sue. Nam quando
uxor prestat occasionem magnam ru-
ine suo viro: tunc vir potest se subtra-
here a conuersatione sua. Idem Al-
bertus addens quod non oportet coha-
bitare furoni et huiusmodi si non vult
resipiscere. 28. q. 1. uxorem. Item nota
quod ex fornicatione seu adulterio po-
test vir uxorem dimittere seu accusa-
re: et uxorem virum: nisi in septem casu-
bus qui infra ponuntur: quia in his se-
ptis additionis. 37. q. 5. si quis uxorem.

Et ista cā. s. fornicationis extendit ad
fornicationis seu adulterij suspicionē
qñ. s. est suspicio violenta vel certa: vñ
bi grā. Si pbatuz est q̄ fuit solus cū
sola: nudus cum nuda in eodē lecto
vel similiter in multis secretis locis
vñ latibulis ad hoc commodis et ho-
ris electis libere dimittit vñ. 32. q. 1.
i. dixit. Item scdo extendit ad vicium
fodomitiū: vt ppter hoc possit alē
alteq̄ dimittere. 32. q. 7. oēs cautiōes.
et c. adulterij. De. etiam de pal. dicit
q̄ hoc extendit ad vicium fodomitiū
et pollutiōem eē ordinariā cū alio vel
alia cōmissa. Et idem dicunt quidaz
de omni peccato contra nām. Item
tertio extenditur ad infidelitatem
que dicitur fornicatio spūalis: vt si al-
ter incidat in heresim iudaismū vel
gentilitatem: et p̄cipue si trahit coniu-
gem ad infidelitatem. 28. q. 1. idolatria.
Sed si corrigē se vellet talis nō d̄z di-
mitti. Itē si polluat aliq̄ ex claustra
pudoris videtur q̄ dimitti potest ab
vxoze ppter hoc. 32. q. 2. meretri-
ces. Item si tale quid egit euz vxoze
pp̄ia fm̄ Hug. et Lan. vxoze pōt euz
dimittē: si tñ ipsa non fuit in culpa. s.
assentiendo: s̄ violentata vel sōno d̄
cepta et h̄i. Ex vicio autem molliciei
cum. salter coniugum polluit se ipm̄
non pōt talis dimitti fm̄ Hug. Item
ex sola volūtate adulterādi sine ope
subsecuto non pōt dimitti fm̄ Huil.
Et nō q̄ ista diuisio potest fieri du-
pliciter. Uno mō quo ad tori sepa-
tionem. 2. quo ad cohabitationis se-
parationem: et iste scōs modus h̄z etia
p̄mum modū implicitum. Dimis-
sio igit p̄mo modo. s. quo ad tori vñ
denegando illi debitum potest fieri

pp̄ia auctoritate: etiā sine iudicio ec-
clesie: qñ innocēti p̄stat certe de adul-
terio coniugis. tunc. n. absq̄ peccato
potest negare ei debitum: et hoc nisi
compellatur auctoritate ecclesie: vel
nisi ipse postea adulterasset: aut etia
si petijset vñ reddidisset debitum vo-
luntate sua postq̄ scinuit de adulterio
tunc enim videtur sibi reconciliasse.
vnde non potest innocens amplius d̄
negare debitum adultero nisi recidi-
uaret. De. de pal. Et vbi delinquens
omnino se vellet emendare vel p̄su-
meretur penitens d̄z innocenti p̄sua-
deri q̄ sibi reconciliet tñ ad hoc cogi
non pōt p subtractionem absolutōis
nisi hoc faceret ex odio vel vindicta
fm̄ Tho in 4. Sed q̄stū ad scōm
modū. s. cohabitationis separationē: qd̄
dicit diuortium: non pōt alter alteq̄
dimittere sine iudicio ecclesie: et si d̄
miserit d̄z cogi ad recipiendum: nisi
fornicatio incontinēti possit pbari: et
fm̄ Hosti. infra octo dies si p̄bet nō
restituēt: alias sic. Et hoc intelligēdū
ē fm̄ Ric. quando matrimoniū ē. ce-
lebratum in facie ecclesie vel corā te-
stibus. Sed si erat omnino clandesti-
nū potest propria auctoritate dimit-
tere: etiam quo ad cohabitationem:
hec ille. Videtur tñ q̄ teneatur m̄i-
monium illud notificare ecclesie ad
vitāda picula q̄ inde possēt attingere:
Itē fm̄ Ho. si adulteriū sit notoriū
ita q̄ inficiatōi non sit loc⁹: tunc pōt
auctoritate sua dimittē: eē de diuort.
significasti. et multo fortius debitum
negare. idem Inno. S̄ Huil. dicit h̄
eē vñ si alē recedit a iungez publice
morat cū adultero vel adultera: al's si
pp̄a auctē dimittēt cogētur accipere

200
Casus quando vxor non potest di-
mitti ppter adulterium.

Cap. 33.

Alus autem in quibus vxor
ppter adulteriū cōmissū nō
potest dimitti seu accusari :
sunt isti fm Rai. Primus casus ē
si ipse eaz pstituit: extra de eo qui co-
gno. constan. vxor. sue. discretionē. Idē
est fm De. de pal. si vir sciuit ⁊ nō p-
hibuit cū potuit. Idē enim ē scientē
non phibere cūz possit delictū inferi-
oris reparare. Secus autem si ei indire-
cte occasione dedisset expellendo eā:
vel necessaria denegando: quia non
est ignoscendum ei qui ptextu pau-
pertatis turpissimam vitam elegit. ff.
de ritu nupti. l. palam. Secundus est
cū ipsum virū credens defunctū nup-
sit alteri: qz maritus rediens tenetur
eam recipere non obstante tali adul-
terio: nisi steterit scienter cū secundo
marito postqz p̄mus venit. 34. q. 2. cū
p bellicam. Excusatur eim predicta
si habuerit pbabilem ignorantia f3
Ric. Tertius si cognita fuit ab ali-
quo latenter quem credebat ppriū
virum: ⁊ est ar. 34. q. 2. in lectum.

Quartus si fuit vi oppressa: vt. 32.
q. 5. proposito. Hoc autē intelligo d
vi absoluta: sed si metu vel precepto
parentū istātia p sanguineorū vl' alia
simili cā fornicaret cū aliq ēt hēdo
cū illo d facto n excusaretur. 32. q. 7.
omnes. Quintus est quando recon-
ciliavit eam sibi post adulteriū p̄mis-
sum: vel eam publice adulterantez te-
nuit ⁊ retinet in consortiū maritale.
32. q. 1. c. i. cūz sequen. Hec ratio est f3
Ric. quia crimen per reconciliati-

onem dimissum amplius obici non
debet nisi recidiuū sequatur. Sextus
est l3 raro occurrat si aligs infidelis
coniugem infidelem dimittat dato si
bi libello repudi: ⁊ illa nubat secūdo
viro suo: si vterqz pueritur ad fidē
tenet mari' eā recipe non obstante
qz sit ab illo cognita cui se cōiungit:
nisi fuerit alteri fornicata: extra de vi-
uor. gaudemus. Septim' est si vir
conuicitur adulterari. 32. q. 6. per to-
tum. Ubi etiam nota qz si vir est ad-
ulteratus occulte ⁊ vxor manifestē
potest vir sine peccato vxorem dimitti-
tere: quia vxor non deficit ius excipi-
endi sed pbandi f3 Rai. Tho. ⁊ Al-
ber. Si tamen vir egisset penitētia: ⁊
vxor nollet agere: sed pleneret i ad-
ulterio posset sine peccato accusare
⁊ dimittere. 32. q. 1. in quatuor p̄mis
capitulis. Istos casus pōit etiā Ric.
⁊ addit. Alij addunt octauū. s. si vir
abstinendo contra voluntatez vxoris
ei occasione adulterandi dedit. 32. q.
5. siqui. Tñ alij dicunt qz non ppter
hoc excusaretur mulier adulterans
quin vir posset eā ppter adulterium
dimittere fm glo. Nota etiā qz p̄nia
facta in adulterio non tollit qn pos-
sit accusari vel excipi de ipso adulte-
rio in foro p̄tentioso. 6. q. 1. qui crimē.
Debet tamē innocens p̄cē penitēti: ⁊
sibi reconciliare ex charitate ⁊ qua-
dam equitate: q̄uis non teneat d ne-
cessitate. s. q̄tum ad reddendū ei de-
bitum coniugale. Item si vnus cōiu-
guz fornicetur carnaliter ⁊ alter spū-
aliter. s. labendo in heresim dimittat
qui in ipsā incidit: al' pcederet zira
eius ⁊ non audiretur zira suū iugē.

De accusatiōe adulterij.

Cap. 34.

Efectus accusationis d' adulterio est q' si maritus probet quod intendit vel mulier h' confiteatur nisi mulier replicet contra eum aliquem de predictis septem casibus absoluitur ab eius cohabitatione et seruitute qua sibi tenebatur: et potest assumere habitum religionis eo inuito. 27. q. 2. agatosa. et etiam in seculo sine eo viuere potest: sed continere fm Rai. 2 ho. 2 De. tenetur. Ipsa autem dimissa propter adulterium non potest intrare monasterium contradicente viro. Sed si ingressa esset viro sciante et non contradicente satis potest videri data licentia: et vir tenebitur continere: et si ingressa fuerit contra voluntatem viri poterit reuocari. 2 ho. 2 De. Item i seculo remanente etiam post diuortium potest innocens adulteram reconciliare. i. admittere ad sui cohabitationem et ad actum coniugalem: et si nollet cogi posset: et hoc est verum si nocens de adulterio correctus est. 1143 si remanet incommigibilis non debet sibi eam reconciliare innocens. Item non q' si p' diuortium qui erat innocens factus est nocens in crimine adulterij potest et debet cogi per iudicem reconciliari sibi adulterum coniungere: et precipue ipso hoc petente et allegante adulterium commissum post diuortium ab eo qui innocens prius fuerat. Item si p' diuortij sententiam constiterit ecclesiam fuisse deceptam per falsos testes et huiusmodi: debet sic spoliatus restitui taliter: etiam si alter iam fecisset professionem in aliqua religione: vel re-

cepisset sacerdotium si hoc petat: et tenetur restitutus reddere debitum: sed exigere non potest. Sed si sic spoliatus non petat restitutionem ille quam sic factus est sacerdos vel professus non potest petere socium in coniugem. Item non q' cum restituitur aliqua vxor viro si dicat se habere suspectum virum ne forte eam ledat: et causam verisimilem ostendat ad iudicem spectat facere ea uere sibi sufficienti cautione q' tractabit bene: et q' non ledat eam in persona vel rebus: et hac cautionem prestabit per iuramentum. 32. q. 1. de benedicto. Sed si mulier non fidat d' iuramento d' prestare cautionem pignoratitiam vel fideiussoariam sub certa pena. 23. q. 5. p. dest. Vel si capitali odio ita eam persequeretur q' merito de ipso diffidat: nec posset ei de cautione sufficienti promitteri: non solum non debet ei restitui: sed ab eo potius remoueri fm Rai. 2 De. Item non q' fm Inno. vir tenetur sequi vxorem: quando scitine ratur: cum necessaria causa subest: sed vxor tenetur sequi virum ex quacumq' causa recedat: scilicet domicilium transferens: nisi velit eam trahere ad peccatum: extra d' diuor. quesitum. Secus tamen si esset vagabundus. 34. q. 2. si quis necessitate. Idez Ber. 2 Hostien. Et addit Hostien. q' sicut in voto ultramarino vxor potest sequi virum: et remanere si voluerit: sic in otinere voluntatis cum proposito reuertendi: qd videtur intelligendum de longo iunere. Sed ubi transferat domicilium de loco ad locum vxor tenetur sequi eum. 13. q. 2. vnaqueq'. Et fm Huil. tenetur eum sequi in carcerem et in exilium: qd intelligitur de carcere:

quod ad debitum reddendum serua
ta honestate: quo ad exilium. scilicet quo ad
cohabitationem si nutrire potest eam
et si periculum anime et corporis non
iminet vel uxor potest virum nutrire
Sed nota diligenter quod dicitur De.
de pal. in 4.º di. 39. circa cohabitatio-
nem coniugum. Dicitur enim quod si in uno co-
iugum sit tale crimen: quod timet al-
ter corpori suo nec potest secrete sibi
aliter providere: licet dimittere talem
nec tenetur cohabitare: quia si non te-
netur debitum reddere cum periculo
corporis sui: multo minus cohabita-
re: extra de resti. spo. ex transmissa. et
c. litteras. in fi. unde falsa est gl. extra
de diuor. capituli secundi. que dicit quod
non est dimittenda uxor: etiam si vite
viri fuerit infidiata. Item quando unus
coniugum trahit alterum ad crimen
ita quod licet non cogatur peccare: tamen
propter periculum sue fragilitatis ne
coniuugalis societas pertrahat ad pec-
catum tenetur iuxta illud: Si oculus tuus
scelus te erui. etc. Si enim cum periculo
corporis non tenetur manere multo
minus cum periculo anime: et sicut non
tenetur propter periculum infidelitatis ha-
bitare cum infideli: ita nec propter periculum
aliorum criminum licet ad nullum possit cogi
Et licet istud sit grauius quam alia: tamen mi-
nimum periculum peccati mortalis pro-
poderat maximo periculo corporis:
et licet in hoc sit verisimile quod inuito au-
ferat vita corporis non anime: tamen ista
dissimilitudo tenet ita in infidelitate
sicut in alijs vicijis: quod nullum peccatum
cadit in inuitum. Item propter alia
crimina unus quibus alter non timet
probabiliter anime sue nec corpori: non
debet derelinquere coniugem: etiam si sit inco-

rigibilis: nisi sit fornicatio carnalis: et
semel omissa: vel spiritualis fornicatio. id est
infidelitas in qua sit incorrigibilis: et
sic intelligitur etiam de diuor. c. 2.

Quoniam tenet votum factum ab uxore.

Ca. 35.

Uxor ad vota abstinence vel
peregrinationis: et huiusmodi facta si
ue ante matrimonium contractum
sive postea non tenetur nec debet im-
plere contradicente viro dicitur Ray.
sed vir potest vouere et tenetur imple-
re vota abstinence etiam inuita uxore:
nisi per hoc fieret preiudicium uxori:
puta quia redderetur impotens ad
redemptionem debiti secundum Hug. 32. q. 5.
precepit. et c. christiana. Nota etiam quod
si vir dedit iam suam uxorem implen-
di votum abstinence si postea reuo-
cat rationabili causa motus bene facit: si
sine causa reuocat peccat: tamen in vitro
quod casu uxor debet obedire: et non pec-
cat Ray. 33. q. 5. manifestum. et c. noluit
it. quantum ad votum peregrinationis
unus non potest sine consensu al-
terius facere seu factum adimplere secundum
Ray. et Hostiensem. imo secundum Innocentium. potest
reuocare: si aliquis consensit licet peccet.
excipit votum hierosolymitanum et per
dictos quod potest facere vir sine licentia
uxoris et factum adimplere. Uxor tamen
ut assensiat est attentius admonenda: vel
si non vult remanere sequatur virum.
Dicit tamen sanctus Thomas in quolibet.
et Alber. quod non sit consilium viro quod acci-
piat crucem ad transferendum se ultra
mare si uxor sit talis que non possit se-
qui: et de eius incontinentia timeatur.
Uxor secundum Hostiensem. potest etiam inuito
viro votum hierosolymitanum emitte:
sed si suspecta: vel nimis inuenis non

exequatur personaliter: sed votum redimat alibi vadat maxime si talis est qui possit secum ducere bellatores. Quatum vero ad modicam peregrinationem: etiam sine voto propter disponendam domum: vel quantum ad transferendum domicilium: alio modo videtur dicere beatus Thomas in 4.º quod potest vir habere faciem sine licentia uxoris: quia in dispositione domus et regimine vite mulier est subiecta viro: et non econverso. Dicit tamen Hug. 33. q. 5. manifestum in gl. quod vir illa uxoris vota renocare potest: que ipsa implere non potest sine scaldalo niri ut de ieiuniis: de surgendo ad matutinum et huiusmodi alia non: ut si uxor uouit dare aliquid de proprio ubi consuetudo est quod mulier habeat bona parafrenalia: vel si uouit aliquam orationem et huiusmodi. Quatum ad votum castitatis coniugatorum est sciendum quod vir et uxor secundum Raimundum et Albero ad paria iudicantur. 33. q. 1. si quis. Potest autem fieri tale votum tripliciter. Uno modo quod unus emitat votum castitatis altero inuito vel ignorante: seu sine licentia alterius. 2.º modo quod unus cum licentia alterius emitat. 3.º quod uterque de pari consensu emitat simul. Et primo modo cum unus. scilicet coniugum uouet castitatem sine licentia alterius si inter eos sit tantum matrimonium iniunctum: puta per sponsalia secundum De. de pal. oportet quod frangantur sponsalia de mutuo consensu: et sic postea seruet votum: vel intret religionem si sponsa est que uouit: sed si sponsus uouit ipse vel religionem intret: vel sacrum ordinem suscipiat: sic soluit sponsalia etiam voluntate alterius: vel faciat continentum alteri quod si non uouit de non co-

sumando matrimonio. Et dicit idem Pet. quod secundum Thomas pro voto simplex soluit sponsalia: quod si uerum est non tenet religionem intrare qui uouit: sed potest manere in seculo continuando. Sed cum iura artent ad complendum sponsalia: nisi in casibus quibusdam expressis: de quibus sanctus et inter illos non ponit iste: tutius est tenere contrarium. Si autem esset iter illos in matrimonium ratificatus. scilicet per uerba de preteritis: sed non consummatus: tunc secundum predictum Pet. tenetur intrare religionem siue vir: siue mulier: nisi coniugum qui non uouit velit eum dimittere sine debui petitione quod non potuit uouere in presentia alteri: et sic est illi obligatus sub conditione si non intret religionem quod potest facere altero inuito: et tunc per precessionem in qua moritur ciuilitate solutum est uiculu matrimonij: sed si est consummatus non potest intrare religionem altero inuito: nisi ob fornicationem notoriam sed de hoc uide. de diuor. Sed si alter caste uixit: tunc utrum possit alius uouere continentiam sine alteri? lilia quantum ad redditionem debiti: in hoc concor. omnes quod non potest. Ratio est secundum Ric. quod hoc esset facere votum de alieno: quod non licet: sed quantum ad exactores sunt varie opiniones: ut refert Petr. Aliqui dicunt quod non potest fieri tale votum Unde Duran. in 4.º dicit hoc votum indiscretum et periculosum: quod reddit alteri nimis onerosum: ut semper ipse habeat subire confusionem in exigendo: et precipue si viro uouente mulier habeat exigere: cuius contra in hoc est magna verecundia et nimis periculosum est in igne stare. id est propter uxorem et uigente concupiscentia non posse exigere. Et ad hanc uidetur declinare beatus Thomas in 4.º Dicit

r z

enim q̄ tale votum factum ab vno si
ne exp̄esso cōsensu alterius potest al
ter irritare: et si irritat non tenetur i
plere. Si autem audito voto confor
tis protunc tacet et dissimulat: nec ra
tificat: si postea contradicat et irritat
similiter non tenetur implere. Hanc
opi. dicit Jo. nea. in quolibet. 8. esse p
babiliorem. Addens q̄ si talis q̄ vo
uit sine licentiā alterius exigeret etiā
cum peccato mortali: puta presuppo
sita veritate alterius opinionis con
trarie tenet exactus debitum reddere
alibi peccaret. Alij autem dicunt q̄ p̄t
fieri tale votum. si de nō exigendo de
bitum. Rō est q̄ hoc est voluntarij .s.
petere debitum: et ē perfectionis non
petere: et de his est votū. Et dicit Ric.
in 4. hanc opinionem esse cōiorem et
tutiorē. Et ad hanc videtur declina
re De. de pal. dicens tamen q̄ hoc nō
esset alicui consulendum: maxime si p
pter hoc infirmitatem redderet onē
rosū alteri: puta vxori suspecte vel
verecunde in petendo debitum. Et l3
talīs peccet vouendo non petere: si ta
men vouit tenet seruare inq̄ntū pōt
sine h3 q̄ reddat infirmitatū onerosū
puta reddēdo nō solū exigētē exp̄sse
l3 ē interpretatine. Ad tollēdū igit̄ oē
dubiū bonum esset petere sup h3i di
spensationem: et possz in h3i eps dispē
sare: vt aperte trahi potest ex his que
dicit Jo. an. in nouella. Rursus extra
q̄ de. vel vo. Quantū ad secūdum
modū: cū .s. vnus vouet continētiā de
licentiā alterius: loquēdo de voto so
lenni religionis. Dicit De. d. pal. circa
hoc q̄ est duplex opinio. Quidam ei
dicūt q̄ l3 i intrado religionē istud
debeat obseruari: q̄ si ille d cui l3ia

alter intrat religionem est senex et nō
persona suspecta de incontinētiā pōt i
seculo remanere vouēdo continētiā: l3
si est iuuenis vlt psona suspecta nō p̄t
remanere in seculo: l3 intrare religiōz
vt habet: eē de conuer. cōiu. c. cūz sis
et c. vxoratus. Alij dicunt q̄ sicut vi
ro cōsentiente vxori in voto abstinen
tie: idēz vir potest reuocare postea: l3
peccat reuocādo sine iusta cā: illa tñ
tenet obedire: ita et in voto castitatis
quo ad vtrūq̄: q̄ .s. viro vouente de
cōtinētiā de licētiā alterius. Et subdit
idem Pet. q̄ posset sic distingui. aut
q̄ licētiās ad religionē nō ē persona
suspecta de qua timeat de incontinē
tiā: et vult silr continere et vouere: et tūc
l3 re integra. i. anq̄z iunx cā? profitea
tur possit reuocare licentiā: sicut et
maritatū re adhuc integra reuocare
potest: tñ post votū solēne emissum a
licentiato non potest reuocare ipsū
Et sic intelligitur. c. agatola. 27. q. 2. et
33. q. 5. qui vxorem. Aut licentiās pso
na est suspecta de cuius incontinētiā
timetur: et talis que nō poterat l3iare
de intrādo: et tūc l3 peccet reuocando
post votum solēne: tñ q̄ illud fuerat
temere emissū: tenet licētiā? reddere
Nec De. dicit tamē hāc cōclusionem
dubiā. Et eādē distinctiōem facit idē
De. de voto simplici emissio de l3ia al
terius. .s. q̄ posset reuocari a psona li
cētiante: si est suspecta de incontinētiā:
et ar. ad hoc sumit a fortiori. p. c. i. de
cōuer. diu. Sed doc. multi et precipue
Tho. in 4. et Jo. neapo. in quolibet. 8
dicunt q̄ votū continētiē emissū ab
vno cōiugū de licētiā alteri? sen sine
licētiā: l3 postea ratificat licētiā nō
potest eūz reuocare. Vñ si ille qui sic

vouit peteret debitum non solum licentians non tenetur reddere: immo nec debet exigere: alias peccaret mortaliter fm Jo. nea. quia cooperat ei in crimine mortali: ar. ad hoc. 33. q. 5. continentie. nec cōiter tenet quod dictum est. s. a quibusdam q̄ ita reuocari possit votum continentie semel cōcessum ab altero sicut votum abstinentie. Omnes tñ in hoc cōcor. q̄ ex hoc q̄ vn⁹ vouit simpliciter de licentia alterius non prohibetur quin ipse possit ad placitum exigere debitum a uolente: dum ipse similiter non uouerit. De voto autem solēni per susceptionem ordinis sacri dicitur Pe. q̄ si sciente vxore et cognoscente se teneri ad continentiam ex ordinatione viri ipa cōsentiat ipsum ordinari: q̄uis non debuisse vir eius ordinari si erat suspecta: nisi ipsa intraret religionem: tam si non intrauit: sed remansit in seculo sic suspecta: non propterea poterit reuocare votum viri ordinati: nec tenetur ipse propter hoc reddere debitum petenti: nec ipso mortuo poterit cum alio hē. al's mrimōiuz eet nullū. nec nec ē sile d̄ professione et ordinatione quia prohibitio ecclesie potest facere professionem nullam non autē ordinem: Hec Pe. Sed si inscia vxore vlt̄ sciente et contradicente recepit vir ordinem sacrum: ipse quidem deponet et restituet vxori: si vxor hoc petierit et sic reddere tenet d̄bitū: sed nō pōt exigere: nec post morte vxoris cū alia cōtrahere: al's nullū erit matrimoniū cōtractū. Quātū ad terciū modū cū. s. vterq̄ pari consensu vouet continentia nullus eoz pōt exigē vel reddē debitū nisi cū peccato mortali s3 Jo.

neapo. et alios. Et si vnus eoz frāget votū: puta aliā cognoscendo alter nihilominus tenetur seruare: ar. 33. q. 5. qd̄ deo. Sed vbi esset periculū incontinētie: q̄ persone suspecte: cēte bonū eet dispensationē q̄rere sup tali voto. et fm Huil. videtur q̄ eps possit dispēfare. Item fm Pe. qñ alter coniugūz intrat religionē et p̄fiter altero inito potest reuocari ad petitionē ipsius: et reuocatus tenet reddē debitū: s3 non pōt exigē rōne voti: mortuo eo q̄ reuocauerat: is q̄ p̄fessus fuēat inducēdus est vt redeat ad monasteriū nō tñ cogendus: cuius rō est q̄ professio eius non tenuit: ex quo nō intrauit de licentia cōiugis sui. Et q̄uis nō possit post mortem reuocātis hēre cū alio tñ si h̄rit tenebit matrimoniū: sed exigere nō poterit. Itē cū vnus cōiugūz d̄ lūia alteri intrat religionē: s3 anq̄ p̄fiteat reuocat ab eo mortuo reuocāte poterit ēt cū alia persona hēre nec tenet redire ad monasteriū: nec phibet exigere. Et hoc totū verū est nisi aliud obstat: puta si votū emisisset. Qui autē d̄ lūia iugis p̄fiteatur nō pōt d̄ iure redire ad vxorē: q̄ si d̄ facto ad vxorē reducit cogēdus ē non solū ipa mōtua: s3 ēt viuēte redire ad monasteriū. Et sic videt loqui illud .c. ex parte abbat. de conuer. coniu. Et si mortua vxore h̄bet cū alia mrimoniū nullūz esset: Hec Pe.

De dote et donatiōib⁹ q̄ dant ab vxore. Ca. 36.

Os que dat viro a muliere
p onere qd̄ p mri. sustinet
Unde tā diu durat: q̄ diu est
mrimoniū: s3 eo soluto soluit: q̄ sine
eo esse non potest. ff. de iur. dot. l. 3.

Et est dos quasi proprium patrimonium mulieris. ff. de mino. l. denique. §. sed ultra. in fl. sed quod diu stat matrimonium diuini dotalium est penes viro: viro voluntatem viri non potest inde ele mosynas facere. Ad quod sunt due species dotis. nam alia est profecticia: alia aduenticia. Profecticia dos est que a patre pro filia vel ab auo pro nepote: vel ab alio nomine eorum seu de bonis eorum datur. vt. ff. de iur. do. l. profecticia. Aduenticia vero est quaz ipsa mulier dat pro se vel auo: siue sit frater: vel alius quiuus. Item dos alia estimata: alia inestimata. si estimata datur tam damnum quam lucrum ad maritum pertinet: sicut ad rei emptorem. Si vero inestimata damnum et lucrum pertinet ad mulierem. ff. de iur. do. plerumque. tamen fructus pertinent ad maritum propter onera matrimonij. Vnde fetus dotalium pecorum ad maritum pertinet quod fructus putantur: sic tamen vt suppleat inde mortua capita iam ex natis fetibus: vt in. d. l. plerumque. Pactum patris factum a filia dum nuptui traditur quod dote contenta nullum ad bona patris regressum haberet improbat lex civilis: si tamen iuramento nec vi nec dolo prestitio fir matum fuerit debet seruari: extra de pac. quibus. li. 6. Dos et donatio propter nuptias donari non potest etiam plerumque plerumque viro. ff. de iur. do. l. lex iulia. Nec valet alienatio: nisi vxor iurauerit non contrahere: extra de iur. iur. cum contingat. c. licet. co. ti. li. 6. Sed de hac materia scilicet iurat super huiusmodi vide diffuse. §. in scda parte ti. de iuramentis In quibus casibus maritus lucrat dote? R. lucrat ex pacto: vt si paciscatur de tota dote: vel ei parte pro vxore mor

tez lucrando: vt. C. de pac. con. c. l. ex morte. et in aut. ibi posita. Item lucratur ex lege vt si propter adulterium mulieris fiat diuorij mulier dote amittit: extra de do. post diuor. resti. plerumque. Item mortua vxore intestata et deficietibus liberis et propinquis vir succedit vxori et lucrat dote et econuerso. C. vii vir et vxor. l. i. In alijs autem casibus dos ad mulierem et donatio propter nuptias redit ad virum: nisi secus obtineat de consuetudine: extra de do. iter viro et vxore donatio. §. sane. Pone quod propter adulterium vxoris facta separatio tori mulier dote amittit: nec autem probata sanguinitate separatur omnino: quicquid poterit mulier dote repetere. R. non. Item hanc mori appareat quod non fuerit minimum: mulier nihilominus punienda est propter iterationem cum ope subsecuto: extra de biga. c. nup. c. c. vlt. Et etiam per hoc vt ceteris delinquenti manum auferatur et necogitet falsa probatio contra minimum monij. Nec Host. Lau. Gos. Ber. et Jo. Et non quod quod ad penas legum quod non tenetur: nisi postquam quod fuerit ad iudicem. §. p iudice ordinat? in l. bo. et Ric. Ideo si mulier committat adulterium: non ipso facto amittit dote. Sed postquam in iudicio super hoc fuerit iudicata. §. de adulterio. Qui restituenda sit dos. R. si dos fuerit a pre. perfecta tamen si in mari: filia premoziatur debet dos reddi patri: vt. ff. so. ma. l. dos a pre. nisi mulier reliquerit liberos: quia tunc hanc dote deberetur patri: tamen de consuetudine remanet penes liberos: vt non. in. d. l. dos. Si vero vir premoziatur: tamen talis dos patri et filie reddenda cum tamen quod nec per aliter quam cum voluntate filie eam petere potest. ff. so. ma. l. c. q. si pater non

vinat vxori reddēda est: et ibi. Si ve
ro dos fuerit a quocunq; alio: tunc si
premoritur vxor ad heredes ei? perti
nebit dos. Si premoritur vir dos ad
vxorem redibit. Intelligit hoc nisi il
le qui dedit fuerit stipulatus dotē si
bi reddi. C. d. rei vxor. ac. l. vnica. §. cū
autem. 2. ff. so. ma. l. quotiens. §. si. quā
do restituenda sit dos. R? si dos con
sistit in rebus immobilibus debet re
stitui statim so. ma. si vero in mobili
bus debet restitui. j. annum. C. de rei
vxor. act. l. vna. §. cum autem. In tem
per maritus in casu restituende doti
cōpellatur reddere in totum. R? ma
ritus in reddenda dote nō cōdēatur
nisi inq̄stum facere potest. l. habita ra
tione ne egeat: si non dolo versatus ē
vt. C. d. re. vxor. act. l. vnica. Et d? cauti
onem exponere: q? si ad meliōrē for
tunam peruenit soluet residuum. l.
etiam p̄uilegium t̄sit ad filios eius
dem m̄rimony. ff. so. ma. l. maritum.
Sed q? heredi cōneo nō ē p̄stāduz: q?
tale b̄ficiū p̄sonale ē: et cum persona
extinguit. Vt? marit? vel eius heres
in reddenda dote possit ex here expē
sas. R? expensas: vtputa domuz refe
cit: et huiusmodi retinere pōt: vt. C. d.
impens. in re. do. l. i. Expensas v̄o vo
luntarias siue voluptuosas perdit et
si voluntate mulieris facte sūt. ff. so.
ma. l. in voluntarijs. Quid si maritus
tenetur d? dote et h? alia debita. respō
deo mulier habet obligata omnia bo
na viri pro dote tantum q? prefer
tur omnibus creditoribus non habē
tibus exp̄ssam hypothecaz. Et hoc
nisi alius sit in simili iure: vt quia pe
tit dotem precedentem. C. qui. po. in
p̄. l. si. v. p̄ima restitutio. Sed i do

natione propter nuptias non prefer
mulier creditoribus nisi posteriorib?
etiam constante matrimonio vxor re
cuperare potest dotem: vt quādo vir
vergit ad inopiam. C. de iur. do. l. vbi
pro delicto viri non debet vxor do
tem amittere: extra de pigno. Ex lit
teris. etiam si commisit crimen lese
maiestatis. C. ad. l. iuliam. ma. l. quis
quis. Possessione pignozata gene
ro pro dote fructus non debent com
putari in sortem: si gener sustinet
nera matrimonij: extra de de vsuris.
salubriter. Vide supra. Qui habet co
gnoscere de matrimonio: habet eti
am de dote tanq; de accessorio: extra
de do. inter virum et vxorem. c. i. et. c. 3.
ff. de iur. do. l. 2. et 3. Donatio propter
nuptias est: quod sponsus sponse do
nat quādo ipse ab ea dotē accipit: et
de do. inter virum et vxorem nuper.
In huiusmodi autem donationi
b? propriū est q? si paciscatur ma
ritus de dote vel parte dotis lucran
da vxore premortua talem partem
debet lucrari mulier de donatione
propter nuptias premortuo viro: ex
tra do. inter virum et vxorem. dona
tio. §. sane. et. C. de pactis conuen. l. ex
morte. In huiusmodi autem dotibus
et donationibus sunt diuersa statuta i
diuersis locis. Itā alicubi: vt Glorē si
vxor premoriatur consummato matri
monio vir lucratur totam dotem: si
non extant filij ex ea. Nam si filios
relinquit ipsis remanet. Aliubi lu
tratur partem: et alia pars restitui
tur ei: vnde profecta est dos. Si au
tem vir premoriatur restituunt vxor
i tota dos et donatio propter nupti
as. Et in hoc statuit maxime legi

municipali seu statuto: q̄ iuri cōmu/
ni. Dos etia3 constante matrimonio
ab vxore potest repeti viro ī īsula de
portato: cuius affectionem vxor n̄ mu/
tauit fm̄. *De. de palu. in 4.º di. 4.º.* Et
idem de viro in regno bannito. *C. de
iur. do. l. vbi. 2. l. in rebus.* Item vrgē/
te viro ad inopiam pōt peti dos con/
stante m̄imōnio: non propter paup/
tatem eris: quia tunc sub tali cautioe
quam prestare potest omittenda 7 dī/
mittenda est dos: sed ppter pauperta/
tem itentis: vt qñ incipit esse pdigus
7 dilapidator: quia tunc cautio parū
valeret: 7 sic intelligitur illa. *l. vbi. 2. l.
in rebus.* hec *De.* Item licet fm̄ ius ci/
uile mulier sc̄do nubens lucraret le/
gatū sibi factū sub cōditione q̄ rema/
neret vidua fauore m̄imōnij: du3 tñ
nō nuberet. 3. annū a morte viri: m̄ qz
iura canonica 7 diuina plus fauēt vi/
duitati q̄ m̄imōnio vt statui pfecti/
o: iō 2. nubes p̄ditōez legati n̄ lucra/
tur: 3. amittit ip̄z. *De. d. pa. vbi. 5.º.* Itē
sciēdū q̄ qñ vxor ppter diuorciū sc̄m
ppter adulteriū suū pdit dotē suā: si
ip̄a erat filiafamilias. i. ī ptate p̄ris cō/
stitutā: 7 dos erat pfecticia. i. d. reb. p̄/
nis pfecta: vl' al's qñcūq̄ dos erat ad
p̄fem recasura: p̄ n̄ pdit eā ppter deli/
ctū filie: qz n̄ d3 portare iniquitatē filij
Si v̄o nō erat recasura ad p̄fem: q̄ uul'
ab eo pfecta esset: qz ea mortua eam
rehabiturus nō erat: tūc marit' eā lu/
crat. Et sic intelligit Host. *C. d. adul.
l. si. ad si. 7 ex de diuor. cōlensu.* S3 qñ
dos erat reditura ad p̄fem: p̄ eā per/
dit q̄diu filia adultera viuūt: sicut et
n̄ potuiss3 eā repetē ip̄a n̄ adulterāte
nec d3 ipse ex delicto filie lucrari: sed
tenebit eā vir viuēte adultēa p̄ cuius

mortē redebit dos ad p̄fem: sic si pla/
tus ecclesie cōmittit feloniam. i. 2. iur3 d̄
vñm: q̄diu ipse viuūt ecclesia feuduz
pdit. Sed ipso mortuo feudum ad ec/
clesiam redibit: ne delictum persone
redundet in detrimentum ecclesie. et
ex his sequit' q̄ vir cōmittit crimen
lese maiestatis. ppter qd bona ei' con/
fiscant: 7 ipse nudus exulet vxor pdit
dotem: q̄diu viuūt vir eius: ne per ei'
delictum lucret' vxor eius: quod p̄us
non habebat. Interim tñ filius ei' pui/
dere tenetur necessaria loco viri: sed
viro mortuo rehabebit integre dotē
7 dotariū suū: vt dicūt de 3. luetudine
De. d. pal. in 4.º 7 Ber. Itē sciēdū
de expensis factis ab vxore ex domū
quia vir pro onerib' matrimonij h3
dotem: ideo a tempore contracti ma/
trimonij intus 7 ex d3 sibi facere me/
ras expensas vir fm̄ q̄sitatem dotis
ff. famit. heret. l. si maritus. immo eti/
am si dotem non habet vel perdidit
culpa sua tenet ei necessaria puidere
fm̄ facultates suas: imo vbi maritus
dissipat bona sua vergens ad inopiā
7 cōstāte m̄imōnio mulier recuperat
dotem: vt dictum est. 5.º. Sed quando
mulier sponte recessit nō recuperat ex/
pensas: nisi a tpe quo rediens non est
admissa: 7 hoc nisi opponat' de adul/
terio: quia adulter nihil tenet p̄stare
nisi ip̄a replicet de consimili. Dico
autē q̄ sponse vaganti non tenet ad
expensas: sed solum quando iusta de
causa: puta ppter nimia scemitiā viri
vl' aliquid huiusmodi: vl' qz vadit ad
lōgūinas partes: 7 eaz mittit ad cō/
sanguineos ipsius vxoris pro maiorū
honestate 7 huiusmodi: hec *Pet. de.
pal. vbi. 5.º.*

Sūmula quedam de omnibus vicijs: tam viroz q̄ muliez coniugatoz: que sunt mortalia.

¶ Nōtis in precedentibꝫ capitulis .x. nota sūmatim vicia tam viroz q̄ mulierum coniugatoz: que concernunt coniugium que sunt mortalia.

Primo si quis contrahit sciens in se esse vel habere aliquod predictorum impedimentoꝝ que impediunt et dirimunt matrimonium non habita dispensatione a papa in his in quibus potest dispensare.

2.º cū habes votū simplex religionis vel castitatis: vel q̄ suscepit habitū religionis approbate cū firmo proposito remanendi: et an p̄fessionē tacitā vel expressā egressus ē: et h̄bit m̄rimoniu si ne dispensatione pape.

3.º cū talis h̄bēs m̄rimoniu et sūm mas exigit debitū n̄ habens sup h̄ dispensationē: reddē tñ debitū tenet.

4.º cū q̄s m̄rimoniu clā destine contrahit sine p̄ntia testiu salteꝝ: et quousq̄ manifestum faciat sufficienter sc̄p est in mortali.

5.º qñ q̄s h̄bit h̄ iter dictum ecclesie vt q̄ ordinari⁹ audies aliqd̄ impedimentū circa aliqd̄ m̄rimoniu fiendū precipit ne fiat contractus talis: nisi p̄us discussio negotio et cognito.

6.º cū quis h̄bit d̄ futuro vel d̄ p̄nti nō intendens h̄bere s̄z decipere: et carnalem copulam extorquere.

7.º cū q̄s cogit aliqd̄ vel aliqd̄ ad h̄bēdū d̄ futuro vel d̄ p̄nti: et si sint pat̄ vel m̄f: q̄ oimoda oꝝ eē animi libetas in h̄i: secus si tñ persuadcat.

8.º qñ ēt sp̄salia d̄ futuro tñ frāgit ē illos nonē casus q̄. s̄. tāgu nē. alius aut̄ cui sp̄salia frāgūt excusatur.

9.º qñ m̄rimoniu h̄ctū p̄ vba d̄ p̄nti h̄ negat: et q̄uis alt̄ h̄uū p̄bare non possit: vel n̄ p̄bet: tñ neut̄ cū alio h̄bē n̄ p̄ot: al's essent in adulterio continuo: et separari debent.

10.º qñ post h̄ctū m̄rimoniu p̄ vba d̄ p̄nti alt̄ nō vult cōsummare illud alio requirēte congruo tpe: nec vult religionē intrare vt p̄ p̄fessionem alter sit liber: puta h̄ facit q̄ audiuit illum pauperē vel iniquū: vel q̄ indignari sunt adinuicē: et similiter peccāt parentes q̄ h̄ n̄ p̄mittūt sine rōnabili cā: puta q̄ sine volūtate eoz h̄xerūt et h̄i.

11.º qñ cōsumauit m̄rimoniu an b̄ndictionē nuptiarū: cū b̄ndici debeant puta q̄ p̄mū m̄rimoniu.

12.º qñ cōsumauit m̄rimoniu: vel celebrauit nuptias tpe prohibito ab ecclesia: vt in aduentu vsq̄ ad octauam epiphanię: et a septuagesima vsq̄ ad octauas pasche: et a diebꝫ lethaniarū vsq̄ ad octauas pente: et h̄ siue vgo: siue vidua: siue fiat cum solēni apparatu: siue fiant pauperrime muptie: quia ē prohibitum.

13.º qñ q̄s cognouit cōsanguineā vxoris sue: vel vsq̄ ad quartū gradū. Itaq̄ tñc non p̄ot exigere debitū ab vxore vel vxor a viro suo si fuit cognita a cōsanguineo viri sui: nisi habita dispensatione sup hoc: reddere tamē tenet exact⁹ debitū siue expresse: siue iterp̄tatiue: et hoc qñ istud fuit perpetrātū post cōsummatum matrimonium: vel etiā contractū per verba de p̄nti. Itā si fuisset ante effectū impedimentū dirimens matrimonium.

14.º quando alter alteri denegaret debitum non habens aliquam causam rationabilem: etiã si faceret cã deuotio nis vbi alter petat oĩno sibi reddi.

15.º quãdo i actu coniugij reperit aliquis d illis octo casibus q notant s.in.c. de actu coniugali. nam vel est mortale peccatum: vel dubium d mor tali. ibi vide. vbi habes etiã quando vltus actus coniugij est veniale peccatum z qñ nullũ.

16.º qñ vir sine cã rationali grauit verberat vxorẽ vel contumelias ei isert turpibus verbis multum: vel cum nõ prouidet ei de necessarijs rebus cum possit facere.

17.º quando vxor: nihil habens nisi dotẽ: si detnõbilitẽ de bonis domus sue. s. de bonis viri sui sine licentia ei? expressa vel interpretatiua: z multo magis phibitionem eius consanguineis vel amicis: vel expendat in rebus malis z vanis: vt ludo z pompis: vel etiã multũ notabiliter in elemosynis peccat grauitẽ: quia furtiũ cõmittit: nisi habeat artẽ multũ lucrosã vltra gubernationẽ domus.

18.º quando vnus coniugũ assentit alteri in adulterio: vel vir expõit vxorẽ alijs cã tpalis subsidij: vlt alia d ea vel vxor pmitit viz viciũ sodomie p petrare cũ possit obistere z non vult vel non curat.

19.º qñ vxor: nõ vult sequi virum in cohabitando vlt mutando domiciliũ nisi tinceret probabiliter mortẽ: vel mutilationem: vel q exponat eã alijs vel q trahat eam ad heresim vlt aliud mortale peccatũ: vel q nõ possit eaz sustentare: z ei? familiã: cũ iter suos qf fines vlt ppinquos subueniat ei.

20.º qñ d consensu vtriusqz vterqz vouit continentiam: z n serauit: tũc exigens z reddens sine dispensatiõe peccat mortaliter.

21.º de negligentia in gubernando familiã in admonendo filios z suos ad dei mandata: z ecclesie sacramenta sumẽdo: in correctiõe vicioz z huius modi: in prouidendo necessaria domui in excessu amoris alterius ad alterũ in pompis z vanitatib? precipue mulierẽ d difficile regulaz ponere: qñ est mortale vel veniale: nec faciliẽ in h?i d precipianda sũtia.

22.º qñ pcurat aborsus: sine a viro siue ab vxore: siue eius negligentia vlt casu: vlt ppti vberationẽ: vlt nimia laborẽ: vel multã lasciuia coniugalĩ actus.

23.º i mulieribus qñ ex negligentia opprimũt paruulos in lecto secũ eos tenẽtes: z multo magis qñ ex eorum i curia z tarditate decedũt sine baptis mo paruuli.

24.º qñ vxor: pcepit p adulteriũ z euitit talẽ de bonis viri tãqz sit suus qz furtũ facit d illa sba d q illi subueit Et idẽ d ea q sibi supponit ptũ alienũ tanqz suum.

25.º de mēdacijs: de blasphemijs: d periurijs: d contumelijs: d detracti onibus q p̄tinue pferunt cum sunt in locutionibus.

Finis horz vicioz: z p psequẽs h? tractat? seu tituli de matrimonio z sponsalibus.

Incipit tabula sup tractatu d spon
salibus z matrimonio.

Primo pbeniu sup ipso tractatu
ponit in q plura habent: videlz qno
accipiat: quid significet: z qno se de
beat habere vir erga vxorē: z eoduerso.
Et d pluribus alijs.

Cap.i. d impedimento erroris perso
ne. Item in eodē de impedimēto
erroris fortune.

Cap.2. de impedimēto erroris psonē
s. cōditiōis. Item in eodē de serui
tute sequente matrimoniū per verba
de pūti contractum. Item in eodē
d. dñs nō pōt phibere carnalē copu
lā seruoz iungatoz simpliciter.

Cap.3. d impedimento voti solēnis.

Cap.4. d impedimēto cognatiōis: que
re. j. i caplis. i4. i5. z i8.

Cap.5. d impedimēto criminis.

Cap.6. de dispitate cultus.

Cap.7. d impedimēto violētiē.

Cap.8. d impedimēto ordinis.

Cap.9. de impedimento ligaminis.

Cap.10. de impedimento publice ho
nestatis iusticiā.

Cap.11. de impedimento affinitatis.

Cap.12. in quo pōt dispēfari.

Cap.13. de impedimēto ipotētiē.

Cap.14. d cognatiōē legali.

Cap.15. d cognatiōē naturali. idest cō
sanguinitate.

Cap.16. de gradibus. videlicet qno cō
putātur.

Cap.17. d phibitiōē mrimoniū iter cō
sanguineos.

Cap.18. de cognatiōē spūali.

Cap.19. d impedimētis nō dirimentibus
matrimoniu contractum.

Cap.20. d impedimēto feriā: qñ. s. nō
possunt fieri nuptie.

Cap.21. d sponsalibus.

Cap.22. d actu matrimonij.

Cap.23. d infans vel furiosus con
trahere non pōt.

Cap.24. in qua etate possit mrimoni
um contrahi.

Cap.25. q cōditiōes vel pactiōes impe
diunt matrimoniu.

Cap.26. de matrimonio dōto sub cō
ditōe.

Cap.27. de fine seu intentione matri
monij.

Cap.28. de cōsumatione mrimonij et
actu iungali. Et ibi qñ ē mōtale qñ
veniale z qñ nullū peccatuz.

Cap.29. qñ iunx nō tenetur redde
re debitum.

Cap.30. qñ qs nō tenet dimittere iu
gē adulteram.

Cap.31. de diuortio.

Cap.32. qñ iungatus igressus religio
nē exire tenet: z qñ nō.

Cap.33. casus qñ vxor nō pōt dimitti
ppt adulterium.

Cap.34. d accusatiōē adulteri.

Cap.35. quando tenet votum factum
ab vxore.

Cap.36. d dote z donationib⁹ q dan
tur ab vxore.

Cap.37. Sūmula quedam de omni
bus vicjs tam viroz q mulieruz
iungatoz: que sunt mōtalia.

Explicit Tabula tractatus d spon
salibus z de matrimonio.

Pro dilucidatione totius materie libri
presentis noscat quisque titulos sub
scriptos eidem insertos fore.

Prime Tractat^{us} nobilis de excoica-
tionibus: suspensionibus: interdictis
irregularitatibus et penis: prius Fra-
tris Anthonini archiepi Florenti-
ni: ordinis fratrum predicatorum cum
tabula sua in fine sibi adiuncta.

Secundo Titulus de spotalibus et ma-
trimonio: quod titulus extractus de 3^a pre-
summe eiusdem fratris Anthonini in fine
sui Summularum viciorum tam viro-
rum quam mulierum coniugatorum: quod sit moralia cum
eiusdem tabula in sui fine nobiliter paret
Cuius nobilitatis preteritum impressio ex-
positus fuit Venetijs ductu tempore
fratris Johannis de Colonia agripinensis
fratris Johannis Mathen de Gher-
retze Anno salutis. M^o.cccc. lxxx.
sexto idus Maij.

Registrum chartarum.

A
Primum vacat
incipit
non potest
Hostien.
defendendo

B
ecclesie
qui asserit
ecclesias
efficacia
aut servari

C
decretalibus
pena pau.

et per
matrimonij

D
et satisfieri
et hoc probat
sententiam in
participans

E
ad habitandum
siquis sua.
nobis et
excusatur

F
sententiam quod

lata ratifi-
tenet Jo.
et diligentissime

G
etiam in
iudicium
ipsum precium
publicata

H
dicta mode.
expediri non
fine mentione
mulier post

I
characterem
quia non
omnes suspensionis
celebrat in

L
sit contracta
legitimatur
enim ipse
dudum fuerunt

L
excoicatio
illam ubi
evitandis

M
sicut spō.

loquebaris
ambula
fecit

N
secundam
puta
nonum
dicunt

O
di. 40.
tertia
baptizatum
pal. s.

P
de contractu
cap. 25.
deus secus
conditio

R
rationabili
domum
in secundo
ad bonum

R
de accusatione
exequatur
vovit

Finis laus deo.

